

Gemeente Almere

8 juni 2023

Programmarekening 2022

Inhoudsopgave

1	INLEIDING.....	6
	1.1 Bestuurlijke inleiding.....	6
	1.2 Financiële inleiding.....	8
	1.3 Opgaven.....	20
	1.4 Leeswijzer.....	25
	JAARVERSLAG.....	28
2	PROGRAMMAVERANTWOORDING.....	29
	2.1 Bestuur, inwoners en economie.....	29
	2.2 Duurzaam, leefbaar en bereikbaar.....	34
	2.3 Ruimte en wonen.....	40
	2.4 Zorg en welzijn.....	47
	2.5 Werk en inkomensondersteuning en inclusiviteit.....	58
	2.6 Onderwijs, sport en cultuur.....	64
	2.7 Veiligheid.....	73
	2.8 Bedrijfsvoering.....	80
	2.9 Financiën.....	85
3	PARAGRAFEN.....	88
	3.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing.....	88
	3.2 Lokale heffingen.....	102
	3.3 Grondbeleid.....	108
	3.4 Financiering.....	126
	3.5 Floriade.....	130
	3.6 Verbonden partijen.....	140
	3.7 Bedrijfsvoering.....	156
	3.8 Openbaarheid.....	161
	3.9 Onderhoud kapitaalgoederen.....	162
	3.10 Interbestuurlijk toezicht.....	170
	3.11 Fonds Verstedelijking Almere.....	172
4	BIJLAGEN JAARVERSLAG.....	199
	4.1 Kostenverhaal Oosterwold.....	199
	4.2 Bestedingsplan groot onderhoud en vervangingen.....	200
	4.3 Opvolging aanvaarde moties en amendementen.....	205
	4.4 Overzicht begrotingswijzigingen.....	209
	4.5 Overzicht mutaties investerings- en financieringsstaat.....	210
	4.6 Lijst met afkortingen.....	217
	JAARREKENING.....	221
5	BALANS EN TOELICHTING.....	222
	5.1 Waarderingsgrondslagen.....	222
	5.2 Balans per 31 december 2022.....	228
	5.3 Toelichting op de balans per 31 december 2022.....	230
	5.4 Niet uit de balans blijvende verplichtingen.....	253

6	OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN	256
6.1	Overzicht per programma.....	256
6.2	Overzicht per taakveld	257
6.3	Primitieve begroting per programma	259
6.4	Algemene middelen en overhead.....	260
6.5	Overzicht incidentele en structurele baten en lasten	264
6.6	Wet normering topinkomens.....	269
6.7	Wachtgelden college.....	270
7	BIJLAGEN JAARREKENING	271
7.1	Sisa.....	272
7.2	Gewaarborgde geldleningen.....	317
7.3	Begrotingsrechtmatigheid	319

1 Inleiding

1.1 Bestuurlijke inleiding

Vanaf maart 2022 hebben we een nieuwe gemeenteraad

Op 11 juli is het coalitieakkoord 'Bouwen aan een gezonde toekomst' gepresenteerd. Hiermee gaan we aan de slag met vier thema's:

- Stad op orde;
- Kansen voor iedereen;
- Gezond groeien;
- Een toekomstbestendige organisatie.

De eerste resultaten zullen we in 2023 laten zien.

We leven in een tijd met veel onzekerheden

Na de coronacrisis begon de oorlog in Oekraïne. Door deze oorlog was er vanzelfsprekend veel verdriet en pijn voor de inwoners van Oekraïne. Maar de oorlog heeft ook gevolgen voor onze inwoners. We zijn met onze neus op de feiten gedrukt: onze welvaart en vrede blijken niet vanzelfsprekend.

Als gemeentebestuur moeten we bescheiden zijn: we kunnen de wereld niet veranderen. Wat we wel kunnen doen is vooral onze kwetsbare inwoners zo goed mogelijk helpen. Dat doen we ook, en daar blijven we ook mee doorgaan.

We geven asielzoekers en Oekraïense vluchtelingen een veilige plek

Door de oorlog in Oekraïne kwam een grote vluchtelingenstroom op gang. We reageerden snel. Dit vroeg veel van onze organisatie. Maar het is ons - samen met onze inwoners - gelukt om veel mensen die dat nodig hadden een veilige plek te geven. Daar zijn we als gemeente trots op. We bieden natuurlijk ook opvang aan andere vluchtelingen. We moesten snel nieuwe slaappleatsen regelen, vanwege de tekorten bij het aanmeldcentrum in Ter Apel. Dit hebben we bijvoorbeeld gedaan door de voormalig brandweerkazerne op de Markerkant hiervoor in te richten.

We ondersteunen inwoners die dat nodig hebben bij (energie)armoede

De energieprijzen zijn het afgelopen jaar erg hard gestegen. Hierdoor konden inwoners financieel in de problemen komen. We hebben ook deze mensen zo goed mogelijk geholpen, bijvoorbeeld door uitbetaling van de energieklassen. En de energieklusteams hielpen inwoners om energie te besparen. We hebben ook waardebonnen gegeven, waarmee Almeerders zelf energiezuinige producten konden kopen of materiaal om hun huis beter te isoleren.

We zetten in op de bouw van woningen, maar de betaalbaarheid blijft een uitdaging

In 2022 zijn er ongeveer 1.800 woningen opgeleverd. Ook is er voor ongeveer 1.200 woningen grond verkocht. Ondanks de eind 2022 veranderde marktomstandigheden is de vraag naar woningen nog steeds groter dan het aanbod. We proberen dit op te lossen door meer huizen te bouwen, maar dat is moeilijk. De bouwkosten zijn hoog, er is een tekort aan personeel en de rente is hard gestegen. Ondanks deze uitdagingen blijven wij ons inzetten om passende woonruimte te bieden voor al onze inwoners.

We blijven bouwen aan onze stad

In 2022 zijn we verder aan de slag gegaan met bijvoorbeeld de vernieuwing van ons centrum, stationsgebied en fietspaden. Ook blijven we woonwijken ontwikkelen. We hebben grote bedrijven en daarmee nieuwe banen, naar Almere gehaald. Een tegenvaller was dat we, ondanks het experiment dat we gezamenlijk zijn aangegaan, de toezichthouder ons gewezen heeft op onze zorgplicht voor het afvalwater in Oosterwold. Hierdoor zullen we alsnog een volledig riool moeten aanleggen, en de tijdelijke maatregelen brengen hoge kosten met zich mee. Wat de totale (financiële) gevolgen hiervan zijn en hoe we dit gaan oplossen brengen we in 2023 in beeld. Dat geldt ook voor andere zorgplichten in het gebied.

Na 10 jaar voorbereiding hebben we de Floriade Expo georganiseerd

We hebben hier veel werk voor verzet. De Floriade Expo was een mooi evenement. De bezoekers hebben kunnen zien wat Almere te bieden heeft. Uiteindelijk zijn er ongeveer 700.000 mensen geweest. De komende jaren wordt het de uitdaging om op de plek van de Floriade een toekomstbestendige woonwijk te bouwen. Ook zal blijken wat de expo onze stad verder heeft opgeleverd. Helaas heeft het evenement tot een verlies geleid van ongeveer € 100 miljoen. Dit hebben we tussentijds al in de begroting verwerkt.

We hebben in 2022 een voordelig jaarresultaat van € 36 miljoen

Dit heeft vooral incidentele oorzaken:

- € 15 miljoen hogere baten door de stijging van de waarde van landbouwgronden. Het gaat hierbij om gronden die nog niet worden ontwikkeld. Deze gronden zijn gewaardeerd op landbouwwaarde. Uit taxatie blijkt dat de marktprijs voor landbouwgronden is gestegen van € 10,50 per vierkante meter naar ruim € 20 per vierkante meter. Hierdoor stijgt de waarde van gronden met € 15 miljoen en kan een deel van de herwaarderingsvoorziening vrijvallen
- Daarnaast blijft er in 2022 veel geld over door vertraging van activiteiten. Tot en met de 3e kwartaalrapportage is dit al in de begroting verwerkt. In de jaarrekening komt daar nog € 13 miljoen aan vertraagde uitgaven bij. Via de 4e kwartaalrapportage 2022 en de 1e kwartaalrapportage 2023 hebben we dit geld toegevoegd aan de begroting 2023. Hiermee kunnen de vertraagde activiteiten dan alsnog uitgevoerd worden.
- € 7 miljoen over op de gemeentelijke opvang van Oekraïners. We hebben van het Rijk meer geld gekregen dan dat we hieraan uitgeven. Het geld is gereserveerd voor de kosten van de opvang van alle vluchtelingen en statushouders. Ruim € 2 miljoen hiervan is bij de eerste kwartaalrapportage 2022 weer ingezet voor kosten die we hiervoor maken.
- € 1 miljoen voordeel door diverse voor- en nadelen die verder in het stuk worden toegelicht.

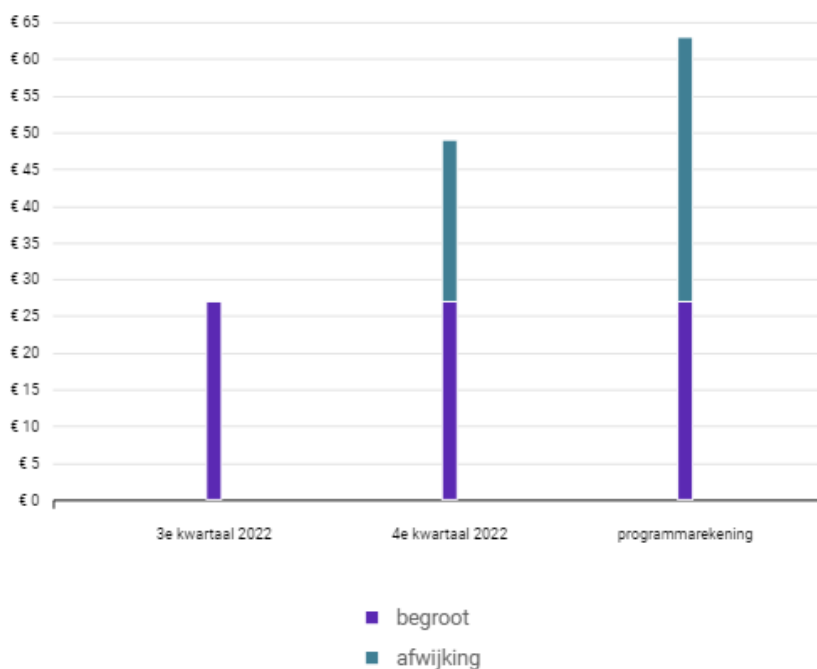
1.2 Financiële inleiding

We hebben een voordeel van € 36 miljoen ten opzichte van de begroting

In de kwartaalrapportages informeerden we u ook al over het voorlopige resultaat:

resultaat

bedragen x € 1 miljoen

Het resultaat is in de programmarekening ongeveer € 14 miljoen hoger dan we dachten bij de 4e kwartaalrapportage 2022 en de 1e kwartaalrapportage 2023. Namelijk € 36 miljoen in plaats van € 22 miljoen. Dit komt vooral doordat uit een taxatie is gebleken dat de waarde van onze MVA-grond is gestegen. Dat is grond die we wel al in bezit hebben, maar nu nog niet in ontwikkeling hebben genomen. Op de andere onderdelen zijn er verschillende plussen en minnen.

In de programmarekening lichten we de afwijkingen ten opzichte van de begroting toe

We analyseren in deze programmarekening geen verschillen ten opzichte van de kwartaalrapportages. Dat is omdat de regels voorschrijven dat we de afwijkingen ten opzichte van de (bijgestelde) begroting moeten toelichten. De 4e kwartaalrapportage 2022 en de 1e kwartaalrapportage 2023 hebben we in 2023 gepubliceerd. De wet schrijft voor dat u na afloop van het kalenderjaar geen begrotingswijziging mag vaststellen. We konden de begroting 2022 toen dus niet meer aanpassen.

In de totaalrekening geven we een gedetailleerdere toelichting per activiteit. In deze financiële inleiding en de programmaverantwoording is hiervan een samenvatting opgenomen.

Jaarresultaat algemene dienst

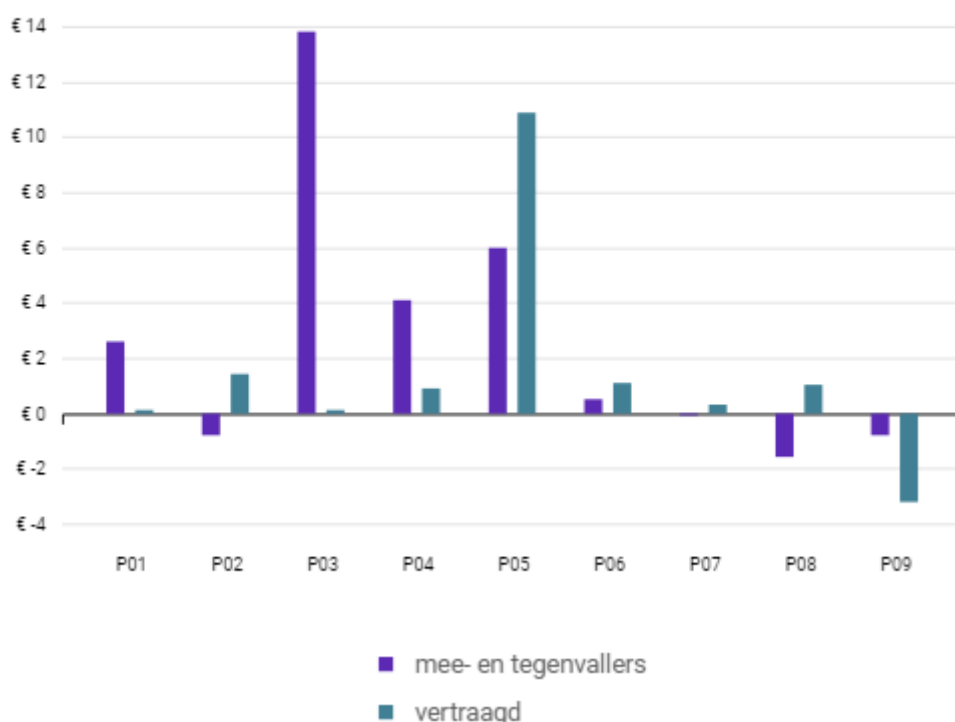
In dit onderdeel presenteren we het jaarresultaat en verklaren we de belangrijkste oorzaken op hoofdlijnen. Een gedetailleerde verklaring per begrotingsactiviteit is opgenomen in de Totaalrekening.

Resultaat op hoofdlijnen

Het jaarresultaat is in de jaarrekening € 36,3 miljoen hoger dan in de (bijgestelde) begroting verwacht. Dit verschil komt voor € 12,8 miljoen door projectvertraging. Die budgetten zijn via de kwartaalrapportages doorgeschoven naar 2023 ('bestemming'). Het restant van € 23,6 miljoen wordt veroorzaakt door 'echte' meevallers en tegenvallers ('resultaat'). De grafiek hieronder geeft een beeld per programma.

Resultaat op hoofdlijnen

bedragen x € 1 miljoen

bedragen x € 1 miljoen

programma	begroot		rekening		resultaat
	lasten	baten	lasten	baten	
Bestuur, inwoners en economie	27,4	7,1	27,2	9,7	2,7
Duurzaam, leefbaar en bereikbaar	191,3	142,8	194,4	146,6	0,6
Ruimte en wonen	225,1	242,7	258,3	289,9	13,9
Zorg en welzijn	265,6	100,1	264,3	103,8	5,0
Werk en inkomensondersteuning en inclusiviteit	169,3	105,9	157,4	110,9	16,9
Onderwijs, sport en cultuur	115,2	54,8	106,6	47,8	1,6
Veiligheid	23,6	2,6	22,6	1,7	0,2
Bedrijfsvoering	78,7	2,7	80,3	3,8	-0,6
Financiën	80,8	545,0	84,9	545,1	-4,0
totaal	1.176,9	1.203,7	1.196,1	1.259,2	36,3

Hieronder lichten we de verschillen per programma toe.

Bestuur, inwoners en economie

bedragen x € 1 miljoen

mee- en tegenvallers	vertraagd	totaal resultaat
2,6	0,1	2,7

Mee- en tegenvallers

- We hebben een voordeel van € 2,2 miljoen op de pensioenvoorziening voor (oud-) wethouders. Dit komt door een verhoging van de rekenrente. Omdat een verhoging van de rekenrente leidt tot een hoger verwacht rendement in de toekomst hoeven we nu minder geld in de voorziening te hebben. Daarom moeten we nu € 2,2 miljoen laten vrijvallen.
- Uit de wachtgeldvoorziening valt nog een bedrag vrij van € 0,2 miljoen.
- Het resterende verschil van € 0,2 miljoen komt door kleine afwijkingen.

Vertraagd

- *verplaatsing digitale infrastructuur Floriadeterrein € 0,1 miljoen*

De verplaatsing van de digitale infrastructuur (geluids- en luchtkwaliteitssensoren, slimme camera's en laadpalen) van het Floriadeterrein naar andere plekken in Almere voor hergebruik is vertraagd. Dit komt doordat de beoogde plekken (Green Innovation Hub, Stadscentrum en Hortus) nog niet gereed waren voor installatie. De verplaatsing van de digitale infrastructuur en de voorbereidende werkzaamheden vinden plaats in 2023.

Duurzaam, leefbaar en bereikbaar

bedragen x € 1 miljoen

mee- en tegenvallers	vertraagd	totaal resultaat
-0,8	-1,4	0,6

Mee- en tegenvallers

- Op de afvalinzameling is er een voordeel van € 1,2 miljoen. Dit komt door hogere prijzen voor ingezamelde grondstoffen en lagere verwerkingskosten van afval.
- We hebben met Tomin een compensatie van € 1 miljoen afgesproken voor extra groenonderhoud dat ze hebben uitgevoerd over 2021 en 2022. In 2023 worden afspraken gemaakt over de samenwerking met Tomin, zodat dit in de toekomst kan worden voorkomen.
- De rest van het tekort van € 1,0 miljoen op dit programma komt door kleine afwijkingen.

Vertraagd

- *Afval € 0,3 miljoen*

In 2022 hebben wij € 5,2 miljoen beschikbaar gesteld voor het optimaliseren van onze afvalinzameling. Hiervoor is het tarief afvalstoffenheffing niet verhoogd, omdat dit bedrag in 7 jaar terugverdiend zou worden door de te realiseren besparingen. Hiervoor hebben wij in de begroting een besparing van € 0,7 miljoen per jaar ingeboekt vanaf 2025. In 2022 hebben wij de eerste € 0,3 miljoen van de € 5,2 miljoen uitgegeven. Omdat we in 2022 een positief resultaat hebben behaald op de afvalinzameling betalen we dit bedrag alvast terug. Deze komt ten gunste van de ingerekende besparing in 2025.

- *Invoering nieuw afvalstelsel € 0,85 miljoen*

In de begroting hebben wij geld gereserveerd voor de implementatie van het nieuwe afvalinzamelsysteem. Deze implementatie is vertraagd. Hierdoor hebben wij houden wij geld over. Wij zijn druk bezig met een implementatieplan met bijbehorende financiële berekeningen.

- *Fonds Wijkontwikkeling € 0,25 miljoen*

Bij Fonds Wijkontwikkeling hebben enkele projecten vertraging opgelopen. Deze projecten zullen in 2023 en verder worden uitgevoerd.

Ruimte en wonen

bedragen x € 1 miljoen

mee- en tegenvallers	vertraagd	totaal resultaat
13,8	0,1	13,9

Mee- en tegenvallers

- Er is een incidenteel voordeel van € 14,8 miljoen door een herwaardering van onze MVA-grond, ook wel landbouwgrond genoemd. Dit is grond die we al in bezit hebben, maar nog niet aan het ontwikkelen zijn. Deze gronden hebben we in het verleden via een voorziening waardecorrectie afgewaardeerd naar de landbouwwaarde van gemiddeld € 10,50 per vierkante meter. We hebben het grootste deel van deze grond opnieuw laten taxeren. Hieruit blijkt dat de huidige waarde gemiddeld € 15-18 per vierkante meter is. De totale waarde is hierdoor € 14,8 miljoen hoger. Daarom hebben we de voorziening voor dit bedrag moeten laten vrijvallen.
- Op de 'gewone' resultaatafdracht van het grondbedrijf is een nadeel van € 3 miljoen. De uiteindelijke afdracht was € 21,1 miljoen, in de begroting gingen we uit van € 24,1 miljoen. Dit wordt verder toegelicht in de paragraaf grondbeleid.

- Verder is er een voordeel van € 0,4 miljoen op de verhuur van het Alnovum. Door de opvang van Oekraïners is er geen leegstand. Ook de huur- en erfpachtgronden leveren € 0,4 miljoen extra op.
- Op milieutaken en de omgevingsvergunningen is in totaal € 0,6 miljoen over.
- De rest van het overschot (€ 0,6 miljoen) is veroorzaakt door kleine afwijkingen.

Vertraagd

- *De invoering van de Omgevingswet is uitgesteld € 0,1 miljoen*
Deze wet gaat nu in op 1 januari 2024. Hierdoor worden vooral de inhuur- en communicatiekosten voor de invoering doorgeschoven naar 2023. Deze kosten worden vooral kort voor invoering gemaakt en daardoor doorgeschoven naar 2023.
- *uitvoering wet goed verhuurderschap € 0,15 miljoen*
Via de wet goed verhuurderschap krijgen gemeenten meer mogelijkheden om oneerlijke verhuur tegen te gaan. Het gaat bijvoorbeeld om malafide verhuur of discriminatie op de huurmarkt. Het wetsvoorstel zal waarschijnlijk per 1 juli 2023 in werking treden. We krijgen nu geld om deze wet uit te voeren. Via de meicirculaire 2023 zullen we ook nog geld krijgen voor de invoeringskosten.

Zorg en welzijn

bedragen x € 1 miljoen

mee- en tegenvallers	vertraagd	totaal resultaat
4,1	0,9	5,0

Mee- en tegenvallers

- Op de opvang van Oekraïners is er een overschot van € 7,1 miljoen.
- We hebben € 3,5 miljoen meer uitgegeven aan jeugdhulp en jeugdbescherming. Dit komt voor € 1,4 miljoen door meer gebruik en hogere kosten bij de jeugdhulp zonder verblijf. De kosten voor de zogeheten 'LTA-zorg' zijn € 0,5 miljoen hoger. Dit is landelijk ingekochte dure zorg waarop wij niet kunnen sturen. De kosten voor de jeugdbescherming zijn € 0,3 miljoen hoger door een toename van het aantal eerstejaars ondertoezichtstellingen. De kosten voor de jeugdhulp met verblijf zijn € 1,2 miljoen hoger dan begroot. Dit komt vooral door € 0,9 miljoen extra kosten als gevolg van de wijziging van het woonplaatsbeginsel. Door een wetswijziging moet Almere nu ook de zorg betalen voor jongeren uit Almere, die elders in het land verblijven (jeugdzorg, pleeggezinnen etc.). Tenslotte is ook het risicodossier met het samenwerkingsverband afgewikkeld. Hiervoor hadden we een risicoreservering opgenomen van € 2,2 miljoen. We moeten nog € 0,2 miljoen meer betalen aan het samenwerkingsverband. Hiermee zijn alle discussiepunten tussen de regiogemeenten en het samenwerkingsverband tot en met 2022 rondom de kosten voor jeugdzorg met verblijf afgewikkeld.
- We hebben € 1 miljoen meer uitgegeven aan de Wmo. Dit komt onder andere door meer geleverde zorg op de ondersteuningsarrangementen, lagere eigen bijdragen en meer gebruik van de persoonsgebonden budgetten voor vooral scootmobielen.
- Op het lokaal transformatiefonds Wmo is er een voordeel van € 1,4 miljoen, mede door een tekort aan opvangplekken.

Vertraagd

We geven € 0,9 miljoen minder uit door vertraging in de uitvoering. Reden hiervoor is vooral het gebrek aan personeel en daardoor vertraging in de projecten:

- € 0,2 miljoen lagere uitgaven voor de opgave wonen met zorg.
- € 0,5 miljoen lagere uitgaven voor vervanging van het back-officesysteem van het sociaal domein. Deze wordt nu begin april 2023 opgeleverd
- € 0,2 miljoen lagere uitgaven voor de aanpak van het versterken van de sociale basis en dementie
Dit geld wordt in 2023 alsnog voor deze doelen ingezet.

Werk en inkomensondersteuning en inclusiviteit

bedragen x € 1 miljoen

mee- en tegenvallers	vertraagd	totaal resultaat
6,0	10,9	16,9

Mee- en tegenvallers

- We geven € 2,3 miljoen minder uit aan energietoeslag 2022. Dit geld is beschikbaar voor het aanvalsplan armoede. We reserveren dit overschot daarom binnen de buffer.
- We geven € 0,8 miljoen minder uit aan schuldhulpverlening. Voor 2022 werd een groei van het aantal aanvragen schuldhulp particulieren verwacht. De groei is minder groot dan verwacht. Ook bij de schuldhulpverlening voor zelfstandigen is er sprake van een onderbesteding. Vermoedelijk hebben de (gedeeltelijk) in 2022 nog doorlopende ondersteuningsmaatregelen gezorgd voor een lager gebruik
- We houden € 1 miljoen over op de bijstandsverlening, dit komt vooral doordat we minder klanten hebben dan verwacht. Ook is het gemiddelde uitkeringsbedrag per klant lager.
- Het overige verschil van € 1,9 miljoen komt door diverse kleinere oorzaken.

Vertraagd

- *We betalen de energietoeslag 2023 volledig in 2023 uit*
Via het gemeentefonds hebben we hiervoor in 2022 € 6,55 miljoen ontvangen. Hiervoor zijn in 2022 dus geen kosten gemaakt, omdat het voor ons niet mogelijk was om dit geld al eerder uit te betalen. De uitbetaling wordt volledig in 2023 gedaan. De kosten schuiven dus ook door naar 2023.
- *We houden € 2,5 miljoen over op de ondersteuning van KOT-gedupeerden*
We hebben van het Rijk de opdracht gekregen om gedupeerden van de kinderopvangtoeslag te helpen en begeleiden. De begeleiding wordt grotendeels uitgevoerd door de gemeente en de Schoor. Het Rijk betaalt ons een vast normbedrag per gelegd contact, per plan van aanpak en nazorg per gedupeerde die wij ondersteunen. Daarnaast krijgen we de kosten van directe hulp aan gedupeerden en coördinatie volledig vergoed. Er is sprake van een voordelig saldo van € 2,5 miljoen, vrijwel volledig veroorzaakt door de ontvangen normbedragen die wij moeten reserveren voor te maken uitvoeringskosten in de jaren 2023 t/m 2025.
- *We geven € 1,4 miljoen minder uit op de regionale re-integratie*
Dit is geld voor de hele provincie Flevoland. Hiervan komt € 1,1 miljoen door vertraging van werkzaamheden en planvoorbereiding voor de coronasteunpakketten en taken van het Regionaal Werkbedrijf Flevoland. Ook hebben we in december € 0,3 miljoen gekregen voor het actieprogramma 'dichterbij dan je denkt'. Voor 2023 is er een bestedingsplan, de kosten zullen dan worden gemaakt.
- *We geven € 0,5 miljoen minder uit aan het opvangen van statushouders in hotels*
Voor het opvangen van statushouders in hotels en de begeleiding van deze mensen krijgen we van het Rijk geld (HAR-regeling). Dit is een vast bedrag per statushouder voor maximaal 6 maanden. Wij verwachten in 2022 ruim € 0,5 miljoen over te houden. Dit komt doordat eind 2022 er nog 70 statushouders zijn die ook in 2023 nog worden opgevangen in een hotel. Deze kosten schuiven door naar 2023. Hiervoor is in de vierde kwartaalrapportage ook budget begroot.

Onderwijs, sport en cultuur

bedragen x € 1 miljoen

mee- en tegenvallers	vertraagd	totaal resultaat
0,5	1,1	1,6

Mee- en tegenvallers

- We gaan het paalgebouw Oostvaarderscollege slopen. Dit kost € 1,7 miljoen. Bij de Programmabegroting 2023 hebben we deze sloop aangekondigd. Het paalgebouw staat momenteel leeg en is niet meer nodig voor (gym-)onderwijs. Er is nog onderzocht of het pand niet ingezet kan worden voor het geven van onderwijs aan Oekraïense leerlingen. Dit is niet het geval.
- Verder hebben we een voordeel van € 0,5 miljoen op cultuur.
- We hebben een voordeel van € 0,8 miljoen op de eerste inrichting schoolgebouwen. Twee schoolbesturen hebben in 2022 een lagere aanvraag gedaan voor eerste inrichting en meubilair dan verwacht. Dit leidt tot

een voordeel van € 0,5 miljoen. Verder hebben we een voordeel van € 0,3 miljoen op de apparaatskosten onderwijshuisvesting. Dit komt doordat we meer hebben kunnen doorbelasten aan de schoolbesturen voor het uitvoeren van onderhoud.

- Verder is er nog een voordeel van € 0,1 miljoen op volwasseneneducatie.
- Tenslotte bedragen de overige meevallers € 0,8 miljoen.

Vertraagd

- *herstel cultuursector € 0,8 miljoen*

Een verklaring voor de onderbesteding 2022 van het coronabudget cultuur is onder meer dat het herstel van de culturele sector na corona nog erg moeizaam gaat. Bezoekers blijven nog in grote getalen weg en het is bovendien lastig om het juiste personeel (terug) te krijgen. Door deze situatie zien de meeste culturele organisaties zich gedwongen zich vooral te focussen op de uitvoering van hun reguliere primaire processen in plaats van op de ontwikkeling van nieuwe activiteiten en van ideeën over de toekomstige organisatorische veranderingen. Dit heeft tot gevolg dat het voorbereiden van aanvragen coronasubsidie in het gedrang komt. Hierdoor is het afgelopen jaar het aantal aanvragen voor transformatie achtergebleven bij onze verwachtingen.

Daarnaast is de mogelijkheid om een pilot te starten voor een broedplaats (fysieke werkplekken) in de brandweerkazerne uitgesteld omdat deze plek vanaf juni tot zeker medio 2023 tijdelijk bestemd is voor statushouders. In 2023 zal alsnog gestart worden met deze pilot als ook om initiatieven uit andere stadsdelen voor broedplaatsen te kunnen ondersteunen. Dit sluit aan op de wens in het coalitieakkoord om zich in te zetten voor culturele broedplaatsen.

- *volwasseneneducatie € 0,3 miljoen*

Het Rijk heeft voor de periode 2020 t/m 2024 extra middelen beschikbaar gesteld via een decentralisatie uitkering (DU) aan alle arbeidsmarktregio's voor de aanpak van laaggeletterdheid. Omdat landelijk veel onduidelijk bleef is ook de uitvoering vertraagd. We houden daarom € 0,3 miljoen over in 2022. De uitvoering van het Regionaal plan laaggeletterdheid komt nu goed op stoom. We gaan er daarom van uit dat het totale budget van € 0,9 miljoen eind 2024 geheel besteed zal zijn.

Veiligheid

bedragen x € 1 miljoen

mee- en tegenvallers	vertraagd	totaal resultaat
-0,1	0,3	0,2

Mee- en tegenvallers

Op dit programma hebben we geen grote afwijkingen. De overige verschillen worden toegelicht in de totaalrekening.

Vertraagd

- *Zorg- en Veiligheidshuis Flevoland € 0,3 miljoen*

We hebben bij de decembercirculaire 2021 geld gehad voor het verbeteren van de dienstverlening en voor personen met verward bedrag. Dit geld is bestemd voor het regionale samenwerkingsverband Zorg- en veiligheidshuis Flevoland (ZVHF). Het ZVHF gaat hier onder andere casusregisseurs voor aantrekken. Dat is dit jaar niet gelukt, waardoor er € 0,3 miljoen overblijft. Omdat de administratie van het ZVHF via Almere als centrumgemeente verloopt moeten wij hier onze begroting ook op aanpassen. Het geld wordt hiermee beschikbaar gesteld voor 2023.

Bedrijfsvoering

bedragen x € 1 miljoen

mee- en tegenvallerst	vertraagd	totaal resultaat
-1,6	1,0	-0,6

Mee- en tegenvallers

- We hebben een nadeel van € 1,9 miljoen op de bedrijfsvoering en overhead. Dit zijn met name extra inhuurkosten door openstaande vacatures, of inhuurkosten vanwege uitval door ziekte,

zwangerschapsverlof en extra werk. Ook wordt bij verschillende projecten extern advies gevraagd, omdat wij deze kennis niet zelf beschikbaar hebben. De grootste afwijkingen zitten bij bestuursondersteuning, overhead primair proces en financiën & control.

- Het resterende voordeel van € 0,3 miljoen is veroorzaakt door kleine afwijkingen.

Vertraagd

- *project VIA € 0,4 miljoen*
Project verbetering informatiebeheer & archivering is in de afrondingsfase. We houden dit jaar geld over door openstaande vacatures. Hiermee willen wij de resterende werkzaamheden in 2023 betalen. Dit zijn met name de implementatieplannen af te ronden binnen de organisatie. Zo moet elke afdeling aangeven hoe ze informatiebeheer goed borgen nu en in de toekomst.
- *Woo Floriade € 0,15 miljoen*
Er is eenmalig geld ter beschikking gesteld voor het Woo verzoek Floriade van Omroep Flevoland. Op dit moment lijkt het erop dat dit geld, een bedrag van € 400.000 dit jaar niet geheel besteed gaat worden. Het is lastig om goede mensen hiervoor te vinden. Het budget is eenmalig verstrekt, maar het Woo verzoek is aan het eind van het jaar ook nog niet volledig afgerond.
- *programma invoering Woo € 0,2 miljoen*
In 2022 is het programma invoering Woo gestart. Het programma is belast met het invoeren van de actieve informatieplicht die uit de nieuwe wet voortkomt. Het programma heeft wat vertraging opgelopen bij de start, door o.a. vertraging vanuit het ministerie van binnenlandse zaken,. We moeten software aanschaffen dat landelijk wordt gebruikt (PLOOI). Dit geld is daarom volgend jaar nodig.
- *digitaliseren debiteuren € 0,1 miljoen*
Het project digitaliseren debiteuren is vertraagd doordat er te weinig capaciteit was bij de leverancier en de gemeente. We ronden het project in 2023 af.
- *Informatievoorziening € 0,1 miljoen*
Project VIA is in de afrondingsfase. In deze fase willen wij een doelmatigheidsonderzoek uitvoeren en investeren in informatiebeheer. Er is extra geld hiervoor beschikbaar gesteld in 2022. Nog niet alle uitgaven zijn gedaan. De resterende taken worden in 2023 afgerond.
- *Woo verzoek Floriade € 0,1 miljoen*
Er is eenmalig geld beschikbaar gesteld voor het Woo verzoek Floriade van Omroep Flevoland. Het is lastig om goede mensen hiervoor te vinden. In totaal blijft er € 242.000 over van de € 0,4 miljoen die beschikbaar is in 2022. De kosten lopen door naar 2023. Bij de vierde kwartaalrapportage 2022 hebben we al € 150.000 beschikbaar gesteld voor 2023, we stellen nu voor om ook het laatste deel mee te nemen naar 2023.

Financiën

bedragen x € 1 miljoen

	mee- en tegenvallers	vertraagd	totaal resultaat
	-0,8	-3,2	-4,0

Mee- en tegenvallers

- We hebben € 3 miljoen extra ontvangen uit het gemeentefonds voor loon- en prijscompensatie. Verder is er een voordeel van € 0,5 miljoen op de opbrengsten uit onroerende zaakbelastingen.
- We hebben nog een naheffingsaanslag voor de Vennootschapsbelasting (VPB) gekregen over voorgaande jaren van € 4 miljoen. Dat komt vooral doordat de belastingdienst vindt dat ook de inkomsten uit reclameopbrengsten onder de vennootschapsbelasting vallen. Wij zijn het daar niet mee eens, net als alle andere gemeenten. Gemeente Rotterdam is hierover nog aan het procederen. Wij wachten die uitkomst met belangstelling af. Maar we hebben nu dus wel al met terugwerkende kracht vanaf 2016 belasting daarover moeten betalen. Dat geldt ook voor de inkomsten uit de concessies voor brandstofverkooppunten.
En er heeft een correctie op de fiscale waardering van de parkeerterreinen in het stadscentrum plaatsgevonden. De fiscale verliezen die we nog van onze winsten mochten aftrekken zijn hierdoor eerder op. Dit alles heeft ertoe geleid dat we in 2022 in totaal € 4,1 miljoen extra VPB hebben moeten betalen.

Vertraagd

- *inkomstenderving corona 2021 in 2023 uitbetalen € -3,8 miljoen*
Bij de decembercirculaire was nog niet bekend hoeveel geld wij van het Rijk krijgen voor de inkomstenderving door corona in 2021. Dit komt onder andere omdat er nog geen duidelijkheid is over hoe de kwijtschelding van onze belastingen hierin wordt verrekend. De afrekening schuift door naar de meicirculaire 2023. We verwachten ongeveer € 3,3 miljoen te krijgen voor lagere inkomsten uit betaald parkeren en € 0,5 miljoen voor lagere inkomsten toeristenbelasting.
- *uitvoering wet goed verhuurderschap € -0,15 miljoen*
Via de wet goed verhuurderschap krijgen gemeenten meer mogelijkheden om oneerlijke verhuur tegen te gaan. Het gaat bijvoorbeeld om malafide verhuur of discriminatie op de huurmarkt. Het wetsvoorstel zal waarschijnlijk per 1 juli 2023 in werking treden. We krijgen nu geld om deze wet uit te voeren. Via de meicirculaire 2023 zullen we ook nog geld krijgen voor de invoeringskosten.
- *compensatieregeling Voogdij 18+ € 0,5 miljoen*
Gemeenten die extra kosten maken voor de jeugdhulp van jongeren van 18 jaar en ouder krijgen hiervoor extra geld van het Rijk. Dit wordt betaald alle ander gemeenten. In 2022 is deze compensatie niet uitbetaald. Dit zal in 2023 gebeuren. Wij zijn geen nadeelgemeenten maar worden dus wel gekort voor deze compensatieregeling. De korting schuift door van 2022 naar 2023.

Ontwikkelingen grondbedrijf

Er wordt dit jaar vanuit de grondexploitatie een bedrag van € 35,9 miljoen afgedragen aan de algemene middelen. Voor € 14,8 gaat het om herwaardering van landbouwgronden, voor € 21,4 miljoen gaat het om de 'reguliere' afdracht. In de begroting hielden we rekening met een totale resultaatafdracht van € 24,1 miljoen.

Herwaardering landbouwgronden

Tot nu toe werd hanteerden we een waarde van gemiddeld € 10,50 per m² voor deze grond

Dit zijn de zogeheten MVA-gronden. Dit is grond dat we wel al in bezit hebben, maar nog niet in exploitatie hebben genomen. We hanteerden hiervoor een gemiddelde waarde voor alle betrokken complexen, ongeacht de feitelijke opbouw per complex in landbouwgrond, bos, wegen en dergelijke. Voor de terreinen Overgooi, De Vaart IV-VI en Twentsekant is een externe taxatie uitgevoerd. Daaruit komt dat de waarde voor cultuurgrond rond € 22 per m² terrein ligt, voor bosgrond rond € 3 per m² terrein, en voor wegen en infrastructuur op € 0 per m² terrein. Afhankelijk van de samenstelling per complex ligt de gemiddelde landbouwwaarde tussen € 15 en € 18 per m² terrein.

Het effect op de waardering van de MVA-gronden is bijna € 15 miljoen

Per saldo leidt dat tot een hogere waardering van de MVA-complexen Overgooi, De Vaart IV-VI en Twentsekant. De landbouwwaarde voor deze complexen komt € 14,8 miljoen hoger uit dan vorig jaar. Dat betekent dat de voorziening (het verschil tussen de hogere boekwaarde en de landbouwwaarde) voor dat deel moet vrijvallen. Dat vertaalt zich direct in een hogere afdracht van het grondbedrijf.

Reguliere afdracht

De reguliere afdracht is als volgt opgebouwd.

bedragen x € 1 miljoen

oorzaak	bedrag
gerealiseerd resultaat 2022	-2,9
actualisatie grondexploitaties	0,0
afsluitingen, reserves en voorzieningen	9,8
vrijval voorziening Stichtsekant en de Vaart 4/6	14,2
corona en stikstof	0,0
overig en afronding	0,3
afdracht aan algemene middelen	21,4

De afdracht is € 3 miljoen minder dan geraamd in de begroting. Zo'n verwachting kent altijd onzekerheden. We weten op dat moment nog niet wat er in de tweede helft van het jaar gebeurt, en ook niet hoe de actualisatie

van de grondexploitaties per 1 januari 2023 inclusief risicoprofiel uitpakt. Dat heeft allemaal effect op de hoogte van de afdracht.

De winst door grondverkoop in 2022 is € 2,9 miljoen negatief

Volgens de verslaggevingsregels (BBV) moeten wij winst nemen op basis van de voortgang van de winstgevende projecten. In de begroting hielden we rekening met een winst over 2022 van € 25,7 miljoen. Nu blijkt het resultaat negatief uit te komen op € 2,9 miljoen. Dat komt met name doordat het resultaat van de winstgevende grondexploitaties bij het MPGA 2023 lager uitvalt. Dat is een weerslag van de veranderde markt. In de grondexploitaties zijn de kosten flink gestegen, en de opbrengsten zijn minder hard gestegen of gedaald. Ook zijn de risico's, met name voor de opbrengsten woningbouw, veel groter dan bij MPGA 2022.

Actualisatie prognose grondexploitaties heeft geen effect

Zoals hierboven aangehaald heeft het verslechterde marktbeeld duidelijke effecten op de grondexploitaties. Vooral de grote grondexploitaties met veel woningbouw, zoals Kustzone Poort, Stadstuinen en Nobelhorst, laten een veel lagere verwachte winst zien. Dat is niet vreemd, omdat ten opzichte van het vorige MPGA en de begroting de investeringskosten fors zijn gestegen. De grondopbrengsten zijn op zijn best gelijk gebleven, en we verwachten dat de verkopen minder snel zullen gaan door de huidige marktomstandigheden (vertraagde fasering).

Per saldo resteert in al die grondexploitaties alsnog een forse winstverwachting, maar die is wel lager dan in MPGA 2022. Destijds hebben we ook aangegeven dat de jaar op jaar sterk stijgende winstverwachtingen niet realistisch waren, omdat de kans klein is dat de markt jarenlang zo uitbundig goed zou zijn als in 2022. Dat is ook uitgekomen.

We leveren dus in op de te verwachten winst (zachte vermogen). Op de afdracht bij de jaarrekening 2022 hebben deze actualisaties geen effect, omdat het zich vooral afspeelt bij grote grondexploitaties waar we nog geen winst hebben genomen, zoals Kustzone Poort, Stadstuinen en Nobelhorst.

Mutaties afsluitingen, reserves en voorzieningen zijn € 9,8 miljoen positief

In de overige posten in het harde weerstandsvermogen treden diverse schommelingen op. De grondexploitatie Sallandsekant is met een positief resultaat van € 8,2 miljoen afgesloten. De grondexploitatie Highnote met een positief resultaat van € 4,3 miljoen. Daarnaast zijn de bestaande reserves en voorzieningen geactualiseerd, wat per saldo leidt tot een nadeel van € 2,7 miljoen.

Vrijval voorziening MVA-gronden Stichtsekant en De Vaart 4/6 € 14,2 miljoen positief

In 2022 hebben we grote volumes gronden op de bedrijventerreinen Stichtsekant en De Vaart 4/6, en ook Overgooi en Olympuspark, in exploitatie genomen. Deze gronden zijn overgeboekt van de Materiële Vaste Activa (MVA) naar de grondexploitaties, waardoor per saldo € 17 miljoen aan voorziening kon vrijvallen. In 2022 is een extern onderzoek uitgevoerd naar de verwachte afzet van bedrijfskavels. Op basis daarvan is het realistisch te veronderstellen dat de in de grondexploitaties opgenomen volumes aan uitgeefbaar terrein binnen de looptijd van de grondexploitaties kunnen worden afgezet. Desalniettemin houden we voorzichtigheidshalve rekening met een reservering van € 2,8 miljoen voor overaanbod van specifieke bedrijfsterreinen. Zou de afzet van bedrijventerreinen langjarig inzakken, dan zouden we in theorie weer kavels van de grondexploitatie naar materiële vaste activa moeten overboeken. We kunnen het verlies dat dan ontstaat, met de reservering compenseren. Op dit moment is er nog geen aanleiding te veronderstellen dat de afzet van bedrijfsterreinen dusdanig risicovol is dat het aanspreken van deze reservering in de komende jaren aan de orde zal zijn.

Corona en stikstof – geen effect

Eerder werd gesteld dat de mogelijke effecten van de coronacrisis en het stikstofdossier goeddeels binnen het grondbedrijf kunnen worden opgevangen, en dat het vooralsnog niet nodig is een extra voorziening te treffen. Dat beeld is onveranderd.

Het zachte - nog te verdienen - vermogen

Het nog te verdienen vermogen daalt van € 158 miljoen naar € 45 miljoen. Hiervoor zijn twee oorzaken aan te wijzen:

1. we verwachten € 20 miljoen minder winst op de lopende grondexploitaties.

2. onze risico's zijn toegenomen met € 93 miljoen.

Beide ontwikkelingen hebben te maken met de verslechterende marktomstandigheden, zoals we die hierboven onder het harde vermogen hebben toegelicht.

In de [paragraaf Grondbeleid](#) is een uitgebreidere toelichting op de ontwikkelingen in 2022 opgenomen.

Vermogenspositie

In dit hoofdstuk laten we zien wat de bezittingen van de gemeente zijn. We noemen dat de 'activa'. Verder laten we zien hoe de gemeente deze bezittingen heeft betaald. Dit noemen we de 'passiva'. De gemeente kan zijn bezittingen op 2 manieren betalen:

1. met eigen geld, dat noemen we 'eigen vermogen';
2. met geleend geld, dat noemen we 'vreemd vermogen'.

In dit hoofdstuk kunt u dus ook zien hoe hoog het spaargeld is en hoeveel geld de gemeente heeft om tegenvallers op te vangen. Verderop in deze jaarrekening gaan we hier nog dieper op in. Dat doen we in de [risicoparagraaf](#).

Balans

bedragen x € 1 miljoen

	31-12- 2021	31-12- 2022		31-12- 2021	31-12- 2022
bezittingen met een lange looptijd (vaste activa)			Spaargeld en leningen langer dan 1 jaar		
immateriële vaste activa	6	6	eigen vermogen	294	394
materiële vaste activa	714	761	eigen vermogen grondexploitaties	110	59
financiële vaste activa	32	30	voorzieningen	105	76
			vaste schulden	362	391
<i>totaal vaste activa</i>	<i>753</i>	<i>797</i>	<i>totaal vaste passiva</i>	<i>871</i>	<i>921</i>
bezittingen met een korte looptijd (vlottende activa)			Leningen die korter lopen dan 1 jaar		
grondvoorraden	193	189			
uitzettingen	95	105	netto vlottende schulden	142	121
liquide middelen en ov. activa	33	38	overlopende passiva	62	88
<i>totaal vlottende activa</i>	<i>322</i>	<i>333</i>	<i>totaal vlottende passiva</i>	<i>204</i>	<i>208</i>
totaal	1.074	1.130	totaal	1.075	1.130
verstreckte borgstellingen en garantstellingen				1.467	2.167

Vaste activa

Immateriële vaste activa

Dit zijn bijvoorbeeld personeelskosten die we maken om een grondexploitatie voor te bereiden. Zodra we de grondexploitatie openen dan worden de kosten daar ingebracht. Als het plan uiteindelijk niet doorgaat (binnen 5 jaar) moeten we deze kosten afboeken. Ook zijn de zogeheten 'bijdragen aan activa van derden' opgenomen. Dat zijn bijdragen die wij hebben gedaan om maatschappelijke investeringen door derden mogelijk te maken.

Materiële vaste activa

Hier staan alle tastbare eigendommen die de gemeente gebruikt voor haar activiteiten. U kunt hierbij denken aan gebouwen, auto's, wegen en bomen. Of grond die de gemeente (nog) niet wil verkopen. Als de grond minder waard is dan waarvoor wij het gekocht hebben (inclusief bijkomende kosten) hebben wij de waarde in onze boeken verlaagd via een 'voorziening waardecorrectie'. Als de waarde van de grond stijgt, bijvoorbeeld als we deze in ontwikkeling nemen, dan kan die voorziening weer vrijvallen.

De waarde van de materiële vaste activa is toegenomen in 2022. Bijvoorbeeld omdat de gemeente nieuwe scholen heeft gebouwd.

Financiële vaste activa

De gemeente heeft aandelen in zijn bezit. Verder heeft de gemeente ook geld uitgeleend aan verbonden partijen (bijvoorbeeld Alliander) en inwoners (bijvoorbeeld startersleningen).

Vlottende activa

Dit zijn de bezittingen van de gemeente met een korte looptijd. Dat kunnen vorderingen zijn, omdat de gemeente nog geld tegoed heeft. Maar hier valt ook het banksaldo van de gemeente onder. En de grondvoorraad die de gemeente weer wil verkopen. Dit is de te verkopen grond voor woningen, bedrijven, kantoren en voorzieningen van gebieden die in ontwikkeling zijn. In de paragraaf grondbeleid vertellen we u meer over de grondverkoop.

Passiva: eigen vermogen

Het eigen vermogen is het 'spaargeld' van de gemeente. Dit valt in 4 onderdelen uiteen:

- buffer, voor onbekende risico's;
- risicoreserves, voor bekende risico's;
- bestemde reserves;
- resultaat uit de jaarrekening 2022.

Per 31 december 2022 zit er € 454 miljoen in onze reserves (inclusief resultaat 2022). Het grootste deel hiervan is gereserveerd voor risico's of specifieke bestemmingen. De buffer toont de 'vrije ruimte' binnen het eigen vermogen, en dient als dekking voor onverwachte risico's.

De jaarrekening laat zien dat er eind 2022 in totaal € 57 miljoen in de buffer zit. Hier komt het resultaat over 2022 nog bij. In de kwartaalrapportage laten we ieder kwartaal zien hoe we denken dat de buffer zich de komende jaren zal ontwikkelen.

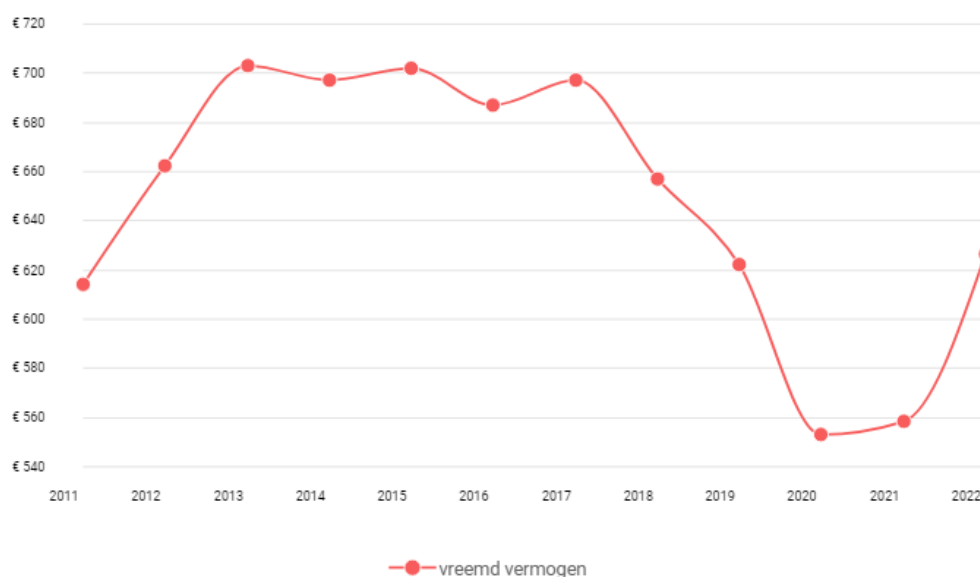
Overige passiva

Vreemd vermogen

De geldleningen en andere schulden van de gemeente noemen we ook wel het 'vreemd vermogen'. Voor een gemeente is het belangrijk dat de schulden kunnen worden afbetaald. In de grafiek hieronder laten we zien hoe onze schulden zich de afgelopen tijd hebben ontwikkeld.

schulden

bedragen x € 1 miljoen

We zien dat onze schulden in de jaren van economische crisis flink zijn gestegen. Maar vanaf 2017 daalden onze schulden weer. Dit komt door twee oorzaken. In de eerste plaats is de grondverkoop weer goed op gang gekomen. Met de opbrengst van de grond kunnen we leningen aflossen. Verder krijgen we veel geld van het

Rijk voor het Fonds Verstedelijking Almere. Dit geld kunnen we niet zo snel weer besteden. Daardoor kunnen we dit geld tijdelijk gebruiken om leningen af te lossen. In 2022 hebben we wel weer leningen moeten aantrekken, vooral voor de investeringen die we doen (bijvoorbeeld in schoolgebouwen). We hebben voor € 60 miljoen aan nieuwe leningen afgesloten.

Verstreckte borgstellingen en garantstellingen

De gemeente geeft garanties aan banken voor geldleningen van woningbouwverenigingen. Als een woningbouwvereniging zijn schulden niet kan aflossen, kan de bank (uiteindelijk) de gemeente aanspreken. We noemen dat 'borgstellingen en garantstellingen'. De gemeente is 'tertiaire achtervang'. Dat wil zeggen dat de bank eerst aanklopt bij het Waarborgfonds Sociale Woningbouw. Maar als het waarborgfonds ook niet kan betalen, dan komt de bank bij de gemeente.

De gemeente heeft ook garanties gegeven voor de leningen van de afvalverwerker HVC. De gemeente staat garant naar rato van het aandelenbelang.

Tenslotte hebben we ook nog garanties afgegeven voor leningen van onderwijs-, sport- en cultuurinstellingen. Soms delen we het risico met een waarborgfonds en soms staat de gemeente alleen garant.

Een uitgebreid overzicht hiervan is opgenomen in de [bijlagen](#).

1.3 Opgaven

Floriade

Na een lange voorbereiding ging in 2022 dan eindelijk de werldeuinbouwtenoonsteling van start. Er deden 32 internationale deelnemers mee. In totaal hebben 1750 studenten als trainees meegeholpen aan de voorbereidingen van Floriade Expo. Dit deden zij door onderzoek uit te voeren, projecten te begeleiden en werkervaring op te doen. Tijdens de expo hebben 35.000 leerlingen/studenten een bezoek gebracht en zijn er 1.500 zakelijke bijeenkomsten georganiseerd. Een kleine 700.000 bezoekers heeft uiteindelijk een bezoek afgelegd.

Tot onze teleurstelling zijn het veel minder bezoekers geworden dan wij hadden gehoopt. Maar gemiddeld gaven alle bezoekers het park een 8. Over een aantal jaren moet duidelijk worden of de maatschappelijke baten, zoals vooraf ingeschat, werkelijkheid zijn geworden.

Inmiddels is het terrein door de Floriade Almere 2022 BV ontmanteld en aan gemeente en projectontwikkelaar terug geleverd. Ongeveer 150.000 planten hebben een tweede leven gekregen bij Almeerders in hun tuin, op schoolpleinen of bij andere maatschappelijke instellingen. De planten en bomen in het Arboretum zijn blijven staan en zijn bedoeld voor de nieuwe wijk Hortus.

Duurzaamheid

In 2022 hebben bestaande projecten zich verder uitgebreid en zijn tal van nieuwe projecten van start gegaan. Zo is er gestart met de uitvoering van de voedselstrategie (raadsbesluit), is er gewerkt met de Leidraad Duurzame Gebiedsontwikkeling en is het Praktijk en Innovatiecentrum Circulaire Economie flink op stoom gekomen.

Omdat innovaties op het gebied van duurzaamheid snel kunnen gaan, werken we adaptief. Dit betekent dat we alert zijn op nieuwe ontwikkelingen en ons beleid aanpassen als dat nodig blijkt vanuit deze ontwikkelingen.

In 2022 focusten we ons op de volgende activiteiten:

- We gingen verder met het implementeren van duurzaamheid in onze werkwijze en processen bij gebiedsontwikkeling, beheer en onderhoud, en inkoop en aanbesteding..
- We werkten aan verschillende projecten binnen de thema's: energie, circulaire economie, voedsel, ecologie en klimaatadaptatie.
- We verbeterden onze communicatie. (www.groenengezond.almere.nl).
- We gingen verder met activiteiten rond het thema 'Stimuleren duurzaam gedrag'. Met concrete projecten zoals het fast fashion project om duurzaam kleding gebruik te stimuleren, het vergroenen van Almeerse tuinen met initiatieven als de Groene Buur en een OV- project met Almere City FC.
- Op de Floriade is gewerkt aan het netwerk, dat van belang is voor de verdere verduurzaming van Almere.

Energie

Werken aan de energietransitie heeft in 2022 een grote vlucht genomen. Door stijgende energieprijzen was er meer noodzaak om anders om te gaan met energie. Wij hebben onze capaciteit op energie sterk uitgebreid, om aandacht te vergroten op:

Energiearmoede

Wij hebben een integraal programma opgesteld om de meest kwetsbare groepen te ondersteunen bij het verlagen van hun energiekosten. Dat hebben we gedaan door bij te dragen aan het verzorgen van energiebesparende maatregelen.

Warmtetransitie

Voor de warmtetransitie gaan wij uit van een drietrapsraket: eerst kleine energiebesparingen, dan isoleren en om de woningen klaar te maken voor andere manieren van verwarmen om tot slot een woning aardgasvrij te maken.

In de eerste fase richten wij ons dus vooral op het ondersteunen van inwoners met kleine energiemaatregelen, zoals radiatorfolie of tochtstrips. De eerste verkenningsbuurt is onderzocht. In deze buurt onderzoeken wij samen met woningcorporaties hoe wij de warmtetransitie kunnen uitvoeren.

Met winkeliers hebben wij de aanpak 'Winkeldeuren dicht' uitgevoerd. Daarmee laten 500 winkeliers zien dat zij open zijn, ondanks dat de deuren dicht zijn.

Bodemenergiebeleid

We hebben de basis gelegd voor het bodemenergiebeleid. Nieuwe energievormen vragen om nieuw beleid. Het beleidskader wordt in 2023 vastgesteld.

Balanceren

We hebben 80 inwoners bereid gevonden mee te doen aan de pilot om hun energieverbruik via een app te delen. Dit is de basis voor een model waarbij energie uitgewisseld en gebalanceerd kan worden. Daarnaast zijn op de Vaart meerdere kennistafels georganiseerd, is een leertraject gestart en wordt data verzameld om ook bij bedrijven energie te balanceren. We gaan verder met de uitvoering in 2023.

Realiseren van een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor bedrijven

In 2022 zijn de volgende mijlpalen te benoemen:

- Hybride informatiebijeenkomsten voor ruim 400 ondernemers op het ondernemersplein;
- De uitgifte van 23 hectare grond op bedrijventerreinen, met name op Stichtsekaant;
- Het (her)huisvesten van verschillende nieuwe en groeiende Almeerse bedrijven, bijvoorbeeld Hunkemöller en 999-Games, op bedrijventerreinen;
- 5 Almeerse bedrijven in de Nederlandse KvK Innovatie top 100;
- De uitreiking van de Almeerse ondernemer van het jaar, in 3 categorieën, op de Dag van de Ondernemer bij Almere City FC, en;
- Het in gebruik nemen van een nieuw sloepennetwerk en een volledig vernieuwd en uitgebreid Fietsknooppuntennetwerk.

Daarnaast hebben we gewerkt aan IT-scholing met de opzet van ICT Tribe Almere. Dit is een groep bedrijven, opleiders en overheidsinstanties die vraag en aanbod van IT-talent bij elkaar brengen in Almere. Dit doen zij door het ontdekken, opleiden en matchen van talent. Met het actieprogramma UpAlmere! voor start-ups zijn we met Almeerse bedrijven op 2 internationale handelsmissies geweest, de Websummit en Smart City World. We hebben 2 workshops over internationaal ondernemen georganiseerd en 5 Almeerse innovatieve bedrijven deden mee aan de 3e Almeerse KvK Business Challenge.

De visie werklocaties Almere is door u vastgesteld. Hiermee geven we aan hoe we omgaan met de groei van diverse type bedrijven op plekken in de stad. Op Bedrijventerrein de Vaart zijn ondernemers geïnformeerd over mogelijkheden voor verduurzaming. Zij zijn daarmee aan de slag gegaan met thematafels over elektriciteit, waterstof en verduurzaming.

Er is een verdere samenwerking tot stand gekomen binnen de Green Innovation Hub, een samenwerking tussen bedrijven en overheid voor het versnellen van technologische innovaties op het gebied van duurzame, inclusieve gebiedsontwikkeling. De Floriade heeft ook bijgedragen aan deze versnelling. Daarnaast is er een samenwerking opgezet rond Circulair Bouwen. Zo verbeteren we de verbinding tussen overheid, onderwijs en bedrijfsleven.

Stedelijke vernieuwing

In het vorige coalitieakkoord is stedelijke vernieuwing opgenomen als een van de acht cruciale opgaven voor Almere, waar een doorbraak noodzakelijk is en waar samenwerking met partners en een portefeuille overstijgende aanpak centraal staat. Voor deze periode is daarbij specifiek aangegeven dat de stedelijke vernieuwing wordt uitgevoerd in de binnenring van Almere Haven (De Wierden, De Werven, De Hoven en het centrum van Haven) en het centrum van Almere Buiten. Daarnaast is er ingezet op revitalisering van een aantal bedrijventerreinen.

Almere Haven

In 2022 hebben we enkele nieuwe investeringen gedaan. Zo hebben we overgangen van straten aangepakt, verlichting vervangen, grachten vernieuwd en de Brinkgarage opgeknapt. Ook hebben we ons ingezet voor meer leefbaarheid, waarbij er meer activiteiten en betrokkenheid is in het centrum van Almere Haven. We hebben het ontwerp van de Singelgracht vormgegeven in 2022. Dit gebied rond het water dat door alle vier de binnenring-wijken loopt staat symbool voor het woon- en leefklimaat van Haven in 2040.

Tenslotte hebben we ons ingezet voor het Havenverbond, om communicatie en participatie te stimuleren.

Almere Buiten Centrum

Het belangrijkste succes in 2022 in de stedelijke vernieuwingsopgave Almere Buiten Centrum was de instelling van de BIZ : een officieel door de raad ingesteld samenwerkingsverband van zowel ondernemers als eigenaren. We werken als gemeente nauw samen met de BIZ om belangrijke onderdelen van de stedelijke vernieuwingsopgave te realiseren. De gemeenteraad heeft besloten om de BIZ de komende 5 jaar met een jaarlijkse bijdrage te ondersteunen. Dit bedrag is gelijk aan het totaal aan bijdragen van de ondernemers en eigenaren.

De ontwikkeling van het cultuurhuis heeft vertraging opgelopen. Dit kwam vooral door inflatie en sterk gestegen bouwkosten.

Ook het aantrekken van nieuwe partners voor film, theater en horeca , verliep moeizaam. Veel partners in deze branche zijn door de coronacrisis zeer terughoudend geworden om te investeren in nieuwe locaties.

De beoogde ontwikkeling van kavel 5 (de parkeerplaats voor de Action) is vertraagd, doordat de initiatiefnemer voor de kavel zich teruggetrokken heeft.

De inrichting van het Baltimoreplein is volledig afgerond, net als het lichtkunstwerk onder het station Almere Buiten Centrum.

Er lopen in Almere Buiten Centrum verschillende initiatieven waarbij leegstand vastgoed wordt getransformeerd naar woningen. Dit zijn voor de toekomst van het centrum belangrijke, maar complexe opgaven die veel tijd en inzet van de gemeente vragen. Deze inzet is niet altijd voor handen. Hier is het tekort aan personeel op verschillende terreinen, waaronder gebiedsontwikkeling, en beheer voelbaar.

Bij het haventje is gestart met vervanging van de steigers.

Bedrijventerreinen/werklocaties

In de Buitenvaart is het budget besteed aan het afmaken van het opgestarte participatieproces met een klankbordgroep.

Gezond in Almere

In 2022 heeft de goede samenwerking met netwerkpartners zich voortgezet. Zo hebben we een netwerkbijeenkomst georganiseerd en verschillende projecten uitgevoerd die bijdragen aan een gezondere levensstijl. Met verschillende scholen is gewerkt aan gezonde voeding, bewegen en water drinken, via de Aanpak Gezond Gewicht Almere en de Groen Gezonde Verbinding. Centrale zorgverleners bij Jeugdgezondheidszorg hebben kinderen begeleid naar een gezonder gewicht. Er is weer een aantal rookvrije zones gerealiseerd en Rookvrije Generatie tegels geplaatst.

Overgewicht

In wijken waarin we de aanpak gezond gewicht op hebben toegepast, is de groei van het aantal kinderen met overgewicht afgevlakt. Verandering van leefstijl lijkt niet af te dwingen met interventies. Richten op bewustwording heeft meer effect maar het duurt langer voor resultaat zichtbaar is.

Ontwikkeling en beheer gebieden

In 2022 is er vanuit Gezondheid input gegeven voor o.a. de stedelijke vernieuwing van Almere Haven. Daarnaast wordt bij de ontwikkeling van nieuwe gebieden nagedacht over het thema gezondheid. Ook is een bijdrage geleverd aan de voorbereiding van groot onderhoud projecten en aan het programma Groen Blauw, gezien de nauwe relatie tussen gezonde leefomgeving en groenontwikkeling. De relatie tussen Gezondheid en Stadsruimte is nauwer geworden door in gezamenlijkheid na te denken over werkprocessen gericht op de openbare ruimte.

Gezondheid

Op dit moment is er niks te zeggen over het toenemen of afnemen van de gezondheidsverschillen tussen wijken. Dat is de focus van 2023 en verder. Er zal meer onderzoek naar gedaan moeten worden om te kunnen bepalen hoe die verschillen worden gemeten en hoe de ontwikkeling van die verschillen wordt gemonitord.

Gezondheidsverschillen kennen oorzaken buiten het gezondheidsdomein dus een aanpak vraagt om een multidisciplinaire benadering. Ook bij inzet van onderzoeksinstrumenten. De aandacht voor een gezond Almere zet zich de komende jaren verder voort vanuit het coalitieakkoord van 2022.

Almeers Preventieakkoord

Het Almeers Preventieakkoord bundelt en ondersteunt initiatieven van een groot aantal Almeerse partners. Samen dragen ze bij aan een gezonder Almere. Via dit programma zijn een drietal netwerkbijeenkomsten georganiseerd om de samenwerking rond gezonde initiatieven in de stad te stimuleren. Initiatieven op het vlak van gezond bewegen, gezonde voeding, mentaal welbevinden en een rookvrije generatie hebben financiële ondersteuning ontvangen. Vanuit communicatie heeft de focus gelegen op het zichtbaar maken van het thema Gezondheid en op het Preventieakkoord.

Sluitende aanpak personen met verward gedrag

Er is een steeds meer sluitende aanpak voor personen met een verward gedrag. Meldingen van personen met verward gedrag komen bij Vangnet en Advies of bij de politie/GGZ (acute en niet acute meldingen). Er is een ketennetwerk waardoor snel gehandeld kan worden.

Brede Aanpak Dakloosheid

De thema's uit de 'Brede Aanpak Dakloosheid' waar in 2022 aan gewerkt is, zijn: preventie, vernieuwing van de opvang en een gedifferentieerd woonaanbod met begeleiding.

Eropaf

In het kader van preventie is, in overleg met de stakeholders, een nieuw protocol ontwikkeld voor Eropaf. Binnen Eropaf werken verschillende partijen samen om huisuitzetting bij achterstallige huur te voorkomen. Inwoners krijgen proactief hulp aangeboden op het moment dat een vonnis tot huisuitzetting is uitgesproken door de rechtbank en er ontruimd moet worden.

Vernieuwing opvang

Er zijn verschillende stappen gezet om opvang te vernieuwen. Zo weten we dat opvang op individuele plekken, in plaats van slaapzalen, tot betere resultaten leidt bij cliënten. Daarom zijn we, waar mogelijk, na de coronapandemie niet naar de oude situatie teruggekeerd. Dat gaf wel uitdaging om voldoende plekken in de maatschappelijke opvang te blijven realiseren.

Opvangplekken

Het vinden van voldoende opvangplekken was een uitdaging. Dit kwam doordat ook voor andere urgente doelgroepen, zoals Oekraïense vluchtelingen, hetzelfde type woonruimte moest worden ingezet. Ook waren de levertijden van tijdelijke units lang. Zeker tijdens de winterkoude-periode, waarin we ook opvang bieden aan niet-rechthebbenden zoals arbeidsmigranten, was het krap. We hebben in november/december 2022 een gymzaal ingezet als tijdelijke oplossing, omdat de beoogde extra opvang-units niet op tijd geplaatst konden worden. Vlak voor de kerstdagen is het plaatsen van de extra units alsnog gelukt.

Housing First

In 2022 hebben we 13 cliënten een passende woonplek kunnen bieden – in combinatie met zorg en begeleiding – in het kader van de pilot Housing First. Dit doen wij samen met zorgaanbieders en woningcorporaties.

Goud in Almere: het verzilveren van de vergrijzing

2022 is voor de opgave Goud in Almere een jaar geweest waarbij de verbinding tussen netwerkpartners ondersteund is met meerdere netwerkbijeenkomsten.

Goed oud worden in Almere

Aan het begin van 2022 heeft de stadsbrede conferentie 'Goed oud worden in Almere' plaatsgevonden. Daarnaast waren er netwerkbijeenkomsten over inwonersparticipatie, eenzaamheid en pensioen.

Bewustwordingscampagne

Er is onderzoek gedaan hoe men in Almere aankijkt tegen ouder worden. Een belangrijk onderdeel van Goud in Almere was de bewustwordingscampagne. Daarmee wordt aandacht van inwoners gevraagd voor goed oud

worden in Almere, op diverse leefgebieden. Zo is er een netwerkbijeenkomst georganiseerd met partners, om te brainstormen hoe we met deze deze doelgroep kunnen delen en hen het beste bereiken.

Ondersteuning van initiatieven

Vanuit Goud zijn diverse initiatieven financieel ondersteund, o.a. de Buurthopper en het Odensehuis in Almere Haven, een dagbesteding zonder indicatie voor licht dementerende mensen en hun partner. Ook is er een bijdrage geleverd aan de Floriade, met een expositie over dementie voor de opening van woonzorgcentrum Flora.

Daarnaast is een bijdrage geleverd aan ontwikkelingen op het vlak van Wonen en Zorg, de werkgroep Ouderen en Veiligheid en bij het regionaal Verbindingsfestival.

Laatste jaar

2022 was het laatste jaar van de bestuurlijke opgave Goud in Almere. Vanaf 2023 wordt aansluiting gezocht bij andere opgaves en ontwikkelingen. Zoals Wonen en Zorg en Gezond in Almere, om ons netwerk aan te verbinden en aandacht te blijven vragen voor de doelgroep.

Wonen

De schaarste op de woningmarkt is in 2022 nog niet verminderd. De vraag naar woningen is groot. Deze vraag werd nog versterkt door de noodzakelijke opvang van Oekraïners en de opgave voor de huisvesting van vergunninghouders.

We hebben afspraken gemaakt met woningcorporaties om de schaarste zo eerlijk mogelijk te verdelen. Het aantal opgeleverde woningen kan de vraag helaas niet opvangen. Alle actualiteiten hebben ertoe geleid dat de Huisvestingsverordening nog niet is geactualiseerd. Daarom is de actualisatie doorgeschoven naar 2023.

Wonen met zorg

In 2022 hebben we met Wonen met Zorg voortgebouwd op resultaten uit voorgaande jaren. Zo hebben de samenwerkingsafspraken 'Thuis in de Wijk' de mogelijkheden vergroot tot succesvolle uitstroom uit 24-uurs voorzieningen naar een sociale huurwoning. We hebben via een communicatiecampagne Wonen en Zorg geprobeerd om meer begrip en steun te krijgen van (en door) buurtbewoners over Wonen met Zorg in de wijk. Daarin hebben we samengewerkt met woningcorporaties, zorgaanbieders en bewoners zelf.

Passende woonruimte

De behoefte aan woningen voor mensen met een zorgvraag is echter groot (circa 550). Er is een gebrek aan voldoende passende en betaalbare woonruimte voor kwetsbare doelgroepen. Verschillende andere aandachtsgroepen (zoals statushouders, Oekraïners) en ook gewone woningzoekenden (starters, studenten) zijn aanwezig op hetzelfde deel van de woningmarkt. In 2022 hebben we dan ook de doelstellingen met gewenste aantallen uitstroom niet volledig gehaald.

Uitstroom

Door de pilot 'woningtoewijzing (dreigend) dakloze jongeren' en de doorstartregeling hebben we wel uitstroom kunnen realiseren uit 24-uurs instellingen en instroom voorkomen in de maatschappelijke opvang. In 2022 hebben we ongeveer 100 inwoners een passende woonplek kunnen bieden. 18 daarvan waren jeugdigen.

Woon-zorg initiatieven

Voor inwoners en partijen die zelf een woon-zorg initiatief willen starten in de stad is er nu een initiatievenloket wonen en zorg. Laagdrempelig contact is mogelijk voor vragen over locaties, procedures, bestemmingsplannen, etc. Daarnaast is gewerkt aan de verdere ontwikkeling van vier belangrijke woon-zorg initiatieven.

Zelfstandig thuis wonen

Er zijn nieuwe oplossingen tussen 24-uurs opvang en zelfstandig thuis wonen gerealiseerd. In 2022 is bijvoorbeeld het product Gewoon Thuis geïmplementeerd: een intensieve vorm van 24-uurszorg in eigen woning. We werken aan de realisatie van onder meer logeerplekken en een Flevolandse Avond- en Nachtdienst.

1.4 Leeswijzer

In de programmarekening legt het college verantwoording af aan de gemeenteraad. We beschrijven hoe wij hebben gewerkt aan onze doelstellingen en wat dit heeft gekost. De programmarekening bestaat uit drie onderdelen: de [totaalrekening](#), het [jaarverslag](#) en de [jaarrekening](#).

U kunt de programmarekening op twee manieren lezen:

- via de digitale omgeving. Deze is te vinden via <https://almere.pcportal.nl/>
- via een traditioneel document (pdf bestand)

In de digitale omgeving is meer informatie opgenomen dan in het pdf bestand. Zo leest u in de digitale omgeving bijvoorbeeld detailinformatie over onze verbonden partijen en vindt u detailoverzichten van alle reserves en voorzieningen. In het pdf bestand zijn hiervan alleen totaaltabellen opgenomen.

We beginnen de programmarekening met een samenvatting van de belangrijkste punten

In de inleiding vindt u de [bestuurlijke inleiding](#) en een korte [financiële samenvatting](#). Hierin geven we een toelichting op het jaarresultaat. Wat zijn de grootste voor- en nadelen ten opzichte van de laatst vastgestelde begroting? En we geven inzicht in de activiteiten die door vertraging doorschuiven naar 2023. Tot slot wordt gekeken naar de ontwikkeling van de grondexploitaties en de financiële positie van de gemeente. Naast de financiële samenvatting wordt in de inleiding ook inzicht gegeven in stand van zaken van de [opgaven](#).

Totaalrekening

In de Totaalrekening geven we gedetailleerder inzicht in de financiën van onze gemeente. Dit hebben we ook zo gedaan in de Programmabegroting 2022 ([Totaalbegroting](#)). We laten daarin per activiteit zien wat dit in 2022 heeft gekost en opgeleverd. Ook geven we daarin een toelichting op de afwijkingen ten opzichte van de begroting 2022 (na wijzigingen). Dit noemen we het resultaat. We doen dat als het resultaat van de activiteit groter is dan € 100.000.

Jaarverslag

Het jaarverslag is een verantwoordingsdocument richting de gemeenteraad en de stad. Het jaarverslag bevat de volgende onderdelen:

Programmaverantwoording

De programmaverantwoording bestaat uit negen programma's. Ieder programma bestaat uit de volgende onderdelen:

Ambitie en speerpunten

Per programma beschrijven we in hoeverre we de ambities en bestuurlijke speerpunten uit de begroting 2022 hebben gerealiseerd.

Financiën

Per programma geven wij een totaaloverzicht van de financiën. We presenteren de gerealiseerde lasten en baten en vergelijken dit met de laatst vastgestelde begroting. Het verschil tussen de rekening en de begroting noemen we het 'resultaat'. Dat wordt hier op hoofdlijnen toegelicht. In de [Totaalrekening](#) geven we een gedetailleerder inzicht per activiteiten, en verklaren we ook de verschillen (indien groter dan € 100.000).

Indicatoren (alleen in de digitale omgeving)

Het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) schrijft een verplichte set van beleidsindicatoren voor. Deze zijn per programmaonderdeel via het tabblad 'Indicatoren' terug te vinden. Almere wordt waar mogelijk vergeleken met gemeenten met 100.000 tot 300.000 inwoners. Voor de indicatoren gaan we uit van de gegevens die door het Kwaliteitsinstituut Nederlandse Gemeenten (KING) en via de website waarstaatjegemeente.nl beschikbaar zijn gesteld. Het beschikbare peiljaar kan per indicator verschillen. Wij hebben de laatst beschikbare gegevens opgenomen. Per indicator wordt een korte toelichting gegeven en waar mogelijk de relatie gelegd met het gevoerde beleid.

Verbonden Partijen (alleen in de digitale omgeving)

In de programmaverantwoording hebben we informatie over de verbonden partijen opgenomen. In de digitale omgeving geven we per verbonden partij een toelichting. In de toelichting staat bijvoorbeeld hoe een verbonden partij bijdraagt aan het beleid van de gemeente. Een totaaloverzicht van de Verbonden Partijen is te benaderen via de gelijknamige [paragraaf](#).

Paragrafen

In de tien paragrafen van de programmarekening geven we extra informatie. Dit is extra informatie over een specifiek onderwerp, bijvoorbeeld over de Floriade, het grondbeleid en het Fonds Verstedelijking Almere (FVA). Het gaat om onderwerpen die bij meer programma's aan de orde zijn, maar in de paragrafen gebundeld worden. We willen hiermee overzicht en verdieping geven.

Een aantal paragrafen zijn wettelijk verplicht. Dit zijn onder andere de paragraaf lokale heffingen, financiering en bedrijfsvoering. Met ingang van de Programmarekening 2022 is daar de openbaarheidsparagraaf (Wet open overheid) bijgekomen. Andere paragrafen, zoals de Floriade en FVA, zijn niet wettelijk verplicht. We voegen deze toe om u inzicht en overzicht te geven over deze onderwerpen.

Bijlagen

Bij het jaarverslag zijn een aantal bijlagen opgenomen die extra inzicht geven in de programmaverantwoording en de afspraken die college en raad met elkaar hebben gemaakt. Dit zijn de volgende bijlagen:

- [kostenverhaal Oosterwold](#)
- [bestedingsplan groot onderhoud en vervangingen](#)
- [opvolging aanvaarde moties en amendementen](#)
- [overzicht begrotingswijzigingen](#)
- [overzicht mutaties investerings- en financieringsstaat](#)

Tot slot is een [lijst met afkortingen](#) opgenomen.

Jaarrekening

In de jaarrekening leggen we verantwoording af over de financiën. Dit doen wij volgens de regels van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). De onafhankelijke accountant controleert de jaarrekening en geeft hierbij een controleverklaring af. De jaarrekening bevat de volgende onderdelen:

Balans en toelichting

In dit hoofdstuk wordt, aan de hand van de balans, inzicht gegeven in de bezittingen van de gemeente en de wijze waarop deze worden gefinancierd (schulden). Voorbeelden van bezittingen zijn gebouwen en installaties (materiële vaste activa), uitgeleend of geïnvesteerd geld (financiële vaste activa), en bouwgronden in exploitatie (vlottende activa). De waarde van deze bezittingen (activa) is per definitie gelijk aan de wijze waarop deze zijn gefinancierd (passiva). We financieren met eigen vermogen (reserves), voorzieningen of met geleend geld (lang- of kortlopende schulden). De ontwikkeling van deze balansposten in 2022 wordt stuk voor stuk toegelicht.

In de digitale omgeving is gedetailleerdere informatie opgenomen, bestaande uit een verloopoverzicht en toelichting per reserve en voorziening.

Programmaverantwoording beleid en middelen

De verantwoording van het beleid en de middelen, zoals opgenomen in de programmaverantwoording en totaalrekening, maakt ook onderdeel uit van de jaarrekening. Hierin is de financiële verantwoording over 2022 opgenomen.

Overzicht van baten en lasten

In dit onderdeel wordt inzicht gegeven in een aantal specifieke (verplichte) onderdelen.

- het overzicht van baten en lasten per programma en per taakveld;
- de primitieve begroting (voor wijzigingen);
- overzicht van algemene middelen, overhead en treasury;
- overzicht van incidentele en structurele baten en lasten;
- overzicht wet normering topinkomens;

- overzicht wachtgeldten college.

De toelichting op de financiële afwijkingen is opgenomen in de totaalrekening (per activiteit).

Bijlagen

Het BBV schrijft een aantal verplichte overzichten voor die niet zijn opgenomen onder het overzicht van baten lasten. Deze zijn opgenomen in de bijlagen. Dit zijn:

- het [overzicht Single Information Single Audit \(SiSa\)](#). Hiermee leggen we aan het Rijk verantwoording af over de besteding van een aantal specifieke uitkeringen. Een voorbeeld is de Rijksbijdrage bijstandsuitkeringen (BUIG), waaruit we bijstandsuitkeringen betalen en het participatiebudget. Deze verantwoording wordt door de onafhankelijke accountant onderworpen aan een specifieke (rechtmatigheids-)controle.
- [Overzicht gewaarborgde geldleningen](#).
- [Toelichting begrotingsrechtmatigheid](#).

Tabellen in de programmarekening

De cijfers in de tabellen tonen we in principe in miljoenen euro's. We ronden daarbij af op honderdduizenden euro's. De optelling van de (sub)totalen in de tabellen wordt gedaan op niet-afgeronde bedragen. Hierdoor kunnen er kleine afrondingsverschillen in de tellingen ontstaan.

Sommige tabellen tonen we in duizendtallen of in hele euro's. Dit komt doordat in sommige gevallen er meer detail nodig is om het juiste inzicht te geven. Per tabel is in de kop aangegeven welke weergave van toepassing is.

Jaarverslag

2 Programmaverantwoording

2.1 Bestuur, inwoners en economie

Ambitie

We communiceren en informeren begrijpelijk, betrouwbaar en toegankelijk

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

In 2022 zijn we verder gegaan op de ingeslagen weg. Daarbij stond professionalisering en interactie met inwoners centraal.

Er hebben gesprekken plaatsgevonden in het kader van “de dag van Almere”. Hierin werden actuele onderwerpen zoals corona besproken. Deze aanpak is veelbelovend en past bij hoe we op een toegankelijke manier in contact willen zijn met de stad. Het concept wordt doorontwikkeld. Ook wordt het ingezet om participatie en interactie met inwoners en bedrijven te verhogen.

We hebben ook aandacht voor duidelijke en begrijpelijke taal. We proberen dit zoveel mogelijk toe te passen. Zowel in de algemene communicatie als bij communicatie met mensen met een beperking.

Onze citymarketing aanpak was met name gericht op de Floriade. Ondanks de lage bezoekersaantallen en hoge kosten van het evenement was onze inhoudelijke communicatie goed zichtbaar. Bijvoorbeeld op het gebied van duurzaamheid. Ook culturele activiteiten zoals het 180 dagen feest hebben bijgedragen aan citymarketing richting zowel bezoekers als inwoners.

Wat hadden we gepland (begroting)

Almeerse inwoners en ondernemers moeten er op kunnen vertrouwen dat ze bij ons terecht kunnen met hun vragen. Dit kan op verschillende manieren, bijvoorbeeld online via de website, via persoonlijke contact aan de balies, in de wijken én via het Klant Contact Centrum (KCC). We weten wat er in de gemeente leeft en speelt. We gaan in gesprek wanneer daar behoefte aan is, dat kan bijvoorbeeld via “de Dag van Almere”, maar ook voor individuele vragen van bewoners. We hebben oog voor iedere Almeerder.

We werken continu aan toegankelijke en begrijpelijke communicatie. Daarbij maakt het niet uit via welk kanaal we contact hebben met inwoners en ondernemers. Dit gaat over duidelijke en begrijpelijke taal in raadsvoorstellen en ambtelijke stukken maar ook over toegankelijkheid van onze online informatie voor Almeeders met een beperking.

In 2022 besteden we in onze citymarketing veel aandacht aan de Floriade. Niet alleen zal het evenement in het middelpunt staan, ook de inhoudelijke doelen waar de Floriade aan bijdraagt zal in de gemeentelijke communicatie ruimschoots aandacht krijgen. Het gaat om doelen die te maken hebben met de groene stad van de toekomst, zoals bijvoorbeeld groene stadsontwikkeling, duurzame land- en tuinbouw, schone energie, circulair ondernemen en toekomstbestendige mobiliteit.

We gaan nog meer producten en diensten online aanbieden

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

In de zomermaanden van 2022 was het bijzonder druk aan de balies van Burgerzaken. Om de drukte aan te kunnen, zijn er extra fte aangenomen. We willen in de toekomst beter inzicht krijgen in piekmomenten, hiervoor is een onderzoek gestart. Dit onderzoek wordt voor de zomerpiek van 2023 afgerond. Wij verwachten hierdoor beter in te kunnen spelen op drukte.

Voor steeds meer burgerzaken producten is het mogelijk om dag en nacht zaken op de site te regelen. Burgers kunnen inmiddels zeven e-diensten online gebruiken en de oplevering van zes e-diensten wordt medio 2023 verwacht. Veel brieven die we gebruiken zijn aangepast en in duidelijke taal herschreven, zodat deze beter te

begrijpen zijn voor iedereen. De informele aanpak werpt zijn vruchten af. We bellen bijvoorbeeld bij klachten of afwijzingen direct op. Dit heeft geleid tot minder klachten en meer ingetrokken klachten van inwoners.

Wat hadden we gepland (begroting)

Inwoners mogen verwachten dat ze op onze site dag en nacht zaken kunnen doen. We werken er daarom aan dat steeds meer van onze producten online beschikbaar zijn. We gaan ook de standaard brieven en e-mails aanpassen zodat de besluiten die wij nemen, makkelijker te begrijpen zijn voor onze inwoners. We doen dat op een informele wijze via een persoonlijke aanpak met de menselijke maat. De persoonlijke situatie van onze inwoners vormt een belangrijk onderdeel in hoe we de regels toepassen. Bij het inwinnen van de persoonlijke gegevens zullen we rekening houden met het recht op privacy.

We willen onze inwoners kennis laten maken met het gebruik van een digitale identiteit

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

We hebben meegedaan aan diverse pilots met de app IRMA waarin we hebben geleerd hoe we kunnen toewerken naar legitimeren met een digitale identiteit. De lessen hieruit zijn meegenomen in de ontwikkeling van de Wet Digitale Overheid. De invoering van deze wet is vertraagd, maar we blijven de ontwikkelingen op de voet volgen.

Ondertussen onderzoeken we samen met andere afdelingen de mogelijkheid om onze inwoners met een digitale balie te bedienen voor een aantal producten.

Wat hadden we gepland (begroting)

Al sinds 2020 zijn we gestart met het onderzoek naar de invoering van een digitaal identiteitsbewijs. Dit onderzoek doen we samen met andere gemeenten, de VNG en het ministerie Binnenlandse Zaken. Een digitale identiteit moet bruikbaar worden in zowel de digitale als fysieke wereld; met privacy, veiligheid en gebruiksgemak als belangrijkste aspecten. We volgen hierbij de ontwikkelingen rondom de Wet Digitale Overheid op de voet.

We organiseren veilige, eerlijke en toegankelijke gemeenteraadsverkiezingen

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

Rondom de gemeenteraadsverkiezingen van 2022 is er een inclusiestembureau gerealiseerd in de Levend Waterkerk in de Parkwijk. Dit is een prikkel-arm stembureau, voorzien van gehoorondersteuning, tactiele geleidingen op de grond, een stem-mal voor visueel beperkte kiezers en speciaal getrainde stembureauleden. Ook kon er gebruik gemaakt worden van een oefenruimte voor kiezers met een licht verstandelijke beperking. Ondanks het beperkte gebruik van dit inclusiestembureau heeft het voldoening gegeven om juist voor kiezers met enige beperkingen een stapje extra te zetten.

Wat hadden we gepland (begroting)

In maart 2022 kunnen we weer naar de stembus voor het kiezen van nieuwe gemeenteraadsleden. Natuurlijk zijn alle stembureaus toegankelijk voor mindervaliden, maar we willen dit jaar ook juist inzetten op een stembureau dat vooral bedoeld is voor mindervaliden.

We gebruiken lobby om onze belangen te behartigen in Den Haag en in de regio

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

In 2022 hebben we onze lobby gebruikt om de Almeerse belangen in Den Haag en de regio te behartigen. Daarom zijn we zowel ambtelijk als bestuurlijk vertegenwoordigd in diverse samenwerkingsverbanden en belangenbehartigingsorganisaties.

- Binnen de VNG zijn we sinds 2022 vertegenwoordigd in verschillende commissies. In de G40 zijn onze bestuurders gekozen als voorzitter van de fysieke pijler, vice-voorzitter van de sociale pijler en voorzitter van de themagroep wonen, welzijn en zorg.
- We hebben ons samen met het Rijk en de provincie vanuit Almere 2.0 ingezet voor op het mogelijk maken van de ambities uit de Regio- Rijksstructuurvisie Amsterdam-Almere-Markermeer (RRAAM) en samen

met de Flevolandse gemeenten, de provincie Flevoland en het Waterschap op de ambities uit de strategische agenda Flevoland.

- Vanuit de MRA-samenwerking werken we samen in de deelregio Almere-Lelystad aan de drie B's: Bouwen, Bereikbaarheid en Banen.
- In 2022 hebben we met het Rijk afspraken gemaakt om ruim € 200 miljoen, via het Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (MIRT), te investeren in de doorontwikkeling van Almere.
- We hebben samen met andere gemeenten verder gebouwd aan een New Towns leernetwerk dat een plek krijgt onder het programma leefbaarheid en veiligheid van het Ministerie van Binnenlandse Zaken.
- Ook hebben we onder andere deelgenomen aan Ronde Tafelgesprekken in de Tweede Kamer over 'bouwen aan vertrouwen', 'verduurzaming onderwijshuisvesting' en 'aanpak straatintimidatie'.
- Samen met Number 90 en het college van herstelexperts is er en wordt er gewerkt aan een maatwerkpaak voor gedupeerden van de Toeslagenaffaire.

Wat hadden we gepland (begroting)

Hiervoor gebruiken we zowel landelijke netwerken van bijvoorbeeld de VNG en de G40 als regionale samenwerking binnen Flevoland en de MRA. Deze netwerken helpen ons om samen ervoor te zorgen dat we dingen die we willen, gedaan kunnen krijgen. Voorbeelden hiervan zijn het realiseren van betaalbare woningen, het verbeteren van de bereikbaarheid en de versterking van de lokale economie, onderwijs en voorzieningen in de stad.

In 2022 zijn er gemeenteraadsverkiezingen. Doordat bestuurders dan wisselen komen er plekken beschikbaar in de bestuurlijke groepen van o.a. de VNG, G40 en de MRA. Wij kijken of we deze plekken kunnen invullen. Dit helpt ons in de regio en in Nederland om ons belang te versterken.

Wij willen de economische ontwikkeling van Almere versterken

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

In 2022 hebben we de economische agenda verder uitgevoerd. Bij de opgave: 'Realiseren van een uitstekend vestigingsklimaat voor bedrijven' vertellen we wat we hier in 2022 aan gedaan hebben.

Wat hadden we gepland (begroting)

Dit doen aan de hand van de Economische Agenda. We werken aan een robuuste economie. Dit moet leiden tot meer nieuwe bedrijven en banen nu en op de lange termijn. We willen namelijk dat elke Almeerder kans heeft op goed werk in en om Almere.

Corona speelt en speelde een belangrijke rol bij het organiseren van evenementen

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

2022 was een uniek jaar met betrekking tot evenementen. In Almere vond de Wereldtuinbouwtentoonstelling Floriade Expo 2022 plaats. Dit themajaar heeft een impuls gegeven aan de (nieuwe) programmering voor evenementen. Er is een uniek 180-dagen programma ontwikkeld rondom dit themajaar. Tevens is er vanuit stedelijke vernieuwing in de verschillende stadsdelen ook een impuls gegeven aan nieuwe programmering. Naast nieuwe evenementen zijn ook veel reguliere evenementen teruggekomen. In totaal stonden er ruim 235 evenementen op de evenementenkalender. Bovenstaande inzet op evenementen heeft ervoor gezorgd dat we de titel "Evenementenstad van het jaar" gewonnen hebben.

Wat hadden we gepland (begroting)

De jaren 2020 en 2021 waren daardoor bijzondere jaren. In 2022 kunnen veel evenementen hopelijk weer doorgaan. Om dit niet te ontmoedigen stellen we voor om leges en terreinverhuurtarieven nog niet te verhogen. Het jaar 2022 zal qua evenementen in het teken staan van de Floriade. Verder werken we aan de hand van het strategisch evenementenbeleid aan een gevarieerd evenementenaanbod in alle drie de stadscentra.

Bestuurlijke speerpunten

Niet van toepassing op dit programma.

Financiën

bedragen x € 1 miljoen

	begroot	werkelijk	resultaat
lasten	27,4	27,0	0,4
baten	5,3	8,2	2,9
<i>totaal voor reservemutaties</i>	<i>22,1</i>	<i>18,8</i>	<i>3,3</i>
stortingen	0,0	0,2	-0,2
onttrekkingen	1,9	1,5	-0,4
totaal	20,2	17,5	2,7

We hoeven € 2,4 miljoen minder te voorzien voor (voormalig) wethouders

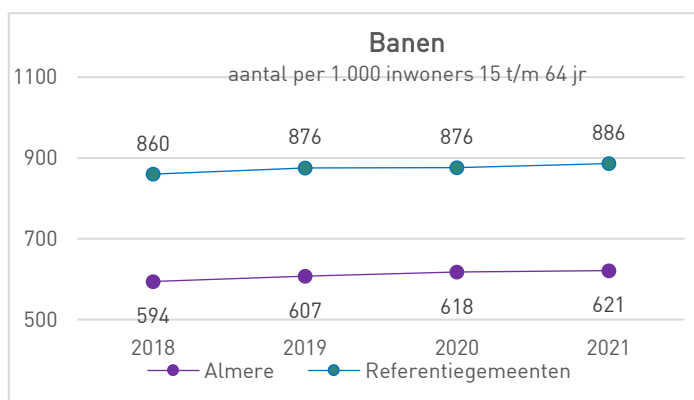
Dit komt vooral door een hogere rekenrente voor de pensioenvoorziening. Hoe hoger de rente, hoe minder wij hoeven te voorzien. Deze rente wordt voorgeschreven, en volgt de ontwikkelingen op de kapitaalmarkt. Door de stijging van de marktrente is ook de rekenrente gestegen.

Daarnaast zijn onze verplichtingen voor wachtgeld lager, waardoor er € 0,2 miljoen kan vrijvallen uit de voorziening wachtgeld.

De overige € 0,3 miljoen bestaat uit diverse voor- en nadelen.

Indicatoren

Een totaal overzicht van de verplichte beleidsindicatoren vindt u [hier](#).

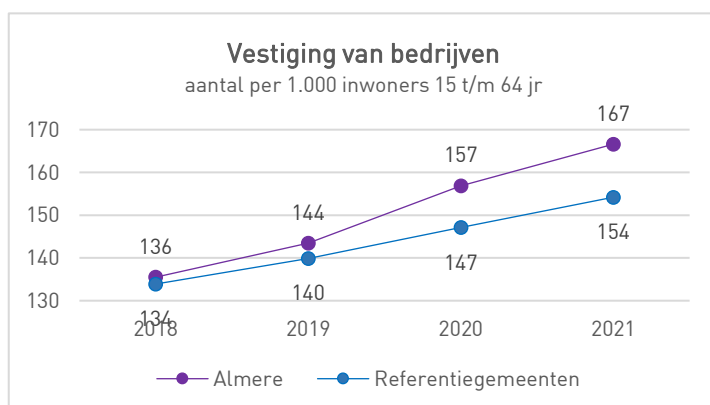
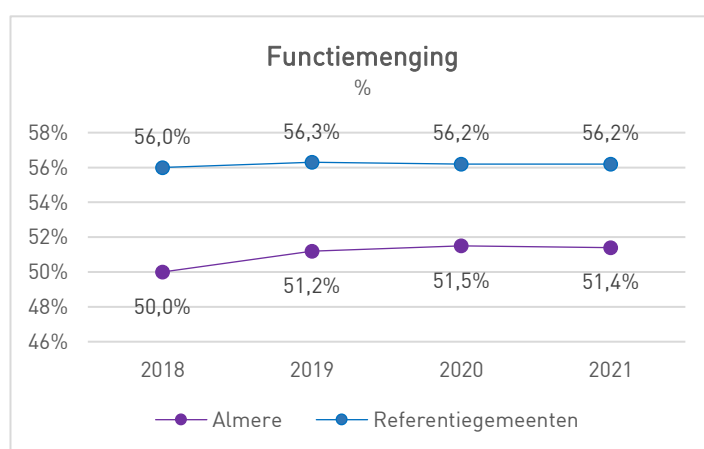

Banen

De indicator laat het aantal banen per 1.000 inwoners (in de leeftijd van 15-74 jaar) zien. Uit deze cijfers blijkt dat wij fors minder banen hebben in vergelijking met referentiegemeenten.

Functiemenging

Dit cijfer laat de verhouding zien tussen het aantal banen en het aantal woningen. Bij een waarde van 50 zijn er evenveel banen als woningen. In Almere hebben we iets meer banen dan woningen, maar wel minder dan in referentiegemeenten.

Vestiging van bedrijven

Dit cijfer laat het aantal vestigingen van bedrijven zien, afgezet tegen 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-65 jaar. Dit aantal ligt in Almere hoger dan in referentiegemeenten.

2.2 Duurzaam, leefbaar en bereikbaar

Ambitie

We hebben belangrijke stappen genomen om onze beheerorganisatie professioneler te maken

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

Een grote uitdaging in 2022 lag in het inlopen van achterstanden, hiervoor zijn door u raad incidentele middelen beschikbaar gesteld. De grootste uitdaging ligt echter voor ons, in het groot onderhoud en vervangingen van bijvoorbeeld bruggen in de stad. En ook hoe we dit op een duurzame en toekomstbestendige manier doen. Over de bruggen krijgt de raad in het tweede kwartaal van 2023 nog een concreet voorstel.

Richting de Programmabegroting 2024 wordt concreet in beeld gebracht wat de opgave is en hoe deze betaald wordt. Dit doen we om het beheer en onderhoud van de stad toekomstbestendig te maken. In 2023 komen we naar de raad met een voorstel over nieuwe financiële inrichting van beheer en onderhoud.

In 2022 is het Strategisch AssetManagementPlan, oftewel SAMP, met de raad besproken. Dit heeft geleid tot veel aandacht voor de beheerproblematiek. Er zijn ondertussen stappen gezet op dit gebied, bijvoorbeeld met het grootschalig onderhoud in Muziekwijk Zuid. Er komt een grote golf aan grootschalig onderhoud aan. In aanloop daarnaar is de voorbereiding gestart van het groot onderhoud en rioolvervanging in De Marken en De Hoven.

Ondertussen hebben we veel aandacht voor de bomen in Almere. We zetten ons in om meer ruimte aan bestaande en nieuwe bomen te geven om uit te groeien tot volwassen, kwalitatief hoogwaardige bomen. We evalueren hierbij het bestaande bomenkader en werken toe naar een aanscherping hiervan. In 2022 zijn we hiermee begonnen. In 2023 komen we met een nieuw bomenkader naar de raad.

Verder is er ingezet op ecologisch maaien, dit is goed voor de biodiversiteit, en toegankelijke openbare ruimte, zoals bij busstation 't Oor. Zo helpen we mensen, dieren en de natuur.

Wat hadden we gepland (begroting)

Hierbij passen de deze raadsperiode vastgestelde visie en beleidskaders die nodig zijn om goede keuzes over de toekomst te maken. Het is, door de financiële situatie van de gemeente, niet gelukt om achterstanden bij het onderhouden van de openbare ruimte te verkleinen. Met het verlagen van de bezuiniging proberen we dit wel te verzachten.

In de Visie openbare ruimte beschrijven we de grootste uitdagingen bij het beheer van de stad. Voordat we hieraan kunnen werken, moeten we eerst de risico's beperken. Het bestaande beheerbudget is hard nodig om de stad schoon, heel en veilig te houden, zeker als straks grote delen van onze openbare ruimte tegelijk aan vervanging toe zijn. Hierover gaat het Beleidskader grootschalig onderhoud woonwijken en bedrijventerreinen. We kunnen onze wijken, parken, wegen en wateren echt duurzamer, leefbaarder en gezonder maken. Hiervoor zullen verschillende beleidsdomeinen wel samen moeten werken en hebben we ook onze partners in de stad nodig.

Voor de raadsverkiezingen komt ook nog het Strategisch assetmanagent plan. Dit gaat vooral verder in op hoeveel geld er nodig is om onze visie waar te maken.

Hiermee is alle informatie beschikbaar die nodig is om in de nieuwe raadsperiode keuzes te maken over de toekomst van het beheer in Almere. Keuzes die gaan over het extra geld dat nodig is voor het grootschalig onderhouden van bijvoorbeeld woonwijken en het vervangen van bruggen. En over de samenwerking die binnen en buiten de gemeente nodig is om Almere leefbaar en klaar voor de toekomst te maken en houden.

We werken met bewoners en bouwers verder aan het welzijn van dieren en planten in de stad

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

De Visie ecologie en het Beleidskader dierenwelzijn hebben gezorgd voor veel aandacht en extra inzet. Op dierenwelzijnsgebied is de bijdrage aan wildopvang organisaties verhoogd, hebben we onze communicatie aan bewoners verbeterd en is de samenwerking met andere beleidsterreinen versterkt.

In 2022 is een nieuw coalitieakkoord gesloten waarin de ambities omtrent dierenwelzijn verhoogt zijn. Met onder andere als doel om de meest diervriendelijke gemeente te worden. Niet voor niets is Almere in 2022 dan ook daadwerkelijk verkozen tot meest diervriendelijke gemeente van Nederland.

Met de Programmabegroting 2023 hebben we de ambities verder naar boven bijgesteld en is hiervoor ook extra geld beschikbaar gesteld. Ook met betrekking tot de Visie ecologie zijn stappen gezet. Zo zetten we in op ecologisch maaibeheer en investeren we in ecologische verbindingen.

Wat hadden we gepland (begroting)

In 2021 is de Visie ecologie vastgesteld door de raad. Het Beleidskader dierenwelzijn volgt waarschijnlijk in het najaar van 2021 na de evaluatie. Met onze nieuwe visie op ecologie werken we met bewoners en bouwers verder aan het welzijn van dieren en planten in de stad. We werken aan meer verschillende plant- en boomsoorten, vertellen mensen over de waarde van voedsel- en schuilmogelijkheden voor dieren in de stad en verbeteren het ecologische netwerk in en om de stad. De verdere ontwikkeling van de stad mag niet ten koste gaan van de natuur in de stad, maar moet juist bijdragen aan het behoud en de versterking hiervan. Het nieuwe dierenwelzijnsbeleid gaat vooral over het helpen van dieren in nood. Hierin willen we de voorlichting aan bewoners en de samenwerking met onze partners verbeteren door meerjarige afspraken te maken en extra geld voor wildopvang vrij te maken.

We zijn bezig om een meerjarig vervangingsplan uit te werken

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

In 2022 zijn de eerste grootschalige rioolvervangingsprojecten, die in de Marken en De Hoven zullen plaatsvinden, verder voorbereid. Een voor Almere geheel nieuwe tak van sport, waarvoor veel extra denkkracht en nieuwe vormen van samenwerking nodig zijn. Deze rioolvervangingsopgave loopt gelijk op met een verder groei van de stad, waarvoor uitbreiding van het rioelstelsel vereist is. Hier komt de opgave in Oosterwold nog eens bovenop. Het blijft daarmee onverminderd belangrijk om de rioelwerkzaamheden goed te plannen en hierbij in het oog te houden welke hoeveelheid werk realistisch is.

In 2023 bieden we het nieuw gemeentelijk rioleringsplan aan bij de gemeenteraad.

Wat hadden we gepland (begroting)

Vanaf 2023 zullen de eerste rioolvervangingen gaan starten in de wijk de Marken. In de jaren daarna zal vervanging van de riolering in meerdere wijken noodzakelijk zijn. Sinds 2007 sparen we al voor vervanging. Hier hebben we nu baat van. We werken scenario's uit waarin we in een periode van zo'n 10 jaar groeien naar € 10 miljoen aan vervangingen per jaar.

We implementeren een toekomstbestendig én duurzaam afval inzamelsysteem

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

Eind 2021 heeft de raad een besluit genomen over het "toekomstbestendig en duurzaam afval inzamelsysteem in Almere". In 2022 zijn daarom een implementatieplan en een marktonderzoek uitgewerkt. In het implementatieplan staat de opzet en uitwerking van het nieuwe inzamelsysteem. Via het marktonderzoek hebben we nascheiding van Plastic, Metaal en Drankkartons (pmd) uit restafval onderzocht. In het vierde kwartaal van 2022 zijn zowel het implementatieplan als het inhoudelijke deel van het marktonderzoek afgerond.

Stadsreiniging heeft in de afgelopen jaren verschillende keren aandacht gevraagd voor de verouderde toestand van de duo-voertuigen. In 2022 gingen een aantal van deze voertuigen kapot. Daardoor was het nodig om een start te maken met het vervangen van duocontainers bij laagbouw. De vervanging van duocontainers is uitgevoerd in lijn met het raadsbesluit voor het nieuwe inzamelsysteem. In totaal zijn er in 2022 ruim 15.000 duocontainers vervangen.

In 2022 hebben we een grootschalige Groente, Fruit & Tuinafval (gft)-campagne gehouden in het kader van “de luier uit het gft”. Dat heeft geleid tot minder gft, maar wel een betere kwaliteit. Bij de uitrol van het nieuwe inzamelsysteem blijft gft het belangrijkste aandachtspunt waar Almere nog veel winst kan boeken in het scheiden van afval.

Wat hadden we gepland (begroting)

We willen een stad zijn waar we efficiënt en slim met afval omgaan. Wij hebben uw raad een aangepast voorstel voor een nieuw afvalinzamelsysteem voorgelegd. We willen graag starten met het verder op orde brengen van de inzameling, vervangen achterhaalde ineffectieve inzamelvoorzieningen en we nemen inwoners actief mee in nut en noodzaak van afval scheiden. Dit laatste doen we door doelgerichte communicatie en handhaving op maat. Daarmee ontstaat er duidelijkheid voor de stad en de inwoners hoe het afval wordt ingezameld en krijgen inwoners meer, betere en uniforme voorzieningen om hun grondstoffen gescheiden te houden. En door de vervanging en verduurzaming van het wagenpark kunnen de chauffeurs in meer veilige, stillere en duurzamere wagens hun service verlenen. De jaren 2021 en 2022 zullen in het teken staan van voorbereiden. In 2023 en 2024 wordt het inzamelsysteem dan wijk voor wijk uitgerold. In 2025 is het eerst ‘full-service-jaar’.

Het inzamelsysteem helpt om de doelstellingen op gebied van afvalscheiding en duurzaamheid te realiseren, de kosten te beheersen met een dienstverlening die bijdraagt aan de tevredenheid van bewoners.

We innoveren in Almere in circulair grondstoffenmanagement

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

Upcycling en het anders verwerken van ingezamelde grondstoffen blijkt een lastig thema. In het kader van het programma Circulair en Innovatief Grondstoffenmanagement zijn in 2022 succesvolle pilots gedraaid met o.a. lastig recyclebare plastics. De uitdaging is om deze pilots verder uitgebreid te krijgen. In 2022 hebben we gewerkt aan een nieuwe pilot, in samenwerking met de Omgevingsdienst. In deze pilot worden grondstoffen via het Upcyclecentrum aan nog meer ondernemers beschikbaar gesteld dan in voorgaande jaren. Dit is een eerste stap in uitbreiding. De komende jaren maken we hier verdere stappen in. Bijvoorbeeld in de vorm van het Circulair Ambachtscentrum Almere.

Wat hadden we gepland (begroting)

De grondstoffen uit ons afval bieden kansen. We benutten onze rol als afvalinzamelaar en zijn daarmee een belangrijke speler in de grondstoffenketen. We willen leidend zijn in de circulaire economie en ons richten op een duurzame samenleving. Met het programma Circulair en Innovatief Grondstoffenmanagement (CIG) hebben we de ambitie om de lineaire economie om te buigen naar een circulaire economie. Dit betekent onder andere dat we meer willen doen aan hergebruik en upcycling. Juist ook voor de grondstoffen waarvoor dit lastig is, bijvoorbeeld moeilijk recyclebare plastics.

Wij geven in 2022 verdere invulling aan onze mobiliteitsdoelstellingen

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

In 2022 is gewerkt aan ons unieke vervoerssysteem. Er zijn verbeteringen doorgevoerd en daarnaast is gewerkt aan het verduurzamen van het systeem.

In 2022 zijn de fietsroutes in Almere verbeterd. Ook zijn het aantal plekken in fietsenstallingen uitgebreid, met name bij het Station Almere Centrum. Het effect van deze maatregelen is lastig in cijfers uit te drukken, onder andere omdat het gebruik van de fietspaden en -stallingen slecht te vergelijken is met de coronajaren. En ook omdat de maatregelen die genoemd zijn in de programmabegroting 2022 vertraagd zijn. Deze worden nog voorbereid.

In 2030 moet het busvervoer uitstootvrij zijn. Dit doen we met de nieuwe concessie die in 2028 plaatsvindt. De voorbereiding van deze nieuwe concessie wordt nu opgestart. Tegelijkertijd is gewerkt aan beleid voor laadpalen. Zo maken we meer elektrisch vervoer mogelijk. De vaststelling van dit beleid volgt in 2023.

Wat hadden we gepland (begroting)

We zijn trots op ons grotendeels gescheiden vervoerssysteem. Voetpaden, fietspaden, wegen en busbanen zijn namelijk belangrijk. Het helpt om je te kunnen verplaatsen. In de Mobiliteitsvisie zijn onze ambities op het gebied van versterking, verbetering en verduurzaming van deze vervoerssysteem vastgelegd. Wij verbeteren ook om ervoor te zorgen dat de aansluiting op regionale vervoersnetwerken steeds beter wordt. En met de aanleg van nieuwe fietsbruggen wordt ons netwerk van fietspaden versterkt. De fiets wordt hierdoor voor de korte afstanden (minder dan 5km) een steeds beter alternatief voor de auto.

Op het gebied van verduurzaming van de Almeerse mobiliteit werken wij aan een zero emissie strategie. Hiermee bedoelen we dat we minder CO2 willen uitstoten. Dit doen we met pilots voor alternatieve brandstoffen, bijvoorbeeld elektrisch vervoer en het gebruik van waterstof. Met de uitvoering van de Aanpak Bewust Reizen proberen wij Almeerse autorijders over te halen om gebruik te maken van duurzamere alternatieven. Dit gaat met name om automobilisten die voor hun werk rijden tussen Almere en Amsterdam. Daarnaast starten we in 2022 met pilots voor deelmobiliteit. Dit gaat onder andere het delen van auto's. We beginnen hiermee in buurten waar veel geparkeerd wordt en waar weinig andere mogelijkheden zijn om te reizen.

Verder zijn in 2022 de werkzaamheden aan het station Almere Centrum klaar. Dit zorgt ervoor dat het station groter wordt en het gebied eromheen mooier. Dit is een eerste stap in de verdere ontwikkeling van Almere Centraal.

Bestuurlijke speerpunten

Mobiliteit en de meerjarige infrastructuurplanning

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

In 2022 zijn de fietsroutes in Almere verbeterd. Ook is het aantal plekken in fietsenstallingen uitgebreid, met name bij het Station Almere Centrum.

Er is in 2022 in regionaal verband gewerkt aan verbeteringen van de regionale bereikbaarheid, wat van groot belang is voor de Gemeente Almere en haar inwoners. Deze inspanningen hebben in 2022 onder andere geleid tot de toekenning van MIRT-gelden om de regio MRA en Flevoland bereikbaar te houden.

Wat hadden we gepland (begroting)

In 2022 worden de fietsbruggen op het Spoorbaanpad en Giethoornpad zullen worden vervangen/verbreed, waarmee zij een passend onderdeel worden van de (regionale) hoofdfietsroute. In combinatie met de fietscampagne moet de Almeerder verleid worden om vaker, voor de korte afstanden, de fiets te gebruiken. Verder starten we dit jaar met de uitwerking van de zero emissie strategie voor het busvervoer, waarbij wij de ambitie hebben om uiterlijk 2028 uitstootvrij busvervoer te realiseren. Wij werken verder aan de planvorming voor de verbetering van de looproutes, waarmee in 2023 gestart wordt.

Financiën

bedragen x € 1 miljoen

	begroot	werkelijk	resultaat
lasten	158,8	168,8	-10,1
baten	105,7	113,5	7,7
<i>totaal voor reservemutaties</i>	<i>53,1</i>	<i>55,4</i>	<i>-2,3</i>
storting	32,5	25,6	6,9
onttrekkingen	37,1	33,1	-4,0
totaal	48,5	47,8	0,6

We houden € 2,5 miljoen over op de Afvalinzameling

Dit komt voor € 0,3 miljoen doordat we een nabetaling vanuit Nedvang hebben ontvangen over de pmd resultaten van 2020. Daarnaast zijn onze kosten voor de afvalverwerking en inzameling € 1 miljoen lager dan begroot omdat er een daling is van de hoeveelheid restafval. Ook hebben wij hogere vergoedingen ontvangen voor papier, hout, bruingoed en afval en hebben we minder uitgegeven door de uitgestelde besluitvorming over het nieuwe inzamelsysteem. Dit komt omdat wij kosten en investeringen zoveel mogelijk uitstellen omdat wij overgaan op een nieuw inzamelsysteem. Ook zijn een aantal uitgaven vertraagd door latere levering vanuit de leverancier. Daarnaast hebben we bij de tweede kwartaalrapportage € 0,7 miljoen extra budget beschikbaar gesteld voor de continuïteit van de afvalinzameling. Uiteindelijk hebben we dit geld niet volledig nodig gehad en hebben wij hier € 0,2 miljoen op overgehouden. Tot slot hebben wij € 0,9 miljoen over gehouden op de kosten voor de implementatie van het nieuwe afvalinzamelsysteem (TAS).

We hebben voor het beheer en onderhoud van de stad € 1 miljoen meer uitgegeven

Dit komt omdat we met Tomin een compensatie van € 1 miljoen hebben afgesproken voor extra werk dat ze hebben uitgevoerd over 2021 en 2022. In 2023 worden afspraken gemaakt over de samenwerking met Tomin, zodat dit in de toekomst kan worden voorkomen. Daarnaast zijn de kosten voor het beheer en onderhoud sterk gestegen in 2022. De gemeentelijke budgetten worden jaarlijks met een algemeen percentage opgehoogd, terwijl in de contracten met onze beheeraannemers wordt uitgegaan van specifieke beheermarkt prijsindexen. Dit heeft extra kosten tot gevolg. Deze hogere kosten vallen weg door een lagere onttrekking uit de reserve beheer en onderhoud. Dit bedrag blijft beschikbaar in de reserve beheer en onderhoud voor het wegwerken van onze achterstanden.

Het tekort op de grondexploitatie van het Floriade terrein (Hortus) is met € 0,5 miljoen toegenomen

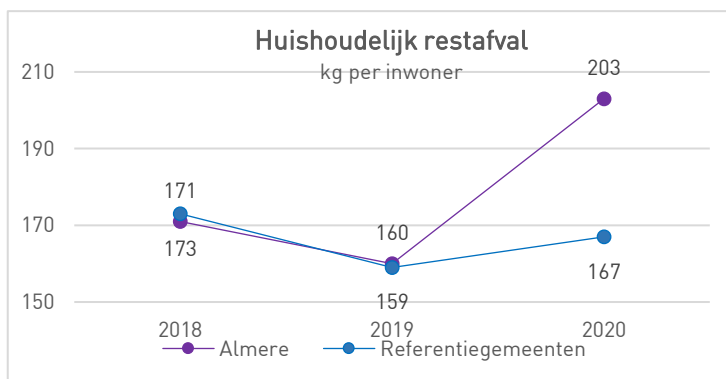
Wij hebben de winstverwachting van de grondexploitatie van de toekomstige woonwijk op het Floriade terrein (Hortus) opnieuw bepaald. Hieruit blijkt dat er een extra verlies wordt verwacht van € 0,5 miljoen. We hebben de verliesvoorziening daarom met € 0,5 miljoen moeten verhogen. Voor een nadere toelichting verwijzen wij naar de paragraaf Floriade.

De overige verschillen tellen op tot een nadeel van € 0,4 miljoen

Een toelichting op de afwijkingen per begrotingsactiviteit is opgenomen in de Totaalrekening.

Indicatoren

Een totaal overzicht van de verplichte beleidsindicatoren vindt u [hier](#).

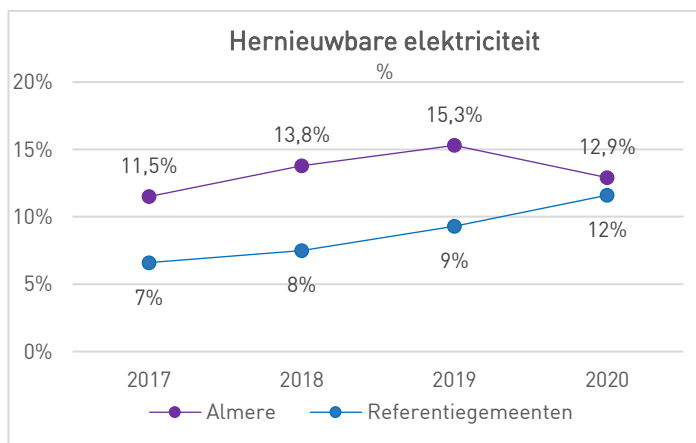

Huishoudelijk restafval

Deze indicator laat het aantal kilo niet gescheiden ingezameld huishoudelijk afval zien. In Almere daalde het aantal kg huishoudelijk restafval een aantal jaar, maar is in 2020 fors gestegen.

Hernieuwbare elektriciteit

Deze indicator laat het percentage zien van hernieuwbare elektriciteit. Dit percentage ligt in Almere hoger dan in referentiegemeenten.

2.3 Ruimte en wonen

Ambitie

Wij zijn trots op Almere als stad waar het prettig wonen, werken en recreëren is. Een stad gebouwd op idealen. Een groen-blauwe woonstad met ruime, betaalbare woningen met stedelijke voorzieningen in de nabijheid. Wij moeten helaas ook constateren dat een betaalbare woning in Almere niet voor iedereen vanzelfsprekend is. Dat komt omdat prijzen zijn gestegen, maar ook omdat onze bevolking en daarmee de woningbehoefte verandert. We gaan meer sturen op de woningvoorraad. Wij zetten ons in om onze wijken leefbaar en in balans te houden. Dit hebben wij ook opgeschreven in onze nieuwe Woonvisie: we willen dat Almere een stad is voor iedereen, een stad van kwaliteit, gericht op de toekomst.

Verantwoording

Marktontwikkeling maakt het lastig om in te zetten op innovatie en maatregelen voor betaalbare woningen. In 2022 zijn er pilots ontwikkeld en verder voorbereid voor 2023.

We bouwen voor de vraag uit de stad

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

In 2022 hebben we een eerste stap gezet in het opleveren van een nieuwbouwmonitor. Zo is voor inwoners en raadsleden direct zichtbaar wat er is gebouwd wordt. De eerste rapportage is in februari 2023 naar de gemeenteraad verstuurd.

Het coalitieakkoord van 2022 heeft gevolgen voor het Stedelijk Woningbouwprogramma. Pampushout wordt in deze coalitieperiode niet bebouwd en bouwen in het groen wordt beperkt. Daar staat tegenover dat we het aantal tijdelijke woningen in de plannen vergroten naar 1000. Dit om de acute vraag naar tijdelijke woningen te voorzien.

Wat hadden we gepland (begroting)

We willen zorgen voor een woningmarkt die in balans is met de groei van en vraag uit de stad. We bouwen daarvoor niet alleen extra woningen in nieuwe gebieden. We zullen ook woningen bouwen in gebieden waar nu al woningen staan. Dit noemen we inbreiding. We bereiden ons hier op voor bij de belangrijke knooppunten in de stad. Bijvoorbeeld in de centra van Almere Stad en Almere Poort. Hier willen we vooral appartementen toevoegen. Dit moet ervoor zorgen dat ook studenten en ouderen gemakkelijker in Almere kunnen blijven wonen.

Het bouwen van betaalbare woningen vraagt om de inzet van nieuwe instrumenten en om innovatie. Het aantal woningen dat betaalbaar is voor huishoudens met een laag- en middeninkomen moet immers omhoog. Om dat voor elkaar te krijgen is meer sturing nodig dan alleen het aanbieden van bouwlocaties. We gaan samen met de markt proberen te innoveren zodat voor lage- en middeninkomens betaalbare gezinswoningen worden gebouwd. Verder werken we aan nieuwe manieren om deze woningen betaalbaar te houden. Samen met wijkbewoners gaan we na aan welke woningtypen in de wijk behoefte is. Verder gaan we met bewoners na of de woningen, via kleinschalige inbreiding, toegevoegd kunnen worden. Zo kunnen bijvoorbeeld levensloopbestendige appartementen worden gebouwd die het mogelijk maken dat senioren doorstromen vanuit hun eengezinswoningen.

We maken de stad toekomstbestendig en duurzaam

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

We maken de stad toekomstbestendig en duurzaam. We hebben ook steeds meer aandacht voor duurzaamheid. Op verschillende plekken experimenteren we met het oplossen van deze uitdagingen.

Omdat we steeds meer te maken krijgen met extreme weersomstandigheden bouwden we aan een visie klimaatadaptatie. In deze visie schrijven we op wat we willen doen om in 2050 klimaatbestendig te zijn.

Hiervoor maken we gebruik van de kennis die we uit pilots kunnen ophalen. In 2023 gaan we verder met de visie klimaatadaptatie.

Wat hadden we gepland (begroting)

Dit doen we omdat de stad ouder wordt en te maken krijgt met vergrijzing. We hebben daarbij ook steeds meer aandacht voor duurzaamheid. Dit gaat bijvoorbeeld over het tegengaan van hittestress, het verwerken van extreme regenval en om op termijn geen gebruik meer te maken van gas. Zo weten we bijvoorbeeld dat het maken van schaduwrijke gebieden helpt om de gevoelstemperatuur te verlagen. Op verschillende plekken experimenteren we met het oplossen van deze uitdagingen. Hiervoor maken we onder andere gebruik van het geplande groot onderhoud in de stad wat hierbij kan dienen als vliegwiel.

Omdat we steeds meer te maken krijgen met extreme weersomstandigheden maken we een visie klimaatadaptatie. In deze visie schrijven we op wat we willen doen om in 2050 klimaatbestendig te zijn. Dit betekent dat we de stad zo inrichten dat we beter kunnen omgaan met deze extreme weersomstandigheden. Hiervoor maken we gebruik van de kennis die we uit de pilots kunnen ophalen.

In 2022 gaan we verder met meer toegepast onderzoek naar de effecten van hitte en hittestress op de stad en hoe de inwoners deze hitte ervaren. Daarnaast starten we een aantal nieuwe pilots om kansrijke acties te verkennen om de stad verder klimaatbestendig te maken. Dit willen we doen in samenwerking met hoger onderwijsinstellingen. Ook voeren we gesprekken met de stad. Dit doen we om duidelijk te krijgen waar de knelpunten zitten en hoe we deze het beste kunnen oplossen.

Ook met woningcorporaties hebben we voor meerdere jaren afspraken gemaakt over verduurzaming. Wij gaan deze afspraken de komende jaren uitvoeren. Op deze manier worden ook huurwoningen verder verduurzaamd.

We blijven ruimte geven aan Oosterwold

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

In 2022 is een ontwikkelstrategie opgesteld voor deelgebied 2 van Oosterwold. Deze strategie stond als opdracht van de gemeenteraden van Almere en Zeewolde. En deze is ontwikkeld op basis van de organische ontwikkelingsfilosofie en de lessen uit de eerste fase.

Er vond een interactief proces plaats met vele betrokkenen en stakeholders. Daaruit zijn diverse evaluatieonderzoeken en adviezen gekomen., waarin duidelijk de vraag wordt gesteld aan de overheid om een grotere rol op te pakken bij Oosterwold. Het mogelijke vervolg hiervan is uitgewerkt in voorstellen in 'Het vervolg – Toen Nu Dan'.

Helaas was 2022 ook het jaar dat Almere een aanwijzing kreeg van provincie Flevoland, in het kader van Interbestuurlijk Toezicht. Dit had te maken met de wijze van afvalwaterinzameling. Na de aanwijzing heeft het college besloten om voor deelgebied 1 alsnog riolering aan te leggen.

Het aanleggen van riolering in Oosterwold heeft ingrijpende financiële gevolgen. Hierdoor heeft er in 2022 nog geen besluitvorming plaatsgevonden over de voorstellen over de doorontwikkeling. Wel is er een onderzoek gestart naar mogelijke andere zorgplichten in Oosterwold. We vinden het belangrijk een goed beeld te hebben van deze zorgplichten. Voordat we concrete stappen zetten in de ontwikkeling van fase 2.

We zijn trots op bijzondere wijken als Oosterwold. Maar we voelen ons ook verantwoordelijk om te voorkomen dat de inwoners van Almere met onverantwoorde of onnodige financiële risico's worden geconfronteerd. We hebben maatregelen getroffen om te voorkomen dat de rekening verder oploopt. Bij nieuwe kavels moeten initiatiefnemers bijvoorbeeld zelf zorgen voor tijdelijk transport van afvalwater.

Ondertussen gaat de ontwikkeling in deelgebied 1 door. Zo is er in 2022 de eerste basisschool van Oosterwold gerealiseerd en opgeleverd.

Wat hadden we gepland (begroting)

Net zoals in voorgaande jaren werken we vanuit de gemeente samen met bewoners en nieuwe initiatiefnemers, en de andere bestuurlijke partners, aan deze voor Nederland unieke wijk. De oriëntatie op de verschillende rollen van overheden en bewoners gaat in 2022 onverminderd door. Wel wordt deze extra gevoed door de evaluaties van de eerste fase, en de komende besluitvorming over de 2de fase op (grotendeels) grondgebied van Zeewolde. Wat hebben we geleerd van de huidige praktijk, wat behoeft bijstelling voor het huidige Oosterwold en/of voor de volgende fase? Voor het komend jaar zijn we gericht op het borgen van de reguliere Oosterwold-processen in de gemeentelijke organisatie, als ook op een overheidsrol die bijdraagt aan een volwaardige wijk die aansluit op de rol van de bewoners.

Bestuurlijke speerpunten

Bestuursopdracht lange termijn verstedelijking

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

In 2022 is gewerkt aan de startnotitie omgevingsvisie. Zoals afgesproken met de gemeenteraad is 'Almere Stad met Toekomst' de basis voor deze omgevingsvisie.

In november 2022 zijn in het Bestuurlijk Overleg MIRT afspraken gemaakt door het Rijk met de Metropoolregio Amsterdam. Deze afspraken zijn belangrijk voor de verdere verstedelijking van Almere. Via een raadsbrief is de gemeenteraad daarover geïnformeerd.

Vanuit het Bestuurlijk Overleg MIRT heeft het Rijk geld beschikbaar gesteld. Dit wordt in Almere onder andere ingezet om verder te werken aan het masterplan Pampus, inclusief een onderzoek naar HOV met de IJmeerverbinding als stip op de horizon. Ook worden een aantal projecten in Almere Centrum bekostigd met geld uit het MIRT en worden fietsverbindingen en openbaar vervoer verbeterd. Tevens is besloten met onder andere het Rijk om het geld uit het MIRT in te zetten voor werkgelegenheid en om de economische- en kennisstructuur in Almere te versterken.

Wat hadden we gepland (begroting)

Almere is in vijfenveertig jaar tijd gegroeid naar een stad van meer dan 215.000 inwoners. En de stad groeit nog steeds. Het gaat echter niet om groei alleen. Maar om gezonde groei. De groei moet worden ingezet om de stad nog aantrekkelijker te maken. Dan gaat het over zaken zoals cultuur, werkgelegenheid en een goede bereikbaarheid. Samen met het Rijk en de provincie Flevoland wordt daar al langer aan gewerkt in het programma Almere 2.0. In 2013 is deze ambitie opgenomen in de Rijksstructuurvisie Amsterdam Almere Markermeer. In hetzelfde jaar is ook de Uitvoeringsovereenkomst Almere 2.0 ondertekend door Rijk, provincie en gemeente. Deze Uitvoeringsovereenkomst is vastgesteld door de Gemeenteraad.

In 2021 is de in 2013 opgestelde regionale visie geactualiseerd in het document Perspectief Oostflank. In dit document zijn de actuele Almeerse beleidsvisies verwerkt (onder meer de centrumvisie, woonvisie en economische agenda). De Almeerse doelen en ambities worden daarmee ook op regionaal niveau geborgd. Daarnaast is door Almere deelgenomen aan het MIRT-onderzoek Amsterdam Bay Area waarbij is onderzocht wat nodig is rondom de ontwikkeling van Almere Pampus, de IJmeerverbinding en de ecologie in het Markermeer/IJmeer. Dit heeft plaatsgevonden in het kader van het Meerjarenprogramma Infrastructuur Ruimte & Transport (MIRT). Vanuit het MIRT worden de grote investeringen in de bereikbaarheid, water en ecologie in Nederland geprogrammeerd. Tot slot is een eerste concept van de actualisatie van de Almeerse visie opgeleverd: Het Perspectief Almere. Beide perspectieven zijn uitgewerkt in de Uitvoeringsagenda.

In 2022 worden Perspectief Oostflank, Perspectief Almere, de resultaten van het MIRT Onderzoek en de Uitvoeringsagenda gebruikt als basis om nieuwe besluiten te nemen op het vlak van verstedelijking, ecologie en infrastructuur, waaronder vervolgbesluiten rondom Almere Pampus en een IJmeerverbinding. Ook zijn ze de basis voor de opvolger van de omgevingsvisie Almere uit 2017. De periode tot aan de gemeenteraadsverkiezingen richt zich op het uitlijnen van het proces van de omgevingsvisie (opstellen aanpak, gespreksagenda met de gemeenteraad, een 'overdrachtsdocument' (vorm en inhoud nog te bepalen)). Op

grond van het voorgaande wordt vervolgens in de komende raadsperiode de omgevingsvisie opgesteld. Gekoerst wordt op besluitvorming voor het zomerreces van 2024.

Omgevingswet

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

2022 stond in het teken van de implementatie van de Omgevingswet en de Wet Kwaliteitsborging Bouwen (WKB). Want, we moeten voldoen aan de wettelijk eisen zoals voorgeschreven door de VNG en de uitgangspunten zoals door de raad vastgesteld in het Koersdocument.

In 2022 troffen we voorbereidingen voor het opstellen van een Omgevingsvisie. Hiervoor hebben we afspraken gemaakt met de raad over de wijze van besluitvorming en participatie. Dit is een traject waarin we samen willen optrekken.

We hebben een nieuw systeem ontwikkeld terwijl we tegelijkertijd het bestaande systeem onderhouden. Dit zorgde voor uitdagingen zoals dubbele verordeningen. Maar we waren daardoor wel klaar om de nieuwe Omgevingswet te implementeren. Inmiddels is duidelijk dat 1 januari 2024 de Omgevingswet ingaat. Daar kunnen we in 2023 dus stappen in maken.

In de komende periode werken we in de geest van de Omgevingswet (houding en gedrag van medewerkers, samenwerken, ruimte geven voor initiatief en de houding van 'ja, mits' stimuleren binnen de organisatie).

Wat hadden we gepland (begroting)

De Omgevingswet en de Wet Kwaliteitsborging voor het Bouwen (WKB) zijn nieuwe wetten. We verwachten dat ze op 1 juli 2022 ingevoerd worden. Het werken met deze wetten vraagt van ons een andere manier van werken. Het is een enorme landelijke en lokale operatie om ons daar op voor te bereiden.

De invoering van de wetten is landelijk al een paar keer uitgesteld. Dit heeft er mee te maken dat veel (digitale) processen en procedures nog aangepast moeten worden. De omgevingswet moet o.a. helpen bij het bereiken van een balans tussen een veilige en gezonde fysieke leefomgeving en het bereiken en behouden van een goede omgevingskwaliteit. De WKB moet helpen bij het verbeteren van de kwaliteit van bouwwerken en een sterkere positie van de initiatiefnemer en het aanscherpen van de aansprakelijkheid van aannemers. Meerdere wetten worden daarom samengevoegd tot een nieuwe wet. Wat ook anders is, is dat in de Omgevingswet en de WKB de bewoners, bedrijven en de overheid een andere verantwoordelijkheid hebben dan nu. Oosterwold is een mooi voorbeeld van hoe dit eruit kan zien.

Taskforce Oosterwold

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

In 2022 is een ontwikkelstrategie opgesteld voor deelgebied 2 van Oosterwold. Deze strategie stond als opdracht van de gemeenteraden van Almere en Zeewolde. En deze is ontwikkeld op basis van de organische ontwikkelingsfilosofie en de lessen uit de eerste fase.

Er vond een interactief proces plaats met vele betrokkenen en stakeholders. Daaruit zijn diverse evaluatieonderzoeken en adviezen gekomen., waarin duidelijk de vraag wordt gesteld aan de overheid om een grotere rol op te pakken bij Oosterwold. Het mogelijke vervolg hiervan is uitgewerkt in voorstellen in 'Het vervolg – Hoe nu dan'.

Helaas was 2022 ook het jaar dat Almere een aanwijzing kreeg van provincie Flevoland, in het kader van Interbestuurlijk Toezicht. Dit had te maken met de wijze van afvalwaterinzameling. Na de aanwijzing heeft het college besloten om voor deelgebied 1 alsnog riolering aan te leggen.

Het aanleggen van riolering in Oosterwold heeft ingrijpende financiële gevolgen. Hierdoor heeft er in 2022 nog geen besluitvorming plaatsgevonden over de voorstellen over de doorontwikkeling. Wel is er een onderzoek gestart naar mogelijke andere zorgplichten in Oosterwold. We vinden het belangrijk een goed beeld te hebben van deze zorgplichten. Voordat we concrete stappen zetten in de ontwikkeling van fase 2.

We zijn trots op bijzondere wijken als Oosterwold. Maar we voelen ons ook verantwoordelijk om te voorkomen dat de inwoners van Almere met onverantwoorde of onnodige financiële risico's worden geconfronteerd. We hebben maatregelen getroffen om te voorkomen dat de rekening verder oploopt. Bij nieuwe kavels moeten initiatiefnemers bijvoorbeeld zelf zorgen voor tijdelijk transport van afvalwater.

Ondertussen gaat de ontwikkeling in deelgebied 1 door. Zo is er in 2022 de eerste basisschool van Oosterwold gerealiseerd en opgeleverd.

Wat hadden we gepland (begroting)

Net zoals in voorgaande jaren werken we vanuit de gemeente samen met bewoners, nieuwe initiatiefnemers en de andere bestuurlijke partners aan deze voor Nederland unieke wijk. De oriëntatie op de verschillende rollen van overheden en bewoners gaat in 2022 onverminderd door. Wel wordt deze extra gevoed door de evaluaties van de eerste fase, en de komende besluitvorming over de 2de fase op (grotendeels) grondgebied van Zeewolde. Wat hebben we geleerd van de huidige praktijk, wat behoeft bijstelling voor het huidige Oosterwold en/of voor de volgende fase? Voor het komend jaar zijn we gericht op het borgen van de reguliere Oosterwold-processen in de gemeentelijke organisatie, als ook op een overheidsrol die bijdraagt aan een volwaardige wijk die aansluit op de rol van de bewoners.

Ambtelijke inzet MRA en samenwerking andere overheden

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

De woondeal is niet getekend in 2022 maar in 2023.

Wel heeft de positionering van Almere in de verstedelijkingsstrategie en Samen Bouwen aan Bereikbaarheid bijgedragen aan de resultaten die Almere heeft behaald in het BO MIRT van 11 november 2022. Hierover is de gemeenteraad via een raadsbrief geïnformeerd.

De resultaten uit het BO MIRT zijn onder andere de financiering van bereikbaarheidsprojecten in Almere Centrum, de mogelijkheid om een Ruimtelijk Strategische Verkenning (Pampus) met het Rijk te starten en het opstellen van een Ruimtelijk-Economische Agenda. Deze resultaten dragen bij aan meer banen, versterking van de Almeerse economie, het uitvoeren van de woonvisie van Almere en verbetering van bereikbaarheid.

In 2022 hebben we ook gewerkt aan de invulling van de Uitvoeringsagenda van Almere. Daarbij kun je denken aan versterking van de economische- en kennisinfrastructuur, en doorontwikkeling van het Stadscentrum. De samenwerking met de provincie Flevoland en gemeente Lelystad in 2022 heeft hier een rol in gespeeld, onder meer via onderlinge bestuurlijke afstemming en strategiebepaling.

Wat hadden we gepland (begroting)

Almere is de tweede stad van de Metropoolregio Amsterdam (MRA). Een aantrekkelijke regio met veel werkgelegenheid en voorzieningen, een gevarieerd landschap en een goede infrastructuur. De groei van deze regio brengt opgaven met zich mee. Met de partners in de MRA is in 2021 de MRA Verstedelijkingsstrategie vastgesteld, die als doel heeft deze groei in goede banen leiden. In de MRA Verstedelijkingsstrategie heeft Almere een belangrijke positie en grote betekenis voor het oplossen van de diverse opgaven waar de regio voor staat. Bijvoorbeeld op het gebied van wonen. Voor Almere zijn Perspectief Oostflank en Perspectief Almere hiervoor de bouwstenen geweest. Ook zijn in 2021 in MRA-verband nieuwe samenwerkingsafspraken voorbereid om de regionale samenwerking te versterken en zijn de eerste stappen gezet voor een regionale investeringsagenda. Om de effectiviteit van onze inzet in de metropoolregio te vergroten hebben we de samenwerking met de provincie Flevoland en de gemeente Lelystad verstevigd (deelregio Flevoland in de MRA).

In 2022 werken we verder aan de MRA Agenda 2020-2024 'Werken aan een internationale topregio met hoge leefkwaliteit'. En in MRA-verband werken we aan de afspraken die met het Rijk gemaakt zijn op vlak van betaalbaarheid en versnelling van de woningbouw, de Woondeal. En aan de gemaakte afspraken tussen Rijk en de regio in het kader van de Rijk-regioprogramma's MRA Verstedelijkingsstrategie en Samen Bouwen aan

Bereikbaarheid. Ook zetten we in op verdere versterking van de samenwerking binnen onze deelregio, met de provincie Flevoland en de gemeente Lelystad. Dit alles moet leiden tot meer banen en versterking van de lokale economie, voldoende en betaalbare woningen en verbeterde regionale bereikbaarheid. Het mag ook duidelijk zijn dat dit ook gebeurt in goede verbinding met de Uitvoeringsagenda.

Financiën

bedragen x € 1 miljoen

	begroot	werkelijk	resultaat
lasten	174,2	192,8	-18,6
baten	194,7	208,7	14,0
<i>totaal voor reservemutaties</i>	<i>-20,4</i>	<i>-15,9</i>	<i>-4,6</i>
stortingen	50,9	65,5	-14,6
onttrekkingen	48,0	81,2	33,2
totaal	-17,6	-31,5	13,9

De 'gewone' resultaatafdracht van het grondbedrijf is € 3 miljoen lager

In de begroting gingen we uit van een afdracht van € 24,1 miljoen over 2022. Dat was een verwachting op basis van wat we medio 2022 wisten en nog konden verwachten over de ontwikkeling van de grondexploitaties. Zo'n verwachting kent altijd onzekerheden. We weten op dat moment nog niet wat er in de tweede helft van het jaar gebeurt. De grondexploitaties zijn nu geactualiseerd en het weerstandsvermogen is becijferd. Daarmee is het resultaat van het grondbedrijf over 2022 en de mogelijke afdracht bekend. De afdracht komt uit op € 21,1 miljoen. Dat is € 3 miljoen minder dan bij de begroting verwacht. Dat komt vooral door de in de tweede helft van 2022 veranderde markt. Hierdoor zijn de complexresultaten verslechterd en nemen de risico's toe. Dat er toch nog een forse afdracht is van € 21,1 miljoen komt vooral doordat een aantal winstgevend exploitaties afgelost konden worden. Ook konden er voorzieningen vrijvallen door het in exploitatie nemen van grond (Stichtsekanal en De Vaart 4/6). Een uitgebreidere toelichting is opgenomen in de [paragraaf grondbeleid](#).

We hebben een incidenteel voordeel van € 14,8 miljoen door herwaardering van landbouwgrond

Dit is grond die we al in bezit hebben, maar nog niet aan het ontwikkelen zijn (MVA-grond). Deze gronden hebben we in het verleden via een voorziening waardecorrectie afgewaardeerd naar de landbouwwaarde van gemiddeld € 10,50 per vierkante meter. We hebben het grootste deel van deze grond opnieuw laten taxeren. Hieruit blijkt dat de huidige waarde gemiddeld € 15-18 per vierkante meter is. De totale waarde is hierdoor € 14,8 miljoen hoger. Daarom hebben we de voorziening voor dit bedrag moeten laten vrijvallen.

We hebben een voordeel van € 0,7 miljoen op het commercieel- en strategisch vastgoed

Dat komt voor € 0,2 miljoen doordat we delen van de leegstaande popzaal en het Alnovum hebben kunnen inzetten voor de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne. Hiervoor krijgen we een vergoeding. Daarnaast hebben we het Alnovum laten taxeren. Uit deze taxatie is gebleken dat het pand € 0,4 miljoen meer waard is dan de boekwaarde, waardoor een deel van de voorziening waardecorrectie kon vrijvallen. Tot slot zijn er nog diverse kleine verschillen die optellen tot een bedrag van € 0,1 miljoen.

We hebben een voordeel van € 0,4 miljoen door de verkoop van huurgrond

Dit komt door een aantal grondverkoop aan de Gordingweg. Dit zijn gronden die voorheen werden verhuurd.

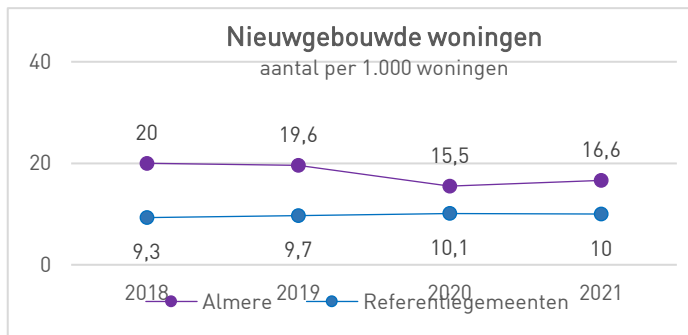
We houden € 0,8 miljoen over op de omgevings- en milieuvergunningen

Dat komt vooral doordat er uiteindelijk minder aanvragen zijn ontvangen en afgerond dan waar in de begroting rekening mee was gehouden. Hoewel de inkomsten ook lager zijn, is er per saldo een voordeel van € 0,4 miljoen. Daarnaast is er een voordeel van € 0,4 miljoen op de milieuvergunningen. Dit komt doordat er minder activiteiten zijn uitgevoerd, onder andere door de uitstel van de Omgevingswet. En wij hebben dwangsommen ontvangen vanwege overtreding van de milieuwetgeving.

De overige € 0,2 miljoen bestaat uit diverse voor- en nadelen.

Indicatoren

Een totaal overzicht van de verplichte beleidsindicatoren vindt u [hier](#).

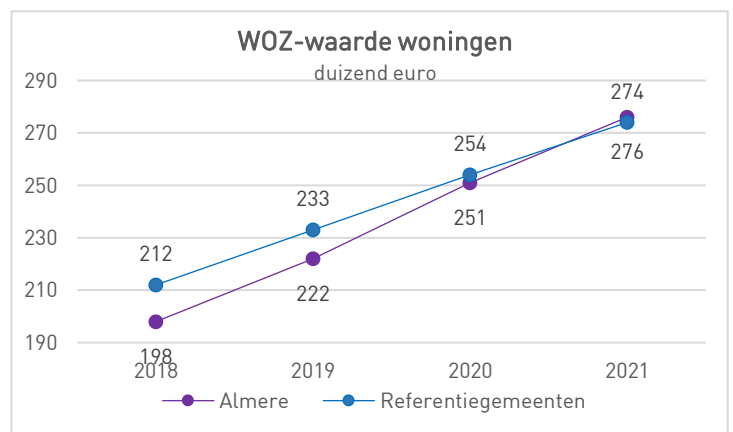

Nieuwgebouwde woningen

Dit is het aantal nieuwbouwwoningen per 1.000 bestaande woningen. Dit is exclusief andere toevoegingen aan het woningaanbod zoals transformatie.

WOZ-waarde woningen

Deze indicator laat het gemiddelde WOZ-waarde van woningen zien. Deze is de afgelopen jaren fors toegenomen.

2.4 Zorg en welzijn

Ambitie

De nasleep van de coronacrisis zorgt ervoor dat 2022 een jaar vol onzekerheden is. De coronacrisis heeft geleid tot uitstel van veel zorgvragen. Daarnaast heeft Veilig Thuis te maken met veel meldingen. Zij kunnen deze meldingen weer slecht kwijt bij ketenpartners. Dit komt omdat die ook wachttijden hebben. We verwachten op langere termijn meer vraag naar hulp en ondersteuning. Dit komt omdat meer mensen in een kwetsbare positie komen als gevolg van de crisis.

We moeten daarom ons aanbod van hulp en ondersteuning goed organiseren. We nemen in 2022 maatregelen die op korte en op lange termijn effect op de uitgaven hebben. Zo zoeken we de balans tussen de kwaliteit van de zorg, de maatschappelijke effecten die we met de hulp en ondersteuning willen bereiken en de lange termijn betaalbaarheid van het Almeerse sociaal domein. Op deze manier werken we aan onze ambitie om voor iedereen die dat nodig heeft goede ondersteuning te bieden in de eigen omgeving.

Verantwoording

Er is in 2022 ingezet op meerdere maatregelen die op korte en lange termijn effect op de uitgaven hebben.

Grip op sociaal domein

In augustus 2021 is er opdracht gegeven om de financiële grip op het Sociaal Domein te verbeteren. Een interne evaluatie levert op dat er behoorlijk wat verbeteringen zijn gemaakt. Zoals dashboards, het borgen van werkprocessen en eenduidig indiceren van tarieven. Maar er moeten nog een aantal dingen beter worden vastgelegd. En vervolgens moet het vastgelegde gebruikt worden. Vanwege werkdruk en verloop van medewerkers staat dat soms onder druk.

Wmo

In 2022 zijn er maatregelen genomen om de uitgaven voor de klassieke Wmo (mobiliteit, woningaanpassingen) terug te dringen.

In 2022 zijn er maatregelen genomen om uitgaven voor de klassieke Wmo (mobiliteit, woningaanpassingen) terug te dringen. Zo is de scootmobiel uitleen doorontwikkeld. Hier is een goed werkende laagdrempelige 'Buurtmobiel Almere' uit gekomen. In de verordening is opgenomen dat bepaalde voorzieningen standaard zijn. Daarnaast gaan we uit van de goedkoopste voorzieningen, zolang deze passend zijn. Oftewel de situaties en het gemak van inwoners blijven voorop staan. Wmo consultants passen hierin maatwerk toe.

In 2022 is de Wmo ondersteuning voor individuele begeleiding, dagbesteding en huishoudelijke ondersteuning opnieuw aanbesteed en gegund. Er is een nieuwe werkwijze ontwikkeld waarbij vooral resultaat en kwaliteit belangrijk zijn. We verwachten dat dit op termijn ook financieel voordeel oplevert.

Het gebruik van mobiliteitspassen is onderzocht. Inwoners die de pas verkregen hebben, maar langere tijd niet hebben gebruikt, zijn benaderd. De resultaten van dit onderzoek nemen we mee in de voorbereiding op nieuwe aanbestedingen omtrent Vervoer Wmo.

Jeugd

In 2022 is er uitvoering gegeven aan de maatregelen kostenbeheersing jeugdhulp, die zijn opgenomen in het AEF rapportage uit 2020.

Niet-gecontracteerde zorg

Inwoners hebben steeds vaker zorg nodig wat niet-gecontracteerd is. Hieruit blijkt dat er essentieel aanbod ontbreekt. Het gaat hierbij om intensieve ambulante trajecten om uithuisplaatsing te voorkomen. Deze signalen hebben we in 2022 vertaald naar nieuw te contracteren lokaal aanbod.

Afspraken met zorgaanbieders

Op lokaal niveau zijn er in 2022 geen nieuwe of specifieke andere concrete afspraken gemaakt met zorgaanbieders. Wel is samenloop van verblijf en ambulante begeleiding/behandeling mogelijk gemaakt. De

regionale jeugdhulp met verblijf werd in 2022 voor het laatste uitgevoerd door het samenwerkingsverband van aanbieders via lump sum financiering. Vanaf 2023 hebben we weer contracten met individuele aanbieders waarbij we terug zijn gegaan naar een p*q financiering.

Inkoop jeugdhulp zonder verblijf

We werkten in 2022 aan de inkoop jeugdhulp zonder verblijf. We willen toe naar meer gebiedsgerichte gezinshulp in de eigen buurt en wijk. Zo voorkomen we dat problemen in de opvoeding verergeren en er specialistische jeugdhulp nodig is.

We willen Almeerders ondersteuning geven die noodzakelijk, nuttig en goed is

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

Er blijven zorgen onder zorgaanbieders over hoe reëel de tarieven zijn. Dit wordt onderzocht. We nemen de aanbieders hier zoveel mogelijk in mee.

Voor de Wmo is samen met zorgaanbieders een nieuwe werkwijze ontwikkeld, wat in 2023 wordt ingevuld. Inwoners, zorgaanbieders en Wmo consultants werken daarin intensief samen om resultaten te behalen in ontwikkeling van inwoners.

De aanbesteding jeugd is stilgezet, in 2023 maken we hier verdere stappen in. Reden hiervoor is een financiële crisis bij een systeemaanbieder. Ook kost het realiseren van gebiedsteams meer tijd dan een jaar.

Sinds 2022 lopen er een aantal pilots. Daarin wordt samengewerkt tussen zorgaanbieders en het welzijnswerk. Zij werken aan een innovatief aanbod voor inwoners die ondersteuning nodig hebben. Er wordt passender ondersteuning geleverd. We hopen dat formele zorg daardoor kan worden afgeschaald.

Wat hadden we gepland (begroting)

Soms heeft iemand ondersteuning nodig om problemen op te lossen. Vaak kunnen gezins- en familieleden, vrienden en burens helpen. Ook zijn er plekken in de wijk waar mensen kunnen aankloppen voor advies of praktische hulp. Maar er zijn grenzen aan wat mensen zelf en met hun eigen omgeving kunnen oplossen. Daarom moeten Almeerders kunnen rekenen op de gemeente voor goede ondersteuning.

Steeds meer Almeerders vragen de gemeente om ondersteuning. Bij jeugdhulp zien we al bijna 20 jaar een stijgende vraag. Als we niets veranderen, blijven we elk jaar meer betalen. Het risico is dat de gemeente niet iedereen goed kan blijven helpen. We kijken daarom naar manieren om minder kosten te maken. Dit doen heel veel gemeenten in Nederland. We weten dat het lastig is om op een andere manier te gaan werken. Je verandert niet zomaar dingen die je al heel lang op een bepaalde manier doet. Toch is dit nodig en gaan we er alles aan doen om dit voor elkaar te krijgen.

We willen goed samenwerken met andere organisaties, zoals zorgaanbieders en de zorgverzekeraar. We gaan met hen de contracten en subsidies anders opstellen. Zij zijn nodig om tot succes te komen. We willen strakker vasthouden aan bestaande contracten. Verder gaan we in 2022 meten wat de resultaten zijn van de ondersteuning, willen we zorgaanbieders stimuleren om Almeerders te helpen om zoveel mogelijk zelf te zoen, en gaan we onderzoeken hoe we de ondersteuning anders en dichterbij kunnen organiseren. We zoeken daarbij naar slimme combinaties met welzijn en (vrijwilligers)werk.

We werken aan WELzijn in Almere

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

In het welzijnskader 'WELzijn in Almere' is vastgelegd dat we een structureel budget van € 300.000 per jaar instellen. Dit budget is bedoeld voor het faciliteren van (buurt)ontmoetingsplekken en -activiteiten, opgezet door inwoners. In juni 2022 heeft het college de subsidieregeling vastgesteld dat bij dit budget hoort. Voor 2023 is dit budget bijna volledig gebruikt. In de meeste gevallen is het budget gegaan naar bestaande initiatieven, die hiermee meer financiële zekerheid hebben gekregen.

- Coronasteun

Via coronasteunmiddelen uit 2022 voeren verschillende vrijwilligersorganisaties een proef uit met inloopmomenten buiten kantoortijden. We hopen dat deze inloopmomenten de toegang laagdrempeliger maken. We volgen dit initiatief en kijken bij succes of we hiermee doorgaan op langere termijn.

- **Welzijnsfuncties**
We bereidden in 2022 meerjarige afspraken voor over inzet van welzijnsfuncties, gericht op alle Almeerders. Denk hierbij bijvoorbeeld aan buurtcentra, opbouwwerk en ondersteuning van vrijwilligers en mantelzorgers. Meerjarige afspraken hierover dragen bij aan een sterke en stabiele sociale basisinfrastructuur.
- **Wijkteams**
In de wijkteams in Almere Buiten loopt tot november 2023 een proef om te toetsen hoe we lichte ondersteuningsvragen van Almeerders nog vaker informeel kunnen aanpakken. Onder andere door inzet van de wijkteams en andere laagdrempelige voorzieningen (activiteiten in de wijk, maatjesprojecten, etc.). Hierbij kan het gaan om nieuwe vragen van inwoners of om een vorm van informeel vinger-aan-de-pols-contact na afronding van een traject bij een zorgaanbieder.

Wat hadden we gepland (begroting)

In het voorjaar van 2021 heeft de gemeenteraad het nieuwe welzijnskader vastgesteld. We gaan hiermee aan de slag. We gaan onder andere investeren in ontmoetingsplekken en sociale netwerken. Dit doen we omdat daar de basis ligt voor het omzien naar elkaar. We vergroten hiermee de betrokkenheid van Almeerders bij hun eigen woon- en leefomgeving. Hierbij is een belangrijke rol weggelegd voor welzijnsprofessionals. We versterken ook het aanbod van laagdrempelige ondersteuning in de wijken. Hiermee verkorten of voorkomen we een beroep van inwoners op zwaardere vormen van ondersteuning.

We werken aan de verbetering van de jeugdhulp

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

We zijn druk bezig geweest met de bestuursopdracht 'Grip op Sociaal Domein'. In het stuk bovenaan dit hoofdstuk staan een aantal voorbeelden hoe we dit bij jeugdhulp hebben aangepakt.

- **Pilot gezinsbegeleiding**
In 2022 draaide een pilot omtrent teams gezinsbegeleiding. We hebben opgehaald wat werkt en wat niet werkt. De werkwijze die we hieruit opmaken, verwerken we in een aanbesteding.
- **Preventie**
We hebben in 2022 gewerkt aan versterken van preventie. Dit deden we door stevig in te zetten op de 66 basisscholen en 14 Voortgezet Onderwijs-scholen met het programma Sterk in de wijk. Daarbij wordt gekeken hoe jeugdhulp kan worden voorkomen en kinderen in de eigen buurt en wijk ondersteunt worden.
- **Verbeteringen toegang Jeugdhulp**
Een andere maatregel was het verbeteren van toegang naar jeugdhulp. Onder andere door grenzen van de jeugdwet scherper vast te leggen in de verordening en regels. Zo geven we toegangen naar jeugdhulp de juiste kaders mee.

We kijken beter naar de omstandigheden van inwoners die zich aanmelden voor jeugdhulp. Daardoor is er een goed beeld van de hele gezinssituatie en kan de jeugdhulpaanbieder direct aan de slag. Ook kunnen er zo geen dubbele intakes plaatsvinden.

Er is door zowel de gemeente als zorgverzekeraars verder geïnvesteerd in inzet van Praktijkondersteuners (POH) Jeugd GGZ bij huisartsen. Deze POH-ers bieden ondersteuning dichtbij en voor een korte tijd, waarmee jeugdhulp wordt voorkomen.

Ook zijn er alternatieven voor uit huis plaatsen van kinderen gerealiseerd. Zo is er op regionaal niveau een ambulante team dat gezinnen intensief begeleidt.

- **Jeugdbescherming**
Voor jeugdbescherming sloten we in 2022 aan op het landelijke programma 'toekomstscenario kind- en gezinsbescherming'. We zijn vanuit de regio Flevoland onderdeel van een landelijke proeftuin om een stevige werkwijze te ontwikkelen. Op die manier verbeterden we de (jeugd)beschermingsketen. Zo

maakten we een koppeling met volwassen GGZ en stond er een stevig lokaal team waar het regionale veiligheidsteam op kan aansluiten.

Wat hadden we gepland (begroting)

Er is in de landelijke media veel aandacht geweest voor de tekorten in de jeugdzorg. We zijn niet de enige gemeente die we elk jaar meer kosten maakt voor de jeugdzorg. Het Rijk geeft ons inmiddels meer geld voor jeugdhulp. We verwachten dat dit voor meerdere jaren zal zijn. Tegelijkertijd willen wij minder groei van de kosten. Om dit te kunnen doen is het nodig dat we de jeugdhulp transformeren. Dit betekent dat we de jeugdhulp anders organiseren. We werken hieraan volgens de landelijke transformatie agenda en de maatregelen kostenbesparing jeugdhulp (uit het AEF en PEERS rapport).

We zetten jeugdhulp **alleen in als dat echt niet anders** kan. En als jeugdhulp nodig is moet dat **gericht** en op basis van een verklarende analyse. Dit moet helpen om de jeugdhulptrajecten te verkorten en verlengingen van jeugdhulp te verminderen. Ook blijven we het **beheer van de contracten verbeteren**. Door actiever contractmanagement voorkomen we dat normen uit de contracten vaak overschreden worden. Ook bij de inkoop van nieuwe zorg maken we nieuwe afspraken met zorgaanbieders. De inkoop is het moment om zorg anders te organiseren en de knelpunten en beperkingen die we nu ervaren te voorkomen.

In 2022 werken we aan de uitrol en doorontwikkeling van de **teams gezinsbegeleiding**. Deze teams zijn bedoeld voor gezinnen die met problemen op meerdere leefgebieden te maken hebben en aankloppen bij de jeugdhulp. We kijken naar wat de achterliggende problemen zijn voor die aanvraag. Deze gezinnen hebben langere tijd begeleiding nodig. De begeleiding komt dan niet alleen vanuit jeugdhulp maar ook vanuit bijvoorbeeld schuldhulpverlening. In de teams gezinsbegeleiding werken professionals vanuit die verschillende domeinen samen op basis van een gemeenschappelijk plan.

Samen met de andere gemeenten in Flevoland organiseren we de **jeugdveiligheid beter**. We willen dat organisaties vanaf het begin samen bedenken wat jongeren nodig hebben. We gaan hierbij van keten naar netwerk. De acties die nodig zijn, moeten ze daarna ook snel kunnen uitvoeren.

We verbeteren de kwaliteit van de Wmo en zorgen dat het betaalbaar blijft

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

Doordecentralisatie Beschermd Wonen

We werken nauw samen met de andere Flevolandse gemeenten aan doordecentralisatie van Beschermd Wonen. In 2022 is er een gezamenlijk plan opgesteld voor de benodigde op-, om- en afbouw van voorzieningen in de regio. Daarnaast hebben we gewerkt aan nieuwe vormen van ambulante zorg en ondersteuning. Zoals de producten Gewoon Thuis en Beschut Wonen. Hierdoor kunnen inwoners met psychische kwetsbaarheid vaker thuis blijven wonen.

Ter ondersteuning hiervan ontwikkelen we – ook samen met de andere gemeenten in Flevoland – tussenvoorzieningen. Denk bijvoorbeeld aan logeerbedden en een Flevolands Avond- en Nachtdienst die 24/7 bereikbaar is.

Wat hadden we gepland (begroting)

In het najaar van 2020 zijn we gestart met de uitvoering van het programma Grip op de Wmo (Wet maatschappelijke ondersteuning). Het programma Grip op de Wmo gaat over de verbeteren van kwaliteit van de ondersteuning en op het beschikbaar en betaalbaar houden van de Wmo ook op de lange termijn. Het programma heeft zes speerpunten. Het gaat bijvoorbeeld over het verbeteren van de **sturing op resultaten** en effecten van de ondersteuning, het aanscherpen van de **afspraken over kwaliteit** en aan het versterken van de **inzet van het voorliggende veld**. Hier werken we samen met partners aan. Het programma vormt ook de basis voor het nieuwe inkooptraject. Begin 2022 starten we met de aanbesteding van de nieuwe contracten die vanaf 2023 zullen ingaan.

We zien dat meer inwoners met een psychische kwetsbaarheid de komende jaren in de wijk wonen. Daarom werken wij aan een **lokaal voorzieningenaanbod**. Dit moet helpen deze inwoners te ondersteunen. Het gaat om

voorzieningen die helpen om inwoners met een psychische kwetsbaarheid zo gewoon mogelijk in de wijk te laten wonen.

In het regionaal kader hebben we afgesproken dat iedere gemeente het lokale basisaanbod op orde moet hebben. Ook moeten er aanvullende ondersteunende voorzieningen ontwikkeld worden. We hebben gezamenlijk bepaald wat in iedere gemeente aanwezig moet zijn om het mogelijk te maken dat personen die dakloos zijn geraakt en personen met psychische problemen (weer) zelfstandig kunnen wonen. Deze voorzieningen voorkomen dat problemen van personen verergeren. Dit moet ervoor zorgen dat zij geen gebruik hoeven te maken van regionale voorzieningen. Ook kunnen cliënten uit regionale voorzieningen dan weer beter uitstromen naar de lokale zorgverlening. De exacte inrichting kan per gemeente verschillen zodat goed kan worden aangesloten bij het bestaande lokale aanbod.

De zes gemeenten in Flevoland hebben in 2020 besloten om vanaf 2022 regionaal samen te blijven werken met betrekking tot de voorzieningen voor **beschermd wonen**. Dit is onderdeel van Wmo regionaal. We hebben deze afspraken vastgelegd in het regionaal kader. Hierin staat dat wij de regionale voorzieningen budgetneutraal en vanuit gezamenlijk regiobudget blijven organiseren en betalen. Verder worden wij vanaf 2022 verantwoordelijk voor nieuwe cliënten uit onze eigen gemeente die in aanmerking komen beschermd wonen. De gemeenten ontvangen hiervoor vanaf 2023 ook lokaal bijbehorende financiële middelen.

We bieden zorg en ondersteuning zo dichtbij mogelijk aan

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

In 2022 is het, met de inzet van het versnellingssteam Jeugd, gelukt om casussen die zijn aangemeld voor 24-uurs jeugdzorg om te buigen naar andere vormen van jeugdzorg. Dankzij de versnellingsaanpak, flexibele inzet en 'te doen wat nodig is' door Team AnderS zijn meerdere uithuisplaatsingen voorkomen en verkort.

De versnellingsaanpak is een regionale interventie geweest, dus in samenwerking met de andere Flevolandse gemeenten. Dit heeft tot positieve resultaten geleid. Voor gemeente Almere ging het om 60% van het totale aantal jeugdigen die door het versnellingssteam geholpen zijn.

Het gaat hierbij om de volgende aantallen:

- aantal gezinssituaties waar het multidisciplinaire Team AnderS bij werd betrokken met een vorm van ambulante intensieve zorg: 24
- aantal gevallen waarbij een terug- of doorverwijzing naar reguliere zorg mogelijk bleek: 56
- aantal afgewende uithuisplaatsingen: 24.
- aantal kinderen dat uitstroomde uit verblijf naar een zo thuis mogelijke omgeving: 23
- aantal casussen waarbij helaas geen nieuwe, verbeterde situatie werd gevonden: 16

We werken sinds 2022 met een uitstroomtafel om mensen die uit een voorziening kunnen uitstromen daar zo goed mogelijk bij te begeleiden.

Wat hadden we gepland (begroting)

Het Regionale zorglandschap Wmo Flevoland richt zich op de zorg en ondersteuning van kwetsbare inwoners die zorg willen. Dit zijn bijvoorbeeld inwoners met psychische problemen, verslaving, een lichte verstandelijke beperking en/of problemen door huiselijk geweld of kindermishandeling. Deze mensen helpen we om zo veel mogelijk naar een normale leefsituatie te komen. Daarbij blijven ze zo veel mogelijk in hun eigen woonomgeving. Hun behoeften en mogelijkheden staan centraal.

Om ervoor te zorgen dat dit goed gaat doen we verschillende dingen. We proberen de instroom in 24-uursvoorzieningen te beperken. Ook zetten we meer in op preventie, nazorg en ambulante begeleiding. In 2020 en 2021 hebben we daarin al mooie resultaten behaald. We maken afspraken om instroom in instellingen te voorkomen. We proberen mensen zoveel mogelijk in de eigen omgeving te blijven ondersteunen. En daarnaast zetten we ook in op het creëren van meer begrip en steun van en door buurtbewoners. Veel van deze dingen doen we samen met de Flevolandse gemeenten. Samen met hen willen we in Flevoland ervoor zorgen dat mensen die het nodig hebben meer beschermd thuis kunnen wonen. We zetten het geld

daarom in voor pilots rondom preventie, toegang, herstel, nieuwe producten Beschermd Wonen, wachtlijsten, nazorg (waaronder waakvlam), inzet van ervaringsdeskundigen en flexibel op- en afschalen van zorg.

We helpen inwoners die zelf moeilijk mee kunnen komen

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

- **Versterking Wijkteams**
We hebben in 2022 de wijkteams versterkt. Daarvoor zijn er extra maatschappelijk werkers aangesteld, die samen met de Blijf Groep en JGZ Almere meldingen van huiselijk geweld oppakken.
- **Vroegsignalering**
Er zijn in 2022 in de hele veiligheidsketen nieuwe afspraken gemaakt met alle partners omtrent vroegsignalering. Medewerkers zijn getraind in vroegsignalering. Hierdoor kan vroeg ingegrepen worden. Door er tijdig bij te zijn, kunnen onveiligere (thuis)situaties worden voorkomen.
- **Zorg en Veiligheid**
We hebben gewerkt aan een uitvoeringsagenda Zorg en Veiligheid 0-100 jaar. Hiermee versterken we de samenwerking met onze partners. Zo hebben we betere afspraken gemaakt over hoe bepaalde processen lopen. Als gemeente nemen we hierin meer regie. En we trainden professionals van de diverse partners, onder andere in de Top 3 methodiek. Tevens werkten we aan de doorontwikkeling van casus- en procesregie.
- **Tijdelijk Huisverbod Nieuwe Stijl**
We hebben gewerkt aan de invoering van het Tijdelijk Huisverbod Nieuwe Stijl bij Veilig Thuis Flevoland. En aan doorontwikkeling van de Plegeraanpak Huiselijk Geweld. Onder andere door een time-outplek te realiseren. Zo bieden we de mogelijkheid om een situatie tijdelijk te de-escaleren en voorkomen we instroom in vrouwenopvang. Daarnaast is extra ingezet op begeleiding van vrouwelijke slachtoffers van huiselijk geweld om (weer) zelfredzaam te worden.
- **Blijf Veilig na de Opvang**
Bij Blijf Veilig na de Opvang worden vrouwen uit de Vrouwenopvang warm overgedragen naar de wijkteams en worden ze een jaar gemonitord met het oog op hun veiligheid.
- **De Nieuwe Toekomst**
Ook zijn we gestart met De Nieuwe Toekomst. Daarbij bevorderen we participatie en economische zelfstandigheid van slachtoffers van huiselijk geweld. Daarmee voorkomen we herhaling van huiselijk geweld.
- **Schouder Eronder**
We nemen deel aan de werkplaats Schouder Eronder. Dit is gericht op een effectief en kwalitatief betere schuldhulpverlening en verbetert de financiële positie van de doelgroep in de Vrouwenopvang
- **Mensenhandel**
Ook is er aandacht gegeven aan het versterken van de aanpak van mensenhandel. Hiervoor is meer ingezet op verbeteren van de samenwerking tussen Zorg en Veiligheid. Er is onderzoek gedaan of lokale professionals en organisaties (zoals sportclubs) mensenhandel goed kunnen signaleren en melden. In 2023 worden de resultaten van het onderzoek omgezet in acties. Het doel is om mensenhandel eerder te signaleren en als gemeente meldingen hiervan te ontvangen.

Er is ingezet op vergroten van bewustwording en kennis onder professionals. Hiervoor is gebruik gemaakt van (social) media. Ook zijn er meerdere bijeenkomsten georganiseerd.

Meer relevante partners hebben zich bij de Intentieverklaring Ketenaanpak Mensenhandel aangesloten.

In 2022 is door de regionale werkgroep Mensenhandel Flevoland een ambitieplan voor de aanpak van mensenhandel opgesteld. In 2023 wordt in het verlengde hiervan een lokaal uitvoeringsplan opgesteld.

Wat hadden we gepland (begroting)

We zetten meer in op hulp aan mensen om zoveel mogelijk mee te kunnen ('ambulantisieren'). We doen dit onder andere door:

- het versterken van de wijkteams door hen aan medewerkers van de Blijf Groep te koppelen;
- het doorontwikkelen van de casusregie met als doel te vroegsignaleren en recidives te voorkomen
- de inzet van ervaringsdeskundigen huiselijk geweld en kindermishandeling;

- het inzetten van een doorbraakmanager. Dit moet helpen om de knelpunten in de jeugd-beschermingsketen op een integrale wijze samen met de partners op te pakken;
- het onderzoeken van de mogelijkheden om de maatschappelijke opvang (MO)-gezinswoningen als time-outplek in te zetten voor de vrouwenopvang-doelgroep. Hierbij verblijft een vrouw met kinderen voor een korte periode in de MO-gezinswoning om de thuissituatie te escaleren. Dit om instroom in de vrouwenopvang te voorkomen;
- Tijdelijke huisverbod Nieuwe Stijl: Veilig Thuis Flevoland coördineert dit;
- de ontwikkeling van een omgangshuis voor kinderen wiens ouders in een vechtscheiding verwickeld zijn;
- het project De Nieuwe Toekomst: Vrouwelijke slachtoffers van huiselijk geweld krijgen in dit project de mogelijkheid om een zelfstandig bestaan op te bouwen, zonder daarbij afhankelijk te zijn van een partner of uitkering. Daarmee verkleinen we de kans dat zij en hun kinderen opnieuw met huiselijk geweld te maken krijgen;
- de ontwikkeling van plegeraanpak huiselijk geweld inclusief time-outplekken voor plegers;
- het versterken van nazorg wanneer vrouwen uit de vrouwenopvang uitstromen;
- het verstevigen van mensenhandelbeleid door de samenwerking binnen de regio en veiligheidsregio te versterken. Onder andere door meer op te trekken met regiocollega's en de zorgcoördinator en ketenregisseur van Gooi en Vechtstreek.

De maatschappelijke opvang in de regio Flevoland staat onder druk

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

Er is een steeds meer sluitende aanpak voor personen met een verward gedrag. Meldingen van personen met verward gedrag komen bij Vangnet en Advies of bij de politie/GGZ (acute en niet acute meldingen). Er is een ketennetwerk waardoor snel gehandeld kan worden.

- **Brede Aanpak Dakloosheid**
De thema's uit de 'Brede Aanpak Dakloosheid' waar in 2022 aan gewerkt is, zijn: preventie, vernieuwing van de opvang en een gedifferentieerd woonaanbod met begeleiding.
- **Eropaf**
In het kader van preventie is, in overleg met de stakeholders, een nieuw protocol ontwikkeld voor Eropaf. Binnen Eropaf werken verschillende partijen samen om huisuitzetting bij achterstallige huur te voorkomen. Inwoners krijgen proactief hulp aangeboden op het moment dat een vonnis tot huisuitzetting is uitgesproken door de rechtbank en er ontruimd moet worden.
- **Vernieuwing opvang**
Er zijn verschillende stappen gezet om opvang te vernieuwen. Zo weten we dat opvang op individuele plekken, in plaats van slaapzalen, tot betere resultaten leidt bij cliënten. Daarom zijn we, waar mogelijk, na de coronapandemie niet naar de oude situatie teruggekeerd. Dat gaf wel uitdaging om voldoende plekken in de maatschappelijke opvang te blijven realiseren.
- **Opvangplekken**
Het vinden van voldoende opvangplekken was een uitdaging. Dit kwam doordat ook voor andere urgente doelgroepen, zoals Oekraïense vluchtelingen, hetzelfde type woonruimte moest worden ingezet. Ook waren de levertijden van tijdelijke units lang. Zeker tijdens de winterkoude-periode, waarin we ook opvang bieden aan niet-rechthebbenden zoals arbeidsmigranten, was het krap. We hebben in november/december 2022 een gymzaal ingezet als tijdelijke oplossing, omdat de beoogde extra opvang-units niet op tijd geplaatst konden worden. Vlak voor de kerstdagen is het plaatsen van de extra units alsnog gelukt.
- **Housing First**
In 2022 hebben we 13 cliënten een passende woonplek kunnen bieden – in combinatie met zorg en begeleiding – in het kader van de pilot Housing First. Dit doen wij samen met zorgaanbieders en woningcorporaties.

Wat hadden we gepland (begroting)

Dit komt onder andere door de sterke bevolkingsgroei en het beperkte bedrag dat we hiervoor van het Rijk krijgen. De regio kampt al jaren met een tekort aan opvangplekken en een financieel tekort. Deze druk is in Flevoland hoger dan in de rest van Nederland.

Als regio Flevoland zijn we al enige tijd bezig met het verder ontwikkelen en vernieuwen van maatschappelijke opvang. De manier hoe we dit doen hebben we opgeschreven in het plan van aanpak "Brede Aanpak Dakloosheid". De belangrijkste thema's hierin zijn preventie, vernieuwing van de opvang en een gedifferentieerd woonaanbod met begeleiding. Dit is ook in lijn met de landelijke aanpak.

Op gebied van preventie willen we er daarom voor zorgen dat de instroom verkleind wordt en de uitstroom vergroot. Als het gaat over vernieuwing van de opvang gaat het onder andere over meer individuele nachtopvang. We zien dat dit leidt tot betere resultaten bij cliënten, bijvoorbeeld als het gaat over gedragsproblematiek. Op het gebied van gedifferentieerd aanbod van wonen met begeleiding willen we meer maatwerk bieden. Dit moet helpen om succesvolle uitstroom te bevorderen. Naast de nachtopvang en dagopvang en housing first denken we hier aan verschillende vormen van beschut wonen waarin ambulante begeleiding in verschillende vormen en intensiteit en op verschillende momenten in tijd, ingezet kan worden.

Bestuurlijke speerpunten

Verhogen van de slagkracht van de wijkteams

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

Er is extra capaciteit wijkwerkers gerealiseerd. Vanuit de wijkteams hebben we gekeken naar oplossingen die dichtbij in de eigen wijk aanwezig zijn. Ook hebben we geholpen om bewoners een beter sociaal netwerk in de wijk te geven. Als inwoners kunnen terugvallen op hun sociale netwerk, doen ze minder snel een beroep op professionele ondersteuning.

We hebben meer collectieve activiteiten georganiseerd, in samenwerking met partners in de wijk. Vaak wordt een combinatie ingezet van informele / collectieve oplossingen en professionele ondersteuning.

Concreet zijn in 2022 een scheidingsprekeuur, energietoeslag en taal- en ontmoetingsactiviteiten gerealiseerd.

Wat hadden we gepland (begroting)

De wijkteams zijn een laagdrempelige toegang voor alle inwoners met een ondersteuningsvraag. Het is de plek waar inwoners zich melden wanneer zij iets voor hun buurt willen betekenen. In 2021 hebben wij aantal wijkteams samengevoegd. Daardoor kunnen Almeerders nu bij negen wijkteams terecht. Door corona zien we een toename in financiële en relationele problemen. Binnen de mogelijkheden die de wijkteam hebben zoeken we hiervoor naar oplossingen. Hiervoor maken we soms gebruik van informele initiatieven (bewoners en vrijwilligers) en in andere gevallen zoeken we de samenwerking met partners die professionele ondersteuning kunnen bieden. Een belangrijk speerpunt voor 2022 zal zijn het organiseren van een groter collectief aanbod als antwoord op individuele vragen.

Bestuursopdracht Grip op Sociaal domein

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

In augustus 2021 is er opdracht gegeven om de financiële grip op het Sociaal Domein te verbeteren. In het stuk bovenaan dit hoofdstuk staan een aantal voorbeelden van hoe we dit hebben aangepakt.

Een interne evaluatie levert op dat er behoorlijk wat verbeteringen zijn gemaakt. Zoals dashboards, het borgen van werkprocessen en eenduidig indiceren van tarieven. Maar er moeten nog een aantal dingen beter worden vastgelegd. En vervolgens moet het vastgelegde gebruikt worden. Vanwege werkdruk en verloop van medewerkers staat dat soms onder druk.

Wat hadden we gepland (begroting)

De bestuursopdracht Grip op het sociaal domein moest helpen om meer grip te krijgen op de uitgaven in het sociaal domein. We zijn hier bij de Programmabegroting 2020 mee begonnen. De afgelopen twee jaar is er hard gewerkt aan de uitvoering van deze bestuursopdracht. De bestuursopdracht is in de afgelopen jaren langs drie lijnen uitgewerkt:

- We hebben dashboards en rapportages ontwikkeld
Dit helpt om afwijkingen eerder te signaleren en actie te ondernemen. De dashboards worden regelmatig gebruikt om managers en bestuurders op de hoogte te houden van de uitgaven. De dashboards worden ook gebruikt voor de gesprekken met de zorgaanbieders. We blijven de rapportages ontwikkelen zodat ze ons ook in de toekomst verder kunnen helpen.
- We hebben kritisch gekeken naar onze werkzaamheden
We wilden een betere samenwerking tussen de verschillende vakgebieden (beleid, financiën, contractmanagement, data- analyse en inkoop). We hebben daarom onze organisatie en overleggen beter ingericht. Dit hielp om meer voor elkaar te krijgen. We hebben daarin ook het contract- en leveranciersmanagement verder verbeterd. Het contract- en leveranciersmanagement werkt systematisch en voert multi-disciplinair het gesprek met belangrijke zorgaanbieders. Het doel is om te komen tot gezamenlijke doelstellingen en afspraken over indicatoren en streefwaarden. Dit moet helpen om de kwaliteit van wat we inkopen te verbeteren en de kosten te verlagen.
In 2021 heeft dit ervoor gezorgd dat we beter weten wat er goed en fout gaat. Dit helpt om het in de toekomst beter te doen. We voeren dit nu al uit bij de maatregel "actief contractmanagement". Deze maatregel is een onderdeel van de AEF-maatregel jeugd.
- We hebben een inkoopkader sociaal domein gemaakt
Dit inkoopkader helpt het inkooptraject voor de jeugdhulp en de Wmo. We hebben regels gemaakt over hoe we op een en dezelfde manier inkopen. Bijvoorbeeld voor de indexatie van de diverse contracten binnen het sociaal domein. We gaan nog meer doen. Bijvoorbeeld het ontwikkelen van een prognosemodel voor het sociaal domein. Dit moet helpen om beleidskeuzes te maken. Daarnaast helpt het om meer inzicht te krijgen in de zorgketen. Ook zijn we begonnen met het nieuwe beleidskader sociaal domein. Dit gaat vanaf 2023 gelden.

We gaan in het eerste kwartaal van 2022 evalueren of de maatregelen vanuit de bestuursopdracht succesvol zijn doorgevoerd binnen de gemeentelijke organisatie.

Financiën

bedragen x € 1 miljoen

	begroot	werkelijk	resultaat
lasten	264,4	257,0	7,4
baten	96,0	99,9	3,9
<i>totaal voor reservemutaties</i>	<i>168,4</i>	<i>157,1</i>	<i>11,4</i>
stortingen	1,2	7,3	-6,1
onttrekkingen	4,1	3,8	-0,3
totaal	165,5	160,5	5,0

We geven € 3,5 miljoen meer uit aan de jeugdhulp en jeugdbescherming

De kosten voor de jeugdhulp zonder verblijf zijn € 1,4 miljoen hoger dan begroot. Dit is een stijging van 6% ten opzichte van vorig jaar. De zorgkosten zijn voor 3% door de prijsstijgingen gestegen en voor 3% door groei van het zorggebruik. In eerdere jaren was deze groei hoger.

De kosten voor de jeugdhulp met verblijf zijn 1,2 miljoen hoger dan begroot. Dit komt met name door het nieuwe woonplaatsbeginsel. Dit houdt in dat de regels die bepalen welke gemeente verantwoordelijk is voor de zorg en kosten van een jeugdigen zijn veranderd per 2022. De gemeente Almere is hierdoor verantwoordelijk geworden voor meer jeugdigen. Deze kosten zijn € 0,9 miljoen hoger dan begroot.

Daarnaast is er overeenstemming gekomen met het samenwerkingsverband over de claim risicodossier 2021 en 2022 welke € 0,2 miljoen hoger is uitgevallen dan begroot. Deze claim ging over de hoogte van het lumpsum bedrag dat het samenwerkingsverband van jeugdhulpaanbieders had gekregen om de jeugdhulp met verblijf uit te voeren in Flevoland.

Ten slotte zijn ook de uitvoeringskosten van de Aankoopcentrale € 0,2 miljoen hoger. Dit komt vooral door extra kosten die gemaakt zijn voor het samen met Triade Vitree werken aan een herstelplan.

De kosten van de LTA zijn € 0,5 miljoen hoger. Het gaat om dure zorgvormen en de zorg wordt landelijk ingekocht. Hierop hebben wij geen invloed. **De kosten voor de jeugdbescherming zijn € 0,3 miljoen hoger.** Dit komt vooral door een toename van het aantal eerstejaars ondertoezichtstellingen door het wegwerken van wachtlijsten.

We geven € 1 miljoen meer uit aan de Wmo

De ondersteuningsarrangementen zijn € 0,5 miljoen duurder. Dit komt omdat er voor € 0,35 miljoen meer zorg is geleverd. Ook zijn de inkomsten uit eigen bijdragen € 0,15 miljoen lager. Dit komt omdat er in de maanden januari en februari minder eigen bijdragen zijn ontvangen door coronamaatregelen van het Rijk.

De kosten voor de Wmo hulpmiddelen zijn ook € 0,35 miljoen hoger. Dit komt vooral doordat er meer gebruik is gemaakt van persoonsgebonden budget voor vooral scootmobielen. Ook zijn er meer vergoedingen voor verhuiskosten uitgekeerd, houden we nog rekening met meerkosten door corona en zijn de personeelskosten hoger.

We geven € 6,9 miljoen minder uit aan de opvang van Oekraïners

We hebben in Almere veel werk verzet om de huisvesting van vluchtelingen uit Oekraïne goed te regelen. We krijgen hiervoor geld van het Rijk. Met dit geld hebben we bijvoorbeeld het Alnovum omgebouwd tot een plek waar we de Oekraïners tijdelijk kunnen opvangen. Ook op andere locaties hebben we bedden gerealiseerd. Vanuit het Rijk ontvangen we per bed per dag een vast normbedrag. We verwachten dat onze kosten € 6,9 miljoen lager zijn dan deze vergoeding. Het overschot wordt in de buffer gereserveerd voor de opvang van vluchtelingen in brede zin.

We geven € 2,3 miljoen minder uit door vertraging in de uitvoering

Reden hiervoor is vooral het gebrek aan personeel en daardoor vertraging in de projecten:

- € 1,4 miljoen lagere uitgaven voor het transformatie lokale Wmo, ook door een tekort aan alternatieve opvangplekken
- € 0,2 miljoen lagere uitgaven voor de opgave wonen met zorg.
- € 0,5 miljoen lagere uitgaven voor vervanging van het back-officesysteem van het sociaal domein. Deze wordt nu begin april 2023 opgeleverd
- € 0,2 miljoen lagere uitgaven voor de aanpak van het versterken van de sociale basis en dementie

We geven € 6,4 miljoen minder uit aan de regionale Wmo, dit storten we in de reserve

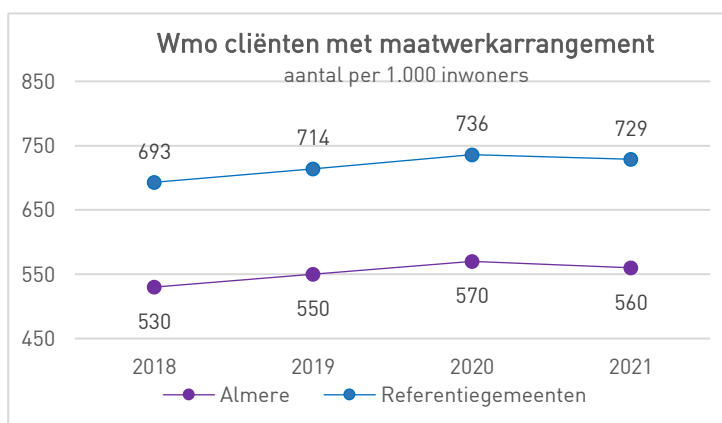
Dit komt onder andere door lagere uitgaven voor het regionale transformatiefonds Wmo en lagere uitgaven voor beschermd wonen en maatschappelijke opvang. Ook was er al een begrotingsoverschot op de regionale Wmo taken.

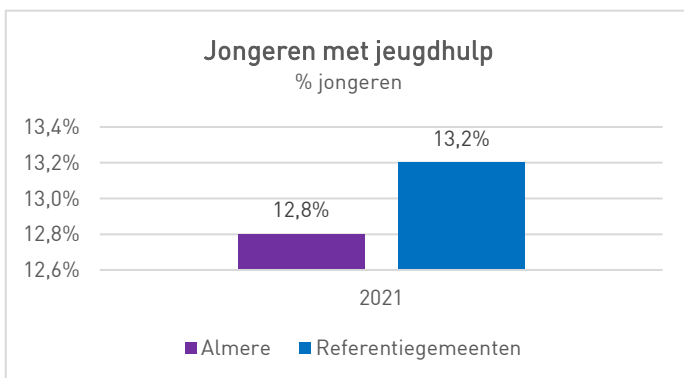
Indicatoren

Een totaal overzicht van de verplichte beleidsindicatoren vindt u [hier](#).

Wmo cliënten met maatwerkarrangement

Dit is het aantal inwoners met een maatwerkarrangement, per 10.000 inwoners. Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning vanuit de Wmo. In Almere maken hier minder mensen gebruik van in vergelijking met referentiegemeenten.

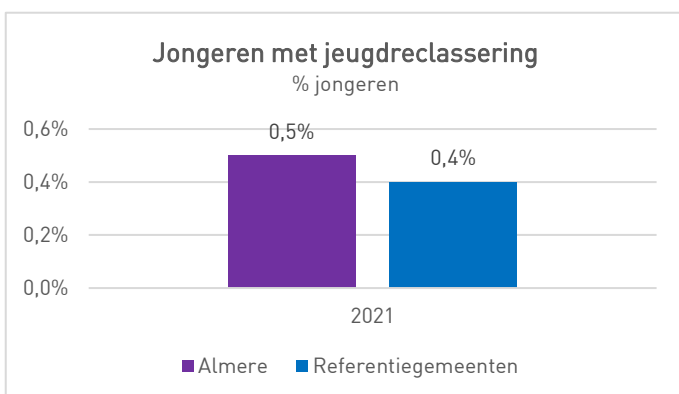
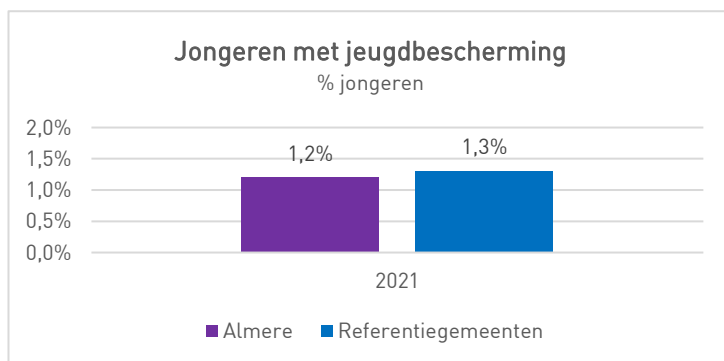

Jongeren met jeugdhulp

Dit is het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar. Er is alleen informatie voor het jaar 2021 bekend.

Jongeren met jeugdbescherming

Jeugdbescherming is een maatregel die de rechter kan opleggen. Dit gebeurt als een kind niet kan opgroeien in een veilige omgeving. Een kind wordt met deze maatregelen dan onder toezicht gesteld of onder voogdij geplaatst. Deze indicator laat het percentage jongeren tot 18 jaar zien die een jeugdbescherming krijgt. Er is alleen informatie voor het jaar 2021 bekend.

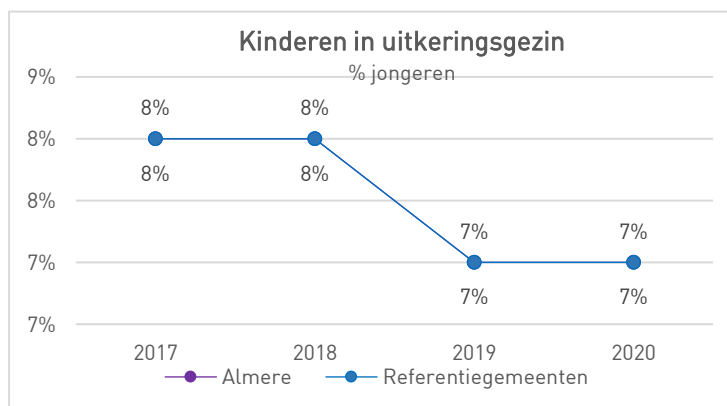
Jongeren met jeugdreclassering

Jeugdreclassering is een combinatie van begeleiding en controle voor jongeren vanaf 12 jaar die voor hun 18e met de politie in aanraking geweest zijn en een proces verbaal gekregen hebben. Het is de bedoeling dat reclassering helpt om te voorkomen dat hij of zij opnieuw de fout ingaat. Jeugdreclassering kan worden opgelegd door de kinderrechter of de officier van Justitie. De indicator laat het percentage jongeren zien met jeugdreclassering ten opzichte van het

totaal aan jongeren tussen de 12 en 23 jaar.

Kinderen in uitkeringsgezin

Deze indicator laat het percentage van alle kinderen tot 18 jaar zien die leven in een gezin dat leeft van een bijstandsuitkering. Dit is het geval als minimaal één lid van het gezin een bijstandsuitkering ontvangt.

2.5 Werk en inkomensondersteuning en inclusiviteit

Ambitie

2022 staat in het teken van herstel

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

In maart 2022 heeft de raad het beleidsplan armoede, schulden en participatie vastgesteld. Als antwoord op de energiecrisis en de gevolgen van de inflatie voor inwoners is in het najaar een dynamisch aanvalsplan armoede opgesteld.

Wat hadden we gepland (begroting)

We hebben extra geld gekregen van het Rijk. Dit is bedoeld voor activering en participatie. Dit moet helpen de meest kwetsbare inwoners te helpen. We verwachten dat het aantal mensen met schulden zal toenemen. We zetten ons daarom in om dit te voorkomen en om mensen die al schulden hebben te helpen.

We gaan verder met het ontwikkelen van onze armoede- en schuldenaanpak

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

Na de aangenomen motie "instellen college van herstelexperts kinderopvangtoeslagschandaal" is tussen de gemeente en het college van herstelexperts vanaf begin 2022 een op gelijkwaardigheid gebaseerde samenwerking ingezet. De Schoor heeft contact gezocht met (mogelijk) gedupeerden van de toeslagenaffaire en biedt op dit moment aan bijna 1.000 (mogelijk) gedupeerden brede begeleiding op de vijf leefgebieden.

In 2022 hebben we verdere stappen gezet in de verbetering van onze dienstverlening. Zo zijn we een inloopspreekuur gestart waar inwoners terecht kunnen met vragen over werk en inkomen. Via het online loket 'Mijn inkomen' kunnen klanten nu informatie bekijken en/of aanleveren met betrekking tot hun bijstandsuitkering. Hierbij blijft persoonlijk contact met W&I voor de inwoner mogelijk.

We zijn meer vraaggericht gaan werken. Hiermee geven we inwoners meer regie over hun re-integratietraject om (weer) mee te doen in de samenleving. Hiervoor zijn onze medewerkers ook opgeleid in het gebruik van stress-sensitieve dienstverlening. Op het gebied van (terug) vordering en verhaal is vastgehouden aan het maatschappelijk verantwoord incasseren van te veel of ten onrechte verstrekte bijstandsgelden.

Wat hadden we gepland (begroting)

Samen met onze partners werken we aan het behalen van de doelstellingen die benoemd worden in het nieuwe beleidsplan armoede en schulden. In ons nieuwe beleidsplan staat de vraag vanuit de inwoner centraal. We passen onze dienstverlening hier op aan.

We proberen de Almeerders die te maken hebben met de kinderopvangtoeslagaffaire zoveel mogelijk te helpen. Dit doen we door ons te richten op verschillende gebieden. We hebben aandacht voor de financiën maar ook voor gezondheid, (vrije-)tijdsbesteding, huisvesting en opvoeding. Dit doen we omdat financiële zorgen effect hebben op veel gebieden van iemand leven. Daarnaast gaan we collega's en partners uit de stad opleiden in het gebruik van de methode van stress-sensitieve dienstverlening. Ook gaan we van start met het verder verbeteren van onze aanvraagprocessen. Dit zijn bijvoorbeeld de invorderings-, terugvordering- en verhaalprocessen bij de van inkomensregelingen en belastingen.

We ondersteunen en begeleiden werkzoekenden en werkgevers

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

Het Regionale Mobiliteitsteam (RMT) Flevoland is inmiddels goed op gang gekomen. De ontschotter dienstverlening en het bundelen van de krachten tussen de verschillende partners op uitvoeringsniveau werpt zijn vruchten af. Het RMT heeft zelfs dienstverlening kunnen leveren aan mensen die niet bij gemeenten of UWV in beeld zijn, geen uitkering of werk hebben maar wel willen en kunnen werken (de groep onbenut arbeidspotentieel). Wij zien het RMT als een essentieel onderdeel van de arbeidsmarktinzet.

Wat hadden we gepland (begroting)

We zijn samen in 2021 met het Startpunt Werk. Hierbij leggen we contact met werkgevers in de stad. We onderzoeken wat de effecten zijn van de coronacrisis. Daarbij verbinden we werkgevers die personeel zoeken aan werkgevers die personeel willen aanbieden. Dit kan ook om tijdelijk personeel gaan. In 2022 gaan we dit ook op regionaal niveau doen. We doen dit als het Regionaal Mobiliteitsteam. We richten ons daarbij op drie groepen mensen. We begeleiden mensen van werk naar werk. We helpen zzp-ers die het niet redden en op de arbeidsmarkt aan de slag willen. En we ondersteunen schoolverlaters, jongeren, en mensen met arbeidsbeperkingen. We doen dit samen met de scholen, met werkgevers, met het UWV en Provincie.

We zetten ons in om ervoor te zorgen dat iedereen mee kan doen

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

In 2022 zijn er binnen het actieprogramma 'Almere voor iedereen, door iedereen' meerdere activiteiten uitgevoerd. Voorbeelden hiervan zijn een inclusief stembureau bij de gemeenteraadsverkiezingen, een onderzoek naar discriminatie op de woningmarkt, de realisatie van een hologram in het Stadhuis over artikel 1 uit de grondwet, de viering van de Week van Respect en het uitreiken van het eerste genderneutrale paspoort. Voor meer voorbeelden verwijzen we u naar onderdeel 'De inclusieve stad'.

Wat hadden we gepland (begroting)

We willen dat alle Almeerders mee kunnen doen. Daarop anticiperen wij met onze bouw, onze voorzieningen en onze systemen. Met ons actieprogramma "Almere voor iedereen, door iedereen" starten we in het najaar 2021 met verschillende activiteiten op uiteenlopende thema's die een inclusieve stad als doel hebben. We gaan uitsluiting tegen en willen belemmeringen op ieder vlak tegengaan. Dit doen we door vraagstukken te agenderen, de dialoog te faciliteren, stelling te nemen wanneer uitsluiting aan de orde is, zelf het goede voorbeeld te geven en de inclusieve staat van de stad te monitoren. Zodat we daar waar nodig is kunnen inspringen. Omdat gelijkwaardigheid en inclusie nog niet op alle terreinen vanzelfsprekend zijn werken we in 2021 aan de verdere acceptatie en emancipatie van LHBTI-inwoners (lesbische, homoseksuele, biseksuele, transgender en intersekse inwoners). Dit is onderdeel van de Regenboogagenda.

We werken samen om mensen aan duurzaam werk te helpen

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

De samenwerking met Randstad, als strategische partner, levert ons veel informatie en ideeën op over de arbeidsmarkt. Dit vertaalt zich naar projecten als de verdere integratie van vrouwen op de arbeidsmarkt als een pilot in samenwerking met het COA of het project VIA (Voor een Inclusieve Arbeidsmarkt), waarbij vrouwen met een migratieachtergrond groepsgewijs worden begeleid met empowermenttrainingen, waar nodig training digitale vaardigheden en het leren kennen van Almere en Nederland.

Samen met Randstad zijn we actief op zoek naar mogelijkheden om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt te bemiddelen naar werk. Hiervoor maken we ook gebruik van initiatieven van Randstad op andere plaatsen in het land.

Ook binnen het RWF (Regionaal Werkbedrijf Flevoland) wordt in de regio hard gewerkt aan een beroepsbevolking die toegerust is op de toekomst. Dit doen we in bijvoorbeeld kraptesectoren zoals techniek en zorg maar ook door het financieren van projecten gericht op onbenut arbeidspotentieel.

Wat hadden we gepland (begroting)

We werken al langere tijd samen met Randstad om mensen zonder werk aan werk te helpen. Dit heeft tot veel mooie resultaten geleid. We hebben nu nog meer contact met werkgevers binnen en buiten Almere. Dit geeft ons de mogelijkheid om met hen in gesprek te gaan. Niet alleen over matching met werkgevers maar ook over een inclusieve samenleving. De samenwerking met Randstad helpt ons ook om ons eigen proces te professionaliseren. We richten onze dienstverlening zo in dat het is afgestemd op het type klant. Deze manier van werken levert meer duurzame plaatsingen op. Vanwege corona zijn de aantallen iets teruggelopen, maar we verwachten dat dit de komende periode weer verbetert.

Bestuurlijke speerpunten

De inclusieve stad

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

In 2022 zijn er binnen het actieprogramma 'Almere voor iedereen, door iedereen' meerdere activiteiten uitgevoerd. Voorbeelden hiervan zijn een inclusief stembureau bij de gemeenteraadsverkiezingen, een onderzoek naar discriminatie op de woningmarkt, de realisatie van een hologram in het Stadhuis over artikel 1 uit de grondwet, de viering van de Week van Respect en het uitreiken van het eerste genderneutrale paspoort.

- **Ervaringsdeskundigen**
De invloed van ervaringsdeskundigen op het beleid van de gemeente is vergroot. Ervaringsdeskundigen hebben meegedacht over het beleid inclusie en diversiteit en de uitvoering daarvan. De toegankelijkheid binnen mobiliteit en vervoer is verbeterd. De werkgroep Wmo-vervoer heeft gezorgd voor de input van ervaringsdeskundigen bij het verbeteren van het Wmo-vervoer. Er is gewerkt aan toegankelijke openbare ruimte en toegankelijke evenementen, zoals de Floriade. Met name met betrekking tot bereikbaarheid, communicatie en toiletvoorzieningen.
- **Gemeente Almere geeft het goede voorbeeld**
De gemeente doet haar best om het goede voorbeeld te geven binnen diversiteit en inclusie. Zo zijn er verschillende interne trainingen en lezingen georganiseerd. Waaronder een training over gender en seksuele diversiteit. Om medewerkers bewust te maken van mogelijk onbewuste vooroordelen, en hun kennis rondom LHBTIQ+ te vergroten. Ook is informatie voor alle collega's gedeeld via Alforum, zoals regenboog-taaltips.
- **Veiligheid**
Ook binnen het gebied van LHBTIQ+ is er aandacht voor veiligheid. Zo is er gewerkt aan de bekendheid van en het doen van meldingen bij Bureau Gelijke Behandeling Flevoland. Ook is er onderzoek gedaan naar de ervaringen van veiligheid onder LHBTIQ+ inwoners, tijdens uitgaan in het centrum. De resultaten zijn besproken met het LHBTIQ+ Platform en Bureau Gelijke Behandeling.
- **Overige activiteiten**
Er zijn gastlessen over gender- en seksuele diversiteit gegeven op diverse scholen in Almere en documentaires gerealiseerd, waaronder de documentaire 'De Oversteek' van Claire Slingerland over de sociale transitie.
De positie van kwetsbare LHBTIQ+ ouderen is zichtbaar gemaakt door de tentoonstelling 'Oud Roze' en een talkshow.

De aard en zwaarte van de problematiek rondom LHBTIQ+ vluchtelingen is onderzocht. De LHBTIQ+ vluchtelingen voelen zich geaccepteerd, maar niet veilig om binnen het Azielzoekerscentrum hun geaardheid te uiten. De uitkomsten zijn besproken met het Azielzoekerscentrum.

Wat hadden we gepland (begroting)

We zetten ons in om ervoor te zorgen dat iedereen mee kan doen. Dat is het doel waar we met het inclusiebeleid en diversiteitsbeleid naar streven. doel: In 2022 wordt de verbinding tussen deze onderdelen voortgezet.

- **Inclusie**
Samen met Almeerse ervaringsdeskundige werken we aan de Inclusieagenda. Dit doen we al enkele jaren via de werkgroep ViP. In de agenda staan maatregelen die inclusie mogelijk maken op die onderwerpen, die ervaringsdeskundigen belangrijk vinden.
In 2022 gaan we verder bezig met wat we tot nu toe hebben opgehaald. De ervaringen van ervaringsdeskundigen worden als speerpunten voor 2022 voortgezet. In 2022 werken we verder aan een Inclusieve Stad door onder andere een betere aansluiting te maken met de Almeerse maatschappelijke partners op het terrein van inclusie. Ook gaan we op zoek naar meer inlooptmogelijkheden voor informele ontmoeting. Dit doen we omdat we zien dat dit een behoefte is bij inwoners met een beperking. Ook starten we met een onderzoek naar het verbeteren van de situatie rondom veiligheid van gebouwen en openbare ruimte. Het komt nog altijd voor dat deze soms moeilijk toegankelijk zijn. Daarnaast kijken we ook naar de verruiming van vervoers- en mobiliteitsmogelijkheden voor mensen met een beperking.

- Diversiteit: Actieprogramma 'Almere voor Iedereen, door Iedereen' en de Regenboogagenda
In 2021 zijn acties in gang gezet gericht op bewustwording van stereotypering en (onbewuste) ongelijke behandeling. In 2022 wordt de Diversiteitsagenda verder uitgevoerd. Naast de programmalijn Zichtbaarheid krijgen de twee andere programmalijnen - Samen leren en deskundigheidsbevordering, en Ontmoeting, gesprek en viering – steeds meer aandacht. Ook de activiteiten gericht op gemeentelijke interne organisatie en dienstverlening worden voortgezet.
- De Regenboogagenda: meerjarenagenda lhbti+beleid
We werken samen met uiteenlopende partijen met en voor de LHBTI+-gemeenschap om Almere sociaal veiliger en inclusiever te maken. In 2021 zijn acties in gang gezet op onder andere het gebied van zichtbaarheid en bewustwording. In 2022 wordt de regenboogagenda verder uitgevoerd met de LHBTI+ partijen uit de stad. We gaan verder inzetten op zichtbaarheid en bewustwording, het goede voorbeeld geven als gemeente en blijven het gesprek aangaan met onderwijs, sport, cultuur en de zorg.

Financiën

bedragen x € 1 miljoen

	begroot	werkelijk	resultaat
lasten	169,3	157,4	11,9
baten	104,8	109,8	5,0
<i>totaal voor reservemutaties</i>	<i>64,5</i>	<i>47,6</i>	<i>16,9</i>
stortingen	0,0	0,0	0,0
onttrekkingen	1,1	1,1	0,0
totaal	63,4	46,5	16,9

We geven € 2,3 miljoen minder uit aan de energietoeslag 2022

We hebben van het Rijk een vast bedrag van € 15,8 miljoen ontvangen om de energietoeslag van € 1.300 aan minima uit te kunnen betalen. Hiervan is 13,5 miljoen uitbetaald. We houden dus € 2,3 miljoen over. Er wordt op dit moment gewerkt aan het aanvalsplan armoede. We willen het geld dat over is gebruiken voor het aanvalsplan armoede. We reserveren dit overschot daarom binnen de buffer.

We betalen de energietoeslag 2023 volledig in 2023 uit

Via het gemeentefonds hebben we hiervoor in 2022 € 6,55 miljoen ontvangen. Hiervoor zijn in 2022 dus geen kosten gemaakt, omdat het voor ons niet mogelijk was om dit geld al eerder uit te betalen. De uitbetaling wordt volledig in 2023 gedaan. De kosten schuiven dus ook door naar 2023.

We houden € 2,8 miljoen over op de ondersteuning van KOT-gedupeerden

We hebben van het Rijk de opdracht gekregen om gedupeerden van de kinderopvangtoeslag te helpen en begeleiden. De begeleiding wordt grotendeels uitgevoerd door de gemeente en de Schoor. Het Rijk betaalt ons een vast normbedrag per gelegd contact, per plan van aanpak en nazorg per gedupeerde die wij ondersteunen. Daarnaast krijgen we de kosten van directe hulp aan gedupeerden en coördinatie volledig vergoed. Er is sprake van een voordelig saldo van € 2,5 miljoen vrijwel volledig veroorzaakt door de ontvangen normbedragen die wij moeten reserveren voor te maken uitvoeringskosten in de jaren 2023 t/m 2025. Ook hebben we € 0,3 miljoen minder kwijtscheldingen van belastingen verleend aan gedupeerden aan de kinderopvangtoeslagenaffaire. Het gaat om kwijtscheldingen over 2020 en 2021. De kwijtscheldingen 2020 worden door het Rijk betaald. De kwijtscheldingen 2021 betalen we zelf.

We houden € 1,2 miljoen over op de uitvoering en beleid voor schulden en armoede

We geven € 0,8 miljoen minder uit aan schuldhulpverlening. Voor 2022 werd een groei van het aantal aanvragen schuldhulp particulieren verwacht. De groei is minder groot dan verwacht. Ook bij de schuldhulpverlening voor zelfstandigen is er sprake van een onderbesteding. Vermoedelijk hebben de (gedeeltelijk) in 2022 nog doorlopende ondersteuningsmaatregelen gezorgd voor een lager gebruik. Ook zijn de kosten voor vroegsignalering, de collectieve ziektekostenverzekering en het bestedingsplan armoede € 0,4 miljoen lager dan verwacht. Dit komt onder andere door vertraging in werkzaamheden en doordat niet alle mensen die in 2021 gebruik maakten van de collectieve ziektekostenverzekering zijn overstapt naar de nieuwe aanbieder.

We houden € 1 miljoen over op de bijstandsverlening

In de begroting hielden we rekening met een tekort van € 1,8 miljoen op de bijstand. In werkelijkheid komen we maar € 0,8 miljoen tekort. Ten opzichte van de begroting is dit dus een voordeel van € 1 miljoen. Dit komt vooral door lagere bijstandsuitgaven. We hebben 22 klanten minder dan verwacht, de kosten zijn hierdoor € 0,3 miljoen lager. Ook is het gemiddelde uitkeringsbedrag per klant lager. Hierdoor geven we € 0,6 miljoen minder uit. Verder hebben we € 0,3 miljoen extra Rijksuitkering gekregen en zijn de kosten voor de loonkostensubsidie € 0,2 miljoen hoge doordat er steeds meer gebruik wordt gemaakt van dit instrument.

We geven € 1,4 miljoen minder uit op de regionale re-integratie

Dit is geld voor de hele provincie Flevoland. € 1,1 miljoen hiervan komt door vertraging van werkzaamheden en planvoorbereiding voor de coronasteunpakketten en taken van het Regionaal Werkbedrijf Flevoland. Ook hebben in december € 0,3 miljoen gekregen voor het actieprogramma dichterbij dan je denkt. Voor 2023 is er een bestedingsplan, de kosten zullen dan worden gemaakt.

We geven € 0,5 miljoen minder uit aan het opvangen van statushouders in hotels

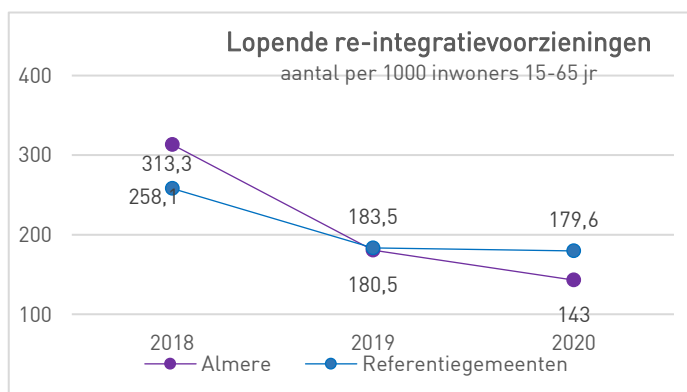
Voor het opvangen van statushouders in hotels en de begeleiding van deze mensen krijgen we van het Rijk geld (HAR-regeling). Dit is een vast bedrag per statushouder voor maximaal 6 maanden. Wij verwachten in 2022 ruim € 0,5 miljoen over te houden. Dit komt doordat er eind 2022 er nog 70 statushouders zijn die ook in 2023 nog worden opgevangen in een hotel. Deze kosten schuiven door naar 2023. Hiervoor is in de vierde kwartaalrapportage ook budget begroot.

We hebben een voordeel van € 1,1 miljoen door andere oorzaken

Het gaat bijvoorbeeld om een voordeel van € 0,4 miljoen omdat er minder Wsw-cliënten door de Tomingroep zijn begeleid. Ook zijn de kosten voor de bijzondere bijstand en beschermingsbewind € 0,3 miljoen. Ook zijn de apparaatskosten € 0,4 miljoen lager.

Indicatoren

Een totaal overzicht van de verplichte beleidsindicatoren vindt u [hier](#).

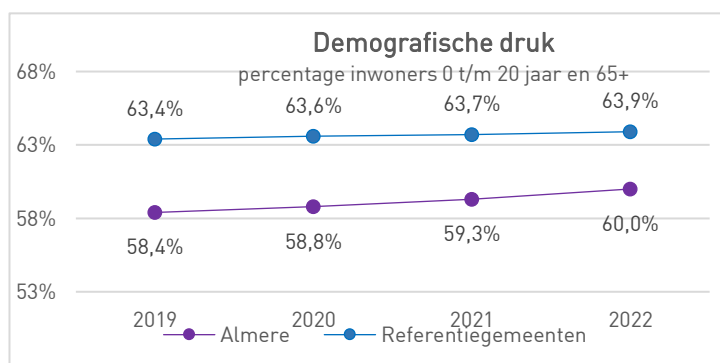

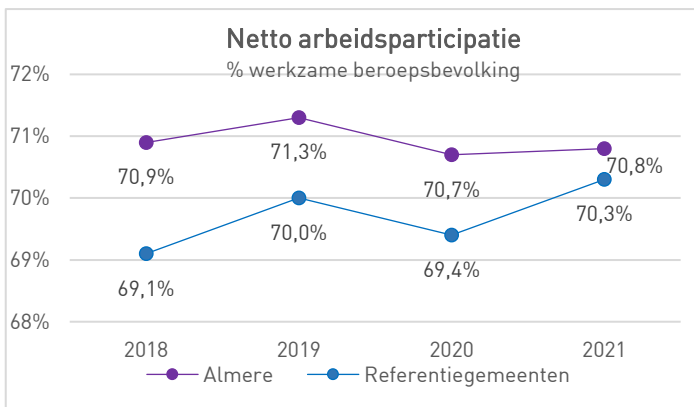
Lopende re-integratievoorzieningen

Dit is het aantal re-integratievoorzieningen per 10.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar. Het laat zien dat het aantal re-integratievoorzieningen in Almere de afgelopen jaren fors is afgenomen.

Demografische druk

De demografische druk is het aantal inwoners van 0 tot 20 jaar én van 65 jaar en ouder afgezet tegen het aantal inwoners tussen de 20 en 65 jaar.

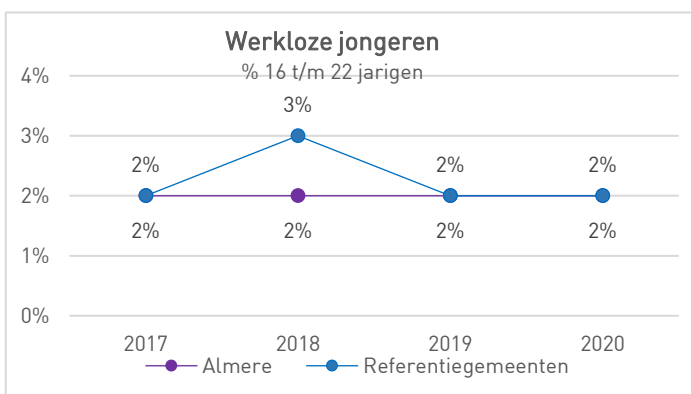
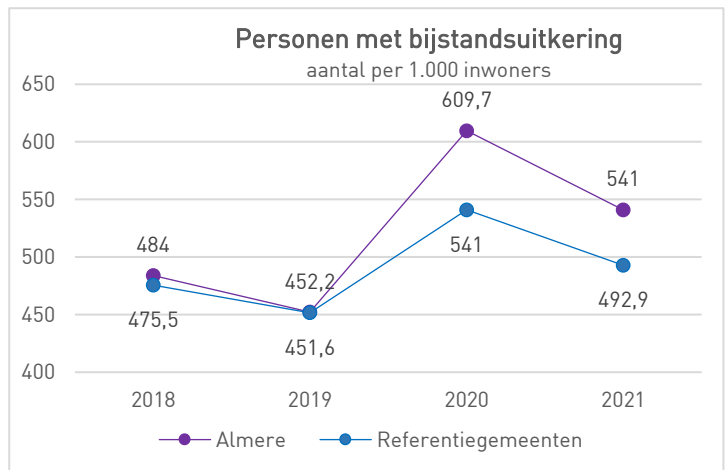

Netto arbeidsparticipatie

Deze indicator laat het percentage van de werkzame beroepsbevolking zien ten opzichte van de potentiële beroepsbevolking.

Personen met bijstandsuitkering

Dit is het aantal personen met een uitkering per 10.000 inwoners. Dit ligt in Almere hoger dan in referentiegemeenten.

Werkloze jongeren

We spreken van werkloze jongeren als personen tussen de 16 en 22 jaar ingeschreven staan bij het UWV en tegelijkertijd geen baan hebben als werknemer volgens de Polisadministratie.

Deze indicator is een percentage ten opzichte van het totaal van alle jongeren tussen de 16 en 22 jaar.

2.6 Onderwijs, sport en cultuur

Ambitie

We willen voorkomen dat mensen niet mee kunnen doen

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

- **Zelfredzaamheid**
Om zelfredzaam te zijn is het nodig dat mensen voldoende kunnen lezen en rekenen. Ook kunnen omgaan met de computer of de smartphone is nodig. We zijn daarom in 2022 doorgedaan met het organiseren van cursussen om deze vaardigheden te versterken. Dat kan in een opleiding waarbij je een diploma kunt halen. Het kan ook door te oefenen met een taalvrijwilliger of door mee te doen in het taalcafé van de bibliotheek.
- **Regionaal plan laaggeletterdheid**
We zijn in 2022 verdergegaan met de uitvoering van het Regionaal plan laaggeletterdheid 2021-2024. Dit jaar hebben we onderzocht wat we moeten doen om te zorgen dat werkgevers zorgen dat hun medewerkers gemakkelijk kunnen deelnemen aan cursussen taal, rekenen en digitale vaardigheden. Met de aanbevelingen uit het onderzoek gaan we in 2023 aan de slag in de regio.
- **Beleidskader**
Daarnaast hebben we in 2022 een lokaal beleidskader laaggeletterdheid opgesteld. Naar verwachting volgt de vaststelling daarvan in het eerste kwartaal van 2023.
- **Centraal punt**
We zijn verdergegaan met het ontwikkelen van een centraal punt in de stad waar iedereen met vragen over taal, rekenen of computervaardigheden terecht kan. Er komt een centraal punt in de bibliotheek in het centrum. Ook komen er andere punten in vier stadsdelen, zodat zoveel mogelijk Almeerders de punten makkelijk kunnen bereiken.
- **Taalakkoord**
Almeerse taalaanbieders en de gemeente hebben in 2022 hun onderlinge netwerk versterkt, er is veel samenwerking ontstaan. Het Taalakkoord dat de organisaties in 2020 met elkaar hebben ondertekend heeft daarbij geholpen.

Wat hadden we gepland (begroting)

We willen er daarom voor zorgen dat mensen goed kunnen lezen en schrijven. Maar ook dat zij kunnen rekenen en om kunnen gaan met een computer. Dit is nodig om ervoor te zorgen dat mensen zichzelf kunnen redden. Het is ook nodig omdat mensen hun kinderen dan beter kunnen ondersteunen bij huiswerk. We noemen dit de aanpak laaggeletterdheid. Deze aanpak is gericht op volwassenen.

Onlangs is er een regionaal plan vastgesteld. Hierin staan afspraken over hoe we mensen die moeite hebben met rekenen en taal zo goed mogelijk kunnen helpen. Met de lokale aanpak sluiten we aan bij het regionale plan. We maken ook gebruik van het Taalakkoord wat vorig jaar is afgesloten tussen verschillende organisaties in Almere.

Een van de dingen die we verder willen doen in 2022 is het realiseren van een centraal punt voor rekenen en taal. Dit moet een plek zijn waar mensen die geholpen willen worden met taal, rekenen en/of computervaardigheden terecht kunnen met hun hulpvraag. Het is ook het punt waar inwoners die anderen willen helpen terecht kunnen. We willen hierbij langs drie thema's vraaggericht te werk gaan. Dit betekent dat we willen aansluiten bij de wensen van inwoners met korte, gerichte trainingen. De thema's zijn taal en werk, taal en gezondheid en taal en opvoeding.

We gaan de komende jaren schoolgebouwen renoveren, vervangen of slopen

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

In 2022 is gewerkt aan de realisering van nieuwe schoolgebouwen in Poort en in Hout. In Duin is het nieuwe gebouw voor basisschool De Zeeraket opgeleverd. Ook is in 2022 gewerkt aan de ontwikkeling van vernieuwingsprojecten in de bestaande stad. Het gaat hier om de vervangende nieuwbouw voor De Meergronden en de nieuwbouw voor de twee Brede Buurtscholen in Stedenwijk. In deze wijk krijgen de basisscholen De Achtbaan en De Driemaster gezamenlijke huisvesting in Brede Buurtschool Zuid. De huidige

twee locaties van basisschool Het Samenspel worden samengevoegd op één locatie en gaan samen Brede Buurtschool Noord vormen.

In 2022 is met de schoolbesturen en vertegenwoordigers van de kinderopvangbranche een traject gestart om input voor onderwijshuisvesting te geven voor het Masterplan Pampus dat in 2024 verschijnt. Ook is er conform het Integraal Huisvestingsplan een project gestart dat een visie moet opleveren op het beroepsgericht VMBO-onderwijs. Tevens is er een begin gemaakt met de planontwikkeling voor de vervangende nieuwbouw van Het Bakken Stad College.

Wat hadden we gepland (begroting)

In 2021 is het integraal huisvestingsplan vastgesteld. Hierin is de vernieuwingsopgave beschreven. Omdat de stad inmiddels zo'n 40 jaar oud is, gaan we de komende jaren schoolgebouwen renoveren, vervangen of slopen. Dit is onder meer afhankelijk van de vraag naar scholen in de buurt. Sommige buurten vergrijzen waardoor er, anders dan vroeger, minder vraag is naar onderwijs. Om deze en andere redenen maken we plannen voor Stedenwijk en Molenbuurt. In het maken van plannen voor Molenbuurt wordt er nauw samengewerkt met stedelijke vernieuwing.

Tegelijkertijd hebben we ook te maken met het bouwen van nieuwe scholen in de gebieden waar we bouwen. Dit gaat over Almere Poort, Nobelhorst en Oosterwold.

We gaan de komende jaren samen met de schoolbesturen werken aan een plan om het technisch onderwijs te versterken. De herontwikkeling van Het Bakken Stad College wordt hierin meegenomen.

We willen er voor zorgen dat iedereen gaat sporten en bewegen

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

In 2022 hebben we ingezet op sportstimulering, om zo meer Almeerders te laten sporten en bewegen. Ook denken we bij ontwerpen van openbare ruimte na hoe we beweging kunnen stimuleren. Daarnaast is er een onderzoek gestart naar sportverenigingen. Met dat onderzoek onderbouwen we het verenigingsbeleid dat in 2023 wordt ontwikkeld.

In 2022 hebben we samen met Watersportverbond en de provincie Flevoland de Dutch Water Week georganiseerd, waarbij de beste zeilers ter wereld het tegen elkaar op namen. Dit evenement komt vanaf 2022 elk jaar terug in Almere en Lelystad.

Wat hadden we gepland (begroting)

Ook de mensen voor wie dat niet vanzelfsprekend is. Voldoende sporten en bewegen helpt mensen namelijk om zich goed te voelen. Sport is bovendien een belangrijk middel om allerlei vormen van sociale problematiek te voorkomen. In 2022 is het nieuwe sportbeleid van kracht. Hier is dit ook in opgenomen. We willen de stad zo inrichten dat inwoners verleid worden om te bewegen. Dit gaat dan niet alleen over playgrounds en sportvelden, maar ook over de inrichting van de openbare ruimte. We stimuleren mensen om meer in beweging te komen via een wijkgerichte inzet van de buurtsport coaches door de ondersteuning van sportverenigingen, van andere sportaanbieders en van ongeorganiseerde sport.

Daarnaast organiseren we samen met het Watersportverbond en de provincie Flevoland een groot watersportevenement voor de kust van Almere Poort. Daarmee bieden we ruimte voor topsport op het water. Sport is ook toegevoegd aan lijn 4 van het Fonds Verstedelijking Almere.

We blijven bouwen aan een sterke Almeerse cultuursector

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

- Coronabudgetten
De ontvangen rijksmiddelen ter ondersteuning in de coronapandemie, zijn grotendeels besteed. Voor het Coronapakket Cultuur zijn veel aanvragen ingediend. De meeste van deze aanvragen zijn toegekend. Niet uitgegeven coronasteun is gereserveerd voor coronasteun bij projecten na 2022.
- Tussentijdse evaluatie cultuurplan

In 2022 heeft er een tussentijdse evaluatie plaatsgevonden van de uitvoering van het Cultuurplan 2019-2024. Uit deze evaluatie blijkt dat een aantal ambities uit het plan zijn gerealiseerd. Met een aantal andere ambities is de gemeente aardig op weg. Sommige trajecten moeten nog worden opgestart.

- Cultuur dichtbij de inwoners
In 2022 hebben we met incidentele middelen uit het coronabudget een pilot gefinancierd van de Cultuurverbinder. Dit is een medewerker van De Schoor die wensen van bewoners in wijken heeft geïnventariseerd en op basis daarvan een programma met laagdrempelige culturele activiteiten heeft ontworpen.
- Culturele werkplekken
Met coronamiddelen hebben we de realisatie van werkplekken in Pygmalion Poort kunnen ondersteunen.
- Cultuurhuis Almere-Buiten
Het Cultuurhuis Almere-Buiten is nog niet gerealiseerd. Dit is een meerjarig project. In 2022 is de verbouwing van het pand aan het Baltimoreplein voorbereid. Ook is er gewerkt aan een governance model voor het beheer van het cultuurhuis.
- Poppodium De Meester
Het onderzoek naar hoe we Poppodium De Meester een plek in de culturele infrastructuur kunnen geven, loopt nog. Dit onderzoek heeft door personele onderbezetting helaas vertraging opgelopen. Eind 2022 is er een doorstart gemaakt met het onderzoek.
- Floriade
Cultuurfonds Almere heeft extra budget gekregen om culturele programmering van Almeerse organisaties op de Floriade te ondersteunen. Dit budget is volledig ten goede gekomen aan een veelzijdige culturele programmering op de Floriade. Hier waren zowel professionele als amateur cultuurmakers onderdeel van.

Wat hadden we gepland (begroting)

De cultuursector is hard getroffen door de coronamaatregelen. We zijn daarom blij met de corona noodsteun die we van het Rijk kregen. Hier spreekt ook erkenning uit voor het belang van een gezonde en diverse cultuursector. Met deze noodsteun kunnen we de Almeerse cultuurinstellingen door middel van het coronapakket Cultuur Almere ook in 2022 herstellen én verder vernieuwen. De Almeerse Basisinfrastructuur Cultuur geeft onze cultuursector zekerheid voor langere termijn (2021-2024). Het Cultuurfonds ondersteunt juist de jonge makers en nieuwe initiatieven in de stad. Op deze manier bouwen we samen aan een sterke Almeerse cultuursector.

We werken in 2022 verder aan de uitvoering van het Cultuurplan. Begin 2022 wordt met de tussentijdse evaluatie van het cultuurplan 2019-2024 aan de raad aangegeven waar we staan in de uitvoering. We zien dat de aandacht voor cultuur in de stad toeneemt. Als onderdeel van de stedelijke vernieuwing van Almere Buiten centrum werken we aan het Cultuurhuis dat in 2022 gerealiseerd wordt. Dit brengt cultuur dichtbij de inwoners! Het is de manier hoe we cultuur verder willen ontwikkelen: in de stadsdelen. In 2022 willen we -in samenwerking met sport, onderwijs en welzijn- de culturele voorzieningen in de stadsdelen verder ontwikkelen. We onderzoeken op welke wijze we poppodium de Meester een vaste plek in de culturele infrastructuur van Almere geven en we stimuleren dat er meer werkplekken voor creatieve en culturele ondernemers in Almere ontstaan.

2022 zal ook voor de cultuursector in het teken staan van de Floriade. De Floriade biedt een landelijk en internationaal podium aan o.a. Vis-a-vis, Bonte Hond, StrandLAB, Suburbia en Twee Turven Hoog. Het Kunstmuseum Flevoland (i.o) opent het spectaculaire Kunstpaviljoen op het Floriadeterrein. Ook wordt er verbinding gelegd met amateurgezelschappen uit Almere en Flevoland. Met het Floriadebudget van Cultuurfonds Almere wordt de cultuursector in staat gesteld de verbinding optimaal te maken.

Bestuurlijke speerpunten

Cultuurplan 2019-2024

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

De ontwikkeling van nieuwe culturele concepten en werkwijzen

Met het Coronapakket Cultuur hebben we tientallen projecten gefinancierd die bijdragen aan de versterking van de cultuursector. Door de ontwikkeling van eigentijdse concepten en nieuwe werkwijzen weten culturele organisaties hun publieksbereik te vergroten en hun economische positie te verstevigen.

Cultuur is voor alle Almeerders dichtbij

Beeldende kunst in de publieke ruimte is bij uitstek toegankelijk voor iedereen en draagt bij aan de levendigheid van het straatbeeld. In 2022 is de collectie beeldende kunst van Almere verrijkt met verschillende werken. In het Lumièrepark bijvoorbeeld is *Uit het water herrezen* geplaatst, een eerbetoon aan voormalig zwempkampioene Enith Brigitha van de hand van de Almeerse kunstenaar Patrick Mezas. De Stadhuispromenade is getransformeerd tot een aantrekkelijke ontmoetingsplek door plaatsing van de *Zeebank* van Jan van der Ploeg. Op de Corridor heeft de Almeerse kunstenaar Kaspar Jongejan de vloerschildering *Camouflage* gerealiseerd. Op het Baltimoreplein in Almere Buiten trekt de opvallend blauwe *Baltimore Bend* van Studio Spass de aandacht. Het werk verlevendigt het plein; het biedt een speelplek aan kinderen en nodigt uit tot recreëren in de openbare ruimte.

Cultuur krijgt de ruimte om te groeien

De opening van het kunstpaviljoen op de Floriade markeert formeel de start van M., de pilot van een toekomstig museum voor immersieve kunst en landschapskunst. Deze pilot is een van de manieren waarop Almere in samenwerking met de Provincie Flevoland en het Rijk werkt aan de versterking van de lokale culturele infrastructuur. Onder leiding van een nieuwe directeur ontwikkelde StrandLAB zich verder tot een aantrekkelijke en toegankelijke creatieve *hotspot* aan het Almeerderstrand, waar makers kunnen experimenteren in de openlucht en bezoekers zich laten verrassen door bijzondere programma's op het snijvlak van kunst, onderzoek en natuur.

Cultuur geeft vorm aan de identiteit van Almere

In juni 2022 is het ontwerp van de Japanse kunstenaar Sachi Miyachi gekozen als toekomstig nieuw land art kunstwerk. Het moet het derde landschapskunstwerk worden van Almere en het elfde van de collectie Land Art Flevoland, waarvoor bezoekers uit binnen- en buitenland naar Almere en de provincie Flevoland komen. Een paar keer per jaar maakt het samenwerkingsverband Flevolab met Flevolab Tours de culturele rijkdom en het bijzonder karakter van de cultuursector in Almere en Flevoland zichtbaar. Daarnaast werkt Flevolab via programma's op het gebied van talentontwikkeling, netwerkvorming en cocreatie aan de versterking van de culturele infrastructuur en de artistieke en zakelijke ontwikkeling van onze makers.

Wat hadden we gepland (begroting)

Cultuur versterkt een levendige en bruisende stad. De nabijheid van culturele voorzieningen is van doorslaggevend belang voor de vestiging van nieuwe bewoners en bedrijven. De culturele ambitie die wij in mei 2019 vastlegden in het Cultuurplan 2019-2024 is onverminderd. De culturele sector wordt hard geraakt door corona. We hebben vanuit het Rijk nu twee maal geld ontvangen om de cultuursector te ondersteunen in deze lastige tijden. Dit gaat om een bedrag van € 1,4 miljoen (Coronapakket Cultuur 2021) en € 2,1 miljoen (voortzetting Coronapakket Cultuur en herstel en vernieuwing van de sector 2021/2022/2023). Dit is opgenomen in de begroting.

- Cultuur is voor Almeerders dichtbij
Deze eerste ambitie brengt cultuur dichtbij de bewoners van Almere. Van jong tot oud, voor alle lagen van de samenleving. Dichtbij de culturele en sociale gemeenschappen in de verschillende stadsdelen. De verbinding tussen vraag en aanbod, programmering en inzetbaarheid van bestaande faciliteiten staan centraal. Het doel is om voor iedereen een breed en divers cultuuraanbod beschikbaar én toegankelijk te maken. Niet alleen in het centrum van de stad, maar ook in alle stadsdelen.

- Cultuur krijgt de ruimte om te groeien
De culturele infrastructuur in Almere is klein en compact. Het doel is om de cultuursector de gelegenheid te bieden om zich tot een krachtige culturele infrastructuur te ontwikkelen. Dit doen wij samen met het Rijk en de regio, provincie Flevoland, en in MRA-verband. De cultuurplannen van Almere 2019-2024 en van de provincie Flevoland 2021-2024 onderstrepen die ambitie: er wordt meer geïnvesteerd in cultuur zowel door de provincie als door de stad Almere.
Wij investeren in het verstevigen en ontwikkelen van de culturele infrastructuur door:
  - de totstandkoming van de definitieve plek voor Vis a Vis en de verdere doorontwikkeling van Muiderduin als culturele en recreatieve hotspot, met StrandLAB als aanjager voor nieuwe culturele ontwikkelingen.
  - meerjarige afspraken met de organisaties in lijn met de subsidieperiode van Rijk en Rijksfondsen en samen met de provincie voor de periode 2021-2024
  - de ontwikkeling van Kunstmuseum Flevoland
- Cultuur geeft vorm aan de identiteit van Almere
Een uniek kenmerk van Almere is de ruimte die de stad biedt. Er is fysieke ruimte voor grootschalige kunst en unieke Land Art. Daarnaast is er ruimte om te experimenteren buiten de gebaande paden. In Almere is pionieren vaker de norm dan de uitzondering. Cultuur geeft daarmee vorm aan de identiteit van Almere.
In 2021-2024 draagt het Rijk bij aan de versterking en ontwikkeling van de culturele infrastructuur, door opname in de Culturele basisinfrastructuur van BonteHond en de programmering van het Kunstmuseum Flevoland (in oprichting). Ook Suburbia, Vis à Vis (na een sterke gezamenlijke lobby) en het festival 2turvenhoog en de nieuwe Almeerse gezelschappen Gouden Haas en Black Pencil worden meerjarig gefinancierd door het Fonds Podiumkunsten. Flevoland is één van de 6 regio's die in 2021-2024 een extra Rijksimpuls krijgt voor de ontwikkeling van de culturele infrastructuur. Dat gebeurt in het samenwerkingsverband FlevoLAB.

Onderwijsachterstandenbeleid

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

- NPO-project
In het derde kwartaal van 2021 is gestart met de uitvoering van het NPO-plan 'Samen versterken'. Onze onderwijspartners zijn op bestuurlijk niveau actief betrokken bij het maken van de plannen.

Vijf thema's staan centraal bij de uitvoering van het NPO-plan: Taal, Gelijke Kansen, Voldoende professionals, Onderwijs-jeugdhulp aansluiting en Voortijdig schoolverlaten

Door de coronacrisis zijn leerachterstanden bij kinderen en jongeren opgelopen. In 2022 hebben we hier stappen in gezet. Er zijn interventies uitgevoerd binnen elk van de vijf vastgestelde thema's waarbij aanbiedende partners op het gebied van sport, welzijn & cultuur actief zijn betrokken.

Enkele voorbeelden van interventies onderverdeeld per NPO-thema zijn:

- Taal: Voorleesexpress
- Gelijke Kansen : Dag arrangementen Staatsliedenwijk, Kansrijk PO/VO
- Voldoende professionals: platform Andersom Almere
- Onderwijs Jeugdhulp: uitbreiding Sterke Start en Oke op school, Sterk in de Wijk
- Voortijdig schoolverlaten: (herstart) Flevodrome, financiering nieuwe projecten Playing for Succes.

Daarnaast verbeterden we de inhoudelijke aanpak en samenwerkingsstructuur van elk van npo- thema's. Enerzijds door periodiek overleg tussen onderwijspartners, maatschappelijke partners en beleidsadviseurs van de gemeente Almere. Anderzijds door het organiseren van NPO-netwerkbijeenkomsten.

Inmiddels is het bestedingstermijn van het NPO-project verlengd van 31 juli 2023 naar 31 juli 2025.

- **Middelen voor onderwijsachterstanden**
De Almeerse onderwijsachterstandenmiddelen zijn in 2022 voor een belangrijk deel ingezet om te voldoen aan de wettelijk verplichte taken:

- een dekkend aanbod van voorschoolse educatie;
- toeleiding van doelgroeppeuters naar voorschoolse educatie
- de kwalitatieve invulling van het voorschools aanbod (inzet op verhoging kwaliteit van de uitvoering, doorgaande lijnen met het basisonderwijs, een passende zorgstructuur en ouderbetrokkenheid).

Naast de wettelijke taken lopen er ook een aantal ontwikkeltrajecten;

- De stedelijke taalaanpak; er is gestart met diverse lerende netwerken
- Sterke Start; zorgondersteuning 0-6 jaar
- Pilots 'kwaliteitsimpuls VVE; kwaliteitsimpuls aan het voorschools aanbod

- **Lerarentekort**

We hebben in 2022 verder ingezet op de uitvoering van het Noodplan Lerarentekort. Zo is door extra begeleiding de uitval van beginnende leraren teruggebracht naar 3,9%, wat zeer laag is voor de sector. De inzet van hulpverlening op scholen, ook in het speciaal onderwijs, is uitgebreid. Hierdoor kunnen leraren meer focussen op het lesgeven.

Het aantal zij-instromers is in 2022 met 30% toegenomen. Het aantal scholen dat deelneemt aan het anders organiseren van onderwijs is meer dan verdubbeld. Ter ondersteuning daarvan is de ontwikkeling van het platform Andersom.Almere.nl gestart.

Almere loopt voorop in het Anders Organiseren van onderwijs. Onafhankelijk onderzoek wijst uit dat 75% van de leerkrachten ervaart dat de werkdruk afneemt. Ook de inzet van hulpverlening op scholen heeft dat effect.

Door maatwerk en zorgen voor goede doorstroommogelijkheden bij opleiden is werken in het onderwijs aantrekkelijker en bereikbaarder geworden. Dit zien we ook aan een toename van studenten aan de pedagogische opleidingen van Windesheim.

- **Toewijzen woningen**
Door uitstel van de bouw van sociale woningen bij Annapark zijn er in 2022 nog geen woningen in de sociale sector met voorrang toegewezen aan leerkrachten. Wel zijn woningen in de lage vrije sector met voorrang beschikbaar gesteld aan leerkrachten.
- **Samenwerking met het Rijk**
Er is nauwe samenwerking met het Rijk op het gebied van lerarentekort. Zo hebben wij samen met het Rijk een succesvolle lobby gevoerd voor het verbeteren van de arbeidsvoorwaarden voor leraren in het basisonderwijs. Ook is er meer ruimte gekomen voor het anders opleiden en anders organiseren van onderwijs.
- **Hoger Onderwijs**
We leveren een bijdrage aan de Almeerse Introductie die in 2022 als nieuw vormgegeven introductieperiode is georganiseerd voor alle studenten die hun studie in Almere starten. Momenteel trekt Windesheim Almere dit, we zijn in gesprek met de andere instellingen (ROC en Aeres) over hun deelname en bijdrage hierin. We ondersteunen ook de studentenverenigingen bij hun verzelfstandiging, ledengroei en huisvesting.

Wat hadden we gepland (begroting)

- Het Rijk heeft vanwege de coronacrisis veel geld beschikbaar gesteld voor het onderwijs. Dit noemen we het Nationaal Programma Onderwijs (NPO). Het geld dat het Rijk geeft is bedoeld om eventuele achterstanden in te halen. Het gaat niet alleen om leerachterstanden, maar ook het welbevinden van kinderen en jongeren. Het grootste deel van het geld gaat naar de scholen zelf. Daarnaast is er ook geld beschikbaar voor de gemeente. Het geld moet de komende twee schooljaren uitgegeven worden. Samen met de schoolbesturen maken we een plan hoe we dit geld zo goed mogelijk inzetten. We

betrekken daarbij ook partners op gebied van sport, welzijn en cultuur. Met het extra geld willen we scholen en leerlingen op korte termijn zo goed mogelijk helpen. Daarnaast willen we bekijken hoe het geld het onderwijs op langere termijn ten goede komt.

- We werken verder aan sterk onderwijs in Almere
De landelijke ontwikkeling van teruglopende kwaliteit van onderwijs, lerarentekort en toenemende kansongelijkheid zien we ook terug in Almere. We werken hiervoor intensief samen met de schoolbesturen en kinderopvangorganisaties om dit aan te pakken. We investeren in voorschoolse educatie en focussen op de taalontwikkeling van kinderen. Verder willen we de school zo goed mogelijk verbinden met de omgeving. Hiermee bedoelen we dat kinderen op school in aanraking komen met bijvoorbeeld cultuur en sport. Zo zorgen combinatiefunctionarissen ervoor dat kinderen na en onder schooltijd kunnen bewegen of dat er extra cultuuraanbod de school in komt. Ook willen we kinderen die dit nodig hebben, zo snel mogelijk ondersteuning bieden, zodat problemen niet verergeren. Verder pakken we het lerarentekort aan met het extra beschikbaar gestelde geld wat we hebben gekregen van het Rijk. We willen gebruik maken van professionals uit andere sectoren en de zij-instroom vergroten om meer leraren voor de klas te krijgen. We bieden hiervoor ook een begeleidingsprogramma aan. Ook verhogen we de aantrekkelijkheid om in Almere te werken voor leerkrachten door te zorgen voor woonruimte.

Er is dus al veel in gang gezet en dit zetten we in 2022 voort. Tegelijkertijd onderzoeken we ook of we samen met het Rijk en de Provincie kunnen optrekken, om zo onze impact voor het Almeerse onderwijs te vergroten.

Buitenzwembad

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

In 2022 zijn we verdergegaan met het locatieonderzoek voor het buitenzwembad.

Wat hadden we gepland (begroting)

In het coalitieakkoord 'Een frisse start' hebben we afgesproken dat Almere een buitenzwembad krijgt. Voor veel Almeeders is dit een lang gekoesterde wens die ook past bij een stad met deze omvang. Eind 2020 hebben we het eerste onderzoek naar verschillende varianten en locaties voor het buitenzwembad met u gedeeld. We hebben toen afgesproken dat we voor een aantal varianten en locaties een verdiepend onderzoek uitvoeren. Daarbij wordt ook gekeken naar de precieze financiële consequenties. Dat moet de gemeenteraad helpen om een keuze te maken.

We nemen we in deze begroting alvast structureel een bedrag op. We doen dit om het zwembad financieel mogelijk te maken.

Financiën

bedragen x € 1 miljoen

	begroot	werkelijk	resultaat
lasten	111,8	104,6	7,2
baten	41,8	37,7	-4,1
<i>totaal voor reservemutaties</i>	<i>70,0</i>	<i>67,0</i>	<i>3,1</i>
stortingen	3,4	2,0	1,5
onttrekkingen	13,1	10,1	-3,0
totaal	60,4	58,8	1,6

We gaan het paalgebouw Oostvaarderscollege slopen, dit kost € 1,7 miljoen

Bij de Programmabegroting 2023 hebben we de sloop aangekondigd van het zogenaamde Paalgebouw bij het Oostvaarderscollege in Almere Buiten. Het paalgebouw staat momenteel leeg en is niet meer nodig voor het huisvesten van leerlingen van het Oostvaarders College of andere leerlingen. Er is nog onderzocht of het pand niet ingezet voor het geven van onderwijs aan Oekraïense leerlingen. Dit is niet het geval. Om deze reden is besloten om het gebouw te slopen. Door de sloop moeten we de huidige boekwaarde van € 1,7 afboeken in onze administratie. De vrijval van de kapitaallasten naar de toekomst zijn verwerkt in de tweede kwartaalrapportage 2023. Daarnaast zijn er nog overige kleine verschillen die optellen tot een nadeel van € 0,1 miljoen.

We hebben een voordeel van € 1,4 miljoen op cultuur

Van het coronapakket cultuur is € 1,4 miljoen niet besteed. Een verklaring voor deze onderbesteding is onder meer dat het herstel van de culturele sector na corona nog erg moeizaam gaat. Bezoekers blijven nog in grote getale weg en het is bovendien lastig om het juiste personeel (terug) te krijgen. In totaal is € 0,5 miljoen met de vierde kwartaalrapportage overgeheveld naar 2023 voor verplichtingen en subsidies die we in 2022 zijn aangegaan maar zijn uitgesteld. De overige € 0,5 miljoen waarvoor we geen verplichtingen hebben valt vrij.

Daarnaast was de mogelijkheid om een pilot te starten voor een broedplaats (fysieke werkplekken) in de brandweerkazerne uitgesteld omdat deze plek vanaf juni tot zeker medio 2023 tijdelijk bestemd is voor statushouders. Dit geld (€ 0,4 miljoen) is ook overgeheveld naar 2023.

We hebben een voordeel van € 0,8 miljoen onderwijshuisvesting

Twee schoolbesturen hebben in 2022 een lagere aanvraag gedaan voor eerste inrichting en meubilair dan verwacht. Dit leidt tot een voordeel van € 0,5 miljoen. Verder hebben we een voordeel van € 0,4 miljoen op de apparaatskosten onderwijshuisvesting. Dit komt doordat we meer hebben kunnen doorbelasten aan de schoolbesturen voor het uitvoeren van onderhoud.

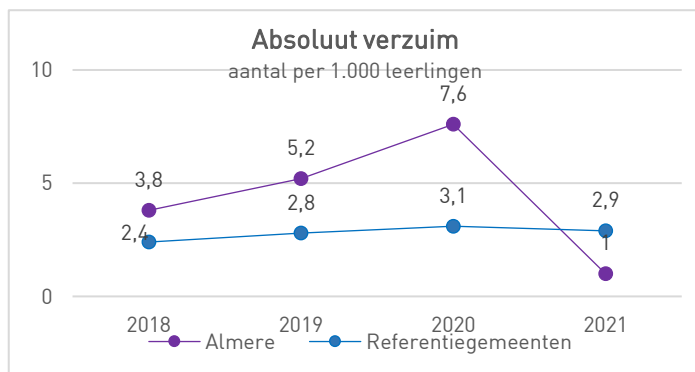
We hebben een voordeel van € 0,4 miljoen op volwasseneneducatie

Het voordeel van € 0,4 miljoen bestaat deels uit projectvertraging en deels uit een voordeel. We kregen pas laat duidelijkheid van het Rijk hoe we het geld moeten inzetten. In totaal is daardoor € 0,3 miljoen niet uitgegeven, wat met de vierde kwartaalrapportage 2022 beschikbaar is gesteld voor 2023. Omdat we het geld van het Rijk niet hebben kunnen besteden hebben we het geld van het reguliere budget ook niet hoeven aanspreken (€ 0,1 miljoen)

Het overige resultaat van € 0,7 miljoen wordt veroorzaakt door diverse kleine afwijking, die in de totaalrekening worden toegelicht.

Indicatoren

Een totaal overzicht van de verplichte beleidsindicatoren vindt u [hier](#).

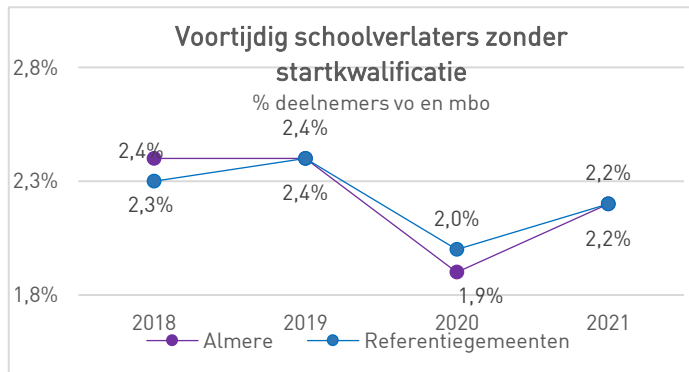
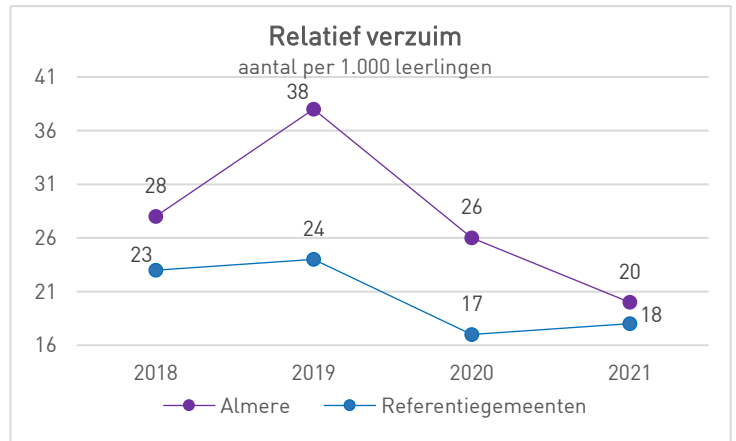

Absoluut verzuim

Er is sprake van absoluut verzuim als een leerplichtige en/of kwalificatieplichtige jongere niet op een school of instelling staat ingeschreven.

Relatief verzuim

Er is sprake van relatief verzuim als een jongere wel staat ingeschreven op een school, maar een bepaalde tijd de lessen niet bijwoont. Ook veelvuldig te laat komen kan hiertoe worden gerekend. Sinds 2019 loopt het aantal leerlingen in Almere met relatief verzuim fors terug.

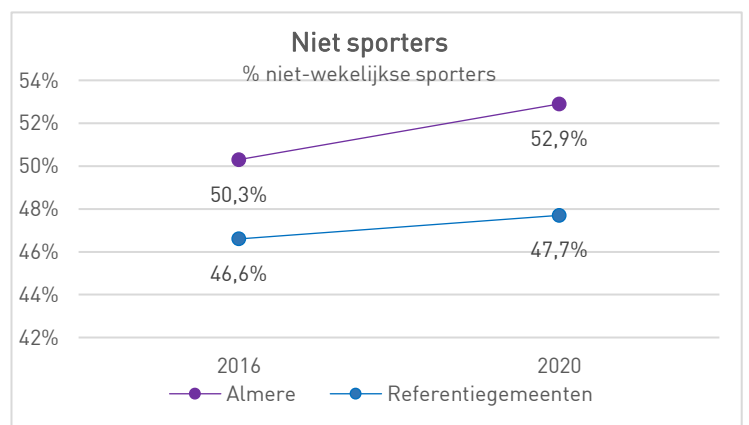

Voortijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie

Dit is het percentage jongeren tussen de 12 en 21 dat voortijdig stopt met school zonder een diploma te behalen.

Niet sporters

Dit is het percentage van mensen van 19 jaar en ouder die niet minimaal één keer in de week sporten. Dit onderzoek wordt elke vier jaar gehouden door de GGD.

2.7 Veiligheid

Ambitie

Als achtste gemeente van Nederland zien wij ons steeds meer geconfronteerd met grootstedelijke vraagstukken op sociaal, fysiek en economisch vlak. Dit brengt een uitdaging mee op het gebied van veiligheid. Grote steden in Nederland hebben meer dan gemiddeld te maken met zogenaamde high impact crimes (overvallen, straatroven, woninginbraken en geweld), jeugdoverlast en -criminaliteit, mogelijke radicalisering en overlast van personen die verward gedrag vertonen. In Almere is het veiligheidsbeeld nog altijd positiever dan de gemiddelde cijfers van de grote steden. Het is onze ambitie om deze positie ten opzichte van de grote steden te behouden en bij voorkeur de veiligheid en de veiligheidsbeleving in Almere te verbeteren. Daar werken we aan via de vier beleidsthema's zoals vastgelegd in het actieplan Veiligheid 2019-2022: veilige wijken, ondermijning & georganiseerde criminaliteit, zorg & veiligheid en rampenbestrijding & crisisbeheersing. De afgelopen anderhalf jaar heeft de coronacrisis ons geleerd dat onvoorspelbaarheid van de realiteit groot is. Hoewel wij nu in een andere fase van de bestrijding van de pandemie lijken te zijn aanbeld is het ongewis wat dit in 2022 nog van ons als lokale overheid aan inzet op crisisbeheersing zal vragen. De vraag naar interventies en beleid op het gebied van veiligheid blijft onverminderd groot en wij houden ambities. In 2022 gaan wij het laatste beleidsjaar in van het actieplan Veiligheid 2019- 2022. Om een voor Almere passend nieuw beleidsplan te kunnen maken laten wij externe wetenschappers onderzoek doen naar de ontwikkeling van de veiligheidsproblematiek in Almere in de komende jaren. De resultaten van dit onderzoek zullen mede input zijn voor een nieuw actieplan Veiligheid 2023 - 2026.

Verantwoording

Gedurende de eerste maanden van 2022 heeft de coronapandemie nog altijd een grote inzet gevraagd van de gemeente. De landelijke coronamaatregelen werden in februari en maart gefaseerd versoepeld. De overlegstructuur omtrent corona was nog maar net afgeschaald, toen Rusland op 24 februari een grootschalige aanval op Oekraïne begon en er een grote stroom van Oekraïense ontheemden naar Nederland en andere landen in Europa ontstond. Landelijk werden diverse crisisoverleggen weer opgestart. In de veiligheidsregio werd niet formeel opgeschaald, maar vond wel intensieve afstemming plaats over de uitvoering van de landelijke opdrachten. Om burgemeesters de formele taak te geven om zorg te dragen voor (de voorbereiding van) opvang van Oekraïense vluchtelingen heeft de regering besloten noodrecht in te zetten bij koninklijk besluit. Hierover is de raad op 8 april middels een burgemeestersbrief in de dagmail geïnformeerd. Door vele inspanningen zijn er in de 2022 in Almere ruim 1.000 opvangplekken voor Oekraïense vluchtelingen gerealiseerd op 14 verschillende locaties in de stad.

Onderzoek naar veiligheid en criminaliteit

In de eerste helft van 2022 is het brede wetenschappelijke onderzoek door bureau EMMA naar de belangrijkste ontwikkelingen in de criminaliteit en veiligheid in Almere afgerond. Het onderzoek richt zich op de ontwikkeling van het veiligheidsbeeld in de komende tien jaar, mede met het oog op de groei van de stad, en welk beleid hierbij passend is. Via een raadsbrief en een symposium is de raad geïnformeerd over de uitkomsten van het onderzoek. Een belangrijke constatering uit het onderzoek is dat de groei en ontwikkeling van de stad in de kern de belangrijkste aanjager van de criminaliteit en (ervaren) onveiligheid is in Almere. Hiermee willen de onderzoekers aangeven dat er de komende jaren substantieel meer middelen vereist zijn om de criminaliteit en veiligheid in Almere beheersbaar te houden. In het onderzoek worden vijf aandachtsgebieden geformuleerd waarop de ontwikkelingen in de komende jaren vermoedelijk de meest urgente investering vragen in kennis, capaciteit en financiële armslag. Het betreft de aandachtsgebieden: (1) groei en ontwikkeling van de stad, (2) jeugdcriminaliteit, (3) georganiseerde criminaliteit met een ondermijnende werking, (4) veiligheidsbeleving en leefbaarheid, en (5) cybercriminaliteit. De inzichten uit het onderzoek zijn gebruikt bij het opstellen van de nieuwe Veiligheidsagenda Almere 2023-2026.

Veilige wijken

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

Net als voorgaande jaren is in 2022 op de High Impact crimes ingezet op een integrale aanpak langs drie sporen: preventie, repressie en nazorg. Zo zijn er 266 adviezen in het kader van het Politie Keurmerk Veilig

Wonen gegeven, hielden politie en stadstoezicht extra toezicht in kwetsbare gebieden. De politie heeft prioriteit kunnen geven aan de opsporing van daders van straatroven en overvallen. In 2022 zijn 29 verdachten van straatroven, zeven verdachten van overvallen en tien verdachten van diefstal met geweld aangehouden. Aan de slachtoffers van High Impact Crimes is slachtofferhulp aangeboden.

Van de drie doelstellingen in het Actieplan Veiligheid 2019-2022 op het gebied van high impact crimes is het grootste succes geboekt bij de woninginbraken. In 2022 is het aantal straatroven ten opzichte van voorgaande jaren afgenomen. Waar Almere in voorgaande jaren negatief afweek van andere gemeenten in Nederland, ligt het aantal gepleegde straatroven in 2022 rond het gemiddelde van andere 100.000+ gemeenten.

In de tweede helft van 2022 is door ondernemers in Almere aandacht gevraagd voor het toegenomen aantal winkeldiefstallen. Vooral in september en oktober werden veel winkeldiefstallen gepleegd. Voor de problematiek is een aanpak gestart waarbij wij veiligheidspartners verbinden met de ondernemers in het centrum. Dit heeft geleid tot het doen van meer aangiftes en het verbeteren van de kwaliteit daarvan.

Daarnaast werd er extra toezicht ingesteld. Tot slot hebben wij trainingen aangeboden aan winkelpersoneel om klanten aan te spreken en om te gaan met verbale agressie, wat kan bijdragen aan de preventie van winkeldiefstallen.

Door de concentratie van voorzieningen in het stadscentrum komt overlast van drugs- en drankgebruik, verward gedrag en zwervers daar meer voor dan gemiddeld in Almere. De drugs- en drankoverlast was in beide halfjaarperiodes van 2022 hoger dan in de voorgaande periodes. Ook de andere typen overlast waren voor Almeerse begrippen hoog in 2022. Overlast van verward gedrag was vooral in het tweede halfjaar hoog en overlast van zwervers in het eerste halfjaar. Deze stijging lijkt een effect te zijn van de beëindiging van de coronamaatregelen en de mooie zomer die veel mensen naar buiten trok. Hoe meer mensen zich op straat bevinden, hoe meer mensen (weer) overlast ervaren. Echter had de toename van het aantal meldingen ook te maken met de meldingsbereidheid bij bewoners. Gemeente en politie riepen bewoners en ondernemers rondom hotspotlocaties op om overlast vaker te melden om goed zicht te krijgen op wat er gebeurt. Dit zagen wij terug in de cijfers. De stijging was echter niet alleen in Almere, maar ook in andere grote steden te zien. Mogelijk hangt de toename ook samen met de lange wachtlijsten in de geestelijke gezondheidszorg. Kwetsbare personen krijgen niet op tijd hulp, waardoor overlastgevend gedrag kan toenemen. Ook het woningtekort lijkt hierin een rol te spelen, dat zorgt voor een toename van het aantal dak- en thuislozen.

In 2022 is de opknopbeurt van Station Almere Centrum afgerond. Samen met het vergroende en verfraaide Mandelaplein, zorgt de nieuwe open uitstraling voor een betere veiligheidsbeleving. In de belevingsmonitor van het stationsgebied verbeterde zowel het 'algemene oordeel' als het 'oordeel over de directe omgeving' aanzienlijk ten opzichte van een jaar geleden. Een mooie ontwikkeling na een eerdere periode waarin er zorgen waren over de veiligheid in en rondom het station.

Digitale veiligheid

Hoe de cybercriminaliteit zich ontwikkelt is moeilijk te zeggen, aangezien de aangiftebereidheid over het algemeen niet hoog is. Na een flinke stijging van het aantal misdrijven horizontale fraude tijdens de coronajaren 2020 en eerste helft van 2021 daalden deze delicten vanaf de tweede helft 2021 tot aan de zomer van 2022. Daarna is er wel weer sprake van een stijging. Het vermoeden is dat mensen minder tijd online doorbrengen dan tijdens de periode met coronamaatregelen. Desalniettemin blijft het belangrijk om inwoners en ondernemers weerbaarder te maken tegen slachtofferschap van cybercriminaliteit. Specifiek voor jongeren is de game Cyber24 verder uitgerold. In deze game ervaren jongeren zowel slachtofferschap als daderschap van cybercriminaliteit, waarbij hun online weerbaarheid wordt vergroot. In februari 2022 haakten wij aan bij de communicatiecampagne over de hackhelpdesk van het CCV en het Platvorm Veilig Ondernemen. Bij de hackhelpdesk kunnen ondernemers terecht voor preventieadvies en voor eerste hulp bij cybercrime. In mei 2022 organiseerden wij, op uitnodiging van het netwerk (G)oud in Almere, in samenwerking met de politie, een informatiebijeenkomst over 'Ouderen en Cybercriminaliteit'.

Wat hadden we gepland (begroting)

Als dicht bij huis of op het werk criminaliteit en/of overlast plaatsvindt, raakt dat mensen direct, is de impact vaak groot en kan dat leiden tot een gevoel van onveiligheid. Een overheid die op dit soort momenten adequaat handelt en persoonlijk en transparant communiceert, wekt vertrouwen en levert een bijdrage aan het vergroten van het veiligheidsgevoel. Daarom heeft de aanpak van de high impact crimes samen met onze

partners in de veiligheidsketen blijvende prioriteit. Via een informatiegestuurde aanpak richten wij ons met name op preventie, repressie en nazorg. In 2021 hebben de coronamaatregelen geleid tot een significante daling van woninginbraken, straatroven, overvallen en vandalisme. Nu de samenleving weer op gang komt, blijven wij alert op de ontwikkelingen van deze delicten. Wij blijven daarom inzetten op samenwerking met onze partners op het gebied van high impact crimes, zorg & veiligheid en schoolveiligheid. De uitvoering van de maatwerkgerichte aanpak uit de notitie 'trends en ontwikkelingen jeugdcriminaliteit in Almere' zetten wij voort. Daarnaast blijven wij ondernemers, inwoners en bezoekers voorlichten hoe zij kunnen voorkomen slachtoffer te worden. We doen een beroep op burgers om verdachte situaties (sneller) te melden. Zo worden bewustwording en weerbaarheid gestimuleerd. Ook de veiligheid rond het betaald voetbal van Almere City FC willen wij waarborgen en geleidelijk vraagt dat meer voorbereiding en capaciteitsinzet van ons en van de politie.

De toename van cybercrime laat een blijvend stijgende lijn zien. Steeds meer mensen worden slachtoffer van een vorm van digitale criminaliteit. Het gaat hierbij onder meer om fraude en bedrog met onlinehandel en betaal fraude. Zoals bijvoorbeeld het digitaal afhandig maken van gegevens waardoor mensen vervolgens worden opgelicht (phishing). Dit is een gevolg van de steeds verdergaande digitalisering. Deze biedt mensen veel voordelen, maar er wordt in het algemeen nog onvoldoende nagedacht over de risico's en kwetsbaarheden en het nemen van beschermende maatregelen. Waar het fysieke huis doorgaans goed wordt beveiligd, blijven ramen en deuren in het digitale huis nog te vaak openstaan. De toename van deze vorm van criminaliteit is een zorgpunt. Het vergroten van de weerbaarheid van burgers op dit gebied, om te voorkomen dat zij slachtoffer worden van digitale criminaliteit, is daarom een belangrijk speerpunt. Wij hebben het programma cyber24 geïmplementeerd in het onderwijs en jongerenwerk. Met onze deelname aan het landelijke consortium cyberweerbaarheid onderzoeken en verzamelen wij werkzame interventies om de bewustwording over cyberweerbaarheid onder jongeren, ouderen en het MKB te vergroten. Daarnaast nemen wij deel aan landelijke communicatiecampagnes die digitale criminaliteit onder de aandacht brengen.

Een daling van de jeugd-, drugs- en drankoverlast op straat is een doel waaraan wij werken. De inzet van gemeentelijk toezicht en handhaving en de politie, de maatregelen van het jeugdinterventieteam en de samenwerking met zorgpartners voor personen met verward gedrag zijn hierbij belangrijke schakels. Hierbij is de beperkte politiecapaciteit, die sinds 2012 niet meer is aangepast, een zorgpunt.

Ondermijning en georganiseerde criminaliteit

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

In 2022 zijn drie grote integrale controles uitgevoerd in Almere samen met politie, Openbaar Ministerie, Douane, Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek, Belastingdienst en RIEC Midden-Nederland. Bij alle controles zijn meerdere goederen aangetroffen die zijn te relateren aan (drugs-)criminaliteit zoals hennepgerelateerde goederen.

Sinds begin 2021 wordt bestuursrechtelijk gehandhaafd op drugshandel op straat in Almere. Om (een toename van) drugshandel tegen te gaan, wordt naast de strafrechtelijke maatregel een bestuursrechtelijke maatregel ingezet in de vorm van een last onder dwangsom. In 2022 is aan 33 personen een last onder dwangsom ter hoogte van € 5.000,- opgelegd

In de aanpak van ondermijning is het ook belangrijk om de weerbaarheid van de overheid in alle geledingen te versterken. Zo zijn in het eerste kwartaal van 2022 medewerkers van de gemeente getraind in het vergroten van hun kennis over het herkennen van ondermijning. In mei 2022 hebben wij een bijeenkomst georganiseerd met de raad over integriteit en weerbaarheid. Tot slot hebben wij in december 2022 een bijeenkomst voor de collegeleden verzorgd om hen bewuster te maken van de verschijningsvormen en risico's van ondermijning.

In 2022 hebben wij gezamenlijk met de andere Flevolandse gemeenten het regionale Ambitieplan Mensenhandel opgesteld. Aanvullend op dit ambitieplan maakt elke gemeente een eigen uitvoeringsplan met daarin concrete interventies en acties. In 2022 is tevens gewerkt aan de voorbereiding van een gestructureerde signaleer- en meldroute in Almere voor signalen van mensenhandel.

Sommige jongeren staan al met één been in de criminaliteit en hebben een verhoogde kans om hierin door te groeien en opnieuw misdaden te plegen. Vanuit het Rijk wordt een forse investering gedaan om in meerdere Nederlandse gemeenten substantieel en structureel in te zetten op preventie van jeugdcriminaliteit, waaronder georganiseerde en ondermijnende criminaliteit, vermogens- en geweldsdelicten. In 2022 zijn wij in gesprek gegaan met het Rijk om aanspraak te maken op deze structurele gelden. Wij zijn nog in afwachting van een besluit over het toekennen van deze middelen aan Almere.

In de tussentijd zijn wij samen met het OM, de politie, jongerenwerk en het RIEC (programma Straatwaarde(n)) aan de slag gegaan om binnen de bestaande mogelijkheden tot een plan te komen om jonge aanwas tegen te gaan. Daarbij betrekken wij ook de Jeugdgezondheidszorg (JGZ) en Veilig Thuis, partners die zich bezig houden met vroegsignalering van risico's bij jongeren.

Wat hadden we gepland (begroting)

Er is een verschuiving gaande van zichtbare criminaliteit naar onzichtbare en ondermijnende criminaliteit. Het gaat hierbij om criminele netwerken, zoals illegale henneptelers of mensenhandelaren, die misbruik maken van bestaande, maatschappelijke structuren. Door bijvoorbeeld drugsgeld wit te wassen, te frauderen met vergunningen, of buurtbewoners onder druk te zetten om criminele activiteiten te ondersteunen. Wij onderkennen dat de vele voordelen die Almere biedt (centraal gelegen, goede infrastructuur en veel ruimte) ook ondermijnende criminaliteit kan aantrekken. Wij investeren daarom in preventie door het vergroten van bewustwording en weerbaarheid bij burgers, ondernemers en binnen de gemeentelijke organisatie. Daarnaast werken wij in de repressieve aanpak samen met partners als het Regionaal Informatie- en Expertisecentrum (RIEC), de politie en het Openbaar Ministerie (OM) in het creëren van een klimaat waar voor ondermijnende criminaliteit geen ruimte is. Onze rol daarbinnen is het aanpakken van de verwevenheid tussen de onder- en de bovenwereld met bestuurlijke maatregelen. Deze bestuurlijke aanpak door de gemeente is daarbij aanvullend op de strafrechtelijke en fiscale aanpak die de andere partners kunnen inzetten. Al met al proberen wij de forse ambities op deze wijdverbreide problematiek waar te maken met een bescheiden capaciteit.

Experiment gesloten coffeeshopketen

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

De experimenteerfase omtrent het experiment gesloten coffeeshopketen is in 2022 niet gestart. In 2023 verwachten we verdere ontwikkelingen te kunnen melden. Hierin zijn we afhankelijk van het Rijk.

Wat hadden we gepland (begroting)

Met het besluit van de raad op 2 juli 2020 is deelname van Almere aan het landelijke experiment gesloten coffeeshopketen definitief geworden. De voorbereidingsfase voor het experiment is in gang gezet en loopt door tot aan de experimenteerfase. De voorbereiding van het experiment kost echter meer tijd dan vooraf gedacht daarom start de experimenteerfase naar verwachting in 2022. Aangezien de regie op het experiment in handen is van het Rijk zijn wij gebonden aan een landelijke tijdlijn.

Zorg & Veiligheid

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

Per stadsdeel wordt de jeugdoverlast gemonitord en aangepakt door het Jeugdinterventieteam, bestaande uit politie, Stadstoezicht en jongerenwerk. Op een locatie in Literatuurwijk waar de overlast structureel bleef aanhouden is in 2022 gestart met het uitvoeren van een geprioriteerde integrale groepsaanpak. Ook op een overlastlocatie in Muziekwijk is door meerdere partners en inwoners samengewerkt om de overlast tegen te gaan. In het centrum van Almere Haven is door de driehoek een geprioriteerde aanpak opgestart van een overlastgevende groep. Hierbij is cameratoezicht ingesteld.

Sinds de coronapandemie zien wij een stijging in het aantal woonoverlastcasussen. Ten opzichte van het jaar voor de pandemie is in 2022 sprake van een ruime verdubbeling van het aantal casussen. In 2022 speelden in Almere in totaal 121 woonoverlastcasussen. Het grote aantal langlopende casussen in de afgelopen twee jaar is opvallend. Deze ontwikkeling laat zien dat casuïstiek complexer wordt. Met name de casussen waarbij

sprake is van zorgmijndend en verward gedrag zijn zeer ingewikkeld. Wij werken samen met zorg- en veiligheidspartners om in te zetten op deze complexe casuïstiek maar dit vergt vaak geduld en een lange adem.

In 2022 was er bijzondere aandacht voor veiligheid rond de Floriade, vanwege de uitzonderlijke kenmerken van het evenement zoals de duur, de internationale bezoekers, bezoek van hoogwaardigheidsbekleders en extra (avond)evenementen. Wij kijken terug op een veilig verlopen evenement.

Wat hadden we gepland (begroting)

Een goede verbinding tussen zorg en veiligheid is van belang ter voorkoming of verergering van onder andere jeugdcriminaliteit, radicalisering, (woon)overlast, -huiselijk geweld en kindermishandeling. Hoewel de eerste helft van 2021 een daling laat zien van de jeugdoverlast en jeugdcriminaliteit blijven wij zorgen houden over de trend van het toegenomen wapenbezit en wapengebruik door jongeren. Zowel daders als slachtoffers zijn veelal minderjarig. Sociale media spelen een belangrijke rol in de jongerencultuur. Bijvoorbeeld voor het delen van (drill)videoclips waarbij (steek)wapens worden getoond. Dit lijkt bij te dragen aan het normaliseren van wapenbezit. Het is van belang om signalen goed te blijven duiden en te blijven werken aan het opbouwen van een goede informatiepositie van de professionals rondom de jongeren, zodat interventies zo optimaal mogelijk kunnen worden ingezet. Wij zoeken hierbij ook actief het onderwijs op, want het onderwijs heeft een prominente rol bij het tijdig signaleren van maatschappelijke trends en ontwikkelingen op het gebied van zorg en veiligheid. Daarom werken wij continu aan het netwerk met onze partners, zodat kennis en structuren om elkaar snel te vinden beschikbaar zijn. Ook bieden wij trainingen aan professionals aan om de deskundigheid op het gebied van radicalisering, het herkennen van links- en rechtsextremisme, dieren-extremisme en potentieel gewelddadige eenlingen verder te bevorderen. Dit om professionals in staat te stellen om radicalisering te herkennen en handvatten te geven voor het omgaan met polarisatie. Met als doel het vergroten van de weerbaarheid bij jongeren en hun omgeving tegen invloeden van het radicaal gedachtengoed.

Het voorkomen dat woonoverlast ontstaat of verergert en het integraal en effectief ingrijpen bij meldingen van woonoverlast staat hoog op de agenda. Om dit te bereiken zetten wij buurtbemiddeling en burgerparticipatie in, bijvoorbeeld in de vorm van de pilot met buurtambassadeurs. Daarnaast zetten wij de integrale aanpak van woonoverlast in de volle breedte door; van overlast van personen met verward gedrag tot ernstige burenc conflicten.

Rampenbestrijding & crisisbeheersing

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

In 2022 was er bijzondere aandacht voor veiligheid rond de Floriade, vanwege de uitzonderlijke kenmerken van het evenement zoals de duur, de internationale bezoekers, bezoek van hoogwaardigheidsbekleders en extra (avond)evenementen. Wij kijken terug op een veilig verlopen evenement.

Wat hadden we gepland (begroting)

De gemeente heeft een belangrijke verantwoordelijkheid als het gaat om de veiligheid van haar inwoners, ook op het gebied van brandweezorg, rampenbestrijding en crisisbeheersing. De gemeente Almere is zowel opdrachtgever als partner voor de Veiligheidsregio Flevoland. De colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten die behoren tot de regio Flevoland, hebben conform de vereisten uit de Wet veiligheidsregio's een gemeenschappelijke regeling "Veiligheidsregio Flevoland". Hiermee zijn de gemeenten gezamenlijk opdrachtgever voor deze veiligheidsregio. Daarnaast is de gemeente partner als het gaat om brandpreventieadvies, het uitvoeren van de gemeentelijke taken bij een ramp of crisis (piketorganisatie) en eigenaar van de brandweerkazernes.

In 2020 en 2021 heeft de bestrijding van het coronavirus veel van de veiligheidsregio en de gemeente Almere gevraagd. De onzekerheid van het verdere verloop van de crisis maakt het lastig om te voorspellen wat er nog aan inzet van ons als lokale overheid nodig zal zijn.

Tegelijkertijd staat de ontwikkeling van de Veiligheidsregio Flevoland niet stil. De aanbevelingen uit de kwaliteitsmeting en benchmark worden verder geïmplementeerd om de paraatheid en slagkracht van de veiligheidsregio in de toekomst kunnen blijven garanderen. Hiertoe wordt onder andere geïnvesteerd in het

doorvoeren van nieuwe eisen op het gebied van vakbekwaamheid en arbeidshygiëne, het aanpassen aan een groter verloop onder vrijwilligers en het investeren in de nodige ICT systemen.

In 2022 vindt de Floriade plaats, een bijzonder evenement dat vraagt om een goede voorbereiding en afstemming met alle partners om de veiligheid van de vele internationale bezoekers, bezoek van hoogwaardigheidsbekleders en de extra (avond)evenementen te kunnen waarborgen. Met Floriade BV en hulpdiensten wordt hieraan gezamenlijk vormgegeven, voorafgaand aan en tijdens de Floriade.

Bestuurlijke speerpunten

Niet van toepassing op dit programma.

Financiën

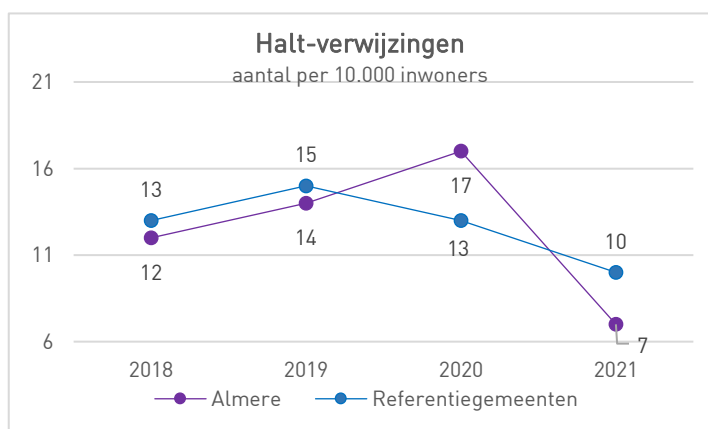
bedragen x € 1 miljoen

	begroot	werkelijk	resultaat
lasten	23,6	22,6	1,0
baten	2,6	1,7	-0,8
<i>totaal voor reservemutaties</i>	<i>21,0</i>	<i>20,9</i>	<i>0,2</i>
stortingen	0,0	0,0	0,0
onttrekkingen	0,0	0,0	0,0
totaal	21,0	20,9	0,2

Op dit programma hebben we geen grote afwijkingen. De overige verschillen worden toegelicht in de totaalrekening.

Indicatoren

Een totaal overzicht van de verplichte beleidsindicatoren vindt u [hier](#).

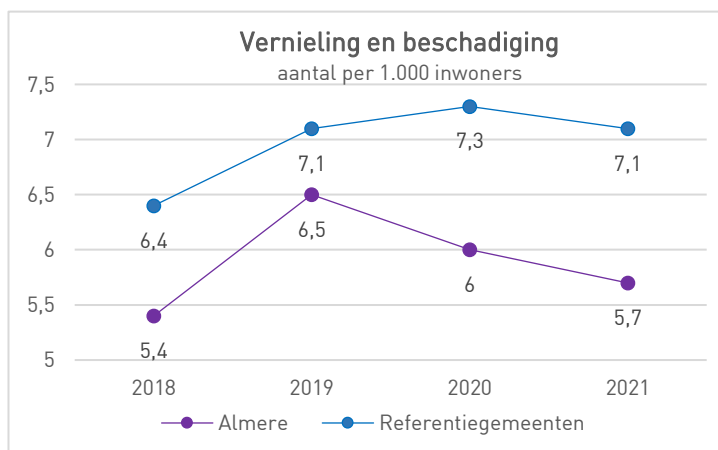

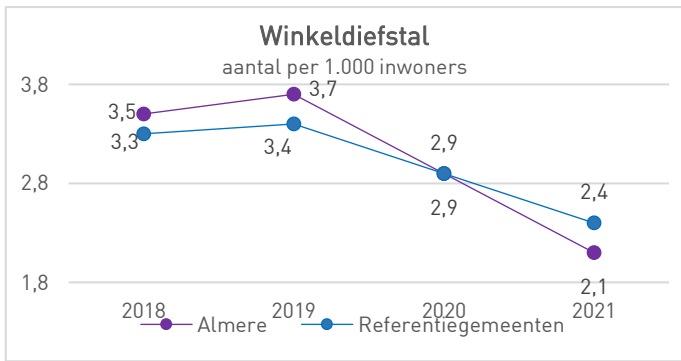
Halt-verwijzingen

Deze indicator laat het aantal Halt-verwijzingen zien per 1.000 inwoner. Halt-verwijzingen kunnen worden opgelegd aan personen van 12 tot 18 jaar.

Vernieling en beschadiging

Onder vernieling en beschadiging vallen: brandstichting, alle vormen van vernieling en misdrijven tegen de openbare orde en het openbaar gezag. Dit zijn bijvoorbeeld opruiming, huis-, computer-, en lokaalvredebreuk, openlijke geweldpleging, godslastering en het doen van een valse aangifte.

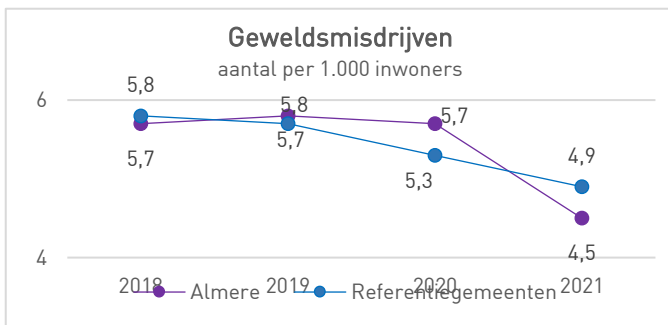
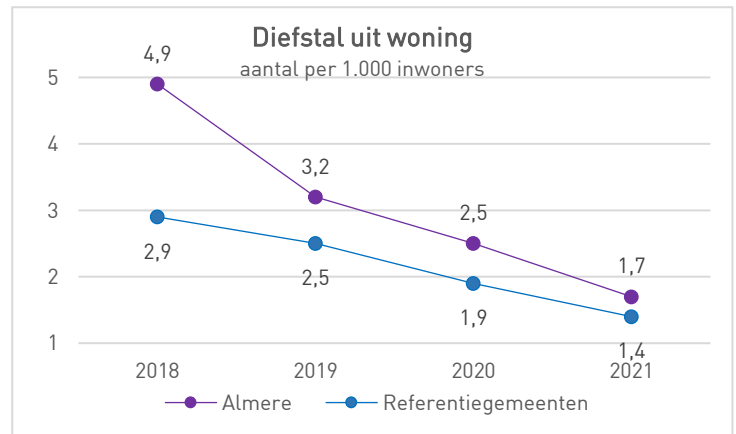

Winkeldiefstal

Dit zijn het aantal winkeldiefstallen afgezet tegen 1.000 inwoners.

Diefstal uit woning

Dit is het aantal diefstallen uit een woning per 1.000 inwoners.

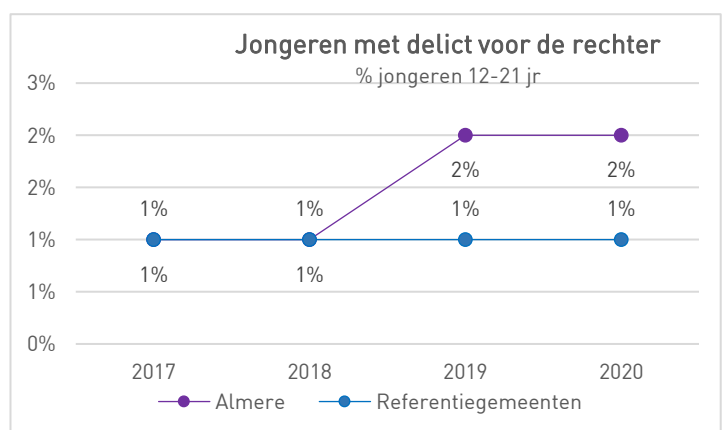

Geweldsmisdrijven

Dit zijn het aantal geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners. Onder geweldsmisdrijven vallen seksuele misdrijven, moord, doodslag en lichamelijk letsel door schuld zoals bedreiging en mishandeling.

Jongeren met delict voor rechter

Deze indicator laat het percentage jongeren zien tussen de 12 en 21 jaar dat met een delict voor de rechter is verschenen.

2.8 Bedrijfsvoering

Ambitie

Wij vinden het belangrijk dat onze medewerkers zich blijven ontwikkelen

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

In 2022 hebben we volop ingezet op ontwikkeling van onze medewerkers. Zo zijn vier leergangen uitgevoerd, voor leidinggevend, beleidsstrategen, beleidsadviseurs en uitvoerend medewerkers, waarbij ook ruimte was voor persoonlijk leiderschap. Er zijn meer dan 80 trainingen georganiseerd over gespreksvaardigheden, persoonlijk leiderschap en vitaliteit.

Met een online leerprogramma zijn medewerkers geschoold in digitale vaardigheden en het veilig omgaan met data. Hierbij zijn ook vaardigheden behandeld die in de toekomst belangrijker worden.

Wat hadden we gepland (begroting)

Dit is nodig om de opgaven van deze tijd aan te pakken. We gaan daarom medewerkers helpen bij het versterken van hun persoonlijk leiderschap. Ook gaan we aandacht besteden aan vaardigheden die in de toekomst belangrijker worden. We zorgen er voor dat we de juiste mensen en middelen hebben om hier aandacht aan te kunnen schenken. Met een marktplaats voor talent maken we inzichtelijk om welke competenties het daarbij gaat en gaan we stimuleren dat vraag en aanbod beter op elkaar aansluiten. Daarnaast besteden we aandacht aan de ontwikkeling van teams en afdelingen. Zo werken we aan een organisatie die met gedreven en kundige medewerkers zich voorbereid op de toekomst.

We werken verder aan het vergroten van de flexibele inzetbaarheid van onze medewerkers

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

Wij hebben opgavecoaches opgeleid om afdelingoverstijgend werken te bevorderen. Zij worden ingezet om projecten te begeleiden.

De ontwikkeling van een marktplaats voor talent is onderdeel van het nieuwe Concern Opleidingsplan voor 2023 en 2024.

Wat hadden we gepland (begroting)

Dat maakt dat we medewerkers beter, naast hun gewone werk, kunnen inzetten op belangrijke en dringende opgaven als de situatie daarom vraagt. We stellen daarvoor een pool van medewerkers samen. Daarbij zorgen we er voor dat duidelijk is wie deze opgaven aanstuurt en dat deze voldoende aandacht en voorrang krijgen.

We gaan in kaart brengen welke type functies en competenties onze organisatie nodig heeft

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

De ambitie van een organisatiebrede personeelsplanning is op basis van gesprekken met leidinggevend uitgewerkt naar het programma "Wij willen werken voor Almere". Doel is om te kunnen voorzien in de voor de toekomst verwachte personeelsbehoefte. Het programma bestaat uit maatregelen, gericht op het werven en behouden van medewerkers.

Om de werving van medewerkers aan te jagen zijn banenmarkten gehouden. Voor de afdeling ICTAR heeft dat geresulteerd in een flinke groep van nieuwe medewerkers, die flexibel inzetbaar zijn.

De werving is verder laagdrempelig gemaakt. We kijken minder naar opleidingsniveau of overheidservaring. Het gaat ons vooral om wat een kandidaat in huis heeft en verder kan ontwikkelen.

We zetten erop in dat vacatures in de toekomst vaker worden ingevuld door zelf opgeleide medewerkers. Bij een aantal afdelingen zijn traineeships vormgegeven voor projectmanager. Voor een aantal gespecialiseerde functies is de afdeling Burgerzaken begonnen om zelf medewerkers op te leiden, omdat deze op de arbeidsmarkt schaars zijn.

Wat hadden we gepland (begroting)

Daarvoor maken we een strategische personeelsplanning. Dit doen we voor de hele organisatie. Verder vinden we het belangrijk om aan de werving een stevige impuls te geven. Want we hebben de komende tijd meer mensen nodig die meewerken aan de groei en ontwikkeling van Almere.

We willen ook dat medewerkers vitaal zijn en zich verbonden voelen met hun werk

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

Na corona zien wij dat het verzuim helaas toeneemt. Het inzetbaarheidsteam is uitgebreid waardoor wordt ingezet op een effectievere re-integratie en verzuimpreventie. Medewerkers die kampen met een te hoge werkdruk coachen we naar een betere werk- en privébalans. Door individuele werkplekonderzoeken adviseren medewerkers geadviseerd over een goede zithouding en een gezonde werkomgeving.

Op het intranet worden medewerkers op het virtuele Vitaliteitsplein geïnformeerd over gezond en vitaal werken en leven. Het aanbod is geactualiseerd en uitgebreid met informatie over veilig werken, financiële gezondheid en omgaan met agressie.

Wat hadden we gepland (begroting)

We zien dat de verzuimcijfers dalen. Dat is fijn maar het is niet ons enige doel. We gaan daarom meer actie ondernemen om ervoor te zorgen dat medewerkers zich meer energiek, verbonden en bevlogen voelen. We gaan onze medewerkers informeren over wat er beschikbaar is op het gebied van vitaliteit. We gaan dit aanbod ook verder uitbreiden. Ook kijken we hoe het combineren van thuis- en kantoorwerken kan bijdragen aan meer vitaliteit.

We werken aan het versterken van de informele aanpak

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

Voor een aantal afdelingen in het sociaal domein is de informele aanpak in 2022 projectmatig ingevoerd. De informele aanpak maakt dat veel bezwaren snel en naar tevredenheid van onze inwoners opgelost kunnen worden. Werken volgens de informele aanpak vereist een leerproces en waar nodig is in 2022 dan ook hier en daar bijgestuurd. Inmiddels stellen we vast dat het project informele aanpak succesvol is afgerond. Het krijgt een vervolg bij het ruimtelijk domein.

Wat hadden we gepland (begroting)

In Almere werken we gedurende de bezwaarprocedures al een aantal jaar met de informele aanpak en sinds enige tijd zijn we bezig deze werkwijze te verbreden naar de hele organisatie. Het afgelopen jaar is daarom een project gestart waarmee we deze werkwijze hebben verbreed naar de vak afdelingen met het meeste klantcontact. Dit heeft er toe geleid dat we op een informele manier contact met onze inwoners hebben. Als er een probleem is sturen we geen brief, maar pakken we de telefoon. We hebben medewerkers getraind en blijven ze hierin coachen en sturen. Op die manier hebben we de nieuwe werkwijze en gedragsverandering ook geborgd voor de toekomst. De gesprekken monitoren en evalueren we.

We kijken of we echt het juiste besluit hebben genomen

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

In 2022 is een verbeter slag ingezet met betrekking tot het proces van bezwaarschriften. Er is met de beslissers op bezwaarschriften geëvalueerd welke verbeterpunten er zijn. De uitkomsten van deze evaluaties zijn gedeeld in de werkoverleggen.

In 2022 waren er minder bezwaarschriften. Daar staat tegenover een toename van de complexiteit van bezwaar- en beroepsprocedures en een toename van besluiten waarin het advies van de bezwaarschriften-commissie niet is gevolgd.

Wat hadden we gepland (begroting)

De behandeling of afwijzing van een bezwaar zetten we niet in als middel om ons gelijk te halen. Het gaat ons om het nemen van de juiste besluiten. We toetsen besluiten daarom meerdere malen. De persoon die de

beslissing heeft genomen is hierbij in de lead. De jurist kan ondersteunen wanneer dit nodig is. Deze aanpak draagt bij aan een betere en informele afhandeling van bezwaren. Daarnaast leidt dit tot een betere kwaliteit van besluiten.

Wij passen onze infrastructuur, de software en de apparatuur aan op thuiswerken

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

- **Wet Open Overheid (Woo)**

In 2022 is de invoering van de Wet Open Overheid gestart. Zo is er een centraal meldpunt ingericht waar aanvragen direct in behandeling worden genomen en met de indiener worden besproken. Ook werken we aan de verdere toepassing van goed informatiebeheer, procesveranderingen, technische wijzigingen en kennisdeling.

In de Woo staan een aantal wettelijk verplichte categorieën die gepubliceerd moeten worden. Van een aantal van deze verplichte categorieën zijn in 2022 de veranderingen al ingezet. Deze categorieën worden binnen de Woo gestelde termijn openbaar gemaakt.

- **Dienstverlening**

Dankzij grote inzet van de afdeling ICTAR en betrokken leveranciers, is de dienstverlening aan inwoners en bedrijven in 2022 op orde gehouden. Gemeente-brede incidenten waarbij directe dienstverlening geraakt werd, zijn verder teruggelopen in vergelijking met 2021. Ook zijn de incidenten sneller opgelost dan in 2021. En er zijn maatregelen genomen om nieuwe incidenten zoveel mogelijk te voorkomen.

In 2022 is de digitaliseringsstrategie vastgesteld. Daarbij is dienstverlening duidelijker naar voren gebracht binnen alle projecten, waardoor er meer aandacht is voor het verbeteren van dienstverlening.

Wat hadden we gepland (begroting)

Door corona werken we allemaal meer thuis. Dit is een grote opgave maar ook nodig. De Wet Open Overheid is een nieuwe wet. Het is de vervanger van de WOB. De wet gaat over of en hoe we informatie met inwoners delen. Ook hiervoor zullen we processen, systemen en externe uitingen op gaan aanpassen. Daarnaast werken we voor zorg en welzijn aan de automatisering van systemen. Dit moet helpen onze dienstverlening op orde te houden.

We voeren het vastgestelde plan van aanpak 'verbetering informatiebeheer en archivering' verder uit

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

- **Informatiebeheer en archivering**

In 2022 is het vastgestelde plan van aanpak 'verbetering informatiebeheer en archivering' verder uitgevoerd. Hierdoor zijn de problemen rondom (digitale) archivering, informatiebeheer en informatiestromen beter in kaart gebracht.

De organisatie is inmiddels ingericht om het informatiebeheer op orde te krijgen. Zo zijn taken duidelijker uitgezet en zijn afdelingen voorzien van de juiste handvatten en instructies om deze taken uit te voeren.

Gemeente Almere stond op het gebied van informatiebeheer en archivering onder toezicht van provincie Flevoland. Op basis van rapportages en ambtelijk overleg heeft de toezichthouder besloten om het toezicht weer terug te brengen van het niveau 'Niet Adequaat' naar 'Redelijk Adequaat'.

- **AVG**

In 2022 is een lichte stijging van het aantal inbreuken op persoonsgegevens (Datalekken) geconstateerd, zowel in intern geregistreerde, als in meldingen bij de Autoriteit Persoonsgegevens. Dit betreft met name incidenten waarbij gegevens van een enkele burger zijn gelekt. Wel herhalen sommige datalekken zich, omdat niet alle preventieve maatregelen worden uitgevoerd. In 2023 komen we met een jaarverslag naar de raad. Hierin worden de datalekken verder gekwantificeerd.

Wat hadden we gepland (begroting)

We weten wat we moeten doen en wat er in het verleden fout is gegaan. We werken hierbij langs drie lijnen: we brengen ons informatiebeheer en archivering op niveau, we willen volledig digitaal archiveren en professionaliseren de organisatie verder in de omgang met informatie.

We bezitten veel gegevens over de inwoners van Almere. Daarom hebben we als gemeentelijke overheid een grote verantwoordelijkheid op het gebied van informatieveiligheid en privacy. De Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) geeft aan hoe we om moeten gaan met persoonsgegevens zowel intern als extern. Het vraagt van ons voortdurende inspanning om aan de gestelde eisen te blijven voldoen. Zo hebben we bewustwordingscampagnes gehouden onder de medewerkers. Met als doel dat iedere medewerker zich bewust is van het feit hoe om te gaan met informatie.

Bestuurlijke speerpunten

Organisatieverandering

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

De opdracht opgavegericht werken is in 2022 opgesteld en de werkgroep is samengesteld. Er wordt vanuit verschillende vakgebieden gewerkt aan hoe we om willen gaan met opgaven en hoe we opgavegericht werken het beste toepassen in Almere.

Wat hadden we gepland (begroting)

We werken in 2022 verder aan de organisatieontwikkeling die we in 2018 zijn begonnen. We hebben in 2022 specifiek aandacht voor het organisatie breed en vanuit verschillende vakgebieden samenwerken aan opgaven (opgavegericht werken). We gaan er voor zorgen dat we meer maatwerk leveren in onze dienstverlening. Doorgeschoten bureaucratie gaan we te lijf door te werken aan een beter samenspel tussen onze werkprocessen en de leefwereld van onze Almeerse inwoners. Daarbij blijven we werken aan een gezonde financiële huishouding.

Grip op inhuur

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

In 2022 is net als in 2021 gewerkt aan de uitvoering van de motie Inhuur. Dit heeft niet geleid tot de gewenste vermindering van het inhuurpercentage (20,8% in 2022). De krappe arbeidsmarkt het aantrekken van nieuwe vaste medewerkers moeilijker, waardoor vaak moet worden ingehuurd.

Wel is er kritischer gekeken naar de keuze tussen vast of inhuur. Uitgangspunt is wel dat we zo veel mogelijk vaste mensen inzetten. Ook heeft de motie gezorgd voor een verbeterd inhuurproces. Als organisatie hebben wij daardoor meer grip gekregen op onze inhuur.

Wat hadden we gepland (begroting)

We voeren de motie Inhuur externe medewerkers uit. Hiervoor moet in 2022 het inhuurpercentage worden teruggebracht naar 17,0%. We doen dit door meer medewerkers aan te nemen en minder in te huren. Met een externe leverancier ontwikkelen we een inhuurdesk die managers ondersteunt bij de inhuur van medewerkers. Zo krijgen we meer zicht op onze inhuur en kunnen we beter sturen op waar en wanneer er wordt ingehuurd.

Financiën

bedragen x € 1 miljoen

	begroot	werkelijk	resultaat
lasten	78,6	80,2	-1,6
baten	1,6	2,6	1,0
<i>totaal voor reservemutaties</i>	<i>77,0</i>	<i>77,5</i>	<i>-0,6</i>
stortingen	0,1	0,2	-0,1
onttrekkingen	1,1	1,2	0,1
totaal	76,0	76,5	-0,6

We hebben een nadeel van € 1,9 miljoen op de bedrijfsvoering en overhead primair proces

Op het totaal van onze bedrijfsvoering en overhead primair proces zien we een overschrijding van de apparaatskosten. Dit zijn met name extra inhuurkosten door openstaande vacatures, of inhuurkosten vanwege uitval door ziekte, zwangerschapsverlof en extra werk. Ook wordt bij verschillende projecten extern advies gevraagd, omdat wij deze kennis niet zelf beschikbaar hebben. De grootste afwijkingen zitten bij bestuursondersteuning, overhead primair proces en financiën & control.

De krapte op de arbeidsmarkt speelt hierbij zeker een rol. Daardoor is het lastig om vast personeel te vinden, waardoor er (tijdelijk) wordt ingehuurd. Dat is over het algemeen duurder, waardoor de totale kosten hoger zijn. De afwijkingen worden uitgebreider toegelicht in de totaalrekening.

We hebben een voordeel van € 1,0 miljoen op ICT projecten

In 2022 is geld beschikbaar gesteld voor het ontwikkelen en verbeteren van formulieren voor de digitale dienstverlening aan onze inwoners en burgers (€ 0,2 miljoen). Vanwege capaciteitsgebrek hebben we in 2022 niet al het geld uitgegeven. Hiervoor is structureel budget beschikbaar, en inmiddels zijn de vacatures ingevuld.

Daarnaast is het project digitalisering debiteuren vertraagd door capaciteitsgebrek bij onze leverancier (€ 0,1 miljoen). Ook is er € 0,5 miljoen overgebleven op het budget voor verbetering informatiebeheer & archivering. Dit project is in de afrondingsfase, maar door openstaande vacatures, waar door de uitvoering is vertraagd. Het geld wat bij deze projecten is overgebleven is met de vierde kwartaalrapportage 2022 beschikbaar gesteld voor 2023. De overige afwijking van € 0,2 miljoen bestaat uit diverse kleine verschillen.

Een nadere toelichting op de activiteiten en de overige afwijkingen (€ 0,3 miljoen) is te vinden in de totaalrekening.

Indicatoren

Niet van toepassing op dit programma.

2.9 Financiën

Ambitie

Het laatste jaar was een onzeker jaar door corona. Toch lijken de financiële gevolgen voor onze begroting mee te vallen. Dat kwam in de eerste plaats door ondersteuning van het Rijk. Daarnaast groeide ook de economie de laatste periode harder dan verwacht.

Volgend jaar zullen de gevolgen van de pandemie nog duidelijker worden. We weten nog niet wat de precieze gevolgen voor Almere zijn. We zien nu wel dat de werkloosheid niet zo hard groeit als we vorig jaar dachten. Dit betekent ook voor ons bijvoorbeeld niet meer uitgaven voor bijstand. Verder moeten we afwachten of en hoe het Rijk ons blijft ondersteunen.

Verantwoording

We lijken de coronapandemie achter ons gelaten te hebben in 2022. De financiële gevolgen vielen mee. Dit kwam door de ondersteuning vanuit het Rijk en door het snelle economische herstel, voor de door corona tegenvallende bezoekersaantallen van de Floriade zijn we niet gecompenseerd. Helaas volgde eind februari 2022 al snel de volgende crisis: de oorlog in Oekraïne. We hebben ons daarom ingezet om Oekraïners op te vangen. Een ander effect van de oorlog was de inflatie en energieremoede, wat bij een deel van onze inwoners voor uitdagingen zorgde. Als gemeente hebben we ons best gedaan om inwoners bij deze zware lasten te ondersteunen, onder andere door middel van energiebesparingspakketten. De financiële gevolgen hiervan zullen in 2023 duidelijker worden.

We werken aan meer inzicht in onze financiën

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

We hebben het project 'Betaalbaar Almere 2050', in de begrotingstekst 'inzicht in de begroting', afgerond. Dit is samen met de vierde kwartaalrapportage in februari 2022 in de raad besproken. Dit rapport heeft geleid tot twee uitwerkingsopdrachten in de begroting: de opdracht 'grip op de beheeropgave' en de opdracht 'autonome groei'.

Wat hadden we gepland (begroting)

Sinds de vorige begroting jaar werken we aan het project 'Inzicht in de begroting'. We ronden dit project in 2022 af. In deze begroting ziet u de eerste resultaten. Zo heeft elke activiteit in de totaalbegroting een actuele toelichting. Deze is ook geschreven in begrijpelijke taal. Dit moet helpen om een beter beeld te geven over hoe we ons geld uitgeven. In 2022 komen we bij u terug met de volledige uitkomsten van het project. Dan informeren we u over de beïnvloedbaarheid van de begroting, de maatschappelijke gevolgen die dat kan hebben en over hoe de groei van de stad de begroting beïnvloedt.

Als vervolg op dit onderzoek gaan we aan de slag met het onderzoeken van de toekomstbestendigheid van onze financiën en de organisatie. Dit doen we om duidelijk te krijgen wat er nodig is om onze groeiambities waar te maken.

We brengen ook onze risico beter in kaart

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

Het project risicomanagement liep door in 2022. Inmiddels hebben we het renterisico in kaart gebracht. We rapporteren hierover aan u via de kwartaalrapportages. We verwachten dat het volledig in beeld brengen van alle risico's meer tijd in beslag gaat nemen en uiterlijk tot 2026 duurt.

Wat hadden we gepland (begroting)

We moeten genoeg buffers hebben om onze risico's te kunnen opvangen. En daarom brengen we alle risico's in kaart. Dit project zal nog minimaal tot en met 2023 doorlopen.

Het doel is dat we weten hoe we onze buffers moeten versterken. We hebben namelijk gezien dat dit in het verleden niet altijd goed ging. Het doel is om genoeg maar niet teveel geld achter de hand te hebben voor als we dat nodig hebben. In de kwartaalrapportage over kwartaal 2 heeft u een eerste uitwerking kunnen zien van hoe wij ons nieuwe risicomanagement invullen.

We blijven werken aan een makkelijk leesbare financiële stukken

Wat hebben we gerealiseerd (verantwoording)

We blijven financiële stukken, zoals de kwartaalrapportages, in begrijpelijke taal schrijven. Om ook de overzichtelijkheid te vergroten hebben we op uw verzoek verbeteringen in de bezuinigingsmonitor geïntroduceerd. Deze zijn voor het eerst te vinden in de kwartaalrapportage over het vierde kwartaal.

Wat hadden we gepland (begroting)

Ook onze kwartaalrapportages en de treasuryrapportages schrijven wij nu in begrijpelijke taal. Daarnaast is er in de digitale begroting extra informatie beschikbaar over hoe wij ons geld uitgeven. Ook het financiële dashboard moet nog helpen om goed en snel overzicht te krijgen in onze gemeentefinanciën. De gemeenteraad kan op deze manier het hele jaar goed in de gaten houden waar het college geld aan uitgeeft.

Bestuurlijke speerpunten

Niet van toepassing op dit programma.

Financiën

bedragen x € 1 miljoen

	begroot	werkelijk	resultaat
lasten	13,7	16,7	-3,0
baten	493,8	494,7	0,9
<i>totaal voor reservemutaties</i>	<i>-480,2</i>	<i>-478,0</i>	<i>-2,2</i>
stortingen	67,1	68,2	-1,1
onttrekkingen	51,2	50,4	-0,8
totaal	-464,2	-460,2	-4,0

We hebben diverse verschillen die per saldo leiden tot een voordeel van € 0,1 miljoen

Deze zijn in detail toegelicht in de totaalrekening. Hier volstaan we met een korte opsomming:

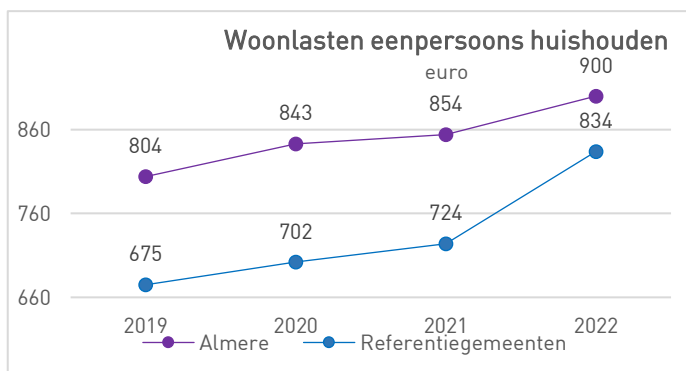
- We hebben € 3 miljoen over op de stelpost voor loon- en prijsstijgingen, dat komt vooral door een fout in de begroting.
- We hebben in 2022 van het Rijk € 3,8 miljoen minder gekregen voor de in 2021 door corona misgelopen inkomsten. In 2023 verwachten we dit geld alsnog te krijgen, zodra de afrekening is afgerond.
- Via de decembercirculaire hebben we € 0,9 miljoen meer ontvangen via de algemene uitkering van het gemeentefonds. Omdat dit pas december bekend was hebben we dit niet meer in de begroting kunnen verwerken.
- Op de onroerendzaakbelasting is er een voordeel van € 0,5 miljoen. Dit komt vooral doordat er minder leegstand was, en doordat er meer grote nieuwbouwprojecten zijn opgeleverd dan waar rekening mee was gehouden.
- We hebben een nadeel van € 0,5 miljoen op de toeristenbelasting. Dat komt doordat de bezetting (55%) in de hotels en andere accommodaties lager was dan waar rekening mee was gehouden (70%). De definitieve eindafrekeningen moeten we echter nog ontvangen.

We hebben een nadeel op de Vennootschapsbelasting van € 4,1 miljoen

Dat komt vooral doordat de belastingdienst vindt dat ook de inkomsten uit reclameopbrengsten onder de vennootschapsbelasting vallen. Wij zijn het daar niet mee eens, net als alle andere gemeenten. Gemeente Rotterdam is hierover nog aan het procederen. Wij wachten die uitkomst met belangstelling af. Maar we hebben nu dus wel al met terugwerkende kracht vanaf 2016 belasting daarover moeten betalen. Dat geldt ook voor de inkomsten uit de concessies voor brandstofverkooppunten. En er heeft een correctie plaatsgevonden op de fiscale waardering van de parkeerterreinen in het stadscentrum. De fiscale verliezen die we nog van onze winsten mochten aftrekken zijn hierdoor eerder op. Dit alles heeft ertoe geleid dat we in 2022 in totaal € 4,1 miljoen extra Vpb hebben moeten betalen.

Indicatoren

Een totaal overzicht van de verplichte beleidsindicatoren vindt u [hier](#).

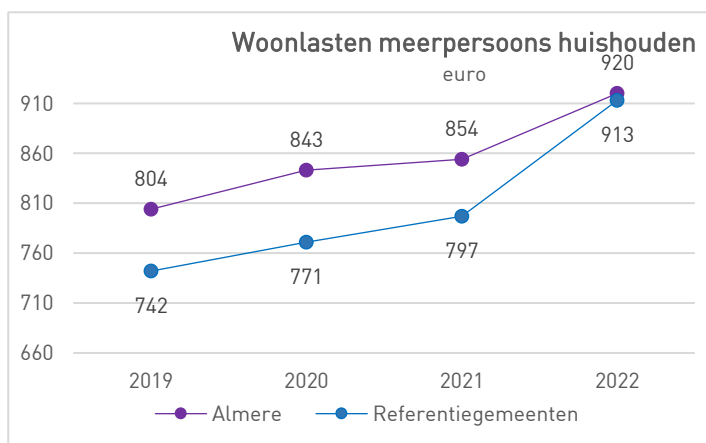

Woonlasten eenpersoons huishouden

Dit is het totaalbedrag in euro's per jaar dat een eenpersoons huishouden betaalt aan woonlasten.

Woonlasten meerpersoons huishouden

Dit is het totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoons huishouden betaalt aan woonlasten.

3 Paragrafen

3.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

In deze paragraaf geven we inzicht in onze risico's. Dit zijn de risico's die financiële gevolgen kunnen hebben voor de gemeente. Voor deze risico's hebben we geld apart gezet in reserves. Op deze manier kunnen we het risico opvangen als het zich voordoet.

We onderscheiden twee soorten risico's: risico's met een eenmalig karakter en risico's met een mogelijk structurele impact. Dit betekent dat er aan de ene kant risico's zijn die zich een keer voordoen en dan voorbij zijn. Daarnaast zijn er ook risico's die, als ze zich voordoen, ons langere tijd geld kosten. Of die zich meerdere keren kunnen voordoen. We maken dit onderscheid omdat we moeten weten hoeveel geld we apart moeten houden om de risico's op te vangen.

Doorontwikkeling risicomanagement en buffers

We zijn ons risicomanagement aan het doorontwikkelen. Hierbij kijken wij meer 'datagedreven' naar onze risico's. Het renterisico is afgerond en de uitkomsten daarvan laten we zien in de kwartaalrapportages. Het grondexploitatie- en inflatierisico is in een afrondende fase en inmiddels zijn we ook bezig met het inflatierisico. Hierna volgt de verdieping van de andere risico's. Het streven is om alle risico's in kaart te brengen. Daarnaast zijn we ook begonnen met het toepassen van data-gedreven risicomanagement voor grote projecten die nog niet gestart zijn.

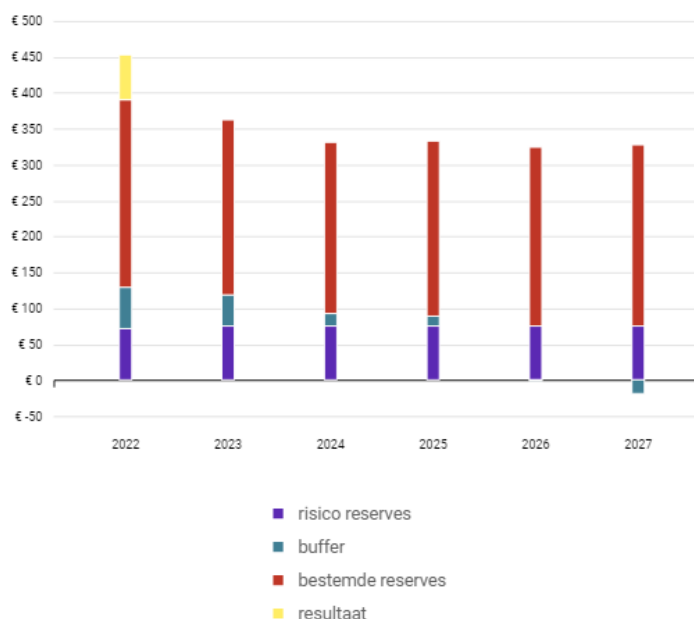
Het verbeteren van ons risicomanagement met gebruik van data moet ons helpen om minder te worden verrast door tegenvallers. We willen uiteindelijk beter om kunnen gaan met de structurele financiële gevolgen van risico's die zich voordoen. Met de uitkomst van dit risicomanagementproject willen we de omvang van de buffer bepalen. Dit doen we door een verdiepingsslag toe te passen op wat onze risico's zijn en hoe we daarmee omgaan. Dit bepaalt dan uiteindelijk de omvang van de reserves.

Gevormde reserves

We hebben eind 2022 € 454 miljoen aan reserves. Onze reserves nemen de komende jaren af. Dat komt doordat we gespaard geld de komende jaren gaan uitgeven, bijvoorbeeld voor het Fonds Verstedelijking Almere. Vanaf 2025 nemen onze reserves weer toe omdat we sparen voor grote investeringen. Per saldo verandert er tussen 2023 en 2026 niet veel in de stand van de bestemmingsreserves. In de grafiek is de opbouw van onze reserves per einde van ieder jaar opgenomen.

Reserves

bedragen x € 1 miljoen

Reserves kunnen worden ingedeeld in 'bestemde reserves' (rood), 'risico reserves' (blauw) en de 'buffer' (groen). Het resultaat van 2022 is opgenomen in het geel. De buffer en de risicoreserves vormen samen onze algemene reserves. De risicoreserves zijn bedoeld om de verwachte verliezen af te dekken. Als de omvang van de risicoreserves kleiner is dan de verwachte verliezen, hebben we misschien niet genoeg geld om verliezen in de toekomst op te vangen. De buffer is er om onverwachte verliezen op te vangen.

We verwachten dat er eind 2022 € 120,1 miljoen in de buffer zit. Dit komt met name door het jaarresultaat 2022 van € 63,1 miljoen. Eind 2023 zien we een forse terugval, omdat we al rekening houden met veel incidentele uitgaven die we uit de buffer betalen. De buffer daalt daardoor naar € 19

miljoen negatief in 2027. Hierdoor kunnen we minder en uiteindelijk geen onverwachte verliezen opvangen. Een keuze hoe we om willen gaan met de hoogte van de buffer zal bij de programmabegroting 2024 moeten worden gemaakt.

De risicoreserve neemt in 2023 toe omdat het risicoprofiel toeneemt. Onze bestemmingsreserves nemen af doordat we beleid betalen uit deze reserves. In de laatste jaren is een stijging zichtbaar, omdat dan de investeringen uit bijvoorbeeld het Fond Verstedelijking Almere afnemen en de stortingen in de reserve investeringen openbare ruimte toenemen. Dit houdt in dat projecten worden afgerond, waar we het jaar erna op gaan afschrijven. Deze kosten dekken we uit deze reserve.

Eind 2022 heeft het grootste deel van de reserves een bestemming. Dit gaat om € 333,7 miljoen, inclusief de risicoreserve. Deze reserves kunnen we niet zomaar gebruiken. Er zitten namelijk voorwaarden aan. Zo hebben we € 93 miljoen gereserveerd voor afschrijvingskosten van investeringen uit het verleden. Daarnaast zit er bijvoorbeeld € 60,5 miljoen in de reserve van het Fonds Verstedelijking Almere en € 15 miljoen in de reserve sociaal domein. Hierover hebben wij afspraken gemaakt met andere partijen, dit mogen we dus alleen voor deze doelen gebruiken.

Hoe gezond zijn onze gemeentefinanciën?

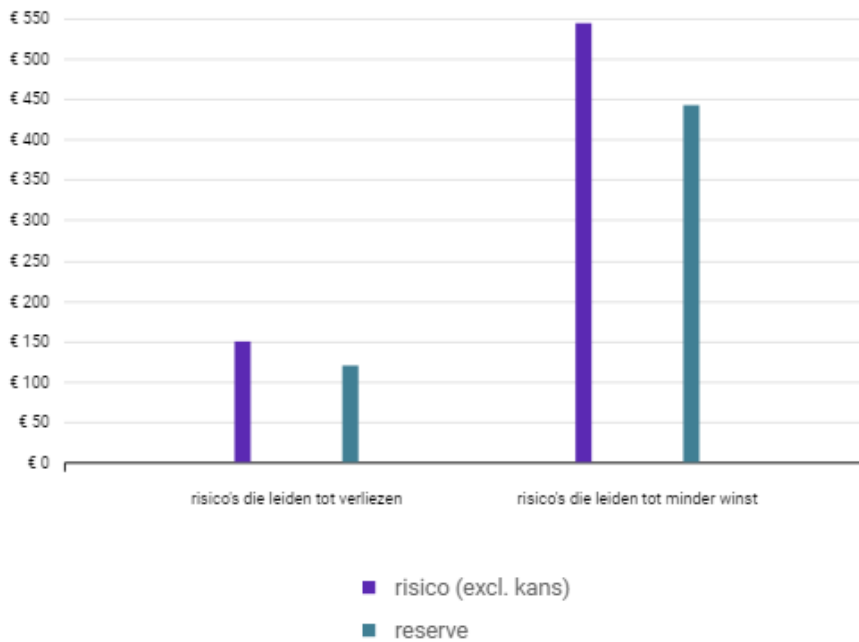
Het totale geldgevolg van alle geïnventariseerde risico's is ingeschat op € 708 miljoen. Dit is het maximale risico na het nemen van beheersmaatregelen, zonder rekening te houden met de kans dat de risico's zich voordoen. Deze risico's kunnen we in drie categorieën indelen:

- € 112 miljoen aan risico's binnen de begroting en die een mogelijk beslag leggen op de algemene middelen. Deze risico's voorzien wij in de saldireserve.
- € 52 miljoen aan risico's bij negatieve grondexploitaties, winstreserveringen en marktrisico's bij het grondbedrijf. Deze risico's leiden direct tot extra verlies in het grondbedrijf. Deze risico's voorzien wij in de reserve weerstandsvermogen van het grondbedrijf.
- € 544 miljoen aan risico's bij de positieve grondexploitaties. Als deze risico's zich voordoen wordt er in de toekomst minder winst gerealiseerd. Hierbij houden we bijvoorbeeld ook rekening met de te betalen belasting bij winst op grondverkoop. Omdat we in de begroting nog geen rekening hebben gehouden met deze toekomstige winst leidt dit niet tot nadelen in de begroting. Hiervoor is dus geen reserve nodig.

In onderstaande grafiek hebben we de bedragen inzichtelijk gemaakt. De risico's die leiden tot verliezen zijn de risico's binnen de begroting (€ 112 miljoen) en de risico's van de negatieve grondexploitaties (€ 52 miljoen). Hier tegenover staan reserves van totaal € 106 miljoen. De risico's die leiden tot minder winst zijn de risico's van de positieve grondexploitaties (€ 544 miljoen). We verwachten dat de opbrengsten maximaal € 443 miljoen zijn. Als alle risico's zich in volledige omvang voordoen maken we dus een verlies. Dat scenario is niet realistisch, maar wel een risico. De verwachtingen voor de markt zijn minder gunstig dan de afgelopen jaren. De reserves en de risico's worden verder toegelicht in het MPG 2023.

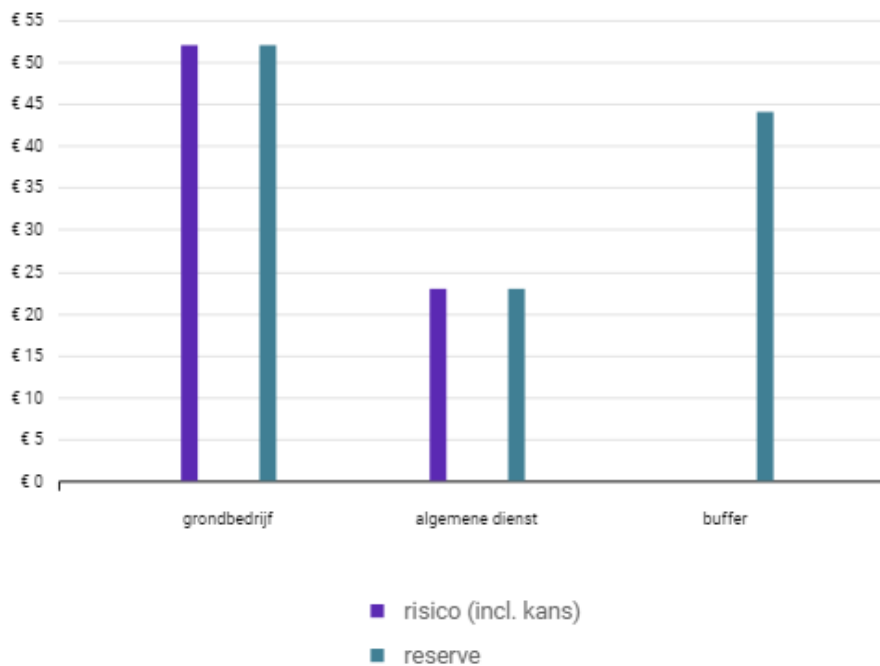

bedragen x € 1 miljoen

Omdat nooit alle risico's zich gelijktijdig voordoen, wordt ook een inschatting gemaakt van de kans dat een risico optreedt. Het geldgevolg en de kans worden met elkaar vermenigvuldigd. Dit leidt tot het risicobedrag. In onderstaande grafiek staat wat we reserveren voor de risico's. Te zien is we per 1 januari 2023 een buffer van € 31 miljoen hebben voor onbekende risico's. Dit verschilt met de eindstand 2022, omdat we in 2023 al rekening houden met veel incidentele uitgave die ten laste van onze buffer gaan. Daarnaast reserveren we € 52 miljoen voor risico's binnen het grondbedrijf. In de saldireserve reserveren we € 23 miljoen voor verwachte risico's.

bedragen x € 1 miljoen

In het vervolg van deze paragraaf lichten we de risico's op de algemene dienst en het grondbedrijf op hoofdlijnen toe. De risico's van het grondbedrijf zijn toegelicht in het MPGA. De toelichting op de risico's van de algemene dienst hebben we in de bijlage van deze risicoparagraaf staan. De raadsbrief vertrouwelijke risico's is verstuurd met de eerste kwartaalrapportage 2023.

Structurele risico's in de begroting

We hebben nog geen regels of vaste afspraken hoe we omgaan met structurele risico's. We reserveren nu alleen incidentele middelen. Het idee hierachter is dat dit tijd biedt om een oplossing te vinden als het risico zich voordoet. Het gaat om de volgende risico's:

- Jeugdhulp: invoering eigen maatregelen en volumegroei
- Extra kosten van de Omgevingswet en de wet Kwaliteitsborging, boven op wat al in de begroting is verwerkt.
- Extra kosten riool Oosterwold.
- Twee vertrouwelijke risico's die structureel zijn, zijn opgenomen in de raadsbrief vertrouwelijke risico's.

Enmalige risico's binnen het grondbedrijf

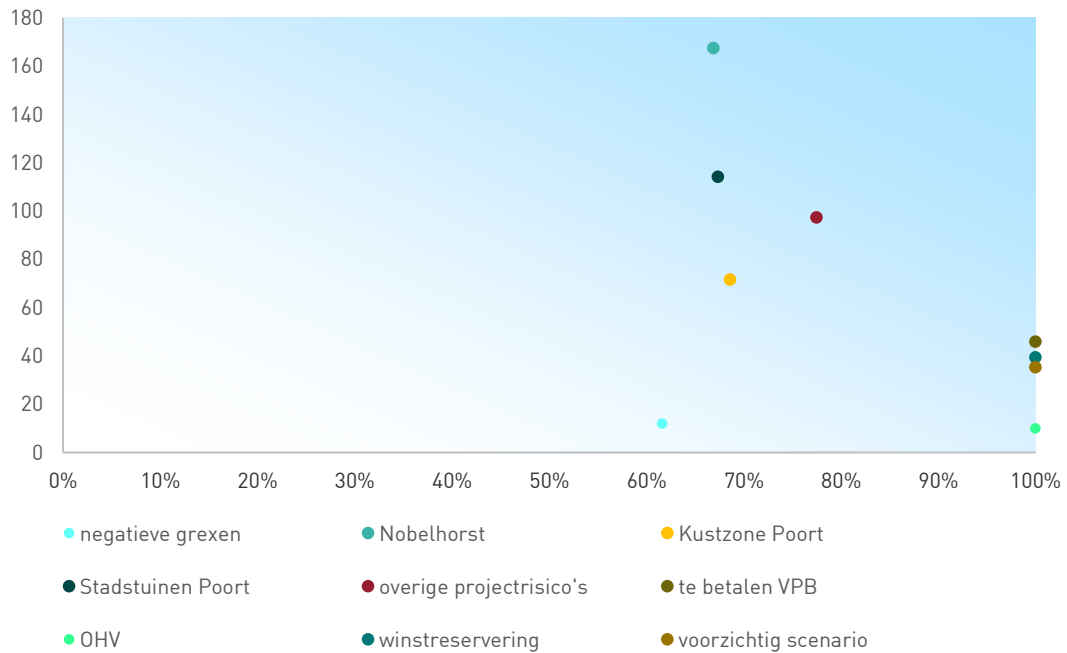
De gemeente Almere heeft een groot grondbedrijf. We hebben kosten gemaakt die we nog moeten terugverdienen met de verkoop van grond. Dit noemen we de boekwaarde. Daarnaast moeten we de komende jaren ook nog meer investeren om grond verkoopklaar te maken. Deze verkoop is van groot belang, want hiermee moeten we niet alleen de nog te maken kosten terugverdienen, maar ook de kosten die we reeds gemaakt hebben. Daarbij hebben we te maken met de economische omstandigheden. Dit betekent dat inkomsten niet vanzelfsprekend zijn en ook kunnen tegenvallen.

We hebben in het verleden al vele miljoenen moeten afwaarderen op de grondvoorwaarden. Dit speelde toen het economische niet goed ging. Het is daarom belangrijk om de risico's binnen het grondbedrijf goed in beeld te hebben.

In onderstaande risicokaart geven we een beeld van deze risico's. De risico's zijn onder te verdelen in drie categorieën:

- Algemene risico's. Dit zijn risico's die voor 100% binnen de reserve van het grondbedrijf worden afgedekt (harde buffer, deze staan helemaal rechts in de grafiek)
- Risico's van negatieve grondexploitaties. Deze risico's dekken we ook af binnen de reserve van het grondbedrijf (harde buffer), tegen het kanspercentage;
- Risico's van positieve grondexploitaties. Deze risico's dekken we niet af binnen de reserve van het grondbedrijf. We brengen deze in mindering op de toekomstige winstverwachting (zachte buffer)

We beschrijven de risico's elk jaar uitgebreid in het MPGA. In de [paragraaf Grondbeleid](#) gaan we in op de omvang van het weerstandsvermogen van het grondbedrijf. Er is daar ook een toelichting op de risico's opgenomen. Hieronder is een totaaloverzicht van het geheel van de risico's opgenomen (y-as: risicobedrag, x-as: kanspercentage).

Enmalige risico's binnen de algemene dienst

Met de risico's binnen de algemene dienst bedoelen we de risico's die te maken hebben met het uitvoeren van de normale gemeentelijke taken. We actualiseren onze risico's vier keer per jaar bij de kwartaalrapportage. In het eerste en derde kwartaal doen we dit uitgebreider. Op deze momenten moet er namelijk ook een risicoparaagraaf worden opgesteld voor de programmarekening en de programmabegroting. In de tabel zijn al onze risico's waarvoor we een reservering opnemen zichtbaar. Per saldo komt ons totaal aan risico's op € 96,6 miljoen. We hebben ook berekend wat de kans is dat het risico zich voordoet. Daarmee berekenen we hoeveel geld we moeten reserveren in onze reserve. Het risicobedrag wat we reserveren in de saldireserve is € 21,8 miljoen. Dat is € 1,2 miljoen meer dan bij de vorige bijstelling. De belangrijkste wijzigingen benoemen we hier.

We reserveren € 3,6 miljoen extra voor vertrouwelijke risico's

De vertrouwelijke risico's zijn per saldo met € 3,6 miljoen gestegen. Dit wordt toegelicht in de raadsbrief vertrouwelijke risico's die als bijlage met de eerste kwartaalrapportage 2023 rapportage aan uw raad is verstuurd.

De risico's van de Floriade zijn gewijzigd, de reservering is € 2,9 miljoen lager

Dat komt doordat er in 2022 een risico-onttrekking is gedaan van € 2,6 miljoen. Bij de vierde kwartaalrapportage hadden we een onttrekking van € 2,1 miljoen gemeld, daar komt nu € 0,5 miljoen bij. De risicoreservering neemt met hetzelfde bedrag af, voor het resultaat is dit dus neutraal. Daarnaast zijn de risico's van de Floriade grondexploitatie € 0,3 miljoen lager.

Het risico bij de jeugdhulp invoering eigen maatregelen is aangepast.

Het risico is toegenomen met € 0,5 miljoen. Verder zijn er nog diverse kleinere bijstellingen op andere risico's. Per saldo is voor deze bijstellingen geen extra risicoreservering nodig.

bedragen x € 1.000

risico's	restrisico (A)	kans (B)	risicobedrag (AxB)	risicobedrag PB2023
bedrijfsvoering				
Datalekken	2.500	20%	500	500
participatie				
Garantstelling Huisvuilcentrale	29.300	%		
Taakdifferentiatie brandweer Veiligheidsregio				
Alliander financieren verzwaren stroom netwerk	871	20%	174	174
Garantstelling Corrosia	807	20%	161	196
Exploitatie IKC de Laren	161	60%	97	97
Garanties sport/cultuur	2.515	20%	503	569
Borgstellingen sociale zaken	633	20%	127	95
projecten				
Zorgplicht Oosterwold				
Floriade businesscase	3.000		2.057	4.672
Floriade grondexploitatie	4.976		1.929	2.220
sociaal domein				
Tomingroep				
Jeugdhulp invoering eigen maatregelen	28.700	20%	5.740	5.200
Implementatie inkoop jeugdhulp	1.000	60%	600	600
wetgeving				
Omgevingswet en WKB	5.000	60%	3.000	3.000
vertrouwelijke risico's	17.150		6.950	3.308
totaal	96.613		71.526	20.631

Bedrijfsvoering

bedragen x € 1.000

risico's	restrisico (A)	kans (B)	risicobedrag (AxB)	risicobedrag PB2023
overige risico's				
Datalekken	2.500	20%	500	500
totaal	2.500		500	500

Datalekken

De gemeente kan een boete ontvangen als er een datalek is. Ook moeten we dan kosten maken voor schadeloosstellingen, crisisbeheersing en kosten van herstel. Het risico is ten opzichte van de derde kwartaalrapportage 2022 niet gewijzigd.

Beheersmaatregel

Door onze huidige inspanningen en beheersmaatregelen om datalekken te voorkomen schatten we de kans dat het risico optreedt op 20%.

Financiële impact

Bij geen of een te late melding van een datalek aan de toezichthouder en/of betrokkenen, loopt de gemeente het risico om een boete te krijgen. De gemeente loopt in het geval van een datalek ook het risico op een boete voor onvoldoende beveiliging. Bij ernstige datalekken kunnen de kosten voor de crisisbeheersing en schadeloosstellingen aanzienlijk zijn. Dit risico lopen we elk jaar.

Indien een boete wordt opgelegd naar aanleiding van een datalek is de basisboete € 0,5 tot € 0,75 miljoen. De kosten van een schadeloosstellingen zijn onduidelijk. Deze zijn afhankelijk van de omvang en opgelopen schade. De kosten van crisisbeheersing en herstel van een groot datalek/incident kunnen oplopen van € 0,2 tot € 1,0 miljoen.

Participatie

bedragen x € 1.000

risico's	restrisico (A)	kans (B)	risicobedrag (AxB)	risicobedrag PB2023
Garantstelling Huisvuilcentrale	29.300	%		

overige risico's

Taakdifferentiatie brandweer Veiligheidsregio				
Alliander financieren verzwaren stroom netwerk	871	20%	174	174
Garantstelling Corrosia	807	20%	161	196
Exploitatie IKC de Laren	161	60%	97	97
Garanties sport/cultuur	2.515	20%	503	569
Borgstellingen sociale zaken	633	20%	127	95
totaal	34.287		1.062	1.131

Garantstelling Huisvuilcentrale

De gemeente Almere bezit 4,8% van de aandelen van de HVC en heeft samen met de andere aandeelhouders een garantstelling afgegeven. Almere staat garant voor de langlopende leningen, zoals overeengekomen bij de aanvang van de HVC in 1996. De omvang van de leningen op 31 december 2022 is € 610,1 miljoen (€ 29,3 miljoen voor Almere op basis van 4,8% aandelen). Het plafond voor alle aandeelhouders samen is € 670 miljoen (€ 32,2 miljoen voor Almere). Bij een faillissement is dit het maximale risico voor de gemeente Almere. Onderdeel van het aandeelhouderschap vormt de ballotageovereenkomst, waarin de gemeentelijke aandeelhouders onder andere voorwaarden voor de garantstelling hebben opgenomen. De aandeelhouders ontvangen 1% garantstellingsprovisie over het bedrag waarvoor het garant staat.

Beheersingsmaatregelen

We hebben met de aandeelhouders van HVC besloten om een aantal beheersmaatregelen door te voeren, zoals:

- een kredietplafond voor de garantstelling van € 670 miljoen;
- spreiding van de activiteiten. Voor nieuwe investeringen geldt dat alleen de kernactiviteiten van de HVC onder garantstelling vallen. Dit zijn activiteiten die betrekking hebben op de wettelijke taken rondom afval. Voor andere projecten en investeringen zijn aandeelhouders niet verplicht om te mee te doen. Hiervoor moet de HVC op een andere manier de financiering regelen;
- een financiële herstructurering; Het doel hiervan is om de financiële positie van HVC te verbeteren. We worden hier jaarlijks over geïnformeerd bij de aandeelhoudersvergadering. De afgelopen jaren hebben we ook een verbetering van de financiële positie van HVC gezien;
- in 2017 is besloten dat duurzaamheidsinvesteringen ('van gas los') onder de algemene garantstelling vallen.

De wethouder Financiën neemt namens de gemeente Almere deel aan de Algemene Leden Vergadering. De voorbereiding doen we samen met andere Flevolandse aandeelhouders. Via de aandeelhoudersvergadering oefent de gemeente Almere invloed uit op het beleid van de HVC.

Financiële inschatting

Het restrisico is gelijk aan de huidige garantstelling. Deze bedraagt € 29,3 miljoen. Het risicobedrag nemen we op als pro memorie (pm). We verwachten de komende jaren geen direct risico. De afgelopen jaren heeft de HVC samen met de aandeelhouders de strategie aangepast en beheersmaatregelen genomen. De HVC laat daardoor een positief resultaat zien.

Overige risico's

Taakdifferentiatie brandweer Veiligheidsregio

De Veiligheidsregio's doen onderzoek naar de rechtspositie van vrijwilligers. Het risico bestaat dat de rechtspositie in strijd is met Europese regels. Volgens deze regels doen vrijwilligers werk wat ook door beroepsmedewerkers wordt gedaan. Misschien moeten de vrijwilligers daarvoor als beroepsmedewerkers worden betaald. We weten nog niet hoeveel extra dit dan gaat kosten. Ook wordt gekeken naar het splitsen van

taken tussen vrijwilligers en beroepsmedewerkers. De Veiligheidsregio's gaan ervan uit dat het Rijk dit moet compenseren. In de reserves van de Veiligheidsregio Flevoland is geld gereserveerd voor het geval dat het Rijk niet volledig compenseert. Wij gaan ervan uit dat dit voor de eerste jaren genoeg is. Dat geeft ons tijd om maatregelen te treffen om het structurele effect op te vangen. Wij nemen daarom nu geen bedrag op in onze risicoreserve.

Alliander financiers verzwaren stroom netwerk

De aandeelhouders, waaronder Almere, hebben Alliander een lening verstrekt voor het investeren in het stroomnetwerk. Er is een risico dat de lening niet wordt terugbetaald. Ook lopen we een risico bij het converteren van de lening naar aandelen. Deze aandelen kunnen minder waard worden. In totaal reserveren we € 0,2 miljoen.

Overige

De overige risico's zijn risico's waarvan het individuele risicobedrag niet groot is. De kans dat wij op deze borg- en garantstelling worden aangesproken is laag (20%), met uitzondering van IKC de Laren (60%). Dit zijn de volgende risico's:

- garantstellingen voor Corrosia
- exploitatiegarantie Integraal Kind Centrum (IKC) de Laren
- overige garanties voor andere sport- en cultuurinstellingen
- borgstellingen sociale zaken

Projecten

bedragen x € 1.000

risico's	restrisico (A)	kans (B)	risicobedrag (AxB)	risicobedrag PB2023
Zorgplicht Oosterwold				
Floriade businesscase	3.000		2.057	4.672
Floriade grondexploitatie	4.976		1.929	2.220
totaal	7.976		3.986	6.892

Zorgplicht Oosterwold

Uit juridisch onderzoek is gebleken dat het niet mogelijk is om de verantwoordelijkheid voor het zuiveren van afvalwater bij de bewoners van Oosterwold neer te leggen. Hierdoor moet er zo snel als mogelijk riolering aangelegd worden. Dat geldt niet alleen voor het hoofdriool, maar ook voor de kavelwegriolering tot de perceelsgrenzen van de bewoners. Daarnaast moeten de huidige IBA's en CBA's (Individuele en Collectieve Behandeling Afvalwater) in Oosterwold gefaseerd buiten werking worden gesteld en in de tussentijd in beheer worden genomen door de gemeente.

Op 16 februari 2023 heeft de gemeenteraad ingestemd met het Raadsvoorstel voorbereidingskrediet Oosterwold (RV23006). Daarin zijn de totale kosten voor de riolering en tijdelijke maatregelen voorlopig geraamd op € 60 miljoen. De raad heeft krediet en budget beschikbaar gesteld voor de in 2023 direct noodzakelijke investeringen en maatregelen. Voor de jaren na 2023 moet nog een besluit worden genomen. Er zijn op dit moment echter nog veel onzekerheden, bijvoorbeeld ten aanzien van eventuele schadeloosstellingen en verhaal mogelijkheden. Hier doen we nog onderzoek naar. We verwachten in het 3e kwartaal van 2023 met een definitieve uitwerking te komen, inclusief dekkingsvoorstel.

Momenteel zijn wij ook aan het onderzoeken welke mogelijke aanvullende zorgplichten er gelden binnen Oosterwold, bijvoorbeeld rondom de aanleg van kavelwegen, het oppervlaktewater of de blusvoorziening. De eventuele (financiële) consequenties hiervan zijn op dit moment nog niet in beeld.

Als gevolg van het feit dat onze aannemer niet over voldoende voertuigen beschikt, bestaat de kans dat de gemeente haar zorgplicht ten aanzien van de gladheidsbestrijding niet adequaat kan uitvoeren.

Beheersingsmaatregelen

We onderzoeken de consequenties, samen met de betrokkenen in het gebied. Waar nodig en mogelijk treffen we maatregelen om eventuele risico's en schade te beperken, bijvoorbeeld door het realiseren van tijdelijke voorzieningen.

In werking - Er vindt nauw overleg met RWS en de aannemer plaats om gefaseerd voldoende voertuigen tot de beschikking te krijgen.

Financiële inschatting

Vanwege de lopende onderzoeken kunnen we op dit moment nog geen goede schatting maken van het totale risicobedrag voor de gemeente.

Floriade grondexploitatie

Het risico van de grondexploitatie Floriade is gebaseerd op :

- de algemene marktrisico's binnen het plan. De algemene marktscenario's die van toepassing zijn, zijn gebaseerd op de laatst bestuurlijk vastgestelde MPGA;
- een totaaloverzicht van het risicoprofiel opgebouwd uit gewogen projectrisico's, gewogen projectkansen en algemene marktrisico's;
- een toelichting op de projectrisico's en projectkansen. Hierbij worden aard, omvang, kans van optreden en beheersmaatregelen vermeld;

De toetsing en kwantificering van de risico's heeft conform de Kadernota Integraal risicomanagement en weerstandsvermogen van de gemeente Almere plaatsgevonden.

Beheersingsmaatregelen

In deze fase van het proces zijn er nog geen beheersmaatregelen getroffen.

Financiële inschatting

Binnen deze grondexploitatie zijn er diverse proces – en ontwerprisico's onderkend. Ongewogen is het risicobedrag € 5,0 miljoen. In totaal is het gewogen risicobedrag op basis van de diverse kans percentages berekend op € 1,9 miljoen. Een nadere toelichting op de risico's in de grondexploitatie Floriade zijn terug te vinden in de geactualiseerde MPGA 2023.

Floriade businesscase

Bij de Programmabegroting 2023 was de hoogte van de risicoreserve € 4,7 miljoen. In de vierde financiële kwartaalrapportage (RV 23025) werd reeds aangekondigd dat er vanuit de risicoreserve € 2,1 miljoen nodig was om onder andere de lagere opbrengsten vanuit parkeren en de lagere opbrengsten vanuit subsidies en overige bijdrage te compenseren. De verwachting was destijds nog dat een deel hiervan binnen de begroting zou kunnen worden opgelost, dit is achteraf gezien slechts deels mogelijk. Bij de jaarafsluiting blijkt uiteindelijk € 2,6 miljoen nodig te zijn uit de risicoreserve. Dit wordt in de Programmarekening 2022 onttrokken uit de risicoreserve. In bovenstaande tabel is dit reeds verwerkt. Er blijven dan nog slechts drie resterende risico's over met betrekking tot een onvoorzien post Expo organisatie, een risico post voor de ontmanteling en een risico voor de liquiditeitsfaciliteit calamiteiten.

Financiële inschatting

Bij de kwantificering van het risico op de Floriade business case is rekening gehouden met € 3,0 miljoen extra kosten tegen een mix van kans percentages. Daarom is er € 2,1 miljoen gereserveerd in de risicoreserve.

Beheersingsmaatregelen

In deze fase van het proces zijn er geen extra beheersmaatregelen meer getroffen.

Sociaal Domein

bedragen x € 1.000

risico's	restrisico (A)	kans (B)	risicobedrag (AxB)	risicobedrag PB2023
Tomingroep				
Jeugdhulp invoering eigen maatregelen	28.700	20%	5.740	5.200
Implementatie inkoop jeugdhulp	1.000	60%	600	600
totaal	29.700		6.340	5.800

Jeugdhulp invoering eigen maatregelen

Dit risico is financieel bijgesteld ten opzicht van de vorige kwartaalrapportage. Het restrisico is hoger doordat de kosten in 2022 ten opzichte van de programmabegroting 2023 hoger uitvallen. Inhoudelijk is het risico niet gewijzigd.

Beheersingsmaatregelen

Het doorvoeren van de eigen besparingsmaatregelen.

Financiële inschatting

Voor dit risico hebben we risicoreservering van € 5,7 miljoen eenmalig opgenomen (20%). Hiermee kan dus alleen vertraging in het doorvoeren van de maatregelen worden opgevangen. Deze reservering hadden we bij de Programmabegroting 2023 ook al opgenomen

Implementatie inkoop jeugdhulp

Voor de inkoop van de lokale en regionale jeugdhulp is budget opgenomen in de begroting. We weten echter nog niet precies hoe de contracten eruit komen te zien en op welke wijze de systemen moeten worden ingericht. We verwachten dat er extra kosten gemaakt zullen moeten worden voor de implementatie van de nieuwe contracten.

Beheersingsmaatregelen

Tijdens de inkoop gaan wij zo goed mogelijk in kaart brengen welke acties en maatregelen er allemaal nodig zijn voor de implementatie. Dit is nu nog niet duidelijk

Financiële inschatting

De extra kosten schatten wij in op € 1 miljoen. De kans dat we nog tegen kosten aanlopen die we nu nog niet hebben voorzien is groot. We reserveren daarom € 0,6 miljoen in de risicoreserve (60%).

Tomingroep

Tot enkele jaren terug had de Tomin groep een structureel positief financieel resultaat. Hierdoor was er een behoorlijk groot eigen vermogen opgebouwd om tegenvallers te kunnen opvangen. Vanaf 2019 is het financieel resultaat van Tomin negatief. Deze konden worden opgevangen binnen het opgebouwde eigen vermogen. Deze tekorten werden deels veroorzaakt door incidentele factoren zoals corona). Maar de belangrijkste oorzaak is de (landelijke) afbouw van de WSW-doelgroep. Op deze doelgroep maakte Tomin winst. Op de doelgroep nieuw doelgroep beschut werk wordt verlies gemaakt. Er is daarom in 2021 – in samenspraak met de deelnemende gemeenten - een nieuw bedrijfsplan vastgesteld. Het doel was om Tomin door te ontwikkelen van een klassiek SW-bedrijf naar een mensontwikkelbedrijf. Hierbij moest de uitstroom bij de Wsw wordt aangevuld worden met mensen uit de nieuwe doelgroepen beschut werk. In de praktijk blijkt de uitstroom uit de WSW echter sneller te gaan dan verwacht, terwijl dit (nog) niet gecompenseerd wordt met extra instroom van nieuwe doelgroepers. Als gevolg hiervan en door bijkomende exogene factoren als energiekosten, loonkostenstijgingen en hoge inflatie, staan de resultaten verder onder druk en worden er tekorten verwacht. Het eigen vermogen (geconsolideerd) loopt hierdoor naar verwachting terug van € 17,5 miljoen in 2022 naar ongeveer € 5 miljoen in 2027.

In deze voorspelling zitten nog veel onzekerheden. Het gaat bijvoorbeeld om:

- Het realiseren van het bedrijfsplan, waarbij de afname van het aantal Wsw'ers wordt gecompenseerd door instroom van beschut werkers. De vraag is of de snelle uitstroom van Wsw'ers wel kan worden gecompenseerd.

- de Rijkssubsidie van de Wsw is hoger dan de vergoeding voor de beschut werkers.
- als het aantal cliënten afneemt dan ontstaat er ook een probleem op de bedrijfsvoering bij Tomin. Hiervoor moet Tomin dan inhuren of hier ontsaat frictie / leegloop op.

Tomin geeft daarom ook aan dat het niet ondenkbaar is dat er op termijn sprake is van een structureel tekort. Daarnaast zijn de risico's door Tomin (nog) niet opgenomen in het weerstandsvermogen.

Beheersingsmaatregelen

Tomin is een gemeenschappelijke regeling. Dit betekent dat Almere in het bestuur van Tomin zit en hierin een financieel belang en verantwoordelijkheid heeft. Via het bestuur kunnen wij sturen op de bedrijfsvoering en de activiteiten die Tomin verricht. Op deze manier is er ook een bedrijfsplan opgesteld. Nu het bedrijfsplan financieel niet meer haalbaar lijkt, zal moeten besloten welke maatregelen er genomen kunnen worden om het tekort terug te dringen. Het is nog onduidelijk welke maatregelen er genomen (kunnen) worden en wat hiervan het effect is.

Financiële inschatting

Op dit moment is de impact nog niet te kwantificeren. Toch willen we het risico benoemen. Als er op termijn extra geld voor de activiteiten van de Tomingroep nodig is zal dit gaan om een structurele bijdrage. Het eenmalig aanzuiveren van het eigen vermogen heeft namelijk geen effect op een negatief bedrijfsresultaat.

Wetgeving

bedragen x € 1.000

risico's	restrisico (A)	kans (B)	risicobedrag (AxB)	risicobedrag PB2023
Omgevingswet en WKB	5.000	60%	3.000	3.000
totaal	5.000		3.000	3.000

Omgevingswet en WKB

Op 1 januari 2024 treden de Wet Kwaliteitsborging Bouwen en de Omgevingswet in werking. De invoering van beide wetten betekent een grote wijziging van het omgevingsrecht en een groot effect op de wijze waarop de gemeente werkt en samenwerkt met partners en mede-overheden. De invoering heeft ook negatieve financiële consequenties waarvan op dit moment nog niet zeker is of en hoe het ministerie van Binnenlandse zaken de financiering van het gewijzigde takenpakket zal invullen.

Wij hebben het afgelopen jaar onderzoek uitgevoerd naar de financiële - en dienstverleningseffecten voor de gemeente Almere en naar mogelijke verhaaloplossingen. Daarover zijn we, ook op verzoek van de VNG en BZK, nadrukkelijk nog in gesprek met de VNG en BZK. Het tekort op de leges wordt ingeschat op ca. € 2 miljoen per jaar. Ook zijn we op 1 januari 2024 nog niet klaar met het invoeren van deze wetten. Op 1 januari 2029 moeten beide wetten in volledige omvang zijn ingevoerd. Daarbij gaat het niet alleen om een technische invoering, maar ook moet de wijze van werken (de geest van de wet) in de driehoek stad, organisatie en bestuur goed geborgd worden zodat voor alle partijen helderheid en transparantie ontstaat in de verwachtingen en ambities die we met elkaar hebben. Dit voorkomt financiële risico's en claims gedurende het realiseren van initiatieven. Het goed invoeren van de wetten kost extra geld of er zijn wellicht nog andere onvoorziene financiële effecten.

Beheersingsmaatregelen

De gemeente volgt de ontwikkelingen nauwgezet en anticipeert waar mogelijk tijdig op deze ontwikkelingen. Er is ruimte voor bestuurlijke keuzes om dit dekkingsvraagstuk te verkleinen en breder aanvullend onderzoek nodig om de daadwerkelijke effecten en alternatieve dekkingsmogelijkheden in kaart te brengen. Hiervoor treden wij ook in overleg met medeoverheden, en kijken daarbij ook naar de rol van de Rijksoverheid bij deze belangrijke wetgevingsoperatie.

Financiële inschatting

We hebben onderzoek uitgevoerd naar de effecten voor de gemeente Almere en naar mogelijke verhaaloplossingen. Het tekort op de leges wordt ingeschat op circa € 2 miljoen per jaar. We weten nog niet hoe hoeveel geld we tijdelijk van het Rijk krijgen, maar hebben dit ingeschat op 3 jaar lang € 1,5 miljoen.

Tevens maken we gebruik van inhuur waarvan we verwachten dat deze na invoering kleiner zal worden. Deze effecten hebben we verwerkt in de derde kwartaalrapportage 2022. Maar er zijn ook nog andere onzekerheden en we weten nog niet wat het financieel gevolg op de langere termijn is, omdat de OW en Wkb gefaseerd ingevoerd worden. Het totale risico schatten we nu in op € 5,0 miljoen. De kans van optreden wordt geschat op 60% en is mede afhankelijk van de bestuurlijke en ambtelijke gesprekken met BZK en de VNG.

Vertrouwelijke risico's

bedragen x € 1.000

risico's	restrisico (A)	kans (B)	risicobedrag (AxB)	risicobedrag PB2023
vertrouwelijke risico's	17.150		6.950	3.308

Voor een toelichting op de vertrouwelijke risico's verwijzen we naar de raadsbrief vertrouwelijke risico's. Deze is met de eerste kwartaalrapportage 2023 aan uw raad verstuurd.

Financiële kengetallen

Financiële kengetallen zeggen iets over de financiële gezondheid van een gemeente. Het voordeel van kengetallen is dat ze overzicht geven en makkelijk te vergelijken zijn met andere gemeenten. Nadeel is dat ze geen rekening houden met specifieke kenmerken van een gemeente. De volgende kengetallen zijn opgenomen:

- de netto schuldquote;
- de solvabiliteit;
- de grondratio;
- de structurele exploitatieruimte;
- de belastingcapaciteit.

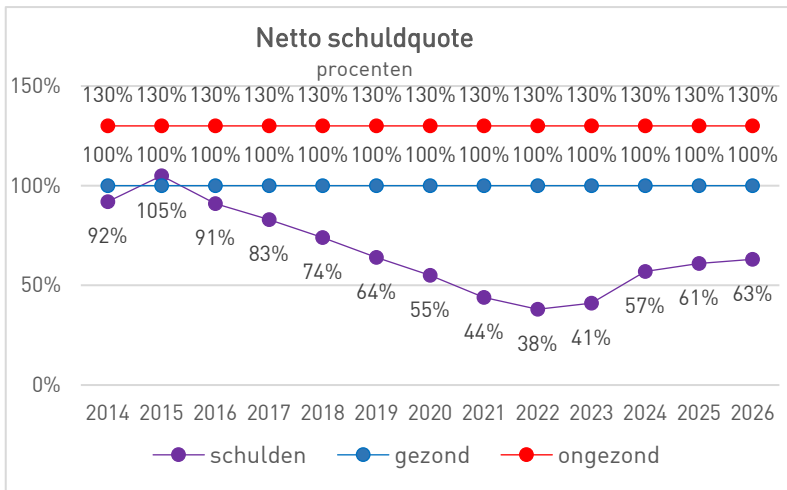
De kengetallen zijn voorgeschreven in een ministeriële regeling.

Tot 2022 laten we de werkelijke cijfers uit de jaarrekening zien, vanaf 2023 de verwachting uit de begroting.

De tabel hieronder geeft de meerjarige balans weer:

bedragen x € 1 miljoen

meerjarige balans	2022	2023	2024	2025	2026	2027
materiële vaste activa						
economisch nut	853	888	936	1.028	1.008	1.008
waardecorrectie	-86	-86	-86	-86	0	0
financiële vaste activa	30	30	30	30	30	30
vlottende activa						
bouwgronden in exploitatie	272	313	355	269	235	235
waardecorrectie gronden	-83	-63	-63	-63	-63	-63
overige vlottende activa	143	164	164	164	164	164
totaal activa	1.130	1.246	1.336	1.341	1.374	1.374
vaste passiva						
eigen vermogen	453	375	388	424	454	454
voorzieningen	76	70	66	64	67	67
langlopende leningen	390	591	672	642	643	643
vlottende passiva						
kortlopende leningen	123	123	123	123	123	123
overlopende passiva	88	88	88	88	88	88
totaal passiva	1.130	1.246	1.336	1.341	1.374	1.374

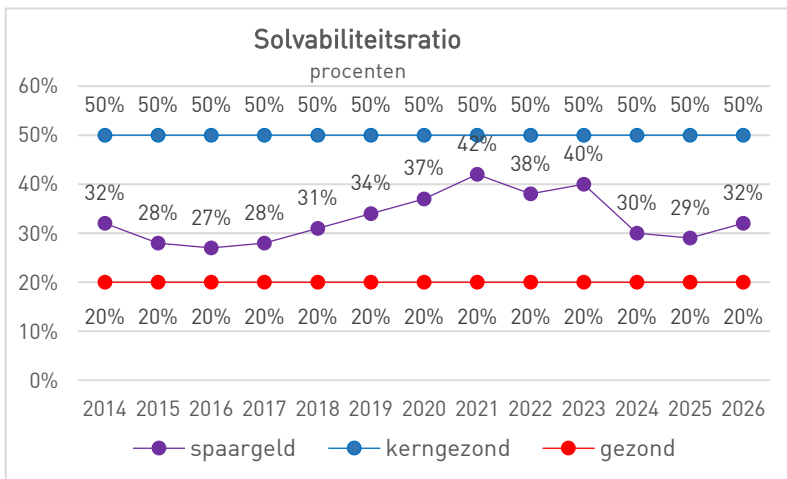
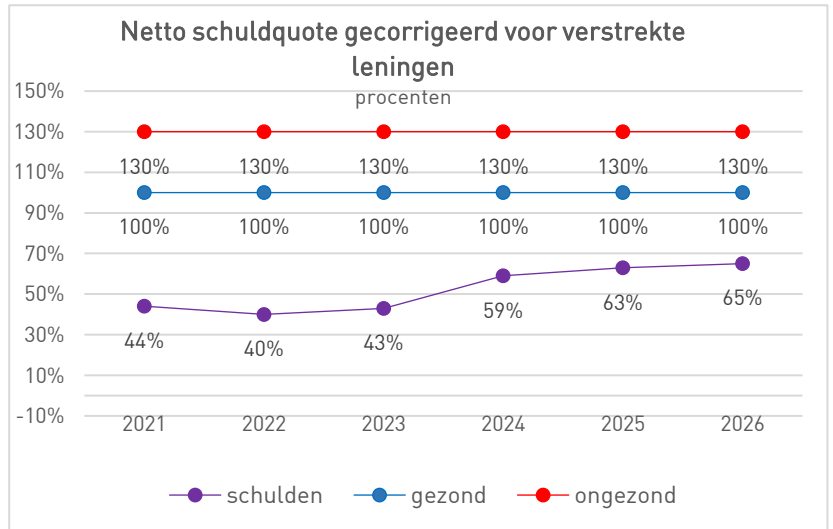

Netto schuldquote

De netto schuldquote laat zien hoeveel schulden we hebben ten opzichte van ons jaarinkomen. Als je schulden minder dan 100% van je inkomen is, dan ziet het er gezond uit. Als de schulden hoger zijn dan 130% is het ongezond. Zoals uit de grafiek blijkt zijn onze schulden de laatste jaren flink gedaald. De komende jaren verwachten we een lichte stijging van onze schulden. We blijven ruim onder de grens van een gezonde schuldquote.

Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen

Soms leent de gemeente ook geld om dit door te lenen aan verbonden partijen of andere instellingen. Deze uitgeleende gelden zijn opgenomen onder Financiële Vaste Activa. Voor dit kengetal trekken we deze uitgeleende gelden af van de schulden. Hiermee laten we zien hoeveel 'eigen' schulden we hebben ten opzichte van ons jaarinkomen. Dit percentage is iets hoger, maar nog steeds ruim onder de grens van een gezonde schuldquote.

Solvabiliteitsratio

Dit is het percentage van ons spaargeld (reserves) ten opzichte van ons bezit (balanstotaal). Als je te weinig spaargeld hebt kun je in financiële problemen komen. We moeten in elk geval 20% van ons bezit met eigen spaargeld betaald hebben. Als je meer dan 50% je bezit met eigen geld hebt betaald ben je kernegezond.

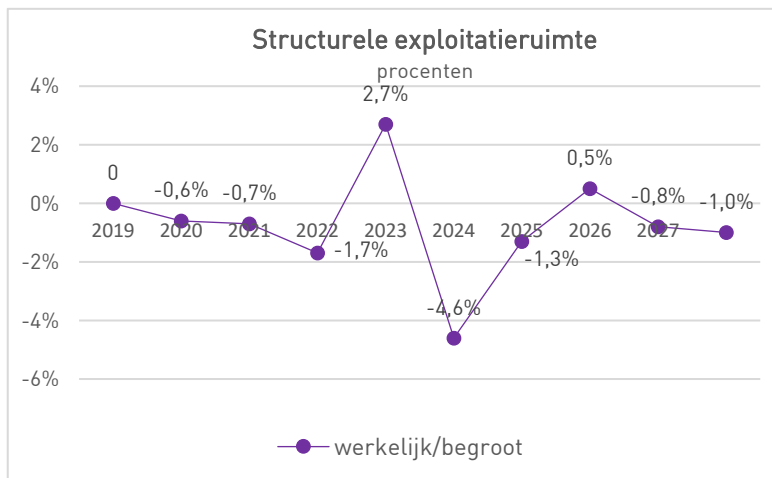
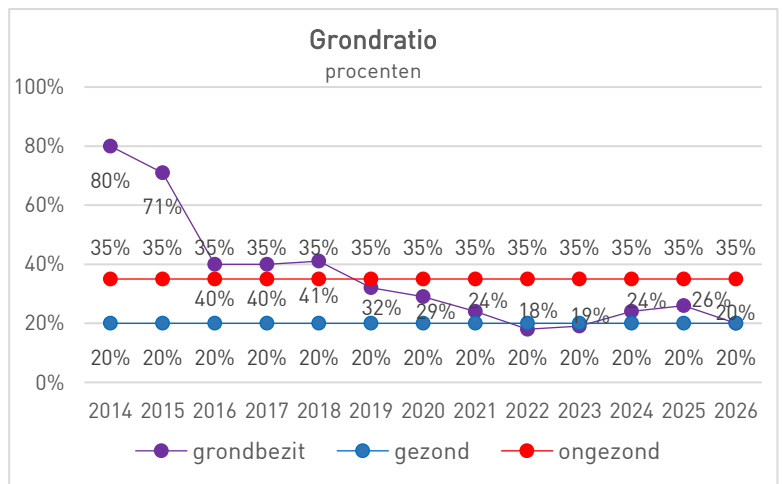
Wij zitten hier tussenin. Kortom zo op het eerste gezicht is spaarpot behoorlijk goed gevuld. Maar hierbij

moeten we wel opmerken dat veel van ons spaargeld al een bestemming heeft. Denk bijvoorbeeld aan het fonds verstedelijking Almere. Daarom vinden we het beter om naar de buffer te kijken. Dat is onze 'vrije' reserve die we bij tegenvallers kunnen aanspreken. Eind 2022 zit daar ruim € 100 miljoen in.

Grondratio

De grondratio geeft aan hoeveel grond we in ons bezit hebben, ten opzichte van ons jaarinkomen. Dit is belangrijk, want als je teveel grond in je bezit hebt dan kun je in de financiële problemen komen. Als je meer dan 35% grond hebt, wordt de provincie bezorgd.

Uit de grafiek blijkt dat we in 2011 tot 2015 veel te veel grond hadden. We hebben toen veel grond moeten afwaarderen. Vanaf 2015 is de grondverkoop weer gaan lopen. Inmiddels hebben we een gezond grondbedrijf.

Structurele exploitatieruimte

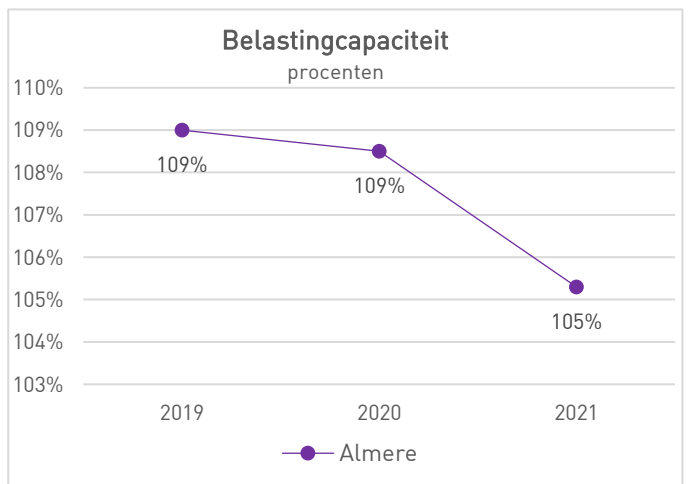
Met dit kengetal kun je zien of onze begroting ook op lange termijn sluitend is. Voor het financieel toezicht is dit kengetal van belang en daarom opgenomen.

Het saldo van onze elk jaar terugkerende uitgaven en inkomsten moet op zijn minst nul zijn. Uit de grafiek blijkt dat we voor 2022 een positief saldo hebben. Dit komt door veel extra geld van het gemeentefonds. Uit de jaarrekeningen van 2017 t/m 2021 bleekt dat we elk jaar structureel

geld tekort komen. Dat verwachten we ook in de komende jaren.

Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit geeft inzicht in de mate waarin wij bij het voordoen van een financiële tegenvaller, dit indien nodig in het volgende begrotingsjaar kunnen opvangen door extra belastinginkomsten. Of de mogelijkheid om hiermee ruimte te creëren voor extra beleid. Om deze ruimte weer te kunnen geven wordt de hoogte van de tarieven (Ozb, rioolheffing en afvalstoffenheffing) in Almere vergeleken met de landelijk gemiddelde tarieven. Naast de Ozb wordt ook gekeken naar de riool- en afvalstoffenheffing omdat de heffing niet kostendekkend hoeft te zijn, maar ook lager mag worden vastgesteld (er is dan sprake van belastingcapaciteit die niet benut wordt).

De mate waarbij een tegenvaller kan worden bijgestuurd, wordt ook wel de wendbaarheid van de begroting genoemd. Wanneer een gemeente te maken heeft met een hoge schuld en de structurele lasten hoger zijn dan de structurele baten en de woonlasten al relatief hoog zijn, dan is er minder ruimte om te kunnen bijsturen. Dat is in Almere het geval.

We laten hier de realisatie tot en met 2021 zien, omdat de definitieve landelijke cijfers over 2022 nog niet bekend zijn.

3.2 Lokale heffingen

Inleiding

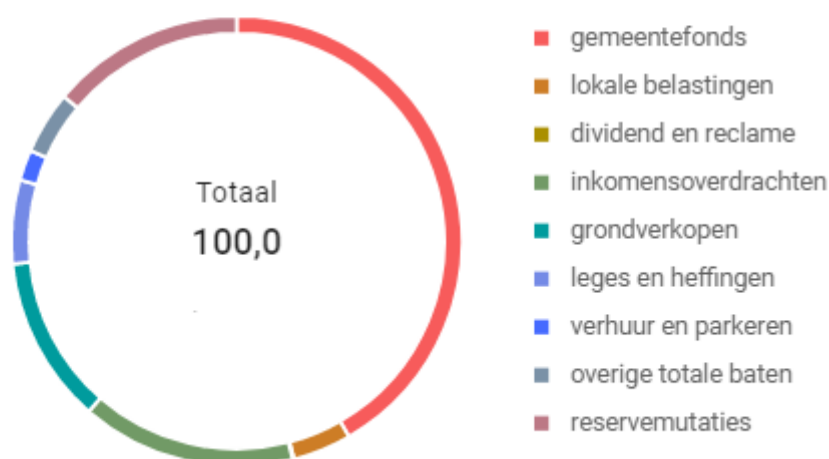
Jaarlijks bij de begroting worden de lokale heffingen door uw raad vastgesteld. In deze paragraaf schetsen wij u een beeld van de ontvangsten: wat hebben we geraamd en wat hebben we uiteindelijk aan belastingen en heffingen ontvangen. We lichten in deze paragraaf de uitgaven niet toe. Die treft u aan op de diverse programma's. De financieel beleidsmatige effecten die uit de programmarekening voortkomen, betrekken wij bij onze tariefvoorstellen voor 2024.

Inkomsten van de gemeente

De gemeentelijke belastingen en heffingen vormen een belangrijk onderdeel van de inkomsten van de gemeenten. Deze vormen ongeveer 11% van de gerealiseerde baten (circa € 1.238 miljoen) van de gemeente, zoals uit onderstaande diagram is af te lezen. Daarbij gaat het enerzijds om heffingen met een bestemming en anderzijds om belastingopbrengsten zoals de ozb, toeristenbelasting en buitenreclame.

Inkomsten van de gemeente

procent

Belastinginkomsten

Zoals uit de grafiek blijkt is het belastinggebied van de gemeente zeer beperkt. Iets meer dan 4% van onze inkomsten komen uit lokale belastingen. Het gaat om belastingopbrengsten zoals de OZB, buitenreclame, toeristenbelasting en precariobelasting.

Heffingen met een bestemming

Hieruit komt ongeveer 7% van onze inkomsten. Dat zijn heffingen die door onze bewoners worden betaald, voor diensten die de gemeente voor hen verricht. Bij de heffingen is er dus een direct verband tussen de inkomsten en het werk dat de gemeente er voordoet.

Er is per saldo sprake van een nadeel van € 0,9 miljoen ten opzichte van de bijgestelde begroting

In onderstaande tabel hebben we in beeld gebracht, op welke opbrengsten dat nadeel is ontstaan. Zoals uit de tabel blijkt, vallen onze opbrengsten uit heffingen met bestemming € 0,9 miljoen lager uit dan geraamd. En is er op onze belastingopbrengsten per saldo geen sprake van een verschil. De opbrengsten uit toeristenbelasting zijn € 0,5 miljoen lager, maar de inkomsten uit OZB zijn € 0,5 miljoen hoger. In het vervolg van deze paragraaf lichten we de voor- en nadelen op onze ontvangsten toe.

bedragen x € 1 miljoen

product	aandeel in %	begroting	rekening	verschil
belastingopbrengsten	4,34%	-52,2	-52,2	0,0
bestemmingsheffingen	6,54%	-78,7	-77,8	0,9
resultaat	10,88%	-130,9	-130,0	0,9

Belastingopbrengsten

In onderstaande tabel hebben we de voor- en nadelen op onze belastingopbrengsten in beeld gebracht.

bedragen x € 1 miljoen

product	aandeel in %	begroting	rekening	verschil
ozb woningen en niet-woningen	4,16%	-50,1	-50,5	-0,5
buitenreclame	0,09%	-1,1	-1,2	-0,1
toeristenbelasting	0,08%	-0,9	-0,4	0,5
precariorechten	0,01%	-0,1	-0,1	0,0
subtotaal	4,34%	-52,2	-52,2	0,0

Onroerende zaakbelasting

Vanwege de langere doorlooptijd van bouwprojecten én een stijging van het aantal nieuwbouwprojecten is de WOZ-waarde van projecten in aanbouw hoger uitgevallen dan geraamd. Hierdoor hebben we € 0,5 miljoen meer onroerende zaakbelasting niet-woningen ontvangen dan begroot. Daarnaast hebben we ook iets minder leegstandsverlies geleden op winkels, kantoren en bedrijven. Waardoor ons leegstandsverlies € 0,1 miljoen lager is uitgevallen dan geraamd. Daarentegen is bij de onroerende zaakbelasting eigenaren woningen per saldo sprake van een nadeel van € 0,15 miljoen. Daardoor hebben we op de onroerende zaakbelasting in totaal € 0,45 miljoen meer ontvangen dan begroot.

Er is in 2022 ongeveer € 5,30 per huishouden te weinig betaald, hiervoor hebben we het tarief in 2023 verhoogd.

Bij de Programmabegroting 2022 hebben we het tarief ozb eigenaren woningen met 14% verlaagd. Dat hadden we gedaan op basis van de voorlopige uitkomsten van de hertaxatie. In de afgelopen zomer hebben we de taxaties voor de ozb definitief afgerond. Daaruit bleek dat de gemiddelde WOZ-waarde van de woningen met 12 % was gestegen. Achteraf gezien hadden we het tarief 2% te veel verlaagd. Hierdoor heeft een gemiddeld huishouden ongeveer circa € 5,30 minder onroerende zaakbelasting betaald in 2022. Én hebben we daardoor € 0,5 miljoen minder onroerende zaakbelasting eigenaren woningen ontvangen dan geraamd. Bij de Programmabegroting 2023 hebben we ons tarief al bijgesteld op deze uitkomsten van de hertaxatie. Dat heeft dus geen effect meer voor de tarieven van 2024.

Daarentegen was sprake van een voordelig effect op de WOZ-waarde van bouwgronden en/of woningen in aanbouw. Hierdoor is de opbrengst € 0,35 miljoen hoger uitgevallen dan geraamd. Waardoor per saldo sprake is van een nadeel van € 0,15 miljoen op de opbrengst van de onroerende zaakbelasting eigenaren woningen.

Buitenreclame

De markt voor reclame in de openbare ruimte is de afgelopen jaren flink onder druk komen te staan. Onze ramingen hebben we hierop neerwaarts bijgesteld. In de loop van 2022 is een aantal nieuwe contracten ingegaan, waardoor we uiteindelijk toch nog € 92.000 meer hebben ontvangen dan geraamd.

Toeristenbelasting

Ondanks het aantrekken van de economie en een aantal grote evenementen hebben er minder toeristen Almere bezocht in 2022 dan waar in de begroting rekening mee was gehouden. Hierop hebben we onze ramingen van de werkelijke opbrengst neerwaarts bijgesteld. De definitieve opbrengst wordt pas in de loop van 2023 bekend. Dan leggen we de definitieve aanslag op. Vooralsnog houden we rekening met een nadeel van € 0,5 miljoen.

Precariobelasting

Over 2022 hebben we € 73.000 aan precariobelasting ontvangen. Omdat we nog wat correcties moesten doorvoeren over voorgaande jaren, is dat € 5.000 minder dan geraamd.

Heffingen met bestemming

Wat in onderstaande tabel opvalt, is dat de opbrengsten van de bouwleges en betaald parkeren lager zijn uitgevallen dan geraamd én dat de leges voor de afgifte van documenten bij burgerzaken hoger is.

bedragen x € 1 miljoen

Product	aandeel in %	begroting	rekening	verschil
afvalstoffenheffing (excl. bedrijfsafval)	2,80%	-33,7	-33,8	-0,1
Rioolheffing	1,38%	-16,6	-16,6	0,0
Bouwleges	0,90%	-10,9	-9,7	1,1
leges burgerzaken (excl. rijksleges)	0,15%	-1,7	-2,1	-0,3
Leges APV, kinderopvang en evenementen	0,03%	-0,3	-0,3	0,0
parkeertarieven (privaat- en publiekrechtelijk)	1,22%	-14,6	-14,5	0,2
Marktgeden	0,03%	-0,3	-0,3	0,0
haven en sluisgeden	0,01%	-0,1	-0,1	0,0
subtotaal	6,51%	-78,4	-77,4	0,9

Inzameling van huishoudelijk afval

Een eigenaar/bewoner is afvalstoffenheffing verschuldigd vanaf het moment dat gebruik wordt gemaakt van de (nieuwe) woning. Bij het opstellen van de begroting gingen we er vanuit dat er 87.573 objecten mee zouden lopen in de heffing. In 2022 zijn er minder woningen opgeleverd dan geraamd. Volgens onze berekeningen lopen er daardoor 139 objecten minder mee in de heffing én valt de geraamde opbrengst daardoor € 54.000 lager uit. Doordat woningen tijdens de verkoop minder lang hebben leeggestaan en/of woningen in aanbouw iets eerder zijn opgeleverd, hebben er 321 objecten meer meegelopen in de heffing. En is de opbrengst daardoor € 124.000 hoger uitgevallen dan geraamd. Per saldo hebben er dus 182 objecten meer meegelopen in de heffing. Daardoor is sprake van een voordeel van € 70.000 op de afvalstoffenheffing.

Rioolheffing

Bij de rioolheffing leggen we een aanslag op zodra een woning is aangesloten op het riool. Daardoor is ook bij deze heffing het woningbouwprogramma van invloed op de opbrengst. Bij de rioolheffing gingen we uit van 94.491 objecten in de heffing. Omdat er minder woningen in de loop van 2022 zijn opgeleverd, lopen er volgens onze berekeningen 242 objecten minder mee in de heffing. De geraamde opbrengst valt hierdoor € 43.000 lager uit. Volgens de uitkomsten van deze jaarrekening waren er op 1 januari 2022 ongeveer 257 woningen extra aangesloten op het riool. Hierdoor is de opbrengst € 45.000 hoger uitgevallen. En is per saldo sprake van een voordeel van € 2.000 op deze heffing.

Bouwleges

Het afgelopen jaar zijn er minder bouwvergunningen afgegeven. Dat komt vooral doordat er uiteindelijk minder aanvragen zijn ontvangen en afgerond dan waar in de begroting rekening mee was gehouden. Daardoor vallen de legesinkomsten lager uit.

Leges burgerzaken

Vanaf deze zomer is een forse toename geweest in het aantal aanvragen van reisdocumenten en naturalisatieverzoeken na corona. Daardoor hebben we € 0,3 miljoen meer leges ontvangen.

Leges APV en kinderopvang

We hebben per saldo geen nadeel op deze leges. Over 2022 hebben we € 37.000 meer ontvangen aan leges voor handhaving APV (€ 12.000 meer) en dienstverlening bij evenementen (€ 27.000 meer). Daarentegen hebben we € 36.000 minder ontvangen voor de afgifte voor een vergunning voor de kwaliteitseisen van kinderopvangcentrum.

Parkeertarieven

Bij de Programmabegroting 2023 hebben we onze raming van de parkeeropbrengsten bijgesteld. Zoals uit de rekeningcijfers blijkt, zijn de ontvangsten € 0,2 miljoen lager uitgevallen dan geraamd. Dit komt met name doordat er in januari 2022 nog corona maatregelen golden. Hierdoor hebben minder mensen ons centrum bezocht.

Kostendekkendheid lokale heffingen

Bij de behandeling van de programmabegroting vindt de politiek bestuurlijke discussie over de tarieven plaats. Hierop hebben we onze tarieven bijgesteld en het kader voor kostendekkendheid bijgesteld. In de jaarrekening lichten we de uitkomsten toe.

Afvalstoffenheffing

In onderstaande tabel hebben we de lasten en baten met betrekking tot de inzameling van huishoudelijk afval in beeld gebracht. Zoals die waren geraamd bij de begroting en zijn opgenomen in deze programmarekening. tarief x € 1,- en bedragen x € 1.000

rubricering	tarief	geraamd	werkelijk	resultaat
1. personeelskosten stadsreiniging	98,30	8.609	9.745	1.137
2. personeelskosten overige afdelingen	9,61	842	916	74
3. afvalinzameling	81,07	7.099	6.607	-492
4. afvalverwerking	107,49	9.413	8.646	-767
5. recycling perrons	8,83	773	795	22
6. Campagne- en projectbudget	4,16	364	346	-18
7. overige kosten	12,00	1.051	1.335	284
8. idem, autonome groei 2021-2025	9,25	810	0	-810
9. opbrengsten afvalstoffenheffing	-385,27	-33.739	-33.809	-70
11. opbrengsten restfracties	-36,24	-3.174	-4.228	-1.054
15. btw compensatie fonds	45,94	4.023	4.038	15
<i>subtotaal lasten/baten taakveld</i>	<i>-44,87</i>	<i>-3.929</i>	<i>-5.609</i>	<i>-1.679</i>
12. kwijtschelding via tarief	9,18	804	804	0
13. kwijtschelding niet afgedekt via tarief	19,46	1.704	1.704	0
14. dubieuze debiteuren	3,53	309	310	1
16. overhead	36,88	3.230	3.230	0
totaal	24,19	2.118	439	-1.678
aantal objecten in de heffing		87.573	87.755	182
kostendekkendheid		95%	99%	

Ondanks het feit dat we in 2022 per saldo minder hebben uitgegeven, is onze heffing niet kostendekkend. Zoals we in de programmaverantwoording hebben toegelicht, is het voordeel behaald door de uitgestelde besluitvorming over het nieuwe inzamelsysteem en schommelingen op de inkoopmarkt van grondstoffen. Dit heeft geen (structureel) effect op de heffing. Bij de Programmabegroting 2023 hebben we de lasten en baten van de inzameling van huishoudelijk afval bijgesteld op structurele effecten.

Rioolheffing

In onderstaande tabel hebben we de lasten en baten met betrekking tot riolen en drainage in beeld gebracht. Zoals die waren geraamd bij de begroting en zijn opgenomen in deze programmarekening.

tarief x € 1,- en bedragen x € 1.000

rubricering	tarief	geraamd	werkelijk	resultaat
1. personeelskosten stadsruimte	20,47	1.934	1.905	-29
2. personeelskosten overige afdelingen	1,55	147	109	-38
3. programmakosten: algemene kosten	58,26	5.505	6.131	626
5. storting vervangingsfonds	50,50	4.772	4.772	0
4. storting voorziening rioolherstelprojecten	23,98	2.266	1.821	-445
6. compensabele btw	26,92	2.544	2.839	295
<i>subtotaal lasten</i>	<i>181,68</i>	<i>17.168</i>	<i>17.577</i>	<i>409</i>
7. kwijtschelding via tarief	0,62	58	58	0
8. dubieuze debiteuren	1,55	146	146	0
9. btw compensatie fonds	0,00	0	0	0
10. overhead	14,80	1.399	1.399	0
<i>subtotaal lasten</i>	<i>198,65</i>	<i>18.771</i>	<i>19.180</i>	<i>409</i>
11. opbrengst rioolheffing	-175,67	-16.599	-16.602	-3
12. overig opbrengsten	-0,11	-10	-30	-20
Eindtotaal	22,88	2.162	2.548	386
aantal objecten in de heffing		94.491	94.507	16
kostendekkendheid		88%	87%	

De rioolheffing is niet kostendekkend

Het afgelopen jaar hebben we iets meer uitgegeven aan onderhoud van ons rioolstelsel. En zien we dat onze uitgaven voor rioolherstelprojecten stijgen. Bij de Programmabegroting 2023 hebben besloten om onze tarieven tussen 2024 en 2026 jaarlijks te verhogen met 3,2%, vanuit het principe van kostendekkendheid.

Wabo leges

In onderstaande tabel hebben we de lasten en baten met betrekking tot de Wabo leges in beeld gebracht. Zoals die waren geraamd bij de begroting en zijn opgenomen in deze programmarekening. De ramingen zijn nog gebaseerd op de huidige nog geldende wetgeving m.b.t. de Wabo.

tarief x € 1,- en bedragen x € 1.000

rubricering	geraamd	werkelijk	verschil
lasten			
1. apparaatskosten vth	2.777	2.494	-283
2. apparaatskosten overige afdelingen	583	669	86
3. programmakosten	4.261	3.256	-1.005
4. compensabele btw	916	737	-179
<i>subtotaal lasten</i>	<i>8.537</i>	<i>7.156</i>	<i>-1.381</i>
5. dubieuze debiteuren (0,9% van de geraamde opbrengst)	98	87	-10
6. taakgebonden overhead	969	969	0
7. concern overhead	2.159	2.159	0
<i>subtotaal lasten</i>	<i>11.763</i>	<i>10.371</i>	<i>-1.391</i>
8. leges vergunningverlening	-10.865	-9.720	1.144
9. algemene opbrengsten	0	-1	-1
eindtotaal	898	650	-248
kostendekkendheid	92%	94%	

Er zijn in 2022 minder aanvragen ontvangen en afgerond dan waar in de begroting rekening mee was gehouden. Daardoor vallen de legesinkomsten lager uit. Voorsnog heeft dit nog geen effect voor 2023 en latere jaren. Eerst in de loop van 2023 zal hier meer duidelijkheid over ontstaan én u hierover informeren bij de kwartaalrapportages.

Voorts heeft het kabinet besloten om met ingang van 1 januari 2024 de nieuwe Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen in te voeren. Daardoor verandert er veel op het gebied van vergunningen,

toezicht en handhaving. Bij de Programmabegroting 2023 hebben we u daarover geïnformeerd én ook in beeld gebracht wat de effecten daarvan zullen zijn voor het uitgangspunt van kostendekkendheid. De uitkomsten voor 2022 hebben daar vooralsnog geen effect op.

Lokale lastendruk

In 2022 betaalde een gemiddeld gezin € 888,08 aan woonlasten

Om u een idee te geven, hebben we dat voor een gemiddeld gezin berekend. Daarbij gaan we er vanuit dat dit gezin in een woonhuis woont én onroerende zaakbelasting, afvalstoffenheffing en rioolheffing betaalt. In 2022 betaalde dit gezin € 888,08. Dat is € 27,48 meer dan in 2021. Per gezin zal dat natuurlijk anders uitpakken. Dat is afhankelijk van het type woning waarin dit gezin woont. Zo stegen bijvoorbeeld de woonlasten voor een gezin dat een huis huurt minder hard. Die betalen namelijk alleen afvalstoffenheffing.

Kwijtscheldingsbeleid

Inwoners met een laag inkomen, kunnen in aanmerking komen voor kwijtschelding van de gemeentelijke belastingen. Die hoeven dan de belasting niet of niet volledig te betalen. De gemeente houdt hierbij rekening met het inkomen, uitgaven en bezittingen.

Kwijtschelding kan worden aangevraagd voor:

- onroerendezaakbelasting (OZB);
- afvalstoffenheffing;
- rioolheffing.

Voor de overige belastingen kan geen kwijtschelding aangevraagd worden.

In 2022 hadden we voor € 3,3 miljoen aan kwijtscheldingskosten begroot. De gerealiseerde kosten bedragen € 3,0 miljoen.

3.3 Grondbeleid

In deze paragraaf wordt ingegaan op de belangrijkste ontwikkelingen in de gebiedsontwikkelingen en daarmee de waardering van de grondposities van de gemeente en de risico's die daarbij horen. Deze paragraaf grondbeleid kent de volgende opbouw:

1. Marktsituatie en gebiedsontwikkeling in Almere
2. Algeheel beeld grondbedrijf
3. Realisatie 2022
4. Actualisatie grondexploitaties (MPGA 2023) en relevante ontwikkelingen
5. De effecten op het weerstandsvermogen en de resultaatafdracht

Marktsituatie en gebiedsontwikkeling in Almere

Woningbouwproductie in 2022 groot, maar daling is ingezet

In 2022 is de stemming op de woningmarkt omgeslagen. In het begin van het jaar was de markt nog oververhit en hielden de snelle prijsstijgingen van de jaren daarvoor aan. Na het uitbreken van de oorlog in Oekraïne, de daarmee verband houdende onzekerheden en de snelle stijging van de prijzen liep ook de rente op. Daardoor steeg de hypotheekrente voor particuliere woningkopers en stegen de rendementseisen van woningbeleggers. Het is dan ook niet verwonderlijk dat de jarenlange stijging van de woningprijzen is omgeslagen in een forse daling. Over geheel 2022 gemeten bleven de gemiddelde woningprijzen per saldo ongeveer gelijk, maar vanaf het derde kwartaal zagen we een scherpe daling die zich tot op heden doorzet. De verwachtingen van onderzoeksbureaus zijn dat voor 2023 en 2024 de woningmarkt slecht blijft, met verdere prijsdalingen.

Dat is vooral problematisch voor nieuwbouw van koopwoningen. De projectontwikkelaar is afhankelijk van voorverkoop voordat de start bouw kan plaatsvinden. In een dalende markt is er weinig animo onder kopers om een handtekening te zetten onder een koopcontract voor een woning die nog gebouwd moet worden en waarvan de start bouw nog niet vast ligt. De verwachting is dan immers dat de woning bij oplevering minder waard zal zijn dan in de voorverkoop. In het hogere segment zijn de problemen het grootst, want daar hebben de meeste huizenkopers de overwaarde van de bestaande eigen woning hard nodig, en die overwaarde is in een dalende markt ook onzeker. Dat maakt de financiering van een nieuwbouw koopwoning lastig. Maar ook in het lagere marktsegment merken we dat starters door de opgelopen hypotheekrente simpelweg minder te besteden hebben dan een jaar geleden, zelfs als het inkomen gestegen is.

In de markt voor huurwoningen is het beeld niet beter. De opgelopen rente betekent dat de rendementseis van beleggers noodgedwongen hoger uitvalt. Daarbij speelt ook dat de diverse wetsvoorstellen (vooral de Wet Betaalbare Huur) en belastingmaatregelen (rendementsnorm box 3) voor onrust zorgen onder beleggers. Waar tot en met 2022 grote en kleine beleggers nog in de rij stonden om nieuwbouwwoningen af te nemen, is daar nu veel minder sprake van.

De gevolgen voor de gronduitgifte van woningen zijn groot. Dat merkten we al in de tweede helft van 2022. Het heeft ertoe geleid dat niet alle voorziene gronduitgiften voor woningbouw zijn doorgegaan. Voor 2023 en 2024 houden we voorzichtigheidshalve rekening met een substantieel lagere afzet. Zelfs wanneer we in de grondprijsberekening uitgaan van de actuele marktsituatie, kunnen we het voorverkoop-probleem als gemeente namelijk niet oplossen. De marktpartij heeft voldoende ruimte om het project te kunnen uitvoeren, maar als er onvoldoende woningen voorverkocht zijn, zal hij geen financiering kunnen krijgen omdat het risico als te groot wordt gezien. De grondprijzen nog verder verlagen lost dat probleem niet op.

Ondanks de recente prijsdalingen blijven woningen moeilijk betaalbaar voor de lage en hoge inkomens. In de Woonvisie Thuis in Almere 2020 hebben we opgenomen dat we binnen Almere betaalbare woningen mogelijk willen maken. Koopwoningen onder € 200.000 zijn in de bestaande voorraad nauwelijks nog te vinden. Dit merken we ook in de nieuwbouw. De bouwkosten zijn flink gestegen, onder andere door de BENG-eisen (Bijna Energie Neutrale Gebouwen) die van kracht zijn, en de marktsituatie. Daardoor is het nagenoeg onmogelijk om nieuwe koopwoningen onder € 200.000 stichtingskosten te bouwen, zonder hierbij in te leveren op oppervlak, kwaliteit en aantrekkelijkheid van de leefomgeving. Daarnaast zien we dat nieuwe grondgebonden koopwoningen onder € 450.000 verkoopprijs nauwelijks nog op de markt komen. Er zal dus goed gekeken moeten worden hoe we ervoor kunnen zorgen dat de woningen in het middensegment ook voor dat segment

beschikbaar blijven en niet doorschuiven naar het dure segment. Een belangrijk instrument daarvoor is de Verordening Middenhuur. Vooral bij de huishoudens die goedkoop willen of moeten kopen, zal de voorkeur voor grondgebonden woningen lastig in te vullen zijn. Deze huishoudens zijn dan voornamelijk aangewezen op (middenhuur) appartementen. Dit is iets wat we zullen moeten accepteren. De verwachting is wel dat met de dalende woningprijzen, doorstroming op de bestaande markt beter op gang zal komen. Nieuwbouw zal vanwege de vooralsnog hoge bouwkosten en de stijgende rentes moeilijk bereikbaar blijven voor lage en middeninkomens, zeker als ze niet over substantieel eigen vermogen kunnen beschikken.

Naast de wens om de druk op de Almeerse woningmarkt te verlichten, zal de komende jaren ook rekening gehouden moeten worden met een toename van het aantal huishoudens. Dit aantal neemt toe door wijzigingen in de huishoudensamenstelling (geboorte, sterfte, kinderen die het ouderlijk huis verlaten, etc.) en het (positieve) migratiesaldo. In de Woonvisie Thuis in Almere 2020 wordt dan ook niet alleen ingezet op het bieden van huisvesting aan de 18.200 huishoudens die er tot 2030 naar verwachting bij gaan komen, maar ook op het verlichten van de druk op de woningmarkt en het bieden van ruimte voor de kwalitatieve woningbehoefte. Door in te zetten op het bouwen van 24.500 woningen in de periode 2020-2030 is de verwachting dat het extra aanbod de druk op de woningmarkt enigszins zal verlichten en er meer flexibiliteit ontstaat in de mogelijkheden om door te stromen. Voorwaarde hierbij is natuurlijk wel dat er voldoende woningen in de voorraad zitten die aansluiten bij de vraag. Daarom zal niet alleen gekeken worden hoe we woningen in de gewenste prijssegmenten weten te houden, maar gaan we ook kijken of de vraag ondertussen is gewijzigd. De behoefte aan woningen in het lagere en middensegment is nog onverminderd hoog; de vraag naar duurdere woningen is aan het afnemen. Dit is echter een macro-economisch effect dat een tijdelijke verschuiving van de programmering zal inhouden; de woningen die in de plancapaciteit zijn opgenomen, zullen nog steeds nodig zijn, alleen zal de oplevering naar achteren verschuiven in de tijd.

In het Stedelijk Woningbouwprogramma Almere (SWPA) geven we aan waar we de komende jaren aan gaan werken in de stad, om dit aantal woningen te kunnen realiseren. Om rekening te kunnen houden met uitval van projecten, hebben we voor 130% van het wenselijke aantal woningen plannen in voorbereiding. Deze 130% betekent een totale plancapaciteit van bijna 32.000 woningen in de periode 2020-2030. Een deel van deze plancapaciteit zit in de lopende grondexploitaties van het MPGA, een deel in nog te openen grondexploitaties, en een groeiend aandeel komt van particuliere projecten zonder grondexploitatie. Het SWPA wordt vanaf 2023 ieder jaar geactualiseerd. De nieuwste gegevens over opgeleverde woningen, uitgegeven gronden, opgestarte transformatieprojecten en dergelijk, zullen in de geactualiseerde versie terugkomen, alsmede een nieuw voorstel voor de woningbouwprogrammering voor de komende vier jaar. Hierbij dienen wel kanttekeningen te worden geplaatst bij de haalbaarheid van de programmering, vanwege de verslechterde marktomstandigheden, de krapte op de arbeidsmarkt en de problematiek rondom netcongestie (volle stroomnet). Er zullen een aantal scenario's verder verkend worden over de wijze waarop de gemeente inspeelt op deze externe invloeden. Hoe deze scenario's verwerkt gaan worden in de programmering is op dit moment nog onbekend en dus nog niet opgenomen in het MPGA 2023.

Gezien de doorlooptijd van grondexploitaties, is de verwachting dat het beoogde woningprogramma tot 2032 afzetbaar is. Voor de duurdere segmenten geldt dat deze gronden binnen nu en 2032 afgezet kunnen worden, maar dat deze wel later afgezet gaan worden dan in eerdere versies van het MPGA was beoogd. De effecten van deze verschuiving zijn reeds verwerkt in de kosten en opbrengsten van de afzonderlijke grondexploitaties. Indien als gevolg van de gewijzigde marktomstandigheden een verdere aanpassing van de uitgifteplanning aan de orde is, dan zal dit in de programmabegroting worden verwerkt.

Bedrijfsterreinen: veel vraag naar logistiek, zoektocht naar nieuw bedrijventerrein voor reguliere en binnenstedelijke werkmilieus

In 2022 is het aanbod bedrijfsruimtes per saldo toegenomen tot 55.300 m². De krapte op de bedrijfsruimtemarkt is daarmee gelijk gebleven met het voorgaande jaar. Van het totale aanbod had bijna 45% betrekking op logistiek vastgoed.

Vanwege de aanhoudende vraag naar logistieke kavels en gronden met een bestemming voor meer industrieel gebruik, zijn in 2022 gronden uit de materiële vaste activa (MVA) gehaald en in de grondexploitaties van Stichtsekant (28,6 hectare) en De Vaart 4-6 (35,97 hectare) opgenomen. De verwachting is dat de behoefte aan

logistiek niet zal dalen en dat de komende jaren de uitgifte op Stichtsekanal gemiddeld 10 hectare per jaar zal blijven. De totale jaarlijkse uitgifte zal vanwege de uitgifte van de laatste kavels op Hogekant en Lagekant op gemiddeld 18 hectare per jaar uitkomen. De in het MPGA voorziene afzet is daarmee realistisch.

Vanwege deze hoge gemiddelde uitgifte van bedrijvenskavels, zullen over een aantal jaren geen uitgiftebare bedrijvenskavels meer in de grondportefeuille zitten. Dit houdt in dat gekeken moet worden waar in Almere nieuwe bedrijventerreinen gerealiseerd kunnen worden, zodat de uitgifte niet stil komt te liggen. Beleidsmatig heeft de gemeente tot doel gesteld om de komende jaren tienduizenden banen te creëren, waarvan een groot deel op bedrijventerrein ingepast zullen gaan worden. Stilstand in de groei van werkgelegenheid op bedrijventerreinen is dan ook onwenselijk. De autonome ruimtevrage voor bedrijventerreinen in Almere tot 2030 wordt geraamd op 60 extra hectare netto voor binnenstedelijke en reguliere bedrijventerreinen (respectievelijk 15 en 45 hectare) en 80 extra hectare netto voor specifieke bedrijventerreinen (voor grootschalige industrie, circulaire economie en logistiek). Voor de reguliere en binnenstedelijke bedrijventerreinen zal gekeken worden waar deze binnen Almere ingepast kunnen worden, voor logistieke bedrijvigheid zal in overleg met de regio gekeken worden waar de vraag kan landen en op welke wijze clustering kan plaatsvinden. De raad zal hierover separaat geïnformeerd worden.

Kantoren: onveranderd beeld

In Almere is de behoefte aan nieuwbouw kantoorruimte al enkele jaren zeer laag te noemen. De vraag wordt met de bestaande kantorenvoorraad kennelijk afdoende bediend. Dat blijkt ook uit de dalende trend van het aanbodniveau van kantoorruimte in Almere (vanaf 200 m²) die zich ook in 2022 heeft voortgezet. Aan het einde van het jaar werd in totaal circa 98.800 m² kantoorruimte aangeboden. Dat is 6% minder dan een jaar eerder. De verdringing van kantoren vanuit Amsterdam, als gevolg van grootschalige transformatie van kantoorgebouwen, heeft nog niet geleid tot een grotere marktbehoefte aan kantoren in Almere. Dit betekent dat de kantorenmarkt in Almere zeer lokaal is en vooral voor de eigen lokale behoefte in aanbod voorzien hoeft te worden.

In de lopende grondexploitaties is een kleine 14.000 m² bvo kantoorruimte opgenomen, waarvan 10.000 m² in plangebied Duin. Hiervoor zijn harde leveringsafspraken met Amvest gemaakt. Het afzetrisico van de kantoren in het MPGA is dan ook vrijwel nul.

Voorzieningen volgen bevolkingsontwikkeling

In 2022 is een aantal bevolkingsvolgende voorzieningen opgeleverd. Zo is in Almere Poort in de wijk Muiderduin basisschool De Zeeraket opgeleverd en is een uitbreiding van de tijdelijke onderwijshuisvesting aan de Marie Curielaan in Nobelhorst gerealiseerd. Verder is er een aantal sportvoorzieningen in de openbare ruimte aangelegd, uitgebreid en/of gewijzigd. In het MPGA zijn de voorzieningen die nodig worden naarmate de bevolking in omvang groeit en waar een wettelijke taak ligt bij de gemeente reeds opgenomen. Op dit moment werken wij aan de hand van een bestuursopdracht aan de uitwerking van een beleidskader voor bevolkingsvolgende (maatschappelijke) voorzieningen. Mocht dit leiden tot een wijziging in de ruimtebehoefte voor deze voorzieningen dan wordt dit verwerkt in het volgende MPGA.

Detailhandel

In het MPGA is een beperkt volume detailhandel en horeca opgenomen, dat gedurende 2022 niet is veranderd. Dit programma is vooral te vinden in Stadstuinen/stadsdeelcentrum Poort, Kustzone Poort/Duin, Nobelhorst en Centrum Buiten. Eerder is mede op basis van marktonderzoek het programma in Stadstuinen en Centrum Buiten naar beneden bijgesteld. Ook is besloten de ruimte voor detailhandel in Homeruskwartier en de Kustzone Poort te beperken om zo voldoende marktruimte te behouden voor detailhandel in het toekomstige stadsdeelcentrum Poort. De in 2020 vastgestelde detailhandelsvisie vormt het kader waaraan plannen voor detailhandel en horeca worden getoetst.

Algeheel beeld grondbedrijf

Het jaar 2022 stond in het teken van twee belangrijke externe gebeurtenissen. Het eerst halfjaar stond in het teken van het Didam-arrest, dat geleid heeft tot een fundamentele herijking van het gronduitgifteproces. De tweede helft van het jaar liet een kentering zien op de woningmarkt, met teruglopende vraag naar nieuwbouwwoningen en dalende woningprijzen. Beide gebeurtenissen hebben in 2022 invloed gehad op de

grondverkoop van kavels voor woningbouw en bedrijfshuisvesting. De impact voor 2023 en verder is met name voor de woningbouw groot.

Wat in 2022 ook een merkbare invloed heeft gehad op de voortgang van de projecten is de toenemende schaarste aan arbeidskrachten in de hele ontwikkelingsketen. Ook dat is veelal een externe factor waar we als gemeente moeilijk op kunnen sturen. Het leidt er bijvoorbeeld toe dat netbeheerders de benodigde aansluitingen met veel vertraging realiseren, waardoor vertraging is opgelopen bij de levering van bouwrijpe kavels voor met name woningbouw.

Ondanks deze uitdagende omgeving heeft het grondbedrijf een bevredigend productiejaar achter de rug. In 2022 werden kavels voor 1.283 woningen en circa 23 hectare bedrijventerrein verkocht, alsmede een bescheiden omvang aan bouw kavels voor overige bestemmingen. De resultaatafdracht van het grondbedrijf aan de algemene dienst over het jaar 2022 bedraagt € 35,9 miljoen. Dit is de som van diverse componenten: de winstneming van het gedurende 2022 gerealiseerde resultaat bij grondexploitaties, de afsluiting van enkele grondexploitaties, en de vrijval van een aantal reserves en voorzieningen.

De omgeving waarin het grondbedrijf zich bevindt, lijkt wel steeds complexer. De oorlog in Oekraïne duurt voort, wat in 2022 heeft geleid tot zeer hoge inflatie, die vooralsnog hardnekkig lijkt. Als reactie is de rente flink opgelopen. Dat vertaalt zich in stijgende financieringskosten voor beleggers en particuliere huizenkopers, waardoor de vraag naar woningen daalt en de woningprijzen eveneens dalen. Met name voor nieuwbouw is sprake van een forse vraaguitval, omdat de algehele verwachting is dat de rente verder zal stijgen en de daling van de woningprijzen ook nog doorgaat.

Door de inflatie stijgen de bouwkosten. Dat merken we in de grondprijzen, want het is een belangrijk onderdeel van de residuele grondprijsberekening. We zien het ook aan de kostenkant van de grondexploitaties, waar de investeringsramingen oplopen. Onze grondexploitaties laten nog steeds een hoog potentieel resultaat zien, maar dat is minder groot dan vorig jaar. Het risicoprofiel van de grondexploitaties is daarbij sterk toegenomen.

Voor de woningmarkt zijn de verwachtingen somber. De economie lijkt echter nog goed te draaien en de afzet van bedrijventerreinen verloopt voorspoedig. Of en op welk moment een economische crisis optreedt, en wat vervolgens de effecten op de vastgoedmarkten en daarmee op de resultaten van het grondbedrijf zullen zijn, is moeilijk te voorspellen. Daarom wordt door middel van scenario's inzichtelijk gemaakt wat het mogelijke financiële effect van een economische crisis is, en in welke mate die effecten binnen het weerstandsvermogen van het grondbedrijf kunnen worden opgevangen.

Ontwikkeling van de boekwaarde gedurende 2022

De boekwaarde van het grondbedrijf bestaat uit de in het verleden gemaakte kosten van onder andere verwerving, bouwrijp maken en planontwikkelingskosten. Deze kosten moeten, naast de nog te maken kosten, de komende jaren worden terugverdiend met de opbrengsten uit gronduitgifte. Een positieve boekwaarde betekent dat in de lopende grondexploitaties tot nu toe per saldo meer geld is uitgegeven dan is binnengekomen. Dat is op zich een logisch beeld bij gebiedsontwikkelingen: de kost gaat voor de baat uit. Maar het geld moet wel worden terugverdiend, en om die reden is de ontwikkeling van de boekwaarde van belang. In de onderstaande tabel is de ontwikkeling van de boekwaarde gedurende 2022 weergegeven.

bedragen x € 1 miljoen

	bouwgrond in exploitatie (GREX)	gronden niet in exploitatie (MVA)	totaal grondbedrijf
bruto boekwaarde ultimo 2021	256	193	449
overboeking boekwaarde Olympuspark	12	-12	0
bruto boekwaarde ultimo 2021	268	181	449
gerealiseerde opbrengsten 2022	-151	-1	-152
gerealiseerde kosten 2022	114	9	123
<i>subtotaal bruto boekwaarde ultimo 2022</i>	<i>231</i>	<i>189</i>	<i>420</i>
winstneming & afsluitingen 2022	11	0	11
mutatie grex - MVA	30	-30	0
bruto boekwaarde ultimo 2022	272	159	431
verliesvoorzieningen (inclusief Floriade)	-83	-96	-179
netto boekwaarde ultimo 2022	189	63	252

De boekwaarde is opgebouwd uit gronden in exploitatie (de grondexploitaties) en gronden die niet in exploitatie zijn (de materiële vaste activa of MVA). In de rechter kolom wordt het totaal weergegeven.

In 2022 is voor € 152 miljoen aan opbrengsten gerealiseerd en is voor € 123 miljoen aan kosten gemaakt. Hierdoor is de totale bruto boekwaarde met € 28 miljoen gedaald van € 449 miljoen naar een bedrag van € 420 miljoen. De gerealiseerde winst en afsluitingen over het jaar 2022 van € 11 miljoen wordt boekhoudkundig als kosten toegevoegd aan de boekwaarde, waardoor deze weer toeneemt tot € 433 miljoen. We zijn in 2022 dus in staat geweest een klein deel van de boekwaarde terug te verdienen.

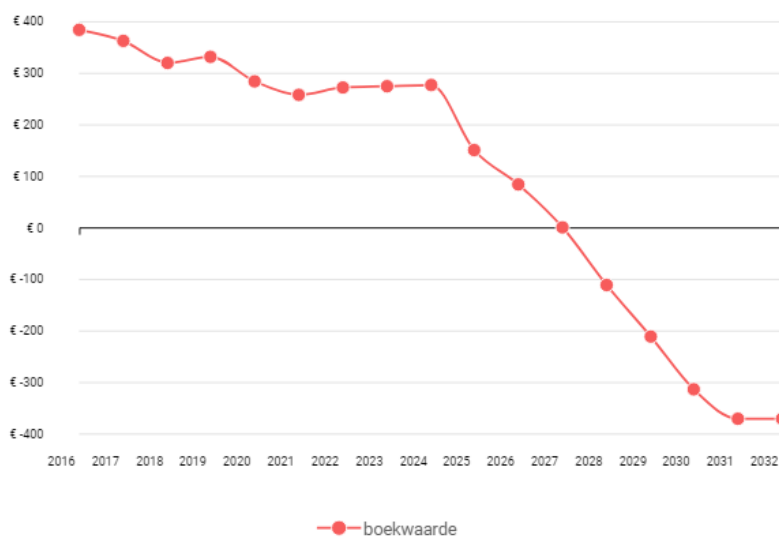
De totale voorzieningen voor verliesgevende grondexploitaties en MVA-gronden bedragen € 179 miljoen, waardoor de netto boekwaarde van het grondbedrijf ultimo 2022 € 252 miljoen bedraagt. Dit was ultimo 2021 nog € 273 miljoen.

Ontwikkeling bruto boekwaarde gronden in exploitatie 2016-2032

In de grafiek hiernaast is de ontwikkeling van de bruto boekwaarde van de grondexploitaties (exclusief MVA) in de afgelopen jaren weergegeven. Tot en met 2022 betreft dit de realisatie, en vanaf 2023 de verwachting op basis van het MPG 2023. Een positieve boekwaarde betekent dat we meer kosten dan opbrengsten hebben gemaakt, en dus een "schuld" hebben aan de Algemene Dienst. Een negatieve boekwaarde betekent dat we juist meer hebben verdiend dan uitgegeven.

Boekwaarde ontwikkeling 2016-2032

bedragen x € 1 miljoen

De afgelopen zes jaar zijn de gerealiseerde opbrengsten steeds hoger geweest dan de gemaakte kosten. Hierdoor is de totale boekwaarde van de lopende grondexploitaties afgenomen van € 383 miljoen in 2016 naar € 256 miljoen in 2021. In 2022 neemt de boekwaarde van de bouwgrond in exploitatie licht toe naar € 272 miljoen. Dit komt door de overboeking van de boekwaarde vanuit MVA gronden (Stichtsekant, Overgooi, De Vaart IV/VI en Olympuspark) van € 41 miljoen. We hebben eind 2022 dus per saldo meer gronden in exploitatie dan begin 2022.

Voor 2023 en 2024 verwachten we, door de voorzichtige raming van de afzet van woningbouwkavels, een ongeveer gelijkblijvende boekwaarde. Daarna voorzien we jaarlijks weer een daling van de boekwaarde. We verdienen dan dus weer meer aan grondopbrengsten dan we uitgeven aan plankosten en kosten voor bouw- en

woonrijp maken. Dat betekent minder financieel risico, omdat de in het verleden gemaakte investeringen voor een steeds groter deel al zijn terugverdiend.

Op basis van de verwachte fasering van kosten en opbrengsten in het MPGA zullen begin 2027 alle investeringen in de lopende grondexploitaties zijn terugverdiend. De boekwaarde is dan per saldo nul. Dat betekent dat de gerealiseerde opbrengsten even hoog zijn als de gerealiseerde kosten. Daarna gaat de boekwaarde verder omlaag en uiteindelijk komen we op een eindsaldo van € 375 miljoen (negatief). Dit is een normaal beeld bij grondexploitaties. Doordat er altijd sprake is van voorinvesteringen (aankoop en bouwrijp maken) begint de boekwaarde altijd positief (meer kosten dan opbrengsten), en wordt die gaandeweg de uitvoering van een grondexploitatie steeds lager.

Een negatieve boekwaarde wil zeggen dat er per saldo meer opbrengsten zijn gemaakt en worden verwacht dan er kosten zijn gemaakt en worden verwacht. Wanneer in 2032 alle lopende grondexploitaties zijn afgerond, verwachten we dus dat bedrag als totale winst te hebben gemaakt (mits de risico's zich niet hebben voorgedaan). Boekhoudkundig werkt het iets anders, omdat we gedurende de looptijd van grondexploitaties al winst nemen, en die wordt dan bijgeschreven bij de boekwaarde.

De werkelijkheid is complexer, want we openen steeds nieuwe grondexploitaties. Wanneer we dat doen – zo wordt gewerkt aan onder andere Twentsekant en de Oostkavels – neemt de boekwaarde weer toe doordat we investeren in planvorming en bouwrijp maken. Die nieuwe grondexploitaties leveren op termijn ook weer opbrengsten uit gronduitgiftes op. Dat zit logischerwijze nog niet verwerkt in bovenstaande projectie, die alleen uitgaat van de ultimo 2022 actieve grondexploitaties.

Realisatie 2022

In deze paragraaf worden de verschillen tussen de begrote cijfers van de jaarschijf 2022 uit het MPGA 2022 en de werkelijk gerealiseerde cijfers weergegeven en toegelicht.

Programmatisch resultaat 2022

De begrote en de werkelijk gerealiseerde aantallen voor diverse programma's worden in onderstaande tabel weergegeven.

bedragen x € 1 miljoen

	MPGA 2022 (ambitie)	realisatie 2022	verschil
woningen (aantal)	1.546	1.289	-257
bedrijventerreinen (hectare)	16	23	7
kantoor (m ² bvo)	20.000	20.000	0
voorzieningen (m ²)	42.954	38.515	-4.439

In 2022 is vanuit actieve grondexploitaties van de Gemeente Almere voor 1.283 woningen grond verkocht, dit ligt 263 woningen onder de verwachting voor 2022 uit het MPGA 2022. De belangrijkste oorzaak hiervan is het niet tijdig kunnen leveren van bouwrijpe gronden door schaarste aan personele capaciteit in de ontwikkelingsketen en moeilijke onderhandelingen door de kentering van de woningmarkt. De vertragingen bedragen veelal enkele maanden, maar in sommige gevallen valt een gronduitgifte daardoor net over het jaar heen. Dat gold in 2022 bijvoorbeeld voor de grondexploitaties Cascadepark West (150 woningen) en Nobelhorst (175 woningen). In het MPGA 2022 was sprake van een ambitieuze doelstelling ten aanzien van woningbouw, die we in het afgelopen jaar voor meer dan 80% hebben gerealiseerd.

Voor bedrijventerreinen is 2022 een zeer goed jaar geweest. Ondanks het Didam-arrest, dat vertragend werkte op het gronduitgifteproces, is 23 hectare grond verkocht. Dit is afgerond 7 hectare hoger dan de begroting zoals in het MPGA 2022 was opgenomen. De gronduitgifte van 23 hectare betekent naast hogere grondopbrengsten ook de realisatie van circa 1.625 extra arbeidsplaatsen voor Almere. De meeste gronduitgifte hebben plaatsgevonden bij Sallandsekant en Stichtsekant.

De gronduitgifte voor kantoren en voorzieningen ligt grotendeels in lijn met de verwachting.

Financieel resultaat bouwgrond in exploitatie 2022

In de onderstaande tabel zijn het financiële resultaat van 2022 en de belangrijkste afwijkingen ten opzichte van de verwachting uit het MPGA 2022 weergegeven. Door verschuivingen tussen de actieve grondexploitaties en de MVA-gronden bij Overgooi, Stichtsekanal en de Vaart IV/VI, zijn de begrote cijfers (MPGA 2022) en gerealiseerde cijfers niet direct te vergelijken. Daarom zijn in onderstaande tabel de gedurende 2022 in exploitatie genomen MVA-gronden nog apart vermeld.

bedragen x € 1 miljoen

kosten	begroot	realisatie	MVA	opbrengsten	begroot	realisatie	MVA
	jaarschijf	jaarschijf			jaarschijf	jaarschijf	
	2022	2022			2022	2022	
		excl MVA			excl MVA		
verwerving	47	50	17	grondverkopen	152	147	1
investeringen	66	35	2	overige opbrengsten	5	3	2
plankosten	20	18	2				
overige kosten	5	7					
rente	4	4	12				
<i>subtotaal</i>	<i>142</i>	<i>114</i>	<i>33</i>				
winstneming		-3					
afsluitingen		14					
totale kosten	142	125	33	totale opbrengsten	157	150	3

Verwerving

In 2022 is voor circa 50 miljoen grond verworven voor de ontwikkeling van Nobelhorst. De grondverwerving valt hoger uit dan de begroting en wordt veroorzaakt door een hoge prijsstijging over het jaar 2022. Een deel van die verwerving heeft betrekking op de MVA-gronden Twentsekanal.

Investeringen

De totale investeringen in 2022 voor bouw- en woonrijp maken zijn uitgekomen op € 35 miljoen. De investeringen liggen € 31 miljoen lager dan begroot. Dat komt voornamelijk doordat onze investeringsplanning te ambitieus was. Voor circa € 40 miljoen aan investeringen is in 2022 wel voorbereid en verplicht, maar nog niet gerealiseerd en daarmee doorgeschoven naar 2023. We zien dat door de jaren heen het investeringsvolume is gegroeid. Dat is ook nodig, want de planning voor met name woningbouw en bedrijventerreinen gaat uit van flinke groei van de gronduitgifte. Als we de grond niet tijdig bouwrijp kunnen maken, kunnen we die grond ook niet verkopen en behalen we onze doelstellingen niet. De krapte op de arbeidsmarkt maakt het daarbij steeds lastiger onze ambitieuze investeringsramingen te halen. We sturen er scherp op dat we altijd voldoende investeringen realiseren om onze bouwdoelstellingen te kunnen halen.

Plankosten

Deze post bestaat uit planontwikkelingskosten en kosten voor voorbereiding, toezicht en uitvoering. Op totaalniveau zijn de gerealiseerde plankosten conform de begroting gerealiseerd.

Overige kosten

De overige kosten zijn circa € 2 miljoen hoger dan begroot. Ten opzichte van de begroting vallen twee zaken op. Ten eerste zijn veel kosten gemaakt voor onderzoek naar onontdekte ontplofbare oorlogsresten. Deze kostenpost bedroeg in totaal circa € 3 miljoen, waarvan we een groot deel voor vergoeding door het Rijk in aanmerking komt. Ten tweede valt, doordat het investeringsvolume lager was dan begroot, de post niet-verrekenbare btw lager uit.

Rentekosten

De rentekosten bedroegen in 2022 € 4 miljoen en dit is conform de begroting. Het begrote rentepercentage was 1,50% en de werkelijke rente kwam uit op 1,62%. Het bedrag aan hogere werkelijke rente wordt gecompenseerd door ontvangen boeterente uit een aantal koopovereenkomsten.

Winstneming en afsluitingen

Over 2022 wordt per saldo circa € 3 miljoen eerder genomen winst teruggeboekt naar de grondexploitaties. Dat komt door de verplichte boekhoudregels over winstberekening. Verderop bij de behandeling van het weerstandsvermogen wordt dit nader toegelicht. Verder zijn er in 2022 drie grondexploitaties en diverse projecten in de openbare gebieden afgesloten. Per saldo levert de afsluiting een positief saldo op van € 14 miljoen.

Grondverkoppen

De totale grondverkoopopbrengsten zijn in 2022 € 5 miljoen lager dan begroot. In de tabel hieronder zijn de cijfers per bestemming weergegeven.

bedragen x € 1 miljoen

grondverkoppen	MPGA 2022	realisatie	verschillen
	jaarschijf 2022	jaarschijf 2022	
woningbouw	112	90	-22
bedrijventerreinen	26	43	17
kantoren	5	5	0
voorzieningen	9	9	0
totaal	152	147	-5

Bij woningbouw zijn de grondverkoppen € 22 miljoen lager dan begroot. In de tabel hieronder zijn de grondverkoppen woningbouw per stadsdeel uiteengezet.

bedragen x € 1 miljoen

grondverkoppen woningbouw	MPGA 2022	realisatie	verschillen
	jaarschijf 2022	jaarschijf 2022	
Haven	6	7	1
Stad	8	2	-6
Buiten	0	1	1
Hout	51	41	-10
Poort	47	39	-8
totaal	112	90	-22

De lagere opbrengst van stadsdeel Stad is toe te schrijven aan de vertraging bij Hortus. Door de onderhandelingen over de uitbreiding van de wijk is de gronduitgifte tijdelijk stilgelegd. De grondafname-tranche wordt naar 2023 verschoven. De lagere opbrengst bij stadsdeel Hout zit voornamelijk bij Nobelhorst en is grotendeels veroorzaakt door het niet tijdig kunnen leveren van de bouwgrond in verband met de zeer lange planningstermijn van de nutsbedrijven. Bij Poort ligt de vertraging van gronduitgifte vooral bij Cascadepark West en Stadstuinen en is toe te schrijven aan lange onderhandelingen met marktpartijen als gevolg van het inzakken van de woningmarkt.

Bij de bedrijventerreinen ligt de grondverkoop circa € 17 miljoen hoger dan begroot. Zowel bij Stichtsekant als bij Sallandsekant was sprake van versnelling van de gronduitgifte. De gesprekken met bedrijven en grondreserveringen verlopen nog steeds goed, waardoor de verwachtingen voor 2023 en daarna positief zijn.

In 2022 zijn de grondopbrengsten van kantoren en voorzieningen conform de begroting gerealiseerd.

Overige opbrengsten

De gerealiseerde overige opbrengsten zijn € 2 miljoen lager dan begroot. De belangrijkste opbrengstsoorten betreffen ontvangen bijdragen uit de door marktpartijen betaalde afkoopsommen voor parkeren in de openbare ruimte, betaalde reserveringsvergoedingen, betaalde bijdragen uit huisaansluitingen en nabetalen van projectontwikkelaars door hogere gerealiseerde verkoopprijzen. Doordat de gronduitgifte voor woningbouw achterbleef komen dit soort opbrengsten ook later binnen.

Actualisatie grondexploitaties (MPGA2023) en relevante ontwikkelingen

Actualisatie grondexploitaties

Het MPGA 2023 is een belangrijk document dat gelijktijdig met de programmarekening 2022 van de gemeente opgesteld is. Het beschrijft dan ook de situatie per eind 2022. De boekwaardes zijn bijgewerkt tot en met 31-12-2022. De grondexploitatiebegrotingen zijn geactualiseerd met prijspeil 01-01-2023. Bij de actualisatie zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

Grondopbrengsten

De raming van de grondopbrengsten worden marktconform in de grondexploitatie opgenomen. De marktconforme prijzen zijn afgeleid van de meeste recente transacties en residueel berekend (verwachte verkoopprijs woning minus stichtingskosten). In 2022 was sprake van een trendbreuk in de woningmarkt. In de eerste helft van het jaar stegen de woningprijzen nog, maar vanaf de tweede helft van het jaar daalden die. Per saldo waren de woningprijzen eind 2022 ongeveer even hoog als eind 2021.

Dat is een belangrijk uitgangspunt voor de grondprijzen voor het MPGA 2023. Daardoor liggen de begrote residuele grondprijzen hierin over het algemeen op vergelijkbaar niveau als bij het MPGA 2022, correcties voor gestegen bouwkosten daargelaten.

De verwachtingen voor de woningmarkt zijn echter dat de huizenprijzen in 2023 en 2024 verder zullen dalen. Ook de ontwikkeling van de bouwkosten is onzeker, maar de verwachting is dat de hoge inflatie nog doorwerkt. Die marktontwikkelingen en de daaruit voortvloeiende gevolgen voor de grondprijzen zijn bij de peildatum van dit MPGA nog onzeker. Daarom wordt dit niet in de ramingen van de projecten zelf verwerkt, maar in het projectmarktrisico.

Projectmarktrisico

In de grondexploitatie worden de grondopbrengsten marktconform geraamd voor de volledige looptijd, op basis van de actuele residuele grondprijzen. Het is niet toegestaan een verwachte toekomstige grondwaardedaling (of stijging) al in de ramingen te verwerken. Wel staan de boekhoudregels toe dat we hiervoor een specifiek risico berekenen: het projectmarktrisico.

Het projectmarktrisico is berekend uitsluitend voor marktwohnungen (projectmatig woningbouw en particulier opdrachtgeverschap). Marktwohnungen die al onder contract zijn, sociale woningbouw, bedrijven en voorzieningen zijn hierbij buiten beschouwing gelaten omdat ze minder gevoelig zijn voor de marktontwikkelingen.

Bij de berekening van het risico worden de volgende parameters gehanteerd. De vrij op naam-prijzen daalt met 3,8% in 2023 en 2,6% in 2024. Dit zijn de gemiddelde percentages die door de banken en externe adviseurs worden ingeschat. Voor de bouwkosten geldt een stijging van 4,3% in 2023 en 3,3% in 2024. Wanneer we dit doorrekenen in de residuele grondprijzen voor de woningkavels die we nog moeten afzetten, komen we op veel lagere grondopbrengsten dan in de basisraming van MPGA 2023. Dat verschil is het projectmarktrisico. Het projectmarktrisico bedraagt totaal € 194 miljoen en heeft betrekking op de grondexploitaties Kustzone Haven, Overgooi, Noorderplassen, Nobelhorst, Vogelhorst, Duin en Stadstuinen.

Investerings (bouw-en woonrijp maken)

De raming van de civiele investeringen worden gebaseerd op de recente aanbestedingen in de markt. Het grootste deel van de ramingen is onderbouwd door de kostenramingen die zijn opgesteld door het gemeentelijk ingenieursbureau. Voor investeringen die verder weg liggen in de tijd wordt gewerkt met kengetallen. Door de schaarste zijn de prijzen in de Grond- Weg- en Waterbouw (GWW) sector vanaf 2021 flink gestegen. Doordat dit in het MPGA 2022 was voorzien, bleven de aanbestedingen gedurende 2022 net binnen de budgetten.

De verwachtingen is dat de prijzen in de GWW-sector zullen blijven stijgen in 2023 en 2024. De ramingen voor de nog te realiseren civiele investeringen zijn daarom geactualiseerd. Voor de uitgaven en de aanbesteding in het jaar 2023 worden de investeringsbudgetten opgehoogd met 15%. Voor de aanbestedingen vanaf 2024 hebben we de budgetten opgehoogd met 8%. Dit leidt tot een nominale toename van de investeringskosten van ongeveer € 40 miljoen ten opzichte van het MPGA 2022.

Plankosten

Almere hanteert sinds lange tijd de plankosten-scan (afgeleid van de landelijke methodiek) om de ramingen van de plankosten voor grondexploitaties te maken. De raming van de plankosten is geactualiseerd. Dit leidt tot een toename van de begrote plankosten van circa € 17 miljoen. Deze toename is deels toe te schrijven aan de langere fasering van de grondexploitaties door daling van jaarlijkse afzet vanwege verslechterende marktomstandigheden, en deels aan een stijging van de uurtarieven.

Nieuwe grondexploitatie

In 2022 is de nieuwe grondexploitatie Olympuspark vastgesteld. Deze vastgestelde grondexploitatie is nu in het MPGA 2023 opgenomen. Het exploitatiegebied ligt in Almere Poort en omvat circa 187.000 m² aan diverse maatschappelijke en commerciële voorzieningen. De grondexploitatie heeft een negatieve eindwaarde (verlies) van € 15 miljoen. Dat was echter gedeels volgens verwachting en daar waren al voorzieningen voor gevormd. Per saldo heeft dat dus geen negatief effect, al leidt het tot enkele boekhoudkundige verschuivingen.

Verwerking financiële mutaties aangekondigd bij de Programmabegroting 2023

Bij de Programmabegroting 2023 werden diverse mutaties aangekondigd. Hiervan is in het MPGA 2023 het in exploitatie nemen van MVA gronden bij Stichtsekant, De Vaart IV/VI en Overgooi verwerkt. Het in exploitatie nemen van deze gronden leidt tot een vrijval van de voorzieningen van € 24 miljoen. Dit valt vrij in het weerstandsvermogen en is betrokken bij de resultaatafdracht over 2022 van € 35,9 miljoen. Verder zijn de onderzoekskosten (€ 3 miljoen) en de daarmee samenhangende nog te ontvangen subsidie (68% van die onderzoekskosten) voor de onontdekte ontplofbare oorlogsresten, alsmede de kosten van externe bijstand bij het verwerken van de gevolgen van het Didam-arrest en de plankosten voor het stopzetten van de ontwikkeling van Pampushout in het MPGA 2023 verwerkt.

Relevante ontwikkelingen

Netcongestie

In toenemende mate doet zich het probleem van netcongestie voor de levering van elektriciteit voor. Netcongestie betekent feitelijk dat er een tekort is aan transportcapaciteit voor de levering van elektriciteit. Dit is een gevolg van de groeiende economie, de digitalisering van de samenleving, de voortgaande bouw van nieuwe woningen en bedrijventerreinen en vooral het verduurzamen van de energievoorziening. Deze ontwikkelingen zorgen voor een explosieve vraag naar elektriciteit, waardoor het letterlijk knelt op het elektriciteitsnet. Wanneer grote stroomverbruikers als bedrijven en voorzieningen een aansluiting op het stroomnet vragen, kan dat niet altijd. Dat is de netcongestie. Op dit moment wordt er zowel op gemeentelijk als landelijk niveau diverse acties ondernemen voor deze problematiek. Er vinden forse investeringen plaats in uitbreiding van de netcapaciteit. Naar verwachting wordt het probleem echter pas rond 2027 opgelost. Gevolg is ook dat het zeer druk is bij de nutsbedrijven. Een concreet gevolg is dat de nutsvoorzieningen die nodig zijn om een kavel bouwrijp op te leveren, soms met zeer veel vertraging worden gerealiseerd. Dat leidt tot vertraging in de gronduitgifte voor zowel bedrijven als woningbouw.

Stikstofproblematiek

De ontwikkeling van stikstof is nog gaande en de invloed op het gebiedsontwikkeling in Almere is nog onduidelijk. Indien het stikstofproblematiek grote gevolgen heeft voor de gebiedsontwikkelingen, zal hierover separaat worden gerapporteerd.

Riolering onder A6

Almere groeit snel. Naast de uitleggebieden komen er ook woningen bij in de bestaande stad. Onderzoek heeft uitgewezen dat de riolering ten zuiden van de A6 onvoldoende capaciteit heeft om voor alle woningen die nu in de plannen zitten (denk aan Nobelhorst, Oosterwold, Vogelhorst, Overgooi en de stedelijke vernieuwing in Haven) in adequate riolering te kunnen voorzien. Dit betekent dat er een uitbreiding van het rioolstelsel moet komen. De financiële consequenties zijn in beeld gebracht in overleg met het Waterschap en bedraagt circa € 13 miljoen. Met het Waterschap vindt nog overleg plaats over waar die kosten moeten vallen, want het rioleringsstelsel is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van gemeente en Waterschap. Het is dus nog niet duidelijk welk deel van de investering ten laste van de gemeente komt, en wanneer die investeringen vallen.

Daarom is het bedrag nog niet als kostenpost in de grondexploitaties verwerkt, maar als een risicopost in de NOGW Houw opgenomen.

Omgevingswet

De nieuwe Omgevingswet wordt per 1 januari 2024 ingevoerd. Een belangrijk onderdeel van de wet is het participatieproces. Dit betekent dat de kosten van participatie onderdeel gaan uitmaken van de kostensoortenlijst die van toepassing is op de grondexploitatie. Doordat de Omgevingswet nu nog niet geldt, zijn de kosten van participatie bij dit MPGA 2023 nog niet opgenomen in de grondexploitatie maar in het weerstandsvermogen. Het is nog onduidelijk hoe hoog deze kosten zullen uitvallen. Op basis van ervaring in het verleden zal dit circa € 0,5 miljoen tot € 1,0 miljoen per jaar zijn. Dit bedrag is nu ook opgenomen als reservering in het zachte weerstandsvermogen.

Programmering MPGA 2023

In onderstaande tabel is de verwachte gronduitgifte binnen de bestaande grondexploitaties van het MPGA weergegeven. Deze aantallen betreffen alléén de grondexploitaties. De particuliere projecten en Oosterwold komen daar nog bij.

	MPGA 2023						MPGA 2022
	totaal	2023	2024	2025	2026	2027	totaal eerste vijf jaar
woningen (aantallen)	8.484	970	731	1.420	922	1.487	5.532
bedrijven (ha)	112	11	14	18	18	17	68
kantoren (m ² bvo)	13.693			3.693			3.693
voorzieningen (m ²)	441.394	50.946	72.518	66.276	56.724	13.192	264.532

De woningaantallen fluctueren per jaar. Dat komt omdat er soms sprake is van gronduitgifte voor grote projecten in één keer. Denk bijvoorbeeld aan de diverse binnenstedelijke projecten. In alle gevallen gaat het in het MPGA om het moment van grondverkoop (moment van uitgifte). Dat ligt vaak ongeveer gelijk met de start bouw. Totdat de woningen zijn opgeleverd, duurt dan nog enige tijd.

In totaal is in de lopende grondexploitaties nog ruimte voor uitgifte van circa 8.500 kavels woningbouw, 112 hectare bedrijventerrein, alsmede een beperkt volume kantoren en de nodige voorzieningen. De lopende grondexploitaties hebben een resterende looptijd die varieert van enkele jaren tot maximaal tien jaar.

We zien dat het leeuwendeel van de verwachte afzet in de komende vijf jaar plaatsvindt. Wanneer we de periode 2023 tot en met 2027 vergelijken met wat in het MPGA 2022 stond, zien we dat de verwachte afzet lager is geworden. Dit komt door dalende markt vraag die wordt veroorzaakt door de ingezakte woningmarkt. Die grondverkoop zullen dus vertragen.

Vanaf 2028 begint het aantal te realiseren woningen te dalen, doordat de voorraad in de lopende grondexploitaties opraakt. Het is dus van belang om de komende jaren nieuwe gebieden in exploitatie te nemen om de productiecapaciteit op peil te houden. Hiervoor zijn plannen in voorbereiding (denk aan Twentsekant en Oostkavels) waarover nadere besluitvorming zal plaatsvinden.

Bij de bedrijventerreinen wordt de komende jaren een hoge jaarlijks gronduitgifte van gemiddeld 16 ha verwacht. Een groot aandeel zit op Stichtsekant, maar de verwachte uitgifte vindt plaats op alle bedrijventerreinen. Een risico is dat door de eerder beschreven netcongestie kavels niet bouwrijp kunnen worden opgeleverd, waardoor de gronduitgifte vertraagt.

Gehanteerde parameters

De nog te realiseren kosten en opbrengsten in de herziene grondexploitaties zijn geactualiseerd, rekening houdend met de kostprijs- en opbrengstontwikkeling zoals die in 2022 zijn gerealiseerd. Voor de structurele prijs- en renteontwikkeling gedurende de resterende looptijd van de grondexploitaties zijn onderstaande parameters gehanteerd. Deze waren ook in de Programmabegroting 2023 opgenomen. De rente- en disconteringsvoet zijn conform BBV-regelgeving bepaald.

	2023 – 2032	vanaf 2033
kostenstijging	2%	2%
opbrengstenontwikkeling	1,5%	0%
rente	1,5%	1,5%
disconteringsvoet	2%	2%

Gelet op de renteontwikkelingen is het mogelijk dat de rente die we als grondbedrijf hanteren, in de komende jaren gaat oplopen. Bij de Programmabegroting 2024 zal hierover meer duidelijk zijn.

Scenarioanalyses marktrisico's

Het voeren van actief grondbeleid met grondexploitaties brengt financiële risico's met zich mee. In het weerstandsvermogen van het grondbedrijf worden reserves getroffen voor deze risico's. In elke grondexploitatie wordt rekening gehouden met specifieke projectrisico's. Daarnaast worden marktrisico's en macro-economische risico's in beeld gebracht om de mogelijke financiële consequenties van tegenvallende marktontwikkelingen op de hele portefeuille aan grondexploitaties op te kunnen vangen.

In totaal zijn drie scenario's berekend, te weten: Voorzichtig, Crisis-licht, en Crisis-zwaar. De belangrijkste parameters zijn lagere afzet, lagere grondprijzen en hogere rente. Deze parameters zijn per grondexploitatie doorgerekend. In onderstaande tabel zijn de uitgangspunten en de financiële effecten per scenario weergegeven en afgezet tegen het referentiescenario uit het MPG 2023.

componenten scenario	MPGA 2023	voorzichtig scenario	crisis licht	crisis zwaar
gemiddelde afzet woningen per jaar 2023 – 2027	1.100	2023: 426 Vanaf 2024: 850	2023: 426 2024: 500 Vanaf 2025: 850	2023: 426 2024-2027: 500 Vanaf 2028: 850
gemiddelde afzet bedrijven per jaar 2023 – 2027	16 ha	7 ha	2023: 7 ha 2024 – 2025: 1 ha Vanaf 2026: 7 ha	2023: 7 ha 2024 – 2027: 1 ha Vanaf 2028: 7 ha
rente percentage (langjarig gemiddelde)	1,5%	2,0%	2,0%	2,0%
opbrengstontwikkeling	1,5%	1,0%	2023: -3% 2024: -5% 2025: 0% 2026: 2% 2027: 4% Vanaf 2028: 1,5%	2023: -5% 2024: -5% 2025: -3% 2026: 0% 2027: 3% 2028: 5% Vanaf 2029: 1,5%
kostenontwikkeling	2,0%	2,0%	2,0%	2,0%
financieel effect				
benodigde voorziening negatieve grexen en risico's	€ 65 mln.	€ 70 mln.	€ 85 mln.	€ 100 mln.
beschikbare voorziening + harde reserve in grondbedrijf	€ 117 mln.	€ 117 mln.	€ 117 mln.	€ 117 mln.
financieel effect niet afgedekt binnen grondbedrijf	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

In het *voorzichtige scenario* ligt de afzet van woningbouw kavels structureel circa 20% lager dan het referentiescenario. De opbrengststijging ligt met 1,0% lager dan in het referentiescenario, terwijl de rente met 2,0% juist hoger ligt. Op basis van deze parameters hebben de negatieve grondexploitaties en risico's een saldo van € 70 miljoen, wat € 5 miljoen hoger is dan in het referentiescenario. Dit bedrag is reeds opgenomen in de berekening van het weerstandsvermogen en daarmee al afgedekt.

In de scenario's *crisis-licht* en *crisis-zwaar* daalt de afzet van woningbouw naar 500 woningen voor één tot enkele jaren. Bij bedrijventerreinen zakt de afzet naar een niveau van slechts 1 hectare voor enkele jaren. De grondprijzen gaan eerst flink dalen en na enkele jaren vindt herstel plaats. We zien dat in beide crisis scenario's de benodigde voorziening voor negatieve grondexploitaties groter wordt. De vraag is steeds of we dat kunnen opvangen binnen de beschikbare buffers. In totaal hebben we € 117 miljoen buffer beschikbaar,

namelijk de voorziening voor de verlieslatende grondexploitaties (€ 65 miljoen) en de harde reserves binnen het weerstandsvermogen van het grondbedrijf (€ 52 miljoen).

Bij het scenario *crisis-licht* houden we rekening met een benodigde voorziening voor negatieve grondexploitaties van € 85 miljoen. In dit bedrag zijn ook extra plankosten opgenomen, omdat we ervan uit gaan dat de afbouw van personeel minder snel gaat. Daardoor vallen de plankosten hoger uit. Bij het scenario *crisis-zwaar* speelt hetzelfde, en daar bedraagt de benodigde voorziening € 100 miljoen. In beide gevallen kan dat worden opgevangen binnen de aanwezige buffer van € 117 miljoen.

De huidige marktverwachtingen voor met name woningbouw zijn ook somber. Toch blijkt uit de scenario's dat de risico's van zelfs behoorlijk grote crises binnen de kaders van het grondbedrijf kunnen worden opgevangen. Dat komt doordat voor de belangrijkste grondexploitaties met woningbouw (Kustzone Poort, Stadstuinen, Nobelhorst) nog steeds een hoog positief resultaat wordt verwacht. We hebben dus een flinke buffer voor tegenvallers.

De effecten op het weerstandsvermogen

Onderstaande tabel laat de ontwikkeling van het beschikbaar vermogen van het grondbedrijf per 31 december 2022 zien. In het MPG 2023 is een volledige onderbouwing op grondexploitatie niveau te vinden.

bedragen x € 1 miljoen

	PB23	PR22
reeds gerealiseerd vermogen/harde reserve (vrije ruimte)	24,0	35,9
op termijn beschikbaar vermogen/zachte reserve	158,6	44,7
totaal beschikbaar vermogen (Hard + Zacht)	182,6	80,6

Op basis van de huidige uitgangspunten en verwachtingen komt het saldo van het harde vermogen (de vrij beschikbare reserve) uit op € 36 miljoen. Dat is tevens de afdracht die het grondbedrijf over 2022 aan de algemene dienst kan doen.

Het zachte vermogen (de potentiële winst in de komende jaren) komt uit op € 45 miljoen. Dat is flink lager dan bij de Programmabegroting 2023 werd verwacht. Dit komt enerzijds doordat de huidige actualisatie van de grondexploitaties in het MPG 2023 een negatief effect heeft. Maar ook vooral doordat de risico's nu veel hoger worden ingeschat. Dat komt door de verslechterde situatie op de woningmarkt. Die risico's zitten nu in de cijfers. Zelfs als alle risico's optreden, kunnen we per saldo dus nog een positief resultaat verwachten op de lopende gebiedsontwikkelingen.

De financiële effecten op het weerstandsvermogen van het grondbedrijf zijn exclusief de mutaties in het resultaat en de risico's van de grondexploitatie Hortus. Deze worden in de paragraaf Floriade verantwoord. Onze intentie is om vanaf de Programmabegroting 2024 de grondexploitatie Hortus volledig binnen het Grondbedrijf te verwerken.

Gerealiseerd vermogen / harde reserve

In de onderstaande tabel is de stand van de reserve weerstandsvermogen weergegeven, inclusief de benodigde reserveringen en bestemmingen. Daarbij zijn de resultaten (Programmarekening 2022) afgezet tegen de eerder afgegeven prognoses (Programmabegroting 2023).

Onder de tabel worden de belangrijkste mutaties toegelicht.

bedragen x € 1 miljoen

	PB 23	PR 22
stand 31-12-2021	88,4	88,4
afdracht programmarekening 2021	-17,0	-17,0
tussentijdse winstneming 2022	25,7	-2,9
mutaties voorzieningen negatieve grondexploitaties	-11,9	-19,1
mutaties voorziening MVA-gronden	24,4	31,9
afsluiting grondexploitatie	0,0	13,8
<i>subtotaal stand reserve 31-12-2022</i>	<i>109,6</i>	<i>95,1</i>
eerder vastgestelde bestemmingen	-72,5	-46,3
reservering voor marktrisico's en macro economische risico's	-5,6	-5,5
reservering voor specifieke risico's negatieve grondexploitaties	-7,4	-7,4
kosten participatie 2023	0,0	-1,0
bijdrage programma Groen/Blauw	0,0	1,0
vrij beschikbaar en af te dragen aan concern	24,1	35,9

Afdracht programmarekening 2021

Bij de Programmabegroting 2023 is besloten tot een afdracht van € 17 miljoen aan het meerjarenperspectief van de gemeente. Dit betreft de vrij beschikbare ruimte in het harde weerstandsvermogen bij de Programmarekening 2021.

Tussentijdse winstneming 2022

De winstneming voor het jaar 2022 vindt plaats conform de door de BBV vastgestelde systematiek. Dat is naar rato van de voortgang van de projecten. Over 2022 is sprake van een terugboeking naar de grondexploitaties van de eerder genomen winsten van circa € 3 miljoen. De winst is circa € 29 miljoen lager dan was berekend bij de Programmabegroting 2023. Dat komt doordat het risicoprofiel van de grondexploitatie sterk is toegenomen. Volgens de BBV regels dient het risicoprofiel te worden betrokken bij de berekening van het complexresultaat. Daardoor is het complexresultaat van veel grondexploitaties gedaald. Door deze daling zien we bij een aantal grondexploitaties dat er sprake is van te veel winstuitname in het verleden. Dit betekent dat we eerder uitgekeerde winst moeten terugboeken naar de grondexploitaties.

Mutaties voorzieningen negatieve grondexploitaties

De totale voorziening van de negatieve grondexploitaties is ten opzichte van de Programmarekening 2021 gestegen met € 19 miljoen (begroot: € 12 miljoen). De mutaties zijn:

- De voorziening bij Almere Buiten Centrum is afgenomen door lager benodigd investeringsbudget.
- Bij Europa kwartier West is de voorziening toegenomen door een hogere opbrengstraming.
- Bij Hogekant en Lagekant neemt de voorziening toe door de recente prijsstijging van de civieltechnische kosten op de markt.
- Bij de Vaart IV/VI valt de voorziening vrij doordat het grondexploitatiesaldo positief is geworden na het in exploitatie nemen van de MVA gronden. De opbrengstramingen zijn hoger dan de kostenramingen en de ingebrachte boekwaarde.
- De grondexploitatie Olympuspark is nieuw toegevoegd aan de grondexploitatieportefeuille. Deze grondexploitatie heeft een verlieslatend resultaat van €15 miljoen waarvoor een voorziening dient te worden getroffen. De voorziening is gedeeltelijk gedekt door de vrijval van de voorziening bij de MVA-gronden en de eerder hiervoor gevormde reserve.
- Ten slotte zijn 7 nieuwe deelexploitaties binnen de Openbare gebieden en Verspreide percelen opgenomen met negatieve saldi.

In onderstaande tabel worden de ontwikkelingen per voorziening (op eindwaarde) weergegeven.

bedragen x € 1 miljoen

grondexploitaties	PR 2021	PR 2022
Almere Buiten Centrum	2,0	1,3
Europa kwartier West	10,6	12,8
Cascadepark West	8,7	9,1
Hogekant	11,8	12,8
Lagekant	5,8	6,4
De Vaart IV/VI	2,3	0,0
Olympuspark	0,0	15,2
Verspreide percelen / Openbare gebieden	4,7	7,4
totaal MPGA	45,9	65,0
Olympuspark	17,0	18,0
totaal voorzieningen onderhanden werk	62,9	83,0

Mutaties voorziening MVA gronden

Wanneer binnen redelijke termijn een gebiedsontwikkeling mag worden verwacht, mogen we de MVA-gronden op actuele waarde waarderen. Maar we moeten de MVA-gronden op de veel lagere landbouwwaarde waarderen als er binnen redelijke termijn geen ontwikkeling zal plaatsvinden. Omdat de landbouwwaarde lager is dan de verwervingsprijs passen wij in dat geval via een voorziening een waardevermindering toe. Deze verliesvoorziening voor MVA-gronden is ten opzicht van Programmarekening 2021 afgenomen met € 32 miljoen. De belangrijkste mutatie betreft het in exploitatie nemen van gronden bij Overgooi, Stichtsekant, de Vaart IV/VI en Olympuspark. In totaal leidt dit tot een vrijval van de voorziening van circa € 24 miljoen. Bij Twentsekant zijn gronden verworven. Omdat het gebied nog geen actieve grondexploitatie heeft en dus in de MVA zit, wordt de voorziening waardecorrectie € 7 miljoen hoger. Eerder is in het weerstandsvermogen al een reserve gevormd om deze waardecorrectie financieel te dekken.

Voor de gebieden Overgooi, Twentsekant en De Vaart IV/VI zijn nieuwe taxaties uitgevoerd. De nieuwe waarde is hoger, waardoor de voorziening voor € 15 miljoen is vrijgevallen.

bedragen x € 1 miljoen

voorzieningen MVA gronden landbouwwaarde	PR 2021	PR 2022
Overgooi	44,6	32,1
Stichtsekant	9,1	0,0
Twentsekant	35,4	38,3
De Vaart IV/VI	6,1	0,7
Nobelhorst	1,3	1,3
Olympuspark	7,8	0,0
Pampushout II	8,5	8,5
OG Hout (Ecuadorp)	0,1	0,1
totaal	112,9	81,0

Afsluiting grondexploitatie

Bij deze jaarrekening worden drie grondexploitaties afgesloten: Sallandsekant, Highnote en Stripheldenbuurt. Dit levert een positief saldo op van € 13 miljoen. Daarnaast zijn er binnen de grondexploitatie Openbare Gebieden een aantal deelexploitaties afgesloten, te weten kerk Youri Egorovweg, Esplanade, Jumbo Almere Haven, CAH Floriade en De Vaart I/II/III. Deze afsluitingen leiden tot een positief resultaat van circa € 1 miljoen.

Eerder vastgestelde bestemmingen

In het weerstandsvermogen staan bestemmingen voor verplichtingen van het grondbedrijf die niet in de grondexploitaties kunnen worden verwerkt. De specificatie van deze € 47 miljoen is als volgt:

bedragen x € 1 miljoen

Eerder vastgestelde bestemmingen	PB 2023	PR 2022
Reservering gerealiseerde winst ten behoeve van verschil raads kader winstneming en BBV	-56,8	-39,2
Reservering voor risico onrendabel parkeren stadsdeel Poort	-2,8	-2,8
Informatiecentrum Poort	-0,5	-0,5
Stelpost parkmanagement Lagekant	-0,4	-0,4
Dumping, afval en tijdelijk maatregelen	-0,6	-0,4
Reservering afwaardering gronden Twentsekant	-5,6	0,0
Reservering overaanbod specifieke bedrijventerrein	-5,5	-2,8
Overige	-0,3	-0,2
totaal eerder vastgestelde bestemmingen	-72,5	-46,3

De belangrijke mutaties zijn:

Reservering gerealiseerde winst

Op basis van het huidige raads kader ten aanzien van winstneming wordt niet alle winst uit de grondexploitaties die conform de BBV genomen mag worden, daadwerkelijk uitgekeerd. Pas wanneer meer dan 50% van de opbrengsten in een grex zijn gerealiseerd, wordt daadwerkelijk winst als gerealiseerd beschouwd. Per saldo neemt de reservering ten opzichte van de verwachting bij de Programmabegroting 2023 af met circa € 18 miljoen. De belangrijkste oorzaak van deze afname is de sterke toename van het risicoprofiel. Daardoor moet te veel genomen winst worden teruggeboekt naar de grondexploitaties.

Reservering afwaardering gronden Twentsekant

Vorig jaar zijn gronden voor Nobelhorst van Staatsbosbeheer en de Staat verworven voor toekomstige ontwikkeling. Hierbij zitten ook de gronden van Twentsekant inbegrepen. Omdat het gebied Twentsekant nog in MVA zit en de gronden zijn gewaardeerd op landbouwwaarde, worden ook de aangekochte gronden direct afgewaardeerd. Dat doen we door een voorziening te treffen voor het verschil tussen de verwervingswaarde en landbouwwaarde. We zagen dat al aankomen, en daarom hadden we bij de Programmabegroting 2023 hiervoor al een reservering gemaakt. Die reservering wordt nu ingezet om de voorziening te financieren.

Reservering voor marktrisico's en macro economische risico's

De reserve voor de financiële consequenties van het 'voorzichtige scenario' is berekend op basis van eerder genoemde uitgangspunten (lagere afzet, hogere rente en lagere opbrengststijging). De noodzakelijke reserve is gedaald met € 1 miljoen. Dit komt doordat de opbrengstpotentie van de grondexploitaties lager is waardoor ze een lagere risicoprofiel hebben.

Reservering voor specifieke risico's negatieve grondexploitaties

De risico's zijn geactualiseerd. De risico's voor de negatieve grondexploitaties bedragen op eindwaarde € 7 miljoen. Dit is gelijk aan de stand bij de Programmabegroting 2023.

Kosten participatie 2023

Omdat de Omgevingswet in 2023 nog niet is ingevoerd mogen kosten van participatie nog niet in de grondexploitaties worden verantwoord. Daarom worden deze kosten voor 2023 gedekt uit het weerstandsvermogen. Vanaf 1 januari 2024 wordt de Omgevingswet van kracht, en dan lopen de kosten van participatie direct via de grondexploitaties.

Bijdragen programma Groen/Blauw

Vanuit de grondexploitatie NOGW worden werkzaamheden verricht aan de watergangen die ten dele vallen onder het programma Groen/Blauw, waaruit een bijdrage volgt.

Op termijn beschikbaar / zachte buffer

De zachte buffer is het nog te realiseren vermogen uit de positieve grondexploitaties. Jaarlijks wordt op grond van de winstnemingsmethodiek een deel van het positieve resultaat genomen en daarmee betrokken bij het gerealiseerde (harde) vermogen. Tegelijk zijn er ook nog risico's of te verwachten algemene kosten (zoals te

betalen vennootschapsbelasting) die niet in de grondexploitaties zijn opgenomen. De mutaties van de zachte buffer zijn weergegeven in de onderstaande tabel.

bedragen x € 1 miljoen

op termijn beschikbaar / zachte buffer	PB 2023	PR 2022
stand per 01-01-2023	505,1	461,2
winstuitname 2022	-25,7	2,9
eerder vastgestelde bestemmingen	-35,1	-35,1
<i>op termijn beschikbaar voor risico's en afdrachten</i>	<i>444,3</i>	<i>429,0</i>
af trek risico's en algemene kosten:		
specifieke risico's in positieve grexen	-210,6	-304,9
marktrisico's en macro-economische risico's	-24,2	-29,5
reserve te betalen vennootschapsbelasting	-45,9	-45,9
reservering participatie (10 jaar)	-5,0	-4,0
totaal op termijn beschikbaar / zachte buffer	158,6	44,7

Op basis van de geactualiseerde grondexploitaties in het MPGA 2023 is er een toekomstig te verwachten resultaat voor de positieve grondexploitaties van € 461 miljoen. Dit ligt lager dan bij de Programmabegroting 2023 was voorzien. In het MPGA 2023 worden de mutaties per grondexploitatie toegelicht. De belangrijkste reden voor de afname van het resultaat is toe te schrijven aan de hogere kostenramingen door stijgende prijzen op de Grond-, weg- en waterbouw markt. Het verwachte op termijn beschikbare vermogen bedraagt € 45 miljoen. De belangrijkste mutaties worden hier onder toegelicht.

Eerder vastgestelde bestemmingen

Het benodigde vermogen is ten opzichte van de stand bij programmabegroting 2023 niet gewijzigd. De mutaties zijn in de tabel hieronder weergegeven.

bedragen x € 1 miljoen

eerder vastgestelde bestemmingen	PB 2023	PR 2022
stelpost segmentering / betaalbaarheid voor sociale huur	-3,6	-3,6
stelpost segmentering / betaalbaarheid voor toekomstige gebieden	-10,0	-10,0
stelpost duurzaamheid en exploitatiebijdrage Stichtsekant	-0,8	-0,8
gebouw parkeren Stadstuinen	-4,5	-4,5
parkeren Voetnoot	-0,7	-0,7
risicoreservering programmering betaalbare woningen	-4,0	-4,0
financieel effect onzekerheid onderwijshuisvesting	-10,0	-10,0
onontdekte ontplofbare oorlogsresten	-1,5	-1,5
totaal eerder vastgestelde bestemmingen	-35,1	-35,1

Specifieke risico's in positieve grexen

De risico's zijn verdeeld naar positieve en negatieve grondexploitaties. De risico's voor de positieve grondexploitaties bedroegen bij de Programmabegroting 2023 op basis van eindwaarde € 210 miljoen. De risico's zijn nu bij de programmarekening 2022 met circa € 95 miljoen toegenomen. Deze toename is toe te schrijven aan de toename van het projectmarktrisico door de verwachte daling van de woningprijzen in de komende 2 jaar.

Marktrisico's en macro-economische risico's

Op basis van de geactualiseerde risicoberekening in het 'voorzichtige scenario' is een bedrag van € 30 miljoen gereserveerd voor marktrisico's en macro-economische risico's. Dit is circa € 5 miljoen hoger dan bij de programmabegroting 2023. Dit wordt veroorzaakt door langere fasering van woningen vanwege verslechtering van de markt.

Reservering participatie

De invoering van de Omgevingswet leidt tot extra kosten omdat de kosten van participatie behoren tot de kostensoortenlijst van de grondexploitatie. De wet is in 2023 nog niet ingevoerd waardoor de kosten nog niet in

de grondexploitatie kunnen worden ingerekend. Daarom worden de kosten nu vooruit op de invoering van de wet in het weerstandsvermogen meegenomen. Op basis van de te doorlopen aantal participatietrajecten in 2023 wordt een besteding van circa € 0,5 tot € 1,0 miljoen verwacht. Hierdoor neemt het bedrag in het zacht vermogen af naar € 4 miljoen.

3.4 Financiering

Inleiding

Geld lenen kost geld

Om investeringen te financieren moeten wij geld lenen. We willen verstandig omgaan met het lenen van geld. Daarom hebben we binnen de gemeente de 'treasury functie'. Dit onderdeel van de gemeente zorgt ervoor dat de gemeente niet te veel, maar ook niet te weinig geld leent voor de investeringen die we doen. Ook proberen we om de rentekosten die we betalen en de risico's die we lopen zo laag mogelijk te houden. De gemeente sluit niet voor iedere investering of project een aparte lening af. We kijken naar het totaal van onze uitgaven en inkomsten, en bepalen dan hoeveel geld we wanneer moeten lenen. We moeten dit heel nauwkeurig doen. Als we meer geld lenen dan we nodig hebben, kost dat ons onnodig geld.

We verdelen onze rentekosten over onze investeringen

De rente die wij betalen rekenen we toe aan de investeringen. We doen dat op basis van een vast (intern) rentepercentage, de zogeheten 'rekenrente'. Dit is wettelijk verplicht. Op deze wijze wordt op de verschillende programma's zichtbaar wat de financiering kost. De rentelasten en de afschrijvingen vormen samen de kapitaallasten van een investering. Het verschil tussen de rente die wij toerekenen en de rente die wij werkelijk aan banken betalen noemen we het 'renteresultaat'.

De spelregels voor het lenen en uitlenen van geld staan in de wet

Dat is de wet Financiering decentrale overheden. In Almere hebben we deze regels vertaald in het door de gemeenteraad vastgestelde treasury statuut. In deze paragraaf geven wij inzicht in de treasury activiteiten van 2022. Ook beschrijven we hoe de marktrente zich heeft ontwikkeld.

Extern rentebeleid

Leningenportefeuille

Op 1 januari 2022 hadden we een vaste schuld van € 360 miljoen. Doordat er leningen aflopen of doordat we nieuwe investeringen doen moeten we regelmatig nieuwe leningen aantrekken. In 2022 hebben wij € 60 miljoen aan nieuwe leningen aangetrokken, en voor € 30 miljoen aan leningen afgelost. Per 1 januari 2023 hebben wij nog € 390 miljoen aan vaste schulden.

Treasury beleid

Gemeenten mogen niet speculeren met rente. Dit staat in de wet Financiering decentrale overheden. We willen als gemeente natuurlijk zo weinig mogelijk rente betalen, maar ook geen onnodige risico's lopen. Leningen met een korte looptijd zijn gemiddeld 1 procentpunt goedkoper dan leningen met een lange looptijd. Maar de rente van leningen met een korte looptijd kan ook snel stijgen. Daarom schrijft de wet voor dat gemeenten een mix moeten hebben van kortlopende en langlopende leningen. Hiervoor staan 2 normen in de wet:

- de kasgeldlimiet;
- de renterisiconorm.

Ook zijn er regels wat gemeenten moeten doen als ze zelf teveel geld in kas hebben. Ze mogen dit alleen aan andere overheden uitlenen of bij het Rijk onderbrengen. We noemen dat 'schatkistbankieren'. De gemeente Almere heeft per ultimo 2022 geen overschot in kas, dus wij lenen geen geld uit aan andere overheden en hebben geen geld bij het Rijk ondergebracht.

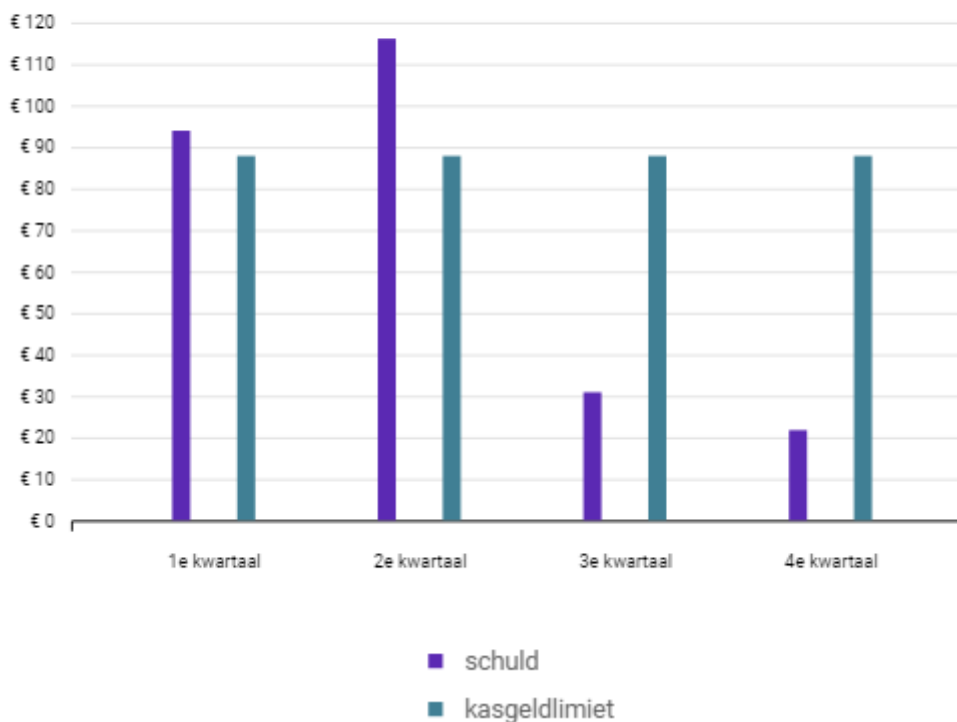
De kasgeldlimiet bedraagt € 88 miljoen

De kasgeldlimiet houdt in dat de gemeente maximaal 8,5% van het begrotingstotaal met kortlopende leningen en schulden mag financieren. Dit komt neer op een kasgeldlimiet in 2022 van circa € 88 miljoen. We mogen deze limiet maximaal 2 kwartalen op rij overschrijden. Als we ook daarna boven deze grens zitten, moeten we onze toezichthouder informeren. Dat is het college van gedeputeerde staten van Flevoland. In 2022 hebben wij 2 kwartalen op rij de kasgeldlimiet overschreden. Om deze overschrijding op te lossen hebben we €60 miljoen

aan langlopende leningen afgesloten. De laatste twee kwartalen van 2022 zitten we daardoor ruim onder de kasgeldlimiet.

schulden

bedragen x € 1 miljoen

De renterisiconorm bedraagt € 207 miljoen

Deze norm houdt in dat het totaal aan verplichte aflossingen en renteherziening in een jaar maximaal 20% van het begrotingstotaal mag zijn. Anders loopt de gemeente het risico dat de rentekosten sterk toenemen, als ook de rente sterk stijgt. Bij het afsluiten van nieuwe langlopende leningen houden we daar dus rekening mee. Bijvoorbeeld door ervoor te zorgen dat die niet allemaal in hetzelfde jaar afgelost moeten worden. De aflossingen bedroegen in 2022 € 30 miljoen. We zijn dus ruim onder de renterisiconorm gebleven.

De rente is in 2022 flink gestegen

Om de treasuryfunctie goed uit te kunnen oefenen is het belangrijk om een zo goed mogelijke inschatting van de renteontwikkelingen te maken. Dat is niet gemakkelijk. Of de rente gaat stijgen of dalen hangt van veel factoren af. Bijvoorbeeld van de economische groei, het begrotingsaldo van het Rijk, de inflatie, het consumentenvertrouwen, de politieke spanningen in de wereld en de rentevisie van grote banken.

De Europese Centrale Bank (ECB) heeft de afgelopen jaren veel geld in de economie gestoken. Hiermee wilden ze de tegenvallende voorspellingen voor economische groei en inflatie tegengaan. Dit drukte de rente naar een heel laag niveau. We hadden zelfs te maken met negatieve rente.

Afgelopen jaar heeft de ECB door de oplopende inflatie en de oorlog in Oekraïne driemaal de herfinancieringsrente verhoogd van 0,00% naar 2,00%. De rente die de ECB betaalt aan banken die geld bij hun aanhouden is eveneens verhoogd van -0,50% naar 1,50%. De verwachting is dat de ECB de herfinancieringsrente verder zal verhogen.

De rente voor kortlopende leningen is in 2022 gestegen van circa -0,50% naar 2,15%. De verwachting is dat deze in 2023 verder zal stijgen. De rente voor vaste geldleningen met een looptijd van 10 jaar is gestegen van 0,60% naar 3,30%. We verwachten dat deze rente zich in 2023 tussen de 2,50% en 4,00 % zal bewegen.

Intern rentebeleid

Wij rekenen aan alle investeringen rente toe. De wet schrijft voor dat de totaal doorberekende rente ongeveer gelijk moet zijn aan de totale rentelasten die we werkelijk betalen. Het is niet nodig om het rentepercentage ieder jaar bij te stellen, de werkelijke rente mag een klein beetje afwijken (maximaal 0,5%). We hebben de rekenrente in 2022 daarom niet gewijzigd. Op dit moment rekenen we met een rentepercentage van 1,5% voor de grondexploitaties en 1,2% voor de overige investeringen. Doordat dit percentage iets afwijkt van de werkelijk betaalde rente ontstaat een klein verschil. Dit verschil noemen we het renteresultaat.

Tabel renteresultaat

bedragen x € 1 miljoen

	begroot (PB23)	realisatie	afwijking
externe rente			
rente vaste geldleningen	11,6	11,6	0,0
rente aanvullende leningen	0,0	0,0	0,0
rente kasgeld	-0,2	-0,2	0,0
provisiekosten	0,1	0,1	0,0
rentebaten liquide middelen			
<i>totale externe rentekosten</i>	<i>11,6</i>	<i>11,5</i>	<i>0,1</i>
toerekening rente			
rente eigen vermogen	-1,6	-1,7	0,0
rentetoerekening grondexploitatie	4,1	4,1	0,0
rentetoerekening algemene dienst	8,6	8,6	-0,1
rentetoerekening financiële vaste activa	0,7	1,1	-0,3
in de begroting geraamd kassierfunctie	0,1	0,1	0,0
<i>totaal toegerekende rente</i>	<i>11,9</i>	<i>12,3</i>	<i>-0,3</i>
renteresultaat	0,4	0,8	-0,4

Externe rente

Wij betalen rente aan banken voor aangetrokken leningen. We ontvangen rente van banken voor (kortlopende) kasgeldleningen. Op de externe rente is er in 2022 een voordeel ten opzichte van de begroting van € 0,1 miljoen. Dit komt doordat het gemiddelde rentepercentage die wij ontvingen op kasgeldleningen iets hoger was dan begroot.

Interne rentebijbeschrijving

De rentebijbeschrijving aan de reserve afschrijving investering openbare ruimte is iets hoger uitgevallen, doordat meer projecten zijn afgerond.

Rentetoerekening

Het voordeel op de rentetoerekening bestaat uit:

- er zijn meer investering afgerond, hierdoor is er een voordeel van € 0,1 miljoen
- in de loop van 2022 zijn 2 nieuwe leningen verstrekt, de hierop ontvangen rente bedraagt € 0,4 miljoen.

Renteresultaat

Het verschil tussen de werkelijk betaalde externe rente en de aan investeringen toegerekende interne rente noemen we het renteresultaat. De hierboven toegelichte afwijkingen tellen op tot een voordelig renteresultaat van € 0,4 miljoen.

EMU-saldo

In de Europese Unie (EU) zijn afspraken gemaakt over het begrotingstekort. Landen binnen de EU mogen een begrotingstekort hebben van 3% op het bruto binnenlands product. Het bruto binnenlands product is de waarde van alle gemaakte goederen en geleverde diensten van een land in één jaar. Gemeenten moeten zich ook aan deze regel houden.

Het begrotingstekort wordt uitgedrukt in het EMU-saldo. Het maximum per gemeente staat jaarlijks in de septembercirculaire en wordt gebaseerd op het begrotingstotaal. In 2022 mochten de uitgaven van Almere maximaal € 36,7 miljoen hoger zijn dan onze inkomsten.

Het EMU-saldo over 2022 is € 5 miljoen negatief

Wij dragen dit jaar dus negatief bij aan het landelijke EMU-saldo, maar dit valt binnen het maximum dat voor Almere gesteld is. In onderstaande tabel is de berekening weergegeven:

bedragen x € 1miljoen

	bedrag
resultaat voor reserves	-49,7
+ afschrijvingen t.l.v. exploitatie	26,0
+ bruto dotaties aan post voorzieningen t.l.v. exploitatie	85,0
- vrijval voorzieningen	-42,6
- investeringen (im)materiële vaste activa	39,3
+ niet in exploitatie verantwoorde baten	-81,1
+ desinvesteringen (im)materiële vaste activa	-0,4
- niet in exploitatie verantwoorde baten desinvesteringen	0
- lasten grondexploitatie	124,0
+ niet in exploitatie verantwoorde baten grondexploitatie	-153,1
- lasten transacties met derden op balanspost voorzieningen	48,0
- lasten i.v.m. transacties met derden op balanspost reserves	0
- verkoop van effecten	0
saldo	-4,6

3.5 Floriade

Sinds 2014 rapporteren we naar aanleiding van motie RG-112/2014 halfjaarlijks over de financiële huishouding van de Floriade, de budgettaire ontwikkeling en de financiële risico's binnen het project. Om die reden is ook in deze programmarekening een paragraaf Floriade opgenomen. Omdat het evenement vorig jaar heeft plaatsgevonden zal dit de laatste voortgangsrapportage met betrekking tot de Floriade zijn.

De paragraaf kent de volgende opbouw:

1. Financiële rapportage Floriade 2022
2. Voornemens, afspraken en contracten
3. Risico's Floriade

Financiële rapportage Floriade 2022

bedragen x € 1.000

	begroting	realisatie	saldo
lasten			
Bedrijfsvoering - apparaat	1.270	1.207	63
Programmakosten	32.344	31.140	1.204
<i>totaal lasten</i>	<i>33.614</i>	<i>32.347</i>	<i>1.267</i>
baten			
Programmakosten	-27.429	-25.673	-1.756
totaal	6.185	6.674	-489

Exploitatie programma organisatie Floriade (gemeente)

Onderstaande tabel geeft de resultaten weer ten opzichte van de begroting voor de gemeentelijke programma organisatie. In de toelichting op de tabel wordt ingegaan op de grootste verschillen.

bedragen x € 1.000

	begroting	realisatie	saldo
Lasten			
Projectorganisatie/ Werkbudget Programma	1.609	1.556	53
Werkbudget communicatie	403	378	25
Making of	158	144	14
Stelposten	7.440	7.707	-267
Beheer	35	35	0
Parkeren	3.661	3.552	109
Veiligheidsplan	906	442	464
Kwaliteitsimpuls raad / Innovatie	437	165	272
Impulsmiddelen	96	84	12
Paviljoen Almere-Amsterdam	520	495	25
Exploitatiekosten terrein	20	326	-306
Smart circulair Bridge	31	127	-96
Pendelvervoer	3.195	2.881	314
FVA (Floriade Werkt, Dialogue, Bruggen, Programmering) ¹	3.375	2.655	720
Rijksprojecten	2.500	3.226	-726
Reserve Floriade	9.228	8.085	1.143
Storting voorziening negatieve grex	0	489	-489
<i>Totaal lasten</i>	<i>33.614</i>	<i>32.347</i>	<i>1.267</i>
Baten			
Onttrekking reserve Floriade	-6.884	-5.399	-1.485
Onttrekking Fonds verstedelijking Almere	-3.375	-2.590	-785
Bijdragen derden	-1.475	-11	-1.464
Onvoorzien	-6.306	-8.922	2.616
Parkeren Floriade	-6.858	-5.489	-1.369
Smart circulair bridge	-31	-36	5
Bijdrage Rijk	-2.500	-3.226	726
<i>Totaal Baten</i>	<i>-27.429</i>	<i>-25.673</i>	<i>-1.756</i>
Resultaat Floriade	6.185	6.674	-489

Toelichting afwijkingen > € 100.000

Lasten

Stelposten

De overschrijding wordt veroorzaakt door een niet begrote bijdrage aan de Floriade BV voor de aanleg en ontmanteling van een beheerterrein naast het Floriadeterrein ad € 277.000. Het resterende verschil van € 10.000 is een saldering van verschillende onderuitputtingen en overschrijdingen.

Parkeren

De kosten voor de aanleg van de parkeerplaatsen en voorterreinen laten een onderschrijding zien ten opzichte van de begroting. Deze onderschrijding wordt veroorzaakt doordat de ontmanteling van de parkeerterreinen in 2022 nog niet geheel is afgerond en doorloopt in 2023. Het betreft hier dus een fasering, het restant van het budget zal in 2023 worden uitgegeven.

Veiligheidsplan

Door het lagere aantal bezoekers en exposanten zijn de kosten voor veiligheid lager uitgevallen dan begroot. Er was minder inzet nodig dan verwacht voor toezicht op een veilig evenement maar ook toezicht bij parkeerterreinen. Doordat er minder exposanten waren dan eerder gedacht, zijn er ook minder kosten gemaakt voor toezicht en handhaving op de vergunningverlening gedurende de opbouwfase van de Floriade.

Bruggen

De overschrijding wordt veroorzaakt door de niet begrote kosten van een externe projectleider voor de begeleiding van de circulaire bruggen.

Kwaliteitsimpuls/Innovatie

Binnen dit budget zijn uitgaven gedaan voor onder andere de gelijkspanning Openbare Verlichting en het gemeentelijke glasvezelnetwerk. Er is echter minder uitgegeven dan werd verwacht. Het resterende budget wordt doorgeschoven naar 2023.

Terreinexploitatie

Er zijn extra kosten gemaakt voor de bescherming van de grid straten door het aanbrengen en het weer verwijderen van rijplaten. Hiervoor werd eerder al de risicoreserve aangesproken, maar de kosten hiervan bleken uiteindelijk hoger uit te vallen. Daarnaast moesten na verwijdering van de rijplaten ook de onderliggende grasstroken weer hersteld worden. Dit heeft geleid tot een nadeel van € 306.000.

Pendelvervoer

De onderuitputting op het pendelvervoer is veroorzaakt doordat er minder bezoekers naar de Floriade zijn gekomen. Hierdoor zijn de kosten voor de inzet van het pendelvervoer naar het evenement lager dan verwacht.

FVA-projecten

Op de projecten van het Fonds Verstedelijking Almere is minder uitgegeven dan dat er was begroot. Dit heeft voornamelijk betrekking op de uitgaven van Floriade Programmering (duurzaamheid) en het programma Floriade werkt!. Een nadere toelichting op deze projecten wordt gegeven in de paragraaf Fonds Verstedelijking Almere. De niet bestede middelen worden doorgeschoven naar 2023.

Tegenover de lagere lasten staat een lagere onttrekking uit het Fonds Verstedelijking Almere. Hierdoor is het saldo neutraal.

Rijksprojecten

Het Rijk heeft eind 2020 aan de gemeente Almere een subsidie toegekend van € 10 miljoen voor een viertal projecten die door de Floriade BV worden uitgevoerd. De gemeente ziet erop toe dat de toegekende middelen aangewend worden conform de subsidievoorwaarden van het rijk. De volledige €10 miljoen is door het Rijk overgemaakt.

De overschrijding van de gebudgetteerde kosten betreft het restant budget uit 2021. Deze middelen zijn alsnog uitgegeven in 2022. Hier staat een gelijke ontvangst vanuit het Rijk tegenover. De uitgaven worden door de gemeente middels de SISA-regeling specifieke uitkeringen (SPUK Floriade) aan het Rijk verantwoord. Per saldo is het resultaat neutraal.

Reserve Floriade

De onttrekking uit de reserve Floriade is € 1,143 miljoen lager dan begroot. Dit wordt veroorzaakt doordat voorgenomen investeringen, in geluidswerende maatregelen langs de A6, niet zijn uitgevoerd. Deze zouden gefinancierd worden uit de reserve Floriade. Omdat deze werkzaamheden nog niet zijn uitgevoerd blijft het budget in de reserve beschikbaar voor 2023.

Storting negatieve grex

Bij het vaststellen van het Meerjaren Perspectief Grondexploitatie Almere (= MPGA) 2023 is gebleken dat de grondexploitatie voor de wijk Hortus (voorheen Floriade) met € 489.000 is verslechterd ten opzichte van het MPGA 2022. Om deze reden heeft er een aanvullende storting in de voorziening negatieve grex van gelijke omvang plaatsgevonden. De oorzaak van deze hogere kosten worden in het MPGA 2023 nader toegelicht.

Baten

Onttrekking reserve Floriade

De lagere onttrekking wordt veroorzaakt doordat de investeringskosten geluidsmaatregelen ad € 1,143 miljoen niet zijn onttrokken. Deze investering is in 2022 niet uitgevoerd en wordt doorgeschoven naar 2023. Daarnaast is er een bedrag van € 342.000 niet onttrokken als gevolg van lagere exploitatiekosten.

Bijdrage derden

Voor 2022 was een bijdrage vanuit sponsorinkomsten of bijdrage derden begroot van € 1,5 miljoen. Deze inkomsten zijn echter niet gerealiseerd. Hiervoor wordt de risicoreserve aangesproken.

Parkeren Floriade

Door de tegenvallende bezoekersaantallen zijn de opbrengsten uit parkeren € 5,7 miljoen lager uitgevallen dan verwacht. Hier stond al een voorziening van € 4,3 miljoen tegenover. Na boeking van deze voorziening resteert er nog een negatief saldo van € 1,4 miljoen. Hiervoor wordt de risicoreserve aangesproken.

Onvoorzien

De hogere baten bij onvoorzien is de onttrekking uit de risicoreservering voor met name de lagere opbrengsten uit parkeren en bijdrage derden.

Exploitatie Floriade BV

Onderstaande tabel geeft de resultaten van de Floriade BV over 2022 weer ten opzichte van de begroting. Het uiteindelijke resultaat van de Floriade BV geeft een negatief resultaat van € 5,6 miljoen over het begrotingsjaar 2022.

bedragen x € 1.000

	begroting	realisatie	saldo
Kosten			
Projectorganisatie	6.305	6.919	-614
Deelnemers	6.159	6.500	-341
Evenementen	4.057	4.992	-935
Floriade Park	13.230	14.119	-889
Commercie	182	44	138
Marketing & communicatie	5.692	5.297	395
Exploitatie	10.656	10.929	-273
Financiering	619	819	-200
<i>Totale Kosten</i>	<i>46.900</i>	<i>49.619</i>	<i>-2.719</i>
Opbrengsten			
Kaartverkoop	-12.227	-8.181	-4.046
Zakelijk & Sales	-394	-286	-108
Exploitatie derden	-867	-1.001	134
Sponsoring	-507	-568	61
Bijdrage Rijk	-3.244	-3.244	0
Provincie Flevoland	-1.244	-1.372	128
Overige bijdragen	-280	-1.163	883
<i>Totale opbrengsten</i>	<i>-18.763</i>	<i>-15.815</i>	<i>-2.948</i>
resultaat	28.137	33.804	-5.667

Lasten

Projectorganisatie

De opgelegde efficiency taakstelling op de projectorganisatie van de Floriade BV is niet gerealiseerd. Dit werd veroorzaakt door extra inzet van het management gedurende de expo. En door verlenging van contracten van medewerkers welke essentieel zijn voor de ontmanteling en liquidatie van de Floriade BV.

Deelnemers

De overschrijding wordt veroorzaakt door extra kosten met betrekking tot de realisatie van de kas in verband met het bouw gereed maken van de gronden.

Evenementen

De overschrijding wordt veroorzaakt door hogere kosten met betrekking tot de realisatie van een aantal projecten (o.a. de openingsshow) en een aantal kunstwerken.

Floriade park

De overschrijding is een saldering van hogere kosten voor de exploitatie van toren Flores, hogere kosten voor de ontmanteling van het evenement en lagere kosten voor het beheer en onderhoud van de infrastructuur tijdens het evenement.

Marketing en Communicatie

Het voordeel is behaald door het optimaal inzetten van het marketingbudget.

Exploitatie

Het nadeel is veroorzaakt doordat de kosten voor het beheer en onderhoud van het groen om dit op een expo waardige kwaliteit te houden hoger zijn uitgevallen dan begroot. Dit komt onder andere doordat in aanloop naar en tijdens het begin van het evenement de kosten voor water geven veel hoger zijn uitgevallen dan begroot. Jonge aanplant had extra water nodig door de weersomstandigheden en om een expo waardige uitstraling te krijgen.

Financiering

De kosten voor financiering zijn hoger uitgevallen dan begroot. Dit wordt veroorzaakt door hogere financieringslasten door een extra lening i.v.m. het bijstellen van de businesscase als gevolg van tegenvallende bezoekersaantallen.

Baten

Kaartverkoop

Door de tegenvallende bezoekersaantallen zijn de opbrengsten uit de kaartverkoop lager dan verwacht.

Overige bijdragen

De hogere bijdragen worden veroorzaakt door extra bijdragen op het onderdeel kunst en cultuur en uit de extra opbrengsten uit de verkoop van onderdelen na afloop van de expo.

Grondexploitatie Hortus (voorheen Floriade)

bedragen x € 1 miljoen

	MPGA 2023	MPGA 2022	verschil
Plansaldo Eindwaarde 31-12-2025	-17,9	-17,4	-0,5

De actualisatie van het MPGA 2023 laat een eindwaarde zien van € 17,9 miljoen negatief (eindwaarde per 31-12-2025). Ten opzichte van het MPGA 2022 is het saldo verslechterd met € 0,5 miljoen op eindwaarde.

De wijziging in eindwaarde wordt met name veroorzaakt door hogere investeringen en begeleidingskosten voor de aanleg van het Arboretum en het openbare groen. Voor een volledige toelichting wordt verwezen naar het MPGA 2023.

Balansposten Floriade

Lening BV Floriade

bedragen x € 1.000

Saldo per 01-01-2022	42.907
Lening 2022	32.532
<i>Totaal Lening per 31-12-2022</i>	<i>75.439</i>
Voorziening waarde correctie lening Floriade BV	-75.439
Saldo lening Floriade BV 31-12-2022	0

- Lening
In 2022 heeft de gemeente een aanvullende lening verstrekt aan de Floriade BV van € 32,5 miljoen. Hiermee komt de totale lening aan de Floriade BV op € 75,4 miljoen. De leningen worden verstrekt op basis van de door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders goedgekeurde jaarbegroting en meerjarenbegroting van de Floriade BV, passend binnen het financiële kader dat is meegegeven door de raad.
- Voorziening waarde correctie lening Floriade BV
Tegenover de hiervoor genoemde lening staat de voorziening waarde correctie lening Floriade BV. In 2022 is € 32,5 miljoen aan de voorziening toegevoegd. Samen met de reeds gedoteerde € 42,9 miljoen wordt de lening hiermee volledig afgewaardeerd.

Reserve Floriade

bedragen x € 1.000

	begroting	realisatie	saldo
Saldo reserve Floriade 01-01-2022	458	458	0
Stortingen 2021 2	7.688	6.545	1.143
Onttrekking t.b.v. exploitatiekosten 2022	6.884	5.399	-1.485
Saldo reserve Floriade 31-12-2022	1.262	1.604	-342

Het saldo van de reserve Floriade bedraagt per 31-12-2022 € 1.603.091

Toelichting storting:

De totale storting 2022 bedraagt € 6,5 miljoen. Dit betreft de storting van de begrote bijdrage derden ad €1,7 miljoen en de begrote storting vanuit de parkeeropbrengsten ad € 4,9 miljoen.

De afwijking t.o.v. de begroting van € 1,1 miljoen wordt veroorzaakt doordat de begrote investering voor de geluidsmaatregelen A6 in 2022 niet werd uitgevoerd. Dit budget blijft beschikbaar in de reserve Floriade voor 2023.

Toelichting onttrekking:

De onttrekking van € 5,4 miljoen betreft de dekking van de exploitatiekosten 2022.

Gerelateerde projecten Floriade

Het project Rondje Weerwater heeft geen financiële relatie met de Floriade maar wel een directe relatie met de Floriade. In het kader van motie RG-112/2014 wordt dit project hier opgenomen.

bedragen x € 1.000

	begroting	realisatie	saldo
Rondje Weerwater	2.037	2.049	-12

Omdat dit een project is dat uit het Fonds Verstedelijking Almere wordt gefinancierd vindt de beleidsmatige toelichting en de toelichting op de financiële afwijkingen van dit project plaats in de paragraaf Fonds Verstedelijking Almere.

Beleidsvoornemens, afspraken en contracten

Beleidsvoornemens

'Making Of'

Ook tijdens Floriade zijn we in verbinding gebleven met de stad om het motto Growing Green Cities in de praktijk te brengen. Daarnaast hebben we de gastvrijheid georganiseerd voor de gemeenten Almere en Amsterdam ten behoeve van hun inzending op Floriade.

In 2022 zijn ruim 500 Groene Spelden uitgereikt; op het Groentesoepfestival in Almere Buiten, op Floriade aan 42 Tuinvrijwilligers voorgedragen door de VMCA en op het Steigerfestival in Haven tijdens de Dutch Food Week. Tijdens een ontmoeting met spelddragers op de Boerenmarkt is Growing Green Boek 3 gepresenteerd. Hierin zijn 50 verhalen gebundeld. De verhalen zijn te lezen én te beluisteren. In het 4e kwartaal hebben we de resultaten van Klankbordgroep Floriade Inclusief geëvalueerd en hebben we de samenwerking feestelijk beëindigd. De ervaringen t.b.v. een inclusieve Floriade zijn in 9 verhalen in een boekje beschreven. Dit boekje is officieel overhandigd aan de voorzitter van het Presidium tijdens de expositie op de Politieke Markt.

In december vond de laatste bijeenkomst van de jury Floriade Parade plaats. De afgelopen vier jaar zijn meer dan 100 nieuwe initiatieven gehonoreerd met een financiële kickstart tot maximaal 1.000€.

Om ons aan te passen aan de klimaatverandering hebben de Groene Buren en gemeente zich ingezet om een zo goed mogelijk resultaat te behalen bij het NK Tegelwippen. Almere wipte dit jaar 103.884 tegels en dit leverde een 5e plaats op onder de grote gemeenten. De verstening in met name de particuliere tuinen blijft vragen om aandacht.

In het project Vormgevers van Almere waarin we samen optrokken met het Stadsarchief zijn 22 Almeeders in een korte video geportretteerd. Deze Almeeders hebben in de beginjaren tot en met nu een onuitwisbare bijdrage geleverd aan de vorming van Almere. De portretten zijn geëxposeerd in het Stadsarchief, in de Nieuwe Bibliotheek en in het Stadhuis. Digitaal zijn ze te vinden via YouTube.

Werk en participatie

Floriade Werkbedrijf is de samenwerking van de gemeente Almere, het UWV en Randstad om zoveel mogelijk kandidaten, door middel van de Floriade, vanuit de uitkering te bemiddelen naar werk. Deze publiek-private samenwerking is de afgelopen jaren succesvol geweest. Het totaal aantal geplaatsten vanuit een uitkering ligt eind 2022 op 203 mensen. De uiteindelijke doelstelling van het Floriade werkbedrijf was het plaatsen van 340 nieuwe kandidaten. De realisatie van deze doelstellingen, zal zoals beoogd, worden gerealiseerd bij de ontwikkeling van de woonwijk Hortus.

Met het beëindigen van de Floriade houdt ook het Floriade werkbedrijf, als zelfstandig onderdeel, op te bestaan. De getrokken lessen uit deze publiek-private samenwerking en de werkwijze zijn geëvalueerd en waar mogelijk geïncorporeerd binnen de werkprocessen van de afdeling Werk en Inkomen.

Inzending Paviljoen Almere – Amsterdam

Gemeente Almere en gemeente Amsterdam hebben een gezamenlijke inzending op de Floriade Expo gerealiseerd: een paviljoen op een aantrekkelijk ingerichte kavel. Tijdens de Floriade Expo heeft de expositie in het paviljoen en aanvullende activiteiten de bezoeker meegenomen in het thema "Voice of Urban Nature" (De stem van de Natuur) in stedelijke ontwikkeling' en in het unieke karakter van gaststad Almere.

De inzending bestond uit een paviljoen 'Voice of Urban Nature', schooltuinen op Utopia waar wekelijks een klas vanuit IJburg en Nobelhorst kwam tuinieren en een reeks live- talkshows met als titel We Make The City Green. Binnen deze reeks organiseerden we in Almere, Amsterdam en op Floriade voor de eerste keer de Open Groen Dag.

Alleen al in het paviljoen The Voice of Urban Nature hebben we meer dan 200.000 bezoekers ontvangen en tips meegegeven over het vergroenen van de eigen omgeving. De gastvrijheid organiseerden we samen met 8 coördinatoren (via het Floriade Werkbedrijf) en 88 vrijwilligers.

Floriade Legacy programma

De doelstelling van het legacy programma is om de maatschappelijke en economische baten van de Floriade zo groot en zichtbaar mogelijk te maken in de jaren na de Expo. Dit doen we door de kennis en netwerken die

sinds het bidboek in 2012 en met als hoogtepunt de Floriade Expo in 2022 worden opgedaan vast te houden en door te ontwikkelen in de periode van 2022 tot 2032.

In 2022 verkenden we met onze partners op welke manier we de kennis, netwerken en opbrengsten van de Floriade kunnen borgen, uitbouwen en monitoren. Dit heeft ertoe geleid dat ondernemers, kennisinstellingen, de provincie Flevoland en de gemeente samenwerken op economische thema's zoals Duurzame Gebiedsontwikkeling, Voedsel, Energie en Duurzame mobiliteit. We sturen hiermee op het structurele effect van het werken aan de Floriade, zodat we ook na 2032 hopelijk kunnen concluderen dat dat zeer de moeite waard is geweest. Op 6 oktober 2022 werd de samenwerking beklonken tijdens het Growing Green Cities evenement op de Floriade.

Parkmanagement

Gemeente Almere en Weerwater CV zijn nog in gesprek over de wijze waarop Weerwater CV invulling gaat geven aan de instandhoudingsplicht van het Arboretum. Dit is een ingewikkeld vraagstuk. De raad wordt nog geïnformeerd op welke wijze het beheer van het arboretum wordt geregeld.

Afspraken en contracten

De raad heeft expliciet uitgesproken geïnformeerd te willen worden over de belangrijke afspraken en contracten die gemaakt worden en die bepalend zijn voor de Floriade. In onderstaande tabel is weergegeven welke afspraken en contracten er in 2022 zijn aangegaan.

onderdeel	activiteiten	doel	inhoud afspraken
Gebiedsontwikkeling	Koopovereenkomst met samenwerkingspartner Weerwater CV	Conform artikel 5.2 uit de ontwikkelingsovereenkomst Floriadeterrein en Stadswijk wordt per (groep) kavel(s) een koopovereenkomst gesloten.	Afspraken over de overdracht van 27 kavels door gemeente Almere aan Weerwater CV

Risico's

Onderstaand treft u de gereserveerde risicobedragen rondom de Floriade. De risico's zijn opgedeeld in risico's die betrekking hebben op het evenement en risico's die betrekking hebben op de gebiedsontwikkeling.

bedragen x € 1 miljoen

risico's	restrisico (A)	kans (B)	risicobedrag (A x B)	risicobedrag PB 2022	verschil
belangrijkste risico's					
Floriade businesscase	3,0	div	2,1	4,7	-2,6
Floriade grondexploitatie	5,0	div	1,9	2,2	-0,3

Floriade Businesscase

In onderstaande tabel is de actuele stand van de risico's financieel weergegeven. In de Programmabegroting was de hoogte van de risicoreserve nog € 4,7 miljoen.

In de vierde financiële kwartaalrapportage (RV 23025) werd reeds aangekondigd dat er vanuit de risicoreserve € 2,1 miljoen nodig was om onder andere de lagere opbrengsten vanuit parkeren en de lagere opbrengsten vanuit subsidies en overige bijdrage mee te compenseren. De verwachting was destijds nog dat een deel hiervan binnen de begroting zou kunnen worden opgelost, dit is achteraf gezien slechts deels mogelijk. Bij de jaarafsluiting blijkt uiteindelijk € 2,6 miljoen nodig te zijn uit de risicoreserve. In onderstaande tabel wordt dit onttrokken aan de risico's. Er blijven dan nog slechts twee resterende risico's over met betrekking tot een onvoorzien post Expo organisatie, een risico post voor de ontmanteling en een risico voor de liquiditeitsfaciliteit calamiteiten.

bedragen x € 1 miljoen

risico's Floriade	omvang	kans	PB 2023	onttrekking /vrijval	huidige stand
Bijdrage subsidie /derden komt niet tot stand tgv business case	-1,30	100%	-1,3	1,3	-
Impact 600.000 bezoekers op kaartverkoop en exploitatie derden	-1,75	20%	-0,4	0,4	-
Impact 600.000 bezoekers op opbrengsten parkeren en shuttlediensten	-0,21	20%	0,0	0,0	-
Beheerbudget niet toereikend	-1,00	20%	-0,2	0,3	-
Veiligheidskosten	-1,00	40%	-0,4	0,4	-
Onvoorzien Expo organisatie	-2,00	75%	-1,5	-0,1	-1,6
Ontmanteling	-1,00	60%	-0,6	-	-0,5
Bouwplaats management	-0,70	40%	-0,3	0,3	-
Liquiditeitsfaciliteit calamiteiten	-10,00	0%	-	-	-
Totaal risico's Floriade	-18,96	div.	-4,67	2,61	-2,06

Onvoorzien BV

Risico beschrijving

Als gevolg van onvoorzien zaken bestaat de kans dat er kosten moeten worden gemaakt, die niet zijn opgenomen in de huidige business case van de Floriade Expo organisatie.

Voortgang / Inschatting

Bij de afwikkeling van het evenement kan in 2023 nog tegenvallers worden ontdekt. Hiervoor is nog € 1,6 miljoen gereserveerd.

Ontmanteling

Risico beschrijving:

Door Arcadis is op basis van ervaring in Venlo een inschatting gemaakt op de ontmanteling van het terrein nadat het evenement is afgelopen. Deze inschatting komt € 1,3 miljoen hoger uit dan het beschikbare budget in de business case van de Floriade BV. Floriade BV denkt genoeg mogelijkheden te zien om de kosten binnen het budget mogelijk te maken. In dit opgenomen risico wordt er rekening mee gehouden dat de kosten toch hoger dan het beschikbare budget uitkomen.

Voortgang Inschatting:

Bij de ontmanteling van het Floriade terrein kan in 2023 nog tegenvallers worden ontdekt. Hiervoor is nog € 0,5 miljoen gereserveerd.

Floriade grondexploitatie (geheim)

Het risico van de grondexploitatie Floriade is gebaseerd op :

- de algemene marktrisico's binnen het plan. De algemene marktscenario's die van toepassing zijn, zijn gebaseerd op de laatst bestuurlijk vastgestelde MPGA;
- een totaaloverzicht van het risicoprofiel opgebouwd uit gewogen projectrisico's, gewogen projectkansen en algemene marktrisico's;
- een toelichting op de projectrisico's en projectkansen. Hierbij worden aard, omvang, kans van optreden en beheersmaatregelen vermeld;

De toetsing en kwantificering van de risico's heeft conform de Kadernota Integraal risicomanagement en weerstandsvermogen van de gemeente Almere plaatsgevonden.

Beheersmaatregelen

In deze fase van het proces zijn er nog geen beheersmaatregelen getroffen.

Financiële Inschatting

Binnen deze grondexploitatie zijn er diverse proces – en ontwerprisico's onderkend. Ongewogen is het risicobedrag € 5,0 miljoen. In totaal is het gewogen risicobedrag op basis van de diverse kans percentages berekend op € 1,9 miljoen. Een nadere toelichting op de risico's in de grondexploitatie Floriade zijn terug te vinden in het geactualiseerde MPGA 2023.

3.6 Verbonden partijen

Een verbonden partij wordt gedefinieerd als een privaot- of publiekrechtelijke organisatie, waarin de gemeente zowel een bestuurlijk als een financieel belang heeft. Van een bestuurlijk belang is sprake wanneer de gemeente rechtstreeks invloed heeft op de besluitvorming binnen de verbonden partij. Bij een financieel belang kan de gemeente financieel worden aangesproken wegens het functioneren van de verbonden partij, of kan de gemeente geld kwijtraken bij een faillissement van de partij.

Deze actualisatie heeft plaatsgevonden op 30 maart 2023. Op deze datum hebben wij nog niet alle cijfers van de verbonden partijen ontvangen. Deze worden toegevoegd zodra ze beschikbaar komen.

Gemeentelijk beleid

Het gemeentelijk beleid is gericht op de beperking van het aantal verbonden partijen, enerzijds uit oogpunt van transparantie van bestuur, anderzijds uit oogpunt van risicobeheersing. De mate van invloed en sturing wordt mede bepaald door de rechtsvorm, de vertegenwoordiging op bestuurlijk en ambtelijk niveau (voorbereidingsgroepen). De beslissing met betrekking tot het aangaan of beëindigen van de samenwerking met een verbonden partij wordt bewust genomen en periodiek heroverwogen. Voor het aangaan van een verbonden partij constructie is een expliciete goedkeuring van de gemeenteraad noodzakelijk. De kaders zijn in 2010 vastgesteld in de kadernota Verbonden partijen. We verwachten in 2023 een geactualiseerde kadernota aan uw raad voor te leggen.

Overzicht type verbonden partijen

nr.	naam verbonden partij	programma
Gemeenschappelijke regelingen		
1	Veiligheidsregio Flevoland	Veiligheid
2	GGD Flevoland	Zorg en Welzijn
3	Omgevingsdienst Flevoland, Gooi en Vechtstreek	Ruimte en wonen
4	Gebiedsontwikkeling Oosterwold	Ruimte en wonen
5	Werkvoorzieningsschap Tomingroep	Werk en inkomensondersteuning en inclusiviteit
Vennootschappen		
6	Tomingroep bv	Werk en inkomensondersteuning en inclusiviteit
7	Huisvuilcentrale Noord-Holland (HVC)	Duurzaam, leefbaar en bereikbaar
8	IbbA Lieven de Key	Ruimte en wonen
9	IbbA Ymere	Ruimte en wonen
10	Floriade Almere 2022 bv	Duurzaam, leefbaar en bereikbaar
11	Omala NV	Bestuur, inwoners en economie
12	Omala Airport Garden City CV	Bestuur, inwoners en economie
13	Techofonds Flevoland	Bestuur, inwoners en economie
14	Alliander	Financiën
15	Vitens	Financiën
16	Bank Nederlandse Gemeenten	Financiën

01	Veiligheidsregio Flevoland
Vestigingsplaats	Lelystad
Programma	7. Veiligheid
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke Regeling
Website	https://www.veiligheidsregioflevoland.nl/

Bestuurlijke vertegenwoordiging namens gemeente

De burgemeester van Almere is voorzitter van het bestuur van de Veiligheidsregio Flevoland.

Financieel belang in aandelenkapitaal, leningen of garanties

De jaarlijkse Almeerse bijdrage aan de Veiligheidsregio Flevoland bedraagt circa € 12 miljoen en wordt bepaald op basis van het aantal inwoners en de oppervlakte per deelnemende gemeente.

Openbaar belang

Het waarborgen van de veiligheid van de inwoners van Almere op het gebied van brandweezorg, crisisbeheersing en rampenbestrijding.

Financiële positie

bedragen x € 1 miljoen

	realisatie		begroting	
	begin 2022	eind 2022	begin 2022	eind 2022
eigen vermogen	12,3	9,8	12,2	
vreemd vermogen	11,3	11,1	16,8	
resultaat jaarrekening	nvt	0,2	0	
jaarlijkse bijdrage		11,3	11,6	

De jaarrekening van de Veiligheidsregio Flevoland sluit met een positief resultaat van € 0,2 miljoen. Dit resultaat komt voort uit verschillende voor- en nadelen uit de diverse kolommen van de veiligheidsregio. Een jaar waarin de opvangcrisis een centrale rol heeft ingenomen. Daarnaast valt er ook € 0,4 miljoen vrij ten gunste van de gemeenten, omdat de Algemene Reserve op orde is. Het resultaat van 2022 en de vrijval worden teruggestort naar de zes gemeenten. Almere ontvangt € 0,3 miljoen terug, waarmee de jaarlijkse bijdrage voor 2022 op € 11,3 miljoen komt.

Risico's en risicobeheersing

De mate waarin de Veiligheidsregio Flevoland in staat is om de ingeschatte risico's financieel op te vangen, wordt zichtbaar gemaakt via de risicoparagraaf en het weerstandvermogen (algemene reserve). Het totaalbedrag van de risico's bedraagt € 5,5 miljoen, met een gemiddelde 'risicofactor' (kans) van ca. 25%. Dit komt neer op een te reserveren risicobedrag van € 1,4 miljoen. Het belangrijkste risico's is:

Taakdifferentiatie brandweerpersoneel ('verplichtend karakter')

Als gevolg van Wet Normalisering Rechtspositie Ambtenaren wordt er nu nader gekeken naar een uitwerken van de taakdifferentiatie tussen beroeps en vrijwilligers. Hierbij moet de uitkomst zijn dat er objectief gesteld kan worden dat er een verschil is tussen beroeps en vrijwilligers. Het risico is dat een vrijwilliger als een beroeps gezien wordt. In december 2019 is een voorlopig besluit genomen in het Veiligheidsberaad om taakdifferentiatie tussen beroeps en vrijwilligers nader uit te werken. Taakdifferentiatie is in 2022 omgedoopt naar "verplichtend karakter". In de loop van 2023 zal er meer duidelijkheid komen over de gevolgen van verplichtend karakter. De financiële gevolgen worden geschat op € 4.100.000 per jaar. Met een geschatte kans van 30% levert dit een risicoreservering van € 1.230.000.

02	GGD Flevoland
Vestigingsplaats	Lelystad
Programma	4. Zorg en welzijn
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke Regeling
Website	https://www.ggdflevoland.nl/

Bestuurlijke vertegenwoordiging namens gemeente

De wethouder Werk en inkomen, Armoede, Wonen en zorg, Integratie en Gezondheid.

Financieel belang in aandelenkapitaal, leningen of garanties

Almere neemt samen met de andere gemeenten in de provincie Flevoland deel in de gemeenschappelijke regeling GGD Flevoland.

Openbaar belang

Op basis van de Wet Publieke Gezondheid voert de GGD de preventieve gemeentelijke taken uit op het gebied van de volksgezondheid, te weten jeugdgezondheidszorg 0 tot 19 jarigen, infectieziektebestrijding, medische milieukunde, technische hygiënezorg, openbare geestelijke gezondheidszorg (OGGZ) en taken ter bevordering van de gezondheid van jong en oud.

Financiële positie

bedragen x € 1 miljoen

	realisatie		begroting	
	begin 2022	eind 2022	begin 2022	eind 2022
eigen vermogen	6,5	nbn	6,4	
vreemd vermogen	22,0	nbn	22	
resultaat jaarrekening	nvt	nbn	-0,5	
jaarlijkse bijdrage	4,9	nbn	4,9	

*Op het moment van schrijven is de jaarrekening 2022 van de GGD nog niet beschikbaar.

Risico's en risicobeheersing

De mate waarin de GGD in staat is om de ingeschatte risico's financieel op te vangen, wordt zichtbaar gemaakt via de risicoparagraaf en het weerstandsvermogen (algemene reserve). Het totaalbedrag van de risico's bedraagt € 68,7 miljoen, met een gemiddelde 'risicofactor' (kans) van 6,7%. Dit komt neer op een te reserveren risicobedrag van € 4,6 miljoen. De belangrijkste risico's zijn:

Vraaguitval van plus en markt taken

Dit betreft een risico over de fluctuatie in taken en subsidie aanvragen. Bij iedere nieuwe/te verlengen aanvraag bestaat het risico dat deze lager uitvalt. De omvang van dit risico bedraagt € 0,5 miljoen.

Scenario Covid-19

Het risico gaat over het afbouwen van inzet door de GGD en de projectorganisatie zonder dat er dekking is. De omvang van dit risico bedraagt € 0,6 miljoen.

Ziekteverzuim

Als eigen risicodragers zijn de kosten van langdurig zieken voor rekening van de GGD. Specifiek ingeschatte situaties hebben een risico op structurele uitval. De omvang van dit risico bedraagt € 0,5 miljoen.

Huisvesting: wijzigingen locaties/leegstand

In Almere, Lelystad en Emmeloord heeft de GGD eigen panden. In al deze plaatsen lopen sinds enige jaren initiatieven omtrent mogelijke verhuizingen die steeds concreter worden. Vertrek van huurder en uitplaatsing personeel naar andere locaties leidt tot (mogelijk langdurige) leegstand. Het risico van leegstand wordt door het thuiswerken (ook na Covid) mogelijk vergroot. Deze incidentele projectkosten zijn niet in de begroting opgenomen. De omvang van dit risico bedraagt € 0,4 miljoen.

03	Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek (OFGV)
Vestigingsplaats	Lelystad
Programma	3. Ruimte en wonen
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke Regeling
Website	https://www.ofgv.nl/

Bestuurlijke vertegenwoordiging namens gemeente

De wethouder Milieu en Klimaat, Omgevingsplan, Omgevingsvergunningen, Handhaving en Vastgoed is afgevaardigde in het dagelijks bestuur van de OFGV namens de gemeente Almere.

Financieel belang in aandelenkapitaal, leningen of garanties

Het laatst vastgestelde stempercentage van de gemeente Almere in het algemeen bestuur is gebaseerd op de jaarrekening 2021 en bedraagt voor 2022 12,74%. Dit percentage geldt ook voor de vaststelling van de begroting 2022 van de OFGV. Het stempercentage in 2023 wordt begin 2023 vastgesteld op grond van de jaarrekening 2022. Op grond van de jaarrekening 2022 komt dat uit op 12,6% uitkomen. De Almeerse jaarbijdrage aan de OFGV voor 2023 bedraagt circa € 1,7 miljoen. Buiten de jaarlijkse opdracht voert de OFGV ook meerwerk opdrachten uit.. Deze meerwerkopdrachten worden afzonderlijk afgestemd en de OFGV geeft hiervoor offertes af. De gemeente Almere heeft geen inleg gedaan in de vorm van aandelen of verstrekking van leningen. De gemeente Almere heeft geen garantie verstrekt aan de OFGV.

Openbaar belang

Het gaat hier om wettelijke taken van de gemeente. De gemeente is verplicht om de uitvoering daarvan over te dragen aan de OFGV. De verplichting tot regionale samenwerking heeft als doel om de kwaliteit en professionaliteit van de vergunningverlening, het toezicht, de handhaving en de samenwerking binnen het omgevingsrecht op een hoger peil te brengen. Burgers vragen dit vanuit de behoefte van veiligheid. Bedrijven verlangen dit vanuit de urgentie van onderlinge gelijke behandeling: duidelijke vergunningen, professioneel toezicht en transparante handhaving.

Financiële positie

bedragen x € 1 miljoen

	realisatie		begroting	
	begin 2022	eind 2022	begin 2022	eind 2022
eigen vermogen	1,6	2,6	1,1	1,5
vreemd vermogen	4,3	5,5	6,1	5,3
resultaat jaarrekening	nvt	0,9	0	0
jaarlijkse bijdrage		1,7	1,6	1,7

* De cijfers van eind 2022 zijn gebaseerd op de concept-jaarrekening voordat accountantscontrole heeft plaatsgevonden. Onze jaarlijkse bijdrage is vastgesteld op € 1,7 miljoen.

Risico's en risicobeheersing

Het risicomanagement van de OFGV is vastgelegd in de geactualiseerde Nota Weerstandsvermogen en Risicomanagement van de OFGV. Daarin is ook een norm opgenomen voor het benodigde weerstandsvermogen.

De vrije beschikbare weerstandscapaciteit wordt voor 2023 begroot op € 725.000. De benodigde weerstandscapaciteit (lees risico's) komt voor 2022 uit op € 785.000. De verhouding tussen het vrije beschikbare en benodigde weerstandsvermogen is 0,92. Deze valt daarmee binnen de afgesproken bandbreedte van 0,8 – 1,2.

04	Gebiedsontwikkeling Oosterwold
Vestigingsplaats	Almere
Programma	3. Ruimte en wonen
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke Regeling
Website	www.almere.nl/oosterwold

Bestuurlijke vertegenwoordiging namens gemeente

De portefeuillehouder Wonen, Ruimtelijke Ontwikkeling, Grondbeleid en Mobiliteit van centrumgemeente Almere is voorzitter van het Bestuurlijk Overleg Oosterwold.

Financieel belang in aandelenkapitaal, leningen of garanties

De gemeente Almere heeft in totaal € 0,6 miljoen (waarvan de helft vanuit het Fonds Verstedelijking Almere) voorgefinancierd, waarvan nu nog € 0,06 miljoen resteert. Almere neemt samen met de gemeente Zeewolde deel in de gemeenschappelijke regeling Gebiedsontwikkeling Oosterwold. Naast de voorfinanciering vinden er geen dotaties door de gemeente Almere plaats. Indien de voorziening kostenverhaal Oosterwold onverhoopt negatief wordt, dan zullen de deelnemende partijen financieel moeten bijspringen.

Openbaar belang

Oosterwold komt tot stand in een samenwerking met het Rijk (Rijksvastgoedbedrijf; RVB) en de gemeente Zeewolde. Om de ontwikkelstrategie uit te kunnen voeren is een gemeenschappelijke uitvoeringsorganisatie in het leven geroepen door middel van het oprichten van een gemeenschappelijke regeling in de vorm van een centrumgemeenteconstructie: de Gemeenschappelijke Regeling Gebiedsontwikkeling Oosterwold. De gebiedsregisseur is de leidinggevende van deze uitvoeringsorganisatie. De portefeuillehouders Ruimtelijke Ordening van de gemeenten Almere en Zeewolde vormen het Intergemeentelijk Overleg. Dit overleg heeft een coördinerende, afstemmende en besluit voorbereidende functie ten aanzien van de uitvoering van de regeling. Naast de gemeenten kunnen het RVB, de provincie Flevoland en het Waterschap Zuiderzeeland worden uitgenodigd voor dit overleg. Alsdan hebben zij een adviserende functie zonder stemrecht. Het intergemeentelijk overleg aangevuld met RVB, de provincie Flevoland en het Waterschap Zuiderzeeland wordt het Bestuurlijk Overleg Oosterwold genoemd. De gemeente Almere fungeert hierbij als centrumgemeente en voert de administratie.

Financiële positie

bedragen x € 1 miljoen

	realisatie		begroting	
	begin 2022	eind 2022	begin 2022	eind 2022
eigen vermogen			0	
vreemd vermogen	16,6	14,2	16,6	9,8
resultaat jaarrekening			0	
jaarlijkse bijdrage			0	

Risico's en risicobeheersing

Indien de kavelverkoop (het afsluiten van anterieure overeenkomsten door initiatiefnemers) stagneert, bestaat de kans dat de uitgaven de inkomsten overstijgen. Aangezien de baten voor de kosten uit gaan kan er adequaat gestuurd worden op de uitgaven en zijn zodoende de financiële risico's beter beheersbaar. Indien blijkt dat bij de afronding van het project meer exploitatiebijdragen ontvangen zijn dan dat er aan kostenverhaal is uitgegeven dan is er sprake van een terugbetalingsverplichting. Door middel van tussentijdse rapportages wordt de financiële stand van zaken bewaakt. Ook wordt hierbij meerjarig de stand van de voorziening op basis van prognoses in de gaten gehouden. De rapportages worden met de gebiedsmanager besproken. Daarnaast wordt twee keer per jaar de financiële stand van zaken besproken in het Bestuurlijk Overleg Oosterwold. De gemeente Almere fungeert als centrumgemeente. Rapportage over Oosterwold vindt plaats in bijlage Kostenverhaal Oosterwold.

05/06	GR Werkvoorzieningschap Tomingroep en Tomingroep BV
Vestigingsplaats	Hilversum
Programma	9. Financiën
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke Regeling
Website	https://www.tomingroep.nl/over-tomingroep/algemeen-bestuur

Bestuurlijke vertegenwoordiging namens gemeente

Ingevolge de GR heeft Almere één zetel in het algemeen bestuur. Op dit moment levert Almere de voorzitter van het algemeen bestuur en van het dagelijks bestuur in de persoon van portefeuillehouder Werk en inkomen, Armoede, Wonen en zorg, Integratie en Gezondheid. Het Werkvoorzieningschap Tomingroep is enig aandeelhouder van de Tomingroep BV.

Financieel belang in aandelenkapitaal, leningen of garanties

Ter uitvoering van de Wet sociale werkvoorziening (Wsw) verleent Almere het Werkvoorzieningschap jaarlijks een bijdrage die (maximaal) zo groot is als de Wsw doeluitkering van het Rijk. Op grond van de GR waarborgen de gemeenten de leningen en rekening-courant van het schap naar evenredigheid van het aantal inwoners op 1 januari van het jaar waarin de overeenkomst voor de betreffende transactie wordt gesloten. Volgens een samenwerkingsovereenkomst tussen het Werkvoorzieningschap en Tomingroep BV staat het Werkvoorzieningschap borg voor leningen. Krachtens deze overeenkomst garandeert Tomingroep BV een nihil resultaat bij het Werkvoorzieningschap.

Openbaar belang

Het verschaffen van aangepast werk ter uitvoering van de Wet sociale werkvoorziening. Het Werkvoorzieningschap is verantwoordelijk voor juiste uitvoering van de wet. Tomingroep BV is verantwoordelijk voor een bedrijfseconomisch verantwoorde uitvoering van de wet.

Financiële positie

bedragen x € 1 miljoen

	realisatie		begroting	
	begin 2022	eind 2022	begin 2022	eind 2022
eigen vermogen	5,6	5,6	1,9	5,6
vreemd vermogen	6,3	6,3	8,5	5,5
resultaat jaarrekening	0	1,7	0	0,3
jaarlijkse bijdrage	8,8	8,6	8,8	8,9

Risico's en risicobeheersing

1. De omzet van de BV kan terugvallen door verminderde vraag (waaronder verminderde opdrachten vanuit GR gemeentes) onder meer als gevolg van bezuinigingen of externe ontwikkelingen zoals corona. Dat kan een negatieve invloed op het resultaat van de BV hebben.
2. Rijksbezuinigingen op de Wsw leiden tot verminderde inkomsten in het Werkvoorzieningschap, waardoor het bruto resultaat van het Werkvoorzieningschap zal verslechteren. De compenserende bijdrage van de BV zal dan opgebracht moeten worden uit opgebouwde reserves waardoor er wordt ingeteerd op het eigen vermogen.
3. De rijkssubsidiebijdrage per Wsw-geïndiceerde daalt naar het wettelijk minimumloon. Dat is duizenden euro's minder dan het huidige subsidiebedrag per Wsw-geïndiceerde. De huidige Wsw-populatie behoudt haar arbeidsrechten (welke zijn vastgelegd in de CAO Sociale Werkvoorziening). De negatieve resultaten die hieruit voortvloeien leiden tot een financieringsvraagstuk en tot de noodzaak om de organisatie te herstructureren. Het eigen vermogen kan het nadelig resultaat compenseren, maar zodra dit niet meer beschikbaar is zijn de GR gemeentes verantwoordelijk voor het verlies.

07	Huisvuilcentrale Noord Holland (HVC)
Vestigingsplaats	Alkmaar
Programma	2. Duurzaam, leefbaar en bereikbaar
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap
Website	https://www.hvcgroep.nl/

Bestuurlijke vertegenwoordiging namens gemeente

De wethouder Financiën, Organisatie, en Kunst en cultuur is afgevaardigde in de Algemene Ledenvergadering namens de gemeente Almere en werkt daarbij in de voorbereiding samen met andere Flevolandse aandeelhouders. De gemeente Almere is qua inwonersaantal de grootste gemeentelijke aandeelhouder van de HVC.

Financieel belang in aandelenkapitaal, leningen of garanties

De gemeente Almere heeft 173 aandelen (van de 3.595) en heeft daarmee 4,81% van het stemrecht in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van HVC. De aandelen hebben een nominale waarde van € 45,45 per aandeel en staan voor een totaalwaarde van € 7.863 op de balans. Almere staat garant voor de betaling van rente en aflossing van (lang)lopende leningen. De omvang van deze leningen op 31 december 2022 is € 610 miljoen (€ 589 miljoen eind 2021), het aandeel van Almere hierin bedraagt € 28,9 miljoen (€ 30,4 miljoen eind 2021). Bij een faillissement is dit het maximale risico voor de gemeente Almere.

Openbaar belang

HVC verbrandt het huishoudelijk afval uit Almere op een milieuverantwoorde wijze. Almere koopt voor de openbare ruimtes tegen een voordelig aandeelhouderstarief energie in, die wordt teruggewonnen bij de afvalverbranding. Almere werkt samen met HVC aan duurzame initiatieven (zon en wind). HVC acteert als grondstoffen makelaar en verwerker van plastic, metaal en drankkartons als resultaat van een openbare aanbesteding.

Financiële positie

bedragen x € 1 miljoen

	realisatie		begroting	
	begin 2022	eind 2022	begin 2022	eind 2022
eigen vermogen	169	199	155,0	180
vreemd vermogen	846	879	830,0	855
resultaat jaarrekening	26,4	28,1	13,0	25
jaarlijkse bijdrage	nvt	nvt	nvt	nvt

Risico's en risicobeheersing

Het grootste risico is dat bij een faillissement van de HVC Almere wordt aangesproken op haar aandeel van 5,2% van de garant gestelde leningen. De Almeerse garantstelling bedraagt momenteel maximaal € 28,9 miljoen. Dit risico is opgenomen in onze risicoparagraaf. "Van gas los" investeringen vallen ook onder deze gezamenlijke garantstelling. Deze duurzaamheids-investeringen worden alleen aangegaan als de businesscase positief is. We lopen het risico dat door onvoorziene omstandigheden deze investeringen toch ten koste gaan van het resultaat van HVC.

08	IbbA Lieven de Key
Vestigingsplaats	Almere
Programma	3. Ruimte en wonen
Rechtsvorm	Vennootschap onder Firma
Website	www.ikbouwbetaalbaarinalmere.nl/

Bestuurlijke vertegenwoordiging namens gemeente

Om kennis te borgen en onnodige kosten te voorkomen, bestaat de directie van de vof IbbA Lieven de Key uit een ambtelijk vertegenwoordiger van Almere en een directielid van Lieven de Key.

Financieel belang in aandelenkapitaal, leningen of garanties

De gemeente Almere draagt voor de eerste 380 kavels IbbA start/basis 50% van het financieel risico. Voor de start/basis kavels boven de 380 en voor de kaveltypes plus, extra, vrijstaand draagt Almere het gehele financiële risico. Het directe financieel gemeentelijk belang is voor de IbbA start-financieringen 1.0 afgedekt door een naar de vof gestorte risicovoorziening van € 4.250 per kavel, ten laste van de betreffende grondexploitatie. Voor de IbbA plus is ten behoeve van het risico een bedrag van € 6.000 per kavel gestort naar de vof vanuit de reserve IbbA plus. Naast het financieringsrisico draagt de gemeente voor 50% risico in de eventuele tekorten die kunnen ontstaan op de bedrijfsvoering van de vof IbbA Lieven de Key. Voor de IbbA plus 2.0 regeling is per kavel € 2.000 als 50% risicobijdrage gestort naar de vof. De Key heeft aangegeven dat geen nieuwe IbbA-verplichtingen kunnen worden aangegaan. De 380 woningen grens is bereikt, Almere draagt nu voor 100% het risico. De Almeerse afdracht aan de vof bedraagt nu € 4.000 per kavel.

Openbaar belang

Stimuleren van particulier opdrachtgeverschap voor starters met een inkomensgroep tot het niveau van beneden tot net boven modaal inkomen (circa € 27.000 tot €40.000).

Financiële positie

bedragen x € 1 miljoen

	realisatie		begroting	
	begin 2022	eind 2022	begin 2022	eind 2022
eigen vermogen	8,6	n nb		
vreemd vermogen	9,6	n nb		
resultaat jaarrekening	nvt	n nb		
jaarlijkse bijdrage	n.v.t.	n.v.t.		

*De jaarrekening 2022 is nog niet beschikbaar.

**Het is voor de vof geen wettelijke plicht om een begroting te maken.

Risico's en risicobeheersing

Financiële risico's zijn afgedekt middels voorzieningen binnen de vof en op de balans van de gemeente. Jaarlijks wordt bij de jaarrekening een risicoscan gemaakt van de waardeontwikkeling van het vastgoed op basis van taxaties bij de verkoop van tranches versus de ontwikkeling van de schuldpositie.

09	IbbA Ymere
Vestigingsplaats	Almere
Programma	3. Ruimte en wonen
Rechtsvorm	Vennootschap onder Firma
Website	www.ikbouwbetaalbaarinalmere.nl/over-ibba/

Bestuurlijke vertegenwoordiging namens gemeente

Om kennis te borgen en onnodige kosten te voorkomen is besloten om een ambtelijk vertegenwoordiger van Almere aan te wijzen als gevolmachtigd directeur in de vof IbbA. Deze aanwijzing is verbreed tot de vof IbbA Ymere voor de benodigde acties zoals het aangaan van een samenwerkingsovereenkomst met Ymere.

Financieel belang in aandelenkapitaal, leningen of garanties

De gemeente Almere en Ymere dragen beide het risico van de IbbA start-financieringen in Nobelhorst. Binnen de grondexploitatie Hout/Noord is bij start IbbA een bedrag van € 7.500 per kavel gereserveerd voor maximaal 150 kavels ten behoeve van de gezamenlijke storting in de vof IbbA Ymere. Op basis van de fasering van uitgaven zullen stortingen ten laste van de grondexploitatie gebracht. Bij een lagere risicodekking per kavel wordt het verschil in een afzonderlijke voorziening bij de gemeente ondergebracht. Bij een hogere risicodekking per kavel dan de afgesproken € 7.500 per kavel zullen beide partijen voor 50% bijdragen aan dit verschil. Op dit moment is het risicoprofiel € 4.000 per kavel, wat betekent dat gemeente Almere € 4.000 per kavel direct in de vof heeft gestort en € 3.500 per kavel in de voorziening heeft achtergehouden. Deze laatste voorziening is bij jaarrekening 2019, uitgaande van de risicoanalyse, vrijgevallen.

Openbaar belang

Het stimuleren van het particulier opdrachtgeverschap (PO) voor starters met een inkomensgroep tot het niveau van beneden tot net boven modaal inkomen (circa € 27.000 tot € 40.000).

Financiële positie

bedragen x € 1 miljoen

	realisatie		begroting	
	begin 2022	eind 2022	begin 2022	eind 2022
eigen vermogen	0,2	n nb		
vreemd vermogen	1,5	n nb		
resultaat jaarrekening	n.v.t.	n nb		
jaarlijkse bijdrage	n.v.t.	n.v.t.		

*De cijfers zijn gebaseerd op de definitieve-jaarrekening 2021. De jaarrekening 2022 is nog niet beschikbaar.

**Het is voor de vof geen wettelijke verplichting om een begroting op te stellen.

Risico's en risicobeheersing

Periodiek wordt bij de jaarrekening een risicoanalyse gemaakt van de uitwerking van de schuldpositie en de aflossingssituatie en mogelijkheden van leningen aan de deelnemers. De accountant van de vof toetst onder meer deze gegevens inclusief de risicoanalyse bij de controle op de jaarrekening van de vof IbbA Ymere.

10	Floriade Almere 2022 BV
Vestigingsplaats	Almere
Programma	2. Duurzaam, leefbaar en bereikbaar
Rechtsvorm	Besloten Vennootschap
Website	https://floriade.almere.nl/

Bestuurlijke vertegenwoordiging namens gemeente

De Floriade Almere 2022 BV is een uitvoeringsorganisatie met een specifieke taak: het op bedrijfsmatige wijze organiseren en commercieel exploiteren van het evenement Floriade in 2022 en de 'making of'. De BV functioneert in een politieke context, maar wel op afstand. De gemeente is voornamelijk enig aandeelhouder van de Floriade BV. Als zodanig is de Floriade BV een verbonden partij voor de gemeente. De aandeelhoudersrol wordt ingevuld door de wethouder Financiën. De aansturing van de Floriade BV vindt plaats door de directie onder toezicht van de Raad van Commissarissen (RvC). De algemene kaders die de directie meekrijgt zijn geformuleerd in de statuten. Hierin is opgenomen voor welke besluiten de directie goedkeuring nodig heeft van de RvC en welke besluiten moeten worden voorgelegd aan de aandeelhoudersvergadering.

Financieel belang in aandelenkapitaal, leningen of garanties

De gemeente is enig aandeelhouder van de Floriade Almere 2022 BV (1.000 aandelen à € 1 nominaal). Daarnaast heeft de gemeente leningen verstrekt aan de Floriade BV. Verder heeft de gemeente mee getekend op het contract wat de Floriade BV met Weerwater CV heeft gesloten over de oplevering van het terrein. In dit contract is afgesproken dat het terrein op tijd wordt opgeleverd door de Floriade Almere 2022 BV aan Weerwater CV.

Openbaar belang

De Floriade heeft als doel het maximaliseren van de economische, sociale en maatschappelijke 'spin off' van de Floriade. In andere woorden een langdurige maatschappelijke en economische impact op de omgeving. De Floriade BV heeft tot taak kansen te benutten (projecten, initiatieven en deelnemingen) die het succes van het evenement, de 'making of' en de gebiedsontwikkeling (legacy) bevorderen. Dit kan zij maximaal bereiken door op armlengte van de gemeente als zelfstandig ondernemer te opereren.

Financiële positie

bedragen x € 1 miljoen

	realisatie		begroting	
	begin 2022	eind 2022	begin 2022	eind 2022
eigen vermogen			0	
vreemd vermogen	50,9	83,8	51,1	
resultaat jaarrekening			0	
jaarlijkse bijdrage				

Risico's en risicobeheersing

Jaarlijks wordt tussen de gemeente en de Floriade BV een leenovereenkomst gesloten. In 2022 is € 32,5 miljoen aan lening verstrekt aan de Floriade BV. Dit bedrag komt overeen met de ondertekende leenovereenkomst voor 2022 en de bijbehorende addenda. In totaal is er nu € 75,4 miljoen aan de BV geleend. Gezien de meerjarenbegroting van de Floriade BV een verlies laat zien, verwachten wij dat de Floriade BV dit bedrag niet meer terug kan betalen. Op deze lening hebben wij een verliesvoorziening gevormd voor het volledige bedrag ad € 75,4 miljoen.

11	Ontwikkeling Maatschappij Airport Lelystad Almere NV
Vestigingsplaats	Lelystad
Programma	1. Bestuur, inwoners en economie
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap
Website	http://lelystadairportbusinesspark.nl/

Bestuurlijke vertegenwoordiging namens gemeente

De wethouders Wonen, Ruimtelijke Ontwikkeling, Grondbeleid en Mobiliteit en Economische Ontwikkeling, Onderwijs-Arbeidsmarkt, Stedelijke vernieuwing, Sport, Diversiteit en Inclusiviteit vertegenwoordigen Almere in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders/Vergadering van Vennoten van OMALA NV.

Financieel belang in aandelenkapitaal, leningen of garanties

Van OMALA NV bezit de gemeente Almere een derde deel van het aandelenkapitaal. Dit is nominaal € 25.000. In Airport Garden City CV heeft de gemeente commanditair kapitaal van € 1 miljoen gestort. Het bedrag aan uitstaande leningen aan Airport Garden City CV bedroeg eind 2021 nog € 1,6 miljoen. De leningen passen binnen de door de raad gestelde kaders en worden op de overeengekomen data afgelost.

Openbaar belang

OMALA biedt kansen om economische activiteiten en arbeidsplaatsen te realiseren door middel van een bedrijvenpark met unieke vestigingsvoorwaarden, te weten de nabijheid van een luchthaven.

Financiële positie

bedragen x € 1 miljoen

	realisatie		begroting	
	begin 2022	eind 2022	begin 2022	eind 2022
eigen vermogen	0,3	0,4	0,4	
vreemd vermogen	0,8	0,9	0,3	
resultaat jaarrekening	n.v.t.	0,1	0,1	
jaarlijkse bijdrage	n.v.t.	n.v.t.	nvt	

De realisatiecijfers zijn gebaseerd op de conceptcijfers jaarrekening 2022

Risico's en risicobeheersing

In het jaarplan van OMALA zijn maatregelen voor risicobeheersing opgenomen zoals een strakke cash flow sturing. De risico's voor OMALA zijn sterk afgenomen na de verkoop van de eerste, grote logistieke kavel in 2017 en de samenwerking met Schiphol Real Estate. Bij de verdere ontwikkeling worden geen gronden meer aangekocht maar wordt de regie gevoerd over de gebiedsontwikkeling en de uitgifte. Het risicobedrag in deze programmabegroting is daarom op nul gehandhaafd.

12	Ontwikkeling Maatschappij Airport Garden City CV
Vestigingsplaats	Lelystad
Programma	1. Bestuur, inwoners en economie
Rechtsvorm	Commanditaire Vennootschap
Website	http://lelystadairportbusinesspark.nl/

Bestuurlijke vertegenwoordiging namens gemeente

De wethouders Wonen, Ruimtelijke Ontwikkeling, Grondbeleid en Mobiliteit en Economische Ontwikkeling, Onderwijs-Arbeidsmarkt, Stedelijke vernieuwing, Sport, Diversiteit en Inclusiviteit vertegenwoordigen Almere in de vergadering van vennoten.

Financieel belang in aandelenkapitaal, leningen of garanties

Van OMALA NV bezit de gemeente Almere een derde deel van het aandelenkapitaal. Dit is nominaal € 25.000. In Airport Garden City CV heeft de gemeente commanditair kapitaal van € 1 miljoen gestort. Het bedrag aan uitstaande leningen aan Airport Garden City CV bedraagt eind 2020 nog € 1,6 miljoen. De resterende leningen passen binnen de door de raad gestelde kaders en worden op de overeen gekomen data afgelost.

Openbaar belang

OMALA biedt kansen om economische activiteiten en arbeidsplaatsen te realiseren door middel van een bedrijvenpark met unieke vestigingsvoorwaarden, te weten de nabijheid van een luchthaven.

Financiële positie

bedragen x € 1 miljoen

	realisatie		begroting	
	begin 2022	eind 2022	begin 2022	eind 2022
eigen vermogen	3,0	3,0	3,0	
vreemd vermogen	5,8	5,2	5,6	
resultaat jaarrekening	n.v.t.	0,0	0,0	
jaarlijkse bijdrage	n.v.t.	n.v.t.	nvt	

*De realisatiecijfers zijn gebaseerd op de conceptcijfers jaarrekening 2022

Risico's en risicobeheersing

In het jaarplan van OMALA zijn maatregelen voor risicobeheersing opgenomen zoals een strakke cash flow sturing. De risico's voor OMALA zijn sterk afgenomen na de verkoop van de eerste, grote logistieke kavel in 2017 en de samenwerking met Schiphol Real Estate. Bij de verdere ontwikkeling worden geen gronden meer aangekocht, maar wordt de regie gevoerd over de gebiedsontwikkeling en de uitgifte. Het risicobedrag in deze programmabegroting is daarom op nul gehandhaafd.

13	Technofonds
Vestigingsplaats	Lelystad
Programma	1. Bestuur, inwoners en economie
Rechtsvorm	Besloten Vennootschap
Website	https://www.horizonflevoland.nl/technofonds/flevoland

Bestuurlijke vertegenwoordiging namens gemeente

De wethouder Economische Ontwikkeling, Onderwijs-Arbeidsmarkt, Stedelijke vernieuwing, Sport, Diversiteit en Inclusiviteit vertegenwoordigt Almere in het Technofonds.

Financieel belang in aandelenkapitaal, leningen of garanties

De gemeente Almere heeft een aandelenkapitaal van € 1.964.867 ingelegd. Dit zijn 4.330 aandelen.

Openbaar belang

Technofonds is gericht op het risicodragend participeren in technologisch georiënteerde bedrijven in Almere, Lelystad, Dronten, Noordoostpolder en Urk ter versterking en verbreding van de economische structuur in Flevoland. Het Technofonds heeft een revolverend karakter en voorziet in de financieringsbehoefte van bedrijven in een fase van start, groei en ontwikkeling.

Financiële positie

bedragen x € 1 miljoen

	realisatie		begroting	
	begin 2022	eind 2022	begin 2022	eind 2022
eigen vermogen	8,2	7,8	7,9	7,8
vreemd vermogen	0,0	0,0	0,0	0,0
resultaat jaarrekening	nvt	-/- 0,4	-/- 0,3	-/- 0,4
jaarlijkse bijdrage	nvt	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

*De cijfers realisatie eind 2022 zijn definitieve concept cijfers, de jaarrekening is nog niet vastgesteld.

Risico's en risicobeheersing

Er is geen financieel risico omdat het ingebrachte aandelenkapitaal niet op de gemeentelijke balans is gewaardeerd en destijds hard is afgedekt. Aan elke deelname is een geldelijk maximum verbonden. Participaties mogen niet aangegaan worden als er sprake is van verliesfinanciering. Tevens zijn er regels gesteld aan Horizon BV omtrent het zorgvuldig beheer, waaronder rendementseisen en continuïteitsvoorwaarden. Eventuele winst wordt toegevoegd aan de reserve. Hiermee kunnen eventuele negatieve resultaten gedekt worden.

14	Alliander
Vestigingsplaats	Arnhem
Programma	9. Financiën
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap
Website	https://www.alliander.com/nl

Bestuurlijke vertegenwoordiging namens gemeente

De wethouder Financiën, Organisatie, Stadsreiniging, Kunst en cultuur is vertegenwoordiger in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.

Financieel belang in aandelenkapitaal, leningen of garanties

De gemeente Almere heeft 794.270 aandelen. Dit is een aandelenbelang van 0,58%. De gemeente Almere heeft eind 2021 een lening verstrekt van € 3,5 miljoen (reverse hybride converteerbaar).

Openbaar belang

Zorgdragen voor een continue en betaalbare stroomvoorziening door middel van een goedlopend netwerkbedrijf.

Financiële positie

bedragen x € 1 miljoen

	realisatie		begroting	
	begin 2022	eind 2022	begin 2022	eind 2022
eigen vermogen	4.470	4.570	n nb	
vreemd vermogen	5.739	6.122	n nb	
resultaat jaarrekening		198	n nb	
jaarlijkse bijdrage	n.v.t.	n.v.t.		

Het is voor een NV geen verplichting om een begroting op te stellen. De hogere energieprijzen als gevolg van de oorlog in Oekraïne zijn de belangrijkste oorzaak van de daling van het resultaat ten opzicht van 2021. Dit zorgt namelijk voor een stijging van kosten van netverliezen. Het afschaffen van de precariobelasting heeft deze stijging iets gecompenseerd.

Risico's en risicobeheersing

De externe accountant van Alliander rapporteert over de financiële risico's, de mate waarin deze worden beheerst en het in control zijn van de organisatie. De uitkomsten worden weergegeven in een accountantsverklaring. Tevens heeft de Raad van Bestuur een corporate governance verklaring afgelegd die bij de jaarrekening 2022 is toegevoegd. De gemeente Almere neemt deel aan het platform Nuval dat de belangen van de aangesloten gemeentes in Flevoland en Gelderland behartigt voor het aandeelhouderschap in Vitens en Alliander.

15	Vitens
Vestigingsplaats	Zwolle
Programma	9. Financiën
Rechtsvorm	Naamloze Venootschap
Website	https://www.vitens.nl/

Bestuurlijke vertegenwoordiging namens gemeente

De wethouder Financiën, Organisatie, Stadsreiniging, Kunst en cultuur is vertegenwoordiger in de commissie van aandeelhouders van Vitens.

Financieel belang in aandelenkapitaal, leningen of garanties

De gemeente Almere bezit sinds juli 2012 in totaal 366.175 aandelen (6,34% van het totaal). Op de balans staan deze aandelen gewaardeerd voor een bedrag van € 15.197.000. De gemeente heeft geen garantiestelling of leningen verstrekt.

Openbaar belang

Vitens heeft als drinkwaterbedrijf een belangrijke maatschappelijke taak en moet de leveringszekerheid van goedkoop drinkwater van goede kwaliteit garanderen. De overheid hecht grote waarde aan de publieke taak van de drinkwaterbedrijven zoals Vitens. Daarom is wettelijk vastgelegd dat de aandelen van drinkwaterbedrijven in publieke handen moeten blijven.

Financiële positie

bedragen x € 1 miljoen

	realisatie		begroting	
	begin 2022	eind 2022	begin 2022	eind 2022
eigen vermogen	600,3	650,0	n nb	
vreemd vermogen	1.387,8	1.446,1	n nb	
resultaat jaarrekening		8,7	n nb	
jaarlijkse bijdrage	n.v.t.	n.v.t.		

Het is voor de NV niet verplicht om een begroting op te stellen. Het resultaat 2021 is uitgekomen op € 8,7 miljoen. Belangrijkste oorzaak voor het lagere resultaat is minder omzet door vermindering van watergebruik door de klant. En hogere energie- en grondstofkosten als gevolg van de hoge inflatie.

Risico's en risicobeheersing

De externe accountant van Vitens rapporteert over de financiële risico's, de mate waarin deze worden beheerst en het in control zijn van de organisatie. De uitkomsten worden weergegeven in een accountantsverklaring.

De wethouder Financiën wordt, als vertegenwoordiger in de commissie van aandeelhouders, ambtelijk ondersteund door een juridisch- en een financieel adviseur. In de aandeelhoudersvergadering vindt besluitvorming plaats over de vaststelling van de (drinkwater) tarieven, de investeringen, het dividendbeleid en het beloningsbeleid. De gemeente Almere neemt deel aan het platform Nuval, dat de belangen van de aangesloten gemeentes in Flevoland en Gelderland behartigt voor het aandeelhouderschap in Vitens en Alliander.

16	Bank Nederlandse Gemeenten
Vestigingsplaats	Den Haag
Programma	9. Financiën
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap
Website	https://www.bngbank.nl/

Bestuurlijke vertegenwoordiging namens gemeente

De wethouder Financiën, Organisatie, Stadsreiniging, Kunst en cultuur is vertegenwoordiger in de Algemene vergadering van Aandeelhouders van de BNG.

Financieel belang in aandelenkapitaal, leningen of garanties

Almere bezit 3.432 aandelen (0,006% van totaal). Dit staat op de balans gewaardeerd voor een bedrag van € 8.580.

Openbaar belang

Behouden van toegang tot geld- en kapitaalmarkt (financiële markten).

Financiële positie

bedragen x € 1 miljoen

	realisatie		begroting	
	begin 2022	eind 2022	begin 2022	eind 2022
eigen vermogen	5.062	4.615	n.v.t	n.v.t.
vreemd vermogen	143.995	107.459	n.v.t	n.v.t.
resultaat jaarrekening	236	300	n.v.t	n.v.t.
jaarlijkse bijdrage	n.v.t	n.v.t	n.v.t	n.v.t.

Het is voor een N.V. niet verplicht om een begroting op te stellen

Risico's en risicobeheersing

Bij een faillissement is de waarde van het aandelenkapitaal het maximale risico voor de gemeente Almere. De BNG beschikt over een zogenaamde triple A rating (hoogste kredietwaardigheidscijfer) en valt onder het strenge toezicht van de ECB, waardoor het zeer onwaarschijnlijk is dat de BNG failliet gaat.

3.7 Bedrijfsvoering

Personeel en organisatie

De arbeidsmarkt was ook in 2022 krap, de verwachting is dat dit ook in de komende jaren zo blijft. Om te kunnen voorzien in de voor de toekomst verwachte personeelsbehoefte hebben wij in kaart gebracht welke type functies en competenties onze organisatie nodig heeft. Deze ambitie van een organisatiebrede personeelsplanning is op basis van gesprekken met leidinggevend en uitgewerkt naar het programma "Wij willen werken voor Almere". Het programma bestaat uit maatregelen, gericht op het werven en behouden van medewerkers. De werving is verder laagdrempelig gemaakt. We kijken minder naar opleidingsniveau of overheidservaring. Het gaat ons vooral om wat een kandidaat in huis heeft en verder kan ontwikkelen. We zetten er ook op in dat vacatures in de toekomst vaker worden ingevuld door zelf opgeleide medewerkers. Bij een aantal afdelingen zijn traineeships vormgegeven voor projectmanager. Voor een aantal gespecialiseerde functies is de afdeling Burgerzaken begonnen om zelf medewerkers op te leiden, omdat deze op de arbeidsmarkt moeilijk te vinden zijn.

In 2022 hebben we volop ingezet op ontwikkeling van onze medewerkers. Zo zijn vier leergangen uitgevoerd, voor leidinggevend, beleidsstrategen, beleidsadviseurs en uitvoerend medewerkers, waarbij ook ruimte was voor persoonlijk leiderschap. Er zijn meer dan 80 trainingen georganiseerd over gespreksvaardigheden, persoonlijk leiderschap en vitaliteit. Met een online leerprogramma zijn medewerkers geschoold in digitale vaardigheden en het veilig omgaan met data. Hierbij zijn ook vaardigheden behandeld die in de toekomst belangrijker worden.

We willen dat onze medewerkers vitaal zijn en zich verbonden voelen met hun werk. Na corona zien wij dat het verzuim helaas toeneemt. Het inzetbaarheidsteam is uitgebreid waardoor wordt ingezet op een effectievere re-integratie en verzuimpreventie. Medewerkers die kampen met een te hoge werkdruk coachen we naar een betere balans tussen werk en privé. Door individuele werkplekonderzoeken adviseren medewerkers geadviseerd over een goede zithouding en een gezonde werkomgeving.

In 2018 zijn we aan een organisatieverandering begonnen. In 2022 hebben we extra aandacht gehad voor organisatiebreed werken aan overstijgende opgaven. De opdracht opgavegericht werken is in 2022 opgesteld en de werkgroep is samengesteld. Er wordt vanuit verschillende vakgebieden gewerkt aan hoe we om willen gaan met opgaven en hoe we opgavegericht werken het beste toepassen in Almere.

Juridische zaken

In 2022 hebben we de onze informele aanpak verder ingevoerd, bijvoorbeeld binnen afdelingen in het sociaal domein. De informele aanpak betekent dat als er problemen zijn met inwoners we de ze bellen in plaats van een brief sturen. Dit zorgt ervoor dat veel bezwaren sneller en beter opgelost kunnen worden voor onze inwoners. We stellen vast dat het project succesvol is afgerond en we dit gaan vervolgen in het ruimtelijk domein.

In 2022 zagen we minder bezwaarschriften. We zien daarentegen wel dat de complexiteit van bezwaar- en beroepsprocedures is toegenomen. Daarnaast hebben we een verbeteringslag ingezet als het gaat om het proces van bezwaarschriften, waarin geëvalueerd is welke verbeterpunten er zijn.

Inkoop, aanbesteding en subsidies

Maatschappelijk verantwoord opdrachtgeven en inkopen of duurzaam inkopen speelt een steeds belangrijkere rol binnen onze gemeente. Waar we maatschappelijk verantwoord inkopen eerder al vaak meenamen in inkooptrajecten is het tegenwoordig echt een uitgangspunt. We worden hier ook steeds beter in. Zo hebben we in 2022 een Duurzame Tenderboard opgericht waar we afdelingsmanagers inspireren en richting helpen geven bij het toepassen van duurzame inkoop. Ons doel: in 2025 50% van onze inkopen duurzaam doen en in 2030 100%, onze inkopen en aanbestedingen moeten impact hebben. In de lijn van deze ambitie zien we steeds vaker duurzame effecten van onze inkoop.

Eind 2022 is het afwegingskader Inkoop en Subsidie vastgesteld. Wij verwachten dat dit gaat leiden tot meer grip op zowel inkoop als subsidies. In 2022 hebben daarnaast het merendeel van de corona gerelateerde subsidies kunnen afronden.

Informatievoorziening en archivering

De afgelopen 3 jaar hebben wij aangetoond dat we het verbeteren van informatie- en archiefbeheer serieus nemen. Hiervoor is het Verbeterprogramma Informatiebeheer en Archivering (VIA) opgesteld. Hiermee hebben we de problemen rond dit onderwerp beter in kaart gebracht en zijn er instrumenten opgesteld om verbetering te kunnen realiseren. Ook is onze organisatie zich beter bewust van het belang van informatie- en archiefbeheer. VIA heeft een goede aanzet geleverd voor het verbeteren van het informatie- en archiefbeheer maar blijvende aandacht is nodig.

De provincie Flevoland houdt toezicht op het informatiebeheer en archivering. Op basis van rapportages en ambtelijk overleg heeft de toezichthouder besloten om het toezicht weer terug te brengen van het niveau 'Niet Adequaaf' naar 'Redelijk Adequaaf'.

Informatieveiligheid en privacy

De IT audits die in 2022 zijn uitgevoerd en gericht zijn op informatieveiligheid zijn goed afgerond. In 2017 is gestart met ENSIA, wat staat voor Eenduidige Normatiek Single Information Audit. Deze werkwijze is in de jaren daarna verder uitgebreid. ENSIA geeft normen op het gebied van informatieveiligheid, DigiD, Structuur Uitvoeringsorganisatie Werk en Inkomen (Suwinet), waardering onroerende zaken (WOZ), basisregistratie personen (BRP), uitgifte paspoorten, basisregistratie grootschalige topografie (BGT), basisregistratie ondergrond (BRO) en basisregistratie adressen (BAG).

Het college heeft verklaard dat bij gemeente Almere op 31 december 2022 de beheersingsmaatregelen (in opzet en bestaan) voldoen aan de normen voor DigiD. Hierdoor kan de dienstverlening aan de burger op het gebied van de digitale dienstverlening worden vervolgd. Ook de wettelijke taken op het gebied van uitkeringen, werk en integratie kan de gemeente Almere digitaal blijven doen.

In 2022 is in het kader van informatieveiligheid de zogenaamde 'roadmap' opgesteld en is hiervoor strategisch- en tactisch beleid vastgesteld en gedeeld. Om in de nabije toekomst te kunnen voldoen aan de gestelde wettelijke eisen van zowel de AVG als de BIO (Baseline Informatiebeveiliging Overheid).

Ons verwerkingsregister is weer up to date. Hierin verwerken we welke persoonsgegevens we verwerken en met welk doel. Binnen de meeste afdelingen zijn de processen in kaart gebracht en is een eerste risico identificatie gedaan. Voor een aantal kritische processen zijn de wettelijke verplichte DPIA's (data protection impact assessments) uitgevoerd. We hebben beleid en richtlijnen ontwikkeld die de organisatie ondersteunen in het verbeteren van de processen om zo te voldoen aan de AVG.

Communicatie

In 2022 zijn we verder gegaan op de ingeslagen weg. Daarbij stond professionalisering en interactie met inwoners centraal. Er hebben gesprekken plaatsgevonden in het kader van "de dag van Almere". Hierin werden actuele onderwerpen zoals Corona besproken. Deze aanpak is veelbelovend en past bij hoe we op een toegankelijke manier in contact willen zijn met de stad. Het concept wordt doorontwikkeld. Ook wordt het ingezet om participatie en interactie met inwoners en bedrijven te verhogen. We hebben ook aandacht voor duidelijke en begrijpelijke taal. We proberen dit zoveel mogelijk toe te passen. Zowel in de algemene communicatie als bij communicatie met mensen met een beperking.

Onze citymarketing aanpak was met name gericht op de Floriade. Ondanks de tegenvallende bezoekersaantallen en hoge kosten van het evenement was onze inhoudelijke communicatie goed zichtbaar, bijvoorbeeld op het gebied van duurzaamheid. Ook culturele activiteiten zoals het 180 dagen feest hebben bijgedragen aan citymarketing richting zowel bezoekers als inwoners.

Vastgoed

Een toelichting op het gemeentelijk vastgoed is onderdeel van de [paragraaf onderhoud kapitaalgoederen](#).

Overhead en kostentoerekening

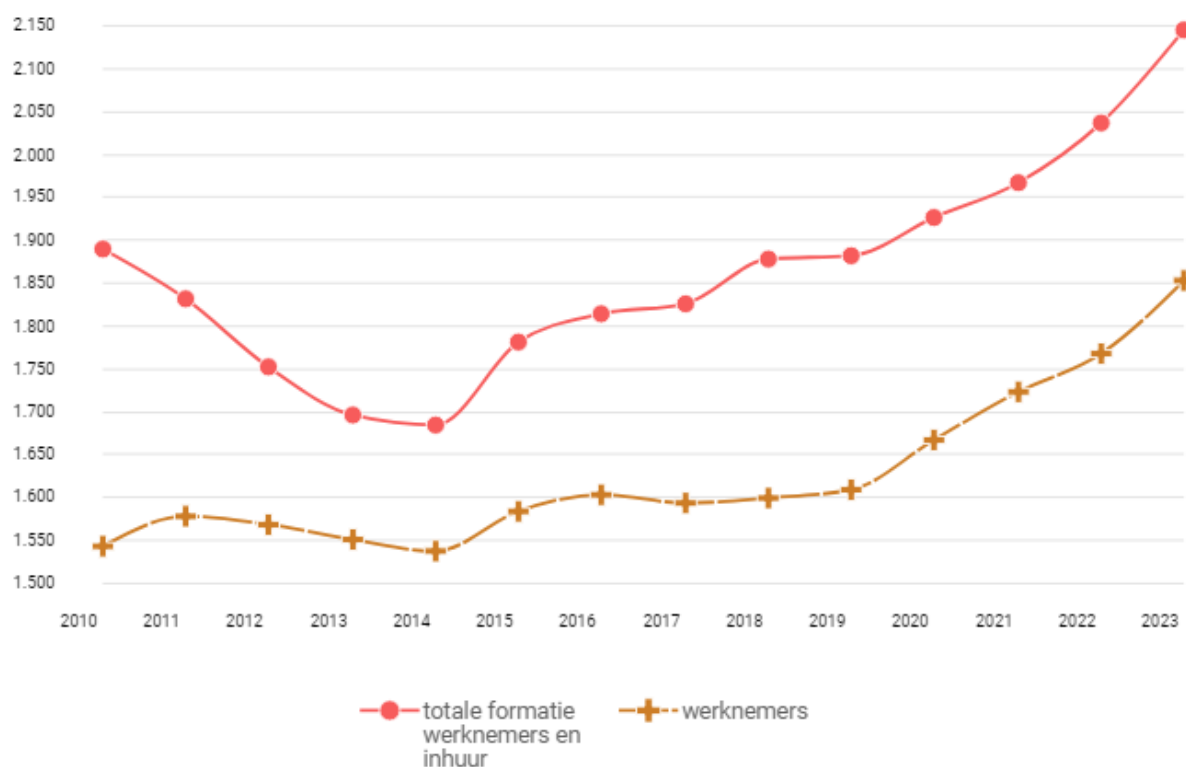
Voor een toelichting op de gerealiseerde overhead en algemene middelen verwijzen wij naar de jaarrekening, onderdeel [overzicht van baten en lasten](#).

Ontwikkeling ambtelijk apparaat

Trendanalyse ontwikkeling ambtelijk apparaat

Eén keer in de twee jaar wordt u bij de programmarekening middels een trendanalyse geïnformeerd over de ontwikkeling van de omvang van het ambtelijk apparaat. Tot het ambtelijk apparaat worden gerekend de medewerkers met een 'aanstelling' of waarmee een 'inhuurovereenkomst' is overeengekomen. In onderstaande grafiek wordt de trendmatige ontwikkeling van het ambtelijk apparaat weergegeven. Hieruit blijkt dat tussen 1 januari 2022 en 1 januari 2023 de ambtelijke organisatie is toegenomen met circa 109 fte. De toename betreft grotendeels medewerkers met een aanstelling.

ambtelijke organisatie

Samenvatting trend tot 2020

In de trendanalyse bij de jaarrekening 2017 is de ontwikkeling tot begin 2018 toegelicht. Voornaamste oorzaak van de organisatorische krimp tot 2014 was de doorvoering van bezuinigingsoperaties op de bedrijfsvoering, de bestuursopdrachten vanuit het vorige coalitie akkoord en de aanhoudende crisis in de bouw- en vastgoedsector. Na 2014 heeft er een organisatorische groei van 242 fte plaatsgevonden. Voornaamste reden hiervan was de transitie van het sociaal domein naar de gemeente per 2015.

Groei 2022 -2023 + 109 fte

De belangrijkste redenen voor de groei van 109 fte zijn de toename bij gebiedsontwikkeling en stedelijk beleid, extra inzet voor vluchtelingen, en de extra bezetting bij Burgerzaken.

Rechtmatigheidsverantwoording

Met ingang van het boekjaar 2023 gaat het college zelf verantwoording afleggen over het financieel rechtmatig handelen binnen de gemeente. Dat gebeurt in de programmarekening en in het jaarverslag. Tot en met het boekjaar 2022 informeert de onafhankelijke accountant de raad hier nog over. Vanaf 2023 ligt die verantwoordelijkheid bij het college zelf. Door een wetwijziging zijn alle gemeenten straks verplicht om de zogenaamde "rechtmatigheidsverantwoording" in de programmarekening op te nemen. De kaders voor deze verantwoording worden door de raad vastgesteld. Waardoor het college op die manier eenduidig verantwoording kan afleggen. Doordat Almere landelijk nauw betrokken is bij deze nieuwe ontwikkeling, zijn we goed voorbereid. Processen en interne controles zijn al zodanig ingericht dat we vrij eenvoudig in staat zijn

om een rechtmatigheidsverantwoording op te stellen. Om te zorgen dat de raad goed op de hoogte is, wordt in het najaar een inhoudelijke bijeenkomst georganiseerd. Hierin wordt de raad geïnformeerd over het doel van deze verantwoording, haar rol en bevoegdheden (ook die van het college). Ook besteden we aandacht aan het vaststellen van de benodigde kaders zoals de verantwoordingsgrens en rapporteringsgrens. Om het herkenbaar te maken nemen we de raad mee in hoe een rechtmatigheidsverantwoording er kan uitzien. Een proefverantwoording over het boekjaar 2022 delen we dan met de raad. Op deze manier krijgt de raad inzicht in de impact van bevindingen op de rechtmatigheidsverantwoording.

Fraudepreventiebeleid

Almere wil een betrouwbare en geloofwaardige gemeente zijn voor burgers, medewerkers, ondernemers, partners en opdrachtgevers. Willen we dit realiseren dan is het essentieel dat er aandacht is en blijft voor fraude en fraudepreventie. Vele definities van fraude zijn bekend, maar in de gemeente Almere gebruiken wij de volgende omschrijving:

'Fraude is een opzettelijke handeling door één of meer personen uit de kring van de leiding, de organen belast met governance, het personeel, waarbij misleiding wordt gebruikt om een onrechtmatig of onwettig voordeel te behalen'.

Bij fraude bevoordeelt iemand zichzelf of een ander. Dat kan een persoon of organisatie zijn en er wordt bewust misbruik gemaakt van vertrouwen. Het is dus een vorm van bedrog door onrechtmatig handelen, waarbij het voordeel van de één, het nadeel van de ander is. Nu is fraude een verzamelnaam voor meerdere gerelateerde begrippen zoals niet-integer gedrag (integriteit), misbruik- en oneigenlijk gebruik, corruptie en criminaliteit.

De gemeente Almere heeft gedragscodes, integriteitscodes en regelingen ontwikkelt om fraude tegen te gaan en om integer gedrag te stimuleren. Ook kent de gemeente een vertrouwenspersoon integriteit (VPI) en een compliance officer. De vertrouwenspersoon is verantwoordelijk voor het opstellen van het jaarverslag integriteit. Dit verslag wordt ieder jaar aan de raad aangeboden en in de politieke markt openlijk besproken. Het jaarverslag beschrijft het beleid, de activiteiten van dat jaar en benoemt de gesignaleerde integriteitsschendingen (ambtelijk en bestuurlijk).

Andere belangrijke instrumenten die helpen bij het versterken van het integriteitsbewustzijn, zijn e-learnings en leiderschapstrainingen (via de Almere Academy), het introductieprogramma voor nieuwe medewerkers en het afleggen van de ambtseed. Daarnaast bezoekt de VPI regelmatig het management. Dit wordt gedaan om te vertellen over integriteit, maar ook om te horen of zich signalen van fraude of integriteitsschendingen hebben voorgedaan. Ook de campagne 'het goede doen ook als niemand kijkt' draagt bij aan een positieve stimulans op integer gedrag. Meldingen van fraude, misbruik- en oneigenlijk gebruik of niet integer handelen kunnen via meerdere kanalen worden gemeld, bijvoorbeeld via de compliance officer of via de concerncontroller.

De beheersing van frauderisico's en de preventie ervan staan niet op zichzelf, maar is in onze visie een bestandsdeel van integraal risicomangement. In dat kader is frauderisico verankerd in de kadernota 'integraal risicomangement'. Hierdoor is het onderdeel van het reguliere planning en control proces. Naast deze beleidsmatige kant kennen we een frauderisicoanalyse. In deze analyse worden risico's vanuit de bekende fraudedriehoek uiteengezet. Het gaat daarbij om de perspectieven 'druk, gelegenheid en rationalisatie'. De frauderisicoanalyse bestaat al meerdere jaren en wordt regelmatig door de risicomanager geactualiseerd. De processen die het meest gevoelig zijn voor frauderisico's zijn: inkopen, aanbestedingen en processen in het sociaal domein.

Een frauderisico analyse alleen is onvoldoende. Daarom wordt de frauderisicoanalyse actief betrokken (en getoetst) door de verbijzonderde interne controle. Dit doen we voor de materieel financieel kritieke processen. Bij deze toets worden afdelingen en medewerkers bevraagd en worden beheersmaatregelen op robuustheid getoetst. Daarnaast is in beeld gebracht welke afdelingen een relatief hoog frauderisico hebben. Voor die afdelingen worden door de risicomanager sessies georganiseerd, waarbij verdieping wordt gezocht in de frauderisico's. Daarbij wordt het management nadrukkelijk uitgedaagd om na te denken over potentiële frauderisico's, maar ook over passende beheersmaatregelen.

De coördinatie van fraude en integriteit (en aanverwante begrippen) is vooral centraal georganiseerd. Dit neemt niet weg dat de verantwoordelijkheid voor het beheersen van frauderisico's uiteindelijk thuishoort bij de eigenaar van de processen. Dit is vaak het management van een afdeling. Zij worden in die verantwoordelijkheid ondersteund door de staf, zoals door de vertrouwenspersoon, de compliance officer, de verbijzonderde interne controle, de risicomanager en de concerncontroller. Onlangs zijn de eerste contacten gelegd met rijksrecherche. Onderzocht wordt op welke wijze het uitwisselen van informatie kan helpen bij het versterken van preventieve beheersmaatregelen daar waar het om fraude(signalen).

Voor het misbruik- en oneigenlijk gebruik is nog geen centraal vastgesteld beleid. Dit is geen wettelijke verplichting, maar wel een omissie met het oog op de komst van de rechtmatigheidsverantwoording. We willen daarom voor het einde van 2023 het misbruik- en oneigenlijk gebruik vastleggen in overkoepelend beleid dat door het college wordt vastgesteld.

Conclusie

Het samenspel van harde en zachte beheersmaatregelen zorgen ervoor dat de voedingsbodem voor fraude in sterke mate wordt beperkt. Dat neemt niet weg dat wij als gemeente scherp moeten zijn op fraude- of gelijksoortige signalen. Voor het boekjaar 2022 is ons geen fraude bekend. Voor de integriteitsschendingen wordt verwezen naar het jaarverslag integriteit dat op 16 februari 2023 openbaar is gemaakt.

3.8 Openbaarheid

In 2022 is de invoering van de Wet Open Overheid (Woo) gestart. Zo is er een centraal meldpunt ingericht waar aanvragen direct in behandeling worden genomen en met de indiener worden besproken. Ook werken we aan de verdere toepassing van goed informatiebeheer, procesveranderingen, technische wijzigingen en kennisdeling.

In de Woo staan een aantal wettelijk verplichte categorieën die gepubliceerd moeten worden. Van een aantal van deze verplichte categorieën zijn in 2022 de veranderingen al ingezet. Deze categorieën worden binnen de Woo gestelde termijn openbaar gemaakt.

3.9 Onderhoud kapitaalgoederen

In deze paragraaf geven we inzicht in het beheer en onderhoud van onze kapitaalgoederen in de stad. Het gaat hierbij om de objecten in de openbare ruimte, de riolering en het gemeentelijke vastgoed.

Beheer openbare ruimte

Almere wil een aantrekkelijke stad zijn om te wonen, te werken en te verblijven. De openbare ruimte speelt hierin een belangrijke rol. Wij willen de stad zo beheren dat het aansluit op de behoefte van haar gebruikers en effectief investeren in de verschillende vormen van onderhoud.

Dit eerste deel van de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen is bedoeld om een beeld te geven van de staat van onze openbare ruimte. Deze bestaat uit alle wegen, het groen en de bomen, de speelvoorzieningen, het water, de bruggen, het riool en de openbare verlichting. Eerst wordt iets meer gezegd over de vastgestelde beleidskaders die we hanteren en de vastgestelde beheerniveaus. Vervolgens wordt kort ingegaan op de instrumenten die we ontwikkelen om steeds zorgvuldiger af te kunnen wegen hoe we het geld voor beheer nu en in de toekomst zo goed mogelijk besteden. Daarna staan we stil bij de financiële ontwikkelingen op het gebied van beheer en onderhoud. Ten slotte wordt een toelichting gegeven op de verschillende vormen van onderhoud: het dagelijks verzorgend onderhoud, groot onderhoud en vervangingen en het realiseren van extra ambities.

Voor een totaaloverzicht van de lasten en baten per activiteit wordt verwezen naar het programma Duurzaam, leefbaar en bereikbaar. Daarnaast geeft het Bestedingsplan groot onderhoud en vervangingen in de bijlage van dit jaarverslag zicht op de projecten die we in 2022 hebben uitgevoerd.

Beleidskaders beheer openbare ruimte

De afgelopen jaren zijn de nodige stappen gezet met betrekking tot het beleid voor het beheer van de openbare ruimte. De overkoepelende paraplu voor dit beleid wordt gevormd door de Visie openbare ruimte. Deze visie beschrijft de grootste uitdagingen bij het beheer van de stad. Hierbij wordt aangegeven dat we bij het beheer altijd eerst de risico's beperken. Het bestaande beheerbudget is hard nodig om de stad schoon, heel en veilig te houden. Waar mogelijk kijken we ook of de openbare ruimte duurzamer, leefbaarder, gezonder, groener, blauwer en verkeersveiliger gemaakt kan worden. Begin 2022 is ook het strategisch assetmanagementplan aan de raad voorgelegd, waarin wordt ingegaan op de budgetten die in de toekomst nodig zijn om onze visie op de openbare ruimte te realiseren.

De Visie openbare ruimte wordt nader uitgewerkt in diverse beleidskaders, zoals het Speelbeleid, het Waterplan, het Bomenkader en het Beleidskader grootschalig onderhoud woonwijken en bedrijventerreinen. De komende jaren willen we ook beleidskaders vaststellen voor het beheer van groen, civiele infrastructuur, riolering en ondergrondse kabels en leidingen.

De beleidskaders zijn weer verder uitgewerkt in beheerplannen. Deze worden meegenomen in diverse onderliggende ambtelijke processen en contractvormen. Al deze documenten vormen samen het Beleidshuis beheer openbare ruimte, dat de basis vormt voor al onze beheeractiviteiten.

Vastgestelde beheerniveaus

De gemeenteraad heeft met de rapportage Bestuursopdracht Beheer (2015) vastgesteld op welk kwaliteitsniveau het onderhoud in de stad wordt uitgevoerd. Met het Strategisch assetmanagementplan van begin 2022 zijn deze kwaliteitsniveaus opnieuw onder de aandacht gebracht. Deze niveaus verschillen per element van de openbare ruimte en per functiegebied. In grote lijnen geldt voor de centrumgebieden het A-niveau (hoge kwaliteit) en voor hoofdinfrastructuur en woongebieden B-niveau (basis). Voor bedrijventerreinen en buitengebieden wordt kwaliteitsniveau C (laag) aangehouden.

Ontwikkeling instrumentarium

In het rekenkameronderzoek 'lessen beheer en onderhoud' is geconstateerd dat we beter zicht moeten krijgen op de staat van onze openbare ruimte en de toekomstige onderhoudskosten. Alleen zo kunnen we ons

voorbereiden op de ingewikkelde klus om een nog altijd groeiende stad goed te beheren en toekomstbestendig te houden. Het gaat daarbij steeds om het vinden van de juiste balans tussen kosten, prestaties en risico's.

Deze aanbevelingen hebben geleid tot het programma assetmanagement, dat moet leiden tot verdere professionalisering van onze beheerorganisatie. Zo willen we nog zorgvuldiger afwegen hoe het beheerbudget zo effectief mogelijk kan worden gebruikt. Daarbij kijken we het liefst vanaf het ontwerp van een stuk openbare ruimte naar de totale beheerperiode, inclusief vervanging. Met assetmanagement wordt explicieter gekeken naar het doel van de objecten in de openbare ruimte en dat het beheer goed wordt afgestemd op het gewenste functioneren: welke kapitaalgoederen hebben we, wat willen we bereiken met de kapitaalgoederen en hoe denken we dat te bereiken?

Belangrijke producten die ons helpen bij de antwoorden op deze vragen zijn de Leidraad Inrichting Openbare Ruimte (LIOR), de beheerparagrafen, de rekenmotor, de beheerplannen en onze strategische personeelsplanning.

De LIOR is een handboek waarin alle technische kaders en eisen staan beschreven die vanuit de kijk op beheer worden gesteld aan een nieuw te ontwikkelen stuk openbare ruimte. Doel van deze leidraad is dat we eerder en beter kunnen meekijken bij de inrichting, zodat problemen in het latere beheer worden voorkomen. Met de LIOR in de hand stellen we voor iedere gebiedsontwikkeling een beheerparagraaf op. Hierin wordt beschreven wat de gevolgen van bepaalde inrichtingskeuzes zijn voor het latere beheer en de kosten hiervan. Wanneer blijkt dat sommige keuzes leiden tot een onwenselijke of onbetaalbare situatie in de toekomst, is de beheerparagraaf het instrument om op te schalen, zo nodig richting college of raad.

In de rekenmotor zitten alle objecten en stukken openbare ruimte die we beheren, de aanlegdatum, alle vormen van onderhoud (dagelijks, planmatig en groot onderhoud en vervanging) die we uitvoeren en de bijbehorende kosten. Hiermee kunnen we straks tot in de verre toekomst uitrekenen hoeveel geld (normatief) nodig is om de stad goed te beheren. Om voor de korte termijn in beeld te brengen welke kosten we daadwerkelijk gaan maken, gebruiken we de beheerplannen. Hierin wordt per beheerdiscipline aangegeven hoe we uitvoering geven aan onze beleidskaders en welke werkzaamheden hieruit voortvloeien. In de strategische personeelsplanning werken we uit welke functies nu en in de toekomst nodig zijn en welke rollen en verantwoordelijkheden zij moeten hebben om de beheerorganisatie goed te laten draaien.

Financiële ontwikkelingen

Na jaren van diverse bezuinigingen op het beheer van onze openbare ruimte, is in 2022 juist extra beheerbudget beschikbaar gesteld. Hiermee is opvolging gegeven aan de aanbevelingen uit het Strategisch assetmanagementplan. Er is ongeveer € 3 miljoen extra vrijgemaakt voor dagelijks verzorgend onderhoud. Ook is er extra geld uitgetrokken om de forse prijsstijgingen met betrekking tot het dagelijks verzorgend onderhoud op te kunnen vangen. Verder zijn diverse kleinere budgetten toegekend voor bijvoorbeeld ecologisch maaien, diervriendelijke verlichting en speelplaatsen.

Daarnaast is in de Programmabegroting 2023 de uitwerkingsopdracht 'grip op de beheeropgave' opgenomen. Doel hiervan is om verder uit te werken hoeveel geld nodig is voor groot onderhoud en vervangingen in de openbare ruimte. Vanuit de normatieve berekeningen uit het Strategisch assetmanagementplan wordt toegewerkt naar een zo concreet en realistisch mogelijke investeringsplanning voor de komende 10 jaar. Hierbij kijken we niet alleen naar de theoretische levensduur maar ook naar de feitelijke onderhoudssituatie van onze bezittingen. Op basis van deze investeringsplanning zal bij de Programmabegroting 2024 een voorstel worden gedaan hoe deze kan worden bekostigd.

Met het extra geld voor dagelijks verzorgend onderhoud en de uitwerkingsopdracht wordt een stevige basis gelegd voor het beheer van de openbare ruimte. Toch blijven er een paar flinke aandachtspunten. Ten eerste is het belangrijk om steeds voldoende beheerbudget beschikbaar te stellen voor nieuw te ontwikkelen gebieden. Als de verwachte toekomstige beheerkosten hiervan hoger liggen dan de groei van het beheerbudget, ontstaat er een nieuw tekort. Ten tweede zijn de sterk stijgende prijzen voor bijvoorbeeld materialen en de kosten van aannemers die ingehuurd worden een groot aandachtspunt. Via het gemeentefonds ontvangen we hiervoor loon- en prijscompensatie. Deze is niet altijd voldoende om de stijgende marktprijzen op te vangen. Hierdoor

staan de door de raad vastgestelde beheerniveaus onder druk en loopt de achterstand verder op bij groot onderhoud en vervangingsprojecten. Ten slotte gaat de becijfering van de beheerkosten alleen uit van technische vervanging. Geld voor klimaatadaptieve of anderszins toekomstbestendige maatregelen is er daarmee nog niet.

Staat van de openbare ruimte

Zoals hierboven beschreven, zijn we binnen het programma assetmanagement bezig met het verder professionaliseren van het beheer en onderhoud van de openbare ruimte. Vooral de beheerplannen en de rekenmotor helpen om een steeds beter beeld te schetsen van de staat van onze openbare ruimte en het in de toekomst benodigde beheerbudget. In het Strategisch assetmanagementplan, dat in het voorjaar van 2022 richting de raad is gegaan, stonden we hier voor het eerst uitgebreid bij stil.

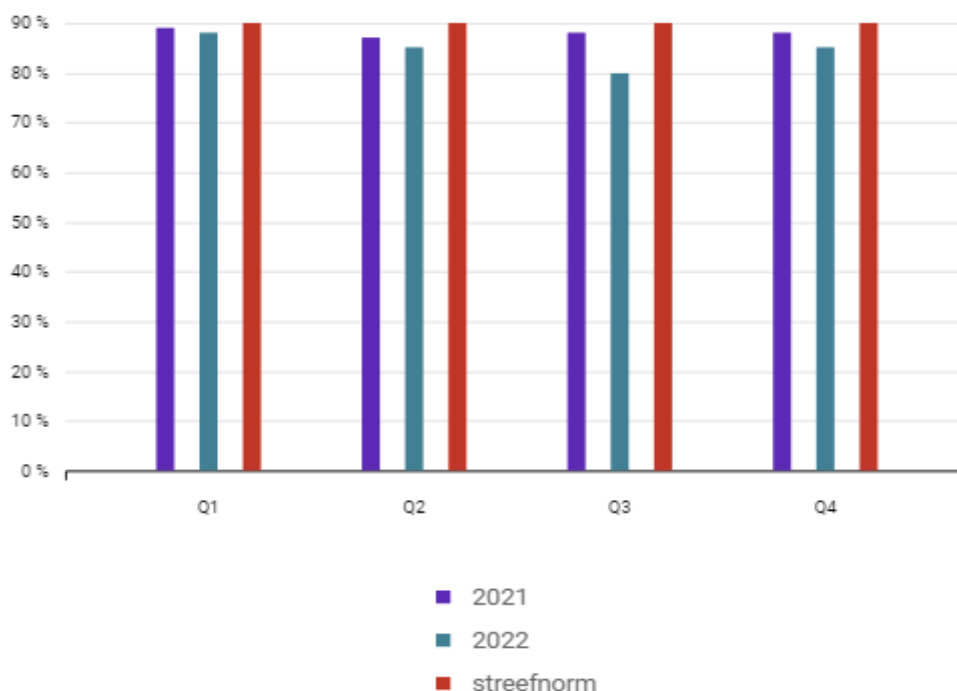
Dagelijks verzorgend onderhoud

Hoe het staat met het dagelijks verzorgend onderhoud beoordelen we aan de hand van de uitkomsten van inspecties die het hele jaar door worden gedaan. Hierbij wordt gekeken naar het beeldkwaliteitsniveau van alle objecten in de openbare ruimte en hoe dit niveau zich verhoudt tot het door de vastgestelde beheerniveau. Dit vastgestelde beheerniveau verschilt per functiegebied en per beheercategorie. Zo worden winkelcentra gemiddeld op het hoge kwaliteitsniveau A onderhouden, onderhouden we woongebieden op B niveau en geldt voor buitengebieden en bedrijventerreinen het sobere onderhoudsniveau C.

Onderstaande figuur laat zien in hoeverre de openbare ruimte volgens het vastgestelde beheerniveau onderhouden is. De staafjes laten zien hoeveel van de openbare ruimte op of boven dit vastgestelde beheerniveau is onderhouden. We streven na dat dit percentage op 90% ligt. Voor 2022 zaten we hier met gemiddeld 85% iets onder. Het percentage lag in 2022 bovendien lager dan in 2021, toen nog 88% van de openbare ruimte minimaal volgens het vastgestelde beheerniveau werd onderhouden.

beheerniveau

procent

Het extra geld dat bij de Programmabegroting 2023 is vrijgemaakt, is bedoeld om het dagelijks verzorgend onderhoud weer op het beoogde niveau te brengen. Hopelijk zien we hier de komende jaren het effect van.

Groot onderhoud en vervangingen

Hoe het staat met het groot onderhoud en de vervangingen in de openbare ruimte kan het best worden afgemeten aan hoe groot de achterstand in projecten is. Op dit moment hebben we deze achterstand nog niet goed in beeld. De komende jaren hopen we hier meer over te kunnen zeggen.

Wel blijkt uit het Strategisch assetmanagementplan dat er structureel geld tekort is voor groot onderhouds- en vervangingsprojecten en dat dit tekort de komende jaren alleen maar verder op dreigt te lopen. De komende jaren zijn steeds grotere delen van de stad – vooral wijken en bruggen – aan groot onderhoud en/of vervanging toe. Dit komt doordat in korte tijd grote delen van de stad tegelijk zijn aangelegd. Het benodigde budget neemt hierdoor ook snel toe. De uitkomsten van de uitwerkingsopdracht ‘grip op de beheeropgave’ geven hierin meer inzicht. Zoals gezegd wordt op basis hiervan bij de Programmabegroting 2024 een voorstel gedaan voor bekostiging van de beheeropgave.

Extra ambities

Met de Visie openbare ruimte en het programma assetmanagement kijken we verder dan alleen het op orde houden van de bestaande openbare ruimte. Waar mogelijk dragen we bij aan een leefbare, duurzame en toekomstbestendige stad. Naarmate we meer zicht krijgen op onze (financiële) beheeropgave voor de komende jaren, komen we steeds meer tot het besef dat dit niet langer kan vanuit het huidige beheerbudget. Al dit geld hebben we keihard nodig om de basis van een schone, hele en veilige stad te kunnen betalen. Werken aan ambities die verder gaan dan dat, kan alleen als we integraal denken en financieren. Dit geldt bijvoorbeeld voor het uitbreiden van parkeervoorzieningen, het verder vergroenen van de openbare ruimte, het toekomstbestendig maken van het wegenplan en het verregaand klimaatadaptief en leefbaar maken.

In het strategisch assetmanagementplan zijn kernprestatie-indicatoren gepresenteerd die iets zeggen over hoe het staat met de verschillende ambities in de openbare ruimte:

KPI	toelichting	score 2022	streef-score
Voorzieningen in de openbare ruimte	Iedere twee jaar vragen we bewoners hun mening over beschikbaarheid van voorzieningen in de openbare ruimte. Het geeft een indicatie of mensen kunnen samenkomen in de openbare ruimte.	59%	60%
Inclusiviteit en toegankelijkheid: tevredenheid stoepen en straten	Een rapportcijfer geeft aan in hoeverre we slagen in het doel van een toegankelijke en veilige openbare ruimte voor mensen met een beperking.	5,4	6,0
Duurzaamheid contracten	Met deze indicator meten we in hoeverre het lukt om duurzaamheidsambities een plek te geven in onze contracten.	67%	100% in 2030
Belang groen, water en natuur	Hiermee wordt gemeten welk deel van de Almeerders vindt dat groen, water en natuur in belangrijke mate bepalend zijn voor de identiteit van de stad.	82%	95%

Riolering

Samen met het waterschap spannen wij ons dagelijks in voor het goed functioneren van ons watersysteem. Daarvoor is een uitgebreide ‘blauwe infrastructuur’, van riolen tot zuiveringsinstallaties en van sloten tot gemalen. Alle onderdelen van deze blauwe infrastructuur hebben een levensloop- of groeicyclus. Ze vragen om beheer (zoals inspectie en onderhoud) en hebben een vervangingstermijn. Het goed uitvoeren van deze beheertaken vormt ons dagelijks werk.

Het beheer en onderhoud van de riolering wordt voor het overgrote deel gedekt uit de rioolheffing. Hieruit worden het dagelijks onderhoud en investeringen in groot onderhoud en vervangingen met betrekking tot de riolering betaald. Het tarief is niet helemaal kostendekkend. Het tekort betalen we uit de algemene middelen. Zie hiervoor ook de paragraaf lokale heffingen. Een overzicht in de kosten en opbrengsten per activiteit, en een toelichting op afwijkingen ten opzichte van de begroting, is opgenomen in de Totaalrekening.

Beleidskaders

In 2017 is het Waterplan 2017-2022 vastgesteld. Dit beleidsplan met de titel 'Stad van het Zuiverste Water' is vernieuwend in het stedelijk waterbeleid. In dit plan hebben de gemeente Almere en Waterschap Zuiderzeeland samen de koers uitgezet voor de inrichting en het beheer van het stedelijk water: van riool tot recreatie. Het Waterplan is zowel een strategisch als uitvoeringsgericht plan dat steunt op een gezamenlijke visie van inwoners, ondernemers, maatschappelijke partners en overheden. In deze visie komt een beeld naar voren van Almere als een 'stad van het zuiverste water'. Een stad die water omarmt als een bron van leven, plezier en economie. Een stad die steeds beter duurzaam weet om te gaan met alle kringlopen van hemelwater, oppervlaktewater, bodemwater en afvalwater.

In het gemeentelijk rioleringsplan worden diverse zaken vastgelegd omtrent het beheer. Artikel 4.22 van de Wet milieubeheer stelt dat het hebben van een actueel gemeentelijk rioleringsplan (GRP) verplicht is voor alle gemeenten. Sinds de invoering van de Wet gemeentelijke watertaken (Wgw) moet het GRP ook ingaan op het beheer van grondwater en hemelwater. Dit wordt ook wel het verbrede GRP genoemd. De afgelopen jaren hebben wij het Waterplan gezien als een invulling van deze wettelijke verplichting. Een nadere detaillering van het Waterplan is echter gewenst. Met het verbreed gemeentelijk rioleringsplan, waar we in 2022 aan gewerkt hebben en in 2023 aanbieden aan de raad, borgen we samen met onze partners de beheerstrategie en de lange termijn kosten van ons rioolstelsel.

De volgende algemene en wettelijke kaders zijn van toepassing op de riolering:

- Waterwet, die gemeenten de zorgplicht geeft voor het inzamelen en verwerken van hemelwater en het voorkomen van structureel nadelige gevolgen van de grondwaterstand. Ook voorziet de Waterwet in een bekostigingssysteem (verbrede rioolheffing) voor kosten die voortvloeien uit de zorgplicht.
- Wet milieubeheer, die gemeenten verplicht tot het inzamelen en transporten van stedelijk afvalwater. De hiermee gepaard gaande kosten kunnen worden gedekt uit de verbrede rioolheffing.
- Wet informatie-uitwisseling ondergrondse netten (WION), die het registreren van alle ondergrondse (riool)voorzieningen bij het kadaster voorschrijft.

Vastgestelde beheerniveaus

Voor het onderhoudsniveau riolering is geen landelijk kwaliteitssysteem beschikbaar. Vooralsnog wordt uitgegaan van een basisniveau. Hierbij verkeren de (technische) voorzieningen in goede staat, kan afvalwater grotendeels ongehinderd afstromen en is de bedrijfszekerheid van rioolgemalen voldoende gewaarborgd. Het basisniveau is opgenomen in het Kwaliteitshandboek stedelijk water en riolering. Voor riolering wordt gebruik gemaakt van de Europese inspectienorm NEN-EN 13508-2, waarmee een voor Almere specifiek basisniveau is bepaald op objectniveau. Op systeemniveau zijn beslisbomen opgesteld om te beoordelen of het basisniveau wordt gehaald.

Financiën

Het beheer en onderhoud van de riolering wordt voor het overgrote deel gedekt uit de rioolheffing. Hieruit worden het dagelijks onderhoud en investeringen in groot onderhoud en vervangingen met betrekking tot de riolering betaald. Het tarief is niet helemaal kostendekkend. Het tekort betalen we uit de algemene middelen. Dit wordt nader toegelicht in de paragraaf lokale heffingen.

Staat van de riolering

De staat van het regenwaterriool is over het algemeen goed. Het vuilwaterriool krijgt op steeds meer locaties problemen op systeemniveau met afstroming door bodemdaling. Deze bodemdaling zorgt voor ongelijkmatige verzakkingen, waardoor rioolbuizen niet meer goed op elkaar aansluiten. Dit zorgt voor steeds vaker terugkerende verstopping en stankoverlast. Daarnaast is de kwaliteit van de oudere vuilwaterputten slecht. In 2022 hebben we op enkele locaties stukken vuilwaterriool vervangen om terugkerende verstoppingen op te lossen. Een aantal gemalen is gerenoveerd en schakelkasten zijn vervangen. In 2023 zou de voorbereiding voor grootschalige rioolvervanging in de Marken en de Hoven moeten starten. Dit zijn de eerste wijken waar op grote schaal riool wordt vervangen. Daarbij wordt gelijk een drainagesysteem aangelegd om het grondwater beter te reguleren. De komende jaren zullen, om te beginnen vooral in Haven, meer wijken volgen. Daarnaast staan we voor de opgave om een gemeentelijke rioolvoorziening te realiseren in Oosterwold en om de woningbouwopgave te faciliteren.

Gemeentelijk vastgoed

Sinds haar bestaan investeert Almere in maatschappelijk vastgoed om een goed voorzieningenniveau te creëren. Over een periode van meer dan 40 jaar is daarmee een gemeentelijke kernportefeuille opgebouwd van meer dan 350 vastgoedobjecten. Dit vastgoed stelt de inwoners van Almere in staat om onderwijs te volgen, te sporten, te recreëren, elkaar te ontmoeten en te genieten van de natuur in Almere. Deze gebouwen vormen daarmee een essentieel onderdeel voor een goed functionerende vitale stedelijke samenleving. Onze gebouwen worden goed onderhouden zodat we hier in de toekomst gebruik van kunnen blijven maken. Voor gebouwen die leegkomen zoeken we een nieuwe maatschappelijke functie of proberen we te transformeren. Indien die functie er niet meer is, stoten we die gebouwen af.

De vastgoedportefeuille

De vastgoedportefeuille omvat 358 objecten in eigendom. Naast deze objecten in eigendom worden ook nog 19 objecten gehuurd. Dit geheel vormt een kernportefeuille waarmee een bijdrage wordt geleverd aan diverse gemeentelijke beleidsdoelen. Zoals uit onderstaande tabel blijkt bestaat bijna de helft hiervan uit onderwijsgebouwen.

In onderstaande tabel is het gemeentelijk vastgoedbezit weergegeven in aantallen, de m2 bruto vloeroppervlak (bvo) x 1.000 en de waarden in € x 1.000.

	objecten	M2 bvo	boekwaarde 31-12-2022	WOZ waarde 2022	verzekerde waarde 2022
1 Onderwijs	176	345	223.324	342.022	692.263
Onderwijs (SB)	99	288	190.704	283.333	586.867
Onderwijs (gem)	77	57	32.620	58.689	105.397
2 Beleidsondersteunend vastgoed	160	307	182.635	239.111	450.218
Welzijn	27	15	4.233	13.992	32.257
Veiligheid	5	5	13.697	4.597	15.405
Kunst en cultuur	13	42	55.456	51.198	88.361
Sport en recreatie	20	52	35.316	64.307	111.168
Zorg	4	8	2.679	7.179	19.324
Parkeren	28	171	62.019	81.750	143.200
Overig beleid	63	14	9.234	16.088	40.502
3 Vastgoed eigen gebruik	6	53	16.614	52.897	126.410
Vastgoed eigen gebruik	6	53	16.614	52.897	126.410
4 Commercieel	16	22	19.388	19.613	45.925
Commercieel	16	22	19.388	19.613	45.925
Eindtotaal	358	727	441.961	653.643	1.314.816

Beleidskader

Het beleidskader wordt gevormd door de Kadernota Vastgoedbeleid Almere 2021. Deze Kadernota biedt het fundament voor de maatschappelijke, bedrijfseconomische en strategische afwegingen.

Meerjaren Perspectief Vastgoed Almere (MPVA)

Om zich te houden op ontwikkelingen die van invloed zijn op de vastgoedportefeuille maken wij jaarlijks een Meerjaren Perspectief Vastgoed Almere (MVA). Dit MPVA wordt voorafgaand aan de programmabegroting opgesteld. We analyseren de gebouwen en brengen de plannen van huurders en gebruikers in kaart. Daarbij houden we zicht op belangrijke (beleidsmatige) trends en ontwikkelingen. Met behulp van dit MPVA zijn we in staat om te sturen op het behoud van de waarde van ons vastgoed voor de stad.

Leegstand

De leegstand in onze portefeuille bedraagt 1,8%. Bij de berekening van dit percentage wordt onderwijshuisvesting buiten beschouwing gelaten omdat die valt onder de verantwoordelijkheid van de schoolbesturen. Ons vastgoed wordt goed gebruikt. Deze beperkte leegstand brengt wel met zich mee dat er slechts een beperkte mate van flexibiliteit is om nieuwe huisvestingsvragen op te vangen. Onze gebouwen staan nooit volledig leeg. Als het nodig is schakelen we een tijdelijke beheerder in.

Onderhoudsniveau

In de kadernota Vastgoedbeleid is vastgesteld dat het gemeentelijk vastgoed conditie gestuurd wordt onderhouden conform de NEN 2767.

Financiën

Om de kosten voor planmatig onderhoud te egaliseren wordt gewerkt met een tweetal voorzieningen voor planmatig onderhoud. Een voorziening wordt gebruikt voor gymzalen en tijdelijke onderwijshuisvesting. De andere wordt gebruikt voor maatschappelijk vastgoed, parkeren en overige gebouwen. De voorzieningen worden gevoed door dotaties.

In onderstaande tabel wordt het verloop van de voorziening planmatig onderhoud gymzalen en tijdelijke onderwijshuisvesting weergegeven.

bedragen x € 1.000

jaar	beginstand	dotatie	uitgaven	eindstand
2022	2.203	1.206	942	2.467
2023	2.467	1.276	2.383	1.360
2024	1.360	1.276	1.721	914
2025	914	1.276	1.316	874
2026	874	1.276	481	1.669
2027-2032	1.669	7.656	8.734	591

In onderstaande tabel wordt het verloop van de voorziening planmatig onderhoud voor het maatschappelijk vastgoed, parkeren en de overige gebouwen weergegeven.

bedragen x € 1.000

jaar	beginstand	dotatie	uitgaven	eindstand
2022	13.072	5.395	4.727	13.740
2023	13.740	5.232	8.317	10.655
2024	10.655	5.123	7.328	8.450
2025	8.450	5.124	5.943	7.631
2026	7.631	5.124	2.732	10.024
2027-2032	10.024	30.744	39.856	911

Geraamd was om voor € 6,6 miljoen aan planmatig onderhoud uit te voeren in 2022. Dit betrof een groot scala aan verschillende werkzaamheden variërend van binnen- en buitenschilderwerk, vervanging van en onderhoud aan installatieonderdelen zoals regelapparatuur, groepenkasten, luchtbehandelingskasten, inbraak- en brandmeldinstallaties, liften, vervanging sportvloeren bij gymzalen, vervangen dakbedekking enzovoorts. De werkelijke uitgaven in 2022 bedroegen € 5,7 miljoen. Niet alle geraamde werkzaamheden zijn uitgevoerd. Dat heeft voornamelijk te maken met een beperkte capaciteit bij de aannemers en lange levertijden van sommige onderdelen. De niet uitgevoerde werkzaamheden worden in 2023 en verdere jaren opgepakt. Er is echter geen sprake van achterstallig onderhoud. Hiermee wordt bedoeld dat door het niet uitvoeren van onderhoud schade is ontstaan die voorkomen had kunnen worden.

Paalgebouw Oostvaarderscollege

In 2021 heeft de ASG de dependance (het zogenaamde Paalgebouw) op het terrein van het Oostvaarderscollege in Almere Buiten teruggegeven aan de gemeente Almere. Dit gebouw is niet meer nodig voor het huisvesten van leerlingen van het Oostvaarders College of andere leerlingen. Het wordt ook niet ingezet voor het geven van onderwijs aan Oekraïense leerlingen en er is ook geen andere bestemming voor dit gebouw. Daarom zal het gesloopt worden en wordt de resterende boekwaarde in deze programmarekening afgeboekt.

Opvang vluchtelingen en asielzoekers

In gemeentelijk vastgoed zijn meerdere opvanglocaties ingericht. De zogenaamde 'Zwarte Toren' van gebouw Alnovum is ingericht als opvanglocatie. Dit heeft als gevolg dat de voorgenomen verkoop van het Alnovum voor onbepaalde tijd wordt uitgesteld. Ook de voormalige brandweerkazerne aan de Markerkant en het souterrain

van de voormalige popzaal worden ingezet als opvanglocatie. Daarnaast is ook nog vastgoed gehuurd (Pierre de Coubertinlaan) om als opvanglocatie te dienen.

3.10 Interbestuurlijk toezicht

De provincie houdt toezicht op hoe gemeenten bepaalde taken uitvoert. Het gaat dan over hoe gemeenten de wet- en regelgeving naleven. De provincie houdt daarbij toezicht op de volgende terreinen:

- Financieel toezicht
- Huisvesting statushouders
- Informatie- en archiefbeheer
- Omgevingsrecht
- Ruimtelijke ordening

Op basis van wat wij moeten aanleveren, beoordeelt de provincie hoe wij deze taken uitvoeren. De provincie kan daarbij drie oordelen geven: adequaat, redelijk adequaat en niet adequaat. Dit oordeel ontvangen wij in de vorm van een toezichtsbrief. De meest recente toezichtsbrieven zijn ook terug te vinden op:

<https://www.flevoland.nl/loket/kaarten/interbestuurlijk-toezicht> .

Financieel toezicht

Toezichtregime 2022

Almere viel in 2022 onder repressief toezicht. We kregen de kleur oranje ofwel '**Redelijk adequaat**' toegekend. Dit betekent dat onze begroting en de begrotingswijzigingen geen goedkeuring nodig hebben van het college van Gedeputeerde Staten. Het financieel toezicht van de provincie richt zich op drie onderdelen: onze begrotings-, schuld- en weerstandspositie. Hiervoor maken ze gebruik van de jaarrekening 2021 en de Programmabegroting 2022.

Meerjarenbegroting

De provincie constateert onder andere dat onze meerjarenbegroting 2022 – 2025 een structureel overschot vertoont. Echter komt dit door incidentele meevallers uit bijvoorbeeld grondbedrijf. Tegelijk zijn er onzekerheden op het gebied van sociaal domein en beheer & onderhoud.

Begrotingspositie

Gezien bovenstaande beeld dringt de gemeente aan om het inzicht in onze meerjarenraming te verbeteren en daarin voldoende structurele middelen beschikbaar te houden om eventuele tegenvallers op te vangen.

Weerstandsratio

Ons weerstandsratio is volgens de provincie ruim voldoende. Deze bedraagt eind 2022 ca. 1,5.

Huisvesting statushouders

Toezicht

De provincie houdt toezicht op hoeveel vergunninghouders gemeenten huisvesten. Op basis van de omvang van de gemeente wordt bepaald hoeveel vergunninghouders een gemeente moet huisvesten. Deze taakstelling is twee keer per jaar. Dit betekent dat de provincie ons twee keer per jaar informeert over het aantal te huisvesten en het aantal gehuisveste vergunninghouder.

Taakstelling 2022

De taakstelling van de gemeente in Almere bedroeg in 2022 in totaal 367 personen die wij moesten huisvesten. Daarnaast hadden wij een achterstand uit de tweede helft van 2021 van nog 82 te huisvesten vergunninghouders.

Ok gedurende het jaar hadden wij te maken met een achterstand. Deze achterstand bedroeg op 1 juli 2022 108 personen. Tevens kregen we vanuit bestuurlijke afspraken (tussen Kabinet, VNG, IPO en het Veiligheidsberaad) in 2022 de opdracht om al een deel van de taakstelling van 2023 (80 voor Almere) in het tweede halfjaar van 2022 te realiseren. In het tweede halfjaar van 2022 hebben we 240 vergunninghouders gehuisvest. Uiteindelijk was de achterstand op 31 december 2022 nog 32 personen.

Toezichtsregime 2022 en 2023

De provincie constateert dat wij ons actief inzetten op dit dossier. Echter, aangezien we voor de vijfde keer achtereenvolgend de taakstelling inclusief achterstand verwijtbaar niet hebben gehaald, krijgt Almere voor 2023 de beoordeling '**niet adequaat**'. De provincie blijft zodoende actief toezichthouden op deze taakstelling.

Informatie- en archiefbeheer

In 2022 is het vastgestelde plan van aanpak 'verbetering informatiebeheer en archivering' verder uitgevoerd. Hierdoor zijn de problemen rondom (digitale) archivering, informatiebeheer en informatiestromen beter in kaart gebracht.

De organisatie is inmiddels ingericht om het informatiebeheer op orde te krijgen. Zo zijn taken duidelijker uitgezet en zijn afdelingen voorzien van de juiste handvatten en instructies om deze taken uit te voeren.

Gemeente Almere stond op het gebied van informatiebeheer en archivering onder toezicht van provincie Flevoland. Op basis van rapportages en ambtelijk overleg heeft de toezichthouder besloten om het toezicht weer terug te brengen van het niveau 'Niet Adequaat' naar '**Redelijk Adequaat**'. Dit betekent dat ons informatie- en archiefbeheer geen goedkeuring nodig hebben van het college van Gedeputeerde Staten.

Omgevingsrecht

De gemeente is verantwoordelijk voor het toezicht en handhaving van diverse regels in de fysieke leefomgeving. Het gaat daarbij om werkzaamheden op het gebied van bouwen, slopen, brandveiligheid, bestemmingsplannen en milieu. Het laatste oordeel van de provincie op dit terrein gaat over het jaar 2020. De provincie toetst hiervoor ons VTH-beleid, -uitvoeringsprogramma en -jaarcijfers. Op basis hiervan beoordeeld de provincie ons op dit domein als adequaat. De provincie geeft aan dat zij dit als een goede verbetering zien. In 2019 werden wij nog beoordeeld als redelijk adequaat. Ze geven aan dat wij een stap gemaakt hebben in het inzichtelijk maken van de beschikbare en benodigde financiële en personele middelen. Ook geven we beter inzicht in de monitoring, is het jaarverslag 2019 tijdig vastgesteld. Ook constateren ze dat alle basistaken inmiddels ondergebracht bij de Omgevingsdienst Flevoland en Gooi en Vechtstreek (OFGV).

Ruimtelijke ordening

De laatste beoordeling op het gebied van Ruimtelijke Ordening gaat over het jaar 2018. De gemeente Almere is door de provincie als adequaat beoordeeld. Dit houdt in dat wij als gemeente beschikken over geactualiseerde bestemmingsplannen en structuurvisies. Bij de vorige beoordeling over 2017 werden we nog beoordeeld als redelijk adequaat. Omdat de bestemmingsplannen en structuurvisies als adequaat zijn beoordeeld en vaak langere tijd gelden, is er sinds 2019 geen actief toezicht gehouden door de provincie. Dat werd in 2022 wel weer opgepakt door de provincie. De resultaten hiervan volgen in de tweede helft van 2023.

3.11 Fonds Verstedelijking Almere

In 2013 zijn in de Rijksstructuurvisie Amsterdam Almere Markermeer en de Uitvoeringsovereenkomst Almere 2.0 afspraken gemaakt over de verstedelijkingsopgave van Almere. Daarbij is ook afgesproken dat wij hier jaarlijks via een aparte paragraaf Fonds Verstedelijking Almere verantwoording over afleggen.

We beginnen met een bestuurlijke inleiding. Daarna gaan we in op de financiën van het fonds. Vervolgens wordt per programmalijn een beeld gegeven van de voortgang van de projecten die uit we uit het fonds betalen.

Inleiding

De afgelopen jaren hebben het Rijk, provincie Flevoland, gemeente Almere en gemeente Amsterdam intensief met elkaar opgetrokken om op de oostflank van de Metropoolregio Amsterdam de condities te scheppen voor het versterken van de internationale concurrentiepositie van de zogeheten Noordvleugel.

Deze toekomstvisie is in 2013 vastgelegd in de Regio- Rijksstructuurvisie Amsterdam-Almere-Markermeer (RRAAM). Hierin staat beschreven welke opgaven er in de regio liggen op het vlak van ecologie, bereikbaarheid en verstedelijking. In de bijbehorende Uitvoeringsovereenkomst Almere 2.0 zijn afspraken gemaakt onder welke condities Almere met 60.000 woningen kan groeien.

Resultaten 2022

In het afgelopen jaar is de vernieuwing van het station Almere Centrum gereed gekomen. De oostelijke fietsenstalling is geopend en de buitenruimte groen ingericht. Voor de Flevo Campus zijn FC de Toekomst en De Volkskantine feestelijk geopend. Twee producten staan in de schappen van lokale supermarkten. Bij Windesheim is de lector Urban Innovation gestart. Het businessplan voor het MBO ICT Fieldlab is afgerond en de eerste cursussen zijn gestart. De nieuwbouw van de internationale school is bijna gereed en zal begin 2023 opgeleverd worden. In het project Citylab hebben vier ondernemers een subsidie uit het Stimuleringsfonds ontvangen. De eerste twee delen van een film over het project zijn gepubliceerd. Tijdens een feestelijke bijeenkomst zijn twee winnaars bekend gemaakt van de Upcycle City competitie 2.0. De businesscase voor het grondstoffendepot is vastgesteld en een locatie op De Vaart gereserveerd. PRICE heeft een (tijdelijk) fysieke locatie in het centrum geopend; in de afgelopen maanden zijn 10 challenges in gang gezet. De verschillende culturele evenementen die georganiseerd zijn door StrandLab werden goed bezocht. Voor de museale voorziening is een businesscase uitgewerkt. Het Kunstpaviljoen M. heeft vele enthousiaste bezoekers mogen ontvangen. Vanuit M. zijn verschillende culturele activiteiten georganiseerd zoals Art in my backyard in Haven. Het uitvoeringsprogramma voor fase 2 van Almeersepoort – Nationaal Park Nieuw Land is vastgesteld door het college. Voor de nieuwe Skills Garden en het buitenzwembad zijn locatieonderzoeken uitgevoerd. De eerste Dutch Water Week voor de Almeerse kust was een groot succes. Het concept WikiHouse en The Natural Paviljoen kunnen rekenen op grote (inter)nationale belangstelling. Beide projecten hebben verschillende nominaties ontvangen voor (inter)nationale prijzen in het kader van architectuur en duurzaamheid. Voor het stadsbos Almeerderhout zijn de Atlas, het Bostransformatieplan en het Participatieplan vastgesteld. Placemaking en activering van het gebied zijn gestart. De ontwerpen van de interventielocaties voor Excellente groene en gezonde leefomgeving zijn verder uitgewerkt. De inrichtingsplannen voor de vier ecologische verbindingen zijn gereed. Tot slot waren er vele druk bezochte bijeenkomsten op de Floriade over diverse sleutelprojecten.

Toekomstgerichte afspraken

Er is ook volop gewerkt aan de Uitvoeringsagenda Almere, stad met toekomst. De Uitvoeringsagenda is onder andere leidend geweest voor hernieuwde afspraken met het Rijk. Deze zijn vastgelegd in een integraal Toekomstvast Investeringspakket (TVIP), waarmee de doorontwikkeling van de stad tot 2030 wordt gewaarborgd. In het Bestuurlijk Overleg Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (BO MIRT) zijn afspraken gemaakt over onder meer de ontwikkeling van Almere Centrum en Pampus. Met deze afspraken is er weer een stap gezet in de verdere gezamenlijke en grootschalige stedelijke ontwikkeling van Almere.

Financiën

In dit onderdeel wordt ingegaan op de uitgaven, de inkomsten en de stand van de reserve Fonds Verstedelijking Almere.

bedragen x € 1.000

	begroting	realisatie	resultaat
Inkomsten	19.110	23.504	4.395
Uitgaven:			
Proceskosten Almere 2.0 en bijdrage Oosterwold	1.633	1.281	352
Hart van de stad	17.637	14.433	3.203
Leer- en werkomgeving	6.447	5.212	1.235
Circulaire economie en Energie	4.375	3.287	1.088
Cultuur, toerisme en sport	5.571	3.416	2.155
Vernieuwend wonen	844	847	-3
Groene en waterrijke identiteit	1.470	912	558
Uitvoeringsagenda, Stad met toekomst	1.317	792	525
totaal uitgaven	39.295	30.181	9.113

De inkomsten zijn toegevoegd aan de reserve Fonds Verstedelijking Almere. De uitgaven zijn uit diezelfde reserve betaald.

Inkomsten

Het Fonds Verstedelijking Almere wordt gevuld met bijdragen van gemeente Almere, provincie Flevoland en het Rijk.

bedragen x € 1.000

omschrijving	begroting	realisatie	resultaat
bijdrage gemeente Almere	9.364	9.833	469
bijdrage provincie Flevoland	6.700	6.700	0
grondverkopen Rijk	3.000	6.926	3.926
revolverende middelen	46	46	0
totaal inkomsten	19.110	23.504	4.395

Bijdrage gemeente Almere

Van het ministerie van Binnenlandse Zaken (BZK) ontvangen we jaarlijks een specifieke uitkering voor het FVA. In 2022 hebben we een uitkering ontvangen van € 9,4 miljoen.

Daarnaast is afgesproken dat Almere de opbrengsten uit verkoop van eigen grond in Oosterwold stort in het fonds. In 2022 is € 0,5 miljoen verkocht en gestort. Dit was niet begroot.

Bijdrage provincie Flevoland

De provincie levert jaarlijks een vaste bijdrage van € 6,7 miljoen.

Grondverkoop Rijk

De bijdrage van het Rijk is afkomstig uit de opbrengst van de verkoop van standaardkavels in Oosterwold. Er is in 2022 voor € 6,9 miljoen verkocht en gestort in het fonds. Over deze bijdragen is afgesproken dat deze twee jaar na realisatie ingezet mogen worden. Dit geld is daarom beschikbaar bij het opstellen van de jaarprogramma's 2024 en verder.

Uitgaven

In 2022 is 77% van de begroting gerealiseerd. Het verschil van € 9,1 miljoen wordt voor € 6,8 miljoen veroorzaakt door de volgende 9 projecten:

- Station en stationsomgeving € 2,3 miljoen: de financiële afhandeling is als gevolg van de vertraging in de uitvoering ook vertraagd. Naar verwachting wordt de eindafrekening in het tweede kwartaal van 2023 opgesteld.
- Floriade € 0,6 miljoen: het niet besteden van alle middelen in 2022 wordt in grote mate beïnvloed doordat er binnen het thema Floriade in de regio, een circulair paviljoen niet is gerealiseerd (€ 0,3 miljoen). Daarnaast zijn er binnen de reservering voor duurzaamheid minder projecten ontwikkeld (€ 0,2 miljoen). Het restant ad € 0,1 miljoen betreft een optelsom van kleinere posten.

- Flevo Campus € 0,6 miljoen: de huidige onduidelijkheid over de fysieke locaties van de Flevo Campus na de Floriade en de logistieke beperkingen die de Floriade zelf meebrachten, maakten dat er vertraging in de uitgaven is ontstaan.
- MBO ICT Field Lab € 0,3 miljoen: in de raming voor 2022 was er rekening mee gehouden dat het project nog in de laatste maanden van dat jaar zou starten. Dit is niet gerealiseerd, onder meer door de discussie over de hoogte van de huurprijs (hierover is na arbitrage door een onafhankelijke makelaar/taxateur end 2022 overeenstemming bereikt). Daarnaast was er een vertraging van de verbouwing.
- Stedelijke grondstofstromen € 0,6 miljoen: het niet besteden van de middelen in 2022 wordt veroorzaakt door een vertraging in de aankoop van Grond en Inrichting t.b.v. het grondstoffendepot. Daarbij bleek dat het vinden van een geschikte locatie niet eenvoudig was. Daarom is besloten om op de Vaart samen te gaan werken met Stadsreiniging: een combinatie van overslag en opslag van Stadsreiniging en het Grondstoffendepot. Deze combinatie maakte het vinden van een geschikte locatie mogelijk met flexibiliteit naar de toekomst, maar zorgde ook voor een afhankelijkheid van de voortgang van de planvorming en besluitvorming van Stadsreiniging. Dit en de benodigde procedures heeft geleid tot vertraging.
- Praktijk- en Innovatiecentrum Circulaire Economie € 0,3 miljoen: er zijn twee oorzaken waarom in 2022 minder middelen besteed zijn dan begroot: a) PRICE heeft € 0,2 miljoen cofinanciering ontvangen voor de demontage van paviljoens na afloop van de Floriade en voor de Challenge Fiscale Vergroening. b) Daarnaast kan circa € 0,1 miljoen verklaard worden doordat PRICE afgelopen jaar nog in een Pop-up HUB in het centrum heeft kunnen zitten, in plaats van haar eigen locatie te ontwikkelen.
- Kustzone Poort/Duin € 1,6 miljoen: door het verschuiven van een aantal fysieke investeringen in de tijd zijn in 2022 minder middelen besteed dan voorzien. Het betreft met name a) de aanleg van de ontsluitingsweg op het Almeerderstrand en b) de aanleg van het duinlandschap, parkeervoorzieningen en fietspaden ter plaatse van de dijk voor de inrichting van het Almeerderstrand. Beide onderdelen zijn in de tweede helft 2022 aanbesteed en zullen vanaf het voorjaar 2023 worden uitgevoerd. Er kunnen namelijk in het stormseizoen geen fysieke werkzaamheden op en rond de dijk uitgevoerd worden.
- Nationaal Park Nieuwland - Almeerse poort € 0,3 miljoen: als gevolg van de bezwaren die worden gemaakt rondom de diverse vergunningaanvragen is ernstige vertraging opgetreden in de uitvoering van belangrijke onderdelen van het project. Dit heeft tot gevolg dat er in 2022 minder investeringen hebben plaatsgevonden dan verwacht.
- Unieke landschappen: Almeerderhout € 0,3 miljoen: de actualisering van de investeringsraming en de meervoudige inkoopprocedure van diverse inkooptrajecten hebben meer tijd gekost. Hierdoor werd het planproces van de inrichtingsplannen, boskamers en bosloket pas eind 2022 gegund. Daarnaast heeft het projectteam last van onderbezetting bij Staatsbosbeheer. De opstart van deze planproducten, met bijbehorende middelen, zijn daarom verschoven naar begin 2023.

Het resterende bedrag van € 2,3 miljoen dat minder besteed is in 2022 dan begroot, is een optelsom van relatief kleine afwijkingen. De afwijkingen worden verderop in deze paragraaf per programmaliijn toegelicht.

Stand van de reserve Fonds Verstedelijking Almere

In onderstaand overzicht wordt inzicht gegeven in het verloop van de reserve FVA in 2022.

bedragen x € 1.000

bestemmingsreserve Fonds Verstedelijking Almere	2022
stand per 1 januari	67.203
stortingen	23.504
onttrekkingen	-30.181
stand per 31 december	60.526

Het FVA is 6 jaar onderweg. De reserve van € 60 miljoen wordt ingezet voor de uitvoering van projecten in de komende jaren, volgens het Meerjaren Programma 2021-2025.

Proceskosten Almere 2.0 en bijdrage Oosterwold

De proces- en organisatiekosten worden volgens de afspraken ten laste van het fonds gebracht.

bedragen x € 1.000

omschrijving	begroting	realisatie	resultaat
proceskosten Almere 2.0	1.488	1.136	352
bijdrage Oosterwold	145	145	0
	1.633	1.281	352

Toelichting verschillen groter dan € 100.000

Proceskosten Almere 2.0

Het verschil bestaat voor € 0,2 miljoen uit een post voor onvoorzien. Dit bedrag was gereserveerd voor bijvoorbeeld onvoorzien onderzoeken, die nodig zijn om een project of proces verder te brengen. Dit budget bleek niet nodig in 2022. Daarnaast was er een bedrag van € 0,1 miljoen gereserveerd voor het Nationale Groeifonds. Er is geen aanvraag Groeifonds voorbereid in 2022. Beide bedragen worden overgeheveld naar 2023.

Proceskosten Almere 2.0

Dit budget is ingezet voor de programmaorganisatie, waaronder de programmamanager, programmacontroller, communicatieadviseur en planner.

Bijdrage Oosterwold

Binnen de groeiopgave van Almere neemt Oosterwold een bijzondere plaats in. Het betreft een volledig nieuwe vorm van gebiedsontwikkeling. Voor de ontwikkeling van het gebied is een Gebiedsorganisatie namens meerdere overheden ingericht. Nu er tegelijkertijd volop gekocht, gewoond en gebouwd wordt, doet zich echter een steeds groter aantal vraagstukken voor dat niet goed kan worden belegd. Het valt buiten de scope van de Gebiedsorganisatie Oosterwold. En het is niet oplosbaar binnen de reguliere processen van de gemeente. De gemeente heeft daarom in 2018 een taskforce Oosterwold in het leven geroepen, ook wel 'coördinatieteam Oosterwold' genoemd. In eerste instantie om de knelpunten op te lossen, maar vooral ook om de vertaalslag naar reguliere processen van de gemeente vorm te geven. Dit levert al enkele jaren problemen op in de bedrijfsvoering van de gemeente Almere. In 2022 is vanuit het FVA een bijdrage van € 0,15 miljoen geleverd voor de kosten van dit coördinatieteam.

Programmaliijn 1: Hart van de Stad

Programmaliijn Hart van de Stad geeft gedurende een periode van tien jaar (2016-2025) concrete impulsen aan een centrum dat zichtbaar en voelbaar het hart van geheel Almere is, belangrijk is voor de regio en dé ontmoetingsplek wordt van steeds meer bewoners en bezoekers. Naast de inzet en investering vanuit het Fonds Verstedelijking Almere heeft de gemeente een visie en programmaplan Almere Centrum 2020-2030.

bedragen x € 1.000

Hart van de Stad	begroting	realisatie	resultaat
Programmasturing lijn 1	413	261	152
Station (en omgeving)	10.333	8.046	2.287
Almere Centrum	1.768	1.710	58
Werkagenda Centrum Almere 2040	310	205	105
Rondje weerwater	2.037	2.049	-11
Floriade projecten	2.775	2.163	612
totaal	17.637	14.433	3.203

Toelichting verschillen groter dan € 100.000

Programmasturing lijn 1

De onderbesteding komt doordat er minder budget nodig was voor o.a. planontwikkeling en proceskosten. De overgebleven middelen worden in het eerste kwartaal van 2023 benut voor de dekking van tekorten bij het Station en Stationsomgeving.

Station en stationsomgeving

De onderbesteding komt doordat het project achter loopt met de financiële afhandeling. Naar verwachting wordt de eindafrekening in het tweede kwartaal van 2023 opgesteld.

Werkagenda Centrum Almere 2040

Een aantal onderdelen van de werkagenda is later gestart en daarmee deels doorgeschoven naar 2023, zoals het gesprek met de stad.

Floriade projecten

De onderuitputting komt vooral doordat er binnen het thema Floriade in de regio, een circulair paviljoen niet is gerealiseerd (€ 0,3 miljoen). Daarnaast zijn er binnen de reservering voor duurzaamheid minder projecten ontwikkeld (€ 0,2 miljoen). Het restant van € 0,1 miljoen is een optelsom van kleinere posten. De niet bestede middelen worden doorgeschoven naar 2023.

Proceskosten programmalijn

Deze middelen zijn ingezet voor onder meer de programma manager, programmasecretaris, secretariële ondersteuning, communicatie, control en voorbereidende activiteiten voor mogelijk nieuwe sleutelprojecten.

Station en omgeving

Er wordt ingezet op het benutten van de economische potentie van de stationslocatie, het versnellen van de woningbouwopgave in het gebied (Stationskwartier) en het werken aan de entreefunctie voor de stad. Het gebied wordt getransformeerd naar een plek passend bij de groei in reizigersaantallen en ontwikkeling van de stad. Het station functioneert hierbij als vliegwiel voor de knooppuntontwikkeling en vice versa.

Station

De gemeente Almere, provincie Flevoland, ProRail en NS hebben de handen ineengeslagen om een stationscomplex te realiseren waar reizigers zich prettig en veilig voelen, hun fiets makkelijk en veilig kunnen parkeren, dat de barrière opheft tussen de noord- en zuidzijde van het centrum en een moderne uitstraling heeft met voorzieningen. Kortom, een stationscomplex en openbare ruimte die bij Almere Centrum horen.

Er is in 2022 in het stationsgebied van Almere intensief gewerkt aan een aantal projecten:

- Verbetering van het station Almere Centrum: een nieuwe en grotere hal, twee moderne fietsenstallingen, heringerichte perrons, verfraaiing van het busstation en renovatie van de perronkap, inclusief het aanbrengen van zonnecellen en zonnepanelen.
- Verbeteringen aan het Spoorbaanpad door de stad, waarvan een gedeelte parallel aan het station loopt en fysiek met het station verbonden is.
- Transformatie van beide Station Offices tot moderne woningcomplexen door ontwikkelaar Kroonenberg Groep.
- Herinrichting en vergroening van het Stationsplein en het Mandelaplein.

Het stationsproject heeft in 2022 verdere vertraging opgelopen. De opgelopen vertragingen als gevolg van de korte voorbereidingstijd, een aantal ontwerpfouten en de coronapandemie bleken voor de aannemer niet meer weg te werken. Materieeltekorten en capaciteitsproblemen in de aannemersmarkt waren substantieel. De aannemer heeft gedurende het gehele uitvoeringstraject veel moeite gehad om een robuuste planning op te stellen en in control te komen.

Het station is in februari 2023 feestelijk geopend.

Stationsomgeving

Het stationsgebied in Almere Centrum is getransformeerd in een aantrekkelijke entree van de stad. Een waar visitekaartje voor onze stad. Op verschillende momenten hebben Almeerders en belanghebbenden gereageerd op de plannen voor de stationsomgeving. De werkzaamheden aan het Stationsplein en Mandelaplein zijn in 2021 gestart. Mede als gevolg van de bovengeschetste ontwikkelingen hebben deze werkzaamheden ook vertraging opgelopen bij aanleg van kabels en leidingen, rioleringswerkzaamheden en door impact van doorwerken van vertragingen in naastgelegen projecten. De openbare ruimte is in 2022 opgeleverd.

Rondje Weerwater

De noordoever (Almere Centrum) en de zuidoever van het Weerwater worden beter met elkaar verbonden. Ook de recreatieve en economische potentie van het Weerwater wordt beter benut en betrokken bij de binnenstadsontwikkeling.

Track Rondje Weerwater

Het eerste kwartaal van 2022 stond voornamelijk in het teken van de uitvoering en het afmaken van de verschillende deelprojecten die samen het kleine Rondje Weerwater vormen om de route gereed te hebben voor de start van de Floriade Expo. In het voorjaar zijn ook de beweegvelden geopend bij de entree van de Floriade Expo. Na de Expo is gestart om de route ter hoogte van het voorterrein van de Expo om te zetten naar het gebruik van de track als doorgaande route.

Esplanade

Aan de Esplanade zijn in 2021 drie grote werken gestart: de bouw van het horecapaviljoen, de aanleg van het stadsstrand en de aanleg van de steigers voor de veerverbinding over het Weerwater. Deze drie werken vormden het sluitstuk van het werk aan de Esplanade en werden in maart 2022 in gebruik genomen.

Programmering

In 2022 hebben er nieuwe evenementen plaatsgevonden vanuit het 180 dagen programma (activiteiten ten tijde van de Floriade EXPO). Voorbeelden zijn de pontonboulevard met interactieve geiser Nieuw Flevopeil op het Weerwater, Almere Floats en het lichtkunstfestival ALLUMINOUS. Voorbeelden die zeer geslaagd waren met hoge bezoekersaantallen.

Ook het behoud van elementen vanuit het Kunst- en cultuurprogramma Floriade Expo is onderdeel van de programmering Weerwater. De werken van Will Beckers op Utopia zijn behouden voor de stad, evenals het Dobberend Bos. Dit laatste kunstwerk is verplaatst naar de centrumzijde van het Weerwater.

Almere Centrum

De binnenstad wordt verder ontwikkeld door het versterken van routing en pleinen/hotspots als verblijfsgebieden, met specifieke aandacht voor de verbinding tussen het Station(skwartier) en het Weerwater door middel van de 'Groene Loper'.

Groene Loper

De structuurversterking van het centrum richt zich op het verbeteren van de belevingswaarde van het centrum en het versterken van de route door het centrum. Dit vereist een aanpak over de lengte van 800 meter: van station tot aan het Weerwater via een Groene Loper. Vanuit de visie Zeegroen worden er diverse kunstwerken in de openbare ruimte gerealiseerd. In 2021 is het kunstwerk 'de Zeebank' geplaatst in het park op de Stadhuispromenade. De opening vond plaats in maart 2022.

Op de Corridor is de vloerschildering vernieuwd en vervangen door kunstwerk 'Camouflage' van Kasper Jongejan. Ook is 'Kunstwerk-Almere' van Geert Mul op de gevel aan de noordzijde van het station opgeleverd. Een moeizame samenwerking met NS en ProRail. De partijen stonden onder grote druk om aan de realisatie van het station te voldoen (zie ook hoofdstuk station en omgeving). Maar het eindresultaat is betoverend.

Herinrichting Stadhuispromenade

De werkzaamheden van het nieuwe stadspark Stadhuispromenade zijn in 2021 gestart. De oplevering was in maart 2022. Het was een ingewikkeld proces. Ook in dit deel van het centrum was de ondergrondse infrastructuur anders dan op tekening en na verschillende vooronderzoeken. Tijdens het project moesten er een aantal zaken worden opgelost. Ook is het werk gecombineerd met vervanging van het rioleringssysteem. Dit heeft voor vertraging van het project gezorgd, maar ook dit gebied is na oplevering gelijk in gebruik genomen waar het voor bedoeld was. Zowel mens als dier hebben hun weg gevonden en verblijven in het park tussen bibliotheek en het stadhuis.

In 2022 is er ook een modelstudie verricht voor de verlengde Stadhuispromenade. Het doel is om in de komende periode een aantal modellen uit te werken en te visualiseren om de verbinding tussen de

Stadhuispromenade en de Wandellaan te verbeteren. De modellen slechten de barrièrewerking van de rotonde en maken nieuwe verbindingen mogelijk voor langzaam verkeer. Het omgaan met hoogteverschillen is belangrijk en een verbinding met de Donjon wordt onderzocht voor een mogelijke nieuwe route. Lola Landscape Architects heeft in december 2022 een schetsmatig voorkeursmodel gepresenteerd. In het eerste kwartaal 2023 worden de voor- en tegens opgesteld om vervolgens het proces van de plantontwikkeling te bepalen.

Communicatie, marketing, en organisatie Almere Centrum

In 2022 was er veel te beleven in Almere Centrum. Niet alleen de Floriadebezoekers merkten dat, ook alle overige bezoekers van het centrum genoten van de programmering in het centrum. Het 180 dagen programma (activiteiten tijdens Floriade EXPO) was gevuld en er viel veel te beleven in het centrum. Daarnaast zijn er in samenwerking met M. twee leegstaande winkelpanden gevuld met immersieve kunst, waaronder een panorama en een doolhof.

Werkagenda Almere Centrum 2040

Met de Werkagenda Centrum Almere 2040 ontwikkelt het centrum van Almere zich verder tot een duurzaam en kwalitatief hoogwaardig centrumgebied dat uitstekend is verbonden met de regio. De focus ligt op het organiseren en uitwerken van wat nodig is om tussen 2030 en 2040 de ontwikkeling van Centrum Almere met beoogde kwaliteit en vereende kracht verder te brengen. Daarna wordt de inzet, samenwerking en actieprogramma voor de periode 2024 en verder bepaald om dit te realiseren. In 2022 is de aanbesteding voor de ontwikkelvisie afgerond en is de opdracht verleend.

Om ervoor te zorgen dat iedereen altijd over dezelfde informatie kan beschikken, gemakkelijk zijn vragen kan stellen en mee kan denken over de ontwikkelingen in het centrum van Almere, is het informatiecentrum ingericht op Donjon 3-5.

Er is in 2022 een verkenning gedaan naar de ontwikkelstrategie voor Centrum Noord en Zuid. Hierin wordt geschetst wat er nodig is om het gebied tussen 2030 en 2040 te transformeren in overeenstemming met het Perspectief Almere stad met toekomst.

In 2022 is DSP-groep begonnen aan een analyse waarin de externe en interne culturele infrastructuur van Almere in kaart wordt gebracht. Deze analyse brengt de bouwstenen van een culturele strategie voor het centrum in beeld en biedt hierdoor een grondslag voor aanbevelingen en strategieën.

Sinds oktober 2022 werkt adviesbureau Goudappel aan een actueel mobiliteitsplan dat aansluit bij en bijdraagt aan de realisatie van de verstedelijkingsopgave van het centrum.

Floriade

De provincie Flevoland heeft al in 2012 € 10 miljoen beschikbaar gesteld als cofinanciering aan de Floriade, maar heeft daaraan wel een eigen toetsingskader verbonden. Bij de instelling van het Fonds Verstedelijking Almere is besloten om de uitkering van deze middelen via het FVA te laten lopen.

Circulaire bruggen

Voordat de Floriade opende, zijn de vier bruggen van de Bruggencampus opgeleverd. Omdat er sprake is van unieke bruggen en omdat de betekenis voor de enorme vervangingsopgave in Nederland zeer groot kan zijn, is veel aandacht in de pers en de vakwereld genereerd.

Floriade Dialogues

Met de Floriade Dialogues is een internationaal platform en netwerk gecreëerd, waarbij professionals op het gebied van wetenschap, bedrijfsleven en overheid samen kwamen om het centrale thema van de Expo te bespreken: 'Growing Green Cities'. Het doel van deze dialogen was het stimuleren van positieve effecten op duurzame groene stedelijke ontwikkeling, adequate en veilige voedselproductie en een evenwichtig gebruik van de natuur binnen de grenzen van natuurlijke hulpbronnen.

Floriade Programmering

De provincie heeft samen met Horizon Flevoland en Visit Flevoland een programmering uitgewerkt om de toeristisch-recreatieve en overige Flevolandse zo goed mogelijk bij de Floriade te betrekken. In 2023 wordt op de resultaten van de Business to Business (B2B) programmering voortgebouwd.

In de aanloop naar en tijdens de Floriade moest flexibel worden ingespeeld op ongeplande ontwikkelingen. Zo is een gepland circulair paviljoen niet gerealiseerd, maar kon in plaats daarvan op de Flevo Campus wel een WikiHouse gebouwd worden.

Toen in het vroege voorjaar twee geplande deelnemers aan de Floriade zich terugtrokken, heeft de provincie deze kavels gevuld, door onder meer met Almeerse vrijwilligers een eiwitkavel in te richten waar zes eiwitgewassen werden geteeld en getoond. Op en rond deze kavel zijn 14 evenementen georganiseerd, waaronder de ondertekening van de Green Deal eiwitrijke gewassen door de minister van LNV en 55 andere partijen.

Met twee evenementen zijn jongeren betrokken bij de Sustainable Development Goals. De 30 portretten van Flevolandse ondernemers (filmjesbibliotheek) worden ook ná de expo nog gebruikt. Food Forum is opgegaan in de Flevo Campus en wordt ook de komende tijd gebruikt om voedselinnovaties aan te jagen. Chef-kok Sharon de Miranda blijft hierbij betrokken. Een enkel project mislukte: de door landschapsarchitecten gemaakte 'instagrammable' bloemenperken lagen op een te rustige plek én bleken populair bij grazende nijlganzen.

Programmaliijn 2: Leer- en werkomgeving

Almere zet zich in voor een uitstekende, complete en kwalitatief hoogwaardige onderwijs-infrastructuur. Met de bestaande sleutelprojecten Flevocampus, ICT Tribe Almere, Floriade Werkt!, Internationale Campus en Kenniscampus Stadshart wordt gewerkt aan de verdere ontwikkeling van het onderwijs en de aansluiting op de arbeidsmarkt. De drie ontwikkelsporen (1) Gelijke kansen voor iedereen door hoogwaardig onderwijs (funderend onderwijs en MBO), (2) Een leven lang toegerust op de arbeidsmarkt en (3) Een krachtige triple helix en het uitbreiden van technisch hoger onderwijs, fungeren als motor voor de economische en maatschappelijke ontwikkeling die Almere nodig heeft voor een evenwichtige groei.

bedragen x € 1.000

Leer- en werkomgeving	begroting	realisatie	resultaat
Proceskosten programmalijn 2	273	281	-8
Floriade Werkt	656	427	229
Flevo Campus	2.844	2.292	553
Internationale campus	1.233	1.232	1
Kenniscampus Stadshart	480	480	0
ICT Tribe Almere (voorheen: MBO ICT Field Lab)	574	230	344
Spoor 3 - Versterken kennisinfrastructuur en triple helix	293	224	69
Spoor 2 - Een Leven Lang Ontwikkelen	70	47	23
Spoor 1 - Funderend onderwijs: diverse verkenningen	25	0	25
totaal	6.447	5.212	1.235

Toelichting verschillen groter dan € 100.000

Floriade Werkt

In de begroting 2022 waren vrijwel alle nog beschikbare middelen voor Floriade Werkt in dat jaar geraamd. Van de geraamde € 0,65 miljoen is afgerond € 0,23 miljoen nog niet besteed. Het project Floriade Werkt! is echter niet afgelopen nu de Floriade voorbij is. Het doel was om de Floriade te benutten als hefboom om onze kenniseconomie structureel te versterken. Dat gaat de komende jaren door. In 2023 wordt het resterend budget ingezet om een aantal projecten in de korte keten en de eiwittransitie voort te zetten en ook om met nieuwe coalities (Europese) subsidieaanvragen te ontwikkelen.

Flevo Campus

Over 2022 is er € 0,5 miljoen minder besteed dan begroot. De huidige onduidelijkheid over de fysieke locaties van de Flevo Campus na de Floriade en de logistieke beperkingen die de Floriade zelf meebrachten maakten dat op de onderdelen fysiek (vestigingen), ondernemen (low food labs, voedsel innovatie hub) en opleiden (o.a. chefpopleiding) vertraging in de uitgaven is ontstaan. Nu de Floriade is afgelopen en er een hoofdkwartier is kan de campusvorming met de vele activiteiten hiervoor verder opgepakt worden.

ICT Tribe Almere (voorheen: MBO ICT Field Lab)

In de (bijgestelde) raming voor 2022 was er rekening mee gehouden dat de ICT Tribe Almere als entiteit nog in de laatste maanden van dat jaar zou starten. Dit is niet gerealiseerd, onder meer door de discussie over de hoogte van de huurprijs (hierover is na arbitrage door een onafhankelijke makelaar/taxateur eind 2022 overeenstemming bereikt). Daarnaast was er een vertraging van de verbouwing. Dit heeft geleid tot een onderbesteding van € 0,34 miljoen op de FVA-middelen. Dit bedrag wordt doorgeschoven naar 2023.

Proceskosten programmalijn

Deze middelen zijn ingezet voor onder meer de programma manager, programmasecretaris, secretariële ondersteuning, communicatie, control en voorbereidende activiteiten voor mogelijk nieuwe sleutelprojecten.

Floriade Werkt!

Het economisch programma Floriade Werkt! loopt al een aantal jaren. Hierbij is in samenhang met de ontwikkeling van Flevo Campus het thema voedsel leidend gemaakt en is daarbinnen de nadruk gelegd op de ontwikkeling van korte voedselketens en op de eiwittransitie. In 2017 is vanuit Floriade Werkt! de Vereniging Flevofood opgericht als korte keten initiatief, die inmiddels niet meer als start-up maar als scale-up kan worden beschouwd. Vanuit Floriade Werkt! is teeltbegeleiding georganiseerd en wordt met de boeren verkend hoe ook de volgende stappen in de keten van verwerking van de bonen tot tussen- en eindproducten en het naar de consumenten brengen van plantaardige producten ter hand kunnen worden genomen. Op de Floriade is samen met zeven provincies een eiwitkavel ingericht waar te zien was hoe soja, veldbonen, quinoa, lupine, bruine bonen en kikkererwten groeien. Op deze kavel zijn 14 B2B evenementen georganiseerd, mede door Bonifatuisspeld winnaar Herman Navis, waaronder de ondertekening door de minister van LNV en bijna 60 andere organisaties van de Green Deal Eiwitrijke Gewassen.

In Food Forum zijn beide aspecten korte keten en plantaardig door chef-kok Sharon de Miranda bijeen gebracht in het menu van de toekomst. Zij ontwikkelt smaakvolle innovatieve plantaardige gerechten met uitsluitend Flevolandse ingrediënten. Er is een bibliotheek gemaakt met 30 portretten van Flevolandse ondernemers in de hele keten van agro&food en die zijn in de aanloop naar en tijdens de Floriade getoond en worden ook nu nog gebruikt.

Het project Floriade Werkt! is niet afgelopen nu de Floriade voorbij is. Het doel was om de Floriade te benutten als hefboom om onze kenniseconomie structureel te versterken. Dat gaat de komende jaren door.

Flevo Campus

De Flevo Campus verbindt ondernemers, onderwijzers, onderzoekers en beleidsmakers. Deze interdisciplinaire aanpak resulteert in nieuwe oplossingen voor taaiere stedelijke voedselvraagstukken. Door toegepast wetenschappelijk onderzoek, innovaties en experimenten te faciliteren, voedselondernemers te steunen en educatie te promoten en stroomlijnen, zoekt Flevo Campus naar antwoorden op uiteenlopende voedselvraagstukken. Flevo Campus is een initiatief van vier partijen: Aeres Hogeschool Dronten/Almere, Wageningen Universiteit, de provincie Flevoland en de gemeente Almere.

Onderzoek en onderwijs

- Medio juni is een promovendus bij Flevo Campus/Aeres/Wageningen gepromoveerd op [inclusiviteit rond duurzaam en gezond voedsel](#).
- Half augustus zijn twee lokaal geproduceerde producten in de schappen van zeven lokale supermarkten verschenen. In het najaar zijn nog een aantal supermarkten toegevoegd.
- [De website van Flevo Campus](#) is verder ontwikkeld en Flevo Campus is verschenen in vele media-uitingen van (inter)nationale dagbladen en regionale omroepen.
- Op de Floriade hebben Flevo Campus en Aeres Hogeschool via diverse evenementen en exposities hun activiteiten en expertise gepresenteerd aan een internationaal publiek. Deels aan bezoekers van de expo maar ook aan nieuwe en bestaande partners uit het internationale netwerken zoals NextAgri, MUFPP, Foodwave en Foodtrails.
- De Denktank is vlak voor de zomer succesvol afgesloten. De summerschool is van start gegaan met 15 deelnemers vanuit verschillende disciplines.
- Samen met de lector Stedelijke Voedselvraagstukken van Aeres Hogeschool is er per 1 mei voor een jaar een onderzoeker als research fellow aangesteld.

- De master Food Systems Innovation is voor het tweede studiejaar van start gegaan en de tweede Master Gezond Gedrag en Leefomgeving is in november geaccrediteerd
- De associate degree Gastronomie & Ondernemerschap is volledig ontwikkeld, maar helaas waren er te weinig inschrijvingen.

Ondernemen en innovatie

- Het food pioneers programma is van start gegaan met vijftien startende voedselondernemers, waarvan er één genomineerd was voor Almeerse ondernemers prijs (Mojo Mate).
- Onderzoek naar de haalbaarheid van een voedsel innovatie hub is afgerond en wordt begin 2023 aan de bestuurders en toezichthouders gepresenteerd.
- Het vouchersysteem i.s.m. Horizon Flevoland is gewijzigd. Op twee momenten in het jaar kan men een aanvraag doen voor een kennisvraagstuk en een draft businessplan.
- Flevo Campus gaat een schooltuinen project leiden in samenwerking met stichting Weerwoud en Stad en Natuur.
- Op dit moment zijn er twee labs i.s.m. Lowfood. Een lab waarin drie lokale ondernemers gaan uitzoeken of Flevolands voedertarwe (lager eiwitgehalte) ook geschikt kan zijn voor humane voeding. En een ondernemer uit provincie Flevoland die een oplossing zoekt voor gedeeltes van de kip die (nog) niet via Crisp en Hello Fresh worden afgenomen.

Projecten activiteiten

- Op 13 mei heeft de lancering van de vierde essaybundel plaatsgevonden en zo ook de officiële opening van FC deToekomst en De Volkskantine: een tijdelijk restaurant waar gezond, duurzaam en betaalbaar eten is verkocht aan de bezoekers van het centrum.
- Als uitvoerende partij voor de gemeente Almere in de Citydeal heeft Flevo Campus een inspiratie bijeenkomst georganiseerd waar zeven verschillende steden aanwezig waren. Onderdeel van de Citydeal is het opschalen van kennis opgedaan in bijvoorbeeld het project 'Supermarkt van de Toekomst' naar het realiseren van een lokale voedselketen voor een nieuws stadsdeel als Almere Pampus.

Campusontwikkeling

- De komende drie jaar zal de Flevo Campus het Natural Pavillion huren als hoofdkwartier (samen met onze partners Foodhub, Lowfood, Provincie). Een fysieke locatie is van groot belang om alle activiteiten goed te kunnen uitvoeren, op te schalen en om de juiste partners te binden en zo te slagen als voedselcampus.
- Ook de schooltuinen zijn onderdeel geworden van de campus. Daarnaast is aan het eind van 2022 begonnen om het agroforestry-perceel om te zetten tot de stadstuinderij van de toekomst. In 2023 zullen de producten hiervan ingezet worden voor een voedselvoorziening voor studenten, medewerkers, gasten in een nieuw te vormen FCdeKantine (opvolging van de Volkskantine).

Organisatie

2022 is het eerste jaar geweest voor Flevo Campus als zelfstandige stichting, wat heeft geleid tot nog meer slagkracht. Het organisatiemodel heeft het afgelopen jaar verder vorm gekregen. De Raad van Toezicht (RvT) is vanaf 1 juli, geheel volgens afspraak, compleet met drie leden. De overleggen met RvT en de stakeholders (bestuurders) hebben volgens afspraak plaatsgevonden.

Internationale Campus

In dit sleutelproject staan de uitbreiding en verbetering van de internationale schoolvoorziening in Almere centraal. De voornaamste doelstelling is het versterken van het vestigingsklimaat voor internationale werkgevers en werknemers in Almere en de regio.

De bouw van de Internationale School Almere is in september 2021 gestart. De begane grondvloer van het gebouw werd al eind 2021 gelegd en begin april 2022 is het hoogste punt bereikt en gevierd. Afgelopen zomer is de aannemer gestart met de afbouw van boven naar beneden. Binnen dit bouwproject hebben we te maken met oplopende levertijden van materialen en dat zal tot en met de oplevering een risico blijven.

Kenniscampus Stadshart

Bij dit sleutelproject gaat het om de inhoudelijke doorontwikkeling van het hoger onderwijs en om de fysieke ontwikkeling van de campus.

Het plan voor de fysieke ontwikkeling omvat 1.000 tot 1.500 nieuwe studentenwoningen, voorzieningen in de plint en een nieuwe onderwijslocatie voor Windesheim aan de noord-over van het Weerwater. De fysieke ontwikkeling wordt verantwoord in het programmalijn Hart van de stad.

Naast de meer fysieke campusvorming wordt met een subsidie aan het Urban Innovation Institute ook gewerkt aan versterking van de kennisinfrastructuur van de stad. Urban Innovation is een plek waar bedrijven en instellingen samenwerken met elkaar en kennispartners, en daarbij gebruik kunnen maken van een fieldlab (design- en testopstellingen). Betrokkenen ontmoeten elkaar en testen nieuwe vormen van samenleven, woonvormen en wijkopbouw.

Onderwijs in fieldlabs

Er zijn vier fieldlabs die in de stad waar studenten, docenten en onderzoekers samen met burgers en organisaties aan de slag zijn met vraagstukken die te maken hebben met de ontwikkeling van de stad. De fieldlabs zijn in Almere Poort, Almere Haven, Almere Buiten en Almere Centrum. Momenteel zijn twee fieldlabs operationeel. Per schoolseizoen nemen zo'n 100 studenten deel aan dit onderwijs. Er wordt doorlopend een train-de-trainer programma georganiseerd waarin bestaande docenten nieuwe docenten leren het onderwijs vorm en inhoud te geven. Hierbij zijn afgelopen jaar 20 docenten getraind.

Ontwikkeling masters

Er worden twee masters ontwikkeld. Het streven is de masters te starten in september 2024. Het gaat om de master Kwaliteit van de leefomgeving die zich richt op het opleiden van professionals die op een integrale manier kunnen bijdragen aan de ontwikkeling van de stad. De tweede master richt zich op het opleiden van professionals die zich bezighouden met vraagstukken rondom de arbeidsmarkt.

Aanbod voor leven lang leren en publieksprogrammering

Urban Innovation levert een inhoudelijke en financiële bijdrage aan het publieksprogramma [Op de rand van de toekomst](#) en via inspiratiesessies aan netwerkpartners die onder andere betrokken zijn bij het fieldlab Almere Buiten. De manier waarop kennis en inspiratie vanuit Urban Innovation wordt aangeboden wordt momenteel verder ontwikkeld.

Onderzoek

Met de komst van een lector per 1 september 2022 is de ontwikkeling van het lectoraat echt van de grond gekomen. De lector spreekt naar verwachting rond de zomer de lectorale rede uit. De rede is het resultaat van de opbouw van de inhoud en de organisatie van het onderzoeksprogramma.

Fieldlabs

In de eerder genoemde fieldlabs wordt door studenten en professionals een bijdrage geleverd aan verschillende onderwerpen:

- Een modeshow door jongeren om hen te helpen een stem te geven.
- De ontwikkeling van sportvelden om gezond gedrag te bevorderen.
- Het verbeteren van gevaarlijke verkeerssituaties rond scholen.

Publicaties

Vanuit Urban Innovation is een bijdrage geleverd aan de essaybundel Flevoland 2050. Ook is een artikel gepubliceerd over de aanpak van Urban Innovation in vakblad Sozio. Er is een co-promoter betrokken bij de promotie naar het verkleinen van gezondheidsverschillen en het bevorderen van een gezonde stedelijke omgeving. Daarnaast heeft de lector een bijdrage geleverd aan radio-uitzendingen en podcasts en zijn verschillende artikelen verschenen in PoortNieuws, het magazine voor bewoners en ondernemers in Almere Poort.

Werkveld

Het netwerk van partners wordt continu uitgebreid.

ICT Tribe Almere (voorheen MBO ICT FieldLab)

De ambitie van de ICT Tribe Almere is om binnen vijf jaar 3.000 geïnteresseerden op te leiden en 1.000 IT-talenten geholpen te hebben naar een nieuwe loopbaan. Door het actief ophalen van de vraag, het verbinden van bedrijven, (scholings-)aanbieders en IT-talent en het coördineren van de daaruit vloeiende scholingstrajecten, vormt de ICT Tribe Almere een waardevolle aanvulling in het ecosysteem van de IT-arbeidsmarkt.

Samen met Techgrounds zijn twee oriëntatiemiddagen georganiseerd om potentieel IT-talent te interesseren voor IT.

ICT Tribe Almere organiseerde samen met bedrijf Fast Lane en het MBO College Almere Buiten drie succesvolle omscholingstrajecten 'ICT Support-Helpdeskmedewerker'.

Op 30 juni 2022 werd het businessplan door gedeputeerde van de provincie Flevoland, wethouder van gemeente Almere en voorzitter van MBO College Almere goedgekeurd.

In 2022 werden de website en de social media-kanalen van de ICT Tribe Almere gelanceerd.

In november zijn de uitgangspunten voor de invulling van een practoraat bijgesteld, het ROC van Flevoland neemt in dit traject de leiding. Het netwerk van bedrijven, maatschappelijke instellingen en opleiders is in 2022 verder gegroeid.

Naast de middelen uit het Fonds Verstedelijking Almere is er ook een toezegging van het Regionaal Werkbedrijf Flevoland ter hoogte van € 200.000. Daardoor kunnen in twee jaar tijd circa 150 mensen zich oriënteren op IT door middel van een twee weken durend programma uitgevoerd door onze partner Techgrounds.

Spoor 1 - Funderend onderwijs, diverse verkenningen

Er wordt een onderzoek uitgevoerd naar de condities die nodig zijn om de gewenste ontwikkelrichting van het funderend onderwijs en daarmee de knelpunten aan te pakken. Op basis van dat onderzoek maken Almere en OCW nadere afspraken over maatregelen om die condities te vervullen (bijvoorbeeld: ruimte in regelgeving, specifieke stimuleringsmaatregelen en waar nodig additionele financiering, aanvullend op de reguliere bekostiging).

De Almeerse onderwijsvisie is namens de schoolbesturen in juni 2022 opgesteld en gedeeld.

Binnen spoor 1 wordt gewerkt aan overzicht en samenhang tussen de uitvoeringsagenda in relatie tot het coalitieakkoord en een aantal al bestaande beleidsdocumenten en portefeuilles binnen de afdeling Onderwijs. In het derde kwartaal van 2022 hebben alle schoolbesturen én de partners rond jeugd zich aangesloten bij een consortium dat zich met penvoerder Windesheim hard gaat maken voor een onderzoeksplan naar inclusie en kansengelijkheid voor alle kinderen in Almere.

In het vierde kwartaal van 2022 is een start gemaakt met een projectgroep onderwijs- en kinderopvanghuisvesting in Pampus als bouwsteen voor het masterplan binnen de werkagenda Pampus.

Spoor 2 - Een leven lang ontwikkelen

Spoor 2 richt zich op 'een leven lang toegerust voor de arbeidsmarkt: investeren in de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt (mbo en hbo)'.

Het eerste half jaar van 2022 is gebruikt voor een verdere verkenning naar bestaande initiatieven om een Leven Lang Ontwikkelen (LLO) te stimuleren, zijn stakeholders in beeld gebracht en zijn twee projecten gestart om van daaruit te komen tot sleutelprojecten.

In de tweede helft van 2022 is gestart met een verdere analyse op de doelgroep(en) en zijn gesprekken gevoerd met interne en externe belanghebbenden.

Het doelgroeponderzoek bestaat uit twee delen. Een kwantitatief gedeelte waarbij op basis van bestaande data doelgroepen cijfermatig in beeld gebracht worden en clusters van kwetsbare werkenden geïdentificeerd worden. Dit deel van het onderzoek is eind 2022 afgerond. Begin 2023 wordt gestart met het kwalitatieve deel van het onderzoek, waarbij de kwantitatieve resultaten verrijkt worden met behulp van diepte-interviews met mensen uit de doelgroep. Op basis van de uitkomsten van dit onderzoek kunnen we gericht aan de slag met het definiëren van sleutelprojecten die effectiever zullen bijdragen aan de doelen van Spoor 2.

Vanuit spoor 2 wordt in 2022, 2023 en 2024 een financiële bijdrage geleverd aan de RIF (Regionaal Investerings Fonds) aanvraag 'Tekort in de zorg is onze zorg'. Dit is een samenwerking tussen het ROC van Amsterdam – Flevoland en is op 1 juni gestart voor de duur van vijf jaar.

Spoor 3 - Versterken kennisinfrastructuur en triple helix

De doelstelling van dit spoor is de ontwikkeling van nieuwe sleutelprojecten die bijdragen aan de transitie naar een duurzame energievoorziening en een circulaire economie.

Vanuit dit spoor is een bijdrage geleverd aan de ontwikkeling van een eerste concept van de regionale groeiagenda. Daarin is het profiel Tech & Transitie verder gespecificeerd in vier kansrijke clusters die aangescherpt en ontwikkeld kunnen worden: energieopslag en laden, biobased en circulair bouwen, stedelijke voedselvoorziening en smart mobility.

Daarnaast zijn vier trajecten gestart gericht op de ontwikkeling van het innovatiedistrict:

- Haalbaarheidsonderzoek University College Almere opgeleverd december '22
- Ruimtelijke verkenning innovatiedistrict opgeleverd december '22
- Conceptuele verbeelding Innovatiecluster op te leveren februari '23
- Haalbaarheidsonderzoek Innovatiecluster op te leveren maart '23

Als voorbereiding op het BO MIRT van november 2022 is het Toekomst Vast Investerings Pakket (TVIP) opgeleverd met een onderdeel 'Versterking Kenniseconomie'. In vervolg hierop is in november 2022 een aanvraag gedaan voor een Regio Deal.

Voor het op- en uitbouwen van een regionaal consortium zijn in 2022 diverse bijeenkomsten in verschillende samenstellingen georganiseerd die voorbereiden op de ontwikkeling van een groeiagenda en de ontwikkeling van de triple helix. Er worden gesprekken gevoerd met regionale onderwijspartners, universiteiten in Nederland en koepelorganisaties om kansen voor het ontwikkelen van universitair onderwijs in Almere te identificeren.

Programmaliijn 3: Circulaire economie en Energie

Circulaire economie en duurzame energie zijn bronnen van innovatie en economische kansen. Door in te zetten op deze economische kansen, helpen we bij de overstap op duurzame energie en benutten we grondstoffen beter.

bedragen x € 1.000

Circulaire economie en Energie	begroting	realisatie	resultaat
Proceskosten programmalijn 3	301	193	108
Citylab Stedelijke Grondstoffen	665	782	-116
Competitie Upcycle City 2.0	490	484	6
Stedelijke grondstofstromen	738	163	575
Praktijk- en Innovatiecentrum Circulaire Economie	1.171	898	272
Stedelijk voedselsysteem	669	678	-9
Energiefonds	76	-38	114
Balanceren energienet	190	95	95
Ultradiepe geothermie	75	32	43
totaal	4.375	3.287	1.088

Toelichting verschillen groter dan € 100.000

Proceskosten programmalijn 3

De onderbesteding op dit onderdeel komt doordat de programmamanager in 2022 eenmalig is ingezet voor twee andere projecten binnen de gemeente Almere, waarnaar een deel van de salariskosten doorbelast konden worden. Een bedrag van € 53.000 zal worden overgeheveld naar 2023 voor de start van de voorbereiding van het derde meerjarenprogramma. Het restant van € 55.000 kan vrijvallen.

Citylab Stedelijke Grondstoffen

Dit nadeel wordt veroorzaakt door verlate subsidievaststelling met Circuloco 1.0. De subsidievaststelling schuift door naar het eerste kwartaal van 2023. Wij verwachten dat een bedrag van circa € 0,1 miljoen terugbetaald zal worden door Circuloco aan Almere 2.0.

Stedelijke grondstofstromen

De aankoop van grond en de inrichting van het grondstoffendepot verschuift naar 2023. De aankoop is gekoppeld aan de realisatie van de overslaglocatie van Stadsreiniging. In 2023 vindt daar besluitvorming over plaats.

Praktijk- en Innovatiecentrum Circulaire Economie (PRICE)

Er zijn twee oorzaken waarom in 2022 € 0,3 miljoen minder is uitgegeven dan begroot:

1. Op twee Challenges heeft PRICE co-financiering ontvangen: € 0,1 miljoen vanuit de Gemeente Almere voor de demontage van paviljoens na afloop van de Floriade en € 0,1 miljoen op de Challenge Fiscale Vergroening.
2. Daarnaast kan circa € 0,1 miljoen verklaard worden doordat PRICE afgelopen jaar nog in een Pop-up HUB heeft kunnen zitten, in plaats van haar eigen locatie te ontwikkelen.

Beide budgetten zullen komend jaar alsnog voor hun bestemmingen (Challenges & Locatie) gebruikt gaan worden.

Energiefonds

Dit voordeel is vooral ontstaan door rentebaten van SVN van €55.000. Daarnaast is minder besteed aan out of pocket kosten en zijn de activiteiten rondom het WoningAbonnement vertraagd.

Proceskosten programmalijn

Deze middelen zijn ingezet voor onder meer de programma manager, programmasecretaris, secretariële ondersteuning, communicatie, control en voorbereidende activiteiten voor mogelijk nieuwe sleutelprojecten.

Citylab Stedelijke Grondstoffen

Het Citylab Stedelijke Grondstoffen is een gecontroleerde regelluwe testomgeving voor nieuwe economische activiteiten rond het opwaarderen van reststromen.

Stimuleringsfonds

In 2022 is het stimuleringsfonds afgerond. In totaal zijn 11 co-financieringen uitgegeven en 12 circulaire scans. Dit is lager dan aanvankelijk gedacht. Daarop is een analyse uitgevoerd en lessons learned zijn opgesteld.

Pilot grondstoffenhub

Met de pilot grondstoffenhub wordt gewerkt aan het beschikbaar stellen van de grondstofstromen uit het Upcyclecentrum aan ondernemers op De Steiger. Voor deze pilot hebben we een nauwe samenwerking opgestart met de omgevingsdienst Flevoland. Er wordt nu gekeken naar het vervolg van de pilot.

Gebiedsvisie De Steiger

We hebben gewerkt aan een gebiedsvisie voor De Steiger. Deze visie is naar verwachting in 2023 klaar.

Circulaire hub

Voor de realisatie van een circulaire hub op de Steiger is een stuk grond aangekocht op de Steiger 66. Samen met een lokale projectontwikkelaar is er gekeken hoe dit stuk grond kan worden ingericht. Het idee is om van de materialen uit verschillende paviljoens van de Floriade een nieuw gebouw te ontwerpen, waaronder het Duitsland paviljoen. Dit in combinatie met Circuloco, het circulaire paviljoen op Floriade door ondernemers van de Steiger. Dit betekent dat pas na de Floriade met de bouw kan worden gestart, en dat het gebouw waarschijnlijk in de eerste helft van 2024 gereed zal zijn. Het bouwteam van Circuloco heeft ook de ambitie uitgesproken om betrokken te zijn bij de realisatie van de circulaire hub. Daarmee staat er al een stevig consortium voor de realisatie van de hub.

Circuloco

Ciculoco 1.0 is gerealiseerd op de Floriade. Circuloco is een platform waar circulariteit als vanzelfsprekend wordt gezien. Iedereen kan er komen om te zien en om te laten zien dat circulariteit de hoofdrol speelt en kán spelen. Het is een plek waar de samenkomst van kunst, cultuur, inspiratie en verbindingen centraal staan. Tijdens de Floriade is Circuloco dagelijks open geweest en heeft het veel bezoekers mogen verwelkomen.

Steiger Festival

In 2022 is het Steiger Festival, dat circulair ondernemen en circulaire producten onder de aandacht brengt, opnieuw georganiseerd.

Competitie Upcycle City 2.0

Vanwege het grote succes van de eerste Upcycle City Competitie hebben we in 2021 gewerkt aan de voorbereidingen voor de Upcycle City Competitie 2.0. Hiervoor werd een marktverkenning uitgevoerd voor het definiëren van de focus van de competitie binnen het thema circulaire leefomgeving. Dit heeft geresulteerd in twee prijswinnende inzendingen; de combinatie Koopmans bouw-de Alliantie en Pop-up-Ally. Beide richten zich op het CO2 neutraal verdichten van de stad met optopconcepten. Pop-up-Ally koppelt daar ook de oprichting van een bouwwerf aan die ook als circulaire materialen hub kan dienen.

Stedelijke grondstofstromen

Grondstoffendepot

Om het beheer van de openbare ruimte circulair te maken is een opslaglocatie nodig om materialen tijdelijk op te kunnen slaan en waar nodig te bewerken (upcyclen, refurbishen, reparatie). Om dat te faciliteren wordt gewerkt aan de realisatie van een grondstoffendepot. Het vinden van een geschikte locatie bleek niet eenvoudig. Daarom is besloten om op de Vaart samen te gaan werken met Stadsreiniging: een combinatie van overslag en opslag van Stadsreiniging en het Grondstoffendepot. Deze combinatie maakte het vinden van een geschikte locatie mogelijk met flexibiliteit naar de toekomst, maar zorgde ook voor een afhankelijkheid van de voortgang van de planvorming en besluitvorming van Stadsreiniging. Dit en de benodigde procedures heeft geleid tot vertraging. Parallel aan het traject met Stadsreiniging is met Staatsbosbeheer onderzocht of het houtdeel in een samenwerking een plek kan krijgen op Braambergen.

Circulair Ambachtscentrum

Voor de ontwikkeling van het Circulair Ambachtscentrum wordt aangesloten bij de pilot Grondstoffenhub voor ondernemers (zie CityLab), en het Upcyclecentrum van Stadsreiniging. Daarbij worden er gesprekken gevoerd met mogelijke samenwerkingspartners, en wordt onderzocht op welke wijze de logistiek rondom het Upcyclecentrum het beste kan worden georganiseerd. Uitgangspunt daarbij is dat in de samenwerkingsketen met partners producten eerst worden gebracht naar (kringloop)bedrijven die ze upcyclen, repareren en hergebruiken. Pas als er echt niets meer mee gedaan kan worden, worden ze aan Stadsreiniging aangeboden.

Praktijk- en innovatie centrum Circulaire Economie

PRICE is het circulaire Actielab voor Flevolandse doeners. Ondernemers, studenten, docenten, bewoners en de overheid worden samengebracht om de nieuwe economie werkelijkheid te maken. Vanwege de benodigde bouw van woningen focussen de PRICE challenges op twee hoofdthema's: circulaire bouw en leefomgeving. Door hiermee te innoveren en te experimenteren wordt de transitie naar een circulaire economie versneld. Het streven is dat Almere koploper is op het gebied van circulariteit in 2030. In mei was er een kick-off evenement voor de 'inner circle' van PRICE, hierbij waren vooral key stakeholders van PRICE aanwezig. De in november geplande lancering van PRICE naar het externe publiek kon vanwege de coronamaatregelen niet in de oorspronkelijke vorm doorgaan. In plaats daarvan is er voor gericht genodigden een hybride co-creatie sessie georganiseerd.

Stedelijk voedselsysteem

Er ligt een grote opgave om de voedselproductie en -consumptie te transformeren naar een circulair systeem waarin iedereen wordt voorzien van gezond en betaalbaar voedsel, tegen een minimale belasting van het milieu. Almere heeft in 2021 een Voedselstrategie ontwikkeld. Vanuit de voedselstrategie van Almere worden in 2021-2025 stappen gezet om tot een duurzaam stedelijk voedselsysteem te komen. In lijn met de ambitie om een gezonde voedselkeuze voor iedereen toegankelijk te maken is er gewerkt aan het opzetten van een uitgiftepunt voor het initiatief van de Stichting Boeren voor Buren. Daarnaast is de Groene en Gezonde Keuze campagne gelanceerd bij de horeca in het centrum, als onderdeel van de Groene Loper richting de Floriade. Op internationaal niveau neemt de gemeente Almere deel aan het EU Project URBACT-Nextagri, een

kennisoverdrachtsproject met vier Europese steden, gericht op het versterken van de lokale/regionale agrifoodketen.

Energiefonds

Via het Energiefonds kunnen bewoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties voor hernieuwbare energieprojecten (aanvullende) financiering aanvragen in de vorm van een lening. Hierbij werkt de gemeente Almere samen met de Stichting Volkshuisvesting Nederland (SVN) en WOAB Woningabonnement als fondsbeheerders. Het administratief beheer wordt uitgevoerd door het subsidiebureau van de gemeente Almere. De coronapandemie heeft er voor gezorgd dat de eerste geïnteresseerden van het Woningbouw Abonnement afhaakten. Na evaluatie is er een nieuw traject gestart voor het werven van geïnteresseerden, ook dit was door coronamaatregelen omtrent bijeenkomsten lastig. Het plan van aanpak voor de komende periode is hierop aangescherpt.

Balanceren energienet

Voor uitvoering van het Klimaatakkoord zal er een verschuiving plaats moeten vinden van gebruik van gas in woningen naar duurzame elektriciteit en warmtevoorziening. Daarbij is de netcapaciteit beperkend, ook in Almere. De beperkingen op het elektriciteitsnet kunnen aangepakt worden door vraag en aanbod van elektriciteit beter op elkaar af te stemmen. Dat kan bijvoorbeeld met slim inzetten van auto-accu's, buurtaccu's, zonnepanelen en windenergie en grote stuurbare elektriciteitsverbruikers in huis. Voor de pilot energiedelen in de Hoekwierde maken inmiddels 52 van de circa 100 huishoudens gebruik van EARN-E. Dit is een verdubbeling ten opzichte van een jaar eerder. Daarnaast is er voor het traject balanceren op de Vaart-Buitenvaart een verkenning gestart om op verschillende manieren te werken aan een betere afstemming van vraag en aanbod.

Ultradiepe geothermie

Dit project is een onderzoeksprogramma toewerkend naar de toepassing van ultradiepe geothermie om het bestaande stadswarmtenet te verduurzamen.

In 2021 heeft EBN namens het Rijk 2D seismisch onderzoek uitgevoerd. De analyse hiervan is waarschijnlijk begin 2022 beschikbaar. Indien de resultaten positief zijn is vervolg onderzoek nodig in de vorm van 3D seismisch onderzoek. Ook heeft een verkenning plaatsgevonden naar mogelijke locaties voor geothermie installaties bovengronds. Binnen de Metropoolregio Amsterdam (MRA) is er een samenwerkingsovereenkomst gesloten tussen publieke en private partijen gericht op versnelling van de ontwikkeling van aardwarmte in de MRA. Almere heeft op 21 mei 2021 deze samenwerkingsovereenkomst formeel ondertekend.

Programmaliijn 4: Cultuur, toerisme en sport

Programmaliijn Cultuur, toerisme en sport creëert plekken in de stad waar inwoners en bezoekers graag naartoe gaan, met plezier verblijven en trots op zijn. Plekken waar altijd iets te doen is en mensen elkaar kunnen ontmoeten. Deze programmaliijn ontwikkelt iconen waarmee bezoekers van binnen en buiten de stad nieuwsgierig gemaakt worden en worden verrast. Iconen die de meeste impact hebben op Almere en de regio. Zo wordt Almere voor iedereen een plek om te genieten van cultuur, natuur, (water)sport en vrijetijdsbesteding.

In 2022 zijn er drie nieuwe sleutelprojecten binnen de programmaliijn bijgekomen: Sport, Culturele Strategie en Poppodium. Met het sleutelproject Sport wordt er gewerkt aan het verbeteren van een goed ingericht sport- en beweegklimaat. Dit zorgt voor een prettigere stad om te wonen, voor gezondere, fittere en productievere inwoners en draagt bij aan de sociale cohesie in een stad. De Culturele Strategie en het Poppodium zijn voortgekomen uit de 'Uitvoeringsagenda Almere, stad met toekomst'.

bedragen x € 1.000

Cultuur, toerisme en sport	begroting	realisatie	resultaat
Proceskosten programmalijn 4	210	182	28
Kustzone Poort/Duin	2.415	836	1.578
Museale voorziening	2.048	2.059	-11
Culturele strategie	40	14	26
Poppodium	50	0	50
Nationaal Park Nieuwland	346	41	305
Sport en bewegen in openbare ruimte (Skills Garden)	5	0	5
Topsport	383	274	109
Buitenzwembad	75	10	65
totaal	5.571	3.416	2.155

Toelichting verschillen groter dan € 100.000

Kustzone Poort/Duin

Het verschil van € 1,6 miljoen wordt vooral veroorzaakt door het verschuiven van een aantal fysieke investeringen in de tijd. Het betreft met name 1) de aanleg van de ontsluitingsweg op het Almeerderstrand en 2) de aanleg van het duinlandschap, parkeervoorzieningen en fietspaden ter plaatse van de dijk ten behoeve van de inrichting van het Almeerderstrand. Beide onderdelen zijn in de tweede helft 2022 aanbesteed maar zullen vanaf het voorjaar 2023 worden uitgevoerd. Er kunnen namelijk in het stormseizoen geen fysieke werkzaamheden op en rond de dijk uitgevoerd worden.

Nationaal Park Nieuwland

Als gevolg van de bezwaren die worden gemaakt rondom de diverse vergunningaanvragen is vertraging opgetreden in de uitvoering van belangrijke onderdelen van het project. Dit heeft tot gevolg dat er in 2022 minder investeringen hebben plaatsgevonden dan verwacht. Hierdoor is er een onderbesteding van € 0,3 miljoen. Dit geld blijft beschikbaar in het FVA en verwachten we in 2023 alsnog hieraan uit te geven.

Topsport

Door de coronamaatregelen in het hoogseizoen van de binnensport, konden in de wintermaanden 2022 geen evenementen (met publiek) plaatsvinden. Voor de tweede helft van 2022 heeft een normale programmering plaatsgevonden.

Het onderzoek naar de haalbaarheid van de vestiging van het Nationaal Trainingscentrum (NTC) van het Watersportverbond is in 2022 gestart en zal in 2023 worden afgerond. De reservering binnen het FVA voor het jaar 2022 voor dit onderzoek was ruim, omdat lastig in te schatten viel hoe snel alles zou gaan en wat er nog meer nodig zou zijn. Achteraf gezien was dit niet nodig geweest en is een groot deel van het budget nog niet benut; dit zal in 2023 worden ingezet. Bovenstaande ontwikkelingen hebben voor het onderdeel topsport geleid tot een onderbesteding van de FVA-middelen (€ 0,1 miljoen).

Proceskosten programmalijn

Deze middelen zijn ingezet voor onder meer de programma manager, programmasecretaris, secretariële ondersteuning, communicatie, control en voorbereidende activiteiten voor mogelijk nieuwe sleutelprojecten.

Kustzone Poort

Kustzone Almere Poort/Duin is een unieke plek in de regio waar strand, water(sport) en cultuur hand in hand gaan. Vanaf de Hollandse Brug is dit de entree van Almere. Het strand is een recreatieve plek voor heel Almere én de regio, waar steeds meer partijen hun activiteiten programmeren. De ambitie is dat er het hele jaar door iets te beleven valt. Met StrandLAB Almere, het buitenlaboratorium voor cultuur, met een atelier op het strand en met theatergroep Vis à Vis die zowel buiten op locatie als in de Rode Haring voorstellingen geeft. In 2022 breidde ook het Voedselmuseum zijn activiteiten uit, was Stad & Natuur geregeld te vinden op het strand en vond een deel van het programma van 2Turven Hoog, het Almeerse peuterfestival, plaats in de kustzone. Daarnaast maakten de Marina, het catamaranstrand en het surfstrand het Almeerderstrand de uitgelezen plek voor de eerste editie van de Dutch Waterweek. Ook de woonwijk Duin groeit gestaag en rond het Duinplein

komen steeds meer (horeca)voorzieningen. Kustzone Poort wordt zo op de kaart gezet als de plek voor actieve cultuur, waar de relatie met natuur en water centraal staat.

Almeerderstrand en Evenementenstrand

De doorontwikkeling van het Almeerderstrand wordt in samenhang met de dijkreconstructie uitgevoerd. In het eerste kwartaal van 2022 heeft de Algemene Vergadering van Waterschap Zuiderzeeland het projectplan voor de dijkreconstructie vastgesteld. Op basis hiervan is eind 2022 gestart met de eerste werkzaamheden aan de binnenzijde van de dijk.

StrandLAB Almere

StrandLAB Almere is het buitenlaboratorium voor cultuur van Almere/Flevoland. De uitbreiding van het atelier, met een opslag en werkplaats, werd in het voorjaar in gebruik genomen. Door de uitbreiding van het buitenpodium, en een overdekking door middel van een trap, werd er intensiever gebruik gemaakt van het atelier. In mei 2022 trad Frederique Kreeftenberg aan als nieuwe directeur-bestuurder.

Streetart tour Almeerderstrand

Met de transformatie van de vijf toilethuisjes aan het Almeerderstrand is er in 2022 een nieuwe stap gezet om buitenkunst toe te voegen aan het gebied. Deze iconische sanitaire voorzieningen uit de jaren 70 zijn door vijf Street Art kunstenaars voorzien van unieke kunstwerken. De huisjes staan verspreid van de Hollandse brug tot aan Marina Muiderzand.

Start inpassing Vis à Vis

In de kernambitie om een jaarrond aantrekkelijke en bruisende plek te realiseren is Vis à Vis een belangrijke partij om deze doelstelling te behalen. Daarom wordt gezamenlijk met Vis à Vis onderzocht hoe zij het beste permanent in het gebied kan worden ingepast. In dit kader is in 2022 gestart met een serie workshops waarin onder leiding van Bureau ZUS (landschapsontwerpers), en met medewerking van Peutz (akoestisch onderzoek) en Sweco (bouwkundig advies en kostenraming), wordt gekeken naar de ruimtelijke inpassing in het gebied.

FlevoLAB

Stichting StrandLAB vormt samen met Suburbia, Vis à Vis, BonteHond en 2TurvenHoog het platform FlevoLAB. FlevoLAB ontvangt in de periode 2021-2024 rijkssubsidie om de culturele infrastructuur in Flevoland verder te versterken en te ontwikkelen. In 2022 is een groep diverse jonge makers uit Almere, Flevoland en de regio gestart met een onderzoekstraject dat presentaties opleverde tijdens het verhalenweekend van StrandLAB.

Museale voorziening

De ontwikkeling van een museale voorziening is onderdeel van het Cultuurplan Almere, het Regioprofiel Flevoland en past binnen de ambities van de door de Raad van Cultuur gepresenteerde beleidsvisie 2021-2025. In 2022 is gestart met de locatieverkenning voor de nieuwe museale voorziening. Hierbij ligt de focus op het centrumgebied van Almere. Daarnaast is de financiële uitwerking van het museum door een extern bureau uitgevoerd. Het resultaat is een businesscase, bestaande uit een overzicht van de eenmalige investering, de exploitatie en de culturele, maatschappelijke en economische impact van het museum.

Om inwoners en bezoekers van Almere en Flevoland alvast kennis te laten maken met de museale voorziening en om het museumconcept te toetsen, is in 2022 gestart met een meerjarige voorproef/pilot: M.

(www.jijbentm.art).

Onderdeel van M. is de realisatie van het kunstpaviljoen aan het centrale plein van de Floriade/woonwijk Hortus. Het paviljoen zal minimaal 5 jaar door het museum in gebruik worden genomen. Op de [website van M.](#) staat een overzicht van alle activiteiten die M. tot nu toe heeft georganiseerd. M. organiseerde bijvoorbeeld in oktober 2022 de [Exposure kunstweek](#) in Woonzorgcentrum Hanzeborg in Lelystad.

Nationaal Park Nieuw Land - Almeerse Poort

Het Nationaal Park Nieuw Land bestaat uit de Oostvaardersplassen, Lepelaarsplassen, Marker Wadden en een deel van het Markermeer.

Voor het gehele Nationaal Park Nieuw Land is een ontwikkelingsvisie opgesteld, waarin de Almeerse plannen zijn opgenomen. De partners van het Nationaal Park hebben in 2022 hun samenwerking geformaliseerd in een Handvest NP NL.

Recentelijk hebben de partners een besluit genomen over de tweede fase van het project Almeersepoort. Daarin wordt de ontwikkeling van het Oostvaardersbos afgerond en komt meer nadruk te liggen op landschap, natuur en recreatie in het Kotterbos.

Daarnaast is voor de tweede fase ook de (financiële) participatie in het project 'Oostvaardersoever' (locatie Westvaarders) geregeld en wordt er geïnvesteerd in gezamenlijke activiteiten van het Nationaal Park Nieuw Land.

De eerste fase van het project Almeerse poort is in de uitvoeringsfase. Gebeurtenissen rond de grote grazers en discussies rond het natuurbeheer liepen door in 2022 en hebben nog steeds gevolgen voor de planning van de uitvoering.

Culturele strategie

De culturele strategie levert bouwstenen en input voor:

- het kwaliteitskader voor verdichting van de binnenstad;
- het centrum ontwikkelakkoord;
- de ontwikkeling van het cultureel voorzieningenniveau in de stadsdelen;
- het Cultuurplan 2025-2028.

Eind juli 2022 is een ambtelijke werkgroep begonnen met het uitwerken van de culturele strategie. In september heeft het eerste startgesprek en een rondleiding in Almere centrum plaatsgevonden en zijn er afspraken gemaakt over de werkwijze en planning. Ook is er een benchmark uitgevoerd met de steden Heerlen. In oktober vond nog een verdiepende sessie. Begin februari wordt het onderzoek opgeleverd. Op basis van deze rapportage wordt er ambtelijk verder gewerkt aan een strategisch plan hoe de culturele ambities gerealiseerd kunnen worden en welke voorwaarden hiervoor nodig zijn. Dit geldt voor zowel het centrum als voor de rest van Almere. Dit zal resulteren in een voorstel voor het college.

Poppodium

Op basis van de Uitvoeringsagenda Almere, stad met toekomst 2022-2024 is er per 2022 nog een project toegevoegd aan de programmalijn. Er is budget gereserveerd om een aantal toekomstscenario's te onderzoeken voor de doorontwikkeling van Poppodium de Meester. Deze scenario's zouden aan de raad worden voorgelegd. Als er een besluit wordt gemaakt, zou het gekozen scenario verder wordt uitgewerkt. Voor dit project zou een projectleider van OSC worden aangesteld. In 2022 was er echter onvoldoende capaciteit bij de afdeling waardoor de start van dit project wordt doorgeschoven naar 2023.

Sleutelprojecten Sport

Skills Garden Almere Stad Oost

Een Skills Garden is een hoogwaardige sport- en beweegaccommodatie in de openbare ruimte. Hier komen de uitgangspunten van het Athletics Skills Model (ASM), de tien grondvormen van bewegen, terug. De eerste Skills Garden is in Almere Haven te vinden. Het doel is om dit concept op diverse locaties in Almere terug laten komen.

Er is onderzoek gedaan naar de meest geschikte locatie in Almere Stad Oost. Er zijn uiteindelijk twee potentiële locaties gevonden, te weten het Laterna Magikapark en het veld aan de Therese Schwarzstraat. In het Laterna Magikapark staat er voor Stadsruimte ook een renovatie van een bestaande beweegplek gepland, waarvan de realisatie in 2024 moet gaan plaatsvinden. Er ligt een mogelijkheid om hier budgetten samen te voegen en samen in het Participatietraject op te trekken, zodat in 2024 een Skills Garden in het Laterna Magikapark gerealiseerd kan worden.

Besloten is om bovengenoemde aspecten nader te onderzoeken, inclusief het voorbereiden van een participatietraject voor de definitieve locatiekeuze. Daarbij wordt ook gekeken naar hoe de gemeenteraad van Almere nader in het proces bij de locatiekeuze wordt betrokken. Begin 2023 wordt de gemeenteraad hierover geïnformeerd.

Dutch Water Week

De Dutch Water Week (DWW) vindt plaats in de wateren voor Almere en Lelystad. Op verschillende plekken op het water worden wedstrijden gehouden in een aantal moderne zeilklassen, maar ook in de langer bestaande zeilklassen. Er worden demonstraties van de nieuwe urban watersporten georganiseerd en er is voldoende gelegenheid om, als nieuwkomer en als liefhebber, zelf te sporten .

De Dutch Water Week (DWW) vond plaats van 27 mei tot en met 4 juni 2022. Met dit succesvolle evenement hebben Almere en Flevoland zich op de nationale watersportkaart gezet. In het voorjaar van 2023 vindt de volgende editie van de Dutch Water Week plaats.

Onderzoek haalbaarheid Nationaal Trainingscentrum Watersportverbond

Het onderzoek naar de haalbaarheid van de vestiging van het Nationaal Trainingscentrum (NTC) van het Watersportverbond loopt. Er zijn vele contacten gelegd met diverse organisaties (o.a. Waterschap Zuiderzeeland, provincie Flevoland, Rijkswaterstaat en gemeente Almere) die kennis hebben over de mogelijkheden om op de gewenste locatie, Pampushaven, te komen tot de vestiging van dit NTC. Uit het onderzoek van de projectleider moet blijken welke vervolgstappen er nodig zijn. In 2023 moet het eindrapport worden opgeleverd.

Indoorevenementen Topsporthal

Als gevolg van de coronamaatregelen in het hoogseizoen van de binnensport, konden in de wintermaanden 2022 geen evenementen (met publiek) plaatsvinden. Voor de tweede helft van 2022 heeft een normale programmering plaatsgevonden. Evenementen die dit jaar geprogrammeerd zijn: NKT en NK Judo, diverse basketbal interlands, diverse handbal interlands, NK Badminton, Dutch Open for Youth karate, NK Karate en Dutch Open Badminton.

Onderzoek Buitenzwembad

Almere heeft de ambitie om een buitenzwembad met een regionale aantrekkingskracht te realiseren. Het doel is om een buitenzwembad te realiseren met zowel toegevoegde waarde voor Almere, als de regio op het gebied van sport en recreatief gebruik.

In het nieuwe coalitieakkoord is opgenomen dat de gemeenteraad in de tweede helft van 2022 in staat wordt gesteld om een locatiekeuze te maken op basis van het verrichtte onderzoek. Vanwege de lange coalitievorming in Almere is deze planning niet gehaald. Dit staat nu gepland voor het eerste kwartaal van 2023.

Programmalijn 5: Vernieuwend wonen

De programmalijn Vernieuwend Wonen heeft als missie en ambitie om bij te dragen aan een beter functionerende woningmarkt en een toekomstgerichte woningvoorraad – in de eerste plaats voor Almere, maar daarnaast ook voor de regio en voor Nederland. Nevendoel daarvan is het versterken van het imago van Almere als stad waar in beginsel elke woning en woonwens gerealiseerd kan worden. Hiertoe voert de programmalijn Vernieuwend Wonen het FVA/Almere 2.0 het sleutelproject woningbouwexperimenten uit.

bedragen x € 1.000

Vernieuwend wonen	begroting	realisatie	resultaat
Experiment Vernieuwend Wonen	844	847	-3
totaal	844	847	-3

Toelichting verschillen groter dan € 100.000
N.v.t.

Experiment Who Cares - Binnenhaven

De inzet is er op gericht om de maatschappelijke waarden en de sociale- en fysieke invalshoeken voor dit project (grondbeleid, stedelijke vernieuwing en woon-zorgbeleid) onder één noemer te brengen. Na een periode van stagnatie en oplopende frustratie bij de initiatiefnemers kon begin 2022 de projectopdracht door de gemeente Almere worden opgesteld. Dit is het document waarin de uitgangspunten qua stedenbouw, woningprogramma, financiën, planning etc. van de te ontwikkelen bouwlocatie worden voorgelegd aan de raad. De besluitvorming vond pal na het zomerreces plaats. Tenslotte maakte De Binnenhaven na het raadsbesluit een organisatorische evolutie door. De vereniging is opnieuw met geïnteresseerden in contact getreden, waarop het zijn ledenaantal uitbreidde. Voor diverse taken zoals participatie, ontwerp en juridische uitwerking werden direct stappen gezet en werkgroepen geformeerd. De initiatiefnemers van het eerste uur zijn voor deze fase door de vereniging gecontracteerd als adviseur.

Experiment Digitale zelfbouw WikiHouse

WikiHouse is een betaalbaar, duurzaam en digitaal geproduceerd houtskelet bouw pakket op basis van een open source systeem waarmee iedereen zelf een huis kan ontwerpen en bouwen.

Er staan nu 27 unieke woningen op de Stripmaker in Almere Buiten. In de loop van 2022 zijn de meesten bewoond en een aantal is in vergevorderd stadium van afbouw.

In 2022 zijn diverse belangrijke activiteiten uitgevoerd in het kader van het Housing4.0Energy waar WikiHouse onderdeel van uitmaakt. Zo konden van de eerste en inmiddels ook de tweede fase in totaal negen woningen gemonitord worden op energieverbruik. Uit de voorlopige resultaten blijkt dat de WikiHouses over het geheel genomen energiepositief zijn.

Verder is in 2022 gewerkt aan opschaling en exposure van het WikiHouse bouwsysteem. Het concept is met name in de vakpers maar ook in de landelijke media onder de aandacht gebracht en het project op de Stripmaker is zelfs voor een aantal prijzen genomineerd. Dit alles heeft contacten opgeleverd met verschillende gemeenten, corporaties en grondeigenaren die met WikiHouse aan de slag willen. Dat zit allemaal nog in de initiatieffase, maar komt overeen met zo'n 500 te bouwen WikiHouses in de komende vijf jaar.

Experiment Duurzaam en digital bouwen

Almere had met Floriade Expo in 2022 hoge ambities op het gebied van toekomstbestendigheid, duurzaamheid en bijzondere architectuur. Inzet vanuit Vernieuwend Wonen was om via de expo innovaties te ondersteunen die doorontwikkeld kunnen worden naar woningbouwprojecten. De focus lag daarbij op digitalisering en duurzaam bouwen, wat resulteerde in betrokkenheid bij het Natural Pavilion.

Net voor de opening van Floriade Expo werd The Natural Pavilion opgeleverd, middels een nieuw circulair bouwecosysteem en vrijwel geheel opgebouwd uit natuurlijke (biobased) materialen. Het paviljoen werd voor verschillende vakprijzen genomineerd en kreeg bij het slot van Floriade Expo de Best Exhibitor Award.

Experiment Bouwen door de buurt

Streven van de pilot is ruimte te geven aan kleinschalige, fijnmazige en bottom up-woningbouw. Dit zonder gemeentelijk programma of stedenbouwkundig plan; het is aan bewoners om in hun eigen wijk plekken te vinden waar ze voor zichzelf, hun familie of hun vrienden een huis willen bouwen. De plannen volgen wel het gebruikelijke planvormingsproces, inclusief besluitvorming door College en Raad.

Met de 15 deelnemers die zich eind 2021 hadden gemeld, is afgelopen jaar een uitgebreide haalbaarheidsfase doorlopen. Veel gevonden plekken vielen af om ecologische of planologische redenen, of vanwege kabels en leidingen. De zoektocht leverde eind 2022 een uitvoerbaar plan op langs het Gemberpad. Het betreft negen kavels. De gemeente maakt het van tevoren bouwrijp en wijst verplantvakken voor de bomen aan, de initiatiefnemers organiseren met de buurt 'waar welke boom' komt, beheren straks het talud en de biodiversiteit wordt in samenwerking verbeterd. De initiatiefnemers doen ook zelf de participatie.

Verkenning Circulaire bouw

Verduurzaming van de bouw en gebouwde omgeving is een belangrijk thema voor Vernieuwend Wonen. Onder de noemer 'circulaire bouw' worden al geruime tijd richtingen voor een woningbouwatelier-experiment verkend. Hierin staat het benutten van reststromen uit de stad bij het bouwen, renoveren en/of verduurzamen van woningen centraal. Daarbij wordt steeds meer samen opgetrokken met de programmatische Circulaire Economie en Energie.

De Upcycle City Competitie 2.0 als aanbesteding voor circulaire gebiedsontwikkeling in Almere is in feite mislukt. De uitvraag heeft twee inzendingen met potentie opgeleverd die nog bezig zijn om hun propositie verder uit te werken. Daarbij is voornamelijk geen directe rol voor Vernieuwend Wonen weggelegd.

In samenwerking met het RVB, provincie Flevoland, de werkagenda Pampus en PRICE is in 2022 gestart met de verkenning van een living lab in Almere (Pampus). Circulaire gebiedsontwikkeling en biobased bouwen zijn daar belangrijke pijlers van.

Op verzoek van het programmateam Almere Centrum is eind 2022 een voorstel gemaakt voor het toepassen van circulaire en biobased bouwprincipes bij de ontwikkeling van de Oostkavels.

Pilot woonconcept kwetsbare jongeren

Inzet van de pilot is de meervoudige vraagstukken integraal aan te pakken. Onder andere op het gebied van wonen, integratie van kwetsbare doelgroepen, meedoen in de samenleving, faciliteren van ontmoeting en het opbouwen van positieve netwerken en leren en werken.

in 2021 samen met het opgaveteam Wonen en Zorg opgepakt, wat heeft geleid tot een innovatief woonconcept dat uitgaat van community building en 'zo normaal mogelijk wonen', vertaald in het gebouw, de voorzieningen, organisatie en financiering.

In de eerste helft van 2022 is met succes een coalition of the willing gesmeed tussen gemeente, corporaties en zorgaanbieders. Ze hebben het woonconcept verder aangescherpt en gewerkt aan een projectstructuur waarin de coalitie, onder aanvoering van een beleidsmedewerker, de uitvoering zelf kan trekken. Helaas is het proces sindsdien nagenoeg stilgevallen er geen projectleider beschikbaar was.

Het nieuwe jaar zal moeten uitwijzen of het ontwikkelde woonconcept levensvatbaar is in de uitvoering.

Programmaliijn 6: Groene en waterrijke identiteit

Almere is uniek: een meerkernige stad doordrongen met water en groen. Het groenblauwe raamwerk van Almere staat echter onder druk, vanwege de enorme woningbouwopgave, de schaarser wordende ruimte, een veranderend klimaat en een afnemende biodiversiteit. De programmalijn Groene en Waterrijke identiteit heeft de volgende doelstellingen:

1. Sterker en toekomstbestendig natuurlijk systeem, dat tegen een stootje kan;
2. Een klimaatbestendige stad, waar bomen en water verkoeling en beschutting bieden;
3. Een gezonde leefomgeving, waar je buiten kan ontspannen en bewegen;
4. Sterkere identiteit, vestigingsklimaat en economisch succes, door het bieden van een groene en gezonde leefomgeving en toeristische bestemmingen.

bedragen x € 1.000

Groene en waterrijke identiteit	begroting	realisatie	resultaat
Proceskosten programmalijn 6	386	248	138
Unieke landschappen: Almeerderhout	465	167	298
Unieke landschappen: Eemvallei	0	0	0
Excellent groene en gezonde leefomgeving	330	264	66
Ecologische verbindingen	289	233	56
totaal	1.470	912	558

Toelichting verschillen groter dan € 100.000

Proceskosten programmalijn 6

We houden € 138.000 aan proceskosten over. Dit komt deels doordat het werken aan de groenblauwe kaart van Almere en de actie Onze Bomen nog doorlopen in 2023. Het bijbehorend bedrag wordt meegenomen.

Daarnaast is een gereserveerd budget voor externe inzet niet benut. Dit budget kunnen we komend jaar goed gebruiken voor het uitwerken van de uitvoeringsagenda voor de periode 2025 – 2030. Hiervoor wordt € 125.000 overgeheveld naar 2023. Het restant van € 13.000 kan vrijvallen.

Unieke landschappen: Almeerderhout

De actualisering van de investeringsraming heeft meer tijd gekost. Daarnaast heeft de meervoudige inkoopprocedure van diverse inkooptrajecten meer tijd gekost, waardoor het planproces van de inrichtingsplannen, boskamers en bosloket pas eind 2022 werden gegund. Bij de activering en placemaking heeft het projectteam last van onderbezetting bij Staatsbosbeheer. De opstart van deze planproducten, met bijbehorende middelen, zijn daarom verschoven naar begin 2023.

Proceskosten programmalijn

Deze middelen zijn ingezet voor onder meer de programma manager, programmasecretaris, secretariële ondersteuning, communicatie, control en voorbereidende activiteiten voor mogelijk nieuwe sleutelprojecten.

Unieke landschappen

Vestigingskeuzes worden in steeds sterkere mate bepaald door een aantrekkelijke woonomgeving en de nabijheid van voorzieningen. Almere biedt groene, onderscheidende woonmilieus en recreatie- en natuurgebieden van internationale allure. Deze kwaliteit kan verder worden benut en versterkt door het ontwikkelen van groene iconen. Onder de noemer Unieke landschappen wordt gewerkt aan de ontwikkeling van twee groene gebieden als iconen: Stadsbos Almeerderhout en Eemvallei.

Stadsbos Almeerderhout

Het Almeerderhout is het grootste stadsbos van Almere en grenst direct aan de bebouwing van de stad. Belangrijk doel is het Almeerderhout te ontwikkelen tot een icoon van de groene stad, dat bijdraagt aan het versterken van de identiteit en het vestigingsklimaat van Almere.

In april 2022 zijn drie planproducten door de stuurgroep GroenBlauw vastgesteld als uitwerking van het Ontwikkelplan Almeerderhout, te weten:

- Het Bostransformatieplan omschrijft het eindbeeld van het wildbos, het parkbos en het puurbos, en benoemt de maatregelen die nodig zijn voor de omvorming.
- De Atlas Almeerderhout geeft principes voor de inrichting van de openbare ruimte door een uitwerking van de ruimtelijke structuur en richtlijnen voor de beeldkwaliteit: materiaal paden, meubilair, sortiment, verlichting en dergelijke.
- Het Participatieplan organiseert de aansluiting en verbinding met bewoners in de planvorming, tijdens de uitvoering en bij het beheer en het activeren.

De investeringsbegroting is op basis van deze drie planproducten geactualiseerd en doorgerekend op prijspeil april 2022.

Op basis van de drie planproducten zullen voor de vier wijken Nobelhorst, Haven, Vogelhorst en Oosterwold inrichtingsplannen opgesteld worden, inclusief het boscircuit en aansluitingen op de wijk.

Het projectteam heeft vertraging opgelopen in de activering en placemaking van het bos (placemaking legt verbinding tussen haar gebruikers en openbare ruimtes, waarbij de gebruiker de belangrijkste rol heeft). De boswachter publiek van Staatsbosbeheer is langdurig uitgevallen en het team mist hierdoor een projectleider. De beperkte inzet en uitloop hebben tot een onderbesteding geleid in de plankosten van 2022.

Eemvallei

De ambitie voor Eemvallei is om een aaneengesloten, robuuste landschapszone midden door Oosterwold te maken en om hier stad en natuur te verbinden. Het wordt als het ware het stadsdeelpark van Oosterwold.

De programmalijn heeft een rol in het borgen van de realisatie van Eemvallei op lange termijn. Eind 2021 is, op basis van een proces met alle stakeholders, door de aanjager Eemvallei een aanbeveling opgeleverd voor de ontwikkeling van Eemvallei. Het is van groot belang de aanbevelingen van de aanjager over te nemen en ernaar te handelen, zodat de ontwikkeling van Eemvallei in de tweede fase Oosterwold kan slagen.

In 2023 wordt door de gebiedsorganisatie Oosterwold verder verkend hoe de ontwikkeling van Eemvallei in de tweede fase Oosterwold vorm krijgt.

Excellente groene en gezonde leefomgeving

De ambitie van het project Excellente Groene en Gezonde Leefomgeving is om te komen tot een integrale aanpak voor gezondheid, schaduw, droge voeten en voldoende water door de inzet van groen.

De doelstelling van het project is tweeledig:

- Het verbeteren van de mentale en fysieke gezondheid van Almeerders door een verbeterd gebruik van groen- en waterstructuren.
- Een klimaatbestendige stad door een fijnmazige dooradering van groen. Daarbij horen naadloze overgangen tussen buurt, bos en park.

Eind 2021 zijn vier geschikte interventielocaties gekozen met mogelijkheden voor maatregelen. In maart 2022 zijn de eerste schetsen voor de locaties en een budgetraming opgeleverd. De stand van zaken per locatie is als volgt:

Nobelhorst

Voor de R. Hofstadterstraat is gekozen voor de doelgroep 4 -12 jaar. Hiervoor is een speelroute ontworpen van Nobellaan tot aan de bosrand, slingerend door de wijk. De route bestaat uit een reeks van speelaanleidingen die vooral de fantasie van het spelende kind moeten aanspreken. Het gaat dus niet om standaard speeltoestellen, zoals wip of schommel, maar om speelmiddelen waar een beroep wordt gedaan op verschillende motorische kwaliteiten, aansluitend bij het zogenaamde Athletic Skill Model (ASM).

Leemwierde

In het projectgebied is door Aeres gestart met kwalitatief onderzoek (interviews) en kwantitatief onderzoek (o.a. temperatuurmetingen). De gemeente heeft daarnaast een enquête gehouden onder bewoners. Er ligt een eerste schetsontwerp. Momenteel werken we aan de tweede versie en naar verwachting is deze in het eerste kwartaal 2023 gereed. Het streven is om de Singelgracht als park te duiden met een duidelijke entree.

Algerapad

In 2022 is via de Floriade een ontwerp challenge georganiseerd. De winnaar van de challenge (Team Greenscape) is actief betrokken bij de eerste ontwerpessie over het Algerapad. Voor het Algerapad werken wij nu aan een aanscherping van de visie, in samenwerking met de teams die betrokken zijn bij de reconstructie van Randstad en het team Almere Centrum 2040.

P. de Coubertinlaan

Deze locatie is plannings-technisch een grote uitdaging. Er is op hoofdlijn geschetst maar door de vertraging in de gebiedsontwikkeling moet het uitwerken van het schetsontwerp wachten. Besloten is om deze locatie in deze fase voorlopig niet verder uit te werken.

Ecologische verbindingen

Het doel van dit sleutelproject is het realiseren van een toekomstbestendig natuurnetwerk, dat de ecologische kerngebieden van Almere en Zuidelijk Flevoland verbindt. Dwars door de stad. Om daarmee het leefgebied van de dieren te beschermen en te vergroten. Hiertoe worden vier ecologische verbindingen gerealiseerd:

1. Verbinding Kromslootpark & Lepelaarplassen, langs de Hoge Wetering.
  2. Verbinding Vroege Vogelbos & Almeerderhout, langs de A6/ De Steiger.
  3. Verbinding Buitenhout & Vaartsluisbos.
  4. Verbinding Almeerderhout-Buitenhout-Kotterbos.
- Het vastgestelde basispakket aan maatregelen voor het realiseren van de vier ecozones, is in 2022 uitgewerkt tot een definitief ontwerp. De kostenraming bij het definitief ontwerp toont een forse budgetoverschrijding. In oktober heeft daarom een heroverweging op alle maatregelen in het basispakket plaatsgevonden. Een ecotunnel onder de Steigerdreef is financieel niet haalbaar. Een betaalbaar alternatief is een signaleringssysteem. Het systeem blijkt bovendien een aantal voordelen te hebben, zoals de mogelijkheid tot monitoring. Begin 2023 wordt dit alternatief verder uitgewerkt.
  - De provincie stelt vanuit het SPUK-programma (Specifieke Uitkeringen- Min van LNV) € 2.500.000 beschikbaar voor optimalisatie van Ecozone Pampus. In 2022 is door Oak-Consultants, met terreineigenaren en -beheerders, onderzocht welke maatregelen uitgewerkt kunnen worden.
  - Een deel van de maatregelen in de Ecozone Floriade / De Steiger is versneld gerealiseerd als onderdeel van de inrichting van het Expoterrein. In oktober 2022 is gestart met de ontmanteling van de Floriade. Hieruit zijn veel struiken en bomen vrijgekomen. Inmiddels is een selectie gemaakt van soorten/aantallen die op de ecozone Floriade worden geplaatst. Aanplant zal aanvangen vóór maart 2023.
  - Met terreinbeheerders zijn afspraken gemaakt over realisatie van de maatregelen die op hun terrein uitgevoerd zullen worden.

Uitvoeringsagenda, Stad met toekomst

Het Rijk, provincie Flevoland, gemeente Almere en gemeente Amsterdam hebben intensief samengewerkt aan het toekomstperspectief Almere, stad met toekomst. Op basis hiervan is verder gewerkt aan een Uitvoeringsagenda en bijbehorende afspraken. In de Uitvoeringsagenda staan alle gewenste maatregelen om de groei van een sociaal, economisch en ecologisch duurzaam Almere te kunnen voortzetten, waarmee wordt

bijgedragen aan sociale en economische structuurversterking van de noordelijke Randstad en de metropoolregio Amsterdam.

bedragen x € 1.000

Uitvoeringsagenda, Stad met toekomst	begroting	realisatie	resultaat
Pampus Kennis- en werkagenda	300	143	157
Pampus zakelijk traject	50	55	-5
Preventieve wijkaanpak	106	29	77
Smart mobility	190	167	23
versterken strategische inzet	0	0	0
Almere LAB	106	70	36
Economie	65	0	65
Bijdrage ABA (MIRT verkenning)	500	328	172
totaal	1.317	792	525

Toelichting verschillen groter dan € 100.000

Pampus Kennis- en werkagenda

In 2022 is een 3D-model ontwikkeld om inzicht te krijgen in de eigenschappen van de ondergrond in Pampus. De resultaten uit het 3D-model zullen pas in het eerste kwartaal van 2023 beschikbaar zijn en dienen als input voor de scenario-sessies en het ontwerp onderzoek. De onderbesteding wordt verklaard doordat de scenario-sessies en het opwerpend onderzoek niet in 2022 maar in 2023 zullen plaatsvinden.

Bijdrage ABA (MIRT verkenning)

Het niet besteden van € 0,2 miljoen in 2022 is te verklaren doordat de projectorganisatie in 2022 geen haalbaarheidsonderzoek en actualisatie aan verstedelijkingsstrategie en Amsterdam Bay Area (ABA) heeft uitgevoerd. Ook is er geen technische ondersteuning nodig geweest. Hierdoor zijn de kosten fors lager. Daarnaast zijn alle onderzoeken al in oktober afgerond. Daarbij is de inzet van de projectleider en medewerker externe betrekkingen begin oktober afgerond.

Verder zijn de werkzaamheden naar aanleiding van het Bestuurlijk Overleg Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (BO MIRT) in 2022 nog niet opgestart.

Almere Pampus

Almere Pampus kan worden ontwikkeld tot woon- en werkgebied. Een nieuw stadsdeel van Almeerse kwaliteit met 25.000 tot 35.000 woningen en een flink aantal banen. De Werkagenda Pampus is het programma om dit doel te bereiken en in 2030, misschien eerder, te kunnen starten met bouwen. Dit onder de voorwaarde van een positief besluit over de IJmeerverbinding.

Werkagenda Pampus

Voor de ontwikkeling van Almere Pampus is in maart 2021 de Werkagenda Pampus opgesteld. De Werkagenda Pampus is het programma voor de integrale ontwikkeling (fysiek en sociaal-economisch) tussen 2030-2050. Hiervoor levert dit programma het masterplan op, zowel voor de boven- als voor de ondergrond.

In 2022 heeft de werkagenda Pampus zich sterk gefocust op het verkennen van verschillende toekomstbeelden door middel van scenario's.

Als resultaat hebben deze verkenningen en onderzoeken inzicht gegeven in: 1) Verschillende mogelijke oplossingen voor de ontwikkeling van Pampus, 2) Mogelijke combinaties van oplossingen als strategie voor een integrale gebiedsontwikkeling, en 3) Belangrijke samenwerkingsverbanden en partners. Tenslotte heeft deze fase van de Werkagenda Pampus onbelichte vraagstukken gesignaleerd. Deze resultaten dienen als basis voor het bestuurlijke traject en de opstelling van het afwegingskader voor de besluitvorming. Op basis van deze keuzes zal het programma van eisen voor het masterplan opgesteld worden. Dit conform stappenplan van het projectplan Werkagenda Pampus.

Zakelijk traject

In het Bestuurlijk Overleg Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (BO MIRT) van 11 november is nog geen besluit genomen over starten van een MIRT-verkenning voor de IJmeerverbinding. In het BO MIRT is wel besloten om € 54 miljoen te reserveren voor Hoogwaardig openbaar vervoer (HOV) Pampus en/of Oosterwold. Hierdoor kan voortvarend met de planvorming van Pampus worden doorgegaan. Vooruitlopend op het besluit over de IJmeerverbinding zijn middelen beschikbaar gesteld voor plankosten en investeringen in een HOV-oplossing voor het eerste deelgebied als de IJmeerverbinding nog niet is aangelegd. Doelstelling is het vaststellen van een Ruimtelijk Strategische Verkenning in 2024.

Preventieve wijkaanpak

De wijken die gebouwd zijn vanaf de jaren '70 tot en met de jaren '90 hebben een stevige impuls nodig. Dit zijn wijken die kort na elkaar zijn gebouwd en die vrijwel gelijktijdig een fase bereiken waarin onderhoud en/of vernieuwing noodzakelijk wordt.

Het doel is om in 2024 te beschikken over een concreet meerjarenprogramma. In 2022 is gewerkt aan een plan van aanpak voor de komende jaren en zijn de eerste activiteiten uitgevoerd om de doelstelling te realiseren. Er zijn twee vacatures voor een kwartiermaker (senior) en junior beleidsmedewerker ingevuld. Deze personen zijn gestart in de zomer van 2022. Om de doelstelling te kunnen realiseren zijn in 2022 de volgende activiteiten uitgevoerd: in 2022 is de Almeerse wijkmonitor ontwikkeld. Er is gestart met de ontwikkeling van een handboek voor kwalitatief onderzoek waarmee in de wijken onderzoek gedaan kan worden naar behoeften en wensen van bewoners. In het najaar van 2022 is een afdelingsoverstijgend opgaveteam gevormd bestaande uit de afdelingen Stedelijk Beleid, Stadsruimte, Onderzoek en Statistiek, Leefbaarheid en het Sociaal Domein. Het opgaveteam richt zich in de eerste fase op het definiëren van de opgave en het van start gaan van de preventieve wijkaanpak in ten minste één Almeerse wijk vanaf 2023.

Begin 2022 is een kopgroep geformeerd met de New Town gemeenten Zoetermeer, Capelle aan den IJssel, Nissewaard en Almere met als inzet via een lobby-traject inzichtelijk te maken waar de problematiek van deze steden ligt, om vervolgens het Rijk blijvend te binden aan de New Towns die zij indertijd heeft aangewezen.

Smart Mobility

Gemeente Almere, provincie Flevoland, de Metropool Regio Amsterdam (MRA) en het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) hebben in 2021 een plan opgesteld voor samenwerking op de corridor Flevoland-Almere-Schiphol.

Het doel van de samenwerking is om de mobiliteit binnen de corridor Flevoland-Schiphol beter te benutten om zodoende de filedruk en uitstoot van fijnstof terug te dringen. Het programma draagt op meerdere vlakken bij aan de bestuurlijke ambities voor Almere 2.0. (Leefomgeving, Bereikbaarheid en Duurzaamheid).

In het programma vormen drie diensten, 'Data', 'Deelmobiliteit' en 'Logistiek & Afval' de basis voor de organisatie van de uitvoering van het programma. Rond deze diensten zijn teams geformeerd waarbinnen projecten worden uitgevoerd, aangejaagd en kennis wordt uitgewisseld.

Versterken regionale en strategische inzet

De uitvoering van deze afspraken vindt grotendeels plaats binnen de gemeentelijke organisatie Almere. Om het ambitieniveau van het Perspectief MRA Oostflank waar te maken is op onderdelen tijdelijke formatieve versterking noodzakelijk. In 2022 zijn drie vacatures uitgezet waarvan het niet gelukt is om ze in te vullen. De werving van formatie is geïntensiveerd. De volgende stap is het overwegen van externe inhuur als de intensivering ook geen formatie oplevert. De middelen blijven beschikbaar en worden doorgezet naar 2023.

AlmereLAB

Het sleutelproject 'AlmereLAB' is geïnitieerd met als doel om samen met partners in Almere en daarbuiten duurzame en innovatieve ontwikkeling in de stad en regio te initiëren, te versnellen en op te schalen. De 'Groeitagenda' is de titel waaronder uitvoering wordt gegeven aan het sleutelproject.

In 2022 is een plan van aanpak opgesteld, een aanjaagteam ingesteld en gestart met de uitvoering. Als belangrijke inhoudelijke stap voor de Groeitagenda zijn in 2022 op vier speerpunthema's verkenningen uitgevoerd naar kansrijke proposities, groeipaden en subsidiemogelijkheden. Tot slot is eind 2022 besloten het sleutelproject voor het vervolg onder te brengen bij programmalijn Leer- en Werkomgeving.

Economie

De economische ontwikkeling van Almere kan niet los worden gezien van de economische ontwikkeling binnen de Metropoolregio Amsterdam. Amsterdam heeft ruimtegebrek en dat biedt kansen voor Almere. Daarom wordt de samenwerking met Amsterdam op economisch vlak geïntensiveerd, met als doel het laten landen van nieuwe bedrijven in Almere en het herhuisvesten van Amsterdamse bedrijven in Almere. Daarnaast worden formele werklocaties ontwikkeld en scherper geprofileerd.

Amsterdam Bay Area (ABA)

Het team van ABA heeft de opdracht twee onderzoeken uit te voeren. Enerzijds wordt een verdiepend wegonderzoek gedaan. Anderzijds wordt een toekomst vast investeringspakket (TVIP) opgesteld. Beide onderzoeken zijn in september afgerond en aangeboden aan het Directeurenoverleg Oostflank. Het wegonderzoek bevestigt de uitkomsten van een jaar eerder. Het TVIP is door de gezamenlijke partijen opgesteld, als het pakket dat nodig is om de woningbouw in ABA tot 2030 te faciliteren. Op basis van de onderzoeken is in het Bestuurlijk Overleg Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (BO MIRT) van november 2022 een aantal afspraken gemaakt. Naast een afspraak over het doen van een ruimtelijk strategische verkenning Almere Pampus, zijn afspraken gemaakt voor infrastructurele projecten in de Oostflank. Ook is een afspraak gemaakt over het onderzoeken van een groter aantal woningen in Oosterwold 2. Eind 2022 zijn de gesprekken gestart hoe de afspraken uit het BO MIRT door de verschillende gremia zullen worden uitgevoerd.

4 Bijlagen jaarverslag

4.1 Kostenverhaal Oosterwold

Voor de ontwikkeling van het gebied Oosterwold is een gemeenschappelijke regeling Oosterwold opgericht. Dit is een samenwerking tussen de gemeente Almere en gemeente Zeewolde. Daarnaast zijn het Rijk, de provincie Flevoland en het waterschap deelnemende partijen. Voor de financiering van de ontwikkelkosten van Oosterwold is de voorziening kostenverhaal Oosterwold ingesteld. Iedereen die een kavel koopt in Oosterwold moet een exploitatiebijdrage betalen. Deze bijdragen worden in de voorziening gestort. Uit deze voorziening betalen we onder andere de programmaorganisatie Oosterwold en voorzieningen in het gebied (NOGW Hout). Ook betalen we hieruit de kosten voor stedelijke bereikbaarheid en onderzoeken. Voor een toelichting op het kostenverhaal, en een overzicht van het verloop van de voorziening wordt verwezen naar de toelichting op de balans.

De kosten gaan voor de baten uit. Daarom hebben het Rijk, de gemeente Almere en de gemeente Zeewolde in totaal € 3,3 miljoen voorgefinancierd. Dit wordt terugbetaald uit de ontvangen exploitatiebijdragen, zodra er voldoende geld in de voorziening zit. Vanaf 2017 is dit het geval. In 2017 is daarom gestart met de terugbetaling van de voorfinanciering. Voor de terugbetaling zijn vaste percentages afgesproken. Hierdoor is de terugbetaling aan iedere partij op hetzelfde moment afgerond (verwacht in 2023). De jaarlijkse terugbetaling is afhankelijk van de voortgang van de ontwikkeling. Het terugbetalingspercentage wordt toegepast op de in het voorgaande jaar ontvangen exploitatiebijdragen. In 2022 is op basis hiervan € 502.450 terugbetaald. Het nog terug te betalen bedrag bedraagt eind 2022 nog € 320.656.

bedragen x € 1.000

	voorinvestering tot en met 2016	percentage terugbetaling	terugbetaling tot en met 2021	terugbetaling 2022	nog terug te betalen
RVB	2.100	5,0%	1.577	320	204
Zeewolde	600	1,4%	451	91	58
Almere	300	0,7%	225	46	29
Almere (FVA)	300	0,7%	225	46	29
	3.300		2.478	503	321

4.2 Bestedingsplan groot onderhoud en vervangingen

In het Bestedingsplan groot onderhoud en vervangingen 2022 is de programmering voor groot onderhoud en vervangingen in de openbare ruimte voor 2022 opgenomen.

In deze jaarrekening kijken we terug op hoe de projecten zijn verlopen.

Onderlegger voor het bestedingsplan 2022 was het Meerjarenperspectief Beheer Almere (MPBA) i.c.m. het Strategisch assetmanagementplan.

In het Strategisch assetmanagementplan, dat begin 2022 aan de raad is aangeboden, is uitgerekend hoeveel budget er nodig is om de openbare ruimte van Almere ook in de toekomst volgens de vastgestelde beheerniveaus te kunnen blijven beheren.

Zolang er geen extra budget voor beheer en onderhoud van de openbare ruimte kan worden vrijgemaakt, wordt het steeds ingewikkelder om de juiste keuzes te maken met betrekking tot de inzet van het schaarse budget. Deze afwegingen worden voor groot onderhoud en vervangingen gemaakt via het MPBA-proces (Meerjaren Planning Beheer Almere). De hiervoor uitgevoerde projecten worden toegelicht in het bestedingsplan groot onderhoud en vervanging. Afwegingen over het dagelijks verzorgend onderhoud, waarvoor jaarlijks circa € 23 miljoen beschikbaar is, worden gemaakt binnen het Jaarwerkplan proces.

Hieronder wordt per gebied (Buiten/Hout, Haven/Poort, Stad en Stedelijk) toegelicht welke projecten er in 2022 zijn uitgevoerd, vertraagd of anderszins vermelden waard zijn.

Afwegingskader MPBA

Het afwegingskader bestaat uit een aantal door het college vastgestelde criteria, op zowel technisch als ook leefbaar, economisch en maatschappelijk vlak. Elk criterium heeft een bestuurlijke wegingsfactor meegekregen. De criteria tellen dus niet allemaal even zwaar.

De groot onderhoud- en vervangingsprojecten die worden afgewogen op basis van genoemde criteria zijn van technische aard of komen voort uit wensen uit de stad. Het MPBA 2022 - 2025 bevat daarnaast een indicatief programma- voor de jaren 2022 tot en met 2025, waarbij duidelijk is welke activiteiten wij wel en niet (kunnen) uitvoeren.

Bij Programmabegroting 2017 is afgesproken dat we de komende jaren werken aan de doorontwikkeling van het MPBA. Hierbij hebben we aangegeven dit te doen door onder andere meer scherp te brengen in de vertaling van de bestuurlijke koers binnen het stelsel van criteria en hun onderlinge weging. In 2019 zijn de criteria door het college aangepast en in lijn gebracht met de huidige bestuurlijke koers. Op basis van het hernieuwde afwegingskader zijn de projecten in het MPBA afgewogen.

In oktober 2019 heeft de raad, na een technische uitleg, in een interactieve werksessie kennis en ervaring opgedaan met de methodiek van het MPBA. En met het hernieuwde afwegingskader en de wegingsfactoren in het bijzonder.

In het Strategisch assetmanagementplan, dat begin 2022 aan de raad is aangeboden, is uitgerekend hoeveel budget er nodig is om de openbare ruimte van Almere ook in de toekomst volgens de vastgestelde beheerniveaus te kunnen blijven beheren.

De uitkomst hiervan heeft geleid tot het Bestedingsplan 2022, welke als bijlage bij de Programmabegroting is aangeboden.

Kaders

Bestedingsplan opstellen en uitvoeren in het kader van de Almere Principles, de beleidsambities Growing Green Cities, de Visie beheer openbare ruimte, de Bestuursopdracht beheer en de overige vigerende beleidskaders (zoals het Bomenkader en het speelbeleid).

Met de projecten in het Bestedingsplan zorgen we voor een veilige en leefbare stad. Bij de uitvoering van onze werkzaamheden zullen we deze veilig en efficiënt uitvoeren. Hierbij stemmen we onze werkzaamheden af op andere werkzaamheden en activiteiten in de stad. Een voorbeeld hiervan is dat we van 15 november tot en met 1 januari geen (grote) werkzaamheden meer uitvoeren in het stadscentrum die de bereikbaarheid ernstig negatief beïnvloeden.

Bezuinigingsopgave beheer en onderhoud

Om de gemeentelijke begroting sluitend te maken is in de programmabegroting 2022 een bezuinigingsopgave ingeboekt van totaal € 10 miljoen op het beheer en onderhoud verdeeld over de jaren 2021 en 2022. Deze bezuinigingsopgave is in de programmabegroting 2022 voor € 1.5 miljoen teruggedraaid.

Als gevolg hiervan is het beschikbare budget 2022 voor het bestedingsplan hoger ten opzichte van eerdere jaren. De projecten hebben we getracht uit te voeren binnen het beschikbare budget voor groot onderhoud en vervangingen € 19,5 miljoen (baten en lasten). Dit zijn kosten derden, exclusief apparaatskosten. Hierbij is voorrang gegeven aan de afspraken die zijn gemaakt binnen het MIPA en maatregelen naar aanleiding van de Bestuursopdracht Beheer. Waar mogelijk hebben we de projecten met cofinanciering uitgevoerd.

Financiën

Het programma is gebiedsgericht opgebouwd, en daarnaast onderscheiden we een aantal stedelijke projecten. Het financieel resultaat voor 2022 staat in onderstaande tabel.

bedragen x € 1.000

	groen	infra	spelen	vri/ovl	water	woonwijken	totaal
Buiten/Hout	402	1.735	-	-	203	2.480	4.820
Haven/Poort	9	-	-	370	-	1.122	1.501
Stad	124	2.519	-	-	149	2.317	5.109
Stedelijk	1.464	1.851	1.475	3.023	282	-	8.096
begroting	1.999	6.105	1.475	3.393	634	5.919	19.525
realisatie	1.768	5.221	1.220	3.173	567	5.980	17.928
Resultaat	231	885	255	220	67	-61	1.597

Almere Haven / Poort

Groot onderhoud wijken

We hebben het grootschalig onderhoud aan de wijk De Marken en de wijk De Hoven met twee jaar uitgesteld. De voorbereidingen voor rioolvervangings van de Marken en de Hoven zullen in 2023 starten.

De combinatie van groot onderhoud en rioolvervangings is complex en nieuw voor gemeente Almere. Om dit goed uit te voeren met minimale overlast voor de bewoners moet dit zorgvuldig voorbereid worden. De voorbereiding gaat onder andere over keuzes wat de beoogde reikwijdte is, hoeveel geld het ongeveer gaat kosten en welke extra ambities of innovaties kunnen worden meegenomen. Aan de juiste projectformulering en opdrachtverstrekking wordt gewerkt.

We geven vanuit Stedelijke vernieuwing én beheer een impuls aan het centrum en de havenkom van Almere Haven. In 2021 zijn de werkzaamheden gestart bij de Havenkom. In 2022 hebben we de werkzaamheden in het centrum voortgezet.

Infra

In 2022 hebben we onderhoud gepleegd aan het Scoutingpad. Het pad is oorspronkelijk ingericht als bouwstraat. In 2022 herstellen we het pad, zodat het weer veilig en goed functioneert. Hiermee verhelpen we ook de wateroverlast die er nu bij hevige regenval ontstaat.

In 2022 hebben we de verlichting centrum Almere Haven een kwaliteitsimpuls inclusief looproute centrum gegeven. De huidige verlichting naderde het einde van de technische levensduur.

Groen

In 2022 (doorloop vanuit 2021) is het groot onderhoud aan de Westerdreef voortgezet. Hiermee waarborgen wij de veiligheid en wordt het bomenbestand verder verduurzaamd. Dit zorgt ervoor dat de bomen de levensduur bereiken die ze kunnen bereiken.

In 2022 zijn tijdelijk maatregelen getroffen om de populierenstructuur aan de Brikweg/Wim van Estpad veilig te houden.

In 2023 zullen we de voorbereidende werkzaamheden alsnog oppakken.

Water

In 2021 hebben we een uitvoerige inspectie gedaan van alle steigers in Almere. Het blijkt dat diverse steigers aan het einde van de levensduur waren. Groot onderhoud of vervanging was hiervoor nodig.

In 2022 zijn deze werkzaamheden afgerond.

Almere Buiten / Hout

Groot onderhoud wijken

Het grootschalig onderhoud van de Regenboogbuurt is opgedeeld in 4 fasen. Tijdens fase 4a bleek dat er gedeeltelijk rioolherstel noodzakelijk was. We hebben dit met spoed voorbereid en de uitvoering liep tot eind 2022. Door het inpassen van het rioolherstel heeft de uitvoering van het groot onderhoud een kleine vertraging opgelopen.

Infra

In 2022 hebben we meerdere bruggen vervangen of groot onderhoud uitgevoerd aangezien deze aan het einde van de levensduur en in slechte staat waren.

In Almere Buiten gaat het om de: Jaap Nippadbrug en de Groenekadebrug.

In de Mickey Mousestraat is op meerdere plekken de waterleiding en de gasleiding gesprongen in 2021. De oorzaak hiervan was bodemdaling, waardoor de leidingen onder druk zijn komen te staan. Door de gerichte werkzaamheden aan de leidingen is er sprake van (nog) meer ongelijkmatige verzakkingen. De straat ziet er rommelig uit. In 2022 is de straat opgehoogd, zodat de bestrating er weer netjes bij ligt.

Groen

De bomen aan de Middachtenlaan zijn in te kleine plantplaatsen geplant (staan deels in de verharding). Als gevolg hiervan groeien de bomen slecht en veroorzaken ze overlast.

In de raadsbrief 'Evaluatie Bomenkader en bespreken bomenprojecten' is aangegeven dat de Middachtenlaan uitgesteld wordt, omdat in de evaluatie van het Bomenkader gekeken wordt wanneer een boomstructuur ongezond genoeg is om over te gaan tot vervanging. Wel zijn enkele bomen verwijderd die een direct veiligheidsgevaar vormen.

Water

Zowel de damwand als de deklaag van en bij de Buenos Airessteiger was in slechte staat.

Na een variantenstudie en het definitieve inrichtingsplan heeft het project inmiddels het aanbestedingstraject doorlopen. De gunning heeft eind 2022 plaats gevonden waarna de materialen nog besteld en geleverd dienen te worden. Hierdoor zullen de vervangings-werkzaamheden uitgesteld worden naar 2023

In 2021 is groot onderhoud aan de Schannullekesluis opgestart. In 2022 zijn we verder gegaan met het onderhoud aan de Schanullekesluis. Het systeem en de veiligheidsmaatregelen zijn verouderd. De software en hardware ligt niet gelijk met de overige zelfbedieningssluizen binnen Almere.

Almere Stad en Stadscentrum

Groot onderhoud wijken

In 2021 waren we gestart met de eerste voorbereidende werkzaamheden van het groot onderhoud in Muziekwijk Zuid. In 2022 heeft tijdelijk stilgelegen waardoor we een groot deel van de volgende fase niet hebben kunnen doen. Dit groot onderhoud is een kwaliteitsinjectie van de wijken voor de komende tientallen

jaren qua het ophogen van verzakkingen, kwaliteitsverbetering van het groen, verduurzamen van openbare verlichting, oplossen van parkeerproblematiek en het verhogen van de sociale veiligheid.

Infra

In 2022 hebben we veel bruggen vervangen. De bruggen waren aan het einde van de levensduur en in slechte staat. In Almere Stad betreft dit de: Giethoornbrug, Manifestatiebrug, Harlingenbrug, Jan Postmabrug en de Schommelbrug. Voor de Touwspring-, Knikker-, Verstoppertje en de Hoepelbrug zijn we in 2022 gestart met het voorbereiden. In 2023 zal de vervanging van deze bruggen van start gaan.

Verder hebben we onderhoud gedaan aan het Leeghwaterpad. Door wortelopdruk was onderhoud noodzakelijk.

Groen

De bomen aan de Competitieweg verkeerden in slechte conditie. Het is een plek waar veel bezoekers van binnen en buiten de stad komen. Hier wordt onder andere geparkeerd voor Almere City. Er is veel spoorvorming in de verharding wat wateroverlast oplevert. Door te investeren in de groeiplaats kunnen de nieuwe bomen wél groot en oud worden. Het vergroten van de bladmassa van de bomen zorgt ervoor dat minder regenwater de grond bereikt en voor meer verkoeling bij hitte. Het vervangen van deze bomen leidt tot een duurzaam bomenbestand. De werkzaamheden vingen aan in kwartaal 4 van 2021 en liepen door in 2022.

De bestratingswerkzaamheden op de Competitieweg hebben erg veel hinder gehad van de weersomstandigheden. De afwatering in het gebied is slecht door de aanwezige kleibodem waardoor er vaak niet gestraat kon worden. Het restant van de bestratingswerkzaamheden zal worden doorgeschoven naar 2023.

Water

In 2022 is het gehele dek van de steiger van de Doesburghaven aan de Olstgracht vervangen. Verder is er in 2022 geen groot onderhoud gepleegd aan de waterobjecten in Almere Stad.

Stedelijke opgaven

Infra

Om het asfalt van de busbanen en de halteplaatsen voor de perrons in de busbanen technisch op orde te houden is cyclisch onderhoud nodig. Het uitgangspunt is dat we 1x per 12 jaar groot onderhoud uitvoeren. Gelet op de hoeveelheid kilometers busbanen (circa 60 km) plegen we aan 5 kilometer per jaar onderhoud.

Veel van dit cyclisch onderhoud is door de bezuinigingen uit vorige jaren uitgesteld. Het uitstellen van cyclisch onderhoud zorgt dat de deklagen meer slijtage vertoont. Dit is matige tot ernstige scheur- en spoorvorming. Ook langdurige droogte, hitte en vorst zorgen voor versnelde verslechtering van het wegdek in de busbanen. Met het groot onderhoud zorgen we ervoor dat de busbanen van goede kwaliteit zijn.

Verder hebben we bij groot onderhoud asfalt de detectielussen voor de stoplichten (VRI) herstelt.

In de bestuursopdracht, verduurzamen openbare verlichting stond dat we over gaan naar LED, daarom worden er circa 3000 armaturen in Almere omgebouwd naar LED. Ook werden verschillende VRI's aan dreven vervangen door iVRI's. Dit bevordert de doorstroming en voorkomt onnodige opstoppingen. Daarnaast vervingen we enkele voedingskasten van de openbare verlichting. Hiermee voorkwamen we dat de verlichting uitviel door storingen in verouderde voedingskasten. Ook werd verder gewerkt aan het verhogen van de brugleuning conform de huidige (aangepaste) wetgeving.

Groen

De essentaksterfte is in heel Nederland een probleem en leidt ook in Almere tot een vervangingsprogramma voor essen, zowel als laanboom als in de bosvakken. De essentaksterfte vormt een risico voor de veiligheid. 80% van de geraamde kosten worden afgedekt door een reserve. De overige 20% wordt vanuit het Bestedingsplan groot onderhoud en vervangingen gefinancierd. We zijn gestart met het verwijderen en vervangen van deze essen in 2018. De afgelopen periode hebben we dit voortgezet en ook in 2022 liep dit vervangingsprogramma door. Hierbij volgen we het ritme van de ziekte.

Verder vervangen we bomen die in slechte conditie zijn en kunnen leiden tot onveilige situaties. Ook werden diverse beplantingsvakken die het einde van de levensduur hebben bereikt vervangen.

Water

Groot onderhoud aan de sluisen is noodzakelijk om vermeende technische levensduur, een juiste werking en veiligheid van de gebruiker te garanderen. Het object sluis is opgebouwd uit verschillende componenten. Veel van deze componenten hebben onderhoud nodig welke zich niet elk jaar aandient.

Vanwege langere levertijd voor onderdelen zijn de werkzaamheden aan de Schanullekesluis niet geheel afgerond in 2022. Deze zullen doorschuiven naar 2023.

Spelen

De renovatie van de skatebaan in het Beatrixpark is vanwege de slechte staat in 2021 gestart en liep in 2022 door. Naast groot onderhoud werd de skatebaan aangepast aan de huidige geldende wet- en regelgeving en geüpdatet naar de gebruikswensen deze tijd.

In 2019 is het speelbeleid "Samen op Avontuur" door de raad vastgesteld.

Met dit beleid als uitgangspunt wordt er jaarlijks groot onderhoud gepleegd aan meerdere speel- sportplekkenspeeltoestellen en ondergronden van speeltoestellen in de gehele stad.

In 2022 hebben we groot onderhoud gepleegd aan speel- en sportplekken in:

- Koningin Beatrixpark
- De Grienden
- Tussen de Vaarten
- Waterwijk
- Meridiaanpark
- Stedenwijk
- Noorderplassen Jongeren Ontmoeting Plek

Groot Onderhoud Wijken

- Muziekwijk Zuid
- Regenboogbuurt

Projecten in voorbereiding genomen

- Muziekwijk Noord (voorbereiding)
- De Wierden (voorbereiding)
- Kruidenwijk (voorbereiding)
- Seizoenenbuurt (voorbereiding)
- Landgoederenbuurt (voorbereiding)
- Gouwen
- De Meenten

4.3 Opvolging aanvaarde moties en amendementen

Perspectiefnota 2023

RG-125 Actieplan tegen discriminatie

De motie draagt het college op om samen met partners, zoals Bureau Gelijke Behandeling Flevoland, te werken aan een lokaal actieplan tegen discriminatie en dit plan aan de raad voor te leggen.

We voeren deze motie uit door deze zomer een nieuw actieprogramma inclusie en diversiteit aan u aan te bieden.

In 2022 hebben wij Bureau Gelijke Behandeling (BGB) opdracht gegeven om discriminatie op de woningmarkt te onderzoeken. Daarnaast hebben wij een plan van aanpak opgesteld voor de aanpak van stagediscriminatie. Verder voert BGB een activiteitenprogramma uit. Dit activiteitenprogramma bestaat uit een viertal componenten:

- Afhandeling van meldingen van discriminatie
- Preventie
- Educatie
- Diverse projecten met andere partijen

BGB stelt samen met de Almeerse maatschappelijke partners en de gemeente een aantal speerpunten vast.

RG-127 Samenwerking met AiB stopzetten

De motie draagt het college op om de samenwerking met AiB stop te zetten en de raad proactief te informeren over de gang van zaken omtrent dit proces.

De samenwerking met AmsterdaminBusiness (hierna AiB) is inmiddels stopgezet. Op 5 oktober 2022 hebben wij door middel van een brief aan het bestuur van AiB de stopzetting medegedeeld. De motie is hiermee dus uitgevoerd.

In de brief van 5 oktober 2022 is opgenomen dat we gebruik blijven maken van de internationale expertise en netwerken in de MRA, die deels de activiteiten van Amsterdam Trade en Innovate (onderdeel van AiB) financiert. Ook verwachten wij een nauwe samenwerking tussen AiB en ROM Horizon in Flevoland op het vlak van buitenlandse acquisitie en internationalisering ten behoeve van het bedrijfsleven in de MRA.

RG-128 Meer zicht op de risico's binnen de jeugdhulp

De motie draagt het college op om voor de tweede kwartaalrapportage met een complete rapportage jeugdhulp te komen. Hierin moet worden opgenomen welke maatregelen al getroffen zijn, wat hiervan de financiële resultaten zijn en welke effecten we nog kunnen verwachten op kwaliteit en kosten en een visie over hoe de verwachte knelpunten worden opgelost. Hierbij moeten ook de effecten van de aanstaande inkoop jeugdhulp worden betrokken. En om de uitkomst hiervan met de raad te bespreken.

Wij werken aan de rapportage jeugdhulp, zoals de gemeenteraad ons heeft opgedragen met de motie. Het was niet mogelijk de rapportage voor de 2e kwartaalrapportage 2022 af te ronden. Op 6 oktober 2022 hebben wij de rapportage over de uitvoering van jeugdzorg in het eerste halfjaar van 2022 naar de gemeenteraad gestuurd. Op 17 november 2022 heeft de gemeenteraad de rapportage besproken met de wethouder. De raad was van mening dat de rapportage hen onvoldoende in staat stelde om te sturen op jeugdhulp. De wethouder heeft toegezegd dat wij voor einde eerste kwartaal 2023 een nieuwe rapportage aan de raad ter bespreking sturen.

RG-130 Speelhaven

De motie roept het college op om de bezuiniging per 2023 terug te draaien voor in ieder geval vier jaar en daarbij rekening te houden met inflatie. Verder roept de motie op om in samenwerking met De Schoor en inwoners te onderzoeken hoe De Speelhaven na deze periode open en beheerd kan blijven en hoe de openingstijden verruimd kunnen worden.

De Schoor heeft bij de subsidieverlening voor 2023 weer budget ontvangen voor het beheer van Speelhaven. Er is voor vier jaar budget gereserveerd voor het beheer van de speeltuin. Voorafgaand aan de subsidieverlening voor 2023 zijn afspraken gemaakt over hoe de gemeente en De Schoor de komende jaren samenwerken aan het anders inrichten van het beheer van de speeltuin.

Programmabegroting 2023

RG-264 Evenwichtige lokale lasten; Ozb niet-woning

Bij de Programmabegroting 2023-2026 is de motie evenwichtige lokale lasten Ozb niet woningen aangenomen. Via deze motie (RV-59 Evenwichtige lokale lasten Ozb niet woningen) verzoekt de raad:

- te onderzoeken of het al of niet uitvoerbaar is om bij de Ozb niet woningen (kantoren, winkels etc) de gebruikersbelasting te verlagen en het eigenarendeel te verhogen.
- De Ozb niet woningen volledig bij de eigenaar te gaan heffen en de gebruikersbelasting op 0% te zetten

Wij zijn een onderzoek gestart naar de mogelijkheden en effecten van de uitvoering van deze motie. Wij komen naar verwachting in het begin van het tweede kwartaal van 2023 met dit onderzoek naar de raad.

RG-273 Naar een betere bezuinigingsmonitor

Bij de behandeling van de programmabegroting 2023 heeft de raad de motie RG-273/2022 'Naar een betere bezuinigingsmonitor' aangenomen. De motie roept het college op om in de vierde kwartaalrapportage de monitor te voorzien van antwoord op 2 vragen:

1. Hoe wordt de bezuiniging gerealiseerd?
2. Welke eventuele obstakels zijn er in de uitvoering van de bezuiniging?

In de kwartaalrapportage van het vierde kwartaal 2022 is er bij elke bezuiniging antwoord gegeven op deze vragen en ook in volgende kwartaalrapportages worden deze vragen meegenomen. Wij beschouwen de motie hiermee als uitgevoerd.

RG-288 Noodhulporganisaties huurvrij

Deze motie zegt dat noodhulporganisaties in deze tijd een zeer belangrijke rol vervullen in het ondersteunen van de Almeerse bevolking en dat de gemeente Almere deze organisaties dient te ondersteunen. De Gemeente Almere dient deze noodhulporganisaties te helpen door in 2023 een jaar lang de gemeentelijke huur kwijt te schelden. Ook moet er in de integrale aanpak voor armoedebestrijding worden meegenomen of het mogelijk is om deze noodhulporganisaties voor de lange termijn huurvrij te maken.

Wij kunnen de motie niet op deze manier uitvoeren, omdat dit in strijd is met de wet. Als gemeente moeten wij, conform de Wet Markt en Overheid, kostprijs dekkende huur in rekening brengen. Dit betekent dat de oproep uit de motie om geen huur in rekening brengen bij noodhulporganisaties die gebruik maken van gemeentelijk vastgoed niet toegestaan is. Ook het toekennen van een subsidie voor noodhulporganisaties die gebruik maken van niet-gemeentelijk vastgoed is niet toegestaan op basis van de Wet Markt en Overheid.

Wij gaan het door de gemeenteraad beschikbaar gestelde bedrag bij deze motie van € 90.000 toevoegen aan het beschikbaar gestelde bedrag uit de motie RG-362/2022 Inzet raadsbudget voor lenigen acute voedselnoed van € 131.000 en dit gelijkmatig verdelen over de Almeerse noodhulporganisaties.

RG-296 Huisartsenzorgen: investeer meer in het sociaal domein

De motie draagt op om te komen tot een structurele financiering van een aantal domeinoverstijgende projecten uit het sociaal domein en daarbuiten. Met als doel om de huisartsenzorg te ontlasten en te zorgen voor zorg op de juiste plek. Ook andere passende initiatieven die onder dit doel kunnen vallen, dienen te worden meegenomen. Ook wordt opgedragen om de zorgverzekeraar(s) onder druk te zetten om per direct te investeren in preventie en zorg op de juiste plek. De raad moet in Q1 van 2023 worden geïnformeerd over de voortgang, of als kan eerder.

Wij zijn ons bewust van de urgentie van dit vraagstuk. Wij maken afspraken met bestuurders en vertegenwoordiging van welzijn, eerste en tweedelijnszorg over het verbeteren van de werkafspraken in

Almere. Deze afspraken richten zich op hetgeen de medische zorg vanuit de gemeente nodig heeft, om de druk op de zorgketen te verminderen en wat welzijn en het bredere sociaal domein kunnen bieden dat daarin verlichting geeft. Wij werken samen met huisartsen in Almere om het vak van huisarts in onze stad aantrekkelijk te houden en voor niet medische vragen van inwoners de juiste plek in Almere te realiseren.

Landelijk zijn het Integraal Zorgakkoord en het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) vastgelegd. De financieringsstromen die daarbij horen zijn deels incidenteel (meerjaren) met als doel de zorgtransitie te bewerkstelligen en deels worden ze in de toekomst structureel, met name waar het gaat om de middelen in de Specifieke Uitkering vanuit GALA. Samen met de zorg- en welzijnspartners werken wij aan plannen om middelen te genereren, meer ook om bestaande middelen anders in te zetten, zodat wij de nodige veranderingen in het zorg- en welzijnslandschap kunnen realiseren. Uiteraard kijken wij ook naar de mogelijkheden in de eigen financiën. Het omkleuren van middelen gaat echter ten koste van andere bestedingen en is nu niet aan de orde.

Samen met onze partners in zorg en welzijn werken wij aan voorstellen richting Zorgverzekeraar(s), waarmee wij de zorg in Almere duurzamer houdbaar willen maken. Het gesprek met Zilveren Kruis vindt plaats op regionaal niveau en op lokaal niveau. Wij proberen op het gebied van preventie, individueel én collectief, tot financieringsafspraken te komen. Dit sluit aan bij de wens van het ministerie van VWS om tot een regiobeeld en een regioplan te komen om knelpunten in de zorg mee op te lossen.

In het eerste kwartaal van 2023 informeren wij u over de voortgang van de invulling van deze motie.

RG-298 Banenmarkt voor statushouders

De motie verzoekt het college om een banenmarkt voor vergunninghouders te organiseren, waarbij werkzoekende statushouders en werkgevers elkaar kunnen ontmoeten. En om zo'n bijeenkomst te organiseren samen met onder meer stakeholders in de tekortsectoren. Bij succes dient de Gemeente Almere dit soort bijeenkomsten met enige regelmaat te blijven initiëren. De bevindingen dienen zo snel als kan naar de raad gerapporteerd te worden.

Op basis van draagvlak bij ondernemers en beschikbare organisatiecapaciteit binnen de gemeente gaan wij op dit moment uit van de volgende werklijn: één tot tweemaal per jaar wordt een banenmarkt gehouden ten behoeve van anderstaligen. Uitbreiding naar andere doelgroepen zoals statushouders is mogelijk, maar wordt niet actief nagestreefd. Naar verwachting wordt medio juni 2023 een eerste banenmarkt gehouden, als pilot. Na afloop wordt er met de belangrijkste partijen geëvalueerd of deze banenmarkt ingebed wordt in de structurele dienstverlening.

RG-317 Introduceer doneerringen voor plastic flesjes

De motie roept op om doneerringen of een vergelijkbare oplossing met hetzelfde doel te introduceren in Almere. Bij de prullenmanden, te beginnen in de centrumgebieden. Dit moet bijdragen aan bewustwording rondom statiegeld. Ook zijn doneerringen een menswaardigere optie voor mensen die plastic flesjes uit prullenbakken halen om deze te retourneren voor statiegeld. Bijkomend effect is dat er minder plastic flessen in de openbare ruimte en prullenmanden belanden. Het budget hiervoor dient gevonden te worden in de € 2 miljoen die voor 2023 ter beschikking is gesteld voor initiatieven afkomstig uit de raad.

Het offertetraject loopt, de eerste offertes komen binnen. Tegelijkertijd is er een projectleider aangewezen en wordt er gewerkt aan een projectplan inzake planning en praktische invulling. Naar verwachting wordt het project halverwege 2023 op kleine schaal gerealiseerd. Op deze manier kunnen wij de effecten ervan goed monitoren en evalueren. Wij houden u op de hoogte van de voortgang.

RG-318 Ambities Wonen en Zorg bijstellen

Gelet op het feit dat het college in de programmabegroting aangeeft de ambities voor Wonen en Zorg te willen handhaven, wordt in de motie opgeroepen om (wederom) een tussenrapportage op te stellen met aandacht voor (landelijke) ontwikkelingen op dit gebied, om nieuwe bestuurlijke ambities te formuleren, en om de raad hierbij in het voorjaar van 2023 te consulteren.

Uiterlijk februari 2023 bieden wij u een tussenrapportage aan. Ook bepalen wij nieuwe bestuurlijke ambities voor Wonen en Zorg. Deze leggen wij naar verwachting aan het einde van het eerste kwartaal 2023 aan u voor.

RG-319 Aanvullende onderzoeksvragen pilot Teams Gezinsbegeleiding

Het college wordt gevraagd om de onderzoeksvragen voor de pilot Teams Gezinsbegeleiding uit te breiden. Deze vragen hebben betrekking op de begrenzing van jeugdhulp, duur van de hulpverlening, het aantal hulpverleningstrajecten tegelijkertijd in het gezin en vandaar uit de effectieve en efficiënte inzet van middelen. Op welke wijze wordt gemonitord en teruggekoppeld aan de gemeenteraad? Het College wordt daarnaast gevraagd uit te breiden naar andere stadsdelen pas nadat een eindevaluatie in de Raad besproken is.

U ontvangt in mei 2023 een eindrapportage met de aanvullende onderzoeksvragen. Daarin zit tevens een plan van aanpak over het vervolg van ontwikkelde gezinsbegeleiding voor de hele stad, passend binnen de te ontwikkelen gebiedsgerichte jeugdhulp.

4.4 Overzicht begrotingswijzigingen

nummer	omschrijving	datum
RV-86/2021	Programmabegroting 2022	11-11-2021
RV-13/2022	Vierde kwartaalrapportage 2021	17-2-2022
RV-20/2022	Voortgangspresentatie Floriade januari 2022 en actualisatie risicoreservering Floriade	10-3-2022
RV-27/2022	Mobiliteits- en Infrastructuur Programma Almere (MIPA) Werkplan 2023	10-3-2022
RV-40/2022	Perspectiefnota 2023 en eerste kwartaalrapportage 2022	9-6-2022
RV-45/2022	Meerjaren Perspectief Gebiedsontwikkelingen Almere 2022	23-6-2022
RV-56/2022	Tweede financiële kwartaalrapportage 2022	6-10-2022
RV-59/2022	Programmabegroting 2023	10-11-2022
RV-75/2022	MIPA: Verhoging budgetten fietsbruggen Spoorbaanpad Hoge en Lage Vaart	15-12-2022

4.5 Overzicht mutaties investerings- en financieringsstaat

Investerings economisch nut

bedragen x € 1.000

omschrijving	krediet	realisatie t/m 2021	lasten 2022	investerings- bijdrage	restant krediet
ICT: netwerkbekabeling	1.426	-17	145	0	1.298
Autom bouwmutatieverg	60	9	3	0	48
#FIAT E-SCUDO VST-20-D - landmeetauto	40	0	52	0	-12
#FIAT E-SCUDO - VST-19-D - landmeetauto	40	0	52	0	-12
Vervanging kunstgrasvelden	1.826	1.436	409	-71	52
Renovatie sportvelden	758	697	0	0	60
Zonnepanelen Schaapskooi 2017	12	6	0	0	7
Zonnepanelen GZ Aprilstraat 2017	73	0	0	0	73
Zonnepanelen GZ Kornetstraat 2017	73	0	0	0	73
Zonnepanelen GZ Danslaan 2017	73	0	0	0	73
Zonnepanelen GZ Regenboogweg 2017	73	0	0	0	73
AMKU-gebouw Buiten - inbouw	152	3	14	0	134
#Renovatie accommodatie voet balvereniging ASC Waterwijk	1.814	1.790	120	0	-96
Strooiers gladheid	1.400	1.160	200	0	41
Brandweer kazerne Poort	11.450	5.467	4.379	0	1.603
#CMS	200	0	0	0	200
Rie Mastenbroek zonnepanelen	32	3	26	-4	8
Havas-zonnepanelen	19	1	0	0	18
Sportpark Buitenhout A123	453	151	0	0	302
Schoolsportvelden Poort	1.200	0	0	0	1.200
Internationale Campus	20.024	3.079	12.519	0	4.427
Waterbeleefcentrum Alm-Poort	1.830	63	0	0	1.767
Rompkrediet Vastgoed	946	0	0	0	946
1295V 14kl Duinschool de Zeeraket en gymlokaal	8.304	6.181	1.949	-19	193
Duinschool De Duinvlinder	9.511	1.310	5.633	-52	2.620
2e rugbyveld Fanny Blankers-Koenpark incl. grondkosten	780	323	455	0	1
San. en Verv.asbesthoudend dak en gevel SH Waterwijk	1.255	866	153	-22	258
San. en Verv.asbesthoudend dak en gevel SH Almere-Buiten	1.255	627	324	-50	354
Duurz.investeringen LED-verlichting & zonnepanelen Stadhuis	97	0	0	0	97
Duurzaamheidsinvesteringen zonnepanelen GZ Vlamingstraat	25	0	0	0	25
Duurzaamheidsinvesteringen zonnepanelen Luitstraat	25	0	0	0	25
Aankoop krediet FSA (Fonds Strategische Aankopen)	13.755	0	152	0	13.603
Mobiele telefoons	960	387	156	0	417
Vervanging auto Burgerzaken	10	0	0	0	10
NB VO Montessori Lyceum Flevoland, gebied 5C, Nobelhorst	27.064	73	411	0	26.580
NB Sporthal Montessori Nobelhorst	11.818	18	234	-12	11.578
Anterieure ovk INV rompkrediet	2.500	0	0	0	2.500
Camera's Stadstoezicht	900	434	233	0	233

bedragen x € 1.000

omschrijving	krediet	realisatie t/m 2021	lasten 2022	investerings- bijdrage	restant krediet
#Renovatie Sluis Garage	1.240	1.279	59	0	-98
#FZ Meubilair 2021	75	9	9	0	57
Renovatie Gymzaal Pijnackerpad	800	2	479	-24	343
Zonnepanelen GZ Vrijmarkt	33	0	0	0	33
Zonnepanelen GZ Duinvlinder	33	0	0	0	33
Zonnepanelen GZ Zeeraket	33	0	0	0	33
Buitensportvoorziening Olympuspark	4.635	0	4	0	4.631
Playground Hout Noord	650	15	426	0	210
Kunst in de openbare ruimte	2.000	126	77	-50	1.848
Doorontwikkeling Erfgoedhuis	175	0	0	0	175
Aanpassing sporthal Stedenwijk	81	62	23	-3	0
Bouw 16kl school Oosterwold	7.516	1.067	5.672	0	531
Bouw gymzaal Oosterwold	1.728	0	1.542	-72	258
Zonnepanelen GZ Bosgouw	25	0	0	0	25
#Aankoop/Verbouwing Razeil 5-9	3.920	3.703	236	0	-19
FVA PL4 bouwkosten Kunstmuseum	5.250	0	0	0	5.250
#FVA PL4 bouwkosten Kunstpaviljoen	2.059	1.763	293	-10	13
Aankoop Baltimoreplein /Realisatie Cultuurhuis	5.030	1.004	246	0	3.779
Bouw 16kl.basisschool Europakwartier Oost	7.368	9	0	0	7.359
Bouw gymzaal Europakwartier Oost	1.736	0	0	0	1.736
#SKODA KAMIQ P-479-KG (Vervanging HH-552-R Picasso)	24	0	30	0	-6
Aanschaf portofoons	210	0	71	0	139
#Volkswagen T-Roc R-329-LF - piket auto	40	0	38	0	2
Verbetering binnenklimaat Kun stlinie	1.886	0	0	0	1.886
FZ Meubilair 2022	50	0	124	0	-74
#FVA PL4 inrichtingskosten Kunstpaviljoen	170	77	91	0	2
Beeldschermen 34"	1.112	0	745	-2	370
Mobiele computers	1.070	0	668	-2	403
Strandlab overkapping en berging	88	0	84	0	4
Ford Ranger VRZ-15-D - auto piket	50	0	38	0	12
#Ford Ranger VRZ-14-D - auto piket	50	0	38	0	12
INV- Auto wegininspectie STR	50	0	0	0	50
Bouw 14kl.basisschool & gymzaal Europawartier Heliumweg 61	6.777	0	469	0	6.308
#FZ akoestische cabines	74	0	74	0	0
Sprinkler installatie Stadshar t	4.000	0	0	0	4.000
Tablets gemeenteraad	102	0	82	0	20
Kunstgrasvelden	1.988	0	1.215	-211	984
Hekwerken sportparken	360	0	130	-22	253
Verlichting sportparken	280	0	112	-19	188
Pompen beregening	90	0	0	0	90
Meubilair Topsportcentrum	90	0	103	-13	0
Verplaatsen 7 kl. TOH Poort naar Nobelhorst Marie Curielaan	924	0	811	0	113
Powerhill en Wall Cascadepark	200	0	134	0	66
Verbouwing Raadskamers A2	100	0	95	0	5
FZ Meubilair 2023	75	0	0	0	75
BC Vrijmarkt	88	0	0	0	88
BC Parkwijk	199	0	0	0	199

bedragen x € 1.000

omschrijving	krediet	realisatie t/m 2021	lasten 2022	investerings- bijdrage	restant krediet
BC Boegbeeld	122	0	0	0	122
BC Filmwijk	108	0	0	0	108
BC Cobra	283	0	0	0	283
#Grond Boomgaardweg 10 A	50	0	52	0	-2
Investering transitie panden opvang Oekraïners	9.642	0	6.190	-2.512	5.963
Stadhuis warmte/koudekoppeling	3.669	0	0	0	3.669
Stadhuis zonnepanelen	151	0	0	0	151
Floridagarage zonnepanelen	85	0	0	0	85
Argonweg recycleperron zonnepanelen	80	0	0	0	80
Natuurbelevingscentrum zonnepanelen	53	0	0	0	53
Gymzaal buchard de Volderstraat zonnepanelen	50	0	0	0	50
TOH Marie Curiestraat zonnepanelen	32	0	0	0	32
Sporthal Nobelhorst zonnepanelen	210	0	0	0	210
BSO Aprilstraat 107 zonnepanelen	19	0	0	0	19
UK Haven zonnepanelen	13	0	0	0	13
UK Do-Re-Mi zonnepanelen	16	0	0	0	16
Moskoustraat 18 zonnepanelen	16	0	0	0	16
VvE Vlechtwerk zonnepanelen	70	0	0	0	70
VvE Vlechtwerk duurzame warmt eopwekking	343	0	0	0	343
Extravert Baltimoreplein 112-116 zonnepanelen	254	0	0	0	254
Extravert Baltimoreplein 112-116 warmtepomp	445	0	0	0	445
Extravert Baltimoreplein 112-116 div. energiebespar. Maatr.	184	0	0	0	184
Crisis noodopvang	218	0	0	0	218
Verplaatsen .tankstation De Steiger incl. extra laadpalen	250	0	0	0	250
#aankoop TOH Kraaiennest 12	17	0	17	0	0
Sporthal Buiten duurzame warmteopwekking	94	0	0	0	94
investerings economisch nut	203.242	33.183	48.095	-3.172	124.890
Investerings MVA- en huurgronden					
Mutaties gronden uitgegeven i n erfpacht			22		
Mutatie Huurgronden			2.050		
411 MVA Hout-midden 1e fase			-49		
415 5Z/C Twentse kant			8.941		
413 MVA 1R Stichtse kant			13.077		
515 MVA 4B3/C5 Voortuin			11.704		
<i>investerings economisch nut</i>			<i>35.745</i>		
Totaal investeringen economisch nut		33.183	83.839		

Investerings waarvoor een heffing kan worden geheven

bedragen x € 1.000

omschrijving	krediet	realisatie t/m 2021	lasten 2022	investerings- bijdrage	restant krediet
INV-RIO Afstroming Voorstraat 566	2.493	1.158	0	0	1.335
Vervanging Prullenbakken 1e fase	600	182	36	0	382
Afstroom problematiek rioleri ng Waterwijk 2C89	1.663	33	16	-16	1.630
Vervangen vacuümsysteem Almeerderzand	546	0	250	-250	546
Verlengen persleiding 213_0 n aar 210_0	507	0	0	0	507
INV-RIO Aanbrengen extra persleiding 219_0	35	0	0	0	35

bedragen x € 1.000

omschrijving	krediet	realisatie t/m 2021	lasten 2022	investerings- bijdrage	restant krediet
Vervangen rioolgemaal Dagenweg en aanpassen persleiding	268	0	109	-109	268
INV-RIO Afstroomproblematiek riolering theehuisje	771	0	755	-755	771
#Duurzaamheidsinvesteringen zonnepanelen Schoutgarage	106	24	81	0	1
Duurzaamheidsinvesteringen zonnepanelen Floridagarage	27	0	0	0	27
RIO VV Gemaal Ouverture 228_0	765	0	1	-1	765
Straat Apparatuur A Stad	320	0	0	0	320
Straat Apparatuur A Buiten	240	0	0	0	240
Fietsenstalling Tourniquet	700	94	84	0	522
Techn.levenduurverlenging meldkamer	240	79	39	0	122
Vervanging voertuig 140 12-BP-SK	50	0	0	0	50
VV Vuilwaterberging Pocketpark Centrum Almere-Stad	236	0	0	0	236
INV-RIO Vervangen duikers Almere	540	0	0	0	540
INV-RIO vervangen lijngoten Chinees graniet	150	0	0	0	150
#DAF FAN CF MX-11-300 06-BSK-3	310	6	270	0	34
#Scania P320 6x- 08-BSK-9 - 094	310	0	283	0	27
#VW ID3 - P-411-KG - 474 service auto	50	0	34	0	16
Vervanging voertuig 220 (service/perron auto)	285	0	0	0	285
#Scania P 320 B6x2 - 76-BSR- 3 - 095	350	0	297	0	53
#DAF FAN CF MX-11-300 - 17-BSH-8 - 02	310	0	291	0	19
#Minicontainer 2021	300	100	73	0	127
#OID 2021	1.800	779	13	0	1.008
#BID 2021	380	66	30	0	284
Uitwerking aanpassen blauwe zone	250	47	43	0	160
Vervanging paspomaat	175	12	139	0	24
INV-RIO vervangen riool Mandelaplein	55	0	0	0	55
#INV-RIO vervangen riool Olstgracht	575	0	0	0	575
INV- RIO PR vergroten vuilwaterberging Gooisekant 224_4	150	0	4	-4	150
#INV-RIO VV lijngoot/hemelwa terafvoer skatebaan Beatrixprk	79	0	26	26	79
Duurzaamheidsinvesteringen Sluisgarage	100	0	0	0	100
INV-RIO VV gemaal 254-0	195	0	20	-20	195
INV-RIO - vervangen rioolgemaal 228_1 Muziekwijk	130	0	19	-19	130
INV-RIO VV gemaal 253-0	130	0	22	-22	130
INV-RIO VV vuilwaterriool De Hoven	4.906	0	35	-35	4.906
INV-RIO VV vuilwaterriool De Marken en De Steiger	10.483	0	44	-44	10.483
INV-RIO VV riool Wisselweg	819	0	0	0	819
INV-RIO VV rioolgemaal 224-1 Kabelstraat	104	0	22	-22	104
INV-RIO vervangen schakelkasten	650	0	59	-59	650
Minicontainer 2022	3.529	0	1.421	0	2.108
OID 2022	3.754	0	1.290	0	2.464
OID 2023	2.613	0	0	0	2.613
BID 2022	630	0	2	0	628
BID 2023	444	0	0	0	444
Vervanging duobak auto 043	320	0	0	0	320
Vervanging duobak auto 045	320	0	0	0	320

bedragen x € 1.000

omschrijving	krediet	realisatie t/m 2021	lasten 2022	investeringsbijdrage	restant krediet
Vervanging open auto 066	320	0	0	0	320
Vervanging open auto 067	320	0	0	0	320
Vervanging open auto 069	320	0	0	0	320
Vervangen auto 068 (Kraan OID)	360	0	0	0	360
VV tankinstallatie De Steiger	200	0	0	0	200
VV Volvo EW 140 perron Haven	190	0	0	0	190
Bedrijfsgeb. De Steiger 221 herinrichting diverse ruimtes	80	0	0	0	80
VV Volvo EW 160 perron Poort	190	0	0	0	190
VV containers recycling perron	100	0	0	0	100
#INV-RIO vervangen aandachtstrengen Landgoederenbuurt	110	0	0	0	110
INV-RIO vervangen riool Vlotbrugweg 3Z1 de Vaart	0	0	34	-34	0
Uitbreiding zonnepanelen de Steiger	53	0	0	0	53
Hospitaalgarage - blok 5.2	22.500	0	0	0	22.500
Vervanging open auto 047	320	0	0	0	320
Vervanging open auto 048	320	0	0	0	320
Vervanging open auto 049	320	0	0	0	320
Vervanging open auto 070	320	0	0	0	320
Vervanging voertuig 404 (bestelauto)	50	0	0	0	50
Vervanging voertuig 413 (personenauto)	45	0	0	0	45
Personenauto VW ID3	45	0	0	0	45
Personenauto VW ID3	45	0	0	0	45
Camerasystemen op perrons	95	0	0	0	95
INV-RIO VV de Realiteit	0	0	1	-1	0
INV-Tijdelijke maatregelen opvang afvalwater Oosterwold	0	0	124	0	-124
INV-tijdelijke decentrale zuivering Oosterwold - EFRO	0	0	728	0	-728
INV- Hoofdriool Oosterwold Fase 1B & 1A	0	0	796	-286	-511
totaal investeringen waarvoor een heffing kan worden geheven	71.066	2.578	7.490	-1.701	62.700

Investerings maatschappelijk nut

bedragen x € 1.000

omschrijving	krediet	realisatie t/m 2021	lasten 2022	investeringsbijdrage	restant krediet
INV- Regenboogbuurt - Pi001	11.800	7.601	2.589	-153	1.763
INV-De Marken - 903/332	3.130	214	86	0	2.830
INV-Muziekwijk-Zuid - Pi009	11.305	318	1.785	0	9.202
#INV-VV Breukelenbrug - 71	233	230	1	0	2
INV-De Hoven - Pi004 902/327	1.995	66	21	0	1.908
INV-VV&VRW.Bomen-Essen-973	5.713	4.056	491	0	1.165
INV-VV Populieren bosgebied35353	585	293	113	0	179
Floriade Terreininrichting	1.300	-2.631	0	0	3.931
Infrastruct.CampingSchateiland	2.713	2.508	30	0	175
Rondje Weerwater	23.440	19.767	1.492	0	2.182
FVA 4: Kustz. Almere Poort/Duin	6.886	2.776	239	0	3.872
FVA-project Almere Centrum	6.712	2.207	996	0	3.509
#INV De Werven	7.500	3.884	7	0	3.609

bedragen x € 1.000

omschrijving	krediet	realisatie t/m 2021	lasten 2022	investerings- bijdrage	restant krediet
#INV Stedenwijk Midden/Zuid	8.829	8.639	66	0	125
INV Omvormen OVL naar LED	4.248	2.731	1.354	0	162
FVA 1.1 Station en omgeving investering	7.468	3.398	3.754	0	316
Aanpassen fietswegbewijzering MIPA 1.23 - 120039	610	0	4	0	606
Overkapping busstation 't Oor OV MIPA 5.3	1.581	271	276	-138	1.172
Tsjaikowskypad-Giethoornpad+brug Olstgracht fiets MIPA 1.14	1.198	174	0	0	1.024
INV Spelen 2019-2022 - 661	4.492	2.722	1.200	0	570
#INV PP Avonturijn en Olivijn-705	276	336	4	0	-63
INV Populieren Johnsonpad -680	256	155	6	0	94
INV GO Centrum Almere Haven	656	8	518	0	130
#INV VV Limburgsebrug - 420	310	310	1	0	-1
#INV VV Asfalt Oorweg - 824	400	127	3	0	270
#MIPA 4.2 Ronde Muziekdreef-Kruidenweg	300	118	3	-1	181
#MIPA 4.3 Ronde Hollandsedref-Bartokweg	300	74	3	-1	224
MIPA1.29 verbreding bruggen Spoorbaanpad	510	310	162	114	-76
#INV VV Krombrug	0	271	1	0	-271
INV VV Verlichting Centrum Almere Haven	550	0	286	0	264
INV VV VRI en toepassen LED programma 2021 ev.	2.074	1.051	988	0	36
INV VV steiger 20.01 Lesplaats Almere Stad	608	501	-49	0	155
INV VV steiger 30.13 Buenos Airesstraat Havenkom Buiten	615	40	34	0	541
INV VV DRIS bushaltes	550	172	692	-326	12
Realis. spoorbaan brug NS parkwijk&NS Buiten MIPA 1.28+1.29	8.284	0	492	-370	8.162
herin fietsbrug Spoorbaanpad stationsplein/busplein MIPA1.30	0	32	48	-48	-32
MIPA 4.6 en 4.7 Evenaar-maatregelen	895	0	207	-104	791
INV Herinrichting Havenkom	2.473	1.957	772	0	-256
INV Velopabankjes	163	0	147	0	16
FVA PL 4 Kustz aanleg Meerstrand	1.700	0	0	0	1.700
Land Art werk	350	0	0	0	350
INV VV steiger 20.33 Beatrixpark	124	70	46	0	8
INV-VV Knikkerbrug - 2770	575	0	36	0	539
INV-VV Verstoppertjebrug- 2773	360	0	23	0	337
INV-VV Giethoornbrug- 2038	330	0	309	0	21
INV-VV Manifestatiebrug- 2035	365	0	358	0	7
INV-VV Harlingenbrug- 2036	395	0	338	0	57
INV-VV Jan Postmabrug- 2532	301	0	289	0	12
INV-VV Schommelbrug- 2768	275	0	270	0	5
INV-VV hoepelbrug- 2766	375	0	33	0	342
INV-VV Jaap Nippadbrug- 3005	285	0	277	0	8
INV-VV Asfalt Vlotbrugweg inclusief voetpaden en PP	150	0	56	0	94
INV-VV beplantingsvakken (uitrol programma)	180	0	180	0	0
INV-VV bomen uit inspecties	543	0	453	0	90
INV-VV bomen entonderstampproblematiek	363	0	0	0	363
INV omvormen Skatebaan Beatrixpark	88	0	20	0	68

bedragen x € 1.000

omschrijving	krediet	realisatie t/m 2021	lasten 2022	investerings- bijdrage	restant krediet
INV-VV fietspad Jaap Edenpad omvormen asfalt naar beton	376	0	297	0	79
INV Veiligheidsmaatregelen Civiele Kunstwerken Almere	325	0	0	0	325
INV VV Lichtmasten	120	0	30	0	90
Aanlegsteiger	200	0	0	0	200
MIPA 1.33 verbeteren sociaal veilige fietsroutes	150	0	0	0	150
MIPA 7.1 verbeteren looproutes	260	0	0	0	260
MIPA 8.1 verblijfskwaliteit knooppunt Muziekwijk/NS	320	0	0	0	320
FVA PL6 EV groeninrichting en faunapassages	479	0	0	0	479
#FVA PL6 EV ecotunnel Steigerdreef	1.300	0	0	0	1.300
MIPA 6.1 geluidscherm Brugmark	160	0	174	0	-14
INV-VV Touwspringbrug- 2775	549	0	26	0	523
INV-VV Bokspringbrug- 2776	437	0	387	0	50
FVA PL 1 LRWW Sport en bewegen	1.400	0	80	0	1.320
totaal investeringen maatschappelijk nut	143.794	64.757	22.502	-1.027	57.561

4.6 Lijst met afkortingen

A+O	Arbeidsmarkt- en opleiding
ABA	Amsterdam Bay Area
ACM	Almere City Marketing
AGGA	Aanpak gezond gewicht Almere
AiB	Amsterdam in business
AKT	Almere Kenniscentrum Talent
AMIF	Asiel, migratie en integratiefonds
APV	Algemene plaatselijke verordening
ARBO	Arbeidsomstandigheden
ASG	Almeerse Scholen Groep
AVA	Algemene Vergadering van Aandeelhouders
AVG	Algemene verordening gegevensbescherming
B&W	Burgemeester & Wethouders
bbp	bruto binnenlands product
BBV	Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten
Bbz	Besluit bijstand zelfstandigen
BENG	Bijne Energieneutrale Gebouwen
BIS	(Culturele) basisinfrastructuur
BIZ	Bedrijven-investeringszones
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten
boa's	bijzondere opsporingsambtenaren
BRP	Basisregistratie persoonsgegevens
btw	Belasting toegevoegde waarde
BUIG	Gebundelde uitkering
BV	Besloten vennootschap
BVO	bruto vloeroppervlakte
BZK	Ministerie van Binnenlandse zaken
CAA	Circulair Ambachtscentrum Almere
CAO	Collectieve arbeidsovereenkomst
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
CIO	Chief Information Officer
CO2	Koolstofdioxide
COA	Centraal Orgaan opvang asielzoekers
CPB	Centraal Plan Bureau
CV	Commanditaire vennootschap
DigiD	Digitale Identiteit
DIV	Digitale informatie voorziening
DNA	Desoxyribonucleïnezuur
DO	Definitief Ontwerp
ECB	Europese Centrale Bank
Egw	Wet gemeentelijke watertaken
EMU	Economische en Monetaire Unie
ERD	Eigenrisicodragerschap
etc.	et cetera
EU	Europese Unie
EZ	Economische zaken
F&C	Finance en Control
FC	Football Club
FIDO	Financiering decentrale overheden
FSV	Fonds Stedelijke Vernieuwing
fte	voltijd formatie eenheden
FVA	Fonds Verstedelijking Almere
G40	Netwerk van gemeenten met meer dan 100.000 inwoners
GBA	Gemeentelijke basisadministratie persoonsgegevens
GDI	Generieke Digitale Infrastructuur
gft	Groente-, fruit- en tuinafval
GGD	Gemeentelijke (Gemeenschappelijke, Gewestelijke); Gezondheidsdienst Dienst voor Openbare (overheids) gezondheidszorg van één of meerdere samenwerkende gemeenten
GGZ	Geestelijke gezondheidszorg

GHOR	Geneeskundige hulpverleningsorganisatie in de regio
GIDS	Gezond in de stad
GIP	Gemeentelijk investerings programma
GR	Gemeenschappelijke regeling
GreX	Grondexploitatie
GREX	Grondexploitatie
GRGO	Gemeenschappelijke Regeling Gebiedsontwikkeling Oosterwold
GRP	Gemeentelijk Riool Plan
havo	Hoger algemeen voortgezet onderwijs
Hbo	Hoger beroepsopleiding
hbo	Hoger beroepsopleiding
HR	Human resource
HRM	Human resource management
HVC	Huisvuilcentrale
HVV	Huisvestingsverordening
I&P	Informatie en processen
IB	incidenteel beleid
Ibba	Ik bouw betaalbaar in Almere
IBT	Interbestuurlijk Toezicht
ICT	Informatie- en communicatietechnologie
IFA	Investeringsprogramma Flevoland-Almere
IHP	Integraal Huisvestingsplan
IKC	Integraal Kind Centrum
IND	Immigratie- en Naturalisatiedienst
IPS	Individuele Plaatsing en Steun
IRS	Interest Rate Swape
JAMES	Jongeren in Almere met een stem
jGGZ	jeugd geestelijke gezondheidszorg
JGZ	Jeugdgezondheidszorg
KAF	Kunstlinie Almere Flevoland
Kca	Klein chemisch afval
KCC	Klantcontactcentrum
KING	Kwaliteitsinstituut Nederlandse Gemeenten
KOT	Kinderopvangtoeslag
LFGC	Low Food Gastronomy College
LHBTI	Lesbische, homoseksuele, biseksuele, transgender en intersekse
LHBTIQ+	lesbisch, homoseksueel, biseksueel, transgender, intersekse, queer en andere (non-binnaire) seksuele en genderidentiteiten
LIOR	Leidraad inrichting openbare ruimte
LTA	Landelijk Transitie Arrangement
m.b.t.	met betrekking tot
MAP	Module Arbeid en Participatie
mbo	Middelbaar beroepsonderwijs
MIPA	Meerjaren infrastructuurprogramma Almere
MIRT	Meerjarenprogramma Infrastructuur Ruimte & Transport
MKB	Midden- en kleinbedrijf
MKBDoorgaan	Midden- en kleinbedrijf Doorgaan
Mo/Vo	Maatschappelijke opvang en vrouwenopvang
MO-platform	Maatschappelijke ondersteuningsplatform
MPBA	Meerjarenperspectief Beheerexploitaties Almere
MPGA	Meerjaren Perspectief Grondexploitaties Almere
MPVA	Meerjaren Perspectief Vastgoed Almere
MRA	Metropoolregio Amsterdam
MS	Microsoft
MT	Management team
MVA	Materiële Vaste Activa
NEN	Nederlandse norm
NS	Nederlandse Spoorwegen
NV	Naamloze Vennootschap

o.a.	onder andere
OAB	Onderwijsachterstandenbeleid
OAT	Ondergronds Afvaltransportsysteem
OBS	Openbare basisschool
OC	onafhankelijke clientondersteuning
OCO	onafhankelijke clientondersteuning
OFGV	Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek
OGGZ	Openbare Geestelijke Gezondheidszorg
OHV	Onderwijshuisvestingsplan
OJA	Onderwijs jeugdhulp arrangementen
OLP	Onderwijsleerpakketten
OMALA	Ontwikkelingsmaatschappij Airport Lelystad Almere
OMS	Openbaar meldsysteem
OOV	Openbare orde en veiligheid
OSS	Ondersteuning schuldstabilisatie
Ozb	Onroerendezaakbelasting
PGB	Persoonsgebonden budget
pm	Pro memorie
pmd	Plastic verpakkingen, blik/metaal en drankenkartons
PO	Particulier Opdrachtgeverschap
POK	Planontwikkelkosten
PVT	Participatie verklaringstraject
RAV	Regionale Ambulance Voorziening
RES	Regionale Energie Strategie
RG	Raadsgriffie
RIB	reserve incidenteel beleid
RIEC	Regionaal Informatie- en Expertise Centrum
RIVM	Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu
ROC	Regionaal opleidingscentrum
RRAAM	Rijksstructuurvisie Amsterdam Almere Markermeer
RV	Raadsvoorstel
RVB	Rijksvastgoedbedrijf
RvC	Raad van Commissarissen
RVS	Regionale Veiligheidsstrategie
RWF	Regionaal Werkbedrijf Flevoland
SAF	Samenwerking Afvalketen Flevoland
SBAB	Samen Bouwen aan Bereikbaarheid
SCAN	Seismische Campagne Aardwarmte Nederland
SDE	Stimulering duurzame energie
SiSa	Single information, Single audit
SR0I	Social Return On Investment
SVn	Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse Gemeenten
SVN	Stichting Volkshuisvesting Nederlangs
SWPA	Stedelijk woningbouwprogramma
TAS	Toekomstbestendig afvalinzamelsysteem
Tozo	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers
TV HNL	Tennisvereniging Het nieuwe land
UR	Urgentieregeling
UWV	Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen
VMCA	Vrijwilligers en Mantelzorg Centrale Almere
VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
vof	vennootschap onder firma
VOG	Verklaring omtrent het gedrag.
VON	Vrij op naam
Vpb	Vennootschapsbelasting
VRF	Veiligheidsregio Flevoland
VRI	Verkeersregelinstallatie
Vso	Vaststellingsovereenkomst
VTH	Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving
VTU	Vorbereiding, toezicht en handhaving

VV	Vereniging voor Vreemdelingenverkeer
vwo	Vorbereidend wetenschappelijk onderwijs
Wabo	Wet algemene bepalingen omgevingsrecht
WGA	Wet gedeeltelijk arbeidsgeschikten
Wgs	Wet gemeentelijke schuldverlening
Wion	Wet informatie-uitwisseling ondergrondse netten
Wkb	Wet Kwaliteitsborging
WLF	Woonlastenfonds
Wlz	Wet langdurige zorg
Wmo	Wet Maatschappelijke Ondersteuning
Wnra	Wet normalisering rechtspositie ambtenaar
WOAB	Woningabonnement
Woo	Wet open overheid
WOZ	Waardering Onroerende Zaken
Wsw	Wet sociale werkvoorziening
Wvggz	Wet verplichte gezondheidszorg
ZKV	Ziektekosten verzekering
ZLF	Zelfstandigenloket Flevoland
ZPO	Zelfstandige programmaorganisatie
zzp	Zelfstandige zonder personeel

Jaarrekening

5 Balans en toelichting

5.1 Waarderingsgrondslagen

Algemeen

In dit hoofdstuk zijn de waarderingsgrondslagen opgenomen voor het opstellen van de Programmarekening 2022.

Wettelijke voorschriften

De gehanteerde waarderingsgrondslagen zijn in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). Voor een nadere uitwerking van de BBV-regels heeft de gemeenteraad de volgende kadernota's vastgesteld:

document	vaststellingsdatum
kadernota Vaste activa beleid	15-12-2016
kadernota Reserves en voorzieningen	9-2-2017
kadernota Integraal risicomanagement en Weerstandsvermogen	15-12-2016

Ook wordt voldaan aan de verplichtingen van de ministeriële regeling Single Information Single Audit (SiSa). Op basis van deze regeling legt de gemeente via een bijlage bij de jaarrekening verantwoording af over de besteding van een aantal specifieke uitkeringen. Deze bijlage maakt deel uit van de jaarrekening en valt daarom ook onder de strekking van de controleverklaring van de onafhankelijke accountant.

Primitieve begroting

De primitieve begroting is de begroting zoals die is vastgesteld door de gemeenteraad voorafgaand aan het begrotingsjaar. Dit is niet hetzelfde als het boekwerk waarover de gemeenteraad heeft besloten. In de primitieve begroting zijn ook nog verwerkt:

- de begrotingswijzigingen waarover de gemeenteraad separaat heeft besloten, tussen het moment van het opstellen van de begroting en 1 januari van het begrotingsjaar;
- de amendementen en moties die de raad heeft aangenomen bij de besluitvorming over de begroting.

CAK eigen bijdragen

Op basis van de overzichten van het Centraal administratiekantoor (CAK) kan de gemeente Almere de aantallen personen, soort en omvang van de zorgverlening beoordelen aan de hand van de eigen Wmo-administratie. Probleempunt is dat op deze overzichten van het CAK inkomensgegevens ontbreken. Hierdoor zijn deze overzichten niet geschikt om de juistheid van de eigen bijdragen op persoonsniveau, en volledigheid van de eigen bijdragen als geheel, te kunnen vaststellen. Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dat betekent dat de gemeente Almere geen zekerheden over omvang en hoogte van de eigen bijdragen kan verkrijgen, zoals hiervoor is toegelicht. De gemeente Almere is verplicht, op grond van de kadernota rechtmatigheid, deze onzekerheid te noemen in de jaarstukken, ook al ligt de oorzaak niet bij ons. Dit geldt overigens voor alle gemeenten.

Vennootschapsbelasting

Vanaf 1 januari 2016 is de gemeente belastingplichtig geworden voor de Vennootschapsbelasting (Vpb). Dit geldt alleen voor ondernemingsactiviteiten ('door de ondernemerspoort gaan'), zoals de verkoop van grond. Afspraken hierover hebben we vastgelegd in een vaststellingsovereenkomst met de belastingdienst. Hierin staat onder andere hoe wij de fiscale winst bepalen. Daarbij houden we ook rekening met beschikbare fiscaal compensabele verliezen uit voorgaande boekjaren (voor zover niet opgenomen in de latente belastingvorderingen), vrijgestelde winstbestanddelen en na bijtelling van niet-afrekbare kosten. Inmiddels is overeenstemming bereikt met de belastingdienst over het grondbedrijf. Op andere onderdelen zijn wij nog in

gesprek met de belastingdienst, zoals de brandstofconcessies en reclame-inkomsten. De belastingdienst heeft deze opbrengsten wel alvast meegenomen in de aanslag.

Onze compensabele verliezen zijn inmiddels volledig verrekend, waardoor wij sinds 2020 effectief vennootschapsbelasting betalen.

Vergelijkende cijfers

De vergelijkende cijfers in deze jaarrekening zijn niet gewijzigd ten opzichte van de definitieve jaarrekening 2021.

Schattingswijzigingen

We hebben in de programmarekening 2022 de volgende schattingswijzigingen doorgevoerd:

- De methode om de voorziening voor oninbare belastingdebiteuren te bepalen veranderd. Hiermee berekenen wij het risico dat aanslagen niet of niet volledig worden betaald. We hebben de methode aangepast zodat het beter in lijn is met de vereisten vanuit de BBV. Oorspronkelijk werd de voorziening bepaald door een percentage van de totale opgelegde aanslagen te berekenen. Dit sloot niet meer aan op de werkelijke openstaande aanslagen per jaareinde. Wij lopen alleen risico bij openstaande aanslagen. Daarom hanteren wij nu een percentage van de openstaande aanslagen als basis voor de voorziening. De hoogte van de voorziening op 31 december 2023 is € 3,2 miljoen op basis van de nieuwe methode. Dit wijkt €0,1 miljoen af van de oude methode.

Resultaatbepaling

Onder baten en lasten worden verstaan de opbrengsten en kosten die rechtstreeks aan het jaar zijn toe te rekenen en die in het jaar als gerealiseerd kunnen worden beschouwd. Bij goederen is dit het jaar van levering en bij diensten het jaar waarin de diensten zijn verricht.

De algemene uitkering wordt opgenomen volgens de in het boekjaar laatst gepubliceerde accresmededeling van de Rijksoverheid (decembercirculaire).

Winstnemning grondexploitatie

In maart 2017 heeft de commissie BBV de winstnemingsregels voor grondexploitaties aangescherpt. Winstnemning moet sindsdien plaatsvinden naar rato van de realisatie van kosten en baten, verminderd met project specifieke risico's. Vóór die wijziging hanteerden wij een voorzichtiger uitgangspunt, waarbij winst pas werd genomen als 50% van de opbrengsten daadwerkelijk gerealiseerd was. Hiermee werd voorkomen dat winst weer teruggenomen moest worden als de opbrengsten later toch tegenvielen. Omdat dit op basis van het BBV niet meer toegestaan is houden wij deze winst beschikbaar in de reserve van het grondbedrijf en wordt deze pas afgedragen aan de algemene dienst nadat 50% van de opbrengsten gerealiseerd is.

Verliesvoorziening grondexploitatie

Verliezen verwerken we in het jaar waarin deze voorzienbaar zijn. Van een verlies bij de bouwgronden in exploitatie is sprake als de nominale waarde vermeerderd met rente en prijsontwikkelingen (eindwaarde) van de te verwachten opbrengsten verminderd met de te verwachten kosten, plus de boekwaarde van een complex op balansdatum negatief is. Indien de eindwaarde van een grondexploitatie negatief is wordt er direct een verliesvoorziening getroffen tegen eindwaarde.

Activa

De activa worden gewaardeerd op basis van de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. De verkrijgingsprijs bestaat uit de inkoopprijs en de bijkomende kosten. De vervaardigingsprijs bestaat uit de aanschafkosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten, die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend. In de vervaardigingsprijs kunnen ook een redelijk deel van de indirecte kosten en de rente over het tijdvak dat aan de vervaardiging van het actief kan worden toegerekend worden opgenomen. In dat geval vermeldt de toelichting dat deze rente is geactiveerd.

Immateriële vaste activa

Met uitzondering van de bijdrage aan activa in eigendom van derden worden de immateriële vaste activa niet geactiveerd, tenzij hiertoe een expliciet raadsbesluit is genomen. Met ingang van 2019 geldt dit voor de

voorbereidingskosten van grondexploitaties, die voorheen werden gedekt uit de reserve Fonds initiële ontwikkelingen.

Bijdragen aan activa in eigendom van derden worden gewaardeerd tegen het bedrag van de bijdrage, verminderd met afschrijvingen. Waardering van de overige immateriële vaste activa vindt plaats tegen de verkrijgingsprijs dan wel de vervaardigingsprijs.

Materiële vaste activa met een economisch nut

Materiële vaste activa met een economisch nut moeten worden geactiveerd. Op basis van onze kadernota vaste activa geldt dat niet voor kunstvoorwerpen met een cultuurhistorische waarde en geïsoleerde incidentele investeringen met een waarde kleiner dan € 50.000. Deze grenswaarde is niet van toepassing op activa, waarvoor een wettelijke registratie geldt, zoals bij het kadaster en voor kentekens.

De waardering vindt plaats tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Uitzondering hierop zijn (overeenkomstig het BBV):

- gronden in eeuwigdurende erfpacht, deze worden gewaardeerd tegen registratiewaarde van € 1 per contract.
- gronden in tijdelijke erfpacht, deze worden gewaardeerd tegen de eerste uitgifteprijs.

Bijdragen aan investeringen

Op de materiële vaste activa worden geen bijdragen uit reserves in mindering gebracht. Deze bijdragen worden afzonderlijk op de balans vermeld onder een bestemmingsreserve waaruit de jaarlijkse (extra) kapitaallasten bekostigd worden. Eventuele investeringsbijdragen van derden worden wel direct op de boekwaarde in mindering gebracht.

Gronden en terreinen

Gronden verworven met het oog op gebiedsontwikkeling, maar waarvoor nog geen grondexploitatie is vastgesteld, worden volgens het BBV geduid als 'warme gronden'. Volgens de notitie grondbeleid van het BBV worden deze verantwoord onder de materiële vaste activa (artikel 52 lid 1 onderdeel a BBV). Deze zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs of de oorspronkelijke vervaardigingsprijs (tot 2019). Het toerekenen (activeren) van andere kosten is daarbij sinds 2019 niet meer toegestaan.

Voor deze 'warme gronden' stellen we jaarlijks vast of er sprake is van een duurzame waardevermindering. Dat is het geval als de marktwaarde lager is dan de boekwaarde. Voor het vaststellen van de marktwaarde kan onder de volgende cumulatieve voorwaarden uitgegaan worden van de waarde in toekomstige bestemming:

- de gronden moeten deel uitmaken van een door de gemeenteraad vastgestelde visie of masterplan voor (een) concrete en binnen afzienbare tijd te starten grondexploitatie(s), waarin de gebiedsontwikkeling van totaalplan naar deelgrondexploitaties is vastgelegd;
- de (toekomstige) bestemming(en)/functies (ontwikkeling) betreffende het plangebied dien(en)t goed onderbouwd te worden;
- de gebiedsontwikkeling mag niet zodanig conflicteren met de uitkomst van de inventarisatie van bedreigingen die de ontwikkeling in de weg kunnen staan, bijvoorbeeld op het gebied van milieu of bereikbaarheid;
- de visie/het masterplan mag niet strijdig zijn met beleid van de provincie en/of rijk;
- periodiek (minimaal eens in de 2 jaar) worden de gronden getaxeerd tegen de waarde volgens de toekomstige bestemming, met inachtneming van de inherente onzekerheden van de ontwikkelmogelijkheden.

Gronden die op basis van deze criteria niet als 'warme gronden' kwalificeren zijn gewaardeerd tegen de waarde in huidige bestemming. Eventuele waardeverminderingen zijn via een voorziening waardecorrectie in mindering gebracht op de betreffende balanspost.

Materiële vaste activa met een economisch nut, waarvoor een heffing kan worden geheven

Op grond van het BBV moeten de activa waarvoor een heffing kan worden geheven, afzonderlijk in de balans worden gepresenteerd. Dit betreft de activa met betrekking tot de volgende producten:

- Burgerzaken (leges paspoorten, rijbewijzen etc.)
- Parkeren (parkeerbelasting, -vergunning en -gelden)

- Binnenhavens en Waterwegen (haven- en sluisgelden)
- Handel en Ambacht (marktgeld)
- Afvalverwijdering en -verwerking (afvalstoffenheffing)
- Riolering (rioolbelasting)
- Milieubeheer (bouwleges)
- Grafrechten

Materiële vaste activa met een maatschappelijk nut

Een wijziging van het BBV in 2016 heeft ertoe geleid dat investeringen in materiële vaste activa met maatschappelijk nut sindsdien geactiveerd moeten worden. Voorheen werden overheden hierin vrijgelaten en koos de gemeente Almere ervoor om deze investeringen niet te activeren. Conform de kadernota Vaste Activa beleid zijn de investeringen binnen deze categorie niet met terugwerkende kracht alsnog geactiveerd. Investerings vanaf het begrotingsjaar 2017 worden geactiveerd. We hanteren hiervoor een ondergrens van € 100.000.

Financiële vaste activa

Kapitaalverstrekkingen en leningen worden opgenomen tegen nominale waarde, eventueel verminderd met een voorziening voor oninbaarheid.

Onder de overige leningen worden de vorderingen uit hoofde van eeuwigdurende erfpachtcontracten met een jaarlijkse canon opgenomen tegen contante waarde.

Participaties in het aandelenkapitaal van een NV of een BV ('kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen' in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen.

Vorderingen met betrekking tot de krediethypotheek zijn opgenomen tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. Gezien de aard van de vorderingen op particulieren uit (onterechte) uitkeringen, wordt de waardering bepaald op basis van hetgeen verwacht wordt nog te ontvangen in de komende jaren, afgaande op de ervaringscijfers van de afgelopen jaren. De bedragen die de komende 10 jaar nog als ontvangst worden verwacht, zijn als vordering opgenomen en leiden tot bijstelling van de voorziening. Bij de bepaling van de hoogte van de voorziening wordt ten slotte rekening gehouden met het feit dat er een hypothecaire zekerheid is gesteld, indien van toepassing.

Afschrijvingen

De gehanteerde afschrijvingsmethoden zijn lineaire afschrijvingen en annuïtaire afschrijvingen. Op grond wordt niet afgeschreven. De afschrijvingstermijnen voor vaste activa volgens uit de Kadernota vaste activa en bedragen:

Tabel afschrijvingstermijnen

soort investering	afschrijvingstermijn
gronden	geen afschrijving
schoolgebouwen	40 jaar
tijdelijke onderwijshuisvesting met permanente bouwaard	30 jaar
noodlokalen zonder tijdelijke vergunning	15 jaar
noodlokalen met tijdelijke vergunning	5 jaar
semipermanente gebouwen	20 - 25 jaar
overige gebouwen	40 jaar
gww-bouwkundige werken met econ. nut (kunstgrasvelden, parkeerterreinen, etc.)	5 - 15 jaar
gazondelen, sierplantsoen en hagen	15-25 jaar
laanbomen en bos	40-50 jaar
halfverharding	10-15 jaar
overige verhardingen	20-35 jaar
houten kunstwerken	30-35 jaar
betonnen kunstwerken	80 jaar
beschoeiingen, steigers, trailerhellingen en houten damwanden	30-40 jaar
kademuren, stortsteen, blokkenmatten en stalen damwanden	70-90 jaar
sluisdeuren	40 jaar
drainage, riolen, persleiding en gemalen (bouwkundig)	50-60 jaar
pompen, binnenwerk en machineonderdelen van gemalen	25-30 jaar
bedrijfswagens	6 - 10 jaar
overige vervoermiddelen	3 - 5 jaar
installaties in gebouwen	20 jaar
overige machines en installaties met economisch nut	3-10 jaar
lichtmasten	40-50 jaar
speeltoestellen	10-20 jaar
overige machines en installaties met maatschappelijk nut of voor riolering	10-25 jaar
ICT hardware	2-10 jaar
ICT software	3-10 jaar
kantoorinventaris	5 - 10 jaar
bijdragen aan activa in eigendom van derden	gebruiksduur investering
kosten van onderzoek & ontwikkeling	maximaal 5 jaar
kosten verbonden aan geldleningen	maximaal looptijd van de lening
saldo van agio en disagio	maximaal looptijd van de lening

Annuitair afschrijven

Op 6 januari 2014 heeft de gemeenteraad besloten om gebouwen met een afschrijvingstermijn hoger dan 20 jaar annuitair af te schrijven. De overige activa worden lineair afgeschreven (RV-12/2014). De afschrijving vangt aan in het jaar na oplevering van het activum. In specifieke gevallen kan het voorkomen dat wordt afgeweken van bovenstaande afschrijvingstermijnen.

Restwaarde

Bij de berekening van de afschrijvingen wordt rekening gehouden met een restwaarde. Voor nagenoeg alle investeringen bedraagt de restwaarde € nihil of een registratiewaarde van € 1. Alleen voor de parkeergarages wordt een hogere restwaarde gehanteerd, t.w.v. 25% van de investeringswaarde.

Vorraden

De gronden van de gebieden met exploitatiebegroting zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs. Die bestaat uit de verkrijgingsprijs, vermeerderd met de bestede bedragen en verminderd met de gerealiseerde opbrengsten wegens uitgifte, gecorrigeerd met het voorlopig resultaat (bij gronden met exploitatiebegroting). Eventuele verschillen in de waardering als gevolg van verwachte verliezen worden via een voorziening

waardecorrectie in mindering gebracht op de betreffende balanspost. Zie voor een verdere toelichting de waarderingsgrondslagen met betrekking tot resultaatbepaling.

Vorderingen

Vorderingen, waaronder de vorderingen sociale zaken, worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht.

Gezien de aard van de vorderingen op particulieren uit (onterechte) uitkeringen, wordt de waardering bepaald op basis van hetgeen verwacht wordt nog te ontvangen in de komende 10 jaar afgaande op de ervaringscijfers van de afgelopen jaren. De vorderingen in verband met de regeling TOZO levensonderhoud worden op nihil gewaardeerd in verband met de 100% afdrachtverplichting van het Rijk.

Liquide middelen en overlopende activa

Liquide middelen en overlopende activa worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Onder de overlopende activa zijn ook de nog te verhalen kosten in het kader van facilitair grondbeleid (anterieure overeenkomsten) opgenomen, na aftrek van reeds ontvangen bijdragen.

Passiva

De passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde, met uitzondering van enkele voorzieningen die tegen contante waarde zijn gewaardeerd. De voorzieningen wegens oninbaarheid, waarde correcties van de materiële vaste activa en bouwgrondexploitaties worden met de boekwaarde van de betreffende post aan de activazijde van de balans gesaldeerd. Balanscategorieën die niet van toepassing zijn bij de gemeente Almere, worden omwille van de leesbaarheid niet weergegeven.

Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit de algemene reserves en bestemmingsreserves.

Binnen de grondexploitaties is er een reserve voorlopige resultaten die is gebaseerd op de tussentijdse resultaatbepaling per complex. Rentebaten en –lasten worden via de resultaatbestemming jaarlijks respectievelijk bij- en afgeschreven. Na afsluiting van een complex/grondexploitatie wordt het werkelijke resultaat overgeboekt naar het gerealiseerd weerstandsvermogen.

Voorzieningen

Voorzieningen worden in beginsel gewaardeerd op het nominale bedrag van de verplichting c.q. het voorzienbare verlies. In afwijking van deze algemene regel wordt de pensioenverplichting ten behoeve van de wethouders op de contante waarde van de toekomstige uitkeringsverplichtingen gewaardeerd (actuariële waarde).

De voorzieningen zijn gebaseerd op de jaarlijkse dotaties via resultaatbepaling en verminderd met onttrekkingen en bestedingen gedurende het boekjaar.

Vaste schulden

Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde verminderd met de aflossingen.

De waardering van de verplichting uit hoofde van financial lease van vervoermiddelen vindt plaats tegen contante waarde van de contractueel verschuldigde leasetermijnen.

Netto-vlottende schulden

De overlopende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Borg- en garantstellingen zijn opgenomen onder de niet uit de balans blijvende verplichtingen en zijn gewaardeerd tegen de waarde waarvoor een borg- of garantstelling is verstrekt.

5.2 Balans per 31 december 2022

Activa

bedragen x € 1.000	31-12-2022	31-12-2021
VASTE ACTIVA		
<u>immateriële vaste activa</u>		
kosten onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	1.473	1.113
bijdragen aan activa in eigendom van derden	4.911	5.197
totaal immateriële vaste activa	6.384	6.310
<u>materiële vaste activa</u>		
investeringen met een economisch nut	527.795	500.981
investeringen economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	93.565	92.444
investeringen met een maatschappelijk nut in de openbare ruimte	139.820	120.558
totaal materiële vaste activa	761.180	713.983
<i>- waarvan, in erfpacht</i>	<i>14.123</i>	<i>14.266</i>
<u>financiële vaste activa</u>		
kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	15.271	15.271
kapitaalverstrekkingen aan overige verbonden partijen	3.991	3.991
<i>subtotaal kapitaalverstrekkingen</i>	<i>19.262</i>	<i>19.262</i>
leningen aan deelnemingen	3.512	3.512
leningen aan overige verbonden partijen	1.600	1.600
<i>subtotaal leningen</i>	<i>5.112</i>	<i>5.112</i>
overige langlopende leningen	5.200	7.877
bijdragen aan activa in eigendom van derden		
<i>subtotaal overige financiële vaste activa</i>	<i>5.200</i>	<i>7.877</i>
totaal financiële vaste activa	29.574	32.251
<i>totaal vaste activa</i>	<i>797.138</i>	<i>752.544</i>
VLOTTENDE ACTIVA		
<u>voorraden</u>		
onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	189.229	193.143
gereed product en handelsgoederen	9	9
totaal voorraden	189.238	193.152
<u>uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar</u>		
vorderingen op openbare lichamen	52.161	44.967
rekening courant verhouding met het Rijk	0	11.700
rekening courant verhoudingen met niet-financiële instellingen	7.321	6.791
overige vorderingen	45.522	31.565
overige uitzettingen	0	0
totaal uitzettingen	105.004	95.023
<u>liquide middelen</u>		
	1.274	246
<u>overlopende activa</u>		
van overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen	24.547	18.311
overige nog te ontvangen bedragen en vooruitbetaalde bedragen	12.513	14.886
totaal overlopende activa	37.060	33.197
<i>totaal vlottende activa</i>	<i>332.576</i>	<i>321.618</i>
TOTAAL GENERAAL	1.129.714	1.074.162

Passiva

bedragen x € 1.000	31-12-2022	31-12-2021
VASTE PASSIVA		
<u>eigen vermogen</u>		
reserves		
algemene reserve	136.458	184.654
bestemmingsreserves	254.230	248.431
<i>subtotaal reserves</i>	<i>390.688</i>	<i>433.085</i>
gerealiseerd resultaat	63.084	-28.975
totaal eigen vermogen	453.772	404.110
<u>voorzieningen</u>	76.189	104.832
vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer		
onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen	285.000	315.000
onderhandse leningen van openbare lichamen	80.000	20.000
onderhandse leningen van buitenlandse instellingen, fondsen, banken, bedrijven en overige sectoren	25.000	25.000
<i>subtotaal onderhandse leningen</i>	<i>390.000</i>	<i>360.000</i>
door derden belegde gelden		0
overige leningen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	1.052	1.067
waarborgsommen	432	450
totaal vaste schulden	391.484	361.517
	<i>921.445</i>	<i>870.459</i>
VLOTTENDE PASSIVA		
netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar		
overige kasgeldleningen	50.200	81.900
banksaldi		
overige schulden	70.547	59.746
totaal netto-vlottende schulden	120.747	141.646
<u>overlopende passiva</u>		
verplichtingen	43.051	29.690
ontvangen voorschotbedragen overheidslichamen	38.551	28.005
overige vooruit ontvangen bedragen	5.920	4.363
totaal overlopende passiva	87.522	62.058
<i>totaal vlottende passiva</i>	<i>208.269</i>	<i>203.704</i>
TOTAAL GENERAAL	1.129.714	1.074.163
verstreckte borg- en garantstellingen	2.167.424	1.466.911

5.3 Toelichting op de balans per 31 december 2022

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa bestaan uit de volgende onderdelen:

bedragen x € 1.000

	boekwaarde 31-12-2021	bij	af desinvestering	af afschrijving	boekwaarde 31-12-2022
Onderzoek Ontwikkeling GREX	1.113	861	-501	0	1.473
OBS Het Meesterwerk	2.310	0	0	-86	2.224
OBS De Compositie	2.218	0	0	-89	2.129
Oranjehuis	669	0	0	-111	558
totaal	6.310	861	-501	-286	6.384

Vooruitlopend op het openen van een grondexploitatie maken wij alvast planontwikkelingskosten. Als de grondexploitatie binnen 5 jaar wordt geopend worden de kosten daar ingebracht. Indien de voorbereiding niet leidt tot een grondexploitatie dan worden deze kosten afgeboekt.

Daarnaast hebben wij in het verleden een bijdrage geleverd aan investeringen van derden in maatschappelijke voorzieningen. Deze bijdrage schrijven wij jaarlijks af.

Materiële vaste activa

Algemeen

De materiële vaste activa bestaan uit de volgende onderdelen:

bedragen x € 1.000

boekwaarde ultimo	2022	2021
investeringen met een economisch nut	527.795	500.981
investeringen met een economisch nut, waarvoor een heffing kan worden geheven	93.565	92.444
investeringen met een maatschappelijk nut in de openbare ruimte	139.820	120.558
totaal	761.180	713.983
- waarvan, in erfpacht	14.125	14.266

De gemeente heeft op dit moment twee reserves die worden gebruikt voor de kapitaallasten, te weten de reserve afschrijving investeringen en de reserve afschrijvingen investeringen openbare ruimte. Voor een nadere specificatie van deze reserves wordt verwezen naar de toelichting bij de bestemmingsreserves.

Investeringen met een economisch nut

Het onderstaande overzicht geeft het verloop van de boekwaarde weer van de activa, waarvoor geen heffing kan worden geheven:

bedragen x € 1.000

	boekwaarde 01-01-2022	her- rubricering	bij	af bijdrage derden	afschrij- vingen	waarde- correctie	boekwaarde 31-12-2022
gronden en terreinen	141.631	-293	37.197	-67.274	-7	31.944	143.198
woonruimten	0	0	3.448	0	-773	0	2.675
bedrijfsgebouwen	338.748	293	36.586	0	-1.996	430	358.859
grond-, weg-, waterbouw	7.514	-9	2.787	0	-308	0	8.826
vervoermiddelen	1.485	0	247	0	0	-283	1.449
machines, apparaten en installaties	8.352	0	2.264	0	-25	-1.253	9.338
overige materiële vaste activa	3.251	0	1.311	0	-64	-1.048	3.450
totaal	500.981	-9	83.840	-67.274	-3.173	32.374	527.795
<i>in mindering gebrachte voorz.</i>	-118.084					32.374	-85.710

Onderstaand zal eerst in algemene zin worden ingegaan op de verschillende soorten mutaties (kolommen in de tabel) en de belangrijkste gebeurtenissen hierbinnen. Daarna zullen bij de andere onderdelen alleen de relevante gebeurtenissen worden toegelicht. Verder zal nog apart aandacht worden gegeven aan de categorie 'gronden en terreinen'.

Herrubricering

Bij de afronding van een investeringsproject, is gebleken dat een deel van de uitgaven tot een bedrag van € 293.000 per abuis was opgenomen onder de categorie gronden en terreinen, terwijl deze betrekking had op het gebouw. Deze onjuiste rubricering is nu hersteld. Verder is van één activum in uitvoering met een boekwaarde van € 9.000 duidelijk geworden dat deze onder de categorie met heffing moet worden gerangschikt.

Vermeerderingen

Dit betreffen de investeringen die in 2022 zijn gedaan.

bedragen x € 1.000

investeringsproject	gronden en terreinen	woonruimten	bedrijfs gebouwen	grond-, weg- waterbouw	vervoer middelen	machines, apparaten en instal.	ov. materiële vaste activa	totaal
MVA gronden	33.672	0	0	0	0	0	0	33.672
Huurgronden	2.050	0	0	0	0	0	0	2.050
Internationale Campus	600	0	11.918	0	0	0	0	12.518
De Verbeelding Oosterwold	552	0	5.316	0	0	0	0	5.868
De Duinvlinder	0	0	5.633	0	0	0	0	5.633
Brandweerkazerne Poort	0	0	4.379	0	0	0	0	4.379
Huisvesting Oekraïners	0	3.448	2.154	0	0	0	589	6.191
De Zeeraket	0	0	1.949	0	0	0	0	1.949
Gymzaal Oosterwold	97	0	1.249	0	0	0	0	1.346
TOH Marie Curielaan	0	0	811	0	0	0	0	811
Buitensportaccommodaties	0	0	3.177	2.787	0	120	0	6.084
ICT voorzieningen	0	0	0	0	0	1.413	156	1.569
overige	226	0	0	0	247	731	565	1.769
totaal	37.197	3.448	36.586	2.787	247	2.264	1.310	83.840

Verminderingen

De verminderingen worden veroorzaakt door:

- € 67,1 miljoen mutaties in de MVA gronden. Deze zijn als grondwaarde ingebracht in het onderhanden werk van de grondexploitatie;
- € 0,2 miljoen mutaties erfpachtgronden;

Bijdrage derden en afschrijvingen

Bijdragen van derden worden in mindering gebracht op het activum.

Waardecorrectie

Een voorziening waardecorrectie wordt in mindering op het activum gebracht wanneer de duurzame marktwaarde lager ligt dan de historische boekwaarde. In principe wordt hiervoor jaarlijks een taxatierapport opgesteld. De uitkomsten worden verwerkt in deze waardecorrectie.

Gronden en terreinen

De gronden, waarvoor geen grondexploitatie is en waarop geen vastgoed staat (zogenoeten strategische gronden), zijn ondergebracht in de materiële vaste activa. Deze gronden worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs, vervaardigingsprijs (tot 2019) of lagere marktwaarde.

Voor de toets op lagere marktwaarde wordt voor de gronden waarbij voor de middellange termijn nog geen concrete plannen voor ontwikkeling bestaan de landbouwaarde gehanteerd. Dit kunnen strategische reservelocaties voor de stad zijn, maar ook een aantal gebieden waarbij de huidige programmering niet meer

kan worden afgezet omdat het niet aansluit op de marktvraag en er ook op middellange termijn geen mogelijkheid is voor transformatie naar andere functies. Tot eind 2022 hanteerden we voor deze gronden een waardering op landbouwwaarde van gemiddeld € 10,50 per m². Eind 2022 hebben we drie locaties opnieuw laten taxeren, hiervan ligt de gemiddelde waarde tussen de € 15 en 18 per m². Een deel van de voorziening waardecorrectie is hierdoor vrijgevallen.

Voor de gronden die op middellange termijn juist wel ontwikkelingsmogelijkheden bieden (de zogeheten 'warme gronde') wordt de marktwaarde getoetst op basis van de toekomstige bestemming.

In de onderstaande tabel is de mutatie van de boekwaarde zichtbaar gemaakt:

Tabel gronden en terreinen

bedragen x € 1 miljoen

	boekwaarde 31-12-2021	mutatie	boekwaarde 31-12-2022
<i>bestaande voorraad</i>	61,8	2,7	64,5
actuele waarde			
Overgooi	5,5	-5,5	0
Vogelhorst	4,9	0	4,9
Pampus Hout I&III (rechts)	33,0	0	33,0
overig	0	0	0
<i>subtotaal actuele waarde</i>	43,4	-5,5	37,9
voorziening waardecorrectie (landbouwwaardering)			
Overgooi	58,4	-2,8	55,6
Stadscentrum Noord-Oost 2F7	0,8	0	0,8
Kruidenwijk ZO	-0,5	0	-0,5
Hout Midden 1e fase	0,5	0	0,5
OG Hout	0,9	0	0,9
Voortuin	11,7	-11,7	0
Pampus II	9,3	0	9,3
Nobelhorst	1,5	0	1,5
Stichtsekant	13,1	-13,1	0
Twentsekant	42,1	8,9	51,0
De Vaart IV/VI	11,6	-8,9	2,7
<i>subtotaal landbouwwaarde</i>	149,4	-27,6	121,8
<i>totaal bruto boekwaarde</i>	254,8	-30,4	224,2
<i>voorziening waardecorrectie (i.v.m. lagere marktwaarde)</i>	-112,9	31,9	-81,0
netto boekwaarde	141,7	1,5	143,2

Mutaties

In 2022 zijn de MVA gronden van Overgooi, Voortuin (Olympuspark), Stichtsekant en De Vaart IV/VI in exploitatie genomen. Hierdoor zijn de boekwaarden afgenomen met circa € 42 miljoen.

Verder zijn nieuwe gronden bij Twentsekant verworven waardoor de boekwaarde is toegenomen met € 9 miljoen. Per saldo is de bruto boekwaarde daardoor afgenomen met € 30,4 miljoen.

De voorziening waardecorrectie met € 31,9 miljoen afgenomen. Dat komt door het in exploitatie nemen van MVA-grond en de hertaxatie van drie grote grondposities.

Voorziening waardecorrectie

bedragen x € 1 miljoen

	boekwaarde 31-12-2021	mutatie	boekwaarde 31-12-2022
<i>bestaande voorraad</i>	61,8	2,7	64,5
actuele waarde			
Overgooi	5,5	-5,5	0
Vogelhorst	4,9	0	4,9
Pampus Hout I&III (rechts)	33,0	0	33,0
<i>subtotaal actuele waarde</i>	43,4	-5,5	37,9
landbouwwaarde			
Overgooi	13,8	9,5	23,3
Stadscentrum Noord-Oost 2F7	0,8	0	0,8
Kruidenwijk ZO	-0,5	0	-0,5
Hout Midden 1e fase	0,5	0	0,5
OG Hout	0,9	0	0,9
Voortuin	3,9	-3,9	0
Pampus II	0,9	0	0,9
Nobelhorst	0,2	0	0,2
Stichtsekant	4,0	-4,0	0
Twentsekant	6,7	6,0	12,7
De Vaart IV/VI	5,5	-3,5	2,0
<i>subtotaal landbouwwaarde (incl. waardecorrectie)</i>	36,6	4,1	40,8
netto boekwaarde	141,7	1,5	143,2

Woonruimten

Voor de opvang van Oekraïense vluchtelingen zijn niet alleen bedrijfsgebouwen ingezet, maar zijn er ook woonruimten gerealiseerd.

Activa waarvoor een heffing kan worden geheven

Het onderstaande overzicht geeft het verloop van de boekwaarde weer van de activa, waarvoor een heffing kan worden geheven:

bedragen x € 1.000

	boekwaarde 31-12-2021	her- rubricering	bij	af	bijdrage derden	afschrij- vingen	boekwaarde 31-12-2022
gronden en terreinen	5.128	0	0	0	0	0	5.128
bedrijfsgebouwen	65.648	0	0	0	0	-1.621	64.027
grond-, weg-, waterbouw	1.274	9	2.915	0	-1.562	-187	2.449
vervoermiddelen	5.121	0	1.174	-108	0	-1.118	5.069
machines, apparaten en installaties	9.893	0	339	0	0	-829	9.403
overige materiële vaste activa	5.380	0	2.910	0	0	-801	7.489
totaal	92.444	9	7.338	-108	-1.562	-4.556	93.565

Herrubricering

Van één activum in uitvoering met een boekwaarde van € 9.000, die in 2021 onder Investerings met een economisch nut was opgenomen, is duidelijk geworden dat deze onder de categorie Activa waarvoor een heffing kan worden geheven valt

Vermeerderingen

Dit betreffen de investeringen die in 2022 zijn gedaan.

bedragen x € 1.000

investeringsproject	grond-, weg- waterbouw	vervoer- middelen	machines, apparaten en instal.	ov. materiële vaste activa	totaal
hoofdriool Oosterwold	1.499	0	0	0	1.499
riolering overige gebieden	1.416	0	0	0	1.416
inzamelvoertuigen	0	843	0	0	843
inzamelmiddelen afval	0	0	0	2.830	2.830
overige	0	331	339	80	750
totaal	2.915	1.174	339	2.910	7.338

Bijdrage derden

Via de riooltarieven wordt gespaard voor de vervangingsinvesteringen van de riolering. De inzet van deze spaarbedragen is verantwoord als bijdrage van derden. Een vergelijkbare werkwijze wordt toegepast voor de ontvangen bijdragen voor het gebruik van het hoofdriool Oosterwold.

Materiële vaste activa in erfpacht

Het verloop van de boekwaarde is als volgt:

bedragen x € 1.000

	boekwaarde 31-12-2021	correctie boekwaarde	bij	af	boekwaarde 31-12-2022
gronden en terreinen	14.266	0	22	-165	14.123
totaal	14.266	0	22	-165	14.123

In 2022 zijn nieuwe erfpachtcontracten aangegaan voor € 22.000. Daarnaast hebben we erfpachtgronden verkocht voor € 165.000.

Investerings met een maatschappelijk nut in de openbare ruimte

Het onderstaande overzicht geeft het verloop van de boekwaarde weer van de activa, investeringen met maatschappelijk nut in de openbare ruimte:

edragen x € 1.000

	boekwaarde 31-12-2021	her- rubricering	bij	af	bijdrage derden	afschrij- vingen	boekwaarde 31-12-2022
gronden en terreinen	121	0	0	0	0	0	121
grond-, weg-, waterbouw	119.215	1.051	22.044	0	-935	-2.213	139.162
machines, apparaten en installaties	1.222	-1.051	692	0	-326	0	537
totaal	120.558	0	22.736	0	-1.261	-2.213	139.820

Herrubricering

De installaties die nauw gerelateerd zijn aan infrastructurele werken, behoren opgenomen te worden onder de categorie grond-, weg- en waterbouwkundige werken en niet onder machines, apparaten en installaties. Deze regel was niet overal toegepast.

Vermeerderingen

Dit betreffen de investeringen die in 2022 zijn gedaan.

bedragen x € 1.000

investeringsproject	grond-, weg- waterbouw	machines, apparaten en instal.	totaal
groot onderhoud wegen	11.420	0	11.420
groot onderhoud groen	2.430	692	3.122
FVA 1.1 Station en omgeving	3.985	0	3.985
FVA 2 Centrum Weerwater	1.572	0	1.572
FVA 2 Almere centrum	998	0	998
FVA 4 Stadsduin actieve cult.	239	0	239
overig	1.400	0	1.400
totaal	22.044	692	22.736

Bijdrage derden

Voor een aantal investeringsprojecten (MIPA en FVA) zijn bijdragen van het Rijk en de Provincie Flevoland ontvangen. Deze bijdragen zijn in mindering gebracht op het investeringsbedrag.

Financiële vaste activa

Algemeen

Het verloop van de financiële vaste activa gedurende het boekjaar wordt in onderstaand overzicht weergegeven:

bedragen x € 1.000

	31-12-2021	bij	af	waarde-correctie	31-12-2022
kapitaalverstrekkingen aan					
deelnemingen	15.271	0	0	0	15.271
overige verbonden partijen	3.991	0	0	0	3.991
leningen aan					
deelnemingen	3.512	32.532	0	-32.532	3.512
overige verbonden partijen	1.600	0	0	0	1.600
overige langlopende leningen	7.877	330	-3.773	767	5.200
totaal	32.250	32.862	-3.773	-31.765	29.574
<i>hierop in mindering gebrachte voorzieningen</i>	<i>-52.857</i>	<i>-32.532</i>	<i>525</i>	<i>767</i>	<i>-84.095</i>

Voorzieningen voor oninbaarheid zijn in mindering gebracht op de boekwaarde van de desbetreffende activa.

Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen

De kapitaalverstrekking bestaat uit aandelen in:

bedragen x € 1.000

	31-12-2021	bij	af	waarde-correctie	31-12-2022
Alliander NV (794.720 aandelen; 0,58%)	40	0	0	0	40
BNG NV (3.432 aandelen; 0,006%)	8	0	0	0	8
Floriade 2022 BV (1.000 aandelen; 100%)	1	0	0	0	1
OMALA NV (25 aandelen; 33,3%)	25	0	0	0	25
Vitens NV (366.175 aandelen; 6,3%)	15.197	0	0	0	15.197
totaal	15.271	0	0	0	15.271

Kapitaalverstrekkingen aan overige verbonden partijen

De kapitaalverstrekkingen aan overige verbonden partijen zijn:

bedragen x € 1.000

	31-12-2021	bij	af	waarde- correctie	31-12-2022
C.V. ontwikkeling Maatschappij Airport Garden City	1.000	0	0	0	1.000
VOF IbbA Ymere	204	0	0	0	204
VOF IbbA de Key	2.787	0	0	0	2.787
totaal	3.991	0	0	0	3.991

C.V. Ontwikkeling Maatschappij Airport Garden City

De gemeente Almere is voor 1/3e aandeelhouder in de CV Airport Garden City (OMALA). De gemeente heeft een aandelenkapitaal gestort van € 1 miljoen en heeft leningen verstrekt, waarbij de grond als (gedeeltelijk) onderpand dient.

VOF IbbA Ymere

De gemeente Almere en Ymere dragen beide het risico van de IbbA start-financieringen in Nobelhorst. Hiervoor is in 2020 een storting gedaan aan vof IbbA Ymere .

VOF IbbA de Key

Dit betreft een storting in 2020 aan vof IbbA per kavel om een eventueel verschil tussen waardestijging van de woning en het rentepercentage te kunnen afdekken.

Leningen aan deelnemingen

De verstrekte leningen aan deelnemingen zijn:

bedragen x € 1.000

	31-12-2021	bij	af	waardecorrectie	31-12-2022
Floriade 2022 BV	0	32.532	0	-32.532	0
Alliander	3.512	0	0	0	3.512
totaal	3.512	32.532	0	-32.532	3.512

Hierop in mindering gebrachte voorzieningen

bedragen x € 1.000

	31-12-2021	bij	af	31-12-2022
Floriade 2022 BV	-42.907	-32.532	0	-75.439
totaal	-42.907	-32.532	0	-75.439

De waardecorrectie voorziening is in 2022 verhoogd met € 32,5 miljoen.

Lening Floriade 2022 BV

In 2022 heeft de gemeente een lening verstrekt aan de Floriade BV van € 32,5 miljoen. Hiermee komt de totale lening aan de Floriade BV op € 75,4 miljoen (dit is exclusief de waardecorrectie). De leningen zijn verstrekt op basis van de door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders goedgekeurde jaarbegroting en meerjarenbegroting van de Floriade BV, passend binnen het financiële kader dat is meegegeven door de raad. Het evenement is inmiddels klaar en de Floriade 2022 BV is drukdoende met het afronden van de werkzaamheden. Het is gebleken dat er minder bezoekers zijn gekomen dan waar wij oorspronkelijk rekening mee hadden gehouden. Door de daling van het aantal bezoekers zijn ook de ticketinkomsten achtergebleven. Door de lagere bezoekersaantallen is de verwachting dat de verstrekte lening tot en met 31-12-2022 niet meer terugbetaald kan worden. Om deze reden is de lening geheel afgewaardeerd via een voorziening waardecorrectie.

Lening Alliander

In 2021 is een lening verstrekt van € 3,5 miljoen aan Alliander. Hiermee heeft de raad ingestemd (RV-95/2021). De gemeente is aandeelhouder van Alliander. Alliander beheert onder andere in Almere het gas- en

elektriciteitsnetwerk. Om de overgang naar een duurzame energievoorziening (energietransitie) te kunnen maken heeft Alliander deze lening nodig.

Leningen aan overige verbonden partijen

De verstrekte leningen aan overige verbonden partijen zijn:

bedragen x € 1.000

	31-12-2021	bij	af	waarde-correctie	31-12-2022
ontwikkeling Maatschappij Airport Garden City C.V.	1.600	0	0	0	1.600
totaal	1.600	0	0	0	1.600

In 2011 is de Ontwikkeling Maatschappij Airport Garden City C.V. opgericht, waarin de provincie Flevoland en de gemeenten Lelystad en Almere optreden als commanditaire vennoot. In die hoedanigheid heeft de gemeente Almere leningen verstrekt voor plankosten en de aankoop van grond. De gemeente Almere is juridisch eigenaar van een deel van de grond en de Ontwikkeling Maatschappij Airport Garden City C.V. is economisch eigenaar. In 2022 zijn er geen nieuwe leningen verstrekt en geen aflossingen gedaan. Wel is de overeenkomst geldlening nr. 13 van € 600.000 verlengd van 15 oktober 2022 tot 30 juni 2023.

Overige langlopende leningen

Het openstaande bedrag betreft de volgende leningen :

Tabel langlopende leningen

bedragen x € 1.000

	31-12-2021	bij	af	waarde-correctie	31-12-2022
krediethypotheek cliënten	414	37	-34	-4	413
leningen verstrekt via Zelfstandigen Loket Flevoland (ZLF)	718	145	-793	771	841
stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SVn 2341) Bereikbare Koopwoningen Almere	661	0	-99	0	562
SVn 2343 fonds Opstapwoningen Almere	107	0	-38	0	69
SVn 2344 startersfonds VROM	1.104	0	-260	0	844
SVn 2345 startersfonds Almere	1.237	0	-236	0	1.001
SVn 2346 duurzaamheidslening	1.260	0	-290	0	970
SVn 2347 stimuleringslening	225	148	-25	0	348
lening garantiefonds Plankosten Bouwgroepen	0	0	0	0	0
Kredietbank Nederland	2.150	0	-2.000	0	150
Woningabonnement BV	0	0	0	0	0
	7.876	330	-3.775	767	5.200

*negatief bedrag in kolom waardecorrectie is een verlaging van het saldo.

Hierop in mindering gebrachte voorzieningen

bedragen x € 1.000

	31-12-2021	bij	af	waarde-correctie	31-12-2022
krediethypotheek cliënten	-49	0	0	-4	-53
leningen verstrekt via Zelfstandige Loket Flevoland	-9.552	0	523	771	-8.258
Woningabonnement BV	-350	0	0	0	-350
totaal	-9.951	0	523	767	-8.661

Krediethypotheek cliënten

Dit zijn de verstrekte krediethypotheek aan de cliënten van Sociaal Domein. Het saldo aan uitstaande leningen voor krediethypotheek bedraagt ultimo 2022 nominaal € 467.000 (exclusief waardecorrecties). Vanwege mogelijke oninbaarheid van deze vorderingen is een voorziening oninbaarheid getroffen van € 52.000. In 2022

heeft er een dotatie plaatsgevonden van € 4.000 (dit betreft 10% van de nieuwe verstrekkingen). In 2022 is een bedrag van € 37.000 aan nieuwe krediethypotheken verstrekt en is € 34.000 aan aflossingen ontvangen. Er zijn geen leningen als oninbaar afgeboekt ten laste van de voorziening.

Leningen verstrekt via Zelfstandigen Loket Flevoland

Via het Zelfstandigenloket Flevoland zijn leningen bedrijfskredieten verstrekt aan cliënten in het kader de Bbz-regeling. Het saldo aan uitstaande leningen via het Zelfstandigenloket Flevoland bedraagt ultimo 2022 nominaal € 9,1 miljoen (exclusief waardecorrectie). Vanwege mogelijke oninbaarheid van deze vorderingen is een voorziening oninbaarheid getroffen van € 8,3 miljoen.

Er is in 2022 een bedrag van € 145.000 aan nieuwe kredieten verstrekt. Op de uitstaande leningen is aan aflossingen € 1,3 miljoen ontvangen en is er € 523.000 buiten invordering gesteld t.l.v. de voorziening. Hierdoor komt de totale afname van de kredieten op € 793.000.

Aan aflossingen op TOZO-bedrijfskredieten is € 588.000 ontvangen. Deze kredieten waren voor 100% voorzien waardoor dit bedrag ook kon vrijvallen uit de voorziening. Daarnaast heeft er een storting van € 33.000 plaatsgevonden en kon er na de beoordeling van de courantheid van de vorderingen € 216.000 vrijvallen. Hierdoor neemt de voorziening per saldo af met € 771.000.

SVn-leningen

De via de Stimuleringsfonds Volkshuisvesting ([SVn](#)) verstrekte leningen zijn zogenaamde revolving funds, wat betekent dat in principe vanuit de aflossing van leningen, nieuwe leningen worden gefinancierd. Onder de kop "beschikbaar 31-12-2022" zijn de bedragen vermeld, die per fonds in beginsel nog beschikbaar zijn voor de verstrekking van nieuwe leningen. Dit saldo is verantwoord onder de balanspost rekening-courant niet-financiële instellingen (vlottende activa).

In onderstaande opstelling wordt dit samengevat.

Tabel SVn Fondsen

bedragen x € 1.000

naam fonds	31-12-2021	nieuwe leningen	aflossing leningen	31-12-2022	beschikbaar 31-12-2022
1. fonds Bereikbare Koopwoningen	661	0	-99	562	555
2. fonds Opstapwoningen	107	0	-38	69	121
3. startersfonds VROM	1.104	0	-260	844	1.605
4. startersfonds Almere	1.237	0	-236	1.001	1.556
5. duurzaamheidslening	1.260	0	-290	970	1.982
6. stimuleringslening	225	148	-25	348	53
totaal SVn fondsen	4.595	148	-948	3.795	5.872

Toelichting op SVN Fondsen

Vanuit de eerste vier fondsen wordt een (starters)lening verstrekt aan huishoudens met een laag inkomen die financiering van de koop van een huis niet volledig zelf rond kunnen krijgen. De fondsen liggen in elkaars verlengde en lopen via diverse tranches in elkaar over.

De duurzaamheids-/stimuleringslening is onderdeel van het Energiefonds, waarin de Almeerse ambitie is ondergebracht om vanaf 2022 energieneutraal te zijn. Met de duurzaamheidslening kunnen woningeigenaren, huurders van bestaande woningen en particulier opdrachtgevers van nieuwbouwwoningen, onder voorwaarden, tussen € 2.500 en € 25.000 lenen voor energie- verbetermaatregelen. Met de stimuleringslening kunnen scholen, verenigingen en bedrijven, onder voorwaarden, tussen de € 5.000 en € 100.000 lenen voor energie- verbetermaatregelen.

Kredietbank Nederland

Burgers die niet kunnen lenen bij een reguliere bank kunnen op basis van de Participatiewet via de bijzondere bijstand in aanmerking komen voor een leenbijstand. Dit krediet kan de gemeente zelf beschikbaar stellen of laten verstrekken door een kredietbank.

De kredietbank heeft hiervoor aan de gemeente Almere een lening gevraagd van in totaal € 2,2 miljoen, Van dit

bedrag is € 850.000 bedoeld voor sociale kredietverlening en de overige € 1,3 miljoen is bedoeld voor van Bbz-kredieten. In 2022 heeft de kredietbank voldoende liquiditeit waardoor de lening met € 2 miljoen is afgelost.

Woningabonnement BV

Dit betreft een lening aan Woningabonnement BV (WOAB) om indien gewenst de mogelijkheid aan particuliere woningeigenaren te geven zonder eigen investering een pakket van energiemaatregelen te nemen. De gemeente heeft in 2019 een achtergestelde lening (risicodragend) beschikbaar gesteld van € 350.000 als (risicodragend) vreemd vermogen welke revolverend kan worden ingezet met een looptijd van 15 jaar tegen 0% rente.

Vlottende activa

Algemeen

De op de balans opgenomen vlottende activa zijn nader onderverdeeld naar:

- voorraden;
- uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan een jaar;
- liquide middelen;
- overlopende activa.

Voorraden

De in de balans opgenomen voorraden worden uitgesplitst naar de volgende categorieën:

- onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie;
- gereed product en handelsgoederen.

In deze toelichting wordt alleen ingegaan op de bouwgronden in exploitatie.

Verloop boekwaarde bouwgronden

Het verloop van de bouwgronden in exploitatie in 2022 is hieronder weergegeven:

bedragen x € 1 miljoen

	2022	2021
bruto boekwaarde ultimo voorgaand jaar	256,3	292,0
overboeking complex 515 Olympuspark	11,7	0
bruto boekwaarde ultimo 2021	268,0	292,0
gerealiseerde opbrengsten	-151,2	-105,8
gerealiseerde kosten	114,0	62,4
<i>subtotaal bruto boekwaarde</i>	<i>230,8</i>	<i>248,6</i>
mutaties MVA gronden	30,4	-1,8
winstneming & afsluitingen	11,0	9,5
<i>bruto boekwaarde</i>	<i>272,2</i>	<i>256,3</i>
voorzieningen negatieve grondexploitaties	-82,9	-63,2
netto boekwaarde	189,3	193,1

De mutaties betreffen de in 2022 gerealiseerde opbrengsten, investeringen en winstneming. Van de nog actieve grondexploitaties is er geen grondexploitatie meer die nog langer doorloopt dan de wettelijke richtlijn van 10 jaar.

Voor een uitgebreide toelichting op de realisatie 2022, de waardering van de opbrengstramingen, kostenramingen en inschatting van het risicoprofiel van de grondexploitaties wordt verwezen naar de paragraaf grondbeleid. Voor een goed inzicht in de balanspositie is het lezen van deze paragraaf noodzakelijk.

Voorziening negatieve grondexploitaties

De voorziening voor de negatieve grondexploitaties is per saldo met € 19,6 miljoen toegenomen. Dit komt vooral door de nieuwe grondexploitatie Olympuspark. Deze grondexploitatie laat verlies zien van ruim € 15 miljoen. Bij de deexploitatie verspreide percelen neemt de voorziening toe met € 2,4 miljoen. Dit komt door de toevoeging van verlieslatende deexploitaties in verband met afsluiting van grondexploitaties. De

grondexploitatie De Vaart IV/VI is door het in exploitatie nemen van MVA-gronden winstgevend geworden, waardoor de voorziening vrijvalt. Tenslotte is de verliesvoorziening voor de grondexploitatie van de toekomstige woonwijk Hortus opgehoogd met € 0,5 miljoen. Voor een nadere toelichting hierop verwijzen wij naar de paragraaf Floriade.

bedragen x € 1 miljoen

grondexploitatie	31-12-2021	bij	af	31-12-2022
Europakwartier West	10,6	2,2	0	12,8
Cascadepark West	8,6	0,5	0	9,1
Hogekant	11,8	1,0	0	12,8
Lagekant	5,8	0,6	0	6,4
Olympuspark	0	15,2	0	15,2
Almere Buiten Centrum	2,0	0	0,8	1,2
De Vaart IV/VI	2,3	0	2,3	0
Deeexploitaties Openbaar gebieden	2,8	0,2	0	3,0
Deeexploitaties Verspreide Percelen	2,0	2,4	0	4,4
<i>Subtotaal MPGA</i>	<i>45,9</i>	<i>22,1</i>	<i>3,1</i>	<i>64,9</i>
Hortus	17,4	0,6	0	18,0
totaal	63,3	22,6	3,1	82,9

Ramingen Meerjarenprognose Grondexploitaties Almere (MPGA)

De ramingen zijn gebaseerd op de herziening 2023 met prijspeil 1-1-2023, waarbij de berekende bedragen gebaseerd zijn op basis van het zogenoemde ambitie scenario. De gehanteerde berekeningswijzen en parameters worden verder uiteengezet in de paragraaf Grondbeleid van deze jaarrekening en in het MPGA 2023.

De geraamde nog te maken kosten en opbrengsten

De nog te maken kosten in de lopende grondexploitaties zijn, inclusief rente en fondsvorming, geraamd op € 628 miljoen. De grootste componenten betreffen de civieltechnische investeringen (bouw- en woonrijp maken) van € 485 miljoen en de plankosten van € 99 miljoen.

Naar verwachting zal nog € 1,3 miljard aan opbrengsten worden gerealiseerd.

Het begrote eindresultaat en wijze waarop de nadelige resultaten zijn opgevangen

Het geraamde eindresultaat van alle lopende grondexploitaties heeft een eindwaarde van € 464 miljoen. Voor de negatieve grondexploitaties is een voorziening getroffen van € 83 miljoen.

Schattingen en onzekerheden

De waardering van de grondexploitaties is voor een groot deel afhankelijk van schattingen. Aan deze schattingen liggen diverse parameters en uitgangspunten ten grondslag. Wij maken hiervoor gebruik van onze ervaring, onze kennis van de markt en externe publicaties. De markt is op dit moment flink in beweging. Er is sprake van rentestijgingen, een hoge inflatie, grondverkoop staan onder druk en het is nog onzeker hoe verkoopprijzen zich gaan ontwikkelen. Dit levert ook veel extra onzekerheden op voor uw grondexploitaties. Wij proberen hier in de grondexploitaties zo goed als mogelijk rekening mee te houden. Ook werken we met (crisis) scenario's om te beoordelen of wij voldoende buffers hebben om een verdere verslechtering van de markt op te vangen. Dit wordt verder toegelicht in de [paragraaf grondbeleid](#).

Uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan één jaar

De in de balans opgenomen uitzettingen met een looptijd van één jaar of minder worden in onderstaand overzicht weergegeven:

bedragen x € 1.000

soort vordering	saldo 31-12-2022		saldo 31-12-2021	
	nominaal	waarvan inbaar	nominaal	waarvan inbaar
<i>vorderingen op openbare lichamen</i>	52.160	52.160	44.967	44.967
<i>rekening-courant verhouding met het Rijk</i>	0	0	11.700	11.700
rekening-courant niet-financiële instellingen				
Aankoop Centrale Flevoland	0	0	0	0
schoolbesturen	0	0	2	2
zorgkantoor Stipter	0	0	0	0
parkeerexploitant (P1)	895	895	657	657
stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SVn)	5.872	5.872	4.971	4.971
Zelfstandigen Loket Flevoland (ZLF)	554	554	1.161	1.161
<i>rekening-courant niet-financiële instellingen</i>	7.321	7.321	6.791	6.791
overige vorderingen				
gemeentelijke belastingen	13.871	8.357	14.653	9.890
leenbijstand, terugvordering uitkeringen etc.	21.145	4.445	22.191	4.901
restcategorie	36.599	32.720	20.856	16.773
<i>overige vorderingen</i>	71.615	45.522	57.700	31.565
<i>overige uitzettingen</i>	0	0	0	0
totaal	131.097	105.004	121.158	95.023
<i>voorziening oninbaarheid</i>	26.093		26.136	

Vorderingen op openbare lichamen

Onder de vorderingen op openbare lichamen is ultimo 2022 een bedrag opgenomen van € 36,6 miljoen voor de declaratie bij de Belastingdienst op het btw-compensatiefonds over 2022. Daarnaast is een bedrag opgenomen van € 4,1 miljoen als vordering op het Rijksvastgoedbedrijf voor verkochte gronden in Oosterwold. De verkoopopbrengsten van deze gronden worden door het Rijksvastgoedbedrijf aan ons afgedragen ten behoeve van het Fonds Verstedelijking Almere. Dit zijn de laatste transacties van 2022.

Ook zijn in deze post de laatste termijnen opgenomen van de Algemene Uitkering gemeentefonds (€ 7,5 miljoen) en het voorschot btw-compensatiefonds 2022 (€ 2,5 miljoen).

Rekening-courant verhouding met het Rijk

Eind 2021 kwam ons banksaldo boven de wettelijke norm van schatkistbankieren. Hierdoor was er € 11,7 miljoen aangehouden in de schatkist van het Rijk. Eind 2022 bleef het saldo onder het drempelbedrag en daardoor is er geen bedrag aangehouden in de schatkist van het Rijk. Zie voor een nadere toelichting het kopje schatkistbankieren.

Rekening-courant niet-financiële instellingen

De rekening-courant verhouding met het SVn is verder toegelicht onder de overige langlopende leningen.

Overige vorderingen

In de categorie vorderingen gemeentelijke belastingen zijn naast de opgelegde, nog niet ontvangen aanslagen, ook de nog op te leggen aanslagen verantwoord. Verder is bij deze post rekening gehouden met een inschatting voor de nog te verlenen kwijtschelding en vermindering op bezwaarschriften.

Onder de restcategorie overige vorderingen (€ 32,7 miljoen nominaal) zijn onder andere vorderingen inzake grondverkoop (€ 20,0 miljoen), Wabo-leges (€ 1,7 miljoen), huurbaten en onderhoud schoolbesturen (€ 2,7 miljoen), verhuur sportaccommodaties (€ 0,7 miljoen) en Floriade Almere 2022 BV (€ 4 miljoen) opgenomen. Het inbare bedrag van de overige vorderingen is berekend door rekening te houden met het risico van (gedeeltelijke) terugbetaling van betwiste, reeds betaalde vorderingen alsmede met het risico van oninbaarheid.

Schatkistbankieren

De Wet verplicht schatkistbankieren schrijft voor dat de (liquide) middelen van decentrale overheden, gerekend over een heel kwartaal, onder een bepaald drempelbedrag moeten blijven. Als het drempelbedrag wordt overschreden, moeten de overtollige middelen worden aangehouden in de schatkist van het Rijk. In 2022 zijn we gedurende het hele jaar onder het drempelbedrag gebleven.

Het drempelbedrag is vastgesteld op 2% van het begrotingstotaal per 1 januari van het dienstjaar tot € 500 miljoen, plus 0,2% van het deel dat het begrotingstotaal van € 500 miljoen overschrijdt. Voor de gemeente Almere komt dit neer op circa € 11 miljoen.

bedragen x € 1.000

	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
drempelbedrag	11.071	11.071	11.071	11.071
gemiddeld banksaldo	352	42	72	482
ruimte onder het drempelbedrag	10.719	11.029	10.999	10.589

Liquide middelen

Het saldo van de liquide middelen bestaat uit de volgende onderdelen:

bedragen x € 1.000

	31-12-2021	31-12-2022
kassaldi	7	37
banksaldi	239	1.237
totaal	246	1.274

Overlopende activa

Onder de nog te ontvangen bedragen zijn vorderingen verantwoord, voor geleverde prestaties waarvoor nog geen factuur is verzonden. Ook zijn hier subsidies en bijdragen verantwoord, waarvoor in 2022 nog geen vaststellings- of uitbetalingsbeschikkingen zijn ontvangen. Bij vooruitbetaalde bedragen worden de bijbehorende prestaties later aan de gemeente geleverd.

De post overlopende activa kan als volgt onderverdeeld worden:

bedragen x € 1.000

	31-12-2021	31-12-2022
van overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen	18.311	24.547
aan overheidslichamen vooruitbetaalde bedragen	0	0
overige nog te ontvangen bedragen	8.464	5.418
overige vooruitbetaalde bedragen	6.422	7.095
voorschotten	0	0
totaal	33.197	37.060

Van overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen

bedragen x € 1.000

	31-12-2021	bij	af	31-12-2022
-Europese overheidslichamen				
Interreg Housing 4.0	116	86	-116	86
Smart Circulaire Bridge	49	37	-49	37
Project: URBACT Cirmap	32	19	-32	19
Project: URBACT Nextagri	0	118	0	118
Re-integratie en arbeidsinpassing AMR Flevoland	0	446	0	446
Overige	107	9	-107	9
<i>totaal Europese overheidslichamen</i>	<i>304</i>	<i>715</i>	<i>-304</i>	<i>715</i>
-het Rijk				
Ex-gedetineerden	9	0	0	9
G2 BUIG-Bijstandsuitkering gemeente 2021	0	1.746	0	1.746
L14 eenm.bijdr. subs. verstr. 4 proj. Floriade '20-'22	0	188	0	188
B2 Gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek	2.010	3.329	-2.013	3.326
C62 Kwijtscheldingen belastingen KOTA	166	717	0	883
G12 Kwijtscheldingen SZW-vorderingen KOTA	1.801	-1.367	0	434
E52 Beschikbaarheidsvergoeding OV-concessies 2021	0	1.888	0	1.888
A16 bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne	0	13.648	0	13.648
E86 Beschikbaarheidsvergoeding OV-concessies 2022	0	595	0	595
Tozo	12.056	87	-12.143	0
Crisisnoodopvang	0	733	0	733
Interreg project NWE PAV	0	21	0	21
Overige	1.893	537	-1.893	537
<i>totaal Rijk</i>	<i>17.935</i>	<i>22.122</i>	<i>-16.283</i>	<i>23.774</i>
-overige Nederlandse overheidslichamen				
RMC	60	38	-60	38
Educatie	7	20	-7	20
Nagekomen salariskosten Aankopcentrale	5	0	-5	0
<i>totaal overige Nederlandse overheidslichamen</i>	<i>72</i>	<i>56</i>	<i>-72</i>	<i>56</i>
totaal	18.311	22.762	-16.659	24.547

Overige nog te ontvangen bedragen

bedragen x € 1.000

	31-12-2021	31-12-2022
Afvalverwerking	1.716	1.819
Vpb	573	0
Ozb	150	0
Stipter	172	238
Toeristenbelasting	526	0
Woningnet	539	573
Exploatievergoeding OV	600	900
Floriade	516	1.536
btw	1.608	0
Veiligheidsregio Flevoland	859	0
overige	1.205	352
totaal	8.464	5.418

Overige vooruitbetaalde bedragen

bedragen x € 1.000

	31-12-2021	31-12-2022
ICT contracten en licenties	1.032	936
Floriade werkt! t.b.v. de innovatie werkplaats	485	0
Floriade	1.213	59
Anterieure overeenkomsten	589	0
Regionaal Energieloket	300	0
ASG	127	0
Windesheim	608	0
GGD Flevoland	1.231	0
Diverse meerjarige subsidies deel 2022 (< € 100.000)	366	0
NPO onderwijs	0	598
FVA: Flevocampus	0	1.127
Milieubeheer	0	432
FVA 1.1 Station en omgeving	0	1.396
Energiearmoede	0	1.088
Floriade herstellerrein	0	207
Kunst Algemeen	0	424
Vooruitbetaalde subsidies	0	408
VNG	0	306
overige	471	114
totaal	6.422	7.095

Eigen vermogen

Algemeen

Het in de balans opgenomen eigen vermogen bestaat uit de reserves en het gerealiseerd resultaat van de algemene dienst in 2022. Het eigen vermogen is als volgt opgebouwd:

bedragen x € 1.000

soort reserve	saldo 31-12-2021	bij rente	bij overig	af afschrijving	af overig	resultaat 2022	saldo 31-12-2022
Algemene Reserves	96.215		24.283		43.344		77.153
Algemene Reserves- grondbedrijf	88.439		118.607		147.742		59.304
Bestemmingsreserves	248.431	1.529	70.983	-2.418	64.294		254.230
Resultaat	-28.975		28.975			63.084	63.084
totaal	404.110	1.529	242.848	-2.418	255.381	63.084	453.771

Algemene reserves

De algemene reserves zijn bedoeld om de risico's van de gemeente op te kunnen vangen. Hieronder vallen de saldireserve (ook wel risicoreserve) en de buffer. Ook het grondbedrijf heeft twee algemene reserves. Deze vormen samen het weerstandsvermogen van het grondbedrijf. Voor een nadere toelichting op de vermogenspositie in relatie tot de risico's wordt verwezen naar de [Risicoparaagraaf](#).

Bestemmingsreserves

Dit zijn reserves die een specifieke bestemming hebben, bijvoorbeeld voor specifiek beleid. Vaak zijn deze tijdelijk van aard. Een aparte categorie hierbinnen zijn de bestemmingsreserves waaruit we kapitaallasten van investeringen betalen.

Gerealiseerd resultaat

Dit betreft het gerealiseerde jaarresultaat over het boekjaar 2022.

Nieuwe reserves

Er zijn geen nieuwe reserves gevormd in 2022.

Opgeheven reserves

Bij de Perspectiefnota 2023 (RV-40/2022) is besloten een aantal reserves op te heffen. Eventueel resterende saldi zijn in 2022 vrijgevallen ten gunste van het perspectief.

Het gaat om de volgende reserves:

- 013 Onderwijsleerpakketten
- 039 Egalisatiereserve verkiezingen
- 044 Fonds beeldende kunst
- 057 Fonds wijkontwikkeling
- 063 Stadhuis & personele huisvesting
- 071 Opkomst bevordering verkiezingen
- 072 Incentive erfpacht
- 073 Startersleningen
- 078 Reserve incidenteel beleid
- 080 Fric-tiereserve
- 081 Egalisatiereserve Vennootschapsbelasting

Aard en reden

In de digitale webversie van deze programmarekening (zie almere.pcportal.nl) is per reserve een gedetailleerde specificatie opgenomen. Daarin beschrijven we de aard en reden van iedere reserve, en geven we een toelichting op de toevoegingen en onttrekkingen per reserve.

Verloopstaat reserves

bedragen x € 1.000

soort reserve	saldo 31-12-2021	bij: rente	bij: incidenteel	af: afschrijving	af: incidenteel	af: structureel	resultaat boekjaar	saldo 31-12-2022
<i>Algemene Reserves</i>	<i>96.215</i>		<i>24.283</i>		<i>-43.344</i>			<i>77.153</i>
002 Saldireserve	27.241		7.283		-14.370			20.154
086 Buffer	68.974		17.000		-28.975			56.999
<i>Algemene Reserves-grondbedrijf</i>	<i>88.439</i>		<i>118.607</i>		<i>-147.742</i>			<i>59.304</i>
003 Voorlopige resultaten	312.512		-52.929		-68.020			191.563
004 Gerealiseerd weerstandsvermogen	-224.073		171.537		-79.722			-132.259
<i>Bestemmingsreserves</i>	<i>248.431</i>	<i>1.529</i>	<i>70.983</i>	<i>-2.418</i>	<i>-62.765</i>	<i>-1.529</i>		<i>254.230</i>
008 Afschrijving investeringen	6.847	82	2.119	-205		-82		8.761
013 Onderwijs leerpakket meubilair	1.897				-1.897			
039 Egalisatiereserve verkiezingen	849				-849			
044 Fonds beeldende kunst	8				-8			
057 Fonds wijkontwikkeling	717				-717			
063 Stadhuis & personele huisvesting	335				-335			
069 Floriade	458		6.545		-5.399			1.603
070 Reserve MIPA (v/h VSBA)	8.075		2.331		-978			9.428
071 Opkomst bevordering verkiezingen	75				-75			
072 Incentive erfpacht	56				-56			
073 Startersleningen	300				-300			
074 Fonds verstedelijking Almere	67.203		24.562		-31.239			60.526
075 Reserve programmabudget raad	721		225		-490			456
076 Reserve beheer en onderhoud	7.173				-1.485			5.688
077 Reserve sociaal domein	12.613		6.111		-3.278			15.446
078 Reserve incidenteel beleid	4.249				-4.249			
080 Frictiereserve	448				-448			
081 Egalisatiereserve Vennootschapsbelasting	1.250				-1.250			
083 Investerings openbare ruimte	69.760	837	20.852		-7.362	-773		83.315
084 Afschrijving investeringen openbare ruimte	50.798	610	7.985	-2.213		-674		56.505
085 Afschrijving investeringsbijdrage	5				-5			
088 Reserve huisvestingsverordening	1.381		254					1.634
089 Fonds Stedelijke Vernieuwing	12.786				-2.240			10.546
090 Reserve ruimtelijke ontwikkeling	428				-105			323
<i>Resultaat</i>	<i>-28.975</i>		<i>28.975</i>				<i>63.084</i>	<i>63.084</i>
001 Saldo van rekening	-28.975		28.975				63.084	63.084
totaal	404.110	1.529	242.848	-2.418	-253.852	-1.529	63.084	453.771

Voorzeningen

Algemeen

bedragen x € 1.000

soort voorziening	saldo 31-12-2021	bij: inflatie correctie	bij: overig	af: bestedingen	af: vrijval	saldo 31-12-2022
VZ Onderhoud & Vervanging	38.146	0	13.194	-8.584	0	42.756
VZ Bijdragen, Risico's & Verpl	54.764	0	3.724	-35.376	-49	23.063
VZ Arbeidskosten gerelateerd	11.922	131	1.345	-440	-2.588	10.370
totaal	104.832	131	18.263	-44.399	-2.637	76.190

Onderhoud & vervanging

Dit zijn toekomstige verplichtingen met betrekking tot onderhouds- en vervangingskosten van de riolering en het gemeentelijk vastgoed. Voor deze toekomstige verplichtingen sparen we jaarlijks een bedrag in de betreffende voorzieningen. De kosten worden vervolgens gedekt uit deze voorzieningen.

Bijdragen, risico's & verplichtingen

Dit zijn voorzieningen voor diverse verplichtingen en risico's richting derden. Bijvoorbeeld het kostenverhaal Oosterwold en de parkeeropgave in het Stadscentrum. Het gaat hier om contractueel vastgelegde verplichtingen en bijdragen die we op enig moment moet kunnen nakomen of waarop we kunnen worden aangesproken.

Arbeidskosten gerelateerd

Dit zijn toekomstige verplichtingen met betrekking tot arbeidskosten. De grootste voorzieningen hebben betrekking op de pensioen- en wachtgeldverplichtingen van (voormalig) leden van het college van Burgemeesters en Wethouders. Daarnaast is er met ingang van 2022 een voorziening gevormd voor het verlofsparen van medewerkers, als gevolg van een wijziging in de CAO.

Nieuwe en opgeheven voorzieningen

Bij de Perspectiefnota 2023 (RV-40/2022) is op basis van de raadsbrief met de spelregels voor reserves en buffers besloten de voorzieningen nabestaandenpensioen zwembad, sociaal statuut culturele instellingen en de frictievoorziening op te heffen. De resterende saldi zijn in 2022 vrijgevallen.

De nieuwe voorziening verlofsparen is gevormd op basis van uitspraken van de commissie BBV. Voor de verplichting die volgt uit het spaarverlof zoals dit vanaf 2022 van toepassing is, moet een voorziening worden opgenomen. Dit omdat hier sprake is van een spaarsaldo dat in de tijd, naar verwachting, niet van gelijke omvang zal zijn wat betreft toevoegingen en opnamen van spaarverlof. In de opbouwjaren zal naar verwachting vooral sprake zijn van toevoegingen en groei van de omvang van het spaarsaldo.

Tot slot is een nieuwe voorziening gevormd voor een ontvangen bijdrage voor het parkeren in de nieuwe wijk Hortus (voormalig Floriade-terrein).

Aard en reden

In de digitale webversie van deze programmarekening (zie almere.pcportal.nl) is per voorziening een gedetailleerde specificatie opgenomen. Daarin beschrijven we de aard en reden van iedere voorziening, en geven we een toelichting op de toevoegingen en onttrekkingen per voorziening.

Verloopstaat voorzieningen

bedragen x € 1.000

voorziening	saldo 31-12-2021	bij: inflatie correctie	bij: overig	af: bestedingen	af: vrijval	saldo 31-12-2022
<i>VZ Arbeidskosten gerelateerd</i>	11.922	131	1.345	-440	-2.588	10.370
201 Wachtgeld voormalig wethouders	629	0	211	-76	-695	69
202 Pensioen voormalig wethouders	10.897	131	0	-363	-1.497	9.168
204 Nabestaandenpensioen zwembad	80	0	0	0	-80	0
205 Sociaal statuut culturele instellingen	127	0	0	0	-127	0
206 Frictievoorziening	189	0	0	0	-189	0
259 Verlofsparen	0	0	1.134	0	0	1.134
<i>VZ Onderhoud & Vervanging</i>	38.146		13.194	-8.584		42.756
215 Groot onderhoud onderwijsgebouwen	2.203	0	1.206	-942	0	2.467
217 Vervanging riolering	22.220	0	4.772	-1.416	0	25.576
218 Rioolherstelprojecten	651	0	1.821	-1.498	0	974
239 Groot onderhoud gebouwen niet-onderwijs	13.072	0	5.395	-4.727	0	13.740
<i>VZ Bijdragen, Risico's & Verpl</i>	54.764		8.024	-39.676	-49	23.063
246 Parkeren stadscentrum oost	4.300	0	0	0	0	4.300
252 Kostenverhaal Oosterwold	16.549	0	7.508	-9.905	0	14.153
253 Grondopbrengst Oosterwold	501	0	0	0	-49	452
258 Boscompensatie natuurbescherming	613	0	0	0	0	613
260 Businesscase Floriade BV	28.500	0	0	-25.471	0	3.029
261 Expl. busvervoer Floriade BV	4.300	0	0	-4.300	0	0
262 Parkeren Hortus	0	0	516	0	0	516
totaal	104.832	131	22.563	-48.699	-2.637	76.190

Schulden en leningen

Algemeen

De schulden en leningen van de gemeente zijn ingedeeld naar:

- Vaste passiva, schulden met een looptijd langer dan één jaar
- Vlottende passiva, schulden met een looptijd korter dan één jaar
- Overlopende vlottende passiva

Vaste schulden met een looptijd langer dan één jaar

De onderverdeling en het verloop van de vaste schulden is als volgt:

bedragen x € 1.000

	saldo 31-12-2021	bij	af	saldo 31-12-2022	rentelast 2022
binnenlandse banken en overige financiële instellingen	315.000	0	-30.000	285.000	9.818
onderhandse leningen openbare lichamen	20.000	60.000	0	80.000	1.026
buitenlandse leningen	25.000	0	0	25.000	752
vooruit ontvangen bedragen met een looptijd >1 jaar	1.067	99	-114	1.052	0
waarborgsommen	450	148	-166	432	0
totaal	361.517	60.247	-30.280	391.484	11.596

In 2022 is totaal € 30 miljoen afgelost. Daarnaast is er voor € 60 miljoen aan nieuwe leningen aangetrokken.

De overige leningen hebben betrekking op bijstandsverlening aan zelfstandigen (Bbz). Wij hebben kredieten verstrekt aan zelfstandigen. Deze zijn door het Rijk voor 100% voorgefinancierd. Hiervan moeten wij 75% terugbetalen in een periode van 5 jaar. In 2022 is er voor € 98.818 aan nieuwe leningen verstrekt. Vanaf 2023 vinden er op de leningen die verstrekt zijn in 2020 de eerste aflossingen plaats. Daarnaast zijn er

verplichtingen in verband met ontvangen afkoopsommen die betrekking hebben op meerdere jaren. Jaarlijks valt hiervan een deel vrij ten gunste van het resultaat. In 2022 was dit een bedrag van € 113.385.

De waarborgsommen zijn ontvangsten voor grond en vastgoed die wij verhuren. Na afloop van het contract, als alle afspraken zijn nagekomen, moeten wij deze terugbetalen.

Schulden met een looptijd korter dan één jaar

Hieronder vallen de volgende onderdelen:

bedragen x € 1.000

	31-12-2021	31-12-2022
Overige kasgeldleningen	81.900	50.200
Banksaldi	0	0
Overige schulden (crediteuren)	59.746	70.547
- waarvan openstaande schuld aan Stipter/Aankoopcentrale	8.485	4.125
totaal	141.646	120.747

Kasgeldleningen zijn leningen met een (zeer) korte looptijd. Dit is vaak een momentopname. Doordat er in 2022 nieuwe langlopende leningen zijn aangetrokken was er minder kasgeld nodig.

Het saldo eind 2022 bestaat uit een daggeldlening van € 20,2 miljoen en een kasgeldlening van € 30 miljoen. Deze zijn beide op 2 januari 2023 afgelost.

De overige schulden hebben betrekking op nog te betalen facturen van onze leveranciers (crediteuren). Dit zijn meestal facturen die aan het eind van het jaar ontvangen zijn en waarvan de betalingstermijn nog niet is verstreken.

Overlopende passiva

De overlopende passiva bestaan uit de volgende onderdelen:

bedragen x € 1.000

	31-12-2021	31-12-2022
vooruit ontvangen bijdragen van de EU	181	690
vooruit ontvangen bijdragen van het Rijk	13.118	22.661
vooruit ontvangen bijdragen van overige overheid	14.706	15.200
<i>subtotaal ontvangen voorschotbedragen overheidslichamen</i>	<i>28.005</i>	<i>38.551</i>
overige overlopende passiva	34.053	48.971
totaal	62.058	87.522

Onder de vooruit ontvangen bedragen zijn uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel verantwoord, waarvan de ontvangen bedragen nog niet volledig zijn uitgegeven. Dit noemen we ook wel de ontvangen voorschotbedragen van overheidslichamen. De besteding van deze middelen zal plaatsvinden in 2023 en volgende jaren.

De overige overlopende passiva zijn verplichtingen die in het verslagjaar (of eerder) zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot uitbetaling komen.

Vooruit ontvangen bijdragen van de EU

bedragen x € 1.000

Regeling	31-12-2021	bij	af	31-12-2022
EU-Project HOOP	120	0	-53	67
ESF 2014-2020 - Op weg naar Werk	0	524	0	524
Foodwave	61	98	-61	98
totaal vooruit ontvangen bijdrage EU	181	622	-114	690

Dit betreft ontvangen subsidies uit Europese fondsen voor projecten die nog lopen of nog moeten starten.

Vooruit ontvangen bijdragen van het Rijk

bedragen x € 1.000

Regeling	31-12-2021	bij	af	31-12-2022
Ex-gedetineerden	0	81	-81	0
Geweld hoort nergens thuis 2021	176	0	-153	23
Aanpak woninginbraken	275	-103	0	172
Re-Integr.Officer& Integr.Persoonsger.Toedeling Arbeid 22-24	0	168	0	168
Proeftuin Regionaal Veiligheidsteam 0-100 regio Flevoland	0	800	0	800
RMC Reg. Meld- & Coördinatie 2020-2024	107	1.043	-980	170
Educatie	390	1.915	-1.349	956
Aanpak voortijdig schoolverlaten 2020-2024	9	520	-430	99
Onderwijsachterstandenbeleid	3.101	11.803	-11.851	3.053
Uitkering stimulering sport	3.473	443	43	3.959
Aanpak Radicalisering	308	13	-96	225
Floriade SiSa 2020-2022	726	2.313	-3.039	0
Extra middelen RMC-functie	197	0	-44	153
Gemeentelijke hulp gedupeerden	482	0	0	482
Reductie Energiegebruik Woningen (RREW)	1.255	0	-1.124	131
Lokale preventie-akkoorden of aanpakken	61	135	-159	37
IJsbanen en zwembaden	0	188	-188	0
Ventilatie in scholen	332	193	-76	449
Onderwijsachterstand COVID	896	2.264	-716	2.444
Wet inburgering 2021	0	1.391	0	1.391
Almere 2.0 - 2021	0	9.364	-9.364	0
Spoorbaanpad Almere	172	0	-172	0
Impuls versnellen woningbouw Capaciteit & Expertise	182	0	-54	128
Doelm.&duurzaam gebruik verkeersinfrastructuur 2021	31	350	-50	331
Regeling huisvesting aandachtsgroepen	320	0	0	320
Sportakkoord 2020-2022	377	226	-356	247
Circulaire ambachtscentra 2021-2023	50	0	-26	24
Aanpak energiearmoede	0	2.759	-257	2.502
Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie	0	1.731	-1.486	245
Versterking cliëntenondersteuning	0	50	-30	20
Regeling huisvesting aandachtsgroepen	0	2.000	0	2.000
Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne	0	10.260	-10.260	0
Regeling Tijdelijke onderwijshuisvesting ontheemden	0	63	-60	3
Regeling onderwijsroute	0	184	0	184
Impuls jongerencultuur	0	310	0	310
Intelligente verkeersregelininstallaties 2022-2027	0	500	0	500
Stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023	0	801	0	801
Beschikbaarheidsvergoeding OV-concessies 2022	0	7.238	-7.238	0
Regionaal projectleider aanpak huiselijk geweld	0	75	-75	0
Bovenregionaal functies aanpak huiselijk geweld	0	119	-119	0
Terugbetaling regionale mobiliteitsteam (RMT)	196	138	0	334
totaal vooruit ontvangen bijdragen Rijk	13.116	59.335	-49.790	22.661

Dit betreft ontvangen rijksmiddelen met een specifiek bestedingsdoel.

Vooruit ontvangen bijdragen van overige overheden

bedragen x € 1.000

Regeling	31-12-2021	bij	af	31-12-2022
ZonMw sluitende aanpak	79	4	-71	12
ZonMw Samen sterker in de wijk	-3	0	3	0
Delegatiebesluit OV Almere 2018-2027	11.041	16.600	-16.737	10.904
Uitvoering verkeer & vervoer 2018-2021	459	80	-134	405
Leerwerkloket Flevoland 2021-2022	18	-18	0	0
MRA-bijdragen	75	0	0	75
PRV Verkeer & Vervoer 2022-2025	0	968	-281	687
Actieplan Biodiversiteit 2022-2023	0	62	0	62
Snelfietsroutes 2020-2022	2.435	0	0	2.435
Regeling flexibele inzet woningbouw	0	295	-155	140
Regeling opzet expertisecentra Jeugdhulp 2022	0	447	-70	377
Samenwerking Afvalwaterketen Flevoland 2022	0	78	0	78
Afrekening subsidie kaderrichtlijn water (KRW)	0	28	0	28
Natuurvriendelijke oevers Weerwater en Noorderplassen	45	0	-45	0
Samenwerking Afvalwaterketen Flevoland 2021	91	0	-91	0
Terug te betalen aan veiligheidsregio	188	0	-188	0
Subsidie IBP Vitaal Platteland	228	0	-228	0
Subsidie techniek Flevoland	52	0	-52	0
totaal vooruit ontvangen bijdragen overige overheid	14.708	18.544	-18.049	15.200

Dit betreft ontvangen middelen van andere overheden met een specifiek bestedingsdoel. Voor een belangrijk deel betreft dit middelen voor verkeer & vervoer die wij ontvangen van provincie Flevoland.

Overige overlopende passiva

De overlopende passiva bestaat uit overige vooruit ontvangen bedragen en nog te betalen bedragen. De vooruit ontvangen bedragen zijn middelen die wij in 2022 (of eerder) hebben ontvangen voor prestaties die wij in 2023 (of later) nog moeten leveren. De nog te betalen bedragen hebben betrekking op prestaties die al in 2022 (of eerder) zijn geleverd maar die wij nog in 2023 moeten betalen.

Overige vooruit ontvangen bedragen

	31-12-2021	31-12-2022
Leges grote projecten	3.798	3.980
Verkopen in roulatie	565	1.769
Overige	0	172
totaal overige vooruit ontvangen bedragen	4.363	5.921

Nog te betalen bedragen

bedragen x € 1.000

	31-12-2021	31-12-2022
Grondtransacties	1.170	589
Salarissen	2.255	101
Stipter (inkoop zorg)	6.559	6.521
Te betalen zorgkosten niet-Stiper/MO-platform	1.200	35
Rentekosten leningen (langlopend)	7.092	7.108
Bbz/GGD	275	0
Woonlastenfonds	351	346
Zorg jeugd/meerkosten corona	480	546
Beschikbaarheidsvergoeding OV	2.291	12.012
Bijdrage station Almere Centrum	2.609	0
Busvervoer	373	0
SPUK stimulering Sport	956	0
Noodplan lerarentekort	241	0
Terugbetaling kredieten Bbz	387	0
Floriade in de regio	440	0
Veiligheidsregio Flevoland	859	0
Keolis ES+ SV 2022	0	1.983
Voorlopige aanslag Vpb 2020	0	2.980
btw	0	3.322
Tozo	0	1.307
Hogere salariskosten in de zorg	0	529
Loonkosten subsidie	0	287
Floriade (provincie Flevoland + Entree)	0	688
ICT kosten	0	429
GGD Flevoland Kinderopvang	0	143
Hulpmiddelen Wmo	0	239
Inzameling pmd	0	327
Schoon	0	335
Crisisopvang	0	282
Overige	2.153	2.942
totaal nog te betalen bedragen	29.691	43.050

5.4 Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Langlopende financiële verplichtingen

Onderstaand is een overzicht opgenomen van de langlopende financiële verplichtingen van de gemeente. Dit betreft verplichtingen met een looptijd van tenminste 3 jaar en een oorspronkelijke contractwaarde van tenminste € 2,5 miljoen. Concessies (bijvoorbeeld openbaar vervoer) en contracten voor (bouw)werken zijn buiten beschouwing gelaten.

Tabel langlopende financiële verplichtingen

bedragen x € 1 miljoen

Onderwerp toelichting	bedrag
Proceskosten Oosterwold	0,3
Terugbetaling proceskosten uit kostenverhaal Oosterwold	
ICT werkplekken en rekencentrumdiensten	8,1
Het contract met de huidige ICT-dienstverlener heeft een looptijd tot 2024. Het contract heeft een verlengingsoptie van 2 keer 3 jaar waarvan dit de tweede verlenging is.	
ICT contracten	1,9
Dit betreft een contract voor afname van software met bijbehorende support- en onderhoudsdiensten. Het contract is aangegaan voor een periode van zes jaar met ingang van 1 januari 2019 tot 31 december 2024 met nog een verlengingsoptie van 24 maanden.	
Onderwijshuisvesting	2,6
Huurovereenkomst met woningstichting Ymere voor basisschool De Compositie en gymzaal.	
Plangroep	3,2
De gemeente heeft tot 1 januari 2023 een doorlopend contract met de Plangroep voor het uitvoeren van schuldienstverlening. In verband hiermee is de schulddienstverlening in 2022 opnieuw aanbesteed. Deze aanbesteding is echter mislukt en er is geen nieuwe aanbieder gevonden. Met de Plangroep wordt nu afgesproken dat zij tot en met 31-12-2023 de schuldhulpverlening blijven uitvoeren. Voor dit jaar is er een contractprijs afgesproken van € 3,2 miljoen. In 2023 zal een nieuwe aanbesteding vanaf 2024 worden uitgevoerd.	
Beheer van parkeergarages	1,7
Contract ten behoeve van de parkeerbeheersdiensten Almere. Het contract loopt na 31-12-2022 nog 7 maanden door tot augustus 2023. Er zijn geen verlengingsopties meer. Dmv een addendum is overeengekomen na augustus 2023 nogmaals met 7 maanden te verlengen. De overeenkomst eindigt van rechtswege op 29 februari 2024.	
Beheer en onderhoud OAT	1,8
Dit betreft een contract voor beheer en onderhoud van het OAT (ondergronds afval transportsysteem). De overeenkomst ging in op 1 februari 2016 en eindigt op 31 december 2025.	
Verlening van diensten t.b.v. jeugdhulp met verblijf	P.M
Met ingang van 1 januari 2019 wordt de jeugdhulp met verblijf regionaal gefinancierd door middel van een regionale meerjarige aanbesteding van vier jaar, met twee optionele verlengingen van beide twee jaar. De aanbesteding heeft geleid tot een overeenkomst met een samenwerkingsverband van jeugdhulp aanbieders. Deze overeenkomst heeft een looptijd van vier jaar tot eind december 2022. Met ingang van 2023 is jeugdhulp met verblijf afgesloten met een looptijd van 12 maanden op basis van pxq en daarmee geen langlopende verplichting meer.	
Buitengewone opsporingsambtenaren	9,8
Het leveren van handhavers die de taken en werkzaamheden uitvoeren voor de gemeente Almere. Het contract is voor de tweede en laatste keer verlengd tot loopt af op eind februari 2026.	
Microsoft Enterprise Agreement Subscription	0,5
Dit betreft een contract voor Microsoft Enterprise voor een periode van drie jaar tot 1 juli 2023.	
Bouwclaims	2,6
Diverse bouwclaims van vertrouwelijke aard.	
Inburgering	10,4

bedragen x € 1 miljoen

Onderwerp toelichting	bedrag
Contract met aanbieders voor de inburgering van statushouders. De contractprijs is gebaseerd op basis van een inschatting van het aantal trajecten dat wij gaan afnemen.	
Roodrechten Eemvallei	6,3
Dit betreft een anterieure overeenkomst met Staatsbosbeheer voor de Roodrechten in het gebied Eemvallei.	
Baangericht	1,6
De gemeente heeft voor de periode 1-7-2021 tot 31-12-2024 een doorlopend contract voor arbeidsbemiddeling- en toeleiding.	
Inhuurdesk	P.M.
De gemeente heeft vanaf 1 januari 2022 tot en met 31 december 2024 een doorlopend contract afgesloten voor de inhuur van externe medewerkers door middel van een Inhuurdesk. In het contract is geen afnameverplichting opgenomen maar de inschatting is wel dat dit ongeveer € 30 miljoen per jaar zal kosten.	
Gladheidsbestrijding	4,0
Dit betreft een contract met de Combinatie Ballast Nedam voor het coördineren en uitvoeren van de gladheidsbestrijding. De overeenkomst is op 1 oktober 2022 ingegaan en eindigt op 1 oktober 2025.	
Wmo ondersteuning perceel 1 (aanbieders huishoudelijke ondersteuning)	P.M.
Met ingang van het jaar 2023 zijn voor de Wmo ondersteuning verschillende contracten afgesloten met diverse leveranciers. De vergoeding vindt plaats op basis van de tariefstrategie Wmo ondersteuning. De gemeente heeft vanaf 2023 latende aanbieders (niet meer gegund voor Wmo 2023). Ze hebben wel een addendum getekend wat betekent dat zij in 2023 mogen doorleveren.	
Wmo ondersteuning perceel 2 (aanbieders incidentele begeleiding/dagbesteding)	P.M.
Met ingang van het jaar 2023 zijn voor de Wmo ondersteuning verschillende contracten afgesloten met diverse leveranciers. De vergoeding vindt plaats op basis van de tariefstrategie Wmo ondersteuning. De gemeente heeft vanaf 2023 latende aanbieders (niet meer gegund voor Wmo 2023). Ze hebben wel een addendum getekend wat betekent dat zij in 2023 mogen doorleveren.	
Afhandeling VNG aanbesteding GT connect	P.M.
Er loopt een zaak tussen de VNG en Atos over GT connect. Almere is een van de deelnemende gemeenten. Omdat het schikkingsbedrag nog niet is vastgelegd in een vaststellingsovereenkomst is het bedrag dat de Gemeente Almere moet betalen nog niet bekend.	
totaal langlopende financiële verplichtingen	54,9

Verstreckte borgstellingen en garantstellingen

De gemeente Almere staat per 31 december 2022 voor de volgende geldleningen garant:

bedragen x € 1 miljoen

	garantstelling	oorspronkelijk	betaling		
	percentage	bedrag	2022	2021	2022
<i>tertiaire achtervang</i>					
woningbouw	25%-50%	2.220,2	2.131,9	1.429,0	0
<i>borgstelling en garantstellingen</i>					
verbonden partijen	4,81%	n.v.t.	29,3	30,4	0
schulddienstverlening en bijstand	100%	n.v.t.	0,7	0,6	0
onderwijs, (sport)verenigingen en welzijnsinst.	div.	16,5	5,7	6,9	0
totaal		2.236,7	2.167,6	1.466,9	0

In de kolom "betaling 2022" wordt het bedrag opgenomen, waarvoor de gemeente Almere is aangesproken op de garantiestelling. In 2022 is hier geen aanspraak op gemaakt en hebben er dus geen betalingen plaatsgevonden. Een detailoverzicht van de verstreckte borgstellingen en garantstellingen (art. 57 BBV) is opgenomen als [bijlage](#) bij deze jaarrekening.

Woningbouw

De garantstelling geldleningen woningbouw vindt plaats via een zogenaamde tertiaire achtervang. Het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (Wsw) verstrekt de borgstelling en heeft hiervoor garantievermogen beschikbaar. Als dit garantievermogen niet toereikend blijkt te zijn, dan zal het Wsw bij het Rijk en de gemeenten aankloppen voor de verstrekking van renteloze leningen aan het Wsw. De verdeling van deze leningsverplichting is: 25% de gemeente waar de lening betrekking op heeft, 50% Rijk en de gezamenlijke gemeenten ook 25%.

De achtervang van de gezamenlijke gemeenten is niet meegenomen in de berekening van de garantstelling. Deze garantie is nihil.

Verbonden partijen

De garantstellingen verbonden partijen heeft betrekking op de HVC. De garantstelling voor de HVC volgt uit het aandeelhouderschap van de gemeente Almere en wordt bepaald door enerzijds het aandelenbelang en anderzijds de omvang van de uitstaande geldleningen van de HVC. De omvang van deze leningen op 31 december 2022 is € 610,1 miljoen, het aandeel van Almere hierin bedraagt € 29,3 miljoen (4,81%). Bij een faillissement is dit het maximale risico voor de gemeente Almere. Het risico op een faillissement wordt op dit moment als (zeer) laag ingeschat, zie hiervoor ook de [Risicoparagraaf](#).

Schulddienstverlening en bijstand

In het kader van schuldhulpverlening heeft de gemeente zich garant gesteld voor particulieren en zelfstandigen in de schuldhulpverlening.

Onderwijs, (sport)verenigingen en welzijnsinstellingen

In het kader van het onderwijs-, sport- en welzijnsbeleid heeft de gemeente zich garant gesteld voor specifieke leningen van deze organisaties. In de [bijlage](#) bij deze jaarrekening is hiervan een specificatie opgenomen, inclusief het doel van de desbetreffende lening (en daarmee de garantstelling). Voor de garanties aan sportverenigingen staat ook de stichting Waarborgfonds Sport (SWS) voor 50% garant.

Gebeurtenissen na balansdatum

Er hebben zich tussen het einde van het boekjaar en de vaststelling van de jaarrekening geen gebeurtenissen voorgedaan, die van belang zijn voor het inzicht van de financiële positie van de gemeente Almere en die niet zijn verwerkt in deze jaarrekening.

6 Overzicht van baten en lasten

6.1 Overzicht per programma

Onderstaand is een totaaloverzicht opgenomen van de gerealiseerde lasten en baten in 2022. Een verklaring voor de afwijkingen ten opzichte van de bijgestelde begroting is opgenomen in het onderdeel Totaalrekening.

bedragen x € 1 miljoen

programma's	begroting			jaarrekening			resultaat
	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo	
Bestuur, inwoners en economie	27,4	5,3	22,1	27,0	8,2	18,8	3,3
Duurzaam, leefbaar en bereikbaar	158,8	105,7	53,1	168,8	113,5	55,4	-2,3
Ruimte en wonen	174,2	194,7	-20,4	192,8	208,7	-15,9	-4,6
Zorg en welzijn	264,4	96,0	168,4	257,0	99,9	157,1	11,4
Werk en inkomensondersteuning en inclusiviteit	169,3	104,8	64,5	157,4	109,8	47,6	16,9
Onderwijs, sport en cultuur	111,8	41,8	70,0	104,6	37,7	67,0	3,1
Veiligheid	23,6	2,6	21,0	22,6	1,7	20,9	0,2
Bedrijfsvoering	78,6	1,6	77,0	80,2	2,6	77,5	-0,6
Financiën	13,7	493,8	-480,2	16,7	494,7	-478,0	-2,2
<i>subtotaal programma's</i>	<i>1.021,7</i>	<i>1.046,1</i>	<i>-24,5</i>	<i>1.027,1</i>	<i>1.076,8</i>	<i>-49,7</i>	<i>25,2</i>
<i>resultaatbestemming</i>	<i>155,2</i>	<i>157,6</i>	<i>-2,3</i>	<i>169,0</i>	<i>182,4</i>	<i>-13,4</i>	<i>11,1</i>
totaal	1.176,9	1.203,7	-26,8	1.196,1	1.259,2	-63,1	36,3

6.2 Overzicht per taakveld

De activiteiten van de gemeente zijn bij de start van de raadsperiode (2018) verdeeld over 9 raadsprogramma's. Dit is gedaan op basis van de opgaven en beleidsthema's uit het coalitieakkoord. In de administratie zijn deze activiteiten nader gedetailleerd op kostenplaatsniveau. De kostenplaatsen zijn op basis van de aard van de activiteiten ook toegedeeld aan taakvelden. Deze verdeling is gedaan op basis van de verslaggevingsregels van het *BBV*. Deze geven aan hoe gemeentelijke taken moeten worden toegedeeld aan de taakvelden. Zie hiervoor de website: <https://vraagbaakiv3gemeenten.nl/taakvelden>

Er is dus geen één op één relatie tussen de programma-indeling en de indeling naar taakvelden. De meeste taakvelden komen echter wel maar op 1 programma terug. Er zijn echter ook taakvelden die op meerdere programma's zijn opgenomen, zoals de mutaties reserves, overige baten en lasten, verkeer en vervoer en openbaar groen.

bedragen x € 1 miljoen

programma's	begroting			jaarrekening			resultaat
	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo	
<i>Bestuur en ondersteuning</i>	109,9	584,9	-475,0	114,6	592,2	-477,7	2,6
Bestuur	9,7	0,5	9,2	8,6	2,2	6,4	2,8
Mutaties reserves	0,0	0,1	-0,1	0,6	0,1	0,5	-0,6
Burgerzaken	8,7	3,1	5,6	9,1	3,6	5,4	0,1
Beheer overige gebouwen en gronden	1,7	2,5	-0,8	1,8	3,1	-1,3	0,5
Overhead	76,2	1,3	74,9	77,6	2,4	75,2	-0,3
Treasury	0,4	2,3	-1,8	-0,4	2,7	-3,1	1,3
OZB woningen	1,5	28,4	-26,9	1,4	28,2	-26,8	-0,1
OZB niet-woningen	0,0	21,7	-21,7	0,2	22,5	-22,3	0,6
Parkeerbelasting	0,1	9,7	-9,6	0,2	9,7	-9,5	-0,1
Belastingen overig	2,3	1,1	1,2	2,3	1,1	1,2	-0,1
Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	0,0	514,4	-514,4	0,0	516,5	-516,5	2,2
Overige baten en lasten	0,4	0,0	0,4	0,0	0,0	0,0	0,3
Vennootschapsbelasting (VpB)	9,0	0,0	9,0	13,1	0,0	13,1	-4,1
<i>Veiligheid</i>	23,7	1,9	21,8	22,7	1,0	21,7	0,1
Crisisbeheersing en brandweer	12,8	0,1	12,7	13,0	0,1	12,9	-0,2
Openbare orde en veiligheid	10,9	1,8	9,1	9,7	0,9	8,8	0,4
<i>Verkeer, vervoer en waterstaat</i>	58,2	26,8	31,4	70,9	35,5	35,4	-4,0
Verkeer en vervoer	27,4	2,0	25,3	32,5	2,9	29,7	-4,4
Parkeren	10,9	7,0	4,0	10,7	6,9	3,9	0,1
Recreatieve havens	0,2	0,0	0,2	0,3	0,0	0,3	-0,1
Economische havens en waterwegen	2,2	0,2	1,9	1,8	0,3	1,6	0,4
Openbaar vervoer	17,5	17,5	0,0	25,5	25,5	0,0	0,0
<i>Economie</i>	41,3	5,5	35,8	35,6	35,7	-0,1	35,9
Economische ontwikkeling	8,0	0,0	8,0	7,1	0,0	7,1	0,9
Fysieke bedrijfsinfrastructuur	25,3	1,6	23,7	20,0	31,4	-11,5	35,2
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	0,4	0,5	-0,1	0,6	0,6	0,0	-0,1
Economische promotie	7,7	3,4	4,2	8,0	3,7	4,4	-0,1
<i>Onderwijs</i>	59,3	27,3	32,1	54,0	22,3	31,7	0,3
Onderwijshuisvesting	27,2	6,5	20,7	28,2	6,7	21,5	-0,8
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	32,1	20,8	11,3	25,8	15,6	10,2	1,1
<i>Sport, cultuur en recreatie</i>	71,0	14,5	56,6	69,1	15,5	53,6	2,9
Sportbeleid en activering	4,5	0,6	3,9	4,0	0,4	3,7	0,3
Sportaccommodaties	11,7	3,6	8,0	12,4	4,8	7,7	0,4
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	20,5	5,2	15,3	18,9	5,2	13,7	1,6
Musea	1,5	0,0	1,5	1,5	0,0	1,5	0,1
Cultureel erfgoed	0,1	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0
Media	11,3	3,1	8,2	11,2	3,1	8,1	0,1
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	21,5	2,0	19,5	21,1	2,1	19,0	0,6
<i>Sociaal domein</i>	422,2	114,9	307,3	402,8	121,8	281,0	26,3

programma's	begroting			jaarrekening			resultaat
	lasten	batens	saldo	lasten	batens	saldo	
Samenkracht en burgerparticipatie	57,2	23,0	34,2	48,4	23,9	24,6	9,6
Wijkteams	3,9	0,0	3,9	4,2	0,0	4,2	-0,3
Inkomensregelingen	128,6	82,7	46,0	118,9	83,3	35,5	10,4
Begeleide participatie	9,1	0,0	9,1	8,7	0,0	8,7	0,5
Arbeidsparticipatie	20,5	4,6	15,9	18,2	3,9	14,2	1,7
Maatwerkvoorzieningen (WMO)	9,7	0,0	9,7	10,5	0,0	10,5	-0,8
Maatwerkdienstverlening 18+	44,8	2,7	42,1	45,5	6,4	39,1	3,0
Hulp bij het huishouden (WMO)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Begeleiding (WMO)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dagbesteding (WMO)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Overige maatwerkarrangementen (WMO)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Maatwerkdienstverlening 18-	83,3	1,8	81,5	88,2	3,6	84,6	-3,0
Jeugdhulp begeleiding	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Jeugdhulp behandeling	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Jeugdhulp dagbesteding	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Jeugdhulp zonder verblijf overig	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Pleegzorg	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Gezinsgericht	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Jeugdhulp met verblijf overig	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Gesloten plaatsing	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Geëscaleerde zorg 18+	57,8	0,1	57,7	52,7	0,6	52,1	5,6
Beschermd wonen (WMO)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Geëscaleerde zorg 18-	7,3	0,0	7,3	7,6	0,0	7,6	-0,3
Jeugdbescherming	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Jeugdreclassering	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
<i>Volksgesondheid en milieu</i>	<i>71,6</i>	<i>56,8</i>	<i>14,9</i>	<i>68,4</i>	<i>57,9</i>	<i>10,5</i>	<i>4,3</i>
Volksgesondheid	11,8	0,1	11,6	11,7	0,1	11,6	0,0
Riolering	15,0	16,9	-2,0	15,2	16,9	-1,8	-0,2
Afval	31,7	37,5	-5,8	30,7	39,0	-8,3	2,5
Milieubeheer	13,1	2,2	10,9	10,8	1,8	8,9	2,0
Begraafplaatsen en crematoria	0,1	0,0	0,1	0,1	0,0	0,1	0,0
<i>Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vern.</i>	<i>164,3</i>	<i>213,6</i>	<i>-49,3</i>	<i>189,0</i>	<i>195,0</i>	<i>-6,0</i>	<i>-43,3</i>
Ruimtelijke Ordening	42,6	37,9	4,7	40,1	39,3	0,9	3,9
Grondexploitatie (niet-bedrijven terreinen)	103,4	162,5	-59,1	132,7	143,4	-10,7	-48,4
Wonen en bouwen	18,4	13,3	5,1	16,2	12,3	3,8	1,2
saldo van batens en lasten	1.021,7	1.046,1	-24,5	1.027,1	1.076,8	-49,7	25,2
Algemene Reserves	24,3	41,2	-16,9	24,3	43,3	-19,1	2,1
Algemene Reserves-grondbedrijf	38,5	41,3	-2,8	50,6	79,7	-29,1	26,3
Bestemmingsreserves	63,5	75,0	-11,5	65,1	59,4	5,8	-17,3
Resultaat	29,0	0,0	29,0	29,0	0,0	29,0	0,0
resultaat	1.203,7	1.203,7	0,0	1.259,2	1.259,2	0,0	0,0

6.3 Primitieve begroting per programma

bedragen x € 1 miljoen

programma's	lasten			baten		
	primitief	mutaties	eindstand	primitief	mutaties	eindstand
Bestuur, inwoners en economie	31,4	-4,0	27,4	10,8	-3,7	7,1
Duurzaam, leefbaar en bereikbaar	189,0	2,3	191,3	140,1	2,7	142,8
Ruimte en wonen	193,0	32,1	225,1	185,0	57,7	242,7
Zorg en welzijn	241,0	24,6	265,6	73,9	26,2	100,1
Werk en inkomensondersteuning en inclusiviteit	150,0	19,3	169,3	111,0	-5,2	105,9
Onderwijs, sport en cultuur	107,1	8,1	115,2	47,4	7,4	54,8
Veiligheid	22,2	1,4	23,6	1,0	1,5	2,6
Bedrijfsvoering	74,6	4,1	78,7	1,8	0,9	2,7
Financiën	24,4	83,1	107,5	461,6	83,4	545,0
totaal	1.032,7	171,0	1.203,7	1.032,7	171,0	1.203,7

6.4 Algemene middelen en overhead

In dit hoofdstuk geven wij inzicht in:

- de werkelijke overhead- en bedrijfsvoeringskosten en het verschil met de begroting
- kengetallen over de overhead en bedrijfsvoering en vergelijking met andere gemeenten
- de werkelijk ontvangen algemene middelen en het verschil met de begroting

Dit zijn aparte doorsnedes waarbij er informatie vanuit meerdere raadsprogramma's wordt samengebracht.

bedragen x € 1 miljoen

	begroot lasten	begroot baten	realisatie lasten	realisatie baten	resultaat
Bestuur, inwoners en economie	26,3	4,9	25,5	7,3	3,2
Duurzaam, leefbaar en bereikbaar	158,6	104,6	168,6	112,3	-2,2
Ruimte en wonen	174,2	192,9	192,8	206,9	-4,6
Zorg en welzijn	264,4	26,4	257,0	28,9	9,9
Werk en inkomensondersteuning en inclusiviteit	169,3	88,9	157,4	93,3	16,3
Onderwijs, sport en cultuur	111,8	40,0	104,6	35,9	3,1
Veiligheid	23,6	1,9	22,6	1,0	0,1
Bedrijfsvoering	3,7	0,3	4,3	0,8	-0,2
Financiën	0,3	17,1	-0,6	18,0	1,7
<i>totaal programma's</i>	<i>932,1</i>	<i>477,0</i>	<i>932,2</i>	<i>504,5</i>	<i>27,3</i>
algemene dekkingsmiddelen	3,9	567,8	4,2	569,9	1,8
overhead	76,2	1,3	77,6	2,4	-0,3
Stelpost onvoorzien	0,5	0,0	0,0	0,0	0,5
Vennootschapsbelasting	9,0	0,0	13,1	0,0	-4,1
<i>saldo van baten en lasten</i>	<i>1.021,7</i>	<i>1.046,1</i>	<i>1.027,1</i>	<i>1.076,8</i>	<i>25,2</i>
reservemutaties	155,2	157,6	169,0	182,4	11,1
resultaat	1.176,9	1.203,7	1.196,1	1.259,2	36,3

De inkomsten van de gemeente bestaan uit 46% uit algemene dekkingsmiddelen

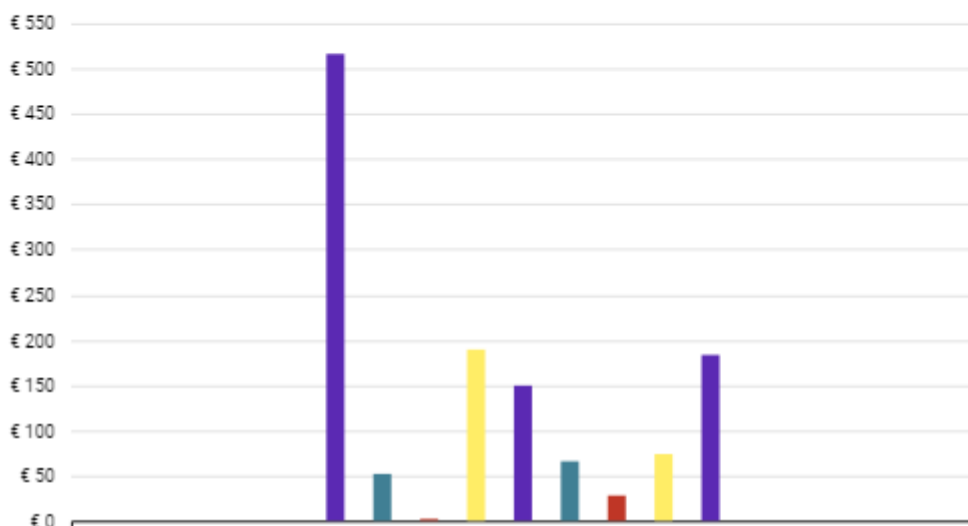
Het gaat om een bedrag van € 570 miljoen. Dit bestaat vooral uit het geld dat wij ontvangen uit het gemeentefonds en de lokale belastingen, zoals de onroerende zaakbelasting en de toeristenbelasting. De algemene dekkingsmiddelen zijn € 1,8 miljoen hoger dan begroot. Dit komt door:

- € 2,1 miljoen meer inkomsten voor specifieke uitkeringen het gemeentefonds.
De belangrijkste oorzaak is dat we extra geld voor specifieke uitkeringen hebben gekregen bij de decembercirculaire. Dit is gemeld bij de 4e kwartaalrapportage, maar dit was te laat om nog in de begroting 2022 te kunnen verwerken. Het gaat bijvoorbeeld om € 0,5 miljoen voor hulp aan Oekraïners, € 0,7 miljoen voor maatschappelijke opvang, € 0,3 miljoen voor bijzondere bijstand voor studenten en € 0,6 miljoen voor diverse andere uitkeringen voor vooral het sociaal domein.
- € 3,8 miljoen minder inkomsten voor de inkomstenderving corona.
We ontvangen het geld in 2023.
- € 3 miljoen extra algemene uitkering voor de stijging van lonen en prijzen.
- € 0,9 miljoen extra algemene uitkering door aanpassingen in de decembercirculaire
- € 0,5 miljoen hogere inkomsten onroerende zaakbelasting woningen.
- € 0,5 miljoen lagere inkomsten toeristenbelasting
- € 0,2 miljoen lagere inkomsten reclamebelasting

De werkelijke inkomsten zijn als volgt opgebouwd:

Inkomsten

bedragen x € 1 miljoen

- gemeentefonds
- lokale belastingen
- dividend en reclame
- inkomensoverdrachten
- grondverkopen
- leges en heffingen
- verhuur en parkeren
- overige totale baten
- reservemutaties

bedragen x € 1 miljoen

	begroot	realisatie	resultaat
gemeentefonds	514,4	516,5	2,2
lokale belastingen	51,9	52,0	0,1
dividend en reclame	1,6	1,4	-0,2
inkomensoverdrachten	178,9	189,8	10,9
grondverkopen	118,6	148,8	30,2
leges en heffingen	74,3	74,0	-0,3
verhuur en parkeren	29,6	27,7	-1,9
overige totale baten	76,9	66,6	-10,3
reservemutaties	157,6	182,4	24,9
totaal	1.203,7	1.259,2	55,5

We hebben in 2022 hogere overheadkosten dan begroot

In de tabel hieronder is te zien waarop we geld over houden en tekort komen:
bedragen x € 1 miljoen

	begroot	realisatie	resultaat
ICT	24,7	23,3	1,4
huisvesting en facilitaire zaken	8,2	7,9	0,2
personeelszaken	5,6	5,8	-0,2
financiën en control	21,6	21,6	-0,1
taakgebonden overhead	15,8	16,6	-0,8
niet toerekenbare overhead	6,6	7,4	-0,8
<i>totale overheadkosten</i>	<i>82,4</i>	<i>82,7</i>	<i>-0,3</i>
toerekening overhead	-7,5	-7,5	0,0
totaal	74,9	75,2	-0,3

In totaal zijn de overheadkosten € 0,3 miljoen hoger dan begroot. Dit is een afwijking van 0,4%. Er zijn wel een aantal relevante afwijkingen::

- € 1,4 miljoen lagere kosten voor ICT. Het gaat hierbij met name om projecten. Voor € 0,6 miljoen gaat dit om projecten die vertraagd zijn en de kosten in 2023 worden gemaakt. Daarnaast is het lastig om personeel te vinden waardoor € 0,8 miljoen minder is uitgegeven. Voor deze projecten is in 2023 ook budget waardoor het niet nodig is om het geld door te schuiven. Op de activiteit ICT projecten wordt dit nader toegelicht.
- € 0,8 miljoen hogere kosten voor de taakgebonden overhead. Dit zijn kosten van afdelingsmanagement en directe ondersteuning hiervan. Dit komt voor € 0,6 miljoen door extra inzet van teamleiders en groepsmanagers en extra inhuur vanwege ziekte in het sociaal domein. Verder zijn er diverse kleinere voor en nadelen die optellen tot een tekort van € 0,2 miljoen.
- € 0,9 miljoen hogere kosten voor bestuursondersteuning. Onderzoek & Statistiek heeft € 0,15 miljoen minder inkomsten dan begroot. Daarnaast is er voor € 0,5 miljoen extra ingehuurd door uitval medewerkers vanwege ziekte en zwangerschapsverlof. € 0,1 miljoen nadeel komt door extra kosten voor garantiebannen en € 0,1 miljoen door inzet medewerkers boven formatie.

Kengetallen overhead

De overheadkosten zijn 6,8% van de totale kosten in 2022. Het aandeel van de overhead in de totale begroting is met 1,5% gedaald ten opzichte van 2017. Vanaf 2019 stabiliseert de daling. In de tabel hieronder zijn de kengetallen voor de bedrijfsvoering opgenomen:

	2017	2018	2019	2020	2021	referentie	2022
aandeel overhead in totale omzet	8,2%	7,9%	7,3%	7,2%	6,6%	8,5%	6,5%
overhead per inwoner in euro's	351	353	334	336	339	352	337
apparatuurkosten per inwoner in euro's	nb	744	736	751	742	nb	782
bezetting per 1.000 inwoners in fte's	9,2	9,2	9,2	9,2	9,3	8,1	9,6
aandeel inhuurkosten in totale loonsom	17,5%	21,6%	20,2%	20,6%	20,2%	16,9%	20,4%

De referentiegroep zijn gemeenten met 150.000-250.000 inwoners. De openbare realisatiecijfers over 2021 zijn hiervoor gebruikt. Voor de overheadkosten is dit IV3 informatie van Centraal Bureau voor de Statistiek Statline. Voor de personele bezetting en inhuur is gebruik gemaakt van de personeelsmonitor 2021 van het A&O fonds. De Almeerse cijfers over 2021 kunnen hiermee worden vergeleken.

Op hoofdlijnen kunnen we de volgende conclusies trekken:

- Het aandeel van de overhead in de totale kosten dalen in Almere tussen 2017 en 2022. In 2022 ligt het percentage 0,1% lager dan in 2021.
- We hebben relatief veel personeel per inwoner. Dit lijkt te komen doordat wij veel taken zelf uitvoeren. Voorbeelden zijn het grondbedrijf en de afvalinzameling. Maar we hebben ook een FVA programma en organiseren een Floriade, waar andere gemeenten dit niet hebben.

- Het aandeel van de inhuurkosten in de totale loonsom ligt boven het gemiddelde van de referentiegemeenten, maar is wel stabiel. Ongeveer 20% van onze loonsom zijn in huurkosten.

Overige onderdelen

Stelpost onvoorzien

De stelpost onvoorzien is niet aangesproken. Het geld blijft beschikbaar in de risicoreserve

Vennootschapsbelasting

We verwachten over de jaren 2016-2020 € 2 miljoen extra vennootschapsbelasting te moeten betalen

In de begroting hielden we rekening dat we vanaf 2021 vennootschapsbelasting (Vpb) moesten betalen. Dit kon omdat we winsten nog konden verrekenen met verliezen uit 2016 en 2017. Volgens de belastingdienst hebben we in de jaren 2016-2020 hogere fiscale winsten doordat:

- € 7 miljoen aan reclame inkomsten ook zijn meegenomen in de Vpb. De belastingdruk neemt hiervoor met € 1,75 miljoen toe. Wij, en alle andere gemeenten zijn het er niet mee eens
- De belastingdienst heeft de ontwikkelwaarde van de tijdelijke parkeervelden in het stadscentrum verlaagd. Hierdoor kunnen we per saldo € 5 miljoen minder rentekosten toerekenen, waardoor we € 1,1 miljoen extra Vpb moeten betalen. Ook hier zijn we het niet mee eens. We laten de gronden nu taxeren, zodat we met de belastingdienst afspraken kunnen maken
- We moeten waarschijnlijk ook belasting gaan betalen over de inkomsten uit brandstofverkooppunten (benzinstations). Het gaat om ongeveer € 1,5 miljoen aan extra inkomsten, waardoor we ongeveer € 0,4 miljoen extra Vpb moeten betalen.

In totaal gaat het dus om € 3,25 miljoen aan extra Vpb. Hiervan kunnen nog ongeveer € 1,25 miljoen verrekenen met verliezen uit eerdere jaren. Per saldo dus € 2 miljoen extra kosten.

Het zal nog een tijd duren totdat er duidelijkheid is over de reclame-inkomsten en de waardering van de parkeerterreinen. Tot die tijd gaan we de belasting wel betalen om 8% boeterente te voorkomen. Mocht de rechter bepalen dat de reclame-inkomsten buiten de Vpb vallen dan levert dit op dat moment een voordeel op.

We verwachten over 2021 en 2022 € 2 miljoen extra vennootschapsbelasting te moeten betalen

In totaal hadden we € 9 miljoen Vpb begroot voor deze jaren. We verwachten nu € 11 miljoen te moeten betalen. Dit komt vooral omdat we meer vennootschapsbelasting moeten betalen op de grondexploitatie. De lagere rentekosten op de tijdelijke parkeerterreinen in het stadscentrum is hier een belangrijke reden voor.

6.5 Overzicht incidentele en structurele baten en lasten

Het BBV schrijft voor dat er inzicht gegeven dient te worden in de incidentele baten en lasten per programma. In dit hoofdstuk maken we dit zichtbaar.

Kaders voor incidentele baten en lasten

Wij hebben in lijn met de regels uit het BBV de volgende kaders om te bepalen of een begrotingsactiviteit incidenteel is:

1. We kijken naar de aard van de begrotingspost. Als de activiteit die vanuit de begrotingspost wordt betaald tijdelijk is, dan zijn de lasten en baten als incidenteel opgenomen. Dit kan ook gaan om activiteiten die we voor lange periode uitvoeren. Te denken valt aan de grondexploitatie, het Fonds Verstedelijking Almere en de ontwikkeling van Oosterwold
2. We stellen per kostenplaats vast of de activiteit incidenteel of structureel is. Als er op een kostenplaats zowel incidentele als structurele baten en lasten zijn dan worden deze als structureel meegenomen
3. Uitzondering hierop zijn onttrekkingen (vrijval) aan voorzieningen. Deze oormerken wij altijd als incidenteel
4. We hanteren een ondergrens van € 0,5 miljoen aan incidentele baten of lasten per begrotingsactiviteit. Als de incidentele lasten of baten kleiner zijn nemen we deze niet (apart) op in het overzicht.

Kaders voor structurele stortingen in en onttrekkingen aan reserves

In het BBV is bepaald dat alleen stortingen in en onttrekkingen aan reserves voor kapitaallasten als structureel gekenmerkt mogen worden. Alle andere stortingen en onttrekkingen zijn incidenteel. Wij hebben dit vertaald in de volgende kaders

1. Onttrekkingen aan de kapitaallastenreserves ten behoeve van de dekking van kapitaallasten zijn **structureel**
2. De rentetoevoeging (storting) aan de kapitaallastenreserves zijn **structureel**
3. De storting in de reserve om de kapitaallasten van investeringen in latere jaren te kunnen dekken is **structureel** als het een structurele begrotingsactiviteit is (zoals Beheer en onderhoud)
4. De storting in de reserve om de kapitaallasten van investeringen in latere jaren te kunnen dekken is **incidenteel** als het een incidentele begrotingsactiviteit is (zoals het Fonds Verstedelijking Almere)
5. De vrijval (onttrekking) van kapitaallastenreserves is **incidenteel**
6. Alle stortingen en onttrekkingen aan andere reserves zijn **incidenteel**

Incidentele baten en lasten per programma

In de tabel hieronder zijn de incidentele baten en lasten per programma opgenomen.

bedragen x € 1 miljoen

begrotingsonderdeel	lasten	baten toelichting
Bestuur, inwoners en economie		
Vrijval voorziening pensioen/wachtgeld		2,2 De pensioen- en wachtgeldvoorziening voor wethouders kon vrijvallen. Dit is een eenmalige baat in de jaarrekening
Digitale Stad	1,5	0,5 Dit is een project om data gedreven diensten te ontwikkelen en om onze dienstverlening aan de burger steeds te verbeteren.
Fonds Verstedelijking Almere	0,9	0,9 Het Fonds Verstedelijking Almere is een tijdelijk programma. Er wordt per 5 jaar een meerjarenprogramma vastgesteld en per jaar een jaarprogramma uitgevoerd. De projecten worden betaald uit bijdragen van het Rijk de Provincie en grondverkopen in Oosterwold. Een toelichting is te vinden in de paragraaf Fonds verstedelijking Almere.
reservemutaties	0,2	1,5
Totaal Bestuur, inwoners en economie	2,6	5,0

bedragen x € 1 miljoen

begrotingsonderdeel	lasten	baten toelichting
Duurzaam, leefbaar en bereikbaar		
Floriade	21,3	8,8 Dit zijn de gemeentelijke lasten en baten die in 2022 zijn gemaakt voor het organiseren van de Floriade. Het evenement is in 2022 georganiseerd en afgerond. Een inhoudelijke toelichting is te vinden in de paragraaf Floriade.
Fonds Verstedelijking Almere	5,7	0,3 Zie toelichting FVA bij bestuur, inwoners en economie.
Reductie energieverbruik woningen en energie-armoede	1,4	1,4 We voeren projecten uit om het energieverbruik van woningen te verminderen en energie-armoede tegen te gaan. Het gaat hierbij onder andere om het beschikbaar stellen van vouchers voor isolatiematerialen en klusteams voor inwoners met een kleine beurs. De kosten worden betaald door het Rijk.
Fonds Stedelijke Vernieuwing	1,8	Dit gaat om de stedelijke vernieuwing van de stadscentra Almere Haven en Almere Buiten. Hiervoor is incidenteel geld beschikbaar.
Opgave Almere Centrum	1,2	0,1 Dit gaat om de doorontwikkeling van het stadscentrum. Hiervoor is incidenteel geld beschikbaar als cofinanciering voor de Rijksmiddelen die we krijgen.
Overige	1,1	0,4
Reservemutaties	11,7	29,8
<i>Totaal Duurzaam, leefbaar bereikbaar</i>	<i>44,1</i>	<i>40,6</i>
Ruimte en wonen		
Fonds Verstedelijking Almere	10,6	0,1 Zie toelichting FVA bij bestuur, inwoners en economie.
Grondexploitatie	150,8	174,8 Dit gaat om het bouwen van woningen, bedrijventerreinen, kantoren en voorzieningen. Dit zijn een tijdelijke activiteit die zich over tientallen jaren uitstrekt. De lasten en baten en winsten en verliezen zijn daarom ook incidenteel. We houden geen rekening in de begroting met structurele winst uit het grondbedrijf. Een uitgebreide toelichting is te vinden in de paragraaf grondbeleid en het MPGA.
Oosterwold	9,2	15,5 Dit zijn de inkomsten uit grondverkoop in Oosterwold, de exploitatiebijdrage voor het kostenverhaal en de ambtelijke inzet hiervoor. Net zoals de 'reguliere' gebiedsontwikkeling is de ontwikkeling van Oosterwold een incidentele activiteit. De inkomsten uit grondverkoop worden gestort in de reserve Fonds Verstedelijking Almere.
Participatie gebiedsontwikkeling	0,6	Voor de bewonersparticipatie bij gebiedsontwikkeling maken we extra kosten die niet uit de grondexploitatie kunnen worden betaald. De omgevingswet maakt dit op termijn wel mogelijk. De kosten zijn daarom als incidenteel opgenomen.
Implementatie omgevingswet	0,7	We maken kosten voor de implementatie van de omgevingswet en het nieuwe stelsel voor de WABO. Deze kosten zijn incidenteel.
overige	0,6	0,8
reservemutaties	65,5	80,8
<i>Totaal Ruimte en wonen</i>	<i>238,1</i>	<i>272,0</i>

bedragen x € 1 miljoen

begrotingsonderdeel	lasten	batens toelichting
P04 Zorg en welzijn		
Hulp aan Oekraïne	14,4	21,9 We vangen Oekraïense vluchtelingen op. Voor de opvang en begeleiding hiervan krijgen we geld van het Rijk. In 2023 wordt de opvang voortgezet.
Vervanging IV systeem sociaal domein	0,7	Er is een projectteam bezig de vervanging van ons IV systeem voor het sociaal domein en de implementatie van een nieuw systeem.
Zorglandschap Flevoland	0,5	Er is tijdelijk geld beschikbaar gesteld voor de regionale doorontwikkeling van het zorglandschap in Flevoland.
overige	0,6	0,2
reservemutaties	7,3	3,8
<i>Totaal P04 Zorg en welzijn</i>	<i>23,4</i>	<i>26,0</i>
Werk en inkomensondersteuning		
Re-integratie en werkbedrijf Floriade	1,9	0,6 We hebben vanuit de coronasteunpakketten extra geld gekregen voor re-integratie .Hiervan is een deel
Re-integratie regionaal	0,6	2,3 We hebben van het Rijk geld gekregen voor crisisdienstverlening en dichterbij dan je denkt. Het geld is voor de regio Flevoland. Dit geld is nog maar beperkt uitgegeven. Vanaf 2023 is er een bestedingsplan.
Crisisnoodopvang vluchtelingen	2,8	2,8 We vangen vluchtelingen op in bijvoorbeeld de oude brandweerkazerne. De kosten worden vergoed door het COA. In 2023 neemt het COA de exploitatie van ons over
Ondersteuning KOT-gedupeerden	3,0	3,2 We hebben geld gekregen van het Rijk voor het helpen en ondersteunen van gedupeerden van de KOT affaire. Ook moeten we onze eigen dienstverlening verbeteren
Kwijtschelding KOT-gedupeerden	0,7	0,7 Ook schelden we waar nodig de belastingen kwijt van KOT-gedupeerden. Ook hiervoor krijgen we geld van het Rijk
Energietoeslag minima	13,6	We geven inwoners die tot 120% van het minimum verdienen energietoeslag. In 2023 is de regeling voortgezet. We krijgen hiervoor geld van het Rijk.
overige	0,1	0,7
reservemutaties		1,1
<i>Totaal Werk en inkomensondersteuning</i>	<i>22,7</i>	<i>11,5</i>
Onderwijs, sport en cultuur		
Onderwijsachterstandenbeleid	0,7	0,7
Eerste inrichting schoolgebouwen	1,8	Als er een nieuw schoolgebouw wordt opgeleverd betalen we als gemeente ook de eerste inrichting en de onderwijsleerpakketten. Deze kosten zijn dus incidenteel, maar komen wel jaarlijks terug als er nieuwe scholen worden opgeleverd.
btw schade sport	1,5	1,0 Jaarlijks rekenen we met de belastingdienst af over de btw die betaald moet worden op de exploitatie van sportgebouwen. Soms is dit een nadeel en soms een voordeel.
Fonds Verstedelijking Almere	6,0	0,1 Zie toelichting FVA bij bestuur, inwoners en economie.
overige	0,8	0,7
reservemutaties	1,9	9,9
<i>Totaal Onderwijs, sport en cultuur</i>	<i>12,8</i>	<i>12,4</i>

bedragen x € 1 miljoen

begrotingsonderdeel	lasten	baten toelichting
Veiligheid		
overige	0,6	0,4
<i>Totaal Veiligheid</i>	<i>0,6</i>	<i>0,4</i>
Bedrijfsvoering		
ICT Projecten	0,6	We zijn bezig met een project om onze informatiebeheer en archivering te verbeteren. De kosten van het project zijn incidenteel.
overige	0,6	0,2
reservemutaties		1,2
<i>Totaal Bedrijfsvoering</i>	<i>1,2</i>	<i>1,4</i>
Financiën		
GF: inkomstenderving door corona		2,2 We hebben van het Rijk nog geld gekregen, omdat we in 2021 minder inkomsten konden realiseren dan normaal. Het gaat bijvoorbeeld om betaald parkeren, reclamebelasting en toeristenbelasting
Bijdrage overheden FVA		16,2 We krijgen van het Rijk en de Provincie geld voor de uitvoering van het Fonds verstedelijking Almere. De afspraken hierover en het programma dat we uitvoeren zijn tijdelijk van aard.
Vennootschapsbelasting	13,1	Over onze ondernemersactiviteiten moeten we vennootschapsbelasting betalen. De meeste VPB moeten we betalen over de fiscale winst van het grondbedrijf. Een deel van onze bedrijfseconomische winst reserveren we hiervoor. Omdat de grondexploitatie een incidentele activiteit is, is de vennootschapsbelasting die we betalen ook incidenteel
overige	0,0	0,1
reservemutaties	66,7	50,4
<i>Totaal Financiën</i>	<i>79,8</i>	<i>68,8</i>
Eindtotaal	425,3	438,1

Structurele stortingen in en onttrekkingen aan reserves

De stortingen en onttrekkingen aan de volgende reserves hebben we als structureel aangemerkt:

bedragen x € 1 miljoen

	lasten (storting)	baten (onttrekking)
8 Afschrijvingen Investerings	0,3	-0,3
83 Investerings openbare ruimte	14,1	-0,8
84 Afschrijving investeringen openbare ruimte	1,2	-2,9
Eindtotaal	15,6	-4,0

- Storting in de reserve 8 afschrijving investeringen en de reserve 84 afschrijving investeringen openbare ruimte is rentetoevoeging.
- Onttrekking aan de reserve 8 afschrijving investeringen en de reserve 84 afschrijving investeringen openbare ruimte is dekking voor kapitaallasten van reeds gedane investeringen
- Storting in reserve 83 investeringen openbare ruimte is voor € 13,25 miljoen reserveren van budget voor vervangingsinvesteringen beheer en onderhoud. Deze kosten keren jaarlijks terug. € 0,84 miljoen is rentetoevoeging

Reëel resultaat

Het reële (structurele) jaarresultaat over 2022 is € 24,7 miljoen positief. Dit is een verslechtering ten opzichte van de begroting van € 4,2 miljoen. Wij hebben van iedere afwijking bepaald of deze incidenteel of structureel is. De meeste afwijkingen in de jaarrekening zijn incidenteel van aard maar zijn wel een afwijking op een structureel budget. Deze afwijkingen zijn als incidenteel meegenomen. In onderstaande tabel is dit zichtbaar gemaakt:

bedragen x € 1 miljoen

	begroot	werkelijk	saldo
saldo van baten en lasten	24,5	49,1	24,7
toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	2,3	13,9	11,6
<i>begrotingssaldo na bestemming</i>	<i>26,8</i>	<i>63,1</i>	<i>36,3</i>
waarvan incidentele baten en lasten	-2,1	38,4	40,5
structurele saldo van baten en lasten	28,9	24,7	-4,2

In de begroting 2022 was al sprake van een overschot van € 28,9 miljoen op de structurele activiteiten. In de jaarrekening zitten vooral incidentele afwijkingen ten opzichte van de begroting. We hebben de afwijkingen ten opzichte van de begroting ingedeeld naar structurele en incidentele afwijkingen. De structurele afwijkingen bedragen per saldo € 4,2 miljoen negatief. Dit bedrag is als volgt opgebouwd:

- € 1,3 miljoen hogere kosten voor de jeugdhulp zonder verblijf
- € 1 miljoen hogere kosten jeugdhulp met verblijf
- € 0,3 miljoen hogere kosten jeugdbescherming
- € 0,5 miljoen hogere kosten top specialistische jeugdhulp
- € 0,6 miljoen hogere kosten Wmo ondersteuningsarrangementen
- € 0,35 miljoen hogere kosten Wmo hulpmiddelen
- € 0,7 miljoen hogere kosten dagelijks verzorgend onderhoud door prijsstijgingen
- € 0,25 miljoen hogere kosten voor extra bezwaar op belastingen
- € 0,3 miljoen lagere kosten voor bijzondere bijstand en beschermingsbewind
- € 0,2 miljoen lagere kosten re-integratie
- € 0,5 miljoen hogere inkomsten Ozb
- € 0,5 miljoen lagere inkomsten toeristenbelasting
- € 0,3 miljoen voordeel door overige afwijkingen

Er zijn ook afwijkingen op structurele budgetten die wij als incidenteel tekort of overschot hebben meegenomen. Te denken valt aan grote voordelen op bouwvergunningen, regionale re-integratie en schuldhulpverlening. De oorzaken hiervan zijn incidenteel van aard zoals de hoge prijzen op de huidige woningmarkt of het later opleveren van werk. Het is niet verstandig om deze voordelen structureel in te boeken. Ook hebben we grote voordelen op de afvalinzameling en verwerking. De structurele effecten op afval moeten worden verrekend in het tarief van de afvalstoffenheffing.

6.6 Wet normering topinkomens

De WNT is van toepassing op Gemeente Almere. Het voor Gemeente Almere toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2022 € 216.000,- (het algemeen bezoldigingsmaximum).

Bezoldiging leidinggevende topfunctionarissen

bedragen x € 1

gegevens 2022

bedragen x € 1

	R. Wielinga	JD Pruim	G.J. Broer
Functiegegevens	Gemeentesecretaris	Gemeentesecretaris	Raadsgriffier
Aanvang en einde functievervulling in 2022	01/01 t/m 28/02	15/02 t/m 31/12	01/01 t/m 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0	1,0
Dienstbetrekking?	ja	ja	ja
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	25.048	128.300	106.476
Beloningen betaalbaar op termijn	3.816	0	18.732
<i>Subtotaal</i>	<i>28.864</i>	<i>128.300</i>	<i>125.207</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	34.915	189.370	216.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Bezoldiging	28.864	128.300	125.207
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.

gegevens 2021

bedragen x € 1

	R. Wielinga	G.J. Broer	J.D. Pruim
Functiegegevens	Gemeentesecretaris	Raadsgriffier	Raadsgriffier
Aanvang en einde functievervulling in 2021	01/01 t/m 31/12	04/05 t/m 31/12	01/01 t/m 03/05
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0	1,0
Dienstbetrekking?	ja	ja	ja
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	143.909	68.034	62.502
Beloningen betaalbaar op termijn	22.554	12.218	7.757
<i>Subtotaal</i>	<i>166.463</i>	<i>80.252</i>	<i>70.259</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	209.000	138.570	70.430
Bezoldiging	166.463	80.252	70.259

Bezoldiging gewezen leidinggevende topfunctionarissen

In 2022 is geen sprake van gewezen topfunctionarissen binnen de gemeente.

Overige rapportageverplichtingen op grond van de Wet normering topinkomens

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2022 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

6.7 Wachtgelden college

Wethouders vallen niet onder de werkloosheidwet (WW). Werkloosheid van wethouders is geregeld in Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers (Appa). Deze regeling is als volgt:

De hoogte van de ontslaguitkering bedraagt in het eerste jaar 80% en de rest van de uitkeringsduur 70% van de laatstgenoten bezoldiging vermeerderd met de vakantie-uitkering en de eindejaarsuitkering. De uitkering wordt aangepast aan de algemene salaris ontwikkeling, en inkomsten van de oud-wethouder. De uitkeringsduur is afhankelijk van de duur van het wethouderschap en het loopbaanprincipe en de leeftijd van de oud-wethouder. Als de loopbaan van de ex-wethouder korter dan 3 maanden is geweest is de uitkeringsduur van de ontslaguitkering 6 maanden. Bij een loopbaan tussen de 3 maanden en 2 jaar is de uitkeringsduur 2 jaar. Indien een oud-wethouder langer dan 2 jaar wethouder is geweest is het recht op de ontslaguitkering de loopbaan van de oud-wethouder met een maximum uitkeringsduur van 3 jaar en 2 maanden. In het onderstaande overzicht de uitkeringsduur inzichtelijk gemaakt.

loopbaan	uitkeringsduur
< 3 maanden	6 maanden
3 maanden – < 2 jaar	2 jaar
langer dan 2 jaar	de duur van de loopbaan maar maximaal 3 jaar en 2 maanden

In 2022 hadden 3 oud-wethouders van Almere recht op een wachtgelduitkering. In totaal is er € 76.000 aan wachtgeld uitgekeerd.

Voor de wachtgeldverplichtingen houden wij een voorziening aan. Hierin storten wij jaarlijks een vast bedrag. Het wachtgeld betalen wij vervolgens uit deze voorziening. Per jaareinde kijken we of er nog genoeg geld in de voorziening zit om de toekomstige verplichtingen te betalen. Als er een tekort is vullen we dat direct aan, een eventueel overschot laten we vrijvallen. Zie voor het verloop in 2022 de toelichting op de voorziening wachtgeldverplichting.

7 Bijlagen jaarrekening

7.1 Sisa

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 9-3-2023								
Ver	Uit	Specifieke uitkering	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
Jen V	A5	Specifieke uitkering versterking van de lokale integrale aanpak van radicalisering, extremisme en terrorisme Gemeenten	Naam hoofdcategorie	Bestedingen (jaar T) komen overeen met activiteitenplan per hoofdcategorie (Ja/Nee)	Besteding uitvoering activiteiten (jaar T) per hoofdcategorie.	Cumulatieve besteding uitvoering activiteiten (t/m jaar T) per hoofdcategorie	Afwijking t.o.v. aanvraag overeengekomen (Ja/Nee) in (jaar T) per hoofdcategorie - bij Ja is indicator 06 verplicht	Toelichting afwijking besteding (jaar T) volgens projectplan per hoofdcategorie
			Aard controle n.v.t. Indicator: A5/01	Aard controle D1 Indicator: A5/02	Aard controle R Indicator: A5/03	Aard controle R Indicator: A5/04	Aard controle n.v.t. Indicator: A5/05	Aard controle n.v.t. Indicator: A5/06
			Analyse van de lokale problematiek met betrekking tot radicalisering en extremisme en de evaluatie van de aanpak van radicalisering en extremisme;	Ja	€ 0	€ 18.750	Nee	
			Persoonsgerichte aanpak van	Ja	€ 0	€ 0	Nee	

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 9-3-2023								
Ver	Uit	Specifieke uitkering	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	
		3	geradicaliseerde personen;					
			4	Opbouwen, behouden en faciliteren van een netwerk van personen en organisaties die betrokken zijn bij de preventie van radicalisering;	Ja	€ 0	€ 0	Nee
			5	Deskundigheidsbevordering en voorlichting van personen en organisaties die betrokken zijn bij de preventie van radicalisering;	Ja	€ 0	€ 3.674	Nee
			6	Preventie-activiteiten gericht op specifieke kwetsbare doelgroepen;	Ja	€ 30.830	€ 145.590	Nee
				Evalueren van de activiteiten die zijn verricht in het kader van het tegengaan van radicalisering, extremisme en terrorisme.	Ja	€ 0	€ 8.120	Nee
				Eindverantwoording (Ja/Nee)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)			
			Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.				

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 9-3-2023								
Ver	Uit	Specifieke uitkering	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
			Indicator: A5/07	Indicator: A5/08				
			Ja	Ja				
Jen V	A9	Specifieke uitkering versterking van de lokale integrale aanpak van radicalisering, (gewelddadig) extremisme en terrorisme in 2021	Naam hoofdcategorie	Bestedingen (jaar T) komen overeen met activiteitenplan per hoofdcategorie (Ja/Nee)	Besteding uitvoering activiteiten (jaar T) per hoofdcategorie	Cumulatieve besteding uitvoering activiteiten (t/m jaar T) per hoofdcategorie	Afwijking t.o.v. aanvraag overeengekomen (Ja/Nee) in (jaar T) per hoofdcategorie - bij Ja is indicator 06 verplicht	Toelichting afwijking besteding (jaar T) volgens projectplan per hoofdcategorie
		Gemeenten	Aard controle n.v.t. Indicator: A9/01	Aard controle D1 Indicator: A9/02	Aard controle R Indicator: A9/03	Aard controle R Indicator: A9/04	Aard controle n.v.t. Indicator: A9/05	Aard controle n.v.t. Indicator: A9/06
		1	Analyse van de lokale problematiek met betrekking tot radicalisering, (gewelddadig) extremisme en de evaluatie van de aanpak van radicalisering naar (gewelddadig) extremisme;	Ja	€ 65.500	€ 65.500	Nee	
		2	Persoonsgerichte aanpak van geradicaliseerde personen;	Ja	€ 0	€ 0	Nee	
		3	Opbouwen, behouden en faciliteren van een	Ja	€ 0	€ 0	Nee	

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 9-3-2023								
Ver	Uit	Specifieke uitkering	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	
		4	netwerk van personen en organisaties die betrokken zijn bij het signaleren van mogelijke radicalisering					
			Deskundigheidsbevordering en voorlichting van personen en organisaties die direct betrokken zijn bij de lokale integrale aanpak;	Ja	€ 0	€ 11.824	Nee	
			5	Preventie-activiteiten voor radicaliserende personen en de directe omgeving;	Ja	€ 0	€ 0	Nee
			6	Preventie-activiteiten die de weerbaarheid versterken van specifieke groepen en individuen die mogelijk vatbaar zijn voor radicalisering;	Ja	€ 0	€ 0	Nee
			7	Evalueren van de activiteiten die zijn verricht in het kader van het tegengaan van radicalisering, (gewelddadig) extremisme en terrorisme.	Ja	€ 0	€ 0	Nee

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 9-3-2023								
Ver	Uit	Specifieke uitkering	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
			Eindverantwoording (Ja/Nee)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)				
			Aard controle n.v.t. Indicator: A9/07	Aard controle n.v.t. Indicator: A9/08				
			Ja	Ja				
Jen V	A14	Specifieke uitkering versterking van de lokale integrale aanpak van radicalisering, (gewelddadig) extremisme en terrorisme in 2022	Naam hoofdcategorie	Bestedingen (jaar T) komen overeen met activiteitenplan per hoofdcategorie (Ja/Nee)	Besteding uitvoering activiteiten (jaar T) per hoofdcategorie	Cumulatieve besteding uitvoering activiteiten (t/m jaar T) per hoofdcategorie	Afwijking t.o.v. aanvraag overeengekomen (Ja/Nee) in (jaar T) per hoofdcategorie - bij Ja is indicator 06 verplicht	Toelichting afwijking besteding (jaar T) volgens projectplan per hoofdcategorie
		Gemeenten	Aard controle n.v.t. Indicator: A14/01	Aard controle D1 Indicator: A14/02	Zelfstandige uitvoering (excl. SiSa tussen medeoverheden) Aard controle R Indicator: A14/03	Vanaf SiSa 2021 Incl. SiSa tussen medeoverheden Aard controle R Indicator: A14/04	Aard controle n.v.t. Indicator: A14/05	Aard controle n.v.t. Indicator: A14/06
		1	Analyse van de lokale problematiek met betrekking tot radicalisering en extremisme en de evaluatie van de aanpak van radicalisering en extremisme;	Ja	€ 0	€ 0	Nee	
		2	Persoonsgerichte aanpak van	Ja	€ 0	€ 0	Nee	

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 9-3-2023								
Ver	Uit	Specifieke uitwerking	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	
		3	geradicaliseerde personen;					
			4	Opbouwen, behouden en faciliteren van een netwerk van personen en organisaties die betrokken zijn bij de preventie van radicalisering;	Ja	€ 0	€ 0	Nee
			5	Deskundigheidsbevordering en voorlichting van personen en organisaties die betrokken zijn bij de preventie van radicalisering;	Ja	€ 0	€ 0	Nee
			6	Preventie-activiteiten gericht op specifieke kwetsbare doelgroepen;	Ja	€ 0	€ 0	Nee
			7	Evalueren van de activiteiten die zijn verricht in het kader van het tegengaan van radicalisering, extremisme en terrorisme.	Ja	€ 0	€ 0	Nee
				Eindverantwoording (Ja/Nee)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)			

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 9-3-2023								
Ver	Uit	Specifieke uitkering	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
			Aard controle n.v.t. Indicator: A14/07	Aard controle n.v.t. Indicator: A14/08				
			Ja	Ja				
Jen V	A16	Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne	Vul in totaal cumulatief te ontvangen normbedrag per gerealiseerde plek per dag (GOO) 1 maart tot en met 14 oktober 2022	Vul in totaal cumulatief te ontvangen normbedrag per gerealiseerde plek per dag (GOO) met ingang van 15 oktober 2022 (jaar T)	Vul in verschil werkelijke bestedingen ten opzichte van de gecombineerde uitkomst van A16/01 en A16/02 (jaar T) - uitzonderingsbepaling (GOO)	Besteding (jaar T) tbv de transitie - uitgezonderd uitvoeringskosten	Besteding (jaar T) uitvoeringskosten tbv de transitie	Besteding (jaar T) uitgekeerde verstrekkingen (POO)
		Gemeenten	Aard controle R Indicator: A16/01	Aard controle R Indicator: A16/02	Aard controle R Indicator: A16/03	Aard controle R Indicator: A16/04	Aard controle R Indicator: A16/05	Aard controle R Indicator: A16/06
			€ 13.132.800	€ 6.619.167	€ 0	€ 2.343.467	€ 168.145	€ 1.131.970
			Totaal bedrag vorderingen uitgekeerde verstrekkingen (jaar T) POO	Vul in totaal te ontvangen normbedrag uitvoeringskosten per geregistreerde persoon waaraan in een maand een verstrekking is gedaan (POO) in (jaar T)	Berekening totale besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
			Aard controle R Indicator: A16/07	Aard controle R Indicator: A16/08	Aard controle n.v.t. Indicator: A16/09	Aard controle n.v.t. Indicator: A16/10	Aard controle n.v.t. Indicator: A16/11	
			€ 0	€ 512.820	€ 23.908.369	€ 23.908.369	Nee	

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 9-3-2023										
Ver	Uit	Specifieke uitkering	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator		
FIN	B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek	Aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (jaar T)	Cumulatief aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (t/m jaar T)	Aantal uitgewerkte plannen van aanpak in (jaar T)	Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanpak (t/m jaar T)	Normbedragen voor a, b, d en f (ja/nee)(vanaf 2021)	Normbedragen voor e (ja/nee) (vanaf 2021)		
			Aard controle R Indicator: B2/01	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/02	Aard controle D2 Indicator: B2/03	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/04	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/05	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/06		
			175	2.475	397	979	Ja	Nee		
		Eindverantwoording (Ja/Nee)	Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel a, b, d en f (artikel 3) Keuze werkelijke kosten	Reeks 1 Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen a, b, d en f (artikel 3) Keuze werkelijke kosten						
		Aard controle n.v.t. Indicator: B2/07	Aard controle R Indicator: B2/08	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/09						
		Nee								
		Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3)	Reeks 1 Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3)	Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3)	Reeks 1 Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3)	Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3)	Reeks 1 Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3)			

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 9-3-2023								
Ver	Uit	Specifieke uitkering	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	
			Werkelijke kosten	Werkelijke kosten	Keuze werkelijke kosten	Keuze werkelijke kosten	Werkelijke kosten	Werkelijke kosten
			Aard controle R Indicator: B2/10	Aard controle R Indicator: B2/11	Aard controle R Indicator: B2/12	Aard controle R Indicator: B2/13	Aard controle R Indicator: B2/14	Aard controle R Indicator: B2/15
			€ 1.577.782	€ 1.801.882	€ 305.267	€ 416.448	€ 0	€ 0
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/16	Reeks 2 Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerde cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/17	Reeks 2 Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/18	Reeks 2 Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/19	Reeks 2 Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/20	Reeks 2 Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/21
			€ 66.500	€ 940.500	€ 1.376.796	€ 3.395.172	€ 0	€ 0
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/22	Reeks 2 Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/23	Reeks 2 Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/24	Reeks 2 Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/25	Totaal Totale verantwoording (jaar T) voor de SPUK B2 regeling Aard controle n.v.t. Indicator: B2/26	
					€ 0	€ 0	€ 3.326.345	
BZ K	C32	Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen	Beschikingsnummer /naam	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Start bouwactiviteiten uiterlijk 31 augustus 2022 (Ja/Nee)	Toelichting (verplicht als bij start bouwactiviteiten (indicator 04) 'Nee' is ingevuld)	Eindverantwoording (Ja/Nee)

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 9-3-2023

Ver	Uit	Specificatie uitkering	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
		Gemeenten	Aard controle n.v.t. Indicator: C32/01	Aard controle R Indicator: C32/02	Aard controle n.v.t. Indicator: C32/03	Aard controle D2 Indicator: C32/04	Aard controle n.v.t. Indicator: C32/05	Aard controle n.v.t. Indicator: C32/06
	1		SUVIS21-00747257	€ 0	€ 0	Nee	Subsidie wordt teruggegeven	Ja
	2		SUVIS21-00765767	€ 0	€ 0	Nee	Subsidie wordt teruggegeven	Ja
	3		SUVIS21-00770970	€ 0	€ 44.818	Ja		Nee
	4		SUVIS21-00801089	€ 5.523	€ 83.271	Ja		Ja
	5		SUVIS21-01092704	€ 2.505	€ 118.512	Ja		Ja
	6		SUVIS21-01109178	€ 0	€ 0	Nee	Opdracht in december verstrekt, kosten worden niet meegenomen	Ja
	7		SUVIS21-2-02576152	€ 185.481	€ 185.481	Ja		Ja
	8		SUVIS21-2-03069641	€ 19.656	€ 19.656	Ja		Nee
	9		SUVIS21-2-03069995	€ 0	€ 0	Nee	Subsidie wordt teruggegeven	Ja
	10		SUVIS21-2-03070012	€ 16.167	€ 16.167	Ja		Nee
	11		SUVIS21-2-03071010	€ 0	€ 0	Nee	Subsidie wordt teruggegeven	Ja
	50							
			Kopie Beschikkingsnummer/ Naam	Zijn de begrotingsposten waarvoor een uitkering is aangevraagd uitgevoerd? (Ja/Nee/N.v.t.)	Toelichting (verplicht als bij indicator 08 nee is ingevuld)			
			Aard controle n.v.t. Indicator: C32/07	Aard controle D2 Indicator: C32/08	Aard controle n.v.t. Indicator: C32/09			

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 9-3-2023								
Ver	Uit	Specificatie uitkering	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
			1 SUVIS21-00747257	N.v.t.				
			2 SUVIS21-00765767	N.v.t.				
			3 SUVIS21-00770970	N.v.t.				
			4 SUVIS21-00801089	Ja				
			5 SUVIS21-01092704	Ja				
			6 SUVIS21-01109178	N.v.t.				
			7 SUVIS21-2-02576152	Ja				
			8 SUVIS21-2-03069641	N.v.t.				
			9 SUVIS21-2-03069995	N.v.t.				
			10 SUVIS21-2-03070012	N.v.t.				
			11 SUVIS21-2-03071010	N.v.t.				
			50					
BZ K	C41 B	Regeling specifieke uitkering flexibele inzet woningbouw SiSa tussen medeoverheden	Hieronder per regel één provincie(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die provincie invullen	Besteding (jaar T) aan flexibele ondersteuning, capaciteit en expertise	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan flexibele ondersteuning capaciteit en expertise	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)	Aantal projecten dat (in jaar T) is geholpen met middelen	Aantal projecten dat cumulatief (t/m jaar T) is geholpen met middelen
			Aard controle n.v.t. Indicator: C41B/01	Aard controle R Indicator: C41B/02	Aard controle n.v.t. Indicator: C41B/03	Aard controle R Indicator: C41B/04	Aard controle n.v.t. Indicator: C41B/05	Aard controle n.v.t. Indicator: C41B/06
		1	030012 Provincie Flevoland	€ 155.368	€ 155.368	€ 125.653	1	1
		2						
		3						
		4						
		5						
			Kopie provinciecode	Cumulatief aantal (t/m jaar T) woningen dat in	Eindverantwoording (Ja/Nee)			

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 9-3-2023								
Ver	Uit	Specifieke uitkering	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
		1	Aard controle n.v.t. Indicator: C41B/07	deze projecten wordt gerealiseerd Aard controle n.v.t. Indicator: C41B/08	Aard controle n.v.t. Indicator: C41B/09			
		2	030012 Provincie Flevoland	1.500	Nee			
		3						
		4						
		5						
BZ K	C43	Regeling reductie energiegebruik woningen Gemeenten	Beschikingsnummer/ naam Aard controle n.v.t. Indicator: C43/01	Besteding (jaar T) Aard controle R Indicator: C43/02	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) Aard controle R Indicator: C43/03	Aantal bereikte woningen Aard controle D1 Indicator: C43/04	Toelichting Aard controle n.v.t. Indicator: C43/05	Eindverantwoording (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: C43/06
			RREW2020-00449235	€ 1.123.821	€ 1.527.965	18.252	Het is niet gelukt de subsidie binnen de bestedingstermijn volledig te besteden waardoor ook het bereik iets lager ligt. Dit komt onder meer omdat het bereiken van huurders voor de cadeaubonnen lastiger bleek dan gedacht. Bij iedere communicatieactie steeg het aantal bereikte huishoudens en was het	Ja

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 9-3-2023							
Ver	Uit	Specifieke uitkering	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
							effect duidelijk zichtbaar in een piek van aanvragen, maar het uiteindelijke doel is niet bereikt. Ook bleek het gebrek aan energiecoaches een rol te spelen in het niet behaalde bereik. Doordat er relatief weinig energiecoaches beschikbaar waren, konden zij ook weinig mensen helpen.
			Totaal aantal bereikte huurwoningen	Is minstens 70% van de uitgekeerde specifieke uitkering bestemd voor activiteiten als bedoeld in artikel 4, eerste lid, onder a, b of c van de regeling (Ja/Nee)?			
			Aard controle D1 Indicator: C43/07	Aard controle n.v.t. Indicator: C43/08			
			9.416	Ja			
BZ K	C53	Groeiopgave Almere	Besteding (jaar T)	Eventuele toelichting	Eindverantwoording (Ja/Nee)		
			Aard controle R Indicator: C53/01	Aard controle n.v.t. Indicator: C53/02	Aard controle n.v.t. Indicator: C53/03		

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 9-3-2023								
Ver	Uit	Specifieke uitkering	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
			€ 9.364.000		Nee			
BZ K	C55	Aanpak energiearmoede	Het aantal huishoudens in huurwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten	Het aantal huishoudens in koopwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten
			Aard controle n.v.t. Indicator: C55/01	Aard controle R Indicator: C55/02	Aard controle n.v.t. Indicator: C55/03	Aard controle n.v.t. Indicator: C55/04	Aard controle R Indicator: C55/05	Aard controle n.v.t. Indicator: C55/06
			491	€ 199.109	€ 199.109	38	€ 18.871	€ 18.871
			Het aantal huishoudens dat ondersteuning – bijvoorbeeld via advies aan huis- heeft gekregen in de vorm van advies over vermindering van het energiegebruik voor zijn specifieke woningen waar de bewoner direct zijn/haar energieverbruik mee heeft kunnen verminderen.	Besteding (jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten			

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 9-3-2023								
Ver	Uit	Specificatie uitkering	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
			Aard controle n.v.t. Indicator: C55/07	Aard controle R Indicator: C55/08	Aard controle n.v.t. Indicator: C55/09			
			180	€ 38.573	€ 38.573			
			Het aantal kleine gasbesparende maatregelen (w.o. radiatorfolie en tochtstrips)	Het aantal kleine elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. LED-lampen)	Het aantal grote(re) gasbesparende maatregelen (w.o. dakisolatie, vloerisolatie, spouwmuurisolatie etc.)	Het aantal grote(re) elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. vervangen koelkasten, wasmachines etc.)	Het aantal gegeven adviezen met directe verlaging energieverbruik/energie rekening tot gevolg.	Het aantal overige energierekening verlagende maatregelen
			Aard controle n.v.t. Indicator: C55/10	Aard controle n.v.t. Indicator: C55/11	Aard controle n.v.t. Indicator: C55/12	Aard controle n.v.t. Indicator: C55/13	Aard controle n.v.t. Indicator: C55/14	Aard controle n.v.t. Indicator: C55/15
			276	234	0	352	180	0
BZ K	C56	Regeling huisvesting aandachtsgroepen	Beschikingsnummer	Projectnaam	Besteding (jaar T) per project	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) - per project	Aantal woonruimten en verblijfsruimten waarvan de werkzaamheden zijn gestart in (jaar T)	Aantal volledig gerealiseerde woonruimten en verblijfsruimten (t/m jaar T)
			Aard controle n.v.t. Indicator: C56/01	Aard controle n.v.t. Indicator: C56/02	Aard controle R Indicator: C56/03	Aard controle R Indicator: C56/04	Aard controle n.v.t. Indicator: C56/05	Aard controle n.v.t. Indicator: C56/06
		1	2376276	Ontwikkeling dak- en thuislozejongeren Almere	€ 0	€ 0	0	0
		2						

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 9-3-2023

Ver	Uit	Specifieke uitkering	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
		10						
			Kopie Projectnaam	Opbrengsten jaar T	Cumulatieve opbrengsten (t/m jaar T)	Opgevoerde kostenactiviteiten zoals opgenomen in de aanvraag zijn onveranderd (t/m jaar T) (Ja/Nee)	De uitvoering loopt volgens de planning (ja/nee)	Zelfstandige uitvoering (ja/nee)
			Aard controle n.v.t. Indicator: C56/07	Aard controle R Indicator: C56/08	Aard controle R Indicator: C56/09	Aard controle R Indicator: C56/10	Aard controle n.v.t. Indicator: C56/11	Aard controle n.v.t. Indicator: C56/12
		1	Ontwikkeling dak- en thuisloze jongeren Almere	€ 0	€ 0	Ja	Ja	Ja
		2						
		10						
			Eindverantwoording (Ja/Nee)	Zijn binnen twee jaar na de datum van toekenning van de uitkering onomkeerbare stappen gezet?				
			Aard controle n.v.t. Indicator: C56/13	Aard controle n.v.t. Indicator: C56/14				
			Nee					
BZ K	C62	Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke	Gederfde opbrengsten (jaar T) die voortvloeien uit het kwijtschelden van	Eindverantwoording (Ja/Nee)				

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 9-3-2023								
Ver	Uit	Specificatie uitkering	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
		belastingen van gedupeerden door de toeslag enaffaire	gemeentelijke belastingen					
			Aard controle R Indicator: C62/03	Aard controle n.v.t. Indicator: C62/04				
			€ 669.187	Nee				
BZ K	C64	Tijdelijke capaciteit of externe expertise 14 grootschalige woningbouwgebieden	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Eindverantwoording (Ja/Nee)			
			Aard controle R Indicator: C64/01	Aard controle n.v.t. Indicator: C64/02	Aard controle n.v.t. Indicator: C64/03			
			€ 53.771	€ 53.771	Nee			
BZ K	C20 9	Meerjarige regeling voor huisvesting aandachtsgroepen	Beschikingsnummer	Projectnaam	Besteding (jaar T) per project	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) - per project	Cumulatieve opbrengsten (t/m jaar T) - per project	Aantal woonruimten waarvan de werkzaamheden zijn gestart in (jaar T)
			Aard controle n.v.t. Indicator: C209/01	Aard controle n.v.t. Indicator: C209/02	Aard controle R Indicator: C209/03	Aard controle n.v.t. Indicator: C209/04	Aard controle D2 Indicator: C209/05	Aard controle n.v.t. Indicator: C209/06
		1	3307788	Frankrijkkade Thuis in de Wijk	€ 0	€ 0	€ 0	0
		2	3308163	Wisselweg Almere, appartementen voor studenten	€ 0	€ 0	€ 0	0

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 9-3-2023									
Ver	Uit	Specifieke uitkering	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator		
		3	3308309	Tijdelijke woningen Annapark Almere	€ 0	€ 0	€ 0	0	
		9							
		10							
			Kopie Projectnaam	Aantal volledig gerealiseerde woonruimten (t/m jaar T)	De uitvoering loopt volgens de planning (ja/nee)	Zelfstandige uitvoering (ja/nee)			
		1	Aard controle n.v.t. Indicator: C209/07	Aard controle n.v.t. Indicator: C209/08	Aard controle n.v.t. Indicator: C209/09	Aard controle R. Indicator: C209/10			
		2	Frankrijkkade Thuis in de Wijk	0	Ja	Ja			
		3	Wisselweg Almere, appartementen voor studenten	0	Ja	Ja			
		10	Tijdelijke woningen Annapark Almere	0	Nee	Ja			
			Eindverantwoording (Ja/Nee)						
			Aard controle n.v.t. Indicator: C209/11						
			Nee						
OC W	D1	Regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten Besluit regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig	Besteding (jaar T)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	Eindverantwoording (Ja/Nee)				

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 9-3-2023								
Ver	Uit	Specifieke uitkering	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
		schoolverlaten Regeling vsv voor de jaren 2017 t/m 2020 Contactgemeenten	Aard controle R Indicator: D1/01	Aard controle R Indicator: D1/02	Aard controle n.v.t. Indicator: D1/03			
			€ 119.997	€ 119.997	Ja			
OC W	D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB) Gemeenten	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 159, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast WE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 158 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voeren voerschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 160 WPO)	Correctie besteding (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	
			Aard controle R Indicator: D8/01	Aard controle R Indicator: D8/02	Aard controle R Indicator: D8/03	Aard controle R Indicator: D8/04	Aard controle R Indicator: D8/05	
			€ 8.170.304	€ 3.122.005	€ 1.726.247	-€ 1.161.237	€ 3.107.771	
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandbeleid Bedrag	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandbeleid Bedrag	In 2022 opgebouwde reserve om mee te nemen naar volgende vierjarige periode Bedrag	
			Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle R	

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 9-3-2023								
Ver	Uit	Specifieke uitkering	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
			Indicator: D8/06	Indicator: D8/07	Indicator: D8/08	Indicator: D8/09	Indicator: D8/10	
		1						
		2						
		100						
OC W	D10	Volwasseneneducatie Contactgemeenten	Verstreekte uitkering (jaar T) (inclusief eventuele prijsbijstelling) Aard controle R Indicator: D10/01 € 1.915.360	Reservering educatie voorgaand jaar (jaar T-1) [beschikking OCW] Aard controle R Indicator: D10/02 € 389.956	Totaal beschikbare middelen educatie (jaar T) Aard controle R Indicator: D10/03 € 2.305.316	Besteding (jaar T) van educatie Aard controle R Indicator: D10/04 € 1.348.773	Reservering besteding van educatie in (jaar T) voor volgend kalenderjaar (jaar T+1) Bij lagere besteding dan beschikbare middelen Aard controle R Indicator: D10/05 € 478.840	Onttrekking besteding van educatie in (jaar T) van volgend kalenderjaar (jaar T+1) Bij hogere besteding dan beschikbare middelen Aard controle R Indicator: D10/06 € 0
OC W	D11	Regeling specifieke uitkering extra financiële middelen RMC-functie Contactgemeenten	Besteding (jaar T) contact gemeente Aard controle R Indicator: D11/01 € 43.922	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) Aard controle n.v.t. Indicator: D11/02 € 43.922	Eindverantwoording (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: D11/03 Nee			
OC W	D12	Regionale meld- en coördinatiefunctie Besluit regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten Regeling vsv voor de jaren 2021 t/m 2024 Contactgemeenten	Besteding (jaar T) contactgemeente	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	Eindverantwoording (Ja/Nee)			

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 9-3-2023								
Ver	Uit	Specifieke uitkering	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
			Aard controle R Indicator: D12/01 € 919.662	Aard controle R Indicator: D12/02 € 46.710	Aard controle n.v.t. Indicator: D12/03 Nee			
OC W	D12 A	Regionaal programma voortijdig schoolverlaten Besluit regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten Regeling vsv voor de jaren 2021 t/m 2024 Contactgemeenten	Besteding (jaar T) contactgemeente Aard controle R Indicator: D12A/01 € 429.754	Besteding aan contactschool (jaar T) Aard controle R Indicator: D12A/02 € 0	Totale besteding (jaar T) van educatie (automatisch ingevuld) Aard controle n.v.t. Indicator: D12A/03 € 429.754	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) Aard controle R Indicator: D12A/04 € 0	Eindverantwoording (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: D12A/05 Nee	
OC W	D14	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen	Besteding (jaar T) maatregelen artikel 3, lid 2, a t/m e samen opgeteld Aard controle R Indicator: D14/01 € 517.376	Besteding (jaar T) voor tijdelijke extra huur van bestaande huisvesting indien deze extra huisvesting nodig is voor de uitvoering van maatregelen die scholen of gemeenten in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs nemen Aard controle R Indicator: D14/02 € 0	Besteding (jaar T) voor ambtelijke capaciteit van de gemeente of inkoop van expertise voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs Aard controle R Indicator: D14/03 € 198.425	Correctie besteding (jaar T-1) Aard controle R Indicator: D14/04 € 0	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) Aard controle R Indicator: D14/05 € 896.272	

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 9-3-2023							
Ver	Uit	Specifieke uitkering	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs	
		1	Aard controle n.v.t. Indicator: D14/06	Aard controle R Indicator: D14/07	Aard controle n.v.t. Indicator: D14/08	Aard controle R Indicator: D14/09	
		2					
		10					
OC W	D19	Tijdelijke onderwijshuisvesting ontheemden	Besteding ten laste van Rijksmiddelen (jaar T)	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen(t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)		
			Aard controle R Indicator: D19/01	Aard controle n.v.t. Indicator: D19/02	Aard controle n.v.t. Indicator: D19/03		
			€ 60.147	€ 60.147	Nee		
OC W	D21	Specifieke uitkering Impuls Jongerencultuur	Naam instelling of samenwerkingsverband	Besteding (jaar T) per instelling of samenwerkingsverband	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per instelling of samenwerkingsverband	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Eventuele toelichting
			Aard controle n.v.t. Indicator: D21/01	Aard controle R Indicator: D21/02	Aard controle R Indicator: D21/03	Aard controle n.v.t. Indicator: D21/04	Aard controle n.v.t. Indicator: D21/05

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 9-3-2023								
Ver	Uit	Specificatie uitkering	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
		1	Theater & Productiehuis Almere Stichting	€ 0	€ 0	Nee		
		2	Amsterdamse Hogeschool Stichting	€ 0	€ 0	Nee		
		3	Stichting Anke en Foktje Take Over	€ 0	€ 0	Nee		
		4	SubSub Stichting	€ 0	€ 0	Nee		
		5	Kasper Jongejan	€ 0	€ 0	Nee		
		6	LOLA Stichting	€ 0	€ 0	Nee		
		7	Ars Positum Stichting	€ 0	€ 0	Nee		
		55						
Ien W	E10 B	Regeling specifieke uitkering snelfietsroutes	Projectnaam/nummer	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	Besteding (jaar T) (gedeeltelijk) verantwoord o.b.v. voorlopige toekenningen? (Ja/Nee)	Toelichting op niet-afgeronde projecten
		SiSa tussen medeoverheden	Aard controle n.v.t. Indicator: E10B/01	Aard controle R Indicator: E10B/02	Aard controle n.v.t. Indicator: E10B/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E10B/04	Aard controle n.v.t. Indicator: E10B/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E10B/06
		1	Aanleg fietsbruggen Spoorbaanpad / 2635161	€ 0	€ 0	Nee	Nee	nvt
		2						
		100						
			Kopie projectnaam/nummer	Grote scope wijzigingen? (Ja/Nee)	Ernstige vertragingen? (Ja/Nee)			
			Aard controle n.v.t. Indicator: E10B/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E10B/08	Aard controle D1 Indicator: E10B/09			

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 9-3-2023									
Ver	Uit	Specifieke uitkering	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	
		1	Aanleg fietsbruggen Spoorbaanpad / 2635161	Nee	Nee				
		2							
		100							
Ien W	E21	Regeling specifieke uitkering circulaire ambachtscentra Gemeenten en GR'en	Beschikingsnummer	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cofinanciering (jaar T)	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	
			Aard controle n.v.t. Indicator: E21/01	Aard controle R Indicator: E21/02	Aard controle n.v.t. Indicator: E21/03	Aard controle R Indicator: E21/04	Aard controle n.v.t. Indicator: E21/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E21/06	
		1	IENW/BSK- 2021/349404	€ 26.000	€ 26.000	€ 12.828	€ 12.828	Nee	
		2							
			Kopie beschikingsnummer	Is voldaan aan artikel 15 van de regeling specifieke uitkering circulaire ambachtscentra? (Ja/Nee)	Toelichting aan welke voorwaarde(n) van artikel 15 vd regeling word(t)(en) niet voldaan? (a of/en b of/en c)? (verplicht als bij 06 Nee is ingevuld)				
			Aard controle n.v.t. Indicator: E21/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E21/08	Aard controle n.v.t. Indicator: E21/09				
		1	IENW/BSK- 2021/349404	Ja	Looptijd: 1 december 2021 tot en met 31 oktober 2023.				
		2							

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 9-3-2023

Ver	Uit	Specifieke uitkering	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator		
len W	E44	Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021-2027	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Besteding (jaar T) ten laste van cofinanciering	Besteding (t/m jaar T) cofinanciering cumulatief	Eindverantwoording (Ja/Nee)			
			Aard controle R Indicator: E44/01	Aard controle n.v.t. Indicator: E44/02	Aard controle R Indicator: E44/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E44/04	Aard controle n.v.t. Indicator: E44/05			
			€ 290.543	€ 290.543	€ 581.086	€ 581.086	Nee			
			Naam/nummer maatregel	Maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per maatregel						
			Aard controle n.v.t. Indicator: E44/06	Aard controle n.v.t. Indicator: E44/07						
			1	Inrichtingsmaatregelen	Nee					
			2	Maatregelen tbv vasthouden en benutten	Nee					
			3	Maatregelen bergen	Nee					
			4	Maatregelen afvoercapaciteit vergroten	Nee					
			30	Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Correctie besteding (jaar T-1)					
	Aard controle n.v.t. Indicator: E44/08	Aard controle n.v.t. Indicator: E44/09								
	Nee	€ 0								

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 9-3-2023									
Ver	Uit	Specifieke uitkering	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	
len W	E52	Regeling specifieke uitkering beschikbaarheidsvergoeding regionale OV-concessies 2021	Naam per concessie zoals gedefinieerd in artikel 1 en benoemd in bijlage 1 van de regeling	Naam concessiehouder zoals gedefinieerd in artikel 1 en benoemd in bijlage 1 van de regeling	Besteding (jaar T-2 (2019))	Besteding (jaar T)	Specifieke kosten van de concessiehouder in de periode van 1 januari 2021 tot en met 31 december 2021 ter voorkoming van verdere verspreiding van het virus dat COVID-19 veroorzaakt	Totaal bedrag verstrekte subsidies concessieverlener conform concessie (jaar 2021) - zoals in de bijlage 3 van de regeling is opgenomen verleend	
			Aard controle n.v.t. Indicator: E52/01	Aard controle n.v.t. Indicator: E52/02	Aard controle R Indicator: E52/03	Aard controle R Indicator: E52/04	Aard controle R Indicator: E52/05	Aard controle R Indicator: E52/06	
			1 2 10	Busvervoer Almere	Keolis Nederland bv	€ 41.764.000	€ 40.113.000	€ 318.000	€ 13.945.000
				Kopie naam concessie	Totale opbrengstenconform bijlage 3 (5A OCW-contract studentenkaart) van de regeling	Totale opbrengstenconform bijlage 3 (5B opbrengsten van reizigers) van de regeling	Totale opbrengsten conform bijlage 3 (5C Andere opbrengsten) van de regeling	Komt de concessiehouder voor deze concessie in aanmerking voor de 2% extra vergoeding (Ja/Nee)	
				Aard controle n.v.t. Indicator: E52/07	Aard controle R Indicator: E52/08	Aard controle R Indicator: E52/09	Aard controle R Indicator: E52/10	Aard controle R Indicator: E52/11	
			1 2 10	Busvervoer Almere	€ 2.371.000	€ 12.515.000	€ 18.000	Ja	
len W	E56	Regeling specifieke uitkering doelmatig en duurzaam gebruik verkeersinfrastructuur 2021	Besteding (jaar T-1) aan projectkosten voor het totale project	Besteding (jaar T) aan projectkosten voor het totale project	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan projectkosten	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Correctie besteding (jaar T-1) aan projectkosten voor het totale project	Eindverantwoording (Ja/Nee)	

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 9-3-2023								
Ver	Uit	Specificatie uitkering	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	
			Aard controle R Indicator: E56/01	Aard controle R Indicator: E56/02	voor het totale project Aard controle n.v.t Indicator: E56/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E56/04	Aard controle R Indicator: E56/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E56/06
		1	€ 32.205	€ 50.070	€ 82.275	Ja	€ 0	Nee
		2						
		10						
			Projectnaam / nummer	Project afgerond (Ja/Nee)				
			Aard controle n.v.t. Indicator: E56/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E56/08				
		1	Doelmatig en duurzaam gebruik verkeersinfrastructuur /5000005126	Nee				
		2						
		20						
len W	E66	Spoorbaanpad Almere	Besteding (jaar T) Aard controle R Indicator: E66/01	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) Aard controle n.v.t. Indicator: E66/02	Eindverantwoording (Ja/Nee) De prestatie moet zijn geleverd voor de indicator op ja gezet kan worden Aard controle n.v.t. Indicator: E66/03			
			€ 178.802	€ 826.446	Ja			

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 9-3-2023								
Ver	Uit	Specifieke uitkering	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
len W	E71	Incidentele specifieke uitkering mobiliteitsplan FLORIADE	Besteding (jaar T) aan projectkosten voor de ondersteuning van de projectorganisatie t.b.v. het opstellen en uitvoeren van het korte termijn mobiliteitsplan	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan projectkosten voor de ondersteuning van de projectorganisatie t.b.v. het opstellen en uitvoeren van het korte termijn mobiliteitsplan	Eindverantwoording (Ja/Nee)			
			Aard controle R Indicator: E71/01	Aard controle n.v.t. Indicator: E71/02	Aard controle n.v.t. Indicator: E71/03			
			€ 68.000	€ 455.785	Ja			
len W	E84	Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregel en 2022-2023 Provincies en Gemeenten	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cumulatieve eigen bijdrage en externe financiering (t/m jaar T)	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee)		
			Aard controle R Indicator: E84/01	Aard controle n.v.t. Indicator: E84/02	Aard controle R Indicator: E84/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E84/04		
			€ 0	€ 0	€ 0	Nee		
			Naam/nummer per maatregel	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheidsmaatregelen per type maatregel (stuks, meters)	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk		
			Aard controle n.v.t. Indicator: E84/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E84/06	Aard controle n.v.t. Indicator: E84/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E84/08		

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 9-3-2023								
Ver	Uit	Specifieke uitkering	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
		1	323/ Aanleg ongelijkvloerse kruising (onderdoorgang)	Nee	0	Project nog niet gestart		
		2						
		50						
len W	E85	Tijdelijke regeling specifieke uitkeringen intelligente verkeersregelininstallaties	Aantal geïnstalleerde intelligente verkeersinstallaties in (jaar T)	Cumulatief aantal geïnstalleerde intelligente verkeersinstallaties (t/m jaar T)	Totale besteding aan het project (jaar T)	Cumulatieve besteding aan het project (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
			Aard controle R Indicator: E85/01	Aard controle n.v.t. Indicator: E85/02	Aard controle R Indicator: E85/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E85/04	Aard controle n.v.t. Indicator: E85/05	
			0	0	€ 0	€ 0	Nee	
SZ W	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2022 Alle gemeenten verantwoordden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Participatiewet (PW)	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (PW)	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)
			Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 9-3-2023								
Ver	Uit	Specificatie uitkering	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	
			Indicator: G2/01	Indicator: G2/02	Indicator: G2/03	Indicator: G2/04	Indicator: G2/05	Indicator: G2/06
			€ 71.681.155	€ 1.150.085	€ 3.071.477	€ 1.836	€ 254.635	-€ 70
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk)	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in (jaar T) i.v.m. kinderopvangtoeslag affaire
			Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004)	Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004)	Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)	Gemeente I.7 Participatiewet (PW)	Gemeente I.7 Participatiewet (PW)	Gemeente Participatiewet (PW)
			Aard controle R Indicator: G2/07	Aard controle R Indicator: G2/08	Aard controle R Indicator: G2/09	Aard controle R Indicator: G2/10	Aard controle R Indicator: G2/11	Aard controle R Indicator: G2/12
			€ 2.670.161	€ 132.649	€ 0	€ 3.824.197	€ 0	€ 282.367
			Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T) i.v.m. kinderopvangtoeslag affaire Gemeente Participatiewet (PW)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)				

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 9-3-2023								
Ver	Uit	Specifiek e uitkering	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
			Aard controle D2 Indicator: G2/13 € 0	Aard controle n.v.t. Indicator: G2/14 Ja				
SZ W	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_gemeentedeel 2022 Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Gemeente Aard controle R Indicator: G3/01 € 144.565	Baten (jaar T) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente Aard controle R Indicator: G3/02 € 122.223	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente Aard controle R Indicator: G3/03 € 241.403	Besteding (jaar T) Bob Gemeente Aard controle R Indicator: G3/04 € 0	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) Gemeente Aard controle R Indicator: G3/05 € 0	Besteding (jaar T) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob) Gemeente Aard controle R Indicator: G3/06 € 0
			BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekkingen (BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstrekking Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 9-3-2023								
Ver	Uit	Specifieke uitkering	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
			BOB) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Aard controle R Indicator: G3/07	BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Aard controle R Indicator: G3/08	betalingen kapitaalverstrekingen BOB in (jaar T) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Aard controle R Indicator: G3/09	BBZ in (jaar T) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Aard controle R Indicator: G3/10	Aard controle n.v.t. Indicator: G3/11	
			€ 31.917	€ 22.462	€ 0	€ 12.515	Ja	
SZ W	G4	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_gemeentedeel 2022 Alle gemeenten verantwoordden hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Welke regeling betreft het? Aard controle n.v.t. Indicator: G4/01	Besteding (jaar T) levensonderhoud Gemeente Aard controle R Indicator: G4/02	Besteding (jaar T) kapitaalverstreking Gemeente Aard controle R Indicator: G4/03	Baten (jaar T) levensonderhoud Gemeente Aard controle R Indicator: G4/04	Baten (jaar T) kapitaalverstreking (aflossing) Gemeente Aard controle R Indicator: G4/05	Baten (jaar T) kapitaalverstreking (overig) Gemeente Aard controle R Indicator: G4/06
		1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 4.696	€ 0	€ 123.364	€ 312.525	€ 32.048
		2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 17.575	€ 0	€ 91.363	€ 150.843	€ 15.587
		3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 25.274	€ 0	€ 126.875	€ 107.276	€ 5.937

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 9-3-2023								
Ver	Uit	Specificatie uitkering	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	
		4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 8.340	€ 0	€ 45.892	€ 12.731	€ 1.062
		5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 10.514	€ 0	€ 28.353	€ 4.628	€ 315
		6	Totaal	€ 66.399	€ 0	€ 415.847	€ 588.003	€ 54.949
			Kopie regeling	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T)	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)		
			Aard controle n.v.t. Indicator: G4/07	Gemeente Aard controle R Indicator: G4/08	Gemeente Aard controle R Indicator: G4/09	Gemeente Aard controle n.v.t. Indicator: G4/10		
		1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	0	0	Ja		
		2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	0	0	Ja		
		3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	0	0	Ja		
		4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	0	0	Ja		
		5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	0	0	Ja		
		6	Totaal	0	0			
			Kopie regeling	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig		Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht)

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 9-3-2023							
Ver	Uit	Specificatie uitkering	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
			Aard controle n.v.t. Indicator: G4/11	Aard controle R Indicator: G4/12	Aard controle R Indicator: G4/13	Aard controle R Indicator: G4/14	Aard controle R Indicator: G4/15
	1		Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
	2		Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
	3		Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
	4		Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
	5		Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
	6		Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Kopie regeling	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire	Levensonderhoud- Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. kinderopvangtoeslag affaire	Kapitaalverstrekkingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekkingen Tozo in jaar T i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire	
			Aard controle n.v.t. Indicator: G4/16	Gemeente Aard controle R Indicator: G4/17	Gemeente Aard controle D2 Indicator: G4/18	Gemeente Aard controle R Indicator: G4/19	
	1		Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 4.572	€ 4.572	€ 0	

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 9-3-2023								
Ver	Uit	Specifieke uitkering	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
		2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 14.081	€ 14.081	€ 0		
		3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 12.273	€ 12.273	€ 0		
		4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0		
		5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0		
		6	Totaal	30.926	30.926	0		
SZ W	G10	Wet inburgering 2021_ gemeentedeel 2022 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Wet inburgering 2021 (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) Gemeente Aard controle R Indicator: G10/01	Baten (jaar T) Gemeente Aard controle R Indicator: G10/02	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente Aard controle n.v.t. Indicator: G10/03			
			€ 56.018	€ 0	Ja			
SZ W	G12	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_ gemeentedeel	Gederfde baten die voortvloeiën uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in (jaar T)	Gederfde baten die voortvloeiën uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in (jaar T)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)			

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 9-3-2023								
Ver	Uit	Specifieke uitkering	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
		Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Gemeente Aard controle R Indicator: G12/01 € 8.588	Gemeente Aard controle R Indicator: G12/02 € 0	Gemeente Aard controle n.v.t. Indicator: G12/04 Ja			
SZ W	G13	Onderwijsroute 2022_ deel gemeente Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Bestedingen onderwijsroute (jaar T) Gemeente Aard controle R Indicator: G13/01 € 0	Baten onderwijsroute (jaar T) Gemeente Aard controle R Indicator: G13/02 € 0	Bestedingen overige voorzieningen (jaar T) Gemeente Aard controle R Indicator: G13/03 € 0	Baten overige voorzieningen (jaar T) Gemeente Aard controle R Indicator: G13/04 € 0	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: G13/05 Ja	
VW S	H4	Regeling specifieke uitkering stimulering sport Gemeenten	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T)	Totale werkelijke berekende subsidie				

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 9-3-2023								
Ver	Uit	Specifieke uitkering	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	
			Aard controle R Indicator: H4/01	Aard controle n.v.t. Indicator: H4/02				
			€ 3.139.722	€ 1.394.189				
			Activiteiten	Totale werkelijke berekende subsidie per project (jaar T)	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) Onroerende zaken	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) roerende zaken	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) overige kosten	Toelichting - Verplicht als het een activiteit betreft welke NIET in de toekenning meegenomen is
			Aard controle n.v.t. Indicator: H4/03	Aard controle R Indicator: H4/04	Aard controle R Indicator: H4/05	Aard controle R Indicator: H4/06	Aard controle R Indicator: H4/07	Aard controle n.v.t. Indicator: H4/08
	1		1.1 Onroerende zaken nieuwbouw	€ 155.448	€ 155.448			
	2		1.2 Onroerende zaken - renovatie	€ 406.509	€ 406.509			
	3		1.3 Onroerende zaken - onderhoud	€ 195.300	€ 195.300			
	4		2.1 Roerende zaken - aankoop	€ 18.509		€ 18.509		
	5		2.2 Roerende zaken - dienstverlening voor derden	€ 0				
	6		2.3 Roerende zaken - Beh.Expl.	€ 516.927		€ 516.927		
	7		3.1 Overige kosten	€ 101.496			€ 101.496	
	100							
VW S	H7	Regeling specifieke uitkering aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling	Projectnaam/nummer	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T)	Project is volgens plan/aanvraag uitgevoerd (Ja/Nee)	Toelichting	

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 9-3-2023							
Ver	Uit	Specifieke uitkering	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
		Gemeenten		Zelfstandige uitvoering	Inclusief uitvoering door derde vanaf SiSa 2021 Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie		
			Aard controle n.v.t. Indicator: H7/01	Aard controle R Indicator: H7/02	Aard controle R Indicator: H7/03	Aard controle n.v.t. Indicator: H7/04	Aard controle n.v.t. Indicator: H7/05
	1		SPUK GHNT Online Platform Trauma 2.0 De Drakentemmers 2021 / 330767	€ 25.290	€ 63.328	Ja	
	2		SPUK GHNT Vroeg signaleren en ingrijpen op school bij huiselijk geweld en kindermishandeling 2020 - 2021 / 330766	€ 48.926	€ 78.185	Ja	
	3		SPUK GHNT Vroeg signaleren en versterken specialistische aanpak in de wijk bij huiselijk geweld 2020 - 2021 / 330772	€ 39.604	€ 89.254	Ja	
	4						
	5						

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 9-3-2023								
Ver	Uit	Specificatie uitkering	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
		6 7 10						
			Volledige zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Projectwerkzaamheden afgerond? (Ja/Nee)				
			Aard controle n.v.t. Indicator: H7/06	Aard controle n.v.t. Indicator: H7/07				
			Ja	Ja				
VW S	H8	Regeling Sportakkoord 2020-2022	Beschikkingnummer	Totaal bedrag volgens beschikking	Besteding aanstellen sportformateur (jaar T) Gerealiseerd	Besteding uitvoering sportakkoord (jaar T) Gerealiseerd	Cumulatieve besteding aanstellen sportformateur (t/m jaar T) Gerealiseerd	Cumulatieve besteding uitvoering sportakkoord (t/m jaar T) Gerealiseerd
			Aard controle n.v.t. Indicator: H8/01	Aard controle n.v.t. Indicator: H8/02	Aard controle R Indicator: H8/03	Aard controle R Indicator: H8/04	Aard controle n.v.t. Indicator: H8/05	Aard controle n.v.t. Indicator: H8/06
		1	1042362	€ 226.299	€ 0	€ 36.817	€ 0	€ 36.817
		2	1056914 - 1034247	€ 240.000	€ 0	€ 105.981	€ 0	€ 240.000
		3	1034247	€ 270.854	€ 0	€ 213.495	€ 0	€ 213.495
		4						
			Kopie beschikkingnummer	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
			Aard controle n.v.t. Indicator: H8/07	Aard controle n.v.t. Indicator: H8/08				
		1	1042362	Nee				
		2	1056914 - 1034247	Ja				
		3	1034247	Nee				
		4						

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 9-3-2023										
Ver	Uit	Specifieke uitkering	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator			
VWS	H9B	Regeling specifieke uitkering opzet expertisecentra jeugdhulp 2020 SiSa tussen medeoverheden	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Uitvoering is volgens aanvraag uitgevoerd (Ja/Nee)	Toelichting is optioneel	Deelname aan lerend netwerk door projectleider (Ja/Nee)		
			Aard controle n.v.t. Indicator: H9B/01	Gerealiseerd Aard controle R Indicator: H9B/02	Gerealiseerd Aard controle n.v.t. Indicator: H9B/03	Aard controle n.v.t. Indicator: H9B/04	Aard controle n.v.t. Indicator: H9B/05	Aard controle n.v.t. Indicator: H9B/06		
			1	060344 Gemeente Utrecht	€ 0	€ 141.810	Ja		Ja	
			2							
			3							
			4							
			5							
			6							
					Kopie gemeentecode	Deelgenomen aan het lerend netwerk (Ja/Nee)	Eindverantwoording (Ja/Nee)			
					Aard controle n.v.t. Indicator: H9B/07	Aard controle n.v.t. Indicator: H9B/08	Aard controle n.v.t. Indicator: H9B/09			
			1	060344 Gemeente Utrecht	Ja	Ja				
			2							
			3							
			4							
			5							

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 9-3-2023								
Ver	Uit	Specifieke uitkering	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
		6						
VW S	H12	Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken	Besteding (jaar T) Aard controle R Indicator: H12/01 € 158.951	Is voldaan aan de uitvoering van het lokale preventieakkoord of aanpak? (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: H12/02 Ja	Eindverantwoording? (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: H12/03 Nee			
VW S	H14 B	SPUK expertisecentra jeugdhulp SiSa tussen medeoverheden	Hieronder per regel één (code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen Aard controle n.v.t. Indicator: H14B/01 060344 Gemeente Utrecht	Besteding (jaar T) Aard controle R Indicator: H14B/02 € 69.779	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) Aard controle n.v.t. Indicator: H14B/03 € 69.779	Eindverantwoording? (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: H14B/04 Nee	Optionele toelichting Aard controle n.v.t. Indicator: H14B/05	
	1							
	2							
	15							
VW S	H21	Specifieke uitkering cliëntondersteuning	Gerealiseerde activiteit Inzet projectleiding en/of Onderzoek lokale versterking functie (in jaar T) (Ja/Nee)	Toelichting - indien bij H21/01 indicator Nee is ingevuld is een toelichting verplicht	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 9-3-2023								
Ver	Uit	Specifieke uitkering	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
			Aard controle n.v.t. Indicator: H21/01	Aard controle n.v.t. Indicator: H21/02	Aard controle R Indicator: H21/03	Aard controle R Indicator: H21/04	Aard controle n.v.t. Indicator: H21/05	
			Ja		€ 30.000	€ 30.000	Nee	
VW S	H22	Regeling specifieke uitkering regionaal projectleider aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling 2022 Gemeenten	Besteding (jaar T) Zelfstandige uitvoering	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) Inclusief uitvoering door derde vanaf SiSa 2023 Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Gerealiseerde activiteit aanstellen regionaal projectleider voor het uitvoeren van activiteiten in het kader van het programma 'Geweld hoort nergens thuis' in het jaar 2022? (Ja/Nee)	Toelichting (Toelichting verplicht indien bij H22/03 "Nee" is ingevuld)	Volledige zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Eindverantwoording? (Ja/Nee)
			Aard controle R Indicator: H22/01	Aard controle R Indicator: H22/02	Aard controle n.v.t. Indicator: H22/03	Aard controle n.v.t. Indicator: H22/04	Aard controle n.v.t. Indicator: H22/05	Aard controle n.v.t. Indicator: H22/06
			€ 75.000	€ 75.000	Ja		Ja	Ja

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 9-3-2023									
Ver	Uit	Specifieke uitkering	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	
VWS	H24	Regeling specifieke uitkering specialistische functies aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling 2022	Projectnummer	Gedurende (jaar T) zijn de activiteiten verricht i.h.k.v. van de specialistische functie waarvoor de uitkering is ontvangen (ja/nee)	Besteding activiteiten (jaar T)	Correctie besteding realisatie activiteiten (jaar T-1)	Definitieve besteding realisatie activiteit (jaar T-1)	Eindverantwoording? (Ja/Nee)	
			Aard controle n.v.t. Indicator: H24/01	Aard controle n.v.t. Indicator: H24/02	Aard controle R Indicator: H24/03	Aard controle R Indicator: H24/04	Aard controle n.v.t. Indicator: H24/05	Aard controle n.v.t. Indicator: H24/06	
			1	1044241	Ja	€ 119.352	€ 0	€ 0	Nee
			2						
			3						
VWS	H25	Regeling Specifieke uitkering ijsbanen en zwembaden (ronde 3)	Beschikingsnummer / kenmerk	Ontvangen Rijksbijdrage (Jaar T)	Totale definitieve exploitatietekort	Totale cumulatieve besteding	Eindverantwoording		
				Automatisch berekend	Automatisch berekend	Automatisch berekend			
			Aard controle n.v.t. Indicator: H25/01	Aard controle n.v.t. Indicator: H25/02	Aard controle n.v.t. Indicator: H25/03	Aard controle n.v.t. Indicator: H25/04	Aard controle n.v.t. Indicator: H25/05		
			1	SPUKIJZ21-22044	-€ 188.374	€ 188.374	€ 188.374	Ja	
				Naam locatie	Betreft periode Nov + dec 2021 of Jan 2022?	Totale toezegging per locatie	Hoogte definitief exploitatietekort per locatie	Besteding per locatie	Cumulatieve besteding per locatie (t/m jaar T)
	Aard controle n.v.t. Indicator: H25/06	Aard controle R Indicator: H25/07	Aard controle n.v.t. Indicator: H25/08	Aard controle R Indicator: H25/09	Aard controle R Indicator: H25/10	Aard controle n.v.t. Indicator: H25/11			
	1	De Vrijbouter	Nov + dec 2021	€ 120.258	€ 120.258	€ 120.258	€ 120.258		
	2	Almere-Poort	jan-22	€ 2.007	€ 2.007	€ 2.007	€ 2.007		

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 9-3-2023								
Ver	Uit	Specifieke uitkering	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
		3	De Vrijbouter	jan-22	€ 59.028	€ 59.028	€ 59.028	€ 59.028
		4	Almere Stad	jan-22	€ 7.081	€ 7.081	€ 7.081	€ 7.081
		50						
LN V	L7B	Regeling specifieke uitkering IBP-Vitaal Platteland SiSa tussen medeoverheden	Gebiedsnaam/nummer	Hieronder per regel één provincie(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die provincie invullen	Totale besteding (jaar T)	Totale cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Toelichting
		1	Aard controle n.v.t. Indicator: L7B/01	Aard controle n.v.t. Indicator: L7B/02	Aard controle R Indicator: L7B/03	Aard controle R Indicator: L7B/04	Aard controle n.v.t. Indicator: L7B/05	Aard controle n.v.t. Indicator: L7B/06
		2	14	030012 Provincie Flevoland	€ 853.005	€ 937.500	Nee	Hier eventueel opmerkingen of toelichtingen
		10						
LN V	L14	Eenmalige bijdrage subsidieverstrekking 4 projecten Floriade	Projectnaam/nummer	Besteding (jaar T) per project ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve bestedingen per project ten laste van Rijksmiddelen (t/m tot jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de	Besteding (jaar T) (gedeeltelijk) verantwoord o.b.v. voorlopige toekenningen? (Ja/Nee)	Project afgerond (Ja/Nee)	

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 9-3-2023

Ver	Uit	Specifieke uitkering	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
			Aard controle n.v.t. Indicator: L14/01	Aard controle R Indicator: L14/02	verantwoordingsinformatie. Aard controle n.v.t. Indicator: L14/03	Aard controle n.v.t. Indicator: L14/04	Aard controle n.v.t. Indicator: L14/05	
	1		Kassencomplex SPUK 1400011520	€ 1.175.062	€ 5.200.000	Ja	Ja	
	2		Dutch Innovation Xperience SPUK 1400011520	€ 1.288.609	€ 3.000.000	Ja	Ja	
	3		Agroforrestry SPUK 1400011520	€ 331.562	€ 1.050.000	Ja	Ja	
	4		Kennisprogramma SPUK 1400011520	€ 431.063	€ 750.000	Ja	Ja	

7.2 Gewaarborgde geldleningen

bedragen x € 1 miljoen

geldnemer	doel van de lening	oorspr.	garantstelling	stand	stand
		bedrag	percentage	lening 31-12-2022	lening 31-12-2021
woningbouw					
stichting de Alliantie	woningbouw	838,4	25-50%	838,4	533,1
woningstichting Goede Stede	woningbouw	421,7	25-50%	390,3	391,9
Ymere te Amsterdam	woningbouw	596,0	25-50%	547,3	396,4
woonzorg Nederland	woningbouw	275,6	25-50%	272,5	86,4
stichting Habion te De Bilt	woningbouw	55,3	25-50%	50,2	21,2
stichting Dudok Wonen	woningbouw	33,2	25-50%	33,2	0,0
totaal woningbouw		2.220,2		2.131,9	1.429,0
borgstellingen verbonden partijen					
HVC	borgstelling huisvuilcentrale Alkmaar	n.v.t.	n.v.t.	29,3	30,4
totaal borgstellingen verbonden partijen				29,3	30,4
borgstellingen schuldhulpverlening					
cliënten	Borgstellingen particulieren	n.v.t.	100%	0,7	0,5
cliënten	Borgstelling Bbz Almere	n.v.t.	100%	0,0	0,1
totaal borgstelling schuldhulpverlening				0,7	0,6
borgstellingen onderwijsaccommodaties, (sport)verenigingen en welzijnsinstellingen					
Almeerse Hockey Club	bouw clubhuis en kleedkamers	0,2	100%	0,0	0,0
Almeerse Hockey Club	bouw clubhuis en kleedkamers	0,1	n.v.t.	0,0	0,0
Almeerse Hockey Club	bouw clubhuis	0,1	n.v.t.	0,0	0,0
AS'80	renovatie en uitbreiden clubaccommodatie	0,2	50%	0,1	0,1
BSC Almere '90	realisatie club en kleedruimte	0,2	50%	0,0	0,1
naturistenvereniging Chamavi	aankoop recreatieterrein	0,1	100%	0,1	0,1
ROC Flevoland	nieuwbouw/inrichting accommodatie 3e fase	8,2	100%	2,6	3,0
ROC Flevoland	nieuwbouw/inrichting accommodatie 4e fase	3,2	100%	1,1	1,3
roeivereniging Pampus	bouw clubaccommodatie	0,0	50%	0,0	0,0
roeivereniging Pampus	realisatie tweede botenloods	0,0	50%	0,0	0,0
stichting Scouting De Meridiaan	bouw accommodatie Bosrand	0,1	100%	0,0	0,0
stichting Scouting Hannie Schaft Groep	bouw accommodatie Hannie Schaftpark	0,1	n.v.t.	0,0	0,0
stichting Sportaccommodaties Flevoland	bouw Turn- en badmintonaccommodatie	1,0	n.v.t.	0,0	0,6
tennisvereniging Koriander	banen vervangen door all-weather	0,1	n.v.t.	0,0	0,0
zorggroep Almere	bouw Gezondheidscentrum "De Binder"	0,9	37,72%	0,2	0,2
Jeu de Boules Almere	realisatie hal	0,0	100%	0,0	0,0

bedragen x € 1 miljoen

geldnemer	doel van de lening	oorspr.	garantstelling	stand	stand
		bedrag	percentage	lening	lening
			31-12-2022	31-12-2021	31-12-2021
Handboogschutterij Almere	bouw indoorhandboogaccommodatie	0,0	50%	0,0	0,0
Roeivereniging Pampus	realisatie 3e botenloods	0,2	50%	0,1	0,1
Tennisvereniging Het Nieuwe Land	bouw van een tennisaccommodatie in Almere Poort	0,2	100%	0,2	0,0
Dierenasiel	garantstelling voor een hypotheeklening	1,3	100%	0,3	0,3
Dierenasiel	garantstelling voor een hypotheeklening	0,3	100%	0,3	0,3
Alliantie/Corrosia	betalingsachterstanden huurcontracten Corrosia	n.v.t.	n.v.t.	0,8	1,0
<i>totaal borgstelling onderwijsaccommodaties, (sport)verenigingen en welzijnsinstellingen</i>		16,5		5,7	6,9
totaal gewaarborgde geldleningen		2.236,7		2.167,6	1.466,9

7.3 Begrotingsrechtmatigheid

Algemeen

Bij de rechtmatigheidscontrole door de onafhankelijke accountant vormt het begrotingscriterium een belangrijk toetsingscriterium. In de toelichting op het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) wordt begrotingsrechtmatigheid omschreven als:

“Financiële beheershandelingen, die ten grondslag liggen aan de baten en lasten, alsmede de balansposten, dienen tot stand te zijn gekomen binnen de grenzen van de geautoriseerde begroting en hiermee samenhangende programma’s (begrotingscriterium). In de begroting zijn de maxima voor de lasten vermeld die door de raad zijn vastgesteld. Dit houdt in dat de financiële beheershandelingen dienen te passen binnen de begroting, waarbij het juiste programma, de toereikendheid van het begrotingsbedrag, alsmede het begrotingsjaar van belang zijn.”

Indien op programmaniveau de gerealiseerde lasten hoger zijn dan de begrote lasten of, in enkele gevallen, de gerealiseerde baten lager zijn dan de begrote baten, is er sprake van een begrotingsafwijking. Voor Almere worden de begrotingsafwijkingen groter dan € 0,1 miljoen relevant geacht en gerapporteerd. Begrotingsonrechtmatigheid kunnen ook veroorzaakt worden door een administratieve fout, bijvoorbeeld onjuiste begrotingswijzigingen. Bij onjuiste begrotingswijzigingen zijn bijvoorbeeld de begrote baten verlaagd in plaats van de lasten verhoogd. Voor het resultaat heeft dit in principe geen gevolgen. Andere overschrijdingen kunnen wel effect hebben op het resultaat, bijvoorbeeld als we door onvoorziene omstandigheden meer geld hebben moeten uitgeven dan begroot.

Per uitgave die heeft geleid tot een begrotingsoverschrijding op programmaniveau dient te worden aangegeven of de uitgaven binnen het door de Gemeenteraad uitgezette beleid passen, dan wel dat er sprake is van strijdigheid met een wettelijke bepaling c.q. met een door de Gemeenteraad genomen beslissing. Onderstaande tabel toont een overzicht van de soorten onrechtmatigheid. Er kunnen zeven verschillende begrotingsoverschrijdingen worden onderscheiden. In onderstaand overzicht wordt aangegeven wat naar de mening van de Commissie BBV de consequentie van betreffende overschrijding moet zijn voor het onafhankelijke accountantsoordeel.

tabel soorten onrechtmatigheid

	Bij de toetsing van begrotingsafwijkingen kunnen tenminste de volgende "soorten" begrotingsafwijkingen worden onderkend:	onrechtmatig, maar telt niet mee voor het oordeel	onrechtmatig, en telt mee voor het oordeel
1	Kostenoverschrijdingen betreffende activiteiten die niet passen binnen het bestaande beleid en waarvoor men tegen beter weten in geen voorstel tot begrotingsaanpassing heeft ingediend. Bijvoorbeeld de doelgroep c.q. de activiteiten zijn in de praktijk aantoonbaar ruimer geïnterpreteerd dan in regelgeving (subsidieregeling, -verordening) was gedefinieerd.		X
2	Kostenoverschrijdingen die passen binnen het bestaande beleid, maar waarbij de onafhankelijke accountant ondubbelzinnig vaststelt dat die ten onrechte niet tijdig zijn gesignaleerd. Bijvoorbeeld: de verwachte kostenoverschrijding op jaarbasis was via tussentijdse informatie al wel bekend, maar men heeft geen voorstel tot begrotingsaanpassing ingediend en dit is in strijd met de budgetregels zoals afgesproken met de raad		X
3	Kostenoverschrijdingen die geheel of grotendeels worden gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten, bijvoorbeeld via subsidies of kostendekkende omzet	X	
4	Kostenoverschrijdingen bij open einde (subsidie)regelingen. Vaak blijkt vanwege dit open karakter in het kader van het opmaken van de jaarrekening een (niet eerder geconstateerde) overschrijding.	X	
5	Kostenoverschrijdingen die worden gecompenseerd door extra inkomsten die niet direct gerelateerd zijn. Over de aanwending van deze extra inkomsten heeft de raad nog geen besluit genomen		X
6	Kostenoverschrijdingen betreffende activiteiten welke achteraf als onrechtmatig moeten worden beschouwd omdat dit bijvoorbeeld bij nader onderzoek van de subsidieverstrekker, belastingdienst of een toezichthouder blijkt (bijvoorbeeld een belastingnaheffing). Het zal hier in de praktijk vaak gaan om interpretatieverschillen bij de uitleg van wet- en regelgeving die na het verantwoordingsjaar aan het licht komen. Er zijn dan geen rechtmatigheidsgevolgen voor dat verantwoordingsjaar. Wel zal de gemeente er voor moeten zorgen dat de overschrijdingen getrouw in de jaarrekening worden weergegeven. Ook kunnen er gevolgen zijn voor het lopende jaar.		
6a	- geconstateerd tijdens verantwoordingsjaar		X
6b	- geconstateerd na verantwoordingsjaar	X	
7	Kostenoverschrijdingen op activeerbare activiteiten (investeringen) waarvan de gevolgen voornamelijk zichtbaar worden via hogere afschrijvings- en financieringslasten in het jaar zelf of pas in de volgende jaren.		
7a	- jaar van investeren		X
7b	- afschrijvings- en financieringslasten in latere jaren	X	

Analyse op begrotingsoverschrijdingen → € 0,1 miljoen

Uit de analyse van de realisatiecijfers 2022 blijkt bij een aantal programma's sprake van een begrotingsoverschrijding van meer dan € 0,1 miljoen. Deze worden hieronder nader toegelicht. bedragen x € 1 miljoen

programma	lasten	lasten	afwijking
	begroting	realisatie	
02 Duurzaam, leefbaar en bereikbaar	158,8	168,8	-10,0
03 Ruimte en wonen	174,2	196,6	-22,4
08 Bedrijfsvoering	78,6	80,2	-1,6
09 Financiën	13,7	16,7	-3,0

02 Duurzaam, leefbaar en bereikbaar

De overschrijding op dit programma wordt voor € 8 miljoen veroorzaakt door de beschikbaarheidsvergoeding Openbaar Vervoer. Dit is geld van het Rijk om de vervoersmaatschappijen te compenseren voor gedaalde reizigersopbrengsten als gevolg van COVID. De beschikbaarheidsvergoeding was uiteindelijk veel hoger dan waar in de begroting rekening mee was gehouden. Deze informatie kwam pas beschikbaar op het moment dat de begroting al was vastgesteld. Wij geven dit geld 1-op-1 door aan de vervoerder. Tegenover deze hogere lasten staan dus eveneens € 8 miljoen aan hogere baten. Voor het resultaat is dit neutraal.

Op het beheer en onderhoud en onderhoud is er een overschrijding van € 1 miljoen. Onze verbonden partij Tomin voert een deel van het groenonderhoud uit. Er was al langere tijd discussie over de hoogte van de vergoeding. Eind 2022 is een akkoord gesloten waarbij is afgesproken dat de gemeente € 1 miljoen nabetaald over 2021 en 2022. De Raad is hier via de 4de kwartaalrapportage over geïnformeerd, maar de begroting kon toen niet meer aangepast worden.

Tenslotte is er een overschrijding van € 0,5 miljoen op de grondexploitatie Hortus, door verslechtering van het resultaat. Hierdoor moest een extra voorziening getroffen worden, dit was onvermijdelijk.

Als we rekening houden met de gerealiseerde baten en reservemutaties is er op dit programma geen overschrijding, maar juist een meevaller. Zie voor een verdere toelichting het [programma Duurzaam, leefbaar en bereikbaar](#).

03 Ruimte en wonen

De overschrijding op dit programma heeft betrekking op de grondexploitaties. Dit komt vooral doordat uit de actualisatie van de grondexploitaties is gebleken dat extra verliesvoorzieningen nodig waren (last). Daarentegen konden ook een aantal voorzieningen vrijvallen, bijvoorbeeld door het in exploitatie nemen van MVA-grond. Met deze mutaties in de voorzieningen is in de begroting geen rekening gehouden, omdat die veelal pas per jaareinde in beeld zijn na actualisatie van het MPGA. Als we rekening houden met de gerealiseerde baten en reservemutaties is er bij de grondexploitaties een nadeel van € 3 miljoen. Dit komt doordat de gerealiseerde winstafdracht (€ 21 miljoen) lager is dan bij de begroting verwacht (€ 24 miljoen). Dit is vooral het gevolg van de in de tweede helft van 2022 verslechterde marktomstandigheden. Dit wordt verder toegelicht in de [paragraaf Grondbeleid](#).

Doordat er op het programma Ruimte en wonen ook enkele meevallers zijn is er per saldo sprake van een nadeel van € 0,9 miljoen. Zie hiervoor ook de toelichting bij het [programma Ruimte en wonen](#).

08 Bedrijfsvoering

De overschrijding betreft vooral apparaatskosten. Dit zijn met name extra inhuurkosten door openstaande vacatures, of inhuurkosten vanwege uitval door ziekte, zwangerschapsverlof en extra werk. Ook wordt bij verschillende projecten extern advies gevraagd, omdat wij deze kennis niet zelf beschikbaar hebben. Als we rekening houden met de gerealiseerde baten en reservemutaties is er op dit programma een kleine overschrijding van € 0,5 miljoen. Zie voor een verdere toelichting het [programma Bedrijfsvoering](#).

09 Financiën

De overschrijding op dit programma wordt veroorzaakt door een onverwachte aanslag van de belastingdienst voor Vennootschapsbelasting. Eerder hebben wij met de belastingdienst al overeenstemming bereikt over de belastingplicht van de grondexploitaties. Maar over een aantal onderwerpen zijn wij nog in gesprek, zoals de reclame-inkomsten en brandstofconcessies. De belastingdienst heeft ons toch alvast met terugwerkende kracht een aanslag opgelegd voor deze activiteiten. Hoewel we het hier nog niet mee eens zijn hebben we dit wel al in de jaarrekening moeten verwerken. In de begroting hadden we daar nog geen rekening mee gehouden. Dit leidt tot een extra last van € 4,1 miljoen. Zie voor een verdere toelichting het [programma Financiën](#).

Analyse op overschrijdingen investeringskredieten → € 0,1 miljoen

Naast een analyse op de exploitatielasten hebben we ook een analyse uitgevoerd op de gepleegde investeringen in 2022. Immers, als een investering het investeringskrediet overschrijdt kan dit invloed hebben op de afschrijvingslasten in latere jaren en daarmee onrechtmatig zijn.

Voor de overschrijding op investeringskredieten hanteren we een grens van € 0,1 miljoen voor investeringen met economisch nut en € 0,2 miljoen voor investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut. Dit is gebaseerd op onze Kadernota vaste activabeleid 2017.

Uit de analyse op de realisatiecijfers 2022 blijkt dat er in 2022 bij een aantal projecten sprake is van kredietoverschrijdingen groter dan de ondergrenzen die wij hanteren.

In de rubriek Investerings Economisch Nut is een krediet-overschrijding te zien van € 1,4 miljoen bij investeringen rond de afvalwaterproblematiek Oosterwold. Gezien de urgente problematiek hebben we direct moeten handelen. Er was in 2022 alleen nog krediet beschikbaar voor het hoofdriool, maar wij hebben ook andere inzet moeten plegen. Dit is betrokken bij het Raadsvoorstel riolerings Oosterwold (RV-23006) die eind 2022 naar de Raad is gestuurd en op basis waarvan begin 2023 alsnog krediet hiervoor beschikbaar is gesteld.

Bij de investeringen Maatschappelijk nut hebben de overschrijdingen voor het grootste deel plaatsgevonden in voorgaande jaren. Bij nagenoeg al deze projecten, met uitzondering van het project Herinrichting Havenkom, hebben de lasten 2022 betrekking op kleine nagekomen posten.